COLLECTANEA DECISIONVM

OMNES FERE CASVS IN TRIBVNALIBVS ITALIAE præſertim Romanæ Rotæ, ac Curiæ Archiepiſcop. Neapolitanæ, & eiuſdem Ciuitatis Sacri Conſilij, Hyſpaniæ, Galliæ, Germaniæ, & Poloniæ deciſos, ac controuerſos complectens.

IN QVA SVB DIVERSIS VTRIVSQVE IVRIS SEDIBVS LOCIS S. Conc. Trid. Bullis Pontificijs, Regulis Cancellariæ Apoſtolicę, Conſtitutionibus, Pragmaticis, Conſuetudinibus, Capituliſque Regni Neap. ſtatutisq; vrbis Romæ breuiter collocantur.

Opus Iudicibus, Cauſarum Patronis, ac omnibus in foro, tam Eccleſ. quam Secul. verſantibus, maxime neceſſarium.

AVTHORE IO. ALOYSIO RICCIO Patritio Neap. ac eiuſdem Vrbis Eccleſ. Canonico.

Et in hac ſecunda æditione auctum nouis argumentis, & innumeris quibus ſcatebat erroribus expurgatum.

Duobus appoſitis Indicibus locorum ſcilicet, & materiarum.

PARS QVARTA.

ROMÆ, Apud Andræam Phæum. M. DC. XVII. *Superiorum permiſſu.*

CATALOGVS AVCTORVM
Decisionum, quæ in hoc opere allegantur.

Ex Rota Romana.

Achillis de Graffis.
Ægidij Bellamera.
Bisignetti.
Cardinalis Putei.
Cæsaris de Graffis.
Crescentij.
Dominorum de Rota.
Guglielmi Cassadori.
Mohedani.
Papazzonij.
Rotæ collectæ a Farinaccio.
Rotæ criminales ab eod.collectæ.
Seraphini Oliuarij Razallij.
Statilij Pacifici.
Thomæ Fastoli
Veralli.
Diuersę manuscriptæ.

Ex Rota Neapolitana.

Afflicti.
Capycij.
Francisci de Ponte.
Francisci Viuij.
Garsiæ.
Gramatici.
Riccij Auctoris manuscriptæ.
Thomæ Minadois.
Villagut.
Vincentij de Anna.
Vincentij de Franchis.

Ex Rota Sicilia.

Francisci Milanen.
D.Francisci del Castil lo.
Garsiæ Mastrilli.
Nicolai Intriglioli.

Ex Rota Pedemont.

Antonini Thesauri.
Antonij Fabri.
Gasparis Thesauri.
Ottauiani Cacherani.

Ex Rota Hispania.

Barbosæ
Gammæ
Ioseph Sessæ Rotæ Aragonen.
Martini Monteri eiusd.Rotæ.
Pegueræ.
Valasci.

Ex Rota Bononien.

Cæsaris Barzij.
Petri de Benintendis.

Ex Rota Genua.

Antonij Belloni.
Flaminij Cartarij.
Hieronymi Mariliani.
Rotæ Genuæ incerti auctores.

Ex Rotis Lombardia, & Etruria.

Alexandri Rauden.
Ambrosini Cur.Episc.Perusinæ.
Borgnini Caualcani.
Carocij Vercellen.
Cornazani Rot Lucen.
Francisci Monaldi.
Iafredi Balbi.
Ioseph.Ludouici Rot.Peruſ.&Lucenſ

Iulij Clari Rot. Mediolanen.
Magonij Rot.Florentiæ.
Martæ Rot.Pisanæ.
Polydori Ripæ Ro.Mediolanen.
Peregrini Ro.Patauiæ.
Rot.Lucens.Diuers.
Sayri.
Surdi Mantuani.
Thomæ Triuisani Rot.Venetæ.

Ex Rota Galliæ.

Boerij.
Cappel.Tholosanæ.
Francisci Marci.
Gomesij Leonij.
Guidonis Papæ.
Hieronymi de Laurentijs.
Ioannis Galli.
Ioannis Paponi.

Ex Rota Germaniæ.

Andreæ Gayll.
Annei Roberti.
Artamani Artamani.
Coppini.
Francisci de Claperijs.
Iacobi Thomingij.
Matthiæ Coleri.
Mynsingerij.
Petri Roizij.
Rotæ Lipsien.
Rubini.

Ex Prouincia Marchiæ.

Marci Antonij de Amatis.
Sebastiani Medices.
Stephani Gratiani.

IO. ALOYSII RICCII
VIRI PATRICII NEAPOLITANI
COLLECTANEA.
Seu Reportata Vtriusque Iuris decisionum.
PARS QVARTA.

COLLECT. 737.

Super l.1.ff.de Interdictis, & Relegatis.

¶ Noblitas generis, vnde profluat.

FILII nobilitatem generis habent a maioribus, non autem a Patre h d. ex quo tex. infero ad nonnulla pulcherrima, & quotidie contingẽtia, & no. quod si Pater artes viles exerceurit, non præiudicat ex hoc filijs, qui trahunt nobilitatem a maioribus Balb. in decisio.29. quam not. ad ornatum tex. in c. filius ff. de Senatoribus, ex qua subinfero ad decis. Guid. Pap. 196. vbi fuit dictum, quod adeo est ius nobilitatis fauorabile, vt nobilis ob vile exercitium, tamdiu desinat esse nobilis, quamdiu exercet, sed eo dimisso, reuiuiscit nobilitas, sicq. non solum filijs, sed nec & sibimet ipsi Pater præiudicat, quãdo ad actus nobilium redierit Infero secundo ad decis. Sacr. Cons. Neap. quam refert Anna in cons. 80. vbi fuit dictum, non nocuisse filijs confessionem Patris publico instrumento vallatam, qua declarabat suam familiam nunquam in aliquo ex quinque sedelibus gauisam fuisse, vt in causa illorum de Acciapaccia; filij etenim Alosij, qui illam fecerat declarationem fuerunt reintegrati ad Sedile Capuanum. Infero tertio ad decis. meam 4. vbi ego ex nonnullorum sententiis decido, Patrem non posse renunciare iuri nobilitati, & dato quod renunciauerit, filiis eius non obest, & ratione motus fui, quia in ijs, quæ ex genere proueniunt, Pater filiis præiudicare nõ potest. Maynar. in decis. 90. lib. 5. infero quarto. Quod sententia lata in causa nobilitatis contra Patrem non nocet filiis. Anna consi. 18. ex qua subinfero ad decis. Rot. Aragoniæ, de qua per Iosef. Sess in decis 4. vbi fuit dictum, quod si pater per sententiam declaratus ignobilis, non per hoc filius declaratus pariter censetur, sicut Pater, quam decis. intellige quando filius vellet seclusa persona Patris iuuare se titulo, vel proprietate Aui, & maiorum, quo casu sentẽtia lata contra Patrem filiis non nocet, vt decidit ead. Rot. Aragon in decis. 6. tamen nota quod sententia lata in fauorẽ filii in causa nobilitatis non prodest Patri. Ant Gama. in dec. Rotæ Lusitaniæ 1112. cuius ratio est, quia nobilitas descẽdit de maioribus ad descendentes, non autem ascendit de filiis ad parentes ordine

dine retrogrado Seff. in decif. 4. Infero quinto, quod exceptio rei iudicatæ, quę nocet Patri, non obeſt filiis in cauſa nobilitatis, vt animaduertit Anna in conſ. 17 cuius deciſ. ratio eſt, quia in cauſa nobilitatis filius non dicitur ead. perſona cum Patre, vt animaduertit Ant. Gama in deciſ. Luſitana 174. & facit optimum ad hoc Conſiliũ 19. Annæ, qui refert deciſionem Sacri Conſilii Neapol. Amplia omnia ſupradicta, vt procedant etiam in fratre, quia ſententia lata in fauorem vnius fratris in ſedilibus viuat alteri fratri conſanguineo, vt refert in Regno Aragon. deciſum Seff. in deciſ. 3. & ita pariter in Sacro Neap. Conſ. in anno 1548. in cauſa delli Pandoni cum Sedili Capuano. Anna in ſing 468.

COLLECT. 734.

Super l. oleo C. de vſuris.

¶ *R*ationum adminiſtrationis redditionis.

OMnis rerum alienarũ adminiſtrator tenetur reddere rationem adminiſtrationis h. d. ex quo infero, quod ſi interpellatus illam non reddiderit tenetur ad intereſſe *R*ot. Genue. in deciſ. 163. & ne dum ad rationes reddendas obligantur, verum etiam ad librum rationum conficiendum, alias contra eum iurari poterit in litem ſecundnm pulchram deciſ. Verall. 157. par. 2. Amplia tex. primo procedere etiam in hæredibus eorum, qui adminiſtrarunt aliquid, quia tenentur ad reddendum rationem *R*ot. Gen. in deciſ. 27. 53. & 59. & idem Verall. cit deciſ nu. 2. Amplia ſecundo procedere etiam in procuratore ad negotia, ac in eius hærede Magon. in deci. 42. Rot Florent. Amplia tertio etiam in executore alicuius teſtamẽti, vt pulchre decidit Mart Rot. Piſan deci. 99. quã reponas ad tex. in clem. 1. de teſtamentis. Amplia quarto, vt gerens negocia aliena nedum teneatur reddere rationem ſuæ adminiſtrationis, verum etiam ſoluere intereſſe *R*ot. Genue. in deci. 14. & 81. Amplia quinto, vt etiã ad hoc onus arctentur illi, ad quos bona aliena peruenerunt ead. *R*ot. pulchre in deciſ. 43. Amplia ſeptimo, in eo, qui curam ſuſcipit tenendi rationem de aliqua re, & negotio, quia ipſe quoq; tenetur de ea, vel de eo rationem reddere ead. Rot. in deciſ. 53. Amplia 8. vt ad euitãdam redditionem rationum non poſſit dominiũ reuocare. Rot Genue. in deciſ. 149. Amplia 9. etiam in commiſſario hæreditatis, & ſi differt ad quid teneatur, vide pulchram deciſ. apud Papon. lib. 15. tit. 8. arreſt 4. Amplia 10. vt gerens negotia aliena teneatur reddere rationem ſuæ adminiſtrationis, non obſtante præſcriptione 30. annorum. Rot. Genue. in deciſ. 203. & ratio eſt ſecundum Borgnin. in deciſ. 32. nu. 12. par. 2. quia ratio adminiſtrationis bonorum infra 30. annos, & vltra reddi poteſt Amplia 11. vt non liberetur per præſentationem calculi, ſeu computi alieni, quia in iis intelligitur electa induſtria perſonę. Rot. Genuen. in deciſ. 209. Amplia 12. vt eidem incumbat onus probandi, quod in adminiſtratione geſtum eſt, ac propterea teneatur librum rationis conficere ead. *R*ot. in deciſ. 117. & 163. Amplia 13. vt adminiſtratores teneantur inſolidum erga participem ead. Rot. in deciſ. 59. Amplia 14. vt nedum reddere rationem teneatur verum etiam contra eum poſſit agi ad ſoluendum reliqua ead. Rot. in deciſ. 202.

COL-

COLLECT. 735.

Super c. sane de foro competenti.

¶ Fori competentis ratione rei litæ.

FOrum quis sortitur ratione rei h.d. ex quo infertur primo, quod Clericus coram Iudice seculari conueniri pōt in actione reali, quasi quod ob rē sortiatur ibi forū, ita Franc. Marc. in dec. 250. & 1056. Infertur secūdo, quod Clericus autor laudatus teneatur defendere emptorē coram Iudice ipsius emptoris, vt decisū refert Mynsing. obseru. 22. cen. 1. quam not. ad tex. in l. vendit. ff. de iudicijs. Infertur tertio, quod in actione retractus iudex domicilij emptoris, vel territorij, in quo est sita cognoscit, vt fuisse decisum, refert Papon. lib. 7. tit. 7. arrest. 43. Infertur quarto quod Iudex Ecclesiasticus nō potest cognoscere de actionibus realibus mixtis, vel personalibus competentibus pro rebus immobilibus. Papon. q testatur de decisione Senatus li. 1. tit. 5. arrest. 15. Inferē quinto ad pulcherrimam dec. de Franc. Consi. Neap. 177. vbi fuit dictū, quod forū quis sortitur, quando agitur actione reali, vel hypotecaria, secus si personali, quā no. ad tex. in l. fi. C. vbi in rē actio Inferē 6. ad pulchrā dec. Triu. Ro. Venet. in dec. 34. p. 2. vbi fuit dictum, quod in actione iuris congrui, cum sit realis potest Clericus coram Iudice seculari conueniri.

COLLECT. 736.

Super l. exigendi C. de procurat.

¶ Conuicti admittendi pro alio conuicto absque mandato.

COniunctus admittitur pro coniūcto absque mandato h.d. Amplia procedere etiā pro minore Ioseph Lud. in decis. Lucens. 41. & decis. Perus. 49. Franc. Marc. in decisio. 99. par. 2. Amplia 2. procedere etiam in transuersalibus Magon. in decisio. 6. Rot. Lucens. Nunc limita, & primo in fratre, qui pro fratre in beneficialibus etiam cum cautione de rato non admittitur. Bellamer. in decis. 681. Cassad. in dec. 40. de ꝓcur. DD. de Rot. in deci. 6. eo. tit. in nouis, & in dec. 35. eo. tit. Limita secundo, qn̄ cōiunctus vellet experiri nomine coniuncti contra alium pariter coniunctum, vt pulchre decidit Iafred. Balb. in decis. 92. Limita 3. in fœminis, quæ pro coniuncti non admittuntur. Ioseph. Lud. in decis. Perus. 49. quā no ad limitationem tex in l. fœminis. C. de procuratoribus. Limita 4. vt non admittatur coniunctus absq; mandato in casibus, in quibus requiritur speciale mandatum DD. de Rot. in deci. 6. de procuratorib. in nouis, ac vide pariter Ludo. cit decis. 49. Limita 5. in casu decis. Balb. in decis. 415. vbi fuit dictum, quod coniunctus pro coniuncto procuratorio nomine interueniens, & non coniunctorio, si nō habet mandatum non admittitur, licet caueat de rato, & ratio est secundum Borgnin. in decis. 24. de iudicijs, quia tunc nec vti coniuncta persona admitti potest. Limita 6. vbi coniunctus haberet procuratorem, quia tunc absq; mandato non admittitur Ioseph. Lud. in decis. 6. Sublimita singulariter, & teneas menti, quando procurator esset negligens, quia tunc adhuc admittitur coniunctus, vt decisum refert Card. Puteus omnino videndus in decis. 21. lib. 2. Limita 7. in criminalibus ad quam limitationem omnino videas decis. Tess. 265. Limita 8. in casu decisio. Franc. Marc. 242. vbi fuit dictum, quod licet coniuncta persona possit in causa ciuili pro cōiuncta comparere, tamē nō potest constituere procuratorem, vt pariter deciderunt DD. de Rot. in decis. 35. de procurato-

curatoribus in nouis. Limita 9. in casu decisionis Magon.6.Rot. Lucens.nu.6. vbi fuit dictum, quod licet coniunctus pro coniuncto agat absq. mandato, requiritur tamen, vt ratificatio postea fiat per principalem, quam limitationem. Amplia illam pariter procedere etiam in fratre cauente, vt pulchre refert decisum in Senatu Auenion.in dec.24.de Lauren.Limita.10 in casu dec. Capycij 143.vbi fuit dictum, quod coniuncta persona, & non coniuncta possunt, vt defensores comparere ad ostendendum de rei innocentia, ad quod vide etiam Franc.Marc.in dec.164.

COLLECT. 737.

Super c.cum sit generale de foro compet.

¶ Casuum mixti fori.

HIc,& in l.neganda C.qui accusare nō possunt, sedet mat. casuum misti fori, in qua primo animaduertendum, quod casus misti fori dicuntur ij, quorum cognitio ad vtrosq. pertinet iudices, verum inter eos locus est præuentioni, vt decidit Faber in dec.3.C.vbi de crimine agi oportet, & sunt primo crimen sodomię Sayr.in dec.1.de iudic.Limita quando agitur de sodomia, quantum ad thori separationem.Franc.Mar. in dec 799.p.2.Item crimen iniuriæ aduersus personam Clerici, vt fuisse in parlamento decisum refert Guid Pap.in decis.562 quam nota ad tex.in l. si quis in hoc genus, C.de episc.& cler.Item crimen sortilegij.Faber in dec.vnica, C. de sortilegijs; Limita quando sortilegiū saperet hęresim, tunc enim cum sit mere Ecclesiasticum ad inquisitorem pertinet Sayr.in decis.1.eod.tit. quam diligenter nota ad tex.in c.accusatus. §.fane, de hæret.Item crimen adulterij. Iafred in dec.15.Limita quando agitur ad separationem thori propter adulterium faciendam, quia tunc de ea solus Ecclesiasticus iudex cognoscit Farinac.in decis.35.item stuprum commissum in cōmatrem, vel monialem Osasc. in decis. 103.item crimen concubinatus Rot.in dec.999. p.3. itē crimen vsuræ Peguer. in dec.32. vbi nonnullos distinguit casus.Item crimen blasphemiæ pulchre, ac omnino vidēdus Tess.in dec.Pedem. 242.quam nota ad ornatum tex.in c.2. de maledictis. Item periurus ab vtroq. puniri potest, vt perbelle refert decisum Guid.Pap in dec.178. pro coronide tamen huius mat.animaduertendum est, quod Episcopus in criminibus misti fori, in quibus potest procedere contra laicum non potest illos personaliter capere, aut carcerari facere, sed tantummodo potest contra eos procedere per censuras, vt fuisse in Senatu Mediolan. decisum refert Clar.q.37.num.8.

COLLECT. 738.

Super c.fi.de electione in 6.

¶ Solemnitas necessaria in institutione pręsentati in beneficio patronato, & de forma edicti.

PRincipalis quæstio quæ circa hunc tex.versari contingit, est, num locū sibi vendicet ēt in pręsentati institutione, & altercatio maxima est inter Decisionarios, nam Crescen.in dec.12.de iurepatronatus refert Ro.tenuisse pro affirmatiua eandemq opinionem semel, atq; iterum fuisse ab ead.Ro.receptam scribit Achil.de Graff in dec.13.eod.tit. ex quibus decisionibus infero ad aliam Viu.Ro.Apul.309.vol.2.vbi fuit dictū, quod institutio beneficij iurispatronatus ad instantiam compatronorū præsen-

sentantium edicto non proposito, nec causa discussa non seruata forma c. fin. de elect.in 6.quod licet loquatur in electione habet locum in præsentatione, & redditur ipso iure nulla, verũ contra præfatas Rotæ decisiones adest eiusdẽ contraria Bellam.in dec.610.a qua facile recederem Amplia tex. quod affixio præfati edicti sufficit, vt apponatur ad valuas Ecclesiæ,de cuius beneficij institutione cõtenditur,ita Ro.diuer.in dec. 258.lib.1.p.4.quam nota ad ornatum tex.in c.venerabilis de dol & contum. & cuius etiam qualitatis debeat esse præfatũ edictum, ponit pulchram practicam Rip.in obser.273.pro coronide, tamen huius edicti materiæ tria notanda animaduerto.Primo quod debet cõstare litteras edictales propositas fuisse, nec intra terminũ competentẽ iudicis arbitrio amotas,alias nihil prorsus operantur,nec pręiudicant cuipiam Veral. in dec.93.p.2.Secundò quod si patroni sunt certi debent nominatim citari non per edictum,quod non seruari in Curia Ẽpali Papiæ testatur Borgn. in dec.64. p.3.Tertio, quod non contradicens in termino præfixo literis edictalibus,non est vlterius audiendus Garz.in deci 90. quam nota ad canonizan.Cons.Old.3.

COLLECT. 739.

Super c.litteras dẽ conceß.prabenda.

¶ Beneficiorum incompatibilitatis.

HIc peroptime sedet mat.beneficiorum incompatibilium, super qua primo dicas,quod nonnulla sunt, quæ adinuicem stare nequeunt, prout sunt primo Cappella,seu altare cum Ecclesia curata,ita vt ab eodem teneri non possint,licet contradicat decisum Monald in cons.97.vol. 2.& ratio esse potest,quia beneficia simplicia (prout est Cappellania) non requirunt residentiã, secundum quod decidit Rot.refert Farinac.in dec.12.prout pariter dicimus in beneficio celebrandi Missam Gratian. Ro.March.in dec.155.Secundo sunt pariter incompatibilia beneficium curatũ cum alio simplici requirente continuã residentiam,pulchra,ac omnino videnda Ro.dec.37.de præb.in ant.non sunt tamen incompatibiles Canonicatus cũ portione sub eod. tecto, prout pariter Ro.decidisse testatur Mohed.in dec.15 de præb.&dignit nec beneficium curatum cum distributionibus quotidianis, quia non veniunt beneficiorum appellatione.Ro.in dec.39.de pręb. in antiq. Tertio est incompatibilis dignitas sine præbenda cum canonicatu,ita perbelle dicit Achil.de Graff.in dec.6. de præb. Limita vt Papali dispensatione,aut consuetudine teneri possint Put. inferens ita,Rotã decidisse in dec.189.p.3.Quarto duo Canonicatus sunt pariter incõpatibiles.Farinac.in dec.nouiss.608. & ita censuit Sac.Congr.Concilij, & primum dicitur ipso iure vacare per pacificam adeptionem secundi, idem cit.in dec.109.qui refert aliam S. Congregationis declarationem. Amplia vt nec iuuare se valeat duos Canonicatus possidens Reg.de triennali.Carroc.in dec. 90.quam nota ad præfatam Reg.

COLLECT. 740.

Super l.si ex ea pecunia C de rei vendicatione.

¶ Pretium an succedat in locum rei.

QVemadmodum pretiũ succedit loco rei in subsidium,idest quãdo aliter rei Domino consuli non potest, ita e contra res succedit lo

co

co pretij, vt hic text. ex quo infero primo, quod vxore emente ex pecunia viri, vel è contra acquiritur fundus ementi sed in subsidium succurritur alterutri eorum, vt agere possit ad fundum, quia vnus habet causam ab altero, ita Fran. Marc. in dec. 508. p. 1. Infero secundo, quod res empta ex pecunia dotali efficitur dotalis, & competit mulieri vtilis rei vendicatio, ita decisum testatur Rip. in obser. 119. quam nota ad tex. in l. si vt proponis, C. de rei vend. quod intellige in subsidium, quando aliunde non pōt dos recuperari a muliere Barz. Rot. Bonon. in dec. 27. Infero tertio ad officialem emētem ex pecunia Domini, quia in subsidium potest Dominus vendicare rem emptam. Fran. Marc. in dec. 508. Infero quarto, quod in vniuersalibus (prout sunt feudalia) prætium non succedit loco rei de Franch in dec. 64. quā nota ad tex. in l. rem, & prætium. ff. de petitione hęreditatis. Infero quinto ad dec. Carroc. 109. vbi quædā mulier dederat dotem suam viro, & eo mortuo, quædam oues remanserunt, quas frater hæres alienauit, fuit dictum quod poterat agere ad prætium istarum ouium in subsidium, si res per hypothecariā auocari non poterant. Infero sexto ad dec. Ro. diuer. 174. p. 2. vbi fuit dictum, quod prætiū pęnes eum, qui non potest prætendere, illud retinere ex causa onerosa succedit loco rei. Infero septimo, ad pulchram decis. Surd. 15. vbi fuit decisum, quod res empta ex pecunia hæreditatis efficitur hæreditaria, & propterea venit in restitutione hæreditatis. Infero octauo, ad decisionem eiusdem 306. vbi fuit dictum, quod prętium rerum sequestratarum loco earum succedit.

COLLECT. 741.

Super l. si oleum, ff. de dolo.

¶ Sequestri tollendi.

QVomodo, & quibus ex causis sequestrum tollatur, hic peroptime haberur, s. lite finita, prout in tex. & ita decisum in Rot. Sabaudiæ, testatur Fab. in dec. 2. C. de sequestro. Itē iudicis mandato Thomıng. in dec. 99. Item solutione, & sic sublata obligatione ita peroptime decidisse Ro. Flor. refert Mago. in decis. 115.

COLLECT. 742.

Super l. miles §. defuncto. ff. de adulter.

¶ *L*egitimi præsumendi nati ex coniuge adultera, & quando non.

FIlius natus ex coniugata præsumitur natus ex marito h. d. *L*imita primo in casu dec. Ro. Rom. pœnes Mohed. in dec. 1. qui filij sunt legitimi, vbi fuit dictnm, quod filius natus ex coniugata præsumitur illegitimus concurrentibus reputatione illegitimitatis, educatione extra domum mulieris adulteræ, tractatione, fama viciniæ, & confessione Parentum, quod sit illegitimus. *L*imita secundo, quando filius assimilaretur adultero. Iafre. in dec 90. quam nota ad scripta per DD. in l. gallus, §. & quid si tantum, ff. de liber. & posthum. *L*imita tertio in casu. eiusd. Mohe. in dec. 2. qui filij sunt legitimi, vbi fuit dictum, quod præsumitur pariter illegitimus filius, quāuis ex coniugata natus, quoties concurrit nominatio, & cōis reputationis contrarium, item si nomen adulteri fuerit impositum. Limita quarto in casu Crescentij in dec. vnica eod. tit. Limita reg tex. in casu decisionis Ach. de Gras. primæ in tit. qui filij sunt legitimi.

COL-

COLLECT. 743.

Super c. Regni super obligat. bonorum feud. pro dote.

¶ Assensus legalis feudorum pro dote obligatorum.

MVlieribus Neapolitanis concessũ est, vt assensus intelligatur præstitus in instrumento dotali, in quo feuda pro dote obligantur h. d. Amplia primo, vt procedat ẽt si maritus, seu dotãs successore careat, ita fuisse decisum in causa Pardi Papacodæ testatur de Põte in tract. de potestate Proreg. fol. 251 nu. 34. Amplia secundo procedere tam in feudis priuatis quam titulatis, idem nu. 37. referens pariter decisum.

COLLECT. 744.

Super c. illud de iurepatronatus.

¶ Iurispatronatus donationis cum assensu episcopi, & quando ille non sit necessarius.

IVs patronatus donari, vel cedi sine authoritate Episcopi non potest h. d. Amplia, vt talis consensus præcedere, ac subsequi possit, Coler. Rot. German. in dec. 90. Amplia secundo, vt Episcopus possit cogi ad illud præstandum. Balb. in dec. 25. quam nota ad tex. in c. nullus de iurepatr. *L*imita nunc, vt *R*eg. huius tex. minime procedat in cõpatrono, qa ei donari põt iurispatr. quamuis Episcopi consensus non intercesserit, pulchre, ac omnino videndus Achil. de Graff in dec. 10. de iurepatr. Limita secundo, si donatio fieret loco religioso, tunc enim non exigitur consensus Ro. in dec. 6. de iurepatr. quam nota ad pulcherrimum tex. in c. vnico eod. tit. in 6. Amplia tertio, etiamsi de iurepatr. fieret donatio filio a *P*atre, quia non est compatronus ita fuisse in Ro. decisum testatur Caputaq. in dec. 131. p. 2.

COLLECT. 745.

Super Conc. Trid. sess. 24. c. 13. de reform.

¶ Pensionis super Parochia imponenda.

PArochiali beneficio, pensio imponi non potest, nisi remaneant cẽtum ducati pro *P*arocho h. d. Amplia primo vt adeo vera sit ista conclusio, vt concludens debeat esse probatio, quod remanserunt centum liberi pro Parocho, ita fuisse decisum testatur pulcherrime Ro. diuer. in dec. 280. lib. 1. Amplia secundo, vt nec sufficiat probatio per famam. Farinac. in dec. 39. Amplia tertio, vt verbum liberi importet, quod deductis oneribus ordinarijs, 50. ducati simplicis pensionis absq. diminutione remaneant, vt fuit resolutum in causa Romana pensionis 1576. coram Blanchetto, vt in decis. 268. eiusd. Ro. lib. 1. Amplia quarto, vt hæc clausula, liberi, intelligatur iuxta valorem ducatorum loci, in quo est beneficium, vt fuisse per eand. Rot. decisum, ac pariter Sacr. Congregationem declarasse testatur Marc. 41.

COLLECT. 746.

Super Consuet. Neap. quartam.

¶ Paragij.

ALtercatio grauis est inter Decisionarios hac in quæstione quantum scilicet sit paragiũ, & primo loco affertur

tur decis.Affl.160. distinguentis, quod si soror non est maritata paragium erit vltra legitimam, considerata quantitate patrimonii, qualitate coniugum, & numero liberorum.Si vero est maritata, tunc erit non minus legitima. Affertur secũdo dec.Gram.101.de patre loquẽs qui minus bene,existentibus magnis facultatibus,dotauerat eius filiam cũ quo conuenit alia decisio de qua per Vrsill. in dec.160.Et dec.Ro.Siciliæ, de qua per Mastrill.in dec.48.vol.1.vbi fuit dictum,quod dos de paragio potest ascendere ad totam portionem ab intestato cõpetentem,sed hoc limitatur in muliere nupta,in qua cessat ratio parilitatis, vt iudicatum fuisse refert de Ponte in cons.45. sub nu.5.Quarto affertur eius. Mastril.dec.1.vol.1. vbi refert decisum, quod potest paragium ascendere ad virilẽ,quam amplia ẽt pluribus existentibus filiabus idem in dec.107.p.2. tandẽ ad hanc rem expendi põt Pisanel.in cit. dec.160. referens quod cum esset lis in S.C. inter Ferdinandum Rubertum, & Hieronymam Pomariam, quia mortua Hieronyma sorore vterina ipsius Ferdinandi, ipse Ferdinandus petebat paragium competens ipsi vterinę in dotibus maternis,tandem fuit paragium liquidatum respectu legitimæ.

COLLECT. 747.

In l. 2. C. quando prouocare non est necesse.

¶ Nullitatis sententiæ.

SCripsi in mat.nullitatis sentẽtiarum in collect.super c.1.de sent.& re iudic. & vltra eam addas Primo redditur nulla sententia, quando est lata super vna parte,quia non videtur absolutoria super reliquos Capitulos in dec.179.fallit in casibus congestis per decis.Franc. Marc.932.p.2.Cresc.in decis.2.de sent. &re iudic.Item si consultor dicat in sententia aliquem fore condemnandum, vel absoluendum, & iudex in pronunciando dicat,pronuncio secundum formam Consultoris non valebit ipsa sententia Balb.in decis.1. Item redditur nulla ex defectu iurisdictionis,licet valeat in vim pacti,quamuis partium consensu confirmari non possit Bellam in decis.307.Veral.in decis.97.par.1.Item lata contra stylum alicuius Curiæ, & morem iudiciorum.Guid Pap. in decis. 292.aliquid per Osasc.in decis.22.nu.7. & plene per eund. in decis. 142. Item omissis terminis substantialibus Iudicii Bellam.in decis.27. Amplia vt nec vim rei iudicatæ obtineat Affl.in decis.182. Amplia 2.licet pars compareat protestans se velle citari. Verall.in decis.261. seu 3.par.2. Mynsing. obser.71. cent.3. aliquid per Gram.in decis.65. nu.3.Itẽ lata tempore belli. Affl.in decis.62.Itẽ lata perempta instantia Cornaz. Rot. Lucens.in decis.22. aliquid per Affl.in decis.283.nu.4.Ioseph.Lud.in dec. Lucens.14.nu.7.Item lata ex falsa causa. Balb.in dec. 300.& idem in deci. 429. Item post desertionem appellationis Guid.Pap.in decis.11.DD.de Rot.in decis.12 de sententia,& re iudic. in antiquis.Item lata contra minorem 25.annorum curatorẽ non habentem id.Gui. Pap.in dec.494.Item contra mortuum Bellam.in decis.312.Cassad.in decis.16. de sent.& re iudic.de Franch. in decis. Neapol.245.par.2. Papon lib.19. tit.8. arrest.15.quas ad ornamentum l.paulus reponas.Itẽ ex breuitate termini.Raud. in decis.19.intellige vbi ex tali breuitate non potuit interueniri debita causę cognitio Cardin Put.in decis.344. lib.1. Balb.in decisio. 557. aliquid per Ruiz. Rot.Lituan.in decis.2.num.83.Amplia

vt

vt nec citatio valeat Crescent. in decis. 6. de dolo, & contumacia. Item lata post appellationem interpositam a citatione ab interlocutoria Verall. in dec. 38. par. 1. Item ead. die, & super causa criminali, & interesse Idem in decisio 5. par. 2. & in decis. 33. par. 3. Item contra statutum redactum in volumine statutorum Verall. in decis. 23. par. 3. Balb. in decis. 166. Caualc. in decis. 11. par. 2. Item lata super petitorio, & possessorio, ipso petitorio per partes suspenso Verall. in decis. 143. par. 2. Item post appellationem interpositã a coarctatione dilationum a iure præscriptarum. Verall. in decis. 24. par. 3. Item contra infirmum. Balb. in decis. 16. intellige Iudice hoc sciente, secus si ignorauerit Mynsing. obseru. 57. cent. 4. Item lata die feriato Iafred. in decis. 553. Amplia vt nec per partes ratificari possit Raud. in decis. 37. Item lata de nocte Id. in decis. 412. Item contra absentẽ Reip. causa. Mynsing. obser. 57. cent. 4. Item ex probationibus reprobatis, Magon. in decis. Lucens. 39. Item sententia a constituto actore a tutrice tanquam a procuratore, siue procuratorio nomine petita, Crescent. in decis. 8. de sent. & re iudic.

COLLECT. 748.

Super l. Et si non cognitio C. si cõtra ius.

¶ Executoris facultatis.

EXecutor nullam habet causæ cognitionem h. d. Et propterea infertur quod executor datus a Senatu non potest cognoscere de tertij præiudicio, sed ad Senatum remitti debet Ant. Faber in decis. 46. C. de execut. rei iudicat. Infertur secundo, quod pronunciatio executoris non infrigit pronunciatum. Balb. in decis. 99. quam ad tex. in l. si vt proponis. C. de execut. rei iudic. reponas. Infertur tertio, quod non potest iudex requisitus cognoscere de nullitate sententiæ Ant. Faber in decis. 29. C. de execut. rei iudic. intellige si nullitas non a iure cõi dependet, sed ab alia causa, de qua iudex requisitus cognoscere nõ potest Seraphi in decis. 579 Infert quarto, qđ executor nõ põt admittere aliquas exceptiones Rot. Ianue. in decisio. 229. quã ad tex. in c. de cętero de sẽt. & rei iudic. reponas. Infertur quinto, ꝙ executor nullam habet causæ cognitionem. Guid. Pap. in decisio. 70. Infertur sexto, quod iudex requisitus, seu executor nõ potest cognoscere de æquitat. & nullit. sententiæ Ant. Faber in decis. 1. C. de executio. rei iudic. Infertur septimo ad decis. eiusd. 20. C. eo. tit. vbi fuit dictum, quod executor admittẽs exceptionem, quemadmodum non debuit, & ita delinquit in officio condemnari eo nomine debet. Limita nũc tex. & primo quãdo esset quis nõ merus, sed mistus executor, quod cognoscitur quando adest clausula constito, quę facit de mero mistum executorem Rot. in decis. 32. de rescrip. in antiq. & ead. Rot. in decis. 15. de dolo, & contumacia in antiquis. Et fuit dictum in vna Meleuitana beneficij 29. Maij 1587. coram Seraphino, quam not. ad tex. in c. nouit de appellationibus.

COLLECT. 749.

Ad Rub. de præbendis.

¶ Præbendæ significationum.

PRæbenda pro huius Rubricæ generali intelligentia sumitur multipliciter primo pro ipso tit. beneficij, vt in hac Rub. Bellam. in decis. 647. & propterea si mandatur vt alicui prouideatur de beneficio poterit de præbenda prouideri Rot. in decis. 62. de rescrip. in antiq. aliquãdo & secundo sumitur pro patrimonio, & reditibus ipsius benefi-

cij,

cij,& tunc dicitur acceſſio titulo canonicæ,& quædam annexio rei ſpirituali, titulum,& canonicam ſequens Rot. in dec.6.de cõſuet.in nouis,& aliquid per Put.in dec.201.lib.2.Ro. diuerſ.in dec. 597.par.1.Caſſad.in dec.17.de præb.in ant.aliquando,&tertio ſumitur pro certa portione de per ſe diſtincta nihil ſpiritualitatis habente,veluti quodam prædio,& comoditate temporali pro ſoluendis ſalarijs aduocati, procuratoris muſicorum,& ſimilium. Balb. in deciſ. 49.his peractis animaduertẽdum, quod ſi ſumatur primo modo,tunc erit verè, &realiter beneficium eccleſiaſticum. Raud.in deciſ.22. Hinc infero primo, q gratia expectatiua ad beneficia Eccleſiaſtica capit iſtas præbendas.Ro.in deciſ.62.de reſcr.in ant.& ea.Rot.in dec. 8.in princ.de conſuet.in nou.Infero ſecundo, quod indultum de percipiendis fructibus beneficiorum vacantium in primo,& ſecundo anno capit tales præbendas vacantes tanquam vera beneficia.Achil.de Graſſ.dec.3.de præb.& facit tex.in c.tua de verb.ſign.Infero tertio,quod talis præbenda non poteſt renunciari abſque authoritate ſuperioris Ro.in dec.6.num.2.de conſuet. Infero quarto, quod in impetratione beneficij debet fieri mentio de tali præbenda tanquam de vero titulo, & beneficio. Rot. dec.72.de reſcr.in ant.& in dec.37. eo. tit.& aliquid per eand.Ro.in dec.32.& 33.de reſcr.in nou.Infero quinto,quod collatio iſtarum pertineat ad Epiſcopũ Caſſad.in deciſ.22.de præb In ſecundo vero caſu ſi ita ſumatur dicitur pariter Eccleſiaſticum beneficium Put.in dec. 441. lib. 1. Hinc infero quod canoni eſt mater prębendæ,&eam parit Biſign in dec.26.de præb.&aliquid per Achil.de Graſſ.dec.16 eo.tit.in nou.Si tertio modo non erit Eccleſiaſticum beneficium Ro.dec.4.de reſcript.hinc infero,quod hoc caſu præbenda poſſet vendi abſq; labe ſimoniæ,vt refert deciſum Verall. in dec. 237.p.3. & aliquid per eund. in dec.356.nu.6.p.2.& in dec.265.nu.2.p. 2.Ro.diuerſ.

COLLECT. 750.

Super l.ſi quis in conſcribendo C.de pact.

¶ Renunciationis priuilegij fori.

PRiuilegio fori poteſt renunciari h. d.ex qua renũciatione tres vtiliſſimi proueniunt effectus primus eſt,quia licet hæres teneatur ſequi forum defuncti.Balb.in deciſ. 22. & faciunt termini tex.in l.hæres abſẽs,ff.de iudicijs,quod procedere aiunt etiam in Clerico laici hærede.Surd.in dec.111. Fab.in dec. 12. C.de iuriſd.omn iud.tamen ex ſubmiſſione defuncti ad omnes Curias cum renunciatione fori poteſt hæres ibi conueniri.Iafred.in dec.69. quam ad ornatum c.dilecto de for.compet.Limita ex ſubmiſſione defuncti ad arreſtum, quia non poteſt hæres arreſtari,vt refert deciſum Papon. lib. 3. arreſt.6. Secundus effectus eſt quia licet in contractibus locum non habeat remiſſio. Thoming.in dec.23.Verum remiſſio de loco ad locum in contractibus fieri poteſt, quando debitor renunciauit fori priuilegio ita Balb.in dec.5.quam reponas ad tex. celebr.in cap.1.§.contrahentes de foro comp.in 6.Tertius effectus,quia licet fideiuſſores conueniendi ſunt coram ipſorum competenti iudice,nõ autem coram iudice principalis debitoris, tamen ſecus eſt quando renunciauit fori priuilegio.Mynſin.cent.2.obſer.5.quam nota ad Bal.in l. archimendoram C. vt in poſſeſ.legator.Obiter tamen pro huius l.ornamento quæro de duobus.Primo, quid

quid operetur clausula vbiq. locorum quæ in renunciatione fori addici solet, tu dicas, quod dicta generalitas restringitur ad loca, in quibus alias poterat cõueniri, & sic ad locum domicilij cõem Patriã, vel similia Grat. in dec. Ro. Marchiæ 180. & ratio redditur per Maynar. in dec. 29. lib. 5. quia alias sequeretur absurdum, quod creditor posset trahere debitorem ad quæcumq. remotissimã loca, ita vt semper reus deberet esse cũ sacco parato ad soluẽdũ contra l. quod dicimus. ff. de solution. Secundo quæro num priuilegiũ fori, lite pẽdente superueniens reo contra eius factum voluntarium, illum eximat, a iudice, corã quo lis erat inchoata, tu dicas in hac quæst. duas reperiri opiniones, ambasq. decisas prima est de Franc. in dec. Neap. 544. p. 4. vbi pro negatiua scribit sententia, quã secutã fuisse a Senatu Lusit. testatur Valasc. in decis. 57 a Senatu Franciæ refert Papo. lib. 3. arrest. 3. tit. 5. quas oẽs conferunt ad intellectũ tex. in l. si quis postea, ff de iudic. Altera est opinio Balb. in decis. 70 qui tenet pro affirmatiua, quam refert, ac sequitur Medic. Ro. Marchiæ in dec. 21. Mihi tamen, vt quid in hac re sententiam referam, magis placet opinio de Franch. cum pro ea extat tex. expressus in d. l. si quis postea.

COLLECT. 751.

Super Conc. Tri. sess. 25. c. 6. de refor.

¶ Electionis duorum faciendæ a capitulo, qui debeant cum Episcopo, vel vicario in causis procedere, & de eorum qualitate.

CAuetur quod Capitulum in initio cuiuslibet anni eligat ex Capitulo duos de quorũ consilio, & assensu Eps, vel eius vicarius tũ in formando processũ, quã in cæteris omnibus actibus, vsq. ad finem causæ inclusiue procedere valeat, quam sacrã dispositionẽ, intelligas, sane procedere tantummodo in capitulis exẽptis, pluries decidisse Ro. Rom. diuers. testatur author dec. 205. & 308. p. 2. Portionarij vero non comprehendũtur, & rõ est, quia non dicuntur de capitulo, vt fuit decisum in vna Gerunden. anniuersariorum 1562. cor. D. de Graff. testatur Ro. Diuer in dec. 411. p. 1. quã nota ad celebrem glo. in c. penul. in verbo assisios de clericis non residentibus, & fuisse sæpius in Ro. decisum testatur Achill. de Graff. in dec. vnic. de his, quæ fiunt a Prælatis sine consensu capituli, & pro hoc facit declaratio Illust. Sacr. Conc. Trid. Interpretũ, qui consulti responderunt die 1. Septem. 1558. Portionarios non comprehendi nomine capituli, sed habere solum vocẽ in capitulo, atq. ita fuit resolutum in Ro. in causa Calaguritana fructuũ 1. Iun. 1583. cor. Bufalo, Limita tamen existente statuto, vel consuetudine in contrarium, vt fuit resolut. in Ro. in vna Calciaten. 25. Feb. 1611. cor. Atrebaten. & fuit dictum in vna Caduen. portionis 2. Febr. 1582. cor. Lauretano, vt refert Ro. diuer. in decis. 713. nu. 5. p. 1. & in vna Calaguritana Iuris votandi, 27. Febr. 1595. cor. Orano, & in ead. 25. Maii 1598. cor. Pacen. & in vna Corduben. iurisdictionis 7. Febr. & 17. Maii 1597. cor. Orano, pro quorum omnium decisionũ corroboratione accedat in terminis decis. Veral 91. p. 1. vbi portionarii habent ius votandi, vt Canonici, & possunt agere sicut Canonici pro concernentibus Ecclesiæ, ex quibus suppositis infero ad nouam declarationem Illustr. Cardin. tempore, quo Ego Auditoris officium exercebam apud Illustrissim. Cardinal. Spinellum de mense Aprilis 1614. text. nostrum pro-

74 [handwritten margin note]

procedere etiā in portionario ita vt Canonici possint in coniudices eligi.

COLLECT. 752.

Super c. 2. de concess. prabenda.

¶ *P*rouisionis beneficiorum vacantium intra semestræ faciendæ.

DE beneficijs vacantibus prouidere debent ij, ad quos prouisio spectat infra sex menses. Amplia primo locum habere nedum in electione, verum etiā in collectione Balb. in decis. 29. quā reponas ad originem loci Panor. in c. dilectus de concess. præben. Amplia secūdo etiam in beneficijs Regulariū Rot. decis. 5. de electione in nou. Amplia tertio, etiam in prouisione Parochialium etiam stante Conc. Trid. sess. 24. c. 18. de reform. qn̄ earū collatio ad Episcopos spectat, Ego in dec. 129. Amplia quarto ēt in hospitalibus, quæ cōferuntur in titulū beneficij Sayr. in decis. 1. de religiosis domib. & facit decis. Rot. colle. a *F*arinac. 682. quā ad ampliationem Clem. per literas de cōcess. præb. reponas. *L*imita nunc, vt isti sex menses nō curant nisi a die sciētiæ non autem vacationis *R*ot. diuers. dec. 481. par. 1. Amplia limitationē quāuis Episcopus nondū accepisse possessionem Epatus, vt fuit resolutū in *R*o. in vna Placētina parochiali de mal partita 28. Iunij 1585. coram Seraphino. Amplia 2. nedum a tpe sciētię, verū a tpe, a quo sciri potuit, & debuit Rot. in decis. 7. de præbend. in antiq. & fuit dictum in vna Burgē. Canonicatus 27. Martij 1593. Amplia tertio, vt intelligi debeat de sciētia vera, vel præsūpta vacationis, quæ determinari debet per Iudicē cōsiderata qualitate beneficij, & modo vacationis, & lōgitudine tēporis, distantia locorum, & fama Rot. in dec. 6. Amplia quarto, vt Eps non possit moram purgare, vt decidit Franc. Marc. in decis. 1238. par. 1. Limita secundo principaliter, vt nō currat impedito Seraph. in decis. 29. part. 1. quam reponas ad ampliationē c. quia diuersitatem de cōcess. præben. Limita tertio, vt nō procedat in Episcopatibus iux. terminos cap. dilecti tit. prox. Ego in decis. 29.

COLLECT. 753.

Super clausula ex nunc prout ex tunc.

¶ Clausula ex nunc, prout ex tunc.

SCripsi alibi de hac clausula, & vltra ibi dicta nota, quod hęc clausula qn̄ est apposita a Papa in collatione de vacanti non suspēdit gratiā, secus si in vacaturo Cassad. in deci. 3. n. 15. de præbē. Cresce. in dec. 7. n. 13. & 19. de concess. præb. Achil. decis. 7. nu. 4. de renunciat. & fuit resolutū in cā Illerdens. Canonicatus 25. Octobris 1597. Coram Pamphilio. Item operatur etiam in præiudicium tertij medio tempore acquirentis. Card. Put. in decis. 190. part 2. Item posita in actu conditionali semper facit conditionem Balb. in decis. 199. hinc est quod si posita est in gratia nihil operatur ante conditionis existentiam, & conditionem non retrotrahi in gratiis, & dispensationibus, sed spectari tempus quo cōditio extat, testatur decisū Ant. Faber in decis. 26. C. de mandatis principum. Idem operatur quando est posita in collatione de vacaturo, dummodo gratia sit pura, licet executio collata in futurum euentum iux. tex. in c. si super gratia de offic. deleg. in 6. secus in gratia conditionali, in qua Papa non confert, sed dat collatorem iuxta terminos Decis. Rot. 3. Iunii, & 9. Octobris 1592. Coram Pegna. Itē hæc clausula qualificat verbum, cui addicitur, & refertur ad tēpus, quo dispositio incipi debet, vt fuit resolutum in vna Albergatis. 14. Martii 1603. coram Pamphilio.

COL-

COLLECT. 754.

Super Consuetud. eas autem.

¶ Masculiationis fœminarum ob dilatatum maritagium.

SI fratres differunt maritare sorores vltra Sexdecim annos, censẽtur illę masculiatæ h.d. quã cõsuetudinis dispositionẽ amplia procedere. primo, vt locum, habeat etiam ex testamẽto, puta si Pater fecit testamentum, in quo masculos sibi tentũ facit hæredes, & filiabus legauit dotes, & masculi distulerunt fęminas in tẽpore maritare, ita decisum refert de Franch. in decis. 412. Amplia secundo, vt locum habeat masculiatio etiã secundũ dispositionẽ Cõstit. Regni in aliquibus. Affl. in decis. 379. in 1. dub. & ita pariter decisum in Sacr. Cons. in causa Visagiæ Longæ, & litis consortiũ contra Thomã Rubeũ de anno 1554. die 6. Octobris, refert Saler. Napod. fol. 104. Amplia tertio, vt soror masculiata non solum in bonis paternis, sed etiam ĩ bonis collateralium ad instar masculi succedat, & ita decisum refert Affl. in dec. 370. nu. 10. Amplia quarto, vt frater non possit purgare moram ad euitãdam masculiationem. Affl. in decis. 159. quod secus est de iure Regni, ibid. Affl. Nunc limita, vt hæc consuetudo, siue masculiationis beneficium locum minime sibi vẽdicet in feudabilis, ita erudite de Pont. in cõs. 50. Limita secũdo, vt locum non habeat in patre differente maritare filiam, sed in successoribus ita videas decis. de Franch. ac illam perpetuo mẽti teneas 616. Amplia quinto, etiam si masculi quorum culpa facta est masculiatio, mortui essent, & solum superessent fœminę, quia tunc masculiata alias excludit, ita fuisse decisũ in S. C. refert de Fran. in cit. dec. 412. vers. finem.

COLLECT. 755.

Super l. pacta nouissima. C. de pactis.

¶ Vltima derogant superioribus.

REgula, quæ communiter ex hoc tex. sumitur, est quòd vltima derogant prioribus, ex quã infero primo qđ secundũ rescriptũ reuocat primũ. Rota in decis. 80. de rescrip. in antiq. intellige si de primo fieret mẽtio Cassad. in dec. 4. Infero secũdo, quod per cõstitutionẽ secundi procuratoris primus reuocatus cẽsetur. Ant. Faber. in decis. 3. C. de procurat. quã nota ad tex. in l. si quis cũ §. fi. ff. eo. tit. Infero tertio, quod primũ testamẽtũ rũpitur per sm, Limita quãdo sm non esset rite factũ, primum autem sic Viu. in deci. 13. Infero quarto, quod mandatum secũndũ tollit primum, idẽ Viu. in deci. 15. par. 1. Infero quinto, qđ legati ademptio in personam primi legatarii inducitur, qñ testator, qui primo legauit, transfert in alium idem in decis. 337. Infero sexto, quod primum priuilegium tollitur per secundum Veral. in decis. 200. par. 2.

COLLECT. 756.

Ad Bar. in l. imo C. de act. & obligat.

¶ Renunciationis miserabilis beneficij cessionis bonorum.

BEneficio cessionis bonorũ quis renunciare nõ potest h.d. Limita primo, vt valeat renũciatio facta cum iuro ita Gui. Pap. in dec. 21 l. Papo. lib. 10. ti. 10. arrest. 3. Thes. in dec. 36. Ro. dec. 31. de sẽt. & re iud. in antiq. Limita secũdo in milite qui bene admittitur ad renunciandũ Capp. Tholos. in deci 61. Limita tertio, qñ tpe cõtractus debitor sciebat se non esse soluendum Rot. in decis. 4. de renunciat. Limita quarto quando debitor ob fraudem creditorũ dissipasset bona, ita Iafred. Lanfranch. Balb.

in pulchra sua decis. 4. limita 5. vt licet quis huic beneficio renũciare non possit tamen hoc casu renuncians sibi præiudicat in bonis postea quæsitis Guid. Pap. in decis. 211. Capp. Tholos. 61.

COLLECT. 757.

Super cap. 1. de sentent. excommun. in 6.

¶ Pœnæ excõmunicantis sine scriptis.

EXcommunicans aliquem sine scriptis punitur pœna, de qua in tex. quem limita 1. vt locum minime habeat in prælato regulari, vt decisum refert Franc. Marc. in decis. 991. p. 2. & si contrarium teneãt cõmuniter DD. in cit. ca. 1. limita 2. vt pœna suspensionis, de qua in tex. non compræhẽdat Episcopos Thoming in dec. 23. par. 2. & ratio est, quia non fit expressa mentio de eis iux. c. quia periculosum eod. tit. in 6. limita 3. vt nec etiã locum habeat pœna præfata, quando copia notarij, vel alia necessaria ad scribendũ haberi non possunt. Balb. in decis. 29. limita 4. quando excommuuicatio fertur a Prælato, non tanquam Iudice, sed tãquam parte pro defensione iurium, ita Caualc. in decis. 38. Fiuiz. par. 2. quam reportes ad originalem Doctrinam Inn. in c. venerabili de censib. limita 5. vt locum pariter nõ habeat pœna huius tex. quando excommunicatio fertur per statutum *Lapus* dicens decisum allegat. 173.

COLLECT. 758.

Super Doctr. Bar. in l. 2. ff. de excus. tut.

¶ Probationum coniungendarum in criminalibus.

SÆpius cõtrouertitur præsens locus in quęstione illa si in criminalibus probationes coniugantur, in qua nota tres aureas decisiones, quarũ prima est Verall. 4. part. 2. vbi fuit dictum, quod coniecturæ vehementes, quę sufficiunt ad probandam falsitatem, si tendunt ad eundem finem coniũguntur, & faciunt plenam probationem limita hanc decisionem dupliciter, & primo in ijs, quę sunt facilis probationis. Boer. in decis. 319. limita 2. in casu Caputaquen. in decis. 4. part. 2. affertur 2. loco solemnis decisio, Affl. 364. vbi fuit decisum quod duo testes deponentes de duabus confessionibus factis, absente parte, diuersis locis, & temporibus nõ probant, neque coniungi possunt. Tertio ponderanda est pulcherrima decisio, Viui. 200. sed nũ in antiquis testes iungantur ad probandũ, & Anna in sing. 516. asserit fuisse decisum negatiue in causa *V*niuersitatis *L*auri.

COLLECT. 759.

Ad l. 4. §. si Iudex, ff. de re iudic.

¶ Executionis instrumenti.

REgulariter instrumentum non habet executionem paratam hoc dicit, & ita decisum referunt, Olasc. in decis. 129. de Franch. in decis. 118. Boer. in decis. 295. Thes in decis. 26. limita 1 in instrumento quarantigiato habẽte executionem paratam statuto sic dictante, Seraphin. in decis. 331. & Boer. d. decis. 295. & ratio est quia instrumentũ quarantigiatũ habet vim sententiæ, Raud. in decis. 29. sublimita hãc limitationem locum minime habere quando instrumentum esset illiquidum. Rot. Auen. in decis. 39. diuers. Mynsing. obseruat. 69. cent. 3. limita 2. contra tertium, quia statutum, quod tribuit executionem paratam instrumento quarantigiato nõ habet locum, si agatur hypothecaria contra tertiũ, sed solum cõtra debitorem, vel eius hæredem ita Frãc. Marc. in decis. 394. Declara 3. limitationem principalem procedere in instrumento perfecto,

cto, quia instrumentum, quod per statutum exceptionem habet, debet esse perfectum, Affl. in decis. 283. 2. limitatur principalis regula in vltimis voluntatibus; nam instrumentum vltimæ voluntatis habet executionẽ paratã, Boer. d. decis. 295. limitatur 3. in instrumento obligationis pœnes acta Curiæ facto, quod habet executionem paratã, quam retardare non potest exceptio litis pendentiæ super absolutione iuramenti in ea præstiti. Affl. in decis. 30. & in decis. 387. Rot. Genue in decis. 28. de Frãch. in cit. decis. 118. aliquid per Test. in decis. 26. num. 15. limitatur 4. quando debitor cõsensit velle exequi, & executionem in bonis fieri. Balb. in decis. 226. limitatur 5. in instrumento in forma Cameræ, Ant. Faber in decis. 49. & aliquid per Test in decis. 226. num. 11. limita 6. in depositionibus testiũ ad perpetuam rei memoriam receptorum, Boer. in decis. 195. limitatur 7. in instrumento depositi quod habet eãdem executionem, Ego in dec. Curię Archiepiscopalis 122. Sed quando vide Boer. in sæpius cit. decis. 295. num. 7. An autem instrumenta possit executioni mandari, absque partis citatione, vide decisionem Franc. Marc. 393. & an mandẽtur executioni in alieno territorio, vide eundem in decis. prædicta.

COLLECT. 760.

Super c. 1. vt lite pendente in 6.

¶ Morte vel cessione alterius ex electis lite pendente, an aliter eligi possit.

DIsponitur, quod lite pendẽte vno ex electis mortuo, vel cedente nõ potest aliter eligi, qui text. an locum habeat inter præsentatos, vt vno mortuo, vel cedente, alter præsentari non possit magna est altercatio inter Decisionarios, Maynard. in decis. Tholos. 39. p. 5. decidit idem esse in præsentationib. laicorum post quatrimestre non ante; cũ eo tẽpore illis cumulare liceat iux. terminos c. cum autem de iure patro. quos not. ad doctrinam Io And. in d. cap. 1. & ratio est secundum Rubin. in decis. 29. quia cum patronus intra quatrimestre viuẽte primo presentato possit accumulare multo fortius eo mortuo, cõtrariã opinionem tenuit, Rot. Lituan. decis. diuers. 90. decidens cap. 1. vt lite pendẽte procedat etiam in præsentatis, quorum vno mortuo, vel cedẽte alter præsẽtari non possit etiam intra quatrimestre, dicens iura facientia mentionem de cumulatione habere locum quando præsentatio facta est de vno, & non quãdo plures fuerunt a principio præsentati, & adinuicem litigant, in quibus militat ratio finalis d. c. Ne Ecclesię propter litis dispendia patiãtur, nihilominus Rot. Romana sæpius iudicauit secũdum decis. Lituan. verum hãc Rot. decisionem intellige, quando lis pẽderet inter duos præsentatos a diuersis patronis; nã tũc non est licitum variare, nec vno defuncto potest alius præsentari, secus autem vbi lis verteretur inter alios, quia tunc nõ prohibẽtur patroni præsentari alias sequeretur quod posset de facili impediri patronus introducẽdo litem super beneficio, & ita fuit decisum in vna Bergomen. Cappellaniæ 19. Iunij 1579. corami Busalo ad ornatũ huius text. not. auream decis. Crescent. 10. de iurepatro. vbi fuit dictum quod patronus post prę sentationem vnius ante litem non poterit post litẽ cumulando præsentare collitigantem alias voces patronorum non habentem.

COLLECT. 561.

Sup. Bar. in l. tutelas ff. de capitis dimin.

¶ Probationis identitatis familiæ, siue cognationis.

QVæritur si familiæ identitas præsumatur, tu decisiue loquẽdo di-

cas,quod multis modis probata censetur Primo exeodē cognomine argum. decis.Seraphin Rot.Roman.18. part. 1. hinc est quod pluralitas cognominum non præsumitur,Balb.in decis.29.& licet in eadem familia possunt esse nobiles,& ignobiles, vt refert decisum Anna sing.359.tamen probata nobilitate vtriusq; familiæ debet omnino iudicari vnam esse familiam Ego in decis.Curiæ Archiepiscopalis 90.præsumitur secundo identitas familiæ probari ex iisdem insignibus,hinc est quod bastardi, seu naturales nō possint vti insignibus, & vt vulgo dicitur armis,quibus vtūtur illi de familia.Ant.Faber in decis. 4. C. de verborum signific. Tess.in decis. fin. nu.33 licet contrarium seruari de consuetudine testatur,Guid. Pap. in decis. 580.verum debent isti naturales deferre arma, & insignia,domus cum aliqua differentia ponendo barram per transuersum incipiendo a parte sinistra versus dexteram ad differētiam insignium nobilis,vt refert decisum Papon. arrest. i limita si vsus insignium fuisset per naturales pręscriptus,vt in casu dec. Rot. Pedem refert Tess.fil.in decis.45.par.2. Probatur tertio per testes de auditu,nā testes de auditu,& fama,probant generis nobilitatem,& familiæ identitatem, vt in specie decidit Verall. in dec. 277. part.1. Probatur quarto per tractatus ab ijsd.de familia peractos, Anna in consilio 106.

COLLECT. 762.

Super pragm. prima de extract. animalium.

¶ Frumenti & aliorum extractionis prohibitæ.

FRumenti,& nonnullorum extra ciuitatem prohibetur extractio hoc dicit Cuius pragmaticę ratio est ne deficiat in Regno.Affl.in dec.290. Amplia primo, vt prohibita extractione lignorum secundum pragmat.censeatur pariter prohibita nauium extractio,prout in terminis decidisse Rot.Delf.testatur Boer.in decis.177.Amplia secundo, vt extrahens prohibita, amittat animalia, idem Boer.in decis.178.Amplia tertio, vt pariter amittat etiam non prohibita extrahi Tess. fil. in decisio. 52. Amplia quarto,vt pœna,de qua in tex.extendatur etiam ad extrahentem farinam licet de extractione frumenti loquatur,ita in proprijs terminis decidisse Curiam Panormit.testatur, Mastrill. in decis. 139. quam nota ad singularem doctrinam, Bar.in l.quæsitum,§.1.ff.de legatis 3.ex qua infero ad aliam decisionem Rot. Auenio.62.vbi fuit dictum quod appellatione materiæ veniat materiatum, & e contra nunc limita, & primo in casu pulcherrimo Tess.in decis.152. vbi fuit decisum, quod prohibita extractione granorum ab aliquo loco,vt conseruetur vbertas non extenditur ad exteros extrahentes fructus bonorum propriorum.Amplia quinto, vt etiam Barones habentes merum, & mistum imperium possint facere huiusmodi proclamata tempore carestiæ,vt pluries,decisum vidisse refert Franc. Marc.in decisio.230. 236.& 522.Limita secundo in casu decis.Rot. Auenion. 40. vbi fuit dictum, quod probata extrahendi libertate virtute præscriptionis 30.vel 40.ann. cessat prohibitio extractionis. Limita tertio,vt non comprehendat minorem extrahentem Rubi.decis.21. Limita quarto in repertis in itinere,Balb in decisio. 90.quæ autem sit pœna sancita contra extrahentes frumēta vltra disposita per hanc pragmat.omnino videas decisionem Ioseph. Lud.in decis. Perus.80.

COL-

COLLECT. 763.

Super clem. 1. de supplenda neglig. Prælatorum.

¶ Beneficiorum regularium,& secularium collationis quibus faciende.

BEneficia regularia regularibus,secularia secularibus cōferēda sunt h.d. cum quo concordat Conc.Tri.ses.24.c. 13.& 15.de reformat. vbi prohibentur beneficia regularia secularibus conferri. Limita primo,vt nō procedat in Ecclesiis parochialibus,seu curatis secularibus,ad quas promoueri potest monachus Caputaquen.in dec.85.part.1.quā nota ad tex.in c.quod Dei timorem de statu monachorum,sed contrariam sententiam tenuit Rot.in decis.5. de Iure patron.& 28.de præb. in nou.ad Bellā. in decis.715.& 750.Limita secundo ex dispēsatione pōtificia,hoc.n.casu potetūt tā beneficia,quā pēsiones monacho conferri Verall.in decis.223.Limita tertio in Canonico regulari cui absq; dispensatione potest parochialis conferri Bellam.in decis.172.licet cum dispensatione beneficia simplicia cōferri possunt, vt fuit resolutum in vna Papien. Iurispatron.6. Martii 1598.coram Domino Decano,& extat declaratio Sacr. Congregationis. Limita quarto in casu decis.Rot.diuers. 762. part.1. Limita quinto nisi esset mutata qualitas beneficii,ad quod requiritur quadraginta annorum possessio cū bona fide Rot.dec. 2.de præb.in nou.quam not.ad ornatū tex.in c.cum de beneficio eo.ti.in 6.& fuit pariter resolutum in vna Trident. prioratus 17.Nouembris 1594. coram Domino Orano, & in vna Bracharen. Monasterii 19.Decembris 1598.coram Domino Pamphilio,in qua dictum est, quod vt recedatur ab anteriori statu regularitatis beneficii necessariū est, qđ ostēdatur posterior status secularitatis, qui sit legitime præscriptus per possessionem quadragenariam sublatis prouisionibus apostolicis,& earum temporibus,quæ non mutant statum Achil. de Graff.in decis.fi.de iurepatron. nisi appareat esse factas animo mutandi statū, vt fuit dictum in vna Ostunen.Capellanię 19.Ianuarij 1598.coram Seraphino.

COLLECT. 764.

Super c.quod autem de Iurepatron.

¶ Iuris patronatus donationis cum assensu episcopi,& quando ille non sit necessarius.

IVspatronatus donari non potest inconsulto Episcopo h.d.Amplia primo,ēt si fieret donatio filio viuēte patre Ro.dec.diuer.999 par.3.Amplia secundo,vt talis donatio ab Episcopo nō confirmata sit ipso iure nulla Seraphin. in decis.Rot Rom.884.par.1. Amplia tertio, vt licet Patronus possit donare ius præsentandi reseruato sibi iurepatron.requiritur tamen Episcopi consensus, vt fuisse resolutum in Rot.in vna Cassanē.benefic.29. Aprilis 1580.refert idem Seraphin. in decis.456. Amplia quarto,vt superueniente Episcopi consensu omne ius transferatur per donationem iurispatronatus,vt fuisse resolutum in vna Astoriens.prioratus 18. Decembris 1598.Scribit Seraphin.in deci. 1305.& ratio est,quia consensus Episcopi in hoc casu potest præcedere & subsequi ad instar cōsensus paterni iux.decis.Affl.280.Amplia quinto in pulcherrimo casu decis.eiusd.725.vbi fuit resolutū,quod in donatione omniū,& quorumcunq;bonorum mobiliū,& immobilium Iurium,& actionum comprehēditur etiam Iuspatronatus,& pariter est necēssarius cōsensus Episcopi Nunc limita præfatam Regulam multipliciter &primo quando donatio fieret compatrono,quia valet sine consensu Episco-

pi, vt fuiſſe in Ro.reſolutū teſtatur Verall.in deciſ.131.par.2. Limita ſecundo in caſu deciſ.Seraphin.Rot.Rom.1312. vbi fuit dictum, quod quando donatur Iuspatronatus Eccleſiaſticum laico nō valet donatio, non adhibitis ſolemnitatibus in alienatione rerum Eccleſiæ requiſitis, & ex cauſa euidentis vtilitatis & ſic in tali caſu non exigitur conſenſus Epiſcopi. Limita tertio in antiquis quia licet non appareat conſenſus Epiſcopi valet donatio, vt eſt deciſio mea Curiæ Archiepiſcopalis Neap.333. Limita quarto in caſu Maynard.in deciſ.13.lib.5. pro ornamento huius tex. animaduertas in praxi, quod bona donata Eccleſię, quę nō conſtat fuiſſe data pro dote non arguūt Iuspatronatus, ſed donans dicitur potius benefactor, quam patronus, & ditator, quam dotator, vt fuit dictum in vna Aretina Cappellanię 10. Martij 1595. refert Seraph.in dec. 1103. & vide quę circa hāc mat. ſcripſi in Collect. ſuper cap. illud de Iurepatron.

COLLECT. 765.

Super §. nequaquam in Auth. de Monachis.

¶ Mali pręſumendi boni & mutatione vitæ per triennium continuum.

MAlus præſumitur bonus, & per conſequens vita mutaſſe, quādo per triennium continuū laudabilē vitā duxit h.d. & ita decidit Rot Rom. in vna Romana legari die Veneris 28. Maij 1568. coram Seraphino, intellige primo procedere, quando talis delinquens magnam egiſſet pœnitentiam, puta quia ingreſſus fuit religionē Thoming.in dec.29. Intellige ſecundo, quādo probaretur pluries ei occaſionem ſimilis mali veniſſe, & tamen eum abſtinuiſſe, vt decidimus nos in Curia Archiep. Neap. refero Ego ipſe in dec 129 Sed quęro circa ornatū huius tex. a quo tempore dicti tres anni ſint computādi .ſ. a die cōmiſſi delicti, vel oporteat ꝙ prius de delicto gratia obtineatur, & a die obtētę gratię triēniū incipiat. Reſp. quod incipiunt tres anni a die cōmiſſi delicti, vt refert fuiſſe per Rot. deciſum Granut. deciſ. ſeu theoremat. 23.

COLLECT. 766.

Super l. ſi ſeruum C. de ſeruo corrupto.

¶ Affectus quando puniatur, ſi non ſequatur effectus.

AD limitationē huius tex. not. quod legibus omnibus conatum puniētibus hodie per conſuetudinem generalem totius Italiæ derogatum eſt Cacher.in deciſ.19.in fi. Ioſeph. Lud.in deciſ. Lucenſ.15. Boer.in dec.316. Teſſ.in deciſ.243. Grammat.in deciſ.2. Roiz.in deciſ.3. Rot. Lituaniæ Balb.in deciſ.22. Gaſpar Theſſ.in dec. Ro. Pedemōt.24. par.2. Maſtrill. Rot. Siciliæ 155. part. 2. hinc prouenit primo, quod conatus etiā in atrocioribus pro cōſumato crimine non habetur quando pœna eſt ſtatutaria, vt aliquid per Affl in dec.21. num. 10. Gram.in deciſ.2.nu.13.15. & 18. & in deciſ.74.nu.5. hinc ꝓuenit ſecundo, qđ Iudex vbi per legē punitur effectus, ac ſi fuiſſet conſumatus poteſt arbitrio ſuo pœnam minuere Affl.in deciſ.276 Intellige primo cōcluſionem principalem procedere quoad pœnam ordinariam, ſecus quoad extraordinariam Theſſaur.in deciſio.343. & Grammat. cit. deciſio.2. vt licet affectus non puniatur ſi non fuerit ſecutus effectus. Limitatur tamen quando deuentum eſt ad actum proximum, & immediatum, vt in ſpecie refert in Senatu deciſum Ant. Faberin. deciſ. fi. C. de pœnis. Intellige ſecundo in grauibus delictis, non autē in atrociſſimis Boer.in d eciſ.316

COL-

COLLECT. 767.

Super l. fin. vbi Bar. C. de diuersis rescript.

¶ Clausula non obstante cuiusuis, ac virtus.

LOquitur de clausula nō, obstante cuiusuis, ac virtus; limitatur primo vt non extenditur ad concordata, seu ad priuilegia in vim pacti, vt in Rot. decisum testatur Crescent. decis. 2. de priuileg. Puteus in decis. 47. lib. 1. Ioan. Paul. in decis. 87. & 109. Limitatur secundo in casu decis. Sayr. 21. eod. tit. vbi fuit dictum, quod priuilegia clausa in corpore iuris non censentur sublata per aliam superuenientem dispositionem iuris communis habentem in se clausulam generalem non obstantibus priuilegijs. Limitatur tertio in priuilegijs Cardinalibus concessis, quia non reuocantur per hanc clausulam, nisi de ipsis Cardinalibus expressa fieret mentio, ita Achill. de Grass. in decis. 7. de priuileg. Limitatur quarto, vt non comprehēdat priuilegia ex causa onerosa cōcessa, ita animaduertendo decidit Crescent. in decis. 5. de priuileg. Limitatur quinto in casu eiusdem in decis. 11. eod. tit. Limitatur sexto in casu decisio. Putei 6. lib. 3. vbi fuit dictum, quod clausulę quātumcunque generales non derogant priuilegijs, seu pactis a Sede Apostolica cōfirmatis. Limitatur septimo in casu decis. Mynsing. cent. 4. obser. 70. vbi fuit dictum quod priuilegiū per hanc clausulam concessum non includit casum publicæ vtilitati contrarium. Limitatur octauo, vt per hanc clausulam non censeantur sublata statuta, ac consuetudines generales, ita refert decisum Rot. in decis 1. de præbend. & dignitat. in nou. Limitatur nono, vt non operetur nisi priuilegiatis volentibus priuilegijs vti, Achil. de Grass. in decisio 1. de priuileg. Limitatur decimo in casu pulcherrimo decis. Rot. 6. de constitutionib. in nou. vbi fuit dictum, quod clausula generalis non tollit beneficium, seu priuilegiū Ecclesiæ concessum. Limitatur vndecimo in casu eiusdem in dec. 18. de rescr. in antiq. vbi fuit decisum, quod neque tollat actum iuratū, hęc clausula nisi de illo specifice fiat mentio, quam decisionem diligentes not ad glosam in c. cum non deceat de elect. in 6.

COLLECT. 768.

Super l. Fulcinus § cum hoc. ff. ex quibus caus. in poss.

¶ Qualitas vbi requiritur non debet illa interuenire.

QVando aliquid requiritur qualificatum non sufficit illud interuenire sine illa qualitate h. d. Inferò primo ad decis. Viu. 331. vbi fuit decisum, quod qualitas restringit subiectum, cui adiicitur, & ex diuersitate qualitatum diuersificantur actus, & dispositiones. Infero secundo ad decis. Ambros. Rot. Perus. 43. vbi iuspatronatus relictum proximiori, & seniori de familia non habenti has qualitates non competit. Infero tertio ad decis. Mynsing. cent. 4. obser. 16. vbi fuit dictum, quod minori, cui conceditur beneficiū, restitutionis in integrum, si læsis fuerit, hac qualitate non probata non competit. Infero quarto ad decis. Triuis. Rot. Venet. 15. vbi sponso, cui competit ius accusandi necem sponsæ suæ, denegatur, sponsalium qualitate minime probata. Infero quinto ad decis. eiusd. Triuis. 46. vbi fuit dictum quod confessio qualificata in criminalibus semper in totum debet acceptari cum sua qualitate, vel in totum respui, non autem diuidi, & pro vna parte acceptari, & alia nō. Infero sexto ad decis. Capycii 5. vbi pragmat. odia litium, quæ disponit, vt

causæ inter coniunctos compromittantur locum non habeat, si qualitas consanguinitatis non probatur. Infero septimo ad decis. de Franch. 644. vbi creditor, qui vult obtinere virtute l. scripturas. C. qui potiores in pignore, necesse est, vt probet requisita, ac qualitas in d. l. Infero octauo ad decis. Caputaquē. 89. vbi qualitas, quod testes debeant esse in causa matrimoniali omni exceptione maiores debet articulari, & probari, quam diligenter nota ad ampliationem tex. in c. 1. de consanguinit. & affinit. Infero nono ad decis. Mysing. cent. 3. obseru. 98. vbi qualitas doli, quę exigitur in causa fractæ pacis si non probatur interueniſſe, quis puniri nequit Gayl. lib. 3. obser. 12. 13. & 76. Infero decimo ad decis. eiusdem 100. eadē centu. vbi iurisdictio limitata ad certam qualitatem non extenditur ad incrementum. Infero vndecimo ad decis. eiusdē 86. cent. 4 vbi fuit dictum, quod quando agitur de pœna alicuius specialis cōstitutionis, nisi omnes eius qualitates doceantur, & verificentur in casu de quo agitur, pœna non committitur. Infero duodecimo ad decis. eiusd. 40. cēt. 1. vbi qualitas institutæ actionis, vel accusationis probari oporteat, quod intellige, quando qualitas adiecta crimini, alteraret crimen, & pęnā Balb. in decis. 22. Infero decimotertio ad decis. Mynsing. cent. 1. obseru. 70. vbi qualitas iuramenti obseruanda est, ac exprimenda. Infero decimoquarto ad decis. eiusdem 99. cent. 1. vbi qualitas petitionis in iurisdictione confirmanda, attendenda, ac probanda est. Infero decimoquinto ad Decisio. Afflict. 290. vbi fuit decisum, quod qualitas, quæ confert iurisdictionem in primis verificanda est.

COLLECT. 769.

Super l. alio ff. de aliment is legatis.

¶ Executorum vltimarū voluntatum.

SEdet hic mat. executorū vltimarū voluntatum, super qua primo animaduertendum est, quod eorum potestas in dubio non pręsumitur insolidū Balb. in decis. 99. & propterea fuit decisum in Sac. Cons. Neapol. quod si sunt dati plures executores in testamēto, & vnus tātum citatur, processus sit nullus. vt refert de Franch. in decis. 612. quam nota ad ornatum tex. in c. si duobus de procurator. Animaduertendum secūdo quod executorem potestas, seu authoritas maxima est, & primo, quia si testator alicuius loci disposuit, quod bona sua distribuantur Sacerdotibus pro omissis celebrandis arbitrio suorum executorū quod pręd icti executores possunt distribuere Sacerdotibus, qui non sunt de loco, ita Capp. Tholos. in decis 128. quam nota ad limitationē tex. in l. a testatore ff. de condit. & demonstr. Secundo quia executor poterit disponere, seu exequi in beneficium legatorum piorum, non obstante quod testator per prius disposuit de Franch. in deci. 578. Tertio, quia executor potest esse minor 18. ann. & fęmina ita decisum testatur Iacob. Thoming. in dec 91. par. 2. Quarta Potestas est, quia legatum si est factum, vt distribuatur inter pauperes post mortem, poterit executor facere distributionem in vita de Franch. in decis. 706. quam diligenter not. ad magistralem Doctrinam Bar. in l. cum pater §. a filia ff. de lega. 2. Quinto, quia executores testamenti pro eorum administratione habent tacitam hypothecam, omnino videndus Pegue. in decis. Catalon. 131. Sexto, quia deputati ad Virgines maritandas possunt pecunias ad illum actum dicatas dare virgini-

ginibus Deo profitentibus Garz.in decis.52.Septimo,quia possunt exequi legata pia pendente lite inter consanguineos,præstita tamen cautione de restituendo in casu retractationis. Idem in decis.35.Octauo,quia in executore pręsumitur, quod fuerit electa industria personę,& propterea non potest substituere aliũ in sui locum Viu.in dec. 305

COLLECT. 770.

Super Pragmat.Prima de suspit. Officialium.

¶ Suspicionis Officialiũ causæ quo ordine & qualiter examinãdæ, ac decidendę.

CAusa suspicionis allegata debet decidi per Collegas,absente ipso recusato h.d ad huius pragmat.ornamentum, animaduerto nonulla requiri, vt suspitio subsistat. Primo enim, quod proponatur suspitio ante conclusionẽ causæ principalis,vt in pragmat. 5.infra eundem titu quæ licet cõprehẽdat personas priuilegiatas, non tamen propterea huiusmodi personæ priuilegiatę excluduntur a restitutione in integrum eis competente aduersus lapsum fatalium,vt fuisse decisum per Sacr.Consil. refert de Franch.in decis.431. Limita in suspitione de nouo superueniente, quæ dummodo clara,& euidens sit,potest opponi in qualibet parte iudicij, ita Thoming.in dec.229.par.2.idq; fuit pariter decisum per pramat. Ducis Ossunæ,quæ incipit,Vniuersis,& singulis pręsentium. Secundo requiritur, vt si suspitio concernat personam actuarij debeat probari iuramento Milanens. in decis.15.lib.1. Tertio quod in causis suspitionũ nõ detur appellatio de Frãch. in decis.408. qui ibidem declarat, num id procedat tam in decretis diffinitiuis, quam in incidentibus,verũ licet appellatio non admittatur,potest tamen dici de nullitate,vt fuisse in Sac.Consi. decisum refert Tapp.in d.pragmat.4.requiritur, vt non examinetur aduersarius in causa suspitionis,licet bene officialis ipse Thess.in decisio.5.& de aduersario extat decisum in Sacr.Consi.in suspitione proposita per Ducem Nuceriæ in personam Consil.de Ponte in causa vertente inter Marchionem Fuscaldi,& d. Ducem,refert Nouiss.in pragm. nostra.

COLLECT. 771.

Super l.exceptiones ff. de exceptionibus.

¶ Exceptionis competentis principali quando competat fideiussori.

EXceptio quæ competit principali fideiussori quoq;competit h.d. Ex quo infertur primo, quod fideiussoris obligatio accessoria est ad illam principalem Balb.in decis.31.par.1.Infero secundo, quod fideiussore existente soluendo nõn potest carcerari principalis pulchra,ac omnino vidẽda decisio Valasc.11.quam nota ad ampliationem doctrinæ Bar.in l.3.§. tutores.ff. de suspectis tutoribus, supra firmatam Reg. tex.Limita primo in beneficio c.Odoardus de solutionib.quia nõ porrigitur ad fideiussorem clerici, vt fuit decisum in Curia Archiepiscopali Neapol. Ego in decisio.121.eiusdem Curiæ,cuius decisionis ratio fuit, quia cum præfatum beneficium sit personale, propterea nõ extenditur. Limita secundo in beneficio cessionis bonorũ, quæ principali competit,quia fideiussori non conceditur Balb.in decis.521.par.5.quam nota ad tex.in §.fi.de exceptionib.Inst.Limita tertio in casu decisionis Senatus Sabaudiæ,de qua per Ant. Fabr. in decis. 1.C.de fideiussore minoris, vbi fuit dictum,quod beneficium restitutionis in integrum,quæ minoribus competit,nõ porrigitur ad eorum fideiussores, intellige

lige tamen, quando non alia contéplatione fideiussit, nisi vt creditoribus cautum sit, vt voluit Balb. in dec. 15. & idẽ Fab. cit. dec. *L*imita quarto in casu eiusdẽ in dec. 6. C. ad Velleianum, vbi exceptio Velleiani, quæ mulieri cõpetit, fideiussori non prodest, quam not. ad ornatũ text. in l. mulieres, C. eo. tit. *L*imita quinto in exceptione declinatio fori, q̃ competit clericis, quia non porrigitur ad laicos eorum fideiussores, vt pluries in quãpluribus Italiæ Tribunalibus decisum testatur Ro. Lips. in dec. 90. præsertim Neap. vt pulchre per Affl. in dec. 206. Germ. Mynsin. cent. 1. obser. 15. Sabaudiæ, refert Fab. in dec. 1. Franciæ testatur Gui. Pap. in dec. 562. & est receptissima opinio apud Decisionarios. *L*imita sexto in exceptione executionis sententiæ, quæ si lata est contra principalem, non potest exequi contra fideiussorem sine nouo processu, intellige tamen iuxta distinctionem Guid. Pap. in decis. 26. quam not. ad Bar. in l. 1. ff. iudicatum solui. Limita septimo in dilatione quinquennali, quia non competit fideiussori Barz. in decis. 77.

COLLECT. 772.

Super l. societatem §. arbitrorum, vbi Bar. ff. pro socio.

¶ Reductoris ad arbitrium boni viri a sententia arbitri.

COntra sententiam arbitri licet regulariter actio nõ datur, habet tamen locum reductio ad arbitriũ boni viri h. d. Amplia primo licet fuerit renunciatum arbitrio boni viri, & reuisionis ipsius cum pęna, quia nihilominus põt recurri absq. mætu pœnæ, si grauis læsio prętendatur, ita Gui. Pap. in dec. 519 Balb. in dec. 168. Magon. in dec. Lucens. 98. Papon. lib. 6 tit. 3. arrest. 1. & ad mat. Boer. in dec. 284. Amplia secũdo, vt nec iuramentum firmet hanc renũciationẽ per rationẽ, quam scribit idẽ Gui. Pap. in dec. 519. ad quam vide Ioseph. *L*ud. in dec. Lucen. 27. Cass. in dec. 1. de emp. & vend Capp. Thol. in dec. 268. DD. de Ro. in dec. 2. de arbitris. Limita ampliationem obtenta absolutione, vt in terminis Borgn. in dec. 9. de iudicijs ad quã vide pariter Ludou. in decis. Lucen. 48. Amplia tertio, vt petens laudum rescindi. non censeatur contrarius reductioni ad arbitrium boni viri Bellam. in decis. 299. Amplia quarto, vt compromittens si sit læsus, nedũ reductionis beneficiũ habeat, verum etiam possit recurrere ad remedium l. 2. C. de rescind. vendit. vt refert decisum Mynsin. cent 1 obser. 33. Amplia quinto etiam si læsus esset in sexta parte debiti, vt pulchre animaduertit Gui. Pap. in cit. dec. 519. & Iose. *L*udou. 27. Ro. Lucen. Amplia sexto, vt etiam a sententia nulla peti possit. Mago. in dec. *L*ucen. 98. Amplia septimo, vt reductio hæc peti debeat coram iudice rei Mynsin. obser. 61. cent. 3.

COLLECT. 773.

Super l. 1. C. de arbitris.

¶ Appellationis a sententia arbitri prohibitæ.

A Sententia arbitri non datur appellatio, quia ex ea actio non oritur h. d. *L*imita primo in reductione ad arbitrium boni viri, quæ similis est appellationi Affl. in dec. 51. Franc. Marc. in decis. 151. par. 2. *L*imita secundo in casu Decis. Gayl. obser. 149. lib. 2. vbi fuit dictum, quod si iudex ad quem remittitur vt ad bonum virum si pronunciauerit bene, vel male arbitratum a sententia poterit appellari, de cuius limitationis veritate Vide Boer. in decisio. 284. Papon. lib. 6. tit. 3. arrest. 23. & 4. *L*imita ter-

tertio in Camera Imperij, in qua recipitur appellatio a sentẽtia arbitri Myn sing.cent.4.obseru.68.Limita quarto in casu decis.Card. Put.394. lib.2. vbi fuit dictum quod stante appellatione a laudo (& sic vt vides præsupponit posse appellari) non potest agi ad pœnam appositam in compromisso in euentum, in quem a laudo fore appellatum. Limita quinso vbi laudum contineret enormissimã læsionem, vel iniquitatem manifestam, nam tunc admittitur appellatio, etiam si cum iuramento sit compromissum, vt decisum refert Gayl.obseru. 150.lib.1. quæ autem dicatur enormis læsio; seu iniquitas, vide optimam Gui. Pap.dec.253. Limita sexto, vt hodie admittatur appellatio cum ad instar iudiciorum redacta sint arbitria, vt refert decisum in Senatu Sabaudię Faber dec. 6. C. de arbitris, qui pariter refert decisum, quod si elapsum fuerit tempus appellandi tacite censetur consensum fuisse arbitrorum sententijs. Amplia limitationem hanc in casu decis.eiusd.8.eo. tit.vbi fuit dictum, quod etiam arbiter attentare dicitur, si in spretum appellationis aliquid innouauerit Limita septimo in sententia lata ab arbitris iuris. Balb.in dec.129.quam not.ad tex. in terminis hoc decidentem in c.§ab arbitris de off.deleg.& videas pariter Myn sin.cent.4.obser.68.& vide etiam Gayl. obser.33.lib.1.vbi optime declarat, qui tales arbitri dicuntur. Limita octauo a sententia arbitri ex necessitate statuti, vel præcepto iudicis electi ita decisum refert Balb.in decis.466.quam reponas ad tex.in l.arbitrio, ff. qui satisdare cogantur.

COLLECT. 774.

Super §. si quis igitur in Auth. de instr. fide. & cautel.

¶ Recognitionis scripturæ priuatæ a testibus faciendæ.

NImis controuertitur inter decisionarios tex.iste in quæst.illa si testes deponentes super recognitione scripturæ priuatæ debent deponere se fuisse præsentes, & vidisse eam scribi, & in affirmatiuam decidisse Sac.Neapol. testatur Affl.in dec.181. quam opinionẽ suo tempore iterum tenuisse idem S.C. scribit Gram.in dec.84.& de alia simili decisione videndus est Ann.alleg.84.p. 1.cũ qua tãdem opinione Cons.Neap. cõcurrit Ro.Pisan.refert Mart. in dec. 45.verum contrariam sententiam plu. ries tenuit Rot.Romana, vt scilicet sufficiat, quod testes deposuerint se habere notam manum, quia probant recognitionem, vt pulcherrimè testatur Rot. diuers.in dec.124.p.2. Achill.de Grass. in decis.2.de fide instrum.Paleot. in decis.173.Peregr. in decis. 273. intellige tamen, vt hæc Rot. opinio procedat alijs concurrentibus adminiculis, de quibus per eand.Rot.diuers in dec.553. p. 1.Intellige secundo, vt procedat tantũmodo de stylo Curiæ Romanę, vt testatur Rot.diuers.in decis.570.par.1.

COLLECT. 775.

Super Pragm.5.§.19.de admidistr. vniuersit.

¶ Donationis ab vniuersitate faciendę in Regno prohibitæ.

IN præsenti, §. interdicitur Syndicis Electis, & Vniuersitatibus actus donationis, Amplia hunc text. vt hodie vniuersitates, & plateæ non possint se congregare pro donando absq. expressa licentia Proregis, vt est sancitum per pragmat.

pragm.9.incip.Ancorche,& tenuit pariter,Gui.Pap.in dec.106 Nunc limita,& Primo vt possit vniuersitas donare pro remuneratione seruitiorũ sibi factorũ, ita decisum refert Guerr.in dec.1.Limita secundo, vt non procedat in donatione quæ fieret Principi, nam illam facere possunt solum decuriones etiam non congregata vniuersitate, Thess.in decis. 257. Limita tertio in donatione quæ fieret ab vniuersitate Baroni,vt ab eo eligatur in suam Cameram reseruatam,nam talis donatio valet, vt fuisse iudicatum per S.C.iunctis aulis referente Consiliar. Theodoro in causa Vniuersitatis S. Seuerini cum D. Ferdinando Gonzaga,refert Nouissimus in pragmat.5.tit.nostro.

COLLECT. 776.

Super Pragmat.8.in tit.de composit.

¶ Ius quærelandi,& remittendi quibus competat.

QVibus competit successio,cõpetit quærelandi, & remittendi actio h.d.Ex qua infero ad dec.de Frãch.611. vbi fuisse decisum testatur quod ad eũ spectat ius quęrelandi ad quem spectat successio bonorũ sm̃ dispositionem pręfat.Pragm.&ita ille nepos admissus fuit ad quęrelandũ de morte Patrui, quamuis alius fuerat hęres institutus, & sic S.C.habuit pro absoluto a contrario sensu,vt cui non competit successio,nec ẽt competat ius quærelandi.Infero secundo ad decis. Senat. Mediol. de qua per Clar.in q.58.vers.seq.quid si inter hæredes,vbi refert bis Senatum decidisse, ꝙ soror exclusa per fratres a successione bonorũ,censeatur pariter exclusa ab eisdem a iure quærelandi de morte fratris occisi.Infero tertio ad decis.de Franch. 512. vbi fuit dictum, quod cum tutori non competat ius succedendi per consequens non habet ius quærelandi, ac quęrelam remittendi absq.decreto S.C. Infero quarto,ad pulchram dec.de qua per D.de Ponte de prouis.fieri solitis §. quarto vbi refert pluries fuisse decisum quod si soror dotata,quæ erat præsens tempore compositionis,& non quærelauit,sit exclusa a iure quærelandi.

COLLECT. 777.

Ad Bar.in l.quid dicitur.ff.de verb.obl.

¶ Filij quando veniant vt filij,& quando vt hæredes.

EST locus originalis in illa dubitatione quando filij intelligãtur,vocati vti filij,vel vti hæredes, in quo dicas primo quod in antefato succedũnt vti hæredes non autem vti filij, vt nouissimis temporibus fuisse iudicatũ in nostro S.C.testatur de Franch.in decis. 182.licet contrariam sententiam approbasse,id. S.C. tempore Affl.ipsemet testatur in dec.314.& 307.sed possunt hę decisiones conciliari dicendo, quod de Franch. loquitur attenta consuetudine Neap. Affl.vero extra Ciuitatẽ Neapolis in locis,vbi attenditur ius commune, & filij succedunt etiam non hæredes, nec Patris & Matris,ita Vrsil.in cit.decis.314.&de Franch.in d.dec.182.n.14. Dico secundo quod emphyteusi Ecclesiæ simpliciter cõcessa Patri,absq. mentione filiorũ censetur pro se,& filijs nõ vt hæredibus cõcessa,ita decidisse Rot. Rom.testatur Verall.in decis.302. Dico tertio in iure patronatus Ecclesiastico succedunt vti hæredes non vti filij Balb.in decis.99. quam nota ad ornatũ tex.in clem plures de iurepatron.Dico quarto quod in donatione facta contẽplatione matrimonij veniunt filij tanquam

quam filij, non tanquam Patres hæredes, prout ita fuisse decisum in S.C. testatur Molf.in conf.2.posito in Comm. ad Consuet.Neapol.num.2.in causa D. Isabellæ de Gheuara vxoris quondam Gofredi Palagani cũ creditoribus quondam D.Frãcisci de Gheuara eius Patris. Dico quinto, quod Pater dũ stipulatur pro se,& filijs, semper in dubio præsumitur stipulare pro filijs, vt hæredibus ita testatur Lanar.in consi.89.pro coronide huius mat. animaduertendum est, quod antefatũ matri,filio pręmortuo, non iure hæreditario acquiritur, sed ex iuris dispositione virtute pacti, prout fuisset decisum in Sac.Con.in causa Scipionis Staibani Liciensis, referente Cõsiliar. Vespulo refert Anna in conf.74.

COLLECT. 778.

Super l.hoc iure.§. ductus aquæ.ff.de aqua quotid. æstiu.

¶ Præscriptionis immemorabilis effectus.

PRæscriptio immemorabilis habet vim tit.h. d. & legitimi tit. pulchre Verall.in decis.355.par. 2.habet secundo effectum vt loco priuilegij habeatur Osasc.in decis.Pedem 95.nu.14.Affli.in dec.254.Tertio hẽt vim constituti Papon.li. 12.ti.3.arrest.3.& aliquid pAffl. in decis.239.nu.fi.Quarto, quia regalia possunt pręscribi per tẽpus, cuius initij memoria non extat Balb.in decisio.19. Limita in regalibus, quæ sunt in signũ vniuersalis dominij,& subiectionis,quę inpræscriptibilia sunt Franc. Marc. in deci.234.Quinto quia Princeps nõ potest restituere aduersus pręscriptionem immemorabilem Ego in decisio.Curiæ Archiepiscopalis 29. Sexto quia contra Principem potest tali pręscriptione pręscribi ita Osasc.in decisio. 56.Septimo, quia clausula nulla præscriptione constante, non excludit præscriptionem, immemorabilem Pappon.lib.3.arrest.4 & aliquid per Affl in decis.254. nu.fin. Amplia etiam si lex toleret quamcunq. præscriptionem, vel si adesset clausula nõ obstante quacunque præscriptione Guid.Pap.in decis.409. Octauo, quia inuestitura præsumitur obtẽta a Domino;quando quis per id tempus fuit in possessione bonorum. Tess fil.in decisi. 27.par.2.Nono effectum habet,de quo per Ant.Fabr.in deci.5. C.de præscrip. 30.vel 40.an.vbi præscriptio immemorabilis, siue centum annor. nunquam censetur exclusa, præterquã in casibus a iure expressis. Decimo,quia præscribitur 100.ann.spatio annua pensio.Idem in decis.19.titu.cit. quod amplia procedere etiam si essemus in legato pensionis annuæ ad pias causas. Idem in dec. 20 eo.tit. supradicta omnia limita multipliciter,vt per Papo.li.2.ti.3 arrest.10

COLLECT. 779.

Super l.fi.C.de exceptionibus.

¶ Exceptionis iudicis in competentię, vel recusationis ante litem contestatam opponendæ, & quando post.

EXceptio iudicis in incõpetentię debet opponi ante litem contestatã h.d.& ratio est,quia alias videtur consentire in Iudicem Ant. Faber in decis. 2. C. de Iudicijs,hinc est, quod semper iudicis recusatio debet proponi ante litem contestatam Franc.Marc.in decis. 725.Mynsing.obseruat.59.cen.4.And. Gayl.obseru.38.num.11 lib.1. quam ad glos.celebrẽ in l.cum specialis C. de Iudicijs reponas, alias semel iudice approbato non admittitur recusatio Papon. lib.7.titu.9.arrest.13.Limita ex causa, quia tũc etiam si semel approbatus fuerit,recusari poterit, vt refert in Rot.decisum Verall in decisio. 391. part.2. & idem in decis.7.part.3. & Mynsing.obser.59.cent.4.Lanfranc.Balb.in decisio.

110.

110. Limita secundo; si illa superuenisset post contestatã litẽ Gayl. obser. 33. lib. 1. Limita tertio nisi exceptio redderet iudicium retronullũ, aut funditus eradicaret iurisdictionem Iudicis Balb. in decisio 67. Limita quarto in rustica muliere, & milite, quibus licitum est ob iuris ignorantiam Iudicis suspecti recusationem post litem contestatam proponere Ego in decisio. Curiæ Archiepiscopalis 91. par. 2. animaduertendũ tamen est pro huius mat. ornamento, quod vbi Iudex opposita fori declinatoria se ingerit cõtendendo pro sua iurisdictione, ac si esset pars, non potest tanquam suspectus cognoscere, an sua sit iurisdictio Balb. in decis. 259. Idem est quando notorium est illum non esse Iudicem competentem, & in alijs casibus, de quibus per Ant. Fab. in dec. fi. C. de appellat.

COLLECT. 780.

Super l. omnis C. de præscrip. 30. ann.

¶ Actionum præscriptionis.

Actiones omnes tã personales, quã reales præscribũtur spatio 30. an. h. d. & ita Affl. in decis. 13. & Rot. Genuen. in decis. 20. & 203. quemadmodũ eodem tempore præscribitur conditione ex l Idem in decis. 139. Item Iuri petendi executionem alicuius decreti Cartar. in decis. Rot. Genue. 124. Affl in decis. 145. & Achil de Grass. in decis. 5. de sẽtentia, & re iudicata. Item Iuri implorandi officium iudicis nobile Balb. in decisio. 99. Item omnis actio personalis Mohed. in decis. 145. Item facultati dicendi testamẽtum nullum præscribitur spatio 30. ann. Papon. lib. 12. titu. 13. arrest. 6. Item ius agendi ad supplementũ legitimæ Mohed. in deci. 5. de prescrip. Item ius adeundi hereditatem ex testamento prescribitur spatio 30. annorũ Card. Put. in decisio. 54. lib. 3. quod amplia procedere etiam herede ignorãte, & tũc potest agi iudicio possessorio hereditatis Osasc. in decis. 56. num. 7. & sequẽ & quid de communiori inter duas vniuersitates sine Regio assensu Afflict. in decis. 254. Item officium Iudicis non præscribitur nisi spatio 30. annor. Guid. Pap. in decis. 416. Infertur quod dictio, quandocunq; non excludit præscriptionem 20. ann. etiam si esset adiectum iuramentum Boer. in decis. 182. Item socius possidens rẽ communem insolidũ prescribitur spatio 30. ann. Papon. lib. 12. titu. 3. arrest. 7. Item iuri retrahendi, & non currit, nisi a die scientiæ Ioseph Lud. in decisi. Lucens. 42. Item ius inuestiendi præscribitur spatio 30. ann. Papon. lib. 12. tit. 3. arrest. 13. Item spurius præscribit bona paterna 30. annor. spatio Valasc. in decisio. Lusitaniæ 111. Item quanto tempore præscribat Vassallus aduersus Dominum vide Boer. in decis. 182.

COLLECT. 781.

Super §. non igitur in Authen. de testament. imperfect.

¶ Testamenti imperfecti inter liberos.

Testamentum factum inter liberos valet absq; solitis solemnitatibus, dummodo Pater scribat diem, & nomẽ heredis h. d. Quod amplia primo procedere nedum in testamento in scriptis verum etiam in nuncupatiuo Gayl. obser. 112. lib. 1. Amplia secundo, vt in eo valeant fœminæ deponere Boer. in decis. 240. Amplia tertio, vt cæci testamẽtum inter liberos minorem solemnitatẽ requirat Balb. in decis. 29. & aliquid per Boer. in d. decis. 240. n. 2. Ioseph Lud. in decis. Perus. 2. nu. 34. Amplia quarto, vt legatum ex minus solemni voluntate relictum, liberis vel piæ causæ debetur Rot. Auen in decis. 87. Amplia quinto,

vt tale testamētum nedum substinetur inter liberos, verum etiam inter Nepotes,& nepotes ex filio Boer.in dec. 241. Nunc limita & primo quando solum ratione solemnitatis tale testamentum esset imperfectum , secus si voluntatis Gayl. d.obser.112. & aliquid per Boer. in dec.240.n.4. Limita secundo in filio naturali cui beneficium huius §. nō est concessum de Franch.in dec.399.&aliquid per Boer.in cit.decis.nu.12.Limita tertio,quādo huiusmodi testūm magnā contineret inæqualitatem *Put.* in dec. 431.lib.1.Limita quarto in casu,vbi nō esset coram testibus publicatum,Put.in dec.97.lib.3.Crescen.in dec.3.de testamentis,quā ad tex.in l.ex ea scriptura ff. de testam.reponas;quod amplia procedere ēt in testō ad pias causas condito Gui.Pap.in decis.517. & facit Mynsin. obser.18.cēt.2.& Achil.de Gras.in dec. 1.de testam. Amplia tamen hunc text. procedere,etiam si alius scribat,& Pater subscribit idem Put.in dec.235. p.1.

COLLECT. 782.

In c.videtur, qui matrimonia accusare possint.

¶ Testimonij consanguineorum,& affiniū in causa matrimoniali admittendi.

COnsanguinei,& affines admittuntur in testimonium in causa matrimoniali h.d.Et propterea infertur,ꝙ matris testimoniū admittitur in matrimonio per filium contrahentē Balb. in dec.22.quā ad tex in c.super de testibus reponas.Amplia vt parentes admittantur ēt inuitis coniugibus Alex.Raud.in decis.90.Intellige si pro eorum proprio interesse compareant Achil. de Gras.in dec.vnic.qui matrimonia accusare possint.*Limita* tex.quando adest disparitas inter coniuges,quia tunc parentes non admittuntur,ita decidendo animaduertit Triuis.in decis.10.p.1.& ita intelligi debet tex.in c.super de testibus.

COLLECT. 783.

Super Extrau. Execrabilis de simonia.

¶ Pœnarum retinentium plura beneficia curata.

QVæ quatuor pœnas infligit contra retinentes plura beneficia curata,primo quia ipso iure sunt omnibus priuati.Secundo quia sunt inhabiles ad Sacros ordines. Tertio ad queçūq.beneficia Ecclesiastica.Quarto ipso iure beneficia illa esse Sedi Apostolicæ affecta,& ita Thoming. in dec.29. circa quem tex.de vnica quæstione cōtingit dubitare, scilicet an execrabilis spoliatus veniat restituendus,&dicas affirmatiue,si ex actis constet illū execrabilem,ita Caputaq.in dec.325. & ratio est,quia decretum irritans appositū in d.extrauag.inficit titulum,& possessionem Ro.dec.17.de restit.spol.in antiq. Bisignet.in dec.1.eo.tit.Bellam.in deci. 536.& aliquid per Cassad.in decis.3. de rescrip.Ratio secunda est,quia quando constat notorie de nō iure agentis spolia non restituuntur Rot.dec.13.de rest. spol. in antiq. nec spoliator admittitur ad probandum execrabilitatem ad excludendum Ead. Rot. dec.11. de restit. spoliat.in antiquis.

COLLECT. 784.

In c.cum de beneficio de Prabend. in 6.

¶ Status beneficij , &eius mutationis .

AGitur de mat.status beneficij , pro cuius cognitione animaduertendum ad duo; Primo,quod quando constat de anteriori statu beneficij illud attendi debet Seraph.in dec.29 p.1.quod

si non

si nõ probetur aliquis status antecedẽs, tunc sufficit vltimus status, vt fuit dictũ in vna Regien. Decemnalis prioratus 5. Maij 1586. cor. Pamph. Hinc est quod ad effectum validitatis impetrationis, & collationis sufficit vltimus status, & vltima possessio Put. in dec. 2. lib. 3. Cæs. de Grass. in decis. 4. de prob. quas ad tex. in c. quærelam de electione reponas animaduertendum secundo, quod beneficij status mutatur spatio 40. annor. Put. in dec. 238 lib. 1. & habetur in tex. nostro; verum, vt procedat nonnulla concurrere habẽt. Primo, quod ille qui possidet beneficium, illud habeat titulo institutionis, vt fuit decisum in vna Perusina. s. beueniatis 19. Martij 1589. corã Pamphilio. Secundo requiritur, quod collationes sint factæ ab eo, qui habet potestatem mutandi statum illius beneficij Bellam. in deci. 715. & fuit dictũ in vna Florentina commendæ 26. Iun. 1589. coram Comitulo, hinc est quod beneficij statum nõ mutat prouisio Papæ Achil. de Grass. in dec. 13. de iur. pat. Caputaq. in dec. 180. p. 3. Put. in dec. 7. de iurep. & fuit dictum in vna Imolen. iurispat. 20. Martij 1593 coram Pamphilio, & nullus Prælatus inferior Episcopo potest mutare statutũ beneficij Bal. in decis. 22. verũ in probanda qualitate beneficij, quãdo nõ constat de contrario, multũ deseruiũt prouisiones Papę, quæ, & si non mutant statum illum, tamen declarãt, & corroborẽt Thoming. in decis. 99. par. 1. & fuit dictum in vna Ierdonen. prioratus 5. Maij 1595. corã Orano. Tertio requiritur bona fides. Ego in decis. Curiæ Archiep. Neap. 29.

COLLECT. 785.

Super l. quod Nerua ff. depositi.

¶ Latæ culpæ dolo æquiparandæ.

Lata culpa dolo æquiparatur h. d. ad cuius mat. ornamentum notandum quod culpa multis modis dici potest, & primo quod magna negligentia dicitur lata culpa; quæ etiam dolo ęquiparatur Gui. Pap. in dec. 473. quam not. ad l. magna negligẽtia ff. de verb. signif. Item culpa dicitur deuiatio ab ea diligentia, quam adhibent homines diligentes eiusdem conditionis, & professionis Ioseph *Lud.* in dec. Lucen. 10. & culpa arguit eum, qui non fecit quod sibi ipsi similes fecissent licet non præsumatur, nisi probetur Afl. in dec. 13. ideo debet probari ab eo, qui illã proponit Capp. Tholos. in decis. 246. Item mala electio est in culpa Ioseph Lud. in dec. *Lucen.* 22. quam not ad l. quia tam ff. commodati. Idem dicitur quis in culpa tribus modis. Primo si non fecerit quod diligens fecisset. Secundo si contra pactionem fecerit. Tertio si fuerit in mora Rot. Genue. in decis. 205. Notandum secundo, quod lata culpa in criminalibus non æquiparatur dolo Osasc. in decis. 104. *Limita* quoad pœnam pecuniariam Gui. Pap. in decis. 446. & culpa præcedens casum, punitur, vt voluit idem Osasc in decis. 104.

COLLECT. 786.

Ad glos. celebrem in Clem. 1. de præben.

¶ Clausulæ appositæ in executiuis vis.

Ex præsenti glo. vtilis sumitur conclusio, quod clausula posita in executiuis non mutat principalem dispositionẽ, secus si adducitur in dispositiuis, seu in verbis prooemialibus, quia tunc sem-

ſemper mutat ſeu alterat; ad cuius Regulæ ornamentum ſeu corroborationẽ allego quatuor deciſiones. Prima eſt Ro.Pedem.de qua per Cacher. in dec. 164.vbi clauſula adiecta in conceſſione feudi, ſcilicet ad habendum, tenendum, poſſidendũ, & quicquid placuerit perpetuo faciendum, inducit licentiã alienandi; ſi fuerit poſita in verbis diſpoſitiuis inueſtiturę, ſecus ſi in executiuis, & in reſpicientibus executionem. Secunda eſt Deciſ. Thoming. Ro. *Lipſ*.9. vbi clauſula quod non poſſit reuocari poſita in donatione cauſa mortis operatur, vt dicatur inter viuos donatio, ſi fuerit in proęmio poſita, ſecus ſi in executiuis quam perpetuo not.ad intellectũ tex.in l. quod dicitur ff. de donatione cauſa mortis. Tertia eſt de Franch.Neap. vbi ſecundum conceſſum pro te, & liberis cum clauſula appoſita in fine priuilegij in quo dicitur mandantes, qui reſpondeant tibi, liberis, & hæredibus dicitur potius ex pacto & prouidentia, quam hæreditariũ, quia non in principio, quia induceret alterationem; ſed in fine adiecta fuit. Quarta allegatur Cacher. in deciſ. Ro.Pedem.163. vbi refert Senatum cum ead.diſt.tranſijſſe in cauſa conceſſionis feudi, cum inſertione clauſulæ tanquam francum.

COLLECT. 787.

Super clauſ.Decreti irritantis.

¶ Clauſulæ Decreti irritantis.

HÆc clauſ. nonnullos habet effectus, Primus eſt, quia inficit titulũ & poſſeſſionẽ, adeo vt ſpoliatus non ſit reſtituẽdus Bellam.in dec. 536. Balb.in dec.22.Caſſad.in dec.7.n.3.de reg.Cancellariæ, & idem Caſſad.in dec.1.de cauſa poſſeſſionis, & proprietatis Veral.in dec.15.p.3.Secũdus, quia refertur ad proximã, & præcedentẽ eõ immediatus diſpoſitionem Boer. dec.119.nu 5.Tertius quia ligat ẽt ignorante Caſſa. in dec. 7.

COLLECT. 788.

In l.Vinum ff.ſi certum petatur.

¶ Intereſſe quanti plurimi.

INtereſſe quanti plurimum debetur h.d.intellige a die moræ commiſſæ Fab.in dec.9.C.de vſur. & ratio eſt, quia ſine mora intereſſe nõ debetur Ro. Genue.in dec.37.& 139 61.& in dec.192. Aliquid per de Franch.in dec.23.& Caual.in dec.10.de contractib.p.2.& quomodo creditor debet formare articulos, ac probare. Vide per Ro.Genue. in dec.117.Intellige ſecundo, vt non attendatur iſtud intereſſe in careſtia immoderate, vt decidit Caroc.in dec.35.& ratio eſt ſm Garz.in dec.9.quia non debet attendi tẽpus immoderatę careſtiæ.Intellige tertio ſm caſum dec.Fabr.29.C.de vſur.vbi fuit dictum quod frumenti mutuo dati extimatio, quanti plurimi præſtanda quidem eſt a die litis conteſtata, ſed non acceſſiones eius extimationis, quia ſtricti iuris contractus eſt; ad mat. Vide Affl.in dec.316.& Ann. conſ.95.

COLLECT. 789.

Super gl.magiſtra in Clem.beneficiorum de decimis.

¶ Cappellaniæ an vere ſint eccleſiaſticum beneficium.

CIrca quintum quęſitum glo.tenet Cappellanias eſſe vere, ac proprie beneficium Eccleſiaſticũ, quia ſic ſunt per Epiſcopum ordinata c.quęſitum 1. q.3.Tu vero dicas contrarium. Primo, quia pactum factum ratione talis Cappellaniæ ſine Papæ authoritate nõ inducit

 inducit

ducit Simoniam Rot.diuers.in decisio. 365.par.2. Verall.in decis.356.par.2. & ita resoluit Rot.in vna Calaguritana Cappellaniç de Grabalol.Secūdo, quia talis cappellania possit obtineri a laico, vel fęmina,nisi voluntas fundatoris cō trarium declararet Rot.diuers. decisio. 265.par.2.& in decis.264.n.o.1. & 182. part.1.Tertio,quia non requiritur ætas 14.annor.quæ requisita est ad obtinendum beneficium Ecclesiasticum iuxta terminos Conc.Trid.sess.21.c.11. & ita declarauit Sacr. Congregatio Concilij refert Rot.in decisio.482.part.1. diuer. Quarto,quia ratione talis Cappellaniæ nō tenetur quis ad recitationem officii Sayr.in decis.1. de religiosis domibus. Quinto, quia fundator beneficii, licet nō possit postea aliquid immutare absque cōsensu ordinarii.Caputaq. in dec. 290.par.2.secus tamen in Cappellaniis. Ego in decis.Cur.Archiepiscop. Neap. 13.Sexto, quia potest laicus patronus illum conferre, si testatoris voluntas ita voluerit Guid.Pap. in decis. 187. Septimo,quia non potest quis ad titulum illius tanquam ad titu.beneficii ad sacros ordinare Thoming. in decis. 29. quam ad limitationem cap.non licet,de præbendis, reponas. Limita in eo qui obtinet Cappellaniam in Cappella Papæ, quia ad illius tit. poterit ordinari Sayr. in decis.59.de temporib.Ordinat.Octauo,quia Episcopus in talibus Cappellaniis ius instituendi seu destituendi, nec visitandi, nec aliud ius Diœcesanum habet Farinac in decis.31.

COLLECT. 790.

Super glo.in l.præcibus C. de impuberum & alijs substit.

¶ Substitutio compendiosa facta per verba communia matre existenti in medio, quomodo valeat.

SVbstitutio compendiosa facta verbis communibus,& per verbū substitutio valet omni tempore,vt fideicōmissaria,hoc dicit, & ita Balb. in decis. 22 & matre existente in medio semper iudicatur fideicommissaria. Affl. in decis.367.Quod amplia etiam si a matre fieret substitutio compendiosa filio,seu impuberi,siue puberi Capp. Tholos. in decis.82. Amplia secundo vt præfata substitutio nōnullas sub se cōtinet substitutiones,nam si fieret pupillo pupillarem, & vulgarem continet,item, & fideicommissariam post pubertatem,si vero fieret extraneo, vel puberi contineret vulgarem,& fideicommissariam. ita Franc.Marc.in dec.172.par. 2.quāuis compendiosa verbis directis non possit fieri puberi,secus si fieret per verbum commune Guid.Pap.in decis.534 Amplia tertio,vt substitutio compēdiosa facta a Pagano per verbum commune substituo, quandocunque continet etiam vulgarem;ita Franc.Marc. in decis.78.par. 2.quam nota ad tex.in l.verbis ciuilibus ff.de vulgari, & pupillari. Item substitutio hæc continet etiam casum impotentiæ Crescent. in decis. 1. de testamentis.

COLLECT. 791.

Super l. affectionis. ff. de donationibus.

¶ Donationis meretricibus factæ.

REgulariter meretricibus donari potest.h.d.Limita primo in clerico Balb.in decision.337.Sublimita pro benemeritis,& seruitijs, quia tunc potest Clericus suæ Concubinæ donare, ita Affl.in decis.102.& Capyc.in dec.102. licet in dubio non sit standum assertioni de meritis,factæ per clericum donātem concubinę, aut meretrici, nā aliunde merita sunt probanda Maynard. in deci.90.lib.2.Limita secundo in Doctore Garz.in decis.29. quā amplia procedere etiam in Licentiato arg. decis. de

Franch.

Franch.111.& ratio est, quia de proximo doctorandus pro Doctore habetur Thomin.in dec.29.quam not ad tex.in l.fi.ff.de testamento militis.Limita tertio principaliter in casu dec.Capp.Tholos.141.vbi fuit dictum,quod adulter in testamento suo nō potest Adulteræ donare.Limita quarto,in milite, qui pariter suæ concubinæ donare prohibetur Papon.lib.3.arrest.3.tit.18.quā not. ad tex.in l.2.C.de donat.inter virū,&vxor. Sublimita stante iuramento, quia eius virtute confirmatur donatio, ita Thess. in dec.111. Limita quinto in militibus, in prælio, ac in continuo exercitu existentibus,ita Gama in decis.Rot.Lusit. 365.tandem ad huius l. ornamentum vide decis.Franc.Viu.Aquilan.195.

COLLECT. 792.

In l.vt vim ff. de iustit. & iur.

¶ Defensionis.

VIm vi repellere licet h. d. Amplia etiam alium occidendo Maynar. in dec 22.intellige adhibito inculpatæ tutelæ moderamine, quod quidem attenditur secūdum periculum illius, qui ab iniecta iniuria defenditur, siue seipsum,siue aliū defendendo Sayr. in dec. 39.de homicidio.Amplia secundo in casu eiusdē in dec.14.de homicidio,vbi fuit dictum,quod occidens se defendendo cui fuga fuisset iniurię, & dedecori non peccat.Amplia tertio,vt liceat aggressorē ad sui defensionē necessariam præuenire Maynar.in dec.23.lib.2. Intellige quando is statim sine mora esset aggressurus,secus si ex interuallo, quia tunc multis aliis modis,puta me absentādo,vel nō excundo domo,aut in locū tutum recipiēdo mortem effugere possum.Idem Sayr. in dec.41. de homicid. Amplia quarto, vt homicidium in dubio iudicari debeat subsequutum fuisse potius ad defensionem,quam ad vindictam Cæsar de Barz.in dec.Rot.Bono.181.Amplia quinto in casu decisionis eiusdem 181.vbi fuit dictum,quod si aliquis fuit percussus,si in aduersarium percutiendo modū excesserit ad sui necessariam defensionem fecisse cēsetur.

COLLECT. 793.

Super l. filiusfamilias ff. de donat.

¶ Donationis filiorum familias interdictæ.

FIliusfamilias donare nō potest h.d. Amplia primo,vt nec rem,quā Pater sibi donauerit Anna qui refert decisum in alleg.73 p.2.Amplia secundo ēt in bonis maternis de Franch. in dec.71. Amplia tertio procedere etiā in bonis aduentitijs, in quibus vsusfructus patri acquiritur Balb.in dec.39.Amplia quarto, vt talis donatio non firmatur iuramento Faber in dec 6.C.de donat.

COLLECT. 794.

Sup.l.quid si nobis §.assidua ff.ædil.edic.

¶ Styli effectus.

STylus nonnullos habet effectus.Primo,quia sententia lata contra stylum est ipso iure nulla Gui.Pap.in dec. 292.Secūdo,quia potest tollere solemnitatem citationis Osasc.in dec.22.Tertio, quia potest allegari ad decisionem causarum Cappel.Tholos.in decis.115. Quarto,quia potest allegari pro iure siue tendat ad litem ordinandam, siue decidendam Afflic.in decis.253. Guid. Pap.in dec.198.& Rot. Genue. in decis.206.Quinto, quia sēper attendi debet Maynard.in dec.11.Capp. Tholos. in decisio. 115. Sexto,quia filius est legiti-

gitimus interpes statutorum,seu decretorum Guid.Pap.in decis.30.Septimo, quia hypotheca omnium bonorum solita poni cēsetur apposita si fuerit omissa Boer.in decis.182. Idem in clausula constituti de Benint.Rot.Bonon.in decis.30.nam illa quæ sunt de stylo quotidiano habentur pro expressis Boer. in decis.117.& consueta habentur pro expressis, licet nil de illis actum est Rot. Genue.in decis.16.Octauo,quia dispositio hominis,seu legis intelligenda est, prout de stylo solitū est fieri Card. Put. in decisio.353.lib.3.Nono, quia Notarius simpliciter rogatus, intelligitur rogatus apponere clausulas cōsuetas Valasc.in decis.119.& aliquid per Capyc. in decis.159.Gram in decis.62.Rot. Genuen.in decis. 16. 13. quia quando dubitatur de stylo alicuius Curiæ potest Iudex se informare nemine citato Rot. Genuen.in dec.106. & aliquid per Magon.in decis.Lucan.87. an autem stylis loci contractus,vel iudicij,in cuius territorio bona sunt sita debeat attēdi. Vide Guid.Pap.in decis.261.De stylo autem Curiarum vide plene per Ioseph. Lud.in decis.Perus.96.& Lucan. 36. & an stylus Iudicis delegantis attēdendus sit,vide Franc.Marc.in dec.666. par. 2.

COLLECT. 795.

Super l. 1. C. de crimine sacrilegij.

¶ Sacrilegij.

AD ornatum huius tex. animaduertēdum,sacrilegium nil aliud esse, nisi sacrę rei violatio,secūdum Peguer. in decis.24.ex qua infero non committere sacrilegium illum,qui monialem conuersam nondum tamen professam, carnaliter cognouit Thom.Triuis. in decis.Rot.Venet.57.part.2.& ratio est. quia adhuc sacrata non est secundum Balb.in decis.29.licet aliter dicendum, si sacratam cognouisset iuxta terminos decis.Pedem.apud Cacher.in deci. 103. quamplurimum confert ad intellectum c.de virginibus 27 q.1.tamen nonnulli ausi sunt asserere sacrilegium dici pariter etiam,si in laicum quis irruerit,dum tamen hoc intus Ecclesiam attentatum fuerit,& sic locum sibi vendicare dispositio tex.in l.si quis in hoc genus C.de episco.& cler.prout de Franch.in deci. 402.Balb.in decis.313.Thoming. decis. 59.hinc fit secundo,quod sacrum de sacro auferens est sacrilegus Capp. Thol. in decis.274.Papon.lib.24.tit.10.arrest. 3.& 4.Animaduertendum secundo, ꝙ crimen sacrilegij nonnulla habet specialia.Primo,quia non gaudet immunitate Ecclesiæ Capp.Tholos. in decisio. 422.& de Ponte in decis.14.Secundo, quia est crimen misti fori, & propterea in eo locus est præuentioni Ant.Faber in decis.1.C. de crimine sacrilegij.

COLLECT. 796.

Super c. cum pridem de pactis.

¶ Beneficiorū collationis pure faciēdę.

BEneficiorū collatio debet fieri pure,non conditionaliter h.d.cum glo.in cap.in electionibus, de electione in 6.Ex quo infertur primo, quod non valet beneficii collatio facta clerico sub conditione, quod illud ei dimittat seu resignat libere, cū dederit ei aliud pinguius beneficium Balb. in decis.23. Infertur secundo,quod nō potest ordinarius in collatione exigere iuramentum a collatoris de non resignādo cum pensione nec in fauorem alicuius Sayr. in decis.1.vt Ecclesiastica beneficia. Infertur tertio, quod præsentatio ab vno ex patronis laicis facta sub conditione, vt præsentatus aliquid soluat, vel eroget etiam in vtilitatem Ecclesiæ est simoniaca Crescent.in decis. 5. de simonia,

quam

quam nota ad limitationem Consilij Decij 118.licet, in eius fundatione quæ uis cõditio addici posset de Amat.Rot. Marchiæ in decis.4.Infertur quarto ad resignationem, quæ fit coram ordinario,quæ debet esse simplex, libera, & absq; conditione Garz.in decisio.3.Infertur quinto,quod nõ valet collatio,& vti simoniaca reprobatur facta cum onere legendi sacram scripturam Verall.in decis.241.par.3.Limita nisi appareret,quod in fundatione, vel ante collationem huiusmodi onus adiectum esset Caputaquen.in decis.241.par.1. Infertur sexto, quod collatio beneficij cũ pacto, vt dimidium fructum alteri detur est simoniaca Sayr. in decis. 21. de simonia. Infertur septimo, quod simonia committitur Episcopo dicente,conferam tibi tale beneficium, si tu mihi 20.impensas pro alendo prædecessorẽ Idem in deci.74.eod.tit.

COLLECT. 797.

In l.si fortuito ff.de incendio,ruina, & naufrag.

¶ Incendij fortuiti impuniti.

SI fortuito incendium factum sit venia meretur h. d. Et num si alicuius culpa factum præsumatur. Vide decisi. Ioseph.Lud.Rot.Perus.15.hinc est, qđ statutum, quod Villa tenetur resarcire damna per incendium illata valet, & Villa tenetur virtute huius statuti, licet ignoretur origo incendij Magon.in decis.14.Rot.Florent. indicia vero a quibus incendium præsumatur immissum, habes per Tess.in deci.24.hinc fit,quod conductor propter incendium ad damni emendationem non tenetur, nisi constet de culpa ipsius Gayl.obser.21.lib.2. & ratio est, quia incendium connumeratur inter casus fortuitos, & ad hoc vt cõductor ad aliud teneatur necesse est, quod locator probet determinatã personam Magon.in decis.111.Rot.Florẽt. nec tenetur de incẽdio commisso in domo culpa aliorum Papon.lib.22.tit.11. arrest.1.& licet non sit infligenda pœna corporalis pro incendio, vbi casu fortuito interuenit, incendiarius tamen tenetur ad damni æstimationem Frãc. Marc.in decis.61. & vt ab incendio quis excusetur quid ꝓbari debet Vide Affl. in decis 57.nec in hoc casu Dñs tenetur ex facto familiæ Gram. in decis 9. Magon.in decil 11 And.Gayl.d. obseru 21. lib. 2. & quod quando casu fortuito sequutum sit nõ tenetur vide decis.Mynsing cent 6. obseru 88. & vide Franc. Marc.in decis.121. De pœna autem incendij vide eund.Marc. in decisio. 154. part.2.& in decis.417. Gayl.obseru. 22. lib.2. Rot.Auen. in dec. 74. Ioseph Ludo in decis.Perus.29. Gram in decis.9.

COLLECT. 798.

Super c.Ex in sinuatione de procuratorib.

¶ Beneficiorũ collationis clericis,et nõ laicis faciendæ.

BEneficia Ecclesiastica sunt clericis conferenda, non autem laicis h. d. & ratio est,quia laicus est incapax spiritualium c. causam de præscrip. Amplia primo,quamuis ille cui confertur beneficium,incederet in habitu, & tonsura, & reputaretur clericus, quia si adhuc constat de veritate non teneret collatio beneficij, vt fuit resolutum in Rot.13. Decembris. 1547.teste decis. Peregrin. 57.lib.1.in manuscriptis,quæ decisio nõ caret contradictoribus, quia adest glos. & alia Rot. decis. contrarium tenentes glo.est in c.fi.in fine de institut.decisio Rot.est 12.de probat. in Ant. vbi clare dicitur, quod collatio facta clerico non incidenti in habitu, & tonsura sit valida.Amplia secũdo, vt nec taliscollatio substinetur,licet statum post illam cler

cus efficiatur; nam cum fuerit ab initio ipso iure nulla non conualescit Balb.in decis.29.& cit.decis.Peregrini 57.lib.1. Amplia tertio, vt procedat etiam in clericis coniugatis, quia quamuis potiatur priuilegio can.& fori quod vero ad collationem beneficij habetur pro mero laico Ego in decis. Curiæ Archiepiscopalis Neapol.99.Nunc limita & primo quando Papa dispensauerit,quia ex Papæ dispensatione laicus potest tenere beneficium, vt in proprijs terminis decidit Verall.in decision.138.part. secunda,& in decisio.24.par.tertia Limita secũdo si laico fuisset concessum beneficium,sed in substentationem, concurrentibus Ecclesiæ vtilitate,& seruitijs factis Seraphin. in decis.12. part. 1. Limita tertio, quãdo vere beneficia nõ sunt, vt in Cappellanis iuxta decisio. Guid.Pap.177. Limita quarto in casu Crescent decis.4.de præsumpt.vbi fuit dictum, quod collatio Papæ facta eadẽ die,qua quis electus fuit clericus,in dubio præsumitur collationem subsequutam fuisse clericatum.

COLLECT. 799.

In l.1.& 2.ff.de donat.inter virum, & vxor.

¶ Donationis inter cõiuges prohibitæ.

DOnatio inter virum,& vxorem prohibetur h. d. Amplia primo,vt nec vxor potest donare filijs, vel filiabus mariti ex alia vxore Papon.lib. 11.tit.1. Arrest.3.Amplia secundo,vt prohibitus donare non potest confiteri in alio contractu Crescent.in decis.1.de concessis. Nunc limita & primo in casu Boer.decisio.203.vbi fuit dictum,quod mulier, quæ viro donauit omnes acquisitiones præsentes, & futuras,intelligitur de factis constante illo matrimonio; Limita secundo, quia firmatur iuramento.Gui. Pap.in decis.190.Boer.in dec.92.Capp. Tholos.in deci.262.Gayl. obser.40.lib. 2.aliquid per Gram.in dec. 103. num. 73.Tess.in decis. 31.Caual. in decis.18. nu.20.par.2.de contractibus. Sublimita primo,vt ab hoc iuramento possit peti absolutio Guid.Pap.in deci.224.Sublimita secundo in iuramento assertorio Balb.in decis.99. Limita tertio, vt hæc donatio confirmetur morte coniugum Franc.Marc.in decis.130. Mynsing.obser.33.cent.1.Gayl.obser.91.lib.2.Intellige si traditio interueniet &non aliter, vt aliquid per Afil.in decis.359.num.3. quam not.ad glo.in l.2.C. de dote cauta nõ numerata.Intellige secundo,si nõ apparet de expressa, vel tacita reuocatione,quia si apparet, etiam mors nullam induceret confirmationem. Gayl. obseru 91.lib.2.Limita quarto, vt licet inter coniuges sit donatio prohibita,nõ tamen recompensatio Papon.lib.11.tit. 1.arrest.14.Limita quinto, vt valeat pactum inter coniuges factum, vt vno ipsorum præmortuo sine liberis superstes succedat Mynsing.obser.33.cent.2. & ratio est,quia habet vim reciprocæ donationis Gayl.obser.126.lib.2.Limita sexto, vt valet donatio causa mortis Mynsing.cit.obser.& cent Gayl.obser. 91.lib. 2. Limita septimo in donatione facta cõtẽplatione matrimonij Franc. Marc.in decis.850 & 851.Limita octauo, vt valeat inter futuros coniuges facta ante contractum matrimonium, nõ autem post, nisi vir sit ignobilis,vel senex,& vxor nobilis,vel iuuenis, nam tunc valet etiam post contractum matrimonium Afli.in decis.61. Gayl. obser.40.lib.2.Limita nono,vt valeat quãdo datur aliquid annuum pro alimentis Franc.Marc.in decis.333.Limita decimo, in donatione remuneratoria Osasc. in decis. 100. Franc.Marc.in decis.22.par.2.Limita in casu Boer. in decis.

cis.208.vbi valet pactum,quod dos,aut pars dotis non restituatur.Limita vndecimo in donatione reciproca Boer. in decis.353.& 355.verum nō debet claudicari Papon.lib.11.tit.1.arrest.34.

COLLECT. 800.

Super Doctr. Bar. in l. amplius ff. rem ratam haberi.

¶ Compensatio an possit opponi a promittente cum iuramento soluere.

EST locus originalis,ac receptus in illa iuris conclusione,si promittens soluere cum iuramento cōpensationē opponere possit,iuramento non obstāte, pro parte affirma. Faciunt primo, quia qui compensat ; soluere dicitur Rot.Genuen.in deci.16.Secundo,quia promissio dandi,seu faciendi habet a iure tacitam conditionem,vt promittens liberetur siue compensando ; siue soluendo Balb.in decis.102.& aliquid per Osasc.in decis.92.num.7.Tertio adducitur decisio Capp.Tholos.93.vbi compensatio vim solutionis obtinet,nec obstat Capyc.in decis.163.dicentis esse fictam solutionem . Quarto facit ad hoc quia quemadmodum exceptio solutionis potest opponi contra executionem rei iudicatæ ita compensationis,vt deciderunt Franc.Marc.in decis.148.par.2.Gayl.obser.17.lib.2.Magon.in decis.42.Rot.Florent.Capp.Tholos.in decis.163.Osasc.cit.decis.92.quemadmodum etiam in causa appellationis ,aliquid per Guid Pap.in decis.436.Quinto adducitur Rot.Florent.in decis.5.vbi fuit dictum,quod compensans dicitur soluere,& compēsatio extinguit debitum sicut ipsa solutio,ex quibus omnibus cōcludo posse opponi compensationem, non obstante iuramento,& hanc eand. sententiam in decidendo Vltra Osasc. in decis.92.& Franc.Marc.in dec.148. par.2.tenuerūt Balb.decis.21.Maynar. in decis.23.lib.1.& Capp.Thol.in dec. 139. Contrariam tamen opinionem tenuerunt Afflic.in decis.163. & idem in decis.381.Capyc.deci.197.Ioseph Lud. in decis.Perus.15.Rot.Auen.in decisio. 111.sed ad concil andas has opiniones affertur notabilis distinctio per Osasc. cit.decis.92.num.34.Affl.in decis.163. vbi etiam distinguit inter debitorem diuitem,& pauperem Capyc.in decis. 167. vbi pariter distinguit & Magon. decis.42.Rot.Florent.

COLLECT. 801.

In l. Et si sine §. Papinianus ff. de minoribus.

SVbhastatio semel tantū fieri potest h.d.Limita primo in casu decis.Curiæ Archiepiscopalis Neapol.129. vbi fuit dictū quod contractus arrendamenti solemniter, & legitime stipulatus,& celebratus cum pluribus substātialibus, & iusto prætio,non succurritur beneficio restitutionis in integrum,nisi Ecclesia cui competit d.beneficium. Limita secundo,quando subhastatio esset nulliter facta, & absq; legitimis solemnitatibus,prout contigit quando absq;præsenti pecunia facta reperitur Rot. Collect.a Farinac.in decis.63.tūc enim iterum fieri poterit . Limita tertio in casu decis.Guid Pap.536.vbi fuit dictum, quod si res minoris , seu vniuersitatis fuerint venditæ ad incantum , quod si alius plus offerat,quod audiatur,ex qua decis habes tex.limitatum in l.si tempora C.de fide instrum.lib. 10. quem tex. decidendo ampliat Franc.de Claper in decis.vnica procedere,in quauis persona siue priuilegiata siue non. Sublimita hanc limitationem,ac illam intellige quando beneficio minoris ætatis impetrata sit ad id restitutione,quia tunc po

test fieri aliud bandimentum,& vt rursus admittatur licitatio Idē de Claper. in deci.2.cauſ.5.ad quam facit tex.in l. & ſi fine in ver. quęſitum,vbi Bald.no. ff.de minoribus. Limita quarto in fiſco qui ſi fuiſſet læſus in venditione arrendamēti,ꝙ ſi reperitur qui plus offert,ꝙ audiendus eſt non obſtante venditione perfecta,ita Affl.ī dec. 340.Limita quinto,vt ſemper reſcindi poſſit venditio facta ſubhaſta exiſtente læſione vltra ſextam , & propterea poterit iterū licitari Anna alleg.43.p.1.& facit Capy.in dec. 37.quemadmodum eſſet nulla,quando fieret contra pupillum indefenſum Ro. Collect.a Farinac.in dec.115.Item facta contra formā ſtatuti Eadem Ro.in deciſ.247.generaliter ad hanc mat not.ꝙ facultas licitādi pręſcribiť ſpatio.8.dierum,ita dęciſū refert de Claper.in dec. vnic.cau.3.No.2.quod data læſione in ſubhaſtatione,eſt in electione ementis, reliquum prętium cū intereſſe ſoluere, vel rem vna cū fructibus pro rata prętij non reſtituti reſtituere,vt fuit deciſū in Sac.Cōſ.in quadā cauſa inter Franciſcū Labella , & Sebaſtianum Fonſecam in anno 1562.refert Vrſil.in deciſ.340.

COLLECT. 802.

Super §.1. de hæredibus inſtituen.

¶ Communes opiniones in iudicando ſeruandæ.

Regulariter iudicare debet Iudex ſecundum communem opinionē h.d.& ita Caſſad.in deciſio.5.num. 13. de conſtitut.Limita primo,quando contra illam,tex.clarus eſſet atque apertus Balb.in deciſ.59.Limita ſecundo,quando notoriæ maledicit cōmunis opinio vel rationabiliter conuincitur Guid. Pap.in deciſ.277.Limita tertio,quando altera opinio eſſet magis communis Ioſeph.Lud.in deciſ.66.

COLLECT. 803.

Super c.ex tue de clericis non reſident.

¶ Pœnæ priuationis beneficij ob non reſidentiam.

Epiſcopus poteſt ob non reſidentiā beneficiati deuenire ad priuationem beneficij h.d.Limita primo,ſi con ſenſu capituli diſpenſatum fuerit ſuper reſidentia Franc.Marc.deciſ.835.Intellige ſecundo in beneficijs curatis, & in omnibus alijs reſidentiam exigentibus Sayr.deciſ.18.de cleric.non reſiden.Intellige tertio,& limita ſi adeſſet conſuetudo percipiendi fructus in abſentia. Franc.Marc.deciſ.834.par. 2. Intellige quarto,iuris ordine ſeruato.ſ. vt præcedāt tres citationes ſucceſſiue factę Ego ipſe in deciſ.Curiæ Archiep.Neap. 59. Amplia vt non ſufficiat vnica peremptoria Seraph in dec.27. part. 1. Subintellige quādo perſona eſſet incerta loco Gama in deciſ.Rot.Luſitan.15.Subintellige ſecūdo,niſi eſset præfixus terminus per conſtitutionem Synodalē,quia tunc nō eſset opus alia citatione Frāc. Marc.deciſ.833.Intellige quinto, dummodo expectētur per ſex menſes quod limita quādo pręceſſiſset citatio perſonalis,quia tunc etiā ſex menſib.elapſis poteſt ordinarius ꝓcedere ad priuationem,vt fuit reſolutum in vna Zamorē. Cappellaniæ 12.Iunij 1589.coram Illuſtriſ. Mantica. Intellige ſexto dummodo iſtæ tres citationes emanētur in loco beneficii,vt fuit deciſū in cauſa Salam.del pretuſo 1567.coram Seraph.& ita declarauit Sac.Cōgregatio Cōcil. in vna Vmbratic. Animaduertendum tamen eſt,quod a ſentētia priuationis beneficii non datur appellatio,ita decidiſſe Ro.refert Biſign.dec.3.quam intelligas quoad effectū ſuſpēſiuum,ead.Ro. teſte Seraphino in dec.1346.par.2.

COL-

COLLECT. 804.

In l.fin.C.solut.matrimon.

¶ Dotis promissæ,siue præsumptæ, & an dicatur vera dos.

DOs promissa, seu præsumpta dicitur etiam dos h.d. Hinc est,quod statutũ loquens de dote data habet locũ ẽt in dote præsumpta,nempe si mulier nubat traditis bonis suo viro,nulla facta constitutione legis Osasc.in dec.21.Ioseph Lud.in dec.Perus.99.p.2. Hinc fit secundo,quod statutum loquens de dote habet locum etiam in dote promissa Gui.Pap.165.dec.Boer.in dec.22.nu.7. Magon.in dec.86.Gayl.obser.79.lib.2. Gui Pap.in dec.274.Mynsin.cẽt.2.obser.5.Quod amplia procedere ẽt muliere non cognita Boer. in dec.39. & aliquid per Capyc.in dec.176.n.31.Quod subamplia vt procedat ẽt in statuto de lucro dotis,quia habet locum etiam in vxore desponsata, nondum tamen cognita Gayl.obser.80.lib.2.Boer.in dec. 39 Mynsin.obser.79.cent 6. & aliquid per Affl.in dec.61.nu.4. Limita tamen conclusionẽ principalẽ tex.non procedere quando statutum expresse faceret mentionem de dote soluta,quia tũc nõ habet locum in promissa,nisi ex cõi vsu loquendi dos promissa pro data acciperetur Gayl.obser.79.nu.2. lib.2. vel qui soluere debebat dotem fuit in mora soluendi dotem,nã his duobus casibus statutum habet locum etiã in dote promissa Papon lib.15.tit.4.arrest.13.*Limita* secundo quoad lucrandum antefatum, quia tunc dos promissa non dicitur vere dos,cum pro ea non soluatur antefatum Affl.in dec.242.Gram.in decis.97. quam ad ornatum celebris glo.in Auth. dos data in verbo ipso iure C.de donat. ante nuptias reponas: Sublimita nisi a marito concessa esset Dotãti dilatio ad dotem soluendam idẽ Affl.in dec.333. *Limita* tertio,si dotis promissio esset incerta, quia tunc nunquam valet etiam si facta sit a Patre.Faber in dec.2.C. de dotis promiss.*Limita* quarto in casu decis.Fabr.12.C.de dotis promiss.

COLLECT. 805.

Super l.fi.C.si per vim,vel alio modo.

¶ Clausulæ vocatis vocandis.

COlloco hic mat. clausulæ vocatis vocandis,quæ nonnullos sub se continet effectus, & primo, quia facit executorẽ de mero mixtũ,qui tenetur seruare formam rescripti, alias nulliter agit Ro.in dec.30.de rescrip.in nou. & dec.12.de off.deleg. quam nota ad tex. in c.exhibita eod.tit.in nou.&fuit dictũ in causa Mediolan.Parochialis 16. Martij 1588.cor.Plato,Hinc infertur, quod delegatus cum pręfata clausula tenetur seruare formam c.statutum de rescrip. Ego in dec.239.Itẽ operatur quod posita in gratia si in euidentem non possint Commissarij præcedere extraiudicialiter, sed debent præcedere iudicialiter Crescen.in dec.11.de priuil.vt fuit dictũ in causa Leodien.cẽsus 29.Ianuar.1590 coram Orano,& 15. Ianuar.1597. corã Cordoua;ex qua dec.Infero quod stante hac clausula,possessio per executorẽ data est nulla Seraphin.in dec.1239. & fuit dictum in vna Ferrana Parochialis 3.Iulij 1589.coram Pamphil. Item hæc clausula tollit vitium subreptionis.Ego in dec.Cur.Arch.Neap.121.quam ad limitationem c. super litteris de rescrip. reponas,& nota ad Cons.Card 92. nu. 2.Item stante hac clausula possessio capta appellatione pendente,vel tempore dato ad appellandum est nulla,& attentata Ro.Lips.in dec.29.& fuit resolutum in causa Syracusana beneficij 19 Martij 1597.coram Pamphilio.

COL-

seruatione non cadunt Card. Put. in decis. 180. lib. 3. licet contrarium, & bene teneat Gonzalez glo 5. §. 6. nu. 55. qua supposita infero ad decis. Franc. Marc. in decis. 1237. vbi si deuolutio de regulari Ecclesia ad Diœcesanum fiat iuxta terminos Clem. vnicæ de supplen. negligentia Prælat. Diœcesanus non potest conferre Presbytero seculari, sed regulari tantum. Limita tertio in capitulis exemptis in quibus nõ fit deuolutio ad Prælatum, nec e contra Franc. Marc. in decis. 1337. par. 1. Limita quarto in iurisdictionalibus, quia non fit deuolutio, idem in decis. 1236. par. 1. Limita quinto, quando Prælatus esset impeditus. Idem in decis. 1233. & de alijs nonnullis ad hanc mat. pertinentibus Vide Franc. Marc. in decis. 1235. par. 1.

COLLECT. 808.

Super l. 2. C. de sacrosanct. ecclesijs.

¶ Priuilegiorum piæ causæ.

SCripsi de priuilegijs piæ causæ in Collect. super Auth. similiter C. ad l. Falcidiam. Hic tamen vltra illa addas nonnulla, & primo quia cõtra legatum ad pias causas non admittitur compensatio Medic. in decis. 22. Secundo priuilegium, quia quamuis filiusfamilias testari nequit, secus tamẽ erit ad pias causas, ita Ant. Faber in decis. 40. C. de sacrosan. eccles. quam nota ad limitationem tex. in c. licet de testamentis in 6. Tertio, quia legatum pensionis annuæ pio loco relictum finitur spatio 100. annor. Faber in decis. 20. C. de præscript. 30. ann. Quarto, quia in testamento ad pias causas subintelligitur Claus. derogatoria Maynard. in decis. Tholos. 21. lib. 5. Quinto, quia ob præteritionem posthumi a patre ignoranter factam legata vitiantur, nisi ad pias causas relicta fuerint Idem in decis. 13. lib. 5.

COLLECT. 809.

Ad glo. in l. sicut C. de præscript. 30. annor.

¶ Præscriptionis officij iudicis.

IVdicis officium triginta ann. spatio præscribitur h. d. Ex qua glos. infero quod mandatum executiuum pro debito concessum, quod post 30. annos relaxari non possit, vt decisum refert in prætorio Genue. Flam. Cartar. in decis. 120. & ratio in promptu est secundũ Fabr. in decis. 3. C. de rescindenda venditione Afflic. decis. 245. dicens sententiæ executionem præscribi 30. annis, quam decis. Amplia dupliciter, & primo, etiã si sententia in rem iudicatam trãsijsset Balb. in decis. 90. Amplia secũdo, etiam si victor fecerit aliquid, ex quo apparet noluisse illum recedere a iure sibi quæsito Ant. Faber in dec. 12. C. de præscrip. 30. annor. Nunc singulariter limita vbi executio sententiæ esset cœpta, & non finita, ita pulchre Achil. de Graff. in decis. 5. de sententia, & re iudicat.

COLLECT. 810.

In glos. in c. ex parte, vbi Abb. de offic. delegati.

¶ Beneficii resignationis in superioris manus.

BEneficium debet resignari in manibus superioris Balb. in decis. 21. & facit tex. in c. admonet ad renunciatione. Hinc deducitur, quod renunciatio beneficii facta coram notario sine Prælati authoritate est nulla. ita Sayr. in dec. 1. de renunciatione, non debet tamen renunciare ad fauorem certæ personæ: quia esset simonia Rubin. in decis. 12. nisi fieret in manibus Papæ Cardin. Put. in decis. 475. lib. 3. & hoc de stylo Romanæ Curiæ a multis seculis seruato: Hinc secundo, quod si resignatio fieret

fieret libere coram ordinario cum intẽtione, quod conferetur Titio, & idem subsequeretur fieri collatio nõ valeret, tanquam simoniaca, vt decidit Garz. in decis. 3.

COLLECT. 811.

Sup l. arbitrio ff. qui satisdare cogãtur.

¶ Casuum arbitrariorum iudicis.

HIc intendo enumerare casus omnes decisos, quos arbitrio Iudicis remittuntur, & primo Iudicis arbitrio remittitur, an quis dicatur relapsus Ro. Auen. in decis. 1. Item an fideiussio sit præstanda in causa reconuentionis de Franch. in decis. 311. par. 2. Item tempus torturæ Ego in dec. Curiæ Archiepisc. Neapol. 39. Item an quis sit fideiussoribus relaxandus in criminalibus de Laurent. Rot. Auen. in decis. 5. quam reponas ad tex. in c. si clericos de sententia excommunicat. in 6. Item arbitrio Iudicis remittitur an sit deneganda audientia de Franch. in decis. 271. par. 2. Item quando aliquid sit probandum statim, & incontinenti, vel de proximo Guid. Pap. in decis. 132. Item quando aliquid dicatur fieri incontinenti, vel interuallo Ioseph. Lud. in decis. Lucens. 24. quã summopere not. ad intellectum illius quæst. quãdo defensio dicatur ad offensam, vel defensam facta, & ad glos. celebrem in l. 3. C. de erroribus aduocator. Itẽ an læsio dicatur ænormis, vel ænormissima Guid. Pap. in decisio. 35. Item quæ dicatur causa ardua ad finem deferendi iuramentum vulgo sopra l' altare di S. Antonio Tess. in decis. 61. Item an quis dicatur pauper, vel diues Farinac. in decisio. 13. ad ornatum tamen huius mat. not. primo, quod arbitrium Iudicis debet esse regulatum secundum subiectam mat. Osasc. in decis. 71. Ideo Iudex debet regulare suum arbitrium secundum ius commune Benint. in decis. 31. aliquid per Ioseph. Lud. in decis. Lucens. 3. & in decis. 14. eo tantum quod Iudex in arbitrariis reprehẽdi nõ potest DD. de Rot. in decis. 47. de appellat. in Nou. & aliquid per Ioseph. Lud. in decis. Lucens. 1. & in decis. 3.

COLLECT. 812.

Super l. si sterilis §. 1. ff. de action. empti.

¶ Interesse damni emergentis, & lucri cessantis.

INteresse damni emergentis, & lucri cessantis debetur h. d. intelligas dummodo quinque cõcurrant, primo quod sit solitus negociari, & mercari. Osasc. in decis. 143. Franc. Marc in decis. 107. par. 2. Polid. Rip. in decis. 1. Affl in decis. 20. aliquid per Rot. Genue in decis. 1 num. 43. & seq. & an consideretur in contractibus bonæ fidei, & stricti iuris Vide Capyc. in decis. 19 & Card. Put. in decis. 237. lib. 1. Verũ Mercatori debetur ex omni contractu, vt refert decisum Magon. Rot. Florent. in decis. 32 requiritur secundo, vt probetur debitorem fuisse in mora Rot. Genue. in decis. 18. & requiritur etiã, vt probet se potuisse negociare tempore moræ Balb. in dec. 29. Interesse vero lucri cessãtis sine mora debetur cũ sufficiat, vt sit mercator Gayl. obser. 6. lib. 2. quã reponas ad gl. celebrem in l. 3. §. nunc de officio. ff. de eo quod certo loco Amplia vt debeat etiam mulieri negotianti; verum post moram non ante Rot Genue. in decis. 28. Amplia secũdo, vt omni iure debeat in solito negociare, vt aliquid p Rot. Genue. in dec. 41. 70. 16. & 139. Amplia tertio deberi etiam propter moram irregularem Seraphin in decis. 31. Intellige hoc procedere in minori non autẽ in maiori Rot Genue. in decis 30. num. 7. sed an interesse debeatur minori iure actio-

actionis. Vide Ro. in dec. 61. Tertio requiritur vt creditor probet se habuisse merces paratas ad emendũ, & ob defectum pecuniarum omiserit illas emere Mohed. in dec. 208. Put. in dec. 237. lib. 1. Peguer. in dec 32. & 33. Mynsin. obser. 56. cent. 4. & aliquid per Ro. Genue. in dec. 16. 19. 37. & 139. Quarto vt non veniat ex causa deficientiæ solutionis, quia emptor rei non soluens non tenetur ad duplex interesse nẽpe prætij nõ soluti, & lucri cessantis, sed tantum ad interesse prætij non soluti respectu fructuum perceptorum tẽpore executionis liquidandorum Mynsing. obser. 55. cẽt. 4. & Afil. cit. dec 20. Animaduertendum tamen pro huius mat. fundamẽto, quod extimatio lucri cessantis iudicis arbitrio committitur Gayl obser. 6. lib. 2. Magon in decis. 103. Ro. Floren. Gomez Leo in decis. 98. in decis. diuers.

COLLECT. 813.

Sup. c. diuersis fallacijs de clericis coniug.

¶ Beneficij ipso iure vacationis ob beneficiati matrimonium.

CLericus matrimonium contrahẽs ipso facto amittit beneficium h. d. Amplia primo in casu dec. Ro. primę eod. tit. in nou. & in dec. 21. de probat. in antiq. vbi fuit dictũ hoc procedere ẽt non sequuta copula. Secundo procedere etiam in pẽsionibus. Caputaq. in dec. 313. p. 2. Amplia tertio in casu decis. Curiæ Archiep. Neap. 49. vbi fuit decisum quod si sponsa de præsenti antequam sit cognita, ingrediatur monasteriũ, non recuperabit clericus beneficium, quam not. ad ornatum tex. in c. ex publico de conuers. coniugat. Amplia quarto, etiã si contraheretur matrimonium a clerico absque Parocho, & testibus, & sic nõ seruata forma Conc. Trid. sess. 24. c. 1. de refor. vt fuit resolutum in vna Lucana de Insula 6. Iunij 1575. corã Lancellotto mihi tamen contrarium verius videtur in prædicta difficultate, nẽpe quod contrahens matrimoniũ sine Parocho, aut testibus nõ perdat ipso facto beneficium, licet possit priuari sic contrahẽs scienter, vt voluit Thoming. in dec. 39. nam matrimonium istud nullum est ex defectu formæ cõtractus, & ex actu nullo, & propter defectum formæ, seu solemnitatis non incurritur pęna, vt fuit dictum in vna Hipporegien. Canonicatus 22. Octob. 1584 coram Orano. In beneficiato aũt in sacris constituto matrimonium contrahente de facto dicendũ est indistincte non perdere ipso facto beneficium, cum sit omnino inhabilis ad matrimonium cõtrahendũ Maynar. in decis. 29. lib. 2. pro ornamento huius tex. nota, quod clericus beneficiatus absque dispẽsatione potest matrimonium contrahere, licet ipso iure vacent beneficia Minad. in decis. Neapol. 34.

COLLECT. 814.

Super c. quamuis de rescript. in 6.

¶ Clausulæ dummodo alteri non sit ius quęsitum.

SEdet in hoc tex. mat. clausulę dummodo alteri non sit ius quæsitum, super qua notare debes nonnullos eius effectus, & primo quia præseruat ius quod habet præsentatus ex præsentatione Ro. in decis. 13. & 17. de præbendis in nou. Bellam. in decis. 167. & aliquid per Crescen. in decis. 7. num. 3. de iurepat. declara procedere post acceptã præsentationẽ, secus si collatio fiat ante acceptationem; nam tunc nullum ius habet prælẽtatus, vt fuit dictum in vna Firmana beneficii 21. Octobris 1594. coram Mantica. Limita secundo in præsen-

sētato a medietate patronorum, si alias præsentatus ab altera medietate habeat gratiam cũ ista clausula, quia hoc casu non dicitur tale ius quæsitum, quod possit impedire derogationem medietatis iurispat. & possit Episcopus alteri gratificare Seraphin. in decis. 100. vol. 2. Itẽ operatur hæc clausula, vt de eo tẽpore constet alteri ius quæsitũ, gratia sit nulla, vt fuit dictũ in causa Ludien. primiceriatus 13. Nouembris 1596. coram Pamphilio, quam amplia etiam si ius sit alteri quæsitum ex electione, vel præsentatione Rot decis. 13. de pręben. in nou. Crescent in decis. 7. de Iurepat. & fuit dictũ in causa Pisana Cappellaniæ 20. Martij coram Blanchetto. Limita hoc si ius quæsitum esset ex oppositione, vel acceptatione expectantis ante factã collationem, quia tunc per hãc clausulam non præseruatur *Rot.* in decis. 27. de concess. præben. in antiq. Bellam. in decis. 167. Tertius huius clausulę effectus est, quia præseruat collationem etiam imperfectam Achil. de Grass. in decis. 4. de præbendis Card. Put. in decis. 125. lib. 2. & fuit dictum in vna Ladeeren. primiceriatus 23. Iunij 1595. coram Pamphilio. Limita hunc effectum quando collatio est pura, secus si conditionalis Cassad. in decis. 24. super regulis, & aliquid per Achil de Grass. in decis. 4. nu. 17. de præbend. Quartus effectus quia reddit gratiam conditionalẽ Ego in decis 29. & fuit dictum in vna Hostien. Cappellæ 7. Nouembris 1595. coram Seraphino; Declara tamen effectum non includere proprie conditionem, cum non suspendat gratiam; sed præseruat iura ita, vt constito de iure alteri⁹ gratia reddat̃ nulla Achil. de Grass. in dec. 18. in fi. de probationib. & ideo cũ nõ sit suspẽsiua gratia, hæc clausula nõ æget iustificatione Verall. in decis. 30. p. 2. & fuit dictũ in vna *Placentina* Cappellan. 29. Martij 1596. corã Pegn.

COLLECT. 815.

Super Conc Trid. sess. 7. c. 13. de reform.

¶ Institutionis, & confirmationis præsentatorum, electorũ, aut nominatorũ ab Ecclesiasticis personis absq; examine ordinarij prohibitæ.

PRæsentati, seu electi, vel nominati a quibusuis Ecclesiasticis personis, ad quauis Ecclesiastica beneficia, non instituuntur, nec cõfirmantur nisi fuerint prius a locorum Ordinarijs, examinati & idonei reperti. Limita primo in casu decis. Rot. diuers. 16. part. 2. vbi fuit dictum, quod ex ipso quod aliquis sit admissus, & ordinatus sacris ordinibus præsumitur habilis, & idoneus ad beneficia simplicia; ita vt nouo examine opus non sit, quam nota ad tex. in c. accepimus de ætat. & qualit. & aliquid per Boer. in decis. 149. nu. 16. neq; Conc. Trid. sess. 14. de reformat. aliquid in contrarium disposuit, vt censuit Sac. Congregatio. Sublimita nisi noua causa post ꝓmotionẽ superuenit Balb. in decis 29. *Limita* secundo, vt examinari nõ debet, qui est notorie literatus, vt decidimus in Curia Archiepiscopali Neap. testor Ego ipse in decis. 122. quã nota ad glo. in c. nullus 24. dist. & in graduatis, quod excusẽtur ab examine; ex quo iam sunt examinati, & approbati ab Vniuersitatibus, ne fiat iniuria dictis Vniuersitatibus, late discutio Ego in dec. 15. *Limita* tertio in eo qui semel est examinatus, & approbatus ad vnum beneficium simplex, quia non amplius examinatur ad aliud simplex Raud. in decis 35. & ita seruari in Curia testatur Gonzalez glo. 4. Sublimita quãdo examen esset pro forma assignatum, quia tunc nullatenus omitti potest, vt sæpe fuit resolutum in Rot. & signanter in vna Calaguritana beneficij de ornillos 1587.

1587.coram Pamphilio. Sublimita primam limitationem quatenus diximus ordinatum in sacris esse habilem absq; nouo examine ad beneficia simplicia, vt non procedat, quando aliqua causa de nouo superueniat, quo minus necesse esset examinari Caputaq.in dec.123. nu.6.par.3. Sublimita secundo in casu decisio.Sayr.2.de præbendis, & dignit. vbi fuit dictũ, quod idoneus reputatus ad sacros ordines, non ideo reputatur idoneus ad beneficium simplex. Limita quarto in casu deci.Rot.14. de probat. in Ant. vbi fuit dictum pœnitus inliteratum esse habilem ad beneficia simplicia, quæ non requirunt industriam, & consilium, quam nota ad originale dictum Præpositi in c.1.dist.36.vbi etiã definit, quid sit inliteratus, dicens esse illum, qui non habet aliqua principia & propterea infertur quod in beneficio simplici non est magis idoneus Baccalaurus quam Sacerdos, cũ sufficiat scientia mediocris, etiam quod non adsit talis litteratura iuxta decis.Rot. 14.& sic fuit prælatus Sacerdos clerico Baccalaureo, vt fuit decisum coram Pamphilio die 23.Iunii 1600. in vna Burgens. beneficii de richa redonna; pro coronide tamen huius mat. vide decis. Capp. Tholos.479.

COLLECT. 816.

In l.si quis cum testamento ff.de testamentis.

EX testamento non completo nihil debetur h.d. Ex quo infertur, quod si testamentum non fuerit publicatum quamuis alias fuerit perfectum; nec etiam valere potest cum decisio Iafredi 22.quam nota ad tex.in l.ex ff.de testamentis, & ad l.fideicommissa §.quoties ff.de legatis 3.sed grauis dubitatio, quę ex præfatis iuribus colligitur, est, si id procedat pariter in testamento inter liberos, vt puta si manu propria scriptũ, nõ tamen publicatum coram testibus, & Notario, valeat, in qua dubitatione pro parte negatiua tenuerunt Crescẽt. in decis.3.de testam.Card.Put in decis. 97.lib.3.Balb.in decis. 394. qui omnes mouentur illa ratione, quod quamuis testamentum imperfectum inter liberos valeat, non tamen si non ratione solemnitatis, sed voluntatis inualidum reperietur, & cum publicationis defectus, in voluntate potius, quam in solemnitate consistat, vt voluit Rubin.in decis.95.verum præfata conclusio, velim limites, quando testamentum esset scriptum per testatorem, vel alium in schedula testamentaria, quia dato quod non esset ipsa scriptura publicata corã testibus, valebit inter liberos, sufficit. n. quomodocunq; Patris iudicium declaratum sit, vt disposuisse, & testatus dicatur inter liberos, vt in propriis terminis scribit Guid. Pap. in decis.517.Ampli hanc limitationem nedum procedere in testamento inter liberos, verum etiam ad pias causas, vt decisio particularis est Mynsing.cent.2.obser.28. & ratio est, quia quod testamentum propria testantis manu scribatur plurimum addit ad validitatem ipsius, vt pulchre decidit Achil.de Graff.in decis.1.de testamentis. Sublimita limitationem non procedere in filio naturali, vt est decis. Gayl.obser.112.Boer.in decis. 240 de Franch.in decisio.399 Limita secundo quando contineret magnam inæqualitatem Card.Put.in decis.431.lib.1. Amplia secundo primam limitationem nedum sustineri inter liberos, verumetiam inter Nepotes, vt decisum scribit Boer. in decisio. 241. Amplia tertio, nedum si ipse scribat, verum si alius eius nomine, ipseq; subscribat Idem Card. Put.in decis.

cisio.237.lib.1.& quando ex minus solemni voluntate inter liberos legatum debeatur vide decis.Rot.Auen.87.in decis.diuers.

COLLECT. 817.
Super l.censemus C.de litigiosis.

¶ *Litigiosa rei alienationis prohibitæ.*

RES litigiosa,lite pendente,nec alienari, nec in alium transferri potest h.d.iuncta l.lite pẽdente,Sed antequam ad huius l. limitationem deueniamus,necesse erit videndum,quando & ex quibus res litigiosa dicatur, & dicas primo, quod sequestrum, quod fit ante litem motam licet non inducat litis pendentiam,facit tamen rem esse litigiosam Magon.in decis.31.Rot. Florent.Papon.lib.18.tit.5.arrest.19.Secũdo supplicatio facit pariter rem litigiosam,vt decisum refert Guid.Pap.in decis.337. quod amplia vt duret etiã perempta instantia Osasc.in decis. 65. & idem Guid.cit.dec. Tertio contrahitur etiam vitium litigiosi per litis contestationem Osasc.in decis.144.nu.8.Quod amplia procedere tam in actione personali;quam reali Guid.Pap.decisio.337. Item per citationẽ,& quæ ad illius validitatem concurrere debẽt, vide eund. in dec.448. licet per solam citationem non inducatur res litigiosa secundum Mynsing.obseru.26.cen.4.contrarium tamen fuit decisum, vt refert Papon.li. 7.tit.8.arrest.1.Card.Pute.in decis.329 lib.3.Gayl.obser.74.lib.1.Nunc tamen limita regulam textus nostri multipliciter,& primo vt licet res litigiosa alienari non possit,potest tamen dari consilium de re litigiosa vendenda Guid. Pap.d.decis.337.Limita secundo,vt nõ cõtrahatur per litem nullam cum falso procuratore Osasc.in decis.144.quemadmodum nec per litem iniustam Cassad.in decis.7. de dolo, & contum. & decis.5.vt lite pendent.lis autem nulla dicitur,quãdo non adest iurisdictio Verall. in decis. 47. part. 3. Limita tertio quando lis esset super possessione rei, quia non facit ipsam rem litigiosam; sed possessionem dumtaxat,& per consequens non impeditur eius alienatio Cassad. in decisio. 6. de rescrip. Franc. Marc.in decis.76.& 90.Idem Cassad.in decis.4.vt lite pendente Osasc.in deci. 144.Benint.in decis. 48.Limita quarto in actione personali post litem contestatam, quia potest summa petita dari in solutum,& de illa cessio facta valet, & cessionarius agere potest Gui. Pap. in dec.479.Limita quinto, vt actor lite pendente potest sibi acquirere nouum ius agendi ex Bellam.in decisio. 102.& Rot.in dec.5.de rescrip.in nou.Limita sexto in casu Mynsing. in cent. 1. obser.55. Limita septimo,vt quamuis prohibeatur alienari,non tamen permutari,vt per Affl.in decis.95.

COLLECT. 818.
Super l.si conuenerit ff.de iurisd.omnium Iudicum.

¶ Pacti de litigãdo corã iudice nõ suo.

PACtum de litigando coram Iudice non suo,quis stare nũ cogitur h. d. Limita primo in casu dec. Guid. Pap. 77. vbi fuit decisũ quod submittens se alienæ iurisdictioni, prout in casu tex. nostri,non potest pœnitente vbi promiserit forum nunquam declinare,huiusmodi enim clausula operatur,vt dispositio hæc minime procedat,vt decisum refert Rubin in decis.91. Limita secundo in casu decis.Curiæ Archiep.Neap. penes me 322.vbi fuit dictum quod dispositio l.nostræ minime procedat quãdo Iudex,cuius iurisdictio est prorogata erat præsens, & prorogationem acceptauit.

ptauit. Limita tertio quando renũciatũ est fori priuilegio, vt decisum refert Iafre. Balb. in dec. 48. Limita quarto notabiliter qñ pactio illa esset iurata, virtus .n. iuramenti operatur, vt partes ab eorũ promissis recedere minime valeant, ita decidit Iafred. in dec. 48. quam not. ad tex. in l. cum filius §. 1. ff. de leg. 2.

COLLECT. 819.

Super c. licet de præbendis in 6.

¶ Reseruationis.

SCripsi nonnulla in mat. reseruationis in Collect. super c. præsenti eo. tit. Nũc in præsẽti tex. enumerabo quibus ex causis, & quorum personarũ beneficia reseruata censeantur, & dic primo quod beneficia vacantia in Curia, prout in tex. & ita decisum refert Farinac. in dec. 99. Amplia primo præfatã dec. siue vacatio contingerit per obitũ, siue per resignationẽ, prout ita decisum testatur Verall. in dec. 325. p. 3. Amplia secundo etiamsi per sententiam priuationis latã in Curia vacauerit Caputaq. in dec. 327. p. 3. Limita hanc ampliationem in casu dec. Rot. fin. de sent. & re iudic. in ant. & vide aliam Veral. 91. p. 1. Secundo reseruata sunt beneficia familiarium Papæ. Thom. Fastol. in dec. 11. quam not. ad tex. in c. fi. de verb. signif. in 6. Terdo reseruantur etiam beneficia Cappellanorum Papæ Bellam. in decis. 654. quam pariter not. ad extrauag. regimen, Quarto vnio ad vitam facta a Papa inducit reseruationem, ita vt eã dissoluta Ordinarius nõ possit conferre Cassad. in dec. 2. super reg. de vnionibus, & ratio est propter appositionem manus Papæ, optime Crescen. in dec. 2. de parochis. Quinto commenda Papæ inducit reseruationem Put. in dec. 158. lib. 1. quod amplia siue de vacãte, siue obtento Crescen. in dec. 4. de præben. Amplia secundo, etiam in commenda præsumpta, idem in dec. 6. eo. tit. Sexto Accolitorum beneficia Put. in dec. 81. p. 3. Septimo beneficia Protonotariorum Veral. in dec. 39. quam amplia procedere tã in Protonotarijs participantibus, quã in nõ participantibus Put. in dec. 313. p. 3. Octauo beneficia vacatura per assecurationem incompatibilium sunt pariter reseruata, ita Ro. in dec. 65. de rescrip. in ant. Nono beneficia subcollectorũ Crescen. in dec. 8. de concess. præb. num aũt beneficia resignata ex cã permutationis in Curia dicantur reseruata. Videas Ro. in decis. 4. de rer. permut. in antiq.

COLLECT. 820.

Super c. 1. de statu Regular. in 6.

¶ Monialium post ingressum est claustris exire prohibitarum.

MOniales post earum ingressum, nõ possunt a claustris exire h. d. cũ quo congruit tex. Conc. Tri. sess. 25. c. 5. de regular. & tandẽ est confirmatũ per Bullã Pij V. æditam in anno 1555. Limita primo ex causa infirmitatis, vt in tex. & idẽ Pius V. declarat, vt fuit decis. in anno 1569. & 1600. in Monialibus Ciuitatis Nolæ, quæ cũ in Nolano territorio aquæ excreuissent, & induxissẽt aeris putredinẽ, atq; ex hoc in dies Incolæ morerẽtur, a Monasterijs egressæ ad domus cõsanguineorũ in ciuitate Neapolis, & alijs locis se contulerunt, vt refert Tapp. in pragm. prima, de monialibus. Limita secundo in casu dec. Sayr. 30. de regularib. vbi fuit dictum, quod quamuis infirmitas iustam inducat causam, vt Monialis a Monasterijs exeat intelligi debeat iuncta etiam Monasterij paupertate. Limita tertio ex causa incẽdij, vt in litteris Sãctiss. eiusd. Pij V.

& est pariter decisum, vt testatur Rubin.in dec.29. *Limita* quarto, vt nō procedat in Monialibus, quæ non vouent substantialia Religionis, sed tantum collegialiter viuūt sub quadam norma, & habent Abbatissam Sayr.in dec.6. & 7.de statu Monachor.

COLLECT. 821.

Super Conc.Trid.in genere.

¶ Concilij Trid. plurium decisionum.

INtendo hic cōgerere decisiones oēs, quæ ad nonnulla Conc.Tri. capita conferuntur. Et primo quæro nū dispositio c.14.sess.24. priuans cōcubinarios tertia parte fructuum, extendatur etiam ad distributiones quotidianas, & fuit in affir.decisū per Sayr.in dec.7. de verb. signif. *S*ecūdo dubitatur qūo intelligantur verba illa Conc.sess.24.c.12. nec illius possessio suffragatur, decidit idē in dec.6.eo.tit. Tertio dubitatur si facultas concessa Episcopis absoluendi vigore Conc.sess.24.c.6.de refor. sit arrogata per Bullā *C*œnæ decidit affir.Sayr.in dec.16.de sent. exco. Quarto dubitatur num dispositio c.18.sess.25. de regular. per quam excōicatur mulierem cogens Monasterium ingredi, locū sibi vendicet ingressu non sequuto, fuit dictum q non, per Sayr.in dec.51.de sent.excom. Quinto dubitatur num dispositio c. 7. sess.14.volens, quod existens in articulo mortis a quocunque Sacerdote valeat absolui, locum habeat etiam si præsens esset Superior, vel proprius Sacerdos affir Sayr.in dec.21.de pœnit. Sexto dubitatur num dispositio c.14.sess.25.de reform.priuans tertia parte fructuum, ac obuentionum omnium Clericos concubinarios, locum sibi vendicet in simplici incontinentia, decidit, affir.Sayr.in decis.4.de adulterijs.

COLLECT. 822.

Super c.cum adeo de rescriptis.

¶ Beneficiorum collationis clericis, & non laicis faciendæ.

BEneficia Ecclesiastica laicis conferri non possunt h.d. *L*imita primo in casu dec.Rot.13.de probat.in antiq. vbi fuit dictum, quod beneficiū potest conferri laico incidēti in habitu clericali, & de proximò clericando. *L*imita secundo in casu dec.Cresc.3.de præsum. vbi fuit decisum, quod præsumitur in dubio collationē primę tonsuræ pręcessisse beneficiū. Limita tertio in permutatione beneficij, quę per Procuratorē laicum fieri pōt Ro.dec.11.de rer.perm. in ant. Amplia primo tex. vt etiam de ordine annexo beneficio, seu præbendæ sit necessario facienda mentio ab impetrante ead.Ro.in decis.41.de rescrip.in ant. Sed contrariam sententiam tenuit nouissimis nostris temporibus ead. Ro. in vna Abolen. Canonicatus 16. Iunij 1589 coram Gipsio. Infero ad dec. Ro. 265.par.2.vbi fuit dictum, quod beneficium non dicitur Ecclesiasticum, cuius sit capax laicus, & femina.

COLLECT. 823.

Ad decis. de Franch.17.

LOquitur de demanio, dicens, nil aliud esse, nisi quodam ius vniuersitatibus competens. Quod amplia primo, vt istud ius competat, nedum quando venditur terra, & iurisdictio ipsius vniuersitatis, verumetiam quando aliqua particularis iurisdictio, vtputa iurisdictio Siclæ, Portulaniæ, vt fuisse iudicatum in causa vniuersitatis Tugnani,

ni, cum eius vtili] Domino Comite Aspri refert de Curte in Diuers. Feud. c. 3. Amplia secundo in casu eiusdem loc. cit. vbi fuit decisum, quod si duo sunt Barones, quorũ vnus habet iurisdictionem criminalem, alter vero ciuilem, si ille, qui habet criminalem, procedat ad venditionem ipsius, habenti ciuilem, potest hoc casu vniuersitas petere se debere præferre, vt sæpius per Regiã Cameram decisum fuit, quod not. quia est contra authoritatem Frezz. Amplia tertio in casu decisio eiusdem num. 69. vbi refert Regiam Camerã decidisse, quod si plures terræ vnico prætio emptę fuerint, liceat vni ex illis petere demaniũ, quod intellige quando terræ illæ essẽt pœnitus separatæ, licet vnico prætio emptæ, secus si sub vna essent baronia. Amplia quarto, vt ius istud competat etiam vni de vniuersitate, etiam cæteris contradicentibus, dum tamen petens, omne onus in se suscipiat. Idem in decision. citat. nume. 70. Limita, vt non admittatur vniuersitas ad demanium elapso anno. Idem in decis. cit. num. 50. Sublimita limitationem, vt admittatur ad beneficium restitutionis in integrum infra quadriennium idem nu. 51.

COLLECT. 824.

Super c. cum illorum de sentent. excommunicat.

¶ Absolutionis Papalis, & Episcopalis.

COmmuniter recurrũt DD. in hoc tex. quando quæritur num absolutio excõmunicationis sit Papalis, vel Episcopalis, & distinctionem afferunt, quod ad Papam pertinet, quando grauis est percussio, ad Episcopũ vero, quã do læuis, cuius destinctionis occasione, Dico primo, quod in Curia Archiepiscopali Neap. visa fuit læuis pcussio alapa in loco publico illata, Ego in dec. eiusd. Curię 90. quamuis de iure acerrima sit inflicta pœna cõtra alapa percutientem Viu. in decis. 46. Grammat. in decis. 14. & Tess. in decis. 224. Dico secũdo, quod festiuitas diei, puta alicuius Sãcti non facit percussionem esse grauẽ, ita animaduertit decidendo Put. in deci. 291. par. 1. Dico tertio, quod nec pariter iudicatur grauis percussio, si infertur corã persona in dignitate existente, secus habente iurisdictionem. Idem in decis. 303 part. 1. quam nota ad limitationẽ tex. in l. atrocem C. de iniurijs. Dico quarto, quod in Curia Auersana fuit iudicata grauis percussio cuiusdã, qui proiecit pileum in faciem Prioris Religionis Ego in decis. 219. quam pariter not. ad ornatum alleg. cap. 73. Dico quinto, quod ipuens in personam clerici, licet sit excommunicatus, non tamen absolutio erit Papalis, cum numeretur inter læues iniurias Franc. Marc. in decis. 849. par. 1. quam not. ad glos. in c. si quis suadẽte Diabolo. Dico sexto, quod non iudicatur grauis percussio, nisi tria concurrant. Primo factum consumatũ. Secundo animus iniuriandi. Tertio violentia. Idem in decis. 811 par. 1. Dico septimo, quod statur arbitrio Ordinarij, quæ percussio dicatur grauis, vel læuis. Idem in decis. 823. par. 2. & ab isto arbitrio potest appellari, vt iudicauimus in Curia Archiepiscopali Neap. Ego ipse in decis. 122. quam nota ad ornatum gl. in c. cupientes de electione n 6. & num pendente hac appellatione possit iudex procedere ad actum appellationis, & in Curia Archiepiscopali Neapol. negatiuam sententiam tentam fuisse Ego retuli in mea decis. 131. & num iudicatur Notarius percussor ille, qui corã maiori parte conuenctus clericum a sede expellit, vel bracchio violenter trahit decisũ affirmat Sayr. in decis 41. de senten. excommunicat.

COLLECT. 825.
Super Bulla Nicolai V.

¶ Nullitatis contractus censualis.

SCripsi in Collect.41. in mat. cẽsuũ. Nunc hic addas nõnulla ex quibus contractus censualis redditur nullus,ac illicitus,& primo si in eo adijciatur pactum,quod per certum tantum tempus durare debeat,ita Rot.decidisse testatur Farinac.in decis.269.Secundo si census fuerit impositus super bonis fideicommisso subiectis cum expressa prohibitione alienationis Idem in decis.304.Tertio,si in eo apponatur pactum,quod vẽditor teneatur intra certum tempus cẽsus redimere Idem in decis. 313. & ratio est secundum Guid.Pap. in decisio. 478.quia transiret in contractum mutui per huiusmodi pacti adiectionem. Quarto redditur pariter illicitus ex cõstitutione super omnibus bonis, & pacto de retrouendendo,& conuentione, quod post reluitionem census emptor possit remanere in castro, super quo cẽsus est impositus per sex menses,ita Rubin.in decis. 91. licet contrariũ decidisse Rot. testatur idem Farinac. in decis. 312.Quinto si constituatur cum pacto, quod liceret emptori,eiusue hæredibus venditorem ad census redemptionem, & restitutionem prætij cogere Idem in decis.325.Limita in casu eiusdem Rot.in decis.340.vbi fuit dictum, quod impositio census sub conditione redimendi certo elapso tempore valida est, si maxime fuerit facta cum reseruatione beneplaciti Apostolici, ac fuerit a Pontifice confirmata. Sexto censetur extinctus, ac illicitus per actus retrosimiles.Septimo si fuerit impositus super Casali hypothecis obligationibus,si modo prætium Casalis valorem,& summã illius census, onerumq; alias impositorum non excedat Idem in decisio. 345. Octauo redditur illicitus ob alienationem corporum,vt fuisse in ead.Rot.decisum testatur Farinac.in decis.827.Nono si addicitur conditio, vt in casu,quo debitor esset morosus in solutione tertiarum, teneatur soluere aliquid creditori,ita Macerat.in decisio. Papiæ 112. casu primo.

COLLECT. 826.
Super c. cum nostris de concess. præbend.

¶ Clausulæ, Amoto quolibet detentore.

SEdet hic mat. clausulæ,amoto quolibet detentore, quæ nonullos habet effectus,& primo,quia habet vim expressionis coloratæ possessionis, de qua est facienda mentio,alias gratia esset subreptitia iuxta tex. nostrum, & propterea hæc clausula præseruat gratiam a subreptione,vt est punctualis decis.Rot.38.de rescript. in antiq. & ita pariter fuit dictum in vna Colonien.Canonicatus 20. Maij 1602. coram Pamphilio. Limita hunc effectum quando hæc clausula non esse apposita in litteris principalibus gratiæ, sed in litteris executiuis Rot.decis.69.de rescript.in antiq. verum animaduertas pro huius clausulæ intelligentia, quod si esset dictũ amoto detentore absque vitio spolij,intelligitur de detentore facti,non autẽ iuris, vt est decis. in terminis Put. 17.par.1.Animaduertas secundo, quod si dictum sit, amotis quibuscunq; non tamen authoritate Apostolica prouisis, non capit prouisos ab Ordinario vigore indulti, vt fuit dictum in causa Toletana beneficiorũ 5.Aprilis 1593. coram Orano,& ratio est secundum Cassad. in decis.8.de præbend. quia cum indultũ in beneficijs spectãtibus ad Ordinarium nil operetur,in aliis vero remouet tantum

tum

tum obstaculum reseruationum. Secundus effectus est, quia hæc clausula facit executorem de mero mistum, vt fuit dictum in causa Zamoren. 4. Iunij 1591. coram Gipsio. Amplia effectum hunc etiam si non sit dictum illicito, sed tantum quolibet detentore Rot. diuers. decis. 1791. par. 3. & fuit pariter dictum in vna Abulen. Beneficiorũ 17. Iunij 1574. Tertius effectus, quia claus. amotis quibuscunque detentoribus præterquam a nobis prouisiones habentes, posita in breue præseruat omnes prouisiones Apostolicas factas etiam ab antecessoribus, & excludit tantũ prouisiones inferiorũ, Farinac. in deci. 393. & fuit resolutum in causa Aquilana Canonicatus 6. Octobris 1586. coram Blanchetto, licet contrarium, quod præferantur habẽtes prouisiones ab ipsomet Papa immediate fuit tentum in causa Salamantinæ beneficij de Buenas 31. Ianuarij 1596. coram Corduba & in Vicentina beneficij 22. Iunij 1589. coram Licta.

COLLECT. 827.

Super c. proposuit de concess. praben.

¶ Papa potestatis superius positiuum.

Papa est supra positiuũ ius h.d. & ideo est totius mundi omnium Ecclesiarũ ordinarius Episcopus Bellam. in decis. 754. & claue discretionis non errante habet potestatis plenitudinem, & est supra ius, & multa de potestate ipsius. Vide per Franc. Marc. in decisio. 455. & 1120. ac de effectu illius authoritatis per Boer. in decis. 2. num. 21. Item solus Papa potest cum bigamo dispensare Rot in decis. vnica de bigamio. Itẽ scienter promouendo defectuosum videtur tacite in defectu dispensare Rot. in decis. vnic. de filijs præsbyteror. quã reponas ad ornatum l. quidam consule bat ff. de re iudicata. Item vbi Papa posuit manus, Ordinarius nil agere potest Papon. lib. 2. tit. 8. arrest. 15. Item in dubio præsumitur pro facto Papę Garz. in decis. 29. Item fœmina ex Papæ priuilegio excommunicari potest Sayr. decis. 70. de sentent. excommunicat. Item in manibus Papæ potest resignari beneficium ad fauorem, secus in manibus Ordinarij. Idem Garz. in decis. 3. Item Papa dispensare potest super omni iure humano, & sic vt Diaconus fiat Miles Sancti Ioannis, & pugnando, & occidẽdo non sit irregularis Sayr. decis. 1. de his, quæ vi. Item potest dispensare, vt Episcopus ducat vxorem. Idem in deci. 14. de sponsalibus. Item potest derogare iuripat. laicorum, licet necesse sit facere specialẽ mentionem, quod sit laicorũ Faber in decis. 7. C. de Iurep. licet prouisio Apostolica non immutat statum beneficij de Grass. in dec. fi. de Iurep. Item quia in alienatione rerum Ecclesiasticarum facta authoritate Papæ non requiruntur aliæ solemnitates Capyc. in decis. 16. Rot. diuers. in decis. 410. par. 2. & in decis. 65. ead. par. & in decis. 178. ratio est, quia authoritas Papę supplet omnes defectus Seraph. in dec. 1307. Itẽ authoritate Papæ potest pensio extingui, alias esset simoniaca Gratian. in decisio. 159.

COLLECT. 828.

Super Clem. causam de electione.

¶ Citationis per edictum.

De citatione per edictum late scripsi in colle. 117. verum quia tex. iste est celebris in præfata materia, quia ponit requisita ad huius citationis validitatem, ideo illa tu confirma cum decisionib. Requiritur igitur in primis, vt, hoc remedio vti intendens, exprimat aliquot loca citandi domicilio vicina

& in duobus, vel tribus locis citationis edictalis schedulæ debet affigi, vt verisimiliter ad citati notitiam illa perueniat, seruata in reliquis forma consuetudinaria locorum, ita Rot.in decis.5. de rescript.in nou. & optime Thom. Triu.in dec.55.par.5.Rot.Vene.Gayl. obser.57.lib.1.requiritur secundo,vt in certa loco sit persona citanda,nec sciatur,aut sciri possit vbi moratur, prout ita decisum in Senatu Lusit. refert Gama in decis.15. Intellige primo cum agitur de citatione eius,qui habet ius in re Surd.in decis.5.quod si agatur de iure ad rem,vt in præsentato ex vi iurisp. aliquorum ad aliquod Sacerdotium Sacellum,Altare,aut vt vulgo vocant Capellaniam,tūc sufficit citatio ad Ecclesiam,vt est punctualis decis. Curiæ Archiepisc.Neapol.pœnes me 21.Intellige secundo cum locus licet esset incertus, verum in loginquis partibus, vt decido Ego ipse in decis.eiusd. Curiæ 91. Intellige tertio,cū agitur de constituendo aliquo in ficta contumacia, ac propterea contra sententiam audiendum, vt decidit Verall.in decis.118. requiritur tertio,vt aliquis interesse habēs alio modo citari non possit,cum ab edictali citatione Iudex incipere nequeat, nisi iu personam, vel ad domum solitæ habitationis executio citationis fieri non valeat,vt decisum refert Cayl obser.17. lib.i.quam not.ad tex.in c. causam quę de dolo,& contumac.vel si allegaretur non posse tutus accessus haberi ad domum, secundū terminos decisio. Rot. Rom.45.par.3.diuers. requiritur quarto,vt ne dum persona citanda, sit incerto loco,verum quādo quidem persona ipsa sit incerta, exemplū collige primo ex dec.Viu.309.de citatione patronor. quod quando sunt certi debent specialiter vocari;quod si incerti,sufficit,illos edictali citatione vocari. Secundo ex decis.Capyc.100.de citatione creditor in inuentario. Tertio per decis.Achil.. de Grassis 4. de testamentis, scilicet, quod non agatur de incurrendo in pœnam excommunicat. vel huic simils, quia tunc erit necessaria citatio personalis,& non sufficit edictalis, vt dicit decisum Mohed.in decis.fin.de dolo,& contumac.ex qua infero ad decisi.Verall.116.par.1.

COLLECT. 829.

Super l.quoties C.de iure dotium

¶ Aestimationis facientis emptionem.

AEstimatio facit emptionem h.d. adeo vt vir, siue eius hæredes tempore restitutionis dotis teneantur tantum restituere prætium rerum æstimatarum, non autem rem ipsam, & ita Balb in decisio.39.cum qua concordat l.si inter virū C. de cit tit.*Limita* nunc & primo in casu decisio. Fabri 43. C. de iure dot.vbi fuit dictum, quod in fundum etiam ęstimatum habet mulier regressum,si maritus nō sit soluendo,& sit hoc in casu æstimatio rei in dotem datæ non facit emptionem. Limita secundo quando æstimatio fieret ad effectum sciendi valorem rei,quia tunc nō facit emptionem, & sic periculum nō transit in maritum,vt in puncto decidit Rot diuers.deci.136.par. 2.& in dubio præsumitur potius factā fuisse ad sciēdum rei valorem, quam ad inducendā emptionem, *Ego* in decis.125.*Limita* tertio, quando vir tempore consignationis dotis esset inops, quia tunc tenetur restituere rem æstimatam,non autē illius prætium,& ratio est,quia cum vir sit pauper,lex non potest fingere,quod breui manu vir dederit prætium vxori pro ęstimatione,& restitutione dotis,vt in ꝓprijs terminis refert decisū Rubin. in deci.29.*Limita* quarto vt in casu Antonij)

tonij Fabri in decisio.44.C.de iure dot. vbi fuit decisum, quod in duob. casibus æstimatio emptionem non facit, & sic mulier rem æstimatam repetere potest, scilicet in subsidiũ, aut eo casu, quo conuenisset, vt non obstante æstimatione, ædem species redderētur, & in hoc casu neque expēsas dotis causa factas marito reddi oporteret. Limita quinto, & intellige tex. procedere, quando a principio res æstimatæ viro consignantur, non autem quãdo a principio datur viro fundus inæstimatus, & ex interuallo fiat æstimatio, quia per talem æstimationem non cēsentur partes velle, quin res illæ desinant esse dotales; sed æstimatio illa dicatur facta ad declarationē deteriorationis, & meliorationis ex eleganti doctrina Bald. in l. ex inuentione C. de pactis, licet contra afferat decisi. Ioseph. Lud. Perus. 89.

COLLECT. 830.

Super l. neminem C. de exhibendis reis.

¶ Carcerationis sine iudicis mandato interdictæ.

CArcerari nemo potest, nisi præcesserit Iudicis mandatum h. d. Amplia vt pariter procedat in excarceratione, quia non possunt liberari carcerati absque Iudicis licentia, ita decidisse testatur Viu. in decis. 202. Subamplia primo etiam si esset carceratus pro debito pecuniario Balb. in decis. 33. Subamplia secundo etiam accedente consensu creditoris Rot. German. in decis. 129. Subamplia tertio etiamsi captura atttenta fuisset ab incompetenti Iudice ita Tess. in decis. 200. Amplia secundo, vt nec pariter quis citari debet ad informandum nisi constet legitime de delicto, ac Iudicis præcesserit mandatum Viu. in decis. 121. Nunc limita & primo in delictis atrocioribus, ac praui exempli, in eis enim non attenditur ordo, vt per Affl. in decis. 191. & propterea potest quis carcerari, etiam nulla præcedente Iudicis licentia, ita decisum in Senatu Sabaudiæ scribit Faber in decis. 2. C. de exhibendis reis. Limita secundo in repertis delinquere in fraganti crimine, quia possunt capi propria authoritate Iaffred. in decis. 29. Amplia hanc limitationem procedere etiam contra personas ecclesiasticas, quia nō possũt capi a Iudice laico absq; mandato sui Iudicis Sayr. in dec. 49. de sentēt. excōmunicat. Limita tertio in casu Viu. in dec. 201.

COLLECT. 831.

Super l. ex hac l. ff. si quadrup. pauperies.

¶ Interesse soluendi ab occisore filijs, & hæredibus occisi ratione lucrorum & operarum defuncti.

FIlij, & hæredes occisi possunt agere saltem ad damna, & interesse eius, quod potuit lucrari occisus h. d. Amplia primo in casu Card. Put. in decis. 280. lib. 3. vbi fuit dictum, quod hæres filius Doctoris occisi potest agere pro damnis, & interesse contra interfectores pro tēpore, quo verisimiliter occisus viuere potuisset, secus in hærede extraneo. Amplia secundo, vt compositio in iuribus fiscalibus facta, ius partis interfecti non lædit Marc. in decis. 18. par. 1. Amplia tertio, vt cōdemnatus ad tale interesse non admittatur ad cessionem bonorum Peguer. in decis. 6. & de materia vide de Franch. in decisio. 358. Amplia quarto etiam si occisus esset iuuenis, quia eius parentes, liberi, & hæredes possũt petere operas, quas potuisset occisus exercere tēpore suæ vitę Marc. in decis. 931. par. 2. Amplia quinto in casu decis. Capp. Tholos. 22. vbi fuit dictum, quod homicida nedum ad damna, & expensas condemnari poterit, verum etiam ad honorem sine partis re-

d 4 qui-

quisitione, quam refert, & sequitur Magon. in decis. Rot. Lucens. 91. Amplia sexto in casu decis. Achil. de Grass. vnic. de iniurijs, vbi fuit dictum, quod filij, & heredes Aduocati interfecti possũt agere saltem ad damna, & interesse, Subamplia etiam licet habuissent artificium, ex quo se alimentari potuissent Balb. in deci. 333. par. 2. Amplia septimo, vt veniant pariter expensæ factæ in curatione, & in medicinis Thoming. in decis. Rot. Lipsien. 122. par. 2. Nũc limita præfati tex. conclusionem, & primo, vt non omnibus debeatur tale interesse, sed aliquibus personis, de quibus decis. refert Papon. Rot. Franciæ lib. 24. tit. 2. arrest. 5. Limita secundo, vt agere quis non possit ad æstimationem membrorum, & vitæ, cum liber homo nullam patiatur æstimationem Ioseph Lud. in decis. Lucens. 62. Limita tertio, vt ratio interesse iuxta modum temporis, aut annorum, quibus verisimiliter quis potuisset viuere, habenda sit, vt decisum Franc. Marc. refert in decis. 225.

COLLECT. 832.

In l. nuper C. de naturalibus liberis.

¶ Legitimationis per subsequens matrimonium.

PEr subsequens matrimonium filij legitimantur h. d. Amplia primo, vt non requirantur instrumẽta dotalia ad hunc effectum Tess. in decis. 85. licet requiratur consensus liberorum Franc. Marc. iu decis. 682. par. 2. & idem in decis. 683. Osasc. in decis. 154. verum nota, quod ad effectum legitimationis prolis sufficit probare matrimonium, per instrumentum dotale, reputationem, & famam Card. Put. in decis. 72. lib. 2. Limita nunc regulam tex. & primo, vt nõ procedat in spurio nato ex coniugato, & soluta, quia non legitimatur per subsequens matrimonium Osasc. in decis. 119. quidquid contrarium tenentes asserant præsertim Franc. Marc. in decisio. 682. Limita secundo, vt non procedat quando mulier esset tali conditione, cũ qua commode, & pro dignitate naturalium matrimonium contrahi non posset Capp. Tholos. in decis. 220. Limita tertio in filio nato ex Moniali in Monasterio degenti, quia non efficitur legitimus per matrimonium subsequens mediante dispensatione contractum in præiudicium substituti Rot. Auen. in decis. 6. Limita quarto vt non procedat quotiescunque cum ea matrimonium contraheret quam viuente vxore cognouerat: ita Ego in decis. Curi. Archiepisco. Neapol. 91. Limita quinto in filio nato ex damnato coitu, quia non potest legitimari, nec per subsequens matrimonium, nec per rescriptum Principis Faber in decis. 5. C. de naturalib. liber. verum si potuisset legitimari per Principis rescriptum, nõ posset feudo succedere, vt decisum refert Mynsing. cẽt. 5. obser. 42. quam ad ampliationem tex in §. si quis naturales si de feudo defuncti reponas.

COLLECT. 833.

Super clauf. sine præiudicio.

¶ Clausulæ sine præiudicio.

HÆc clausula sine præiudicio iuriũ suorũ habet nõnullos effectus & primo quia præseruat ius quod habet Card. Put. in dec. 32. lib. 2. & ita pariter fuit resolutum in vna Romana domorum 5. Martij 1586. coram Seraphino, Est enim claus. hæc præseruatiua Iuriũ. Idem Put. in decis. 197. num. 23. lib. 1. & in decis. 115. nu. 1. lib. 2. & ita fuit resolutum in vna Caputaquen. 17. Iunij 1577. coram Blanchetto, vt apparet in decis. 17. lib. 1. diuers. & ideo nullum ius tribuit, sed tantum præseruat, si quis aliquid habeat, vt fuit dictum in vna Valenti-

lentina Pensionis 3. Iunij 1602. coram Licta, & est præseruatiua omnium Iurium, & reddit quidquid geritur conditionale, & ideo operatur, vt quatenus inferat præiudicium, perinde sit, ac si actus non fuisset factus Rot. diuers. decis. 107. lib. 1. & aliquid per Cardi. Pute. in decis. 32. num. 1. lib. 2. Secundus effectus huius clausulę est, quia apposita in absolutione ab excommunicatione ob recursum ad Iudices laicos nullum ius tribuit aduersario, sed tantum præseruat si quid habet Balb. in decis. 22. & fuit dictum in vna Valentina pensionis supra cit. coram Licta. Limita tamen eius virtutem, vt non procedat nisi in expressis tantum, quia in non expressis nil operatur, ita Card. Put. in decis. 133. lib. 3. Verall in decis. 284. lib. 1. & fuit resolutum in vna Romana hæreditatis 18. Aprilis 1575. coram Aldobrandino.

COLLECT. 834.

Super l. si quis testium C. de testibus.

¶ Repulsæ prohibitę casuum.

IN mat. repulsæ scripsi in Collect. 10. hic addas nonnullos casus, in quibus repulsa cessat, & primo ꝑut in tex. ꝙ producens testẽ pro se non potest illũ repulsare, & ita Rubin in deci. 122. cessat secundo in iudicio manutentionis Anna allega. 84. cessat tertio in casu decis. eiusd. 67. vbi blasphemanti Deum nulla datur repulsa, nisi in capite inimicitiæ Boer. in dec. 301. cessat quarto qñ non fuit petita, vel reseruata in publicatione Ioseph. Lud. in dec. Perus. 86. nu. 4. quam not. ad tex. celebrem in c. præsentiũ de testibus. cessat quinto in casu decis. Affl. 266. vbi fuit dictum, quod repulsa non datur in secunda instãtia testium examinatorũ in prima instantia. Limita primo, quando vellet repulsare ex causa falsitatis, vt deciditur per Ma strill. Rot. Siciliæ in dec. 97. p. 1. Limita secundo quando in prima instantia essent proposita capita repulsæ, verũ nõ probata, quia tunc in secunda instãtia poterunt testes repulsari. Test. in decis. 259. Limita tertio in casu decis. Annæ in sing. 442. vbi refert, quod in anno 1553. fuit concessa repulsa testium examinatorum in prima instantia in causa Troiani Miraballi cũ Diana Mirabal-la, & dicit hoc euenisse forsan quia illa DD. impedita fuit repulsare. Limita quarto si adesset in contrarium consuetudo; quia illa existente poterunt testes in secunda instantia repulsari, ita refert decisum Guid. Pap. in decis. 500. cessat sexto in iuditio possessorij summarijssimi, & demum in quamuis alia causa sũmaria, ita decidit Capyc in decis. 55. & ad eandem mat. vide eund. in dec. 13. cessat septimo post cõclusum in causa, vt decisum refert Capyc. in decis. 158. quam reponas ad tex. in c. præsentium de testibus, num autem sententia non dato termino ad repulsã sit nulla, vide decis. Triuis. 54 par. 1. in negat.

COLLECT. 835.

Super l. ingenuum ff. de statu hominũ.

¶ Sententiæ in causa status effectus.

SEntẽtia lata in causa status facit ius quoad oẽs h. d. Ex quo infero ad decis. Annę in sing. 468. vbi sententia lata in fauorem vnius fratris in Sedilibus iuuat alteri fratri cõsanguineo, vt decisum refert in anno 1548. in causa delli Pandoni cũ Sedili Capuano. Infero secundo ad decis. Fabri 15. C de re iudic. vbi fuit dictum, quod sententia per quã pronunciatum est, quem esse hæredem cum beneficio legis, & inuẽtarij, nocet omnibus creditoribus etiam non vocatis, quasi statum afficiat, & cõditionem

per

personæ. Infero tertio ad decisio.Ro. Rom.24.eod.tit.in Nou.vbi sententia lata inter duos litigātes in causa status præiudicat etiam tertio. Infero quarto quod cum sententia lata in causa legitimationis contineat causam status, propterea facit ius, quoad omnes, vt est decisio Rot.diuers.108.p.3. Infero quinto, quod regulariter sentētia inter alios lata non facit ius, nisi quis sit intrusus lite pendente Rot.dec.545. Infero sexto ad dec.Rot.Rom.teste Achil de Grass. in decis.5. de sententia, & re iudic. vbi fuit dictum, quod sententia in causa status, puta declarans beneficium esse patrimoniale, vel non facit fidē, inter omnes reddit rationē, quia pariter quoad omnes ius facit. Limita tamen supradicta omnia in casu decis.Rot.Rom.de qua per Mohed.in dec.8.de sent.& re iudic.vbi fuit dictum, quod sententia lata in causa status non facit ius, quoad omnes, nisi fuerint citati, vel habuerint scientiam litis.

COLLECT. 836.

Super c. ac per venerabilem, qui filij sint legitimi.

¶ Legitimationis imperatoris in terris Ecclesiæ prohibitæ.

IMperator non potest legitimare in terris Ecclesiæ h d.& ratio secundū Balb.in decis.33.par.2.quia esset mittere falcem in messem alienam iuxta terminos c.per venerabilem de electione. Limita primo reg tex.in casu decis.Verall.74.par.2.vbi fuit dictum, quod Imperator potest filium etiam Sacerdotis Patre petente in terris Ecclesiæ legitimare, & reddit rationē, quia legitimatio est actus voluntariæ iurisdictionis, & propterea non cōsideratur ad tex. in l. 2.ff.de offic.proconsulis. Amplia hanc limitationem nedum procedere in Imperatore, verumetiam in habente causam ab eo, vt refert decisū Ro.Lipsien. 91.par.1. Limita secundo in casu eiusdē Verall.in deci.76.par.2.vbi Imperator in terris Ecclesiæ poterit legitimare etiā Clericū filiū Clerici patre petēte, nec obstat, quod sit clericus, quia ista qualitas quæ non facit ad actum non est considerabilis, vt dicit ita decisum, Verall.vbi supra, & Balb.in decis. 325. Limita tertio, vt possit Imperator in terris Ecclesiæ etiam non sibi subditum legitimare, vt refert decisum Caputaquen in decis.Ro.Rom.78.par.2.& ratio est secundum eundem in dec.75.p. 2.quia legitimatio est actus fauorabilis & propterea nō cōsideratur an sit subditus, nec ne, quia si ita esset non procederet in clerico, secundum quod refert Rubin.in decis. 22. Sublimita nisi concurrat patris, atque filii consensus, alias legitimatio esset nulla, vt est decis.Ro. Rom.de qua per Achil.de Grass.in decis.7.in tit. qui filij sint legitimi. Sublimita secūdo in clerico, vt in eo nō subsistat Imperatoris legitimatio, nisi quo ad bona tantum, vt refert in Ro.decisū Idem in decis.8.qui filij sint legitimi.

COLLECT. 837.

Super Regula de infirmis resignātibus.

¶ Resignationis beneficijs factæ intra 20.dies ante obitum in validitatis.

PEr istam regulam æditam a Iulio III.annullantur resignationes beneficiorum factæ intra viginti dies cōputandos a die infirmitatis, vsq; ad diē obitus resignantis, vt poteris videre per Rebuff in Prax. benefi.super hac regula, quam plene explicat ad partes, & Garz.tom.2.de Benef.par.11.c.3.de renunt.qui alias allegat, & pręcipue Fla. Paris.de resignat.lib.12.per totum, qui per quatuordecim quæstiones materiā examinat; Sed quæro vlterius circa dictam

ctam regulam, nũ habeat locum extra Curiam, ſcilicet in reſignātibus extra illā. Reſpõdetur affirmatiue, prout reſolutũ fuiſſe videbis apud Creſcen. dec. 12. tit. de renunc. & apud Caſſa. dec. 31. qui diffuſius de ea. Item procedere regulam in quacunque permutatione ſiue de æquali, ſiue de inæquali contra Sarnẽſis ſentẽtiã ſuper hac regula q. 19. deciſum teſtatur Achil. de Graſſ dec. vnic. ſuper hac ead. regula ex eo quia tentum fuit, rationẽ finalem illius regulę, non' fuiſſe vnam tantum, ſcilicet ad euitandas fraudes, ſed poſſe alias rationes conſiderari, & aliam ſaltim impulſiuam, quia ſcilicet teſtator cogitatione mortis turbatus, nõ bene poteſt conſiderare de perſona idonea Eccleſiæ proficienda l. iubemus C. de teſtam. & blandit. & ſuggeſt. iux not. in l. penul. C. ſi quis aliq. teſt. prohib. vel coër. Melius tamẽ meo iudicio Sarnen. opinio refellitur per dec. Caſſad. 32. ex eo quia vt ibi nu. 10. in dicta regula poſſumus cõſiderare duas rationes finales, fraudis videlicet, & ſucceſſionis, ac propterea in permutatione de æquali ceſſaret prima ratio, militat tamẽ ratio ſucceſſionis, & vbi duæ ſunt rationes finales, ſufficit altera §. affinitatis inſtit. de nuptijs cũ ſimilibus. Quæ ratio ſucceſſionis tanto magis ſtringit in caſu d. deciſ. Caſſ. 32. in Cõmendatario reſignante, tñ vt ibi poteris videre quæſt. de Cõmendatario adhuc remanet dubia per ipſũ.

COLLECT. 838.

Super l. 2. C. de nautico fenore.

¶ Aſſecurationis mercium, bonorum, & vaſſallorum.

Hic tractant DD mat. aſſecurationis, ſuper qua pluries dubitari cõtingit, & primo nũ aſſecuratores ſuper vno vaxello teneantur, ſi fiat oneratio ſuper alio, & Ro. Siciliæ teſte D. Franciſco del Caſtillo in dec. 3. decidit pro negatiua, cuius dec. ratio eſt, quia promiſſio aſſecurationis non extẽditur de vno caſu, ad alium, vt decidit Ro. Genue. in dec. 25. per tex. in l. ſi vnus §. ante omnia ff. de pact. Secunda ratio eſt, quia in contractibus aſſecurationis inſpici debet, quid actum ſit inter contrahentes Balbi in dec. 29. Secunda eſt quæſt. num aſſecurationis obligatio præſupponat onerationem, & ead. Ro. teſte eod in deciſ. 73. decidit pro affirmatiua. Tertio principaliter dubitatur num aſſecurator poſſit allegare remedium l. 2. C. de reſcind. vendit. & in hoc eſt videnda deciſ. Ro. Luſita. teſte Valaſc. in dec. 18 cuius dec. ratio eſt, quia cũ contractus iſte vere, ac proprie cõtractus dicitur, propterea in eo, ſicut in ceteris contractibus læſio allegari poterit Rubin. in dec. 99. Quarto dubitatũ fuit, quid ſi tẽpore contractus aſſecurationis merces eſſent deprędatę, vel Nauis ſubmerſa, aut dirempta an valeat aſſecuratio, in qua dubitatione Ro. Luſit. tranſiuit cum præfata diſtinct. ſcilicet quod aut aſſecuratus ignorabat eo tẽpore iam deprędatas eſſe merces, ſeu Nauim ſubmerſam, & valet aſſecuratio, alioquin ſi ſciebat non valet, ita Valaſc. in dec. 64. cuius diſtinctionis diuerſitatis ratio eſt, quia primo caſu ſine dolo, & fraude contraxit, poſteriore vero caſu cum dolo maximo, ex quo lucrum caper e non debet Salic. in dec. 149.

COLLECT. 839.

In l. cum ad præſens ff. ſi cert. petat.

¶ Conditionis effectus.

Conditio nil ponit ineſſe, & propterea actum ſuſpendit h. d. Nec refert an ſit negatiue, vel affirmatiue concepta

cepta quoad effectum, vt actus dicatur conditionalis Osas. in dec. 445. Ex quo tex. infero primo, quod actus conditionalis non probat, nisi probetur purificatio conditionis Bellam. in dec. 135. Infero secūdo, quod ius non dicitur quæsitum ex actu suspenso conditionali, & imperfecto Rot. Genuen. in dec. 1. Infero tertio, quod conditione pēdente nō dicitur quis habere ius in re, nec ad rem Bellam. in dec. 665. quam not. ad tex. in c. dudū de concess. præben. Infero quarto, quod omne quod geritur ante conditionem purificatam nil valet Pute. in dec. 283. lib. 2. cuius illationis ratio est, quia ex actu conditionali agi non pōt, nisi purificata conditione Veral. in dec. 338. p. 1. & in dec. 35. p. 2. Infero quinto, quod pactum appositum in cōditione, ea non verificata, non inducit dispositionē Ro. Genue. in dec. 192. Affl. in decis. 355. & ratio est, quia dispositio conditionalis futura, & mere casualis conditione suspensa, non potest aliquem sortire effectum ante huiusmodi conditionis euentum Bellam. in dec. 123. Infero sexto, quod obligatio conditionalis nō habet paratam executionē, vt refert decisum Papon. lib. 10. tit. 1. arrest. 1. Infero septimo, quod pars non potest venire contra accordiū factū sub conditione, si placebit Curiæ ante placentiam Curię Io. Gall. in dec. 210. Infero octauo, quod legatum conditionale non potest repudiari ante conditionis adimplementū, ita Bellon. in dec. 22. Ro. Genue. Nunc limita regu. tex. in casu Bellam. in dec. 717. & 213. vbi debitum in diem, & sub conditione, etiam ante conditionem transmittitur ad hæredem.

COLLECT. 840.

Super l. dies festus C. de ferijs.

¶ Actorum iudiciariorum tempore feriarum prohibitorum, & quandō permissorum.

NUllus actus iudiciarius pōt exerceri tempore feriato h. d. *L*imita primo in executione sententiæ, quæ fieri poterit tempore feriato Gui. Pap. in decis. 215. & Capp. Thol. in decis. 158. Quod amplia in illis temporibus, quæ in honorem Dei inducūtur, sed a populo, & Clero non obseruantur, vt sunt dies hebdomadæ sanctæ Thess. in dec. 95. *L*imita secūdo in interpellationibus debitores in mora cōnstituentibus Rot. *L*ituan in dec. 29. Sublimita si deberent fieri iudicialiter Guid. Pap. in dec. 215. Limita tertio, vt valeat iudicium agitatum tempore feriato ob necessitatem introducto Guid. Pap. in decis. 221. Limita quarto in omnibus actibus voluntariæ iurisdictionis, vt decisum refert Papon. lib. 7. tit. 10. arrest. 5. *L*imita quinto in causis criminalibus, vt est mea decis. Curiæ Archiepisc. Neap. 29. *L*imita sexto, vt feriæ non noceant in ijs, quæ concernunt periculum animarum Crescen. in decis. 1. de ferijs. Limita septimo, vt testes possint interrogari die feriato, vt decidit Coler. Rot. Germaniæ quam not. ad ornatum text. in c. per tuas 29. de testibus. Intellige cum die non feriato iurauerint Guid. Pap. in dec. 225. & ratio est, quia in depositionibus testium inspicitur tempus iuramēti Ro. Bonon. pœnes de Benint. in decis. 11. Limita octauo in casu decisio. Iafred. 2. vbi fuit dictum, quod executio instrumenti habentis executionem paratam potest fieri die feriato, ob necessitatem hominū. Limita nono, quod tempore feriato pōt decerni, & confirmari tutor Balb. in decis. 333. Intellige quando non exigitur causæ cognitio alias secus Pereg. in decis.

cis. Patau 91. & propterea infertur, q decretum Iudicis in alienatione rei minoris, quia exigit causæ cognitionem non potest interponi die feriato Lanfranc. in decis. 353.

COLLECT. 841.
In l. si parentibus, vbi Bar. ff. de inofficioso testamen.

¶ Legitimæ matri debitæ.

SCripsi de legitima liberorum in collect. 105. super Auth. nouissima C. de inofficios. testamen. Nunc vero agendum duxi de legitima, quæ matri debetur; Pro cuius l. intelligentia constituas conclusionem sic, matri debetur legitima, etiam si veniret excludenda virtute substitutionis fideicommissariæ, vt in proprijs terminis Affl. in decis. 38. Amplia primo, vt nedum legitimam, verũ etiam Trebellianicam detrahere possit ex fideicommisso filio grauato decedẽte pubere. Idem in decis. 367. in fine, & ita decidit pariter Papon. in li. 20. tit. 3. arrest 40. Amplia secundo in casu dec. Mynsing. obser. 43. cen. 3. vbi fuit dictũ quod consuetudo excludens maiorem a successione, ad legitimam non extenditur. Amplia tertio, vt nec per substitutionem pupillarem factam in forma legati, seu fideicommissi particularis, excludit mater a legitima, ita in proprijs terminis Affl. in decis. 310. Amplia quarto, vt hæc legitima hodie sit acta instar legitimæ descendentium Tess. in decis. 172. Affl. in dec. 24. Amplia quinto, qđ mater a filio instituta, & grauata de restituendo, non imputat fructus in quartam Tess. in decis. 58. quam not. ad limitationem tex. in l. Papinianus. §. vnde ff. de inoffic. testam. an autẽ fructus percepti per ascendentes imputentur in legitimam Vide Guid. Pap. in decis. 478. Nunc limita supra firmatam tex. conclusionem, & primo nõ procedere vbi filius, vel filia haberent filios etiam naturales Cassad. in decis. vnica de successionibus ab intestato. Limita secundo, si mater transiret ad secunda vota, quia tunc non succedunt filijs ab intestato, etiam in legitima, stantibus alijs filijs fratribus defuncti Boer. in decis. 185. Limita tertio, quando mater esset instituta a filia in duabus partibus hereditatis, quas cõsuetudo dat agnatis Idem Boer. in decis. 185. Animaduertas primo ad huius tex. intelligentiam, quod legitima matris est tertia totius secundũ opinionem de qua per Rubin. in decis. 21. Secundum vero aliam est tertia tertiæ secundum decis. de Franch. 63. Animaduertas secundo, quod vbi per statutum filia prohiberetur instituere matrẽ, nisi in certa parte, tunc legitima matris censetur inclusa in parte illa, in qua potuit; ideo tunc illam mater nõ potuit detrahere in reliquis bonis, vt est decis. Papon. lib. 20. tit. 1. arrest. 1.

COLLECT. 842.
In l. mulieri, & Titio ff. de condit. & demonstrat.

¶ Iuris accrescendi prohibiti in venientibus de iure speciali.

IN ijs quibus succeditur Iure speciali cessat Ius accrescendi h. d. & ita refert decisum Balb. Iaf. in decis. 29. Item cessat quoties adest illa clausula, quod nil aliud petere possit Ro. Auenion. decis. 4. diuers. Item si testator illud prohibuit, vt decidit Bellam. in decis. 749. Itẽ non habet locum in contractibus post acquisitionem semel factam; Ideo emphyteosis duobus concessa mortuo ex comprehensis in inuestitura sine filijs alteri nõ accrescit Magon. decis. 8. Ro. Lucens. Limita quando ab vno recepta emphyteosis, & ab eodem veluti a fonte ad alios deuoluta, inter eos fuit diuisa

quia

quia tunc vno decedente sine liberis, eius pars accrescit alteri sine liberis. Idē Magon. in decis. 62. Rot. Florent. Item in contractibus, intellige tamen post emolumentum quæsitum Gui. Pap. in decis. 202. quā diligenter nota ad limitationem tex. in l. si mihi, & Titio ff. de verborum obligationib. Item cessat inter succedētes diuerso iure, vt in terminis decidit Rot. decis. 6. de testamentis in Ant. Item cessat quando portio non est omnino defecta, vt in casu dec. Capyc. 158. Item existente in contrarium testatoris mente, quia tunc portio amissa potius hæredi, quam legatario, accrescit, vt decidit Card. Put. in decis. 407. lib. 3. & in decis. 424. eo. lib. & vide etiā decis. Verall. 125. p. 2. & tunc ius accrescendi vnitum cum pręfato substituto, si est pupillaris excludit matrem, vt in propriis terminis decisum refert idem Card Pute. in decis. 329. Itē cessat postquam legata agnita sunt Veral. in deci. 124. Intellige tamen maxime postquā recedit a legato post agnitionem Balb. in decis. 21.

COLLECT. 843.

In l. 1. C. de in litem dando Curatore.

¶ Curatoris dandi pupillo ad litem.

CVrator ad lites debet dari pupillo litiganti h. d & propterea infero quod minor ad litem, curatorem accipere debet, & cogitur Boer. in deci. 92. Amplia primo, vt procedat istud nedū ad lites præsentes, verumetiam ad futuras Capp. Tholos. in decis. 72. Amplia secundo etiam pupillo tutorem nō habenti, vt decidit Balb. in decis. 124. Amplia tertio, vt possit dari Curator ad litē pupillo etiam non petenti Mynsin. cēt. 2. obser. 31. Amplia quarto, vt iudiciū agitatum cum filiofamilias minore, nō firmatur authoritate patris, nisi etiam interuenerit Curator ad litem Lanfrāc. in decis. 307. Amplia quinto, vt si fiscus patiatur reo dari curatorem, eidem incumbit onus probandi, hunc non esse minorem Rot. Auen. in decis. 63. & ita pariter decidimus Nos in Curia Archiepisc. Neapol. refero Ego ipse in dec. 18. Amplia sexto, vt possit dari curator pupillo etiam tutorem habenti Affl. in decisio. 256. Intellige quando tutor nollet sui copiam facere, & tunc debet citari prius ipse pupillus, si est maior infantię & deinceps datur curator ex officio liti Affl. in decis. 262. Nunc vero limita, & primo, vt processus factus cum minore nullo curatore constituto litigans per procuratorem cum iuramento constitutum valet Gui. Pap. in deci. 35. Boer. in decis. 92. Balb. in decis. 68. Limita secundo in casibus, vbi tutor esset dandus Verall. in decis. 158. p. 1. Limita tertio, in casu decis. Iafred. in dec. 309. vbi fuit dictum, quod gestā per minorem sine curatore coram arbitris valent licet possit restitutione petere.

COLLECT. 844.

Super l. post contractum ff. de donat.

¶ Priuilegiorum simulationis.

DIximus supra ex quibus præsumatur simulatio; hic tamen nota priuilegia huius criminis, quæ sunt videlicet primo, quia coniecturis probatur Rot. Genuen. in decis. 184. licet debent clare concludere, cum in dubio simulatio non præsumitur Veral. in dec. 421. par. 2. & idem tenet in decis. 161. p. 2. secundo, quia licet decretum Iudicis in contractu vendicationis omnem fraudis suspitionem tollit, vt idem Verall. cit. decis. 163. non tamen prodest contractui simulato, quin possit simulatio allegari & probari Iafred. decisio 183. Tertio quia licet contra instrumētum

non

non admittitur testium depositio, verũ simulatio bene potest probari per testes contra instrumentum Marc. in dec. 48. & 434. Quarto quia tabellio simulatũ instrumentũ conficiens pœna amputationis manus, & perpetuæ infamiæ plecti debet Mynsin. obser. 65. cēt. 6. Quinto, quia dominium ex contractu simulato non transfertur Balb. in decis. 91. & Affl. in dec. 72. nu. 10. Sexto, quia simulatione instrumenti, rei veritas non mutatur Marc. in dec. 46. Septimo, quia quãdo allegatur simulatio debet quælibet ipsius species, specialiter, & expresse deduci Bellam. in dec. 715. Octauo, quia exceptioni simulationis renunciari nõ potest Marc. in dec 483. *Limita* cum iuramento, vt in casu eiusd. in decis. 507. ad materiã huius priuilegij, vide Osasc. in dec. 42. Affl. in dec. 62. Gram. in dec. 76. & 89. Marc. in dec. 2. 483. & 507.

COLLECT. 845.

In c. at. si clerici de iudicijs.

¶ Confessionis factæ coram iudice incompetenti, quando probet coram competenti.

CONfessio facta corã iudice incompetenti, non probat coram cõpetenti h. d. Sed nota, quod valebit quoad duos effectus. Primo, quia ex ea poterit apponi ad torturã, sicut si extraiudicialiter esset confessus Balb. in dec. 103. quã not ad tex. in l. capite quinto ff. de adulterijs. Secundo, quia poterit cogi perseuerare in tali confessione coram iudice cõpetenti, vt fuit decisum in Cur. Arch. Neap. refero Ego ipse in dec. 99. *Limita* qn confitens doceret de errore, ac de causa variandi Rubin. in dec. 31. quam nota ad notata in l. magistratibus ff. de iurisd. omn. iudic. Intellige primum esse ctum, vt confessio extraiudicialis non prosit nisi quoad inquirendum Rot. in decis. 1. de confessis.

COLLECT. 846.

Sup. c. cum nullus de tempor. ordin. in 6.

¶ Fori competentis ratione originis sufficientis in ordinatione.

AB Episcopo originis potest quis ordinari h. d. Sed necessaria erit dubitatio in hoc tex. quæ concorrere habeant, vt quis dicatur originarius, & primo, vt non ex electione, sed ex natiuitate sit ciuis, ita Ro. Arag. decidisse testatur *S*esse in dec. 30. Secundo requiritur, vt eius parentes ibi domicilium contraxerint, & propterea ita fuisse in Ro. decisum testatur Ro. diuer. dec. 327. Tertio requiritur ad finem, vt loquitur tex. vt sit origo propria, nõ autem paterna, ita testatur decidisse Balb. in dec. 339. p. 3. non tamen desinit, priuilegia originis habere illũ, qui in vico, vel in suburbijs ortus fuerit Faber in dec. 17. C. de verb. signif. Limita in casu eiusd. Fabr. in dec. Sabaudię 18. C. eod. tit. vbi fuit dictum, quod vt quis non dicatur Albinus sufficit paternæ originis ratio, licet alibi natus ipse proponatur.

COLLECT. 847.

Super c. series de testibus.

¶ Termini impugnandi scripturas.

HIc sedet materia termini ad impugnandum scripturas circa cõtenta, ac ad concomitantiã: Super qua fuit primo dubitatum num de iure cõcedi debeat, & fuit iste punctus distinctione resolutus, quod scilicet quando contentum

tum in scriptura fuit enunciatum in libello, ita vt reus poterit se defendere, tunc post præsentationem scripturarũ non datur alius terminus, sed quando non esset enunciatum, & scriptura adduceret aliquid noui, datur terminus ad defendẽdũ, ita fuisse decisum in causa Baronis Varaualli cũ Sedili Capuano Refert Ann. sing. 503. Fuit secundo dubitatum, nũ in causis summarijs, in quibus sola facti veritate inspecta proceditur, concedatur, & in hoc videndũ est oĩno Capyc. qui in sua decis. 55. refert quod in S.C. semper fuit denegatus, quam decis. diligenter not. ad ampliationem tex. in Clem. sæpe de verb. signifi. Fuit tertio dubitatum num testium repulsa tantum petita censeatur impugnationi renunciatum, & Capyc. in decis. 68. negat decisum refert, quia aliud est testes impugnare, & aliud est testes repulsare secundum Balb. in dec. 129.

COLLECT. 848.

Super c. cum venerabilibus de religiosis domibus.

¶ Quicquid, & intra diœcesim præsumitur iurisdictionis competentis Episcopi.

EPiscopus fundatam habet intẽtionem super omnibus locis existentibus in sua diœcesi, h. d. & propterea infero primo, quod manuteneri debet Episcopus in quasi possessione exercẽdi iurisdictionẽ, quoad omnes eius subditos in quacunque parte suæ diœcesis, et ad inuitos, & ita fuit tentum in vna Tirasonen. Iurisdictionis, coram Achille refert Verall. in dec. 201. p. 2. Infero secundo, quod manuteneri pariter debet Episcopus cũ capitulo in quasi possessione exercitij iurisdictionis, causarum criminalium iuxta terminos c. Episcopus nullus 15. q. 7. & ratio esse pōt, quia vltra fundatam intentionem, quam de iure communi habet, vt refert decisum Veral. in dec. Ro. Ro. 202. p. 2. cognitio causarum criminaliũ concernit ea, quæ Episcopalis dignitatis sunt Sayr. in dec. 3. de elect. quamplurimum facit ad ornatum c. accedentibus de excessib. Prælat. Limita si essemus in inferioribus Episcoporum iura quasi Episcopalia habentibus, vt est dec. Rot. 700. in collect. crimin. q. Farinac. & ratio poterit esse, quia in generali mandato non venit cognitio causarum criminalium Farinac. in dec. 150. Infero tertio ad decis. eiusd. Verall. 306. p. 1. vbi fuit dictũ, quod Episcopus potest suam iurisdictionem exercere, in quacunq; parte suæ diœcesis, & contra quoscunque etiam inuitos in ea existentes, quod extenditur etiam ad suos vicarios, Quarto allegatur decis. in terminis Ro. diuers. 78. p. 1. vbi Episcopus tã in criminalibus, quã in ciuilibus habet intentionem fundatam contra Abbatẽ, vt in simili decidit Capp. Thol. in dec. 308. Gui. Pap. in dec. 559. an autẽ eandẽ fundatam intentionem habeat contra cappellanos, vide Ro. diuer. decis. 727. quam confert ad intellectum c. cum cappella de priuilegijs, & si possit Cappellanos Regiarum Triremium visitare; Vide Sayr. in dec. 1. de for. comp. Amplia supradicta omnia vt nedum in spiritualibus, verum vt primus ciuis potest depascere sua animalia in diœcesi, & propterea lite pendente est manutenendum, vt fuit decisum in causa Episcopi Bouini, cum Duce eiusdem in anno 1572. testatur Anba sing. 365. non tamen potest Episcopus vi fundatæ intẽtionis visitare Abbatias exemptas, quæ sub tuitione Roman. Pontificis immediate existunt Monald. in decisio. consil. 51.

COL-

COLLECT. 849.

In c.ex parte de Cappellis Monachorũ.

¶ Derogationis generalis ad Concilia non referendæ.

GEneralis derogatio nõ porrigitur ad constitutiones Cõciliares h. d. & ratio est, quia constitutio Conciliaris tacite continet clausulam derogatoria, & propterea ei non derogatur per clausulas generales Caputaquen. in decis. 268.p.1. fuit secunda decisio eiusdẽ Veral. 176. vbi Conciliũ Lateranen. a *Leone* X. celebratũ requirit specialem derogationem; hinc fit, quod si in priuilegio concessionis Iurispatronatus fuerit dictũ, non obstantibus quibuscunq. constitutionibus, nõ porrigitur ad constitutiones Conciliares, nisi nominatim de illis facta fuerit mentio Rot. in dec. 122. nu. 1. & in dec. 123. nu. 1. & seq. p. 1. diuers.

COLLECT. 850.

Super c. ex parte de accusat.

¶ Alimentorum debendorum lite pendente Monacho Abbatẽ accusanti, ac expensarum litium.

MOnacho litiganti, ac Abbatẽ accusanti sunt decernenda alimenta, ac litis expensę, h. d. intellige iuxta qualitatem suæ personæ, & redituum Monasterii, vt refert Rot. in decis. 335. in Nou. Vesta. in decis. 17. Intellige secundo si fuerit in quasi possessione status Monacatus, vt dicit Tanis. in decis. 111. Rot. in decis. 18. & 77. Limita si ex propria causa Abbatem accusaret Rot. decisio. 799. Amplia tex. in casu decisio. Crescẽt. 175. vbi fuit dictum Monacho etiam seculari electo licet discorditer, ad aliquod officium, in quo iudicialiter admitti petat decernenda esse litis alimenta, tandem de Monacho, seu Abbatissa agẽte de propria spoliatione Vide Card. Put. in decis. 159. & 232. lib. 2. Limita secũdo, si Monachus esset ad dignitatẽ electus in alterius Monasterio, quia tunc spoliato non debentur litis alimenta Id. Put. decis. 2. de expensis, & decis. 2. de re iudic. & de Abbate eiecto agente pro suo spolio Vide Bellam. in deci. 88. ac de Monialibus agentibus de spolio ob denegatas solitas subuentiones Vide Decis. Thom. Fastol. 18.

COLLECT. 851.

Super l. iudicatum solui ff. Iudicatum solui.

¶ Stipulationis iudicatũ solui effectus.

IVdicatum solui stipulatio tres clausulas in vnum collectas habet de re iudicata de re defendenda, de dolo malo, h. d. nõ tenetur tamen fideiussor pro reo posito in fuga, culpa Creditoris de Franch in decis. 344. par. 2. nec forenses tenentur ad hanc cautionem pręstandã Gall. 949. Item nec tenetur fideiussor ante latam sententiam Marc. in decis. 1055. Item si actor negligens sit mensibus quatuor affluxis, quia tunc liberatur fideiussor Franc. Marc. in decis. 518. Item non cõmittitur hęc stipulatio cõtra fideiussorem, nisi concurrentibus de quibus per Affl. in decis. 182. & an qui fideiussit coram primo Iudice, teneatur in causa appellationis, & sic coram alio Iudice Vide Boer. in decis. 315. Marc. in decis. 252. 877. par. 1. & 357. p. 2. Iaffred. in decis. 99. de Franch. in dec. 208. 320. p. 1. & 344. par. 2. Tess. in decis 210. Papon. lib. 10. titu. 4. arrest. 1. Item non tenetur si esset Consiliarius Curiæ, vel Iudex, vel Aduocatus Boer. in decis. 315. Item non tenetur reo præsentato, & ad mortem damnato Papon. lib. 10. arrest. 7. pro huius tamẽ materiæ generali cognitione Animaduertendum primo, quod sententia lata contra principalem mandatur executioni contra fideiussorem

rem,absq. nouo processu Guid.Pap. in dec.26.Marc.in dec.1055.Magon.dec. 92.Ro.Lucen.& absq.excussione principalis Boer.in dec.277.Mynsin.obser. 96.cent.4.secus tamen est in fideiussore cõtractus Balb in dec.136.Limita si prima sententia esset nulla de Franch. in decis.404.& de differentia,quæ est, qñ huiusmodi cautio prestatur in ciuilibus & in criminalibus, vide Papon.lib.10. tit.4 arrest.1. Animaduertendũ secũdo, quod & soluens habet executionẽ paratam contra principalem absque libello Lanfranch.Balb.in dec.136.& 437.

COLLECT. 852.

Super l. vnica §. si procurator ff. si quis ius dicenti.

¶ Factum procuratoris quando Domino noceat.

FActum procuratoris nõ nocet Domino h.d.quod intellige Domino ignorante,alias secus l.5.C.de hæret.& ita Fab.in decis.2.C.de procur.hinc est, quod contumacia procuratoris Domino non nocet Osasc.in dec.9.Bellam.in dec.541.& 109.Limita,vt noceat in ijs, quæ ad processum, & mandatum pertinent Ego in dec.13.& aliquid per Ioseph.Lud.in dec.Lucan.5.nu.35.Infertur secundo,quod negligentia procuratoris similiter non nocet,&quando possit excusari,vide pulchram dec. Benint. Ro.Bonon.26.Franc.Marc.in dec. 48. Gayl.obseru 45.lib.1.Infertur tertio, ꝙ scientia procuratoris nõ constituit Dominum in mala fide Rubin.in dec.91.& aliquid per Capyc. in dec.86. nu.8.Infertur quarto,quod Procurator non appellans,non præiudicat Domino pauperi Garz. in dec. 22. idem si colluserit cum aduersario, propterea his in casibus Dominus poterit appellare post decem dies Gui.Pap.in decis.436.Balb.in dec.397.alias sententia lata contra procuratorem citatum,& contumacẽ, qui nõ appellauit,mandatur executioni cõtra Dominũ,si fuit lis cum ipso procuratore contextata Lanfran.in dec.179. Sed tunc põt agi ad interesse cõtra procuratorem Cassad.in decis.5.de appell. aliquid per Benin.in dec.26.nu.6. quia procurator tenetur appellare,quo non existente soluendo cõceditur restitutio ad appellandum Capp.Thol.in dec.101 Infertur quinto, quod Procurator ad agendũ non præiudicat Domino,transigendo Iafred.in dec.13.&facit Affl.in dec.4.nu.3.Infertur sexto,quod Procurator non censetur habere mandatum ad faciendum Dominum incidere in pęnã Ioseph Lud.in dec.Lucan.50. Magõ.in dec.eiusd.Senatus 51.Infertur septimo,quod confessio Procuratoris coram arbitro facta,perempto cõpromisso non præiudicat Affl.in decis.148. & de confessione procuratoris,quãdo nocet Domino, vide aliquid per eund. in dec.14.Ioseph.Lud.in dec.Lucan.5.Bellam.in dec.694.Franc.Marc.in dec.59. Capp.Thol.in dec.392.Put.in dec.396. lib.2.& Bellam.in dec.164.

COLLECT. 853.

Super l.fi.C.de ordine cognitionum.

¶ Alimentorum lite pendente.

SCripsi de alimentis lite pendente in Collect.super l.si instituta §.1.ff.de inofficioso testamento. Addas hic primo,quod debentur fratri litem habenti contra fratrem in petitione hæreditatis Guid.Pap.in decis.561. Bisignet.in decis.2.de iudicijs,Afflict.in decis.2. Item vxori agenti contra virum,qui ipsam e domo eiecisset sub prætextu perditæ vitæ.

vitæ Vesta.in deci.162.& 167.Crescēt. in decis.233.Affl.in decis.10.secus tamē si ex se voluntarie recessisset Tanis. decisio.11.Peguer.in decis.20.Item vxori, quæ sub nomine viri accusaretur Bellamer.in decis.88.Item accusato,aut alias conuento ex causa proprijs status agēti consulitur de proprijs alimentis, pendēte iudicio,vt in eo defendere possit iuxta tex.nostrum Rot.decis.143.Item lite pendente super præbenda Ecclesiæ poterit interim ipse possessor de fructibus eius se alere Capp. Tholos.in decis. 77. insuper Decretum Concil.Trident.sess. 24.c.20. quod in causis matrimonialibus coram loci Ordinario in prima instantia agitandis,non possit, quisquam in secunda, vel tertia instantia trahi extra prouinciam,nisi præstitis alimentis, & litis expensis, docto prius corā eod. Ordinario de vera paupertate illius,qui extra prouinciam trahitur Crescent. in decis.233. Item sunt pariter alimenta præstanda impetrantibus beneficium. c.Odoardus Cassad.in decis.6. de appellat. Animaduertēdum tamen pro huius materiæ generali cognitione,quod huiusmodi litis alimēta postquam decreta fuerint, exhibēda sunt vsq; ad finē litis Vesta.in decis.146.& 183.Egid.in dec. 159.atq;nedū sint p̄standa in prima instantia, verumetiam in causa appellationis Affl.in decis.10. Bisignett. in decis.2. & ita fuit resolutū in Rot. in vna hæreditatis,de Lenis in anno 1547. vt refert Vesta.in decis.1.de alimentis, & sententia lata super alimentis tantum continet etiam litis expensas, si in libello fuissent omnia petita, vt fuit pariter resolutum in vna de Vrsinis 1552.corā Chissanen. Animaduertendum secundo,quod non sunt semper vniformiter decernenda;sed iuxta qualitatem personæ, & rei, de qua lis vertitur taxanda Iudicis arbitrio Bellam.in decisio. 256. ideoq;non eodem tenore taxari solita per Dominos de Rot. qui interdum ea decreuerint ad summam 50. ducatorū filio litiganti, licet nondum constaret de qualitate bonorum, quæ in iudicio peterentur,interdum autem decreta ad centum,cum facultate addendi, & minuendi iuxta formam futuræ probationis redituū,quandoq; decreta ad certū tempus,& ex causa prorogatum, vt refert Vesta.in decis.31. 144. & 226. Affl. in decis.11.Boer.in decis.324. quandoq; vt quartam partem reditus eius rei,de qua agitur Seraphin. in decis. 55.

COLLECT. 854.

Super l.si cui §. idem Imperator ff.de accusat.

¶ Fori competentis ratione delicti.

IN loco delicti quilibet cōuenitur. h. d.& ita decisum testatur Rot.Auen. in decis.114.Franc.Marc.in decis.920.p. 2.Amplia etiam si alias haberet priuilegium ne conueniatur, nisi certo loco Balb.in decis.22. & tractatus delicti puniri potest in loco, quo factus fuerit, si delicti animaduersio facta non fuerit Franc.Marc.in decis.178.par.2.& mandans fieri delictum,non in loco mandati,sed delicti puniri potest Rot.Auen.in decis. 114. Guid. Pap. in decisio. 104. Marc.in decis.178 p.2. & attenditur status eius temporis in quo reperitur Grāmat.in decis.10.& delicti tempus attenditur ad fundandam iurisdictionem, de Franch.in decis.417. Nunc limita regulam tex.& primo in fure, qui potest puniri in loco,vbi captus fuit cum re furtiua Capyc.in decis.104.Boer. in decisio. 218.Peguer.in decis.29. Limita secūdo quādo Iudex domicilij,vel originis prȩuenit in cognoscētem Iudicem delicti, quia tunc nullo modo potest prætēdere remissionem, de Franc. in decis. 88.

& in decis. 147. Limita tertio, vt pœna non possit infligi in loco delicti, nec ad eũ fit remissio ad terram alterius Principis diuersi Imperij, vbi fuit commissũ delictum Boer. in decis. 29. Capp. Tholos. in decis. 320. Limita quarto, si delinquens ibi non reperitur, quia tunc in alieno territorio citari nõ potest Marc. in decis. 179. par. 2. Limita quinto in pupillo, seu alia miserabili persona delinquente Franc. Marc. in decis. 83. p. 2. Limita sexto in casu dec. Papon. lib. 7. tit. 7. arrest. 58. vbi in criminalibus subditus alicuius feudatarij nõ potest petere se remitti ad Iudicem loci dicti sui Domini, nisi ipse hoc petat, sed an Iudex domicilij, siue originis possit de quocũque crimine alibi commisso inquirere, & an teneatur remittere ad ordinariũ loci commissi delicti Vide Grammat. in decis. 26. Boer. in deci. 270. Ioseph. Lud. in decis. Lucan. 16. Franc. Marc. in decis. 331. par. 2. de Franch. in decis. 66. Magon. in decis. Lucan. 36. Tess. in deci. 90. pro affirmatiua Guid. Pap. in decis. 202. Capp. Tho. in dec. 320. & Boer. ĩ dec. 86.

COLLECT. 855.

Super l. fi. ff. de quæst.

¶ Indiciorum ad torturam.

SCripsi in materia indiciorum in collect. super c. cum in cõtemplatione de regulis iuris. Nunc in præsenti tex. addas nonuulla, quæ ad torturam inducendam sufficiunt, & primo mulier noctu interfecta, est præsumptio contra maritum, vt is illam occiderit, ideo concurrentibus aliquibus indicijs potest torqueri Boer. in decis. 261. Itẽ mendaciũ Franc. Marc. in decis. 92. par. 2 Item homo, qui inimicum capitalem habeat, si occisus in via reperiatur, & ignoretur occisor, præsumitur ab inimico interfectus, quoad torturam Franc. Marc. in decis. 766. par. 2. Hinc est, quod si inimicus occisi apparatum fecerit, & præter consuetudinem per loca insolita visus sit deambulare, suspictione non caret Idem in decis. 181. par. 2. Item inculpatio socij in certis casibus specialibus facit indicium ad torturam. Idem Marc. in decis. 250. p. 2. Papon. lib. 24. tit. 8. arrest. 5. Peguer. in decis. 5. Item testes corrupti faciunt indicium ad torturam cõtra corruptorem Papon. lib. 22. titu. 13. arrest. 3. Item dictum familiæ asserentis de exportatione armorum de Franch. in decis. 379. & de vulneribus sibi illatis Rot. Lucens. in decis. 21. Item testes infames, viles, & blasphematores, licet non probent contra inquisitum, quoad condemnationem, secus tamen quoad indicium faciendum Franc. Marc. in decis. 182. par. 2. & aliquid per Gram. in decis. 11. Item testes audientes clamorem occisi faciunt indicium, sed quale Vide Papon. lib. 24. tit. 9. arrest. 4. item dictũ impuberis Cappel. Tholos. in decis. 38. Marc. in decis. 182. par. 2. item ex confessione facta coram vno iudice postea negata, potest cõfitens torqueri Papon. lib. 24. tit. 9. arrest. 3. item confessio facta coram iudice incompetenti facit indicium ad torturam coram competenti Boer. in decis. 90. Bellam. in decis. 720. Guid. Pap. in decis. 121. Balb. in decisio. 102. Limita vbi huiusmodi confessio nõ in specie, sed in genere esset probata Peguer. in decis. 17. item assartioni mandatarii, & dicto creditur contra assassinũ mandantem, concurrentibus alijs coniecturis ita refert decisum Gram. decis. 32. Item sanguis ex occiso fluens in præsentia accusati Boer. in decis. 166. Franc. Marc. in decis. 183 par. 1. & 190. par. 2. Papon. lib. 24. tit 9. arrest. 5. Tess. in decis. 177. Sesse in decis. 111. item fugiens cum gladio euaginato de domo occisi.

Ego

Ego in decis.390. & aliquid per Gram. in decis.42.Item vestis omissa,vel aliud indumentum repertum apud occisum facit indicium ad torturam contra eum cuius erat vestis Papon.lib.24.tit.9. arrest.4.Item minæ & alia iactantia Magon.in decis.Lucẽs..89.Peguer.in decis. 17.Tess.in decis.24 Balb.in decis 90.Itẽ contra Notarium decem sunt indicia ad torturã in materia falsitatis Ioseph Lud.in decis. Lucens. 17. Nota tamen quod in nonnullis casibus indicia purgantur,primo per indicia amicitiæ,vel consanguinitatis Franc.Marc.in decis. 325.par.2. Item secundo reus probans fuisse in alio loco longe distanti a loco delicti, se purgat ab indicijs Idẽ Marc. in decis.281.par.2.Tertio tollitur indiciũ ex eo quod quis fuerit in actis pronunciatus bonæ vocis, conditionis, & famæ Osasc.in decis.72.& ad mat.not. 2.quod vnum indicium ad torturã non sufficit Marc.in decis.253.p.2.

COLLECT. 856.

Super l.pen.§. ad crimen.ff. de publicis. Iudicijs.

¶ Procuratoris prohibiti in crimina libus interuenire.

PRrocurator in causa criminali interuenire non põt.h.d.hinc est, quod ꝓcurator generalis ad causas datus,nõ potest comparere in causa criminali sine speciali mandato Guid.Pap.in deci. 338.cuius ratio est,quia in generali mãdato nõ venit cognitio causarum criminaliũ Farinac.in decis. 152. Rot Rom. Limita primo, quando causa criminalis esset incidens, ciuilis vero principalis Seraphin.in decis. 29.Limita secũdo in casu decis Crescent.2 de dolo,& contumacia,vbi fuit dictum, quod excusatur admittitur ad allegãdum causas absentiæ, quam not.ad text.in l.absentem C qui excusare nõ possunt; Limita tertio. in coniuncta persona,quę in criminalibus admittitur Faber in decis. fin.C. de procurat.& facit decs.Capyc.5.num.3. Limita quarto,datis responsionibus per inquisitum,inde ad media causæ criminalis Procurator admittitur Guid.Pap. in decis.338.Limita quinto, quando id quod allegatur per procuratorẽ est seorsũ a crimine,quia tũc potest interuenire,vt refert in Senatu Mediolanẽ. decisum Clarus §.fi.vers. quæro;licet contrarium, & melius refert decisum de Franch.in decis.314. Limita sexto quatenus admitteretur ad allegandum causas absentiæ Franc. Marc.in decis. 164. Gui.Pap in cit.decis.336. Limita septimo in casu decis. Iafredi Balbi 482. vbi fuit dictum,quod si Procurator fuit admissus in causa criminali, cum non debuisset admitti, nec fuit per hoc obiectum per partes,non vitiatur ob id processus, licet contrariam sententiam tenuit Rot.decis.154.de procurat.in No. & quando non admittatur procurator in criminalibus Vide de Franch. in decisio.327.

COLLECT. 857.

Super Conc.Trident.sess.25.c.14.de reformat.

¶Pœnarũ cõtra clericus cõcubinarios.

HAbetur hic pœna contra clericos concubinarios, quæ est priuatio tertia parte fructum obuentorium beneficiorum,suorũ & alia pęna, de qua in tex.Amplia primo, vt per hunc text. non impediatur Episcopus clericũ concubinarium puniri pœna pecuniaria, Ego in decis.Curię Archiepisc.Neapol. 99.& ita declarauit Sacra Congregatio Concillij Amplia secundo, vt non solũ tertia parte fructuũ, sed ẽt distiubutionum quotidianarum priuantur Sayr.in deci.7.de verb. signif.Sepe enim bene-

ficiorum nomine veniunt distributiones quotidianæ Rot.in decis.fi.de præbendis,& dignitatib. in Antiq. Amplia tertio, vt pœna hæc extendatur etiam cōtra clericos simplicem fornicationē committentes,ita Sayr. in decis. 4.de adulterijs. Amplia quarto,vt vltra hanc pœnā clericus notorius fornicator est suspēsus, & celebrando fit irregularis Idem in decis.1.de cohabitatione clericorum quamuis contrarium declarauit Sac.Congeegatio.Amplia quinto,vt locum habeat etiā si quis clericus modo cum vna,modo cum alia comprænhendatur Rubin. in decis. 29. Supradictam autem pœnam limita quando tres monitiones nō præcesserint,vt in vna Tullen.Monasterij Sancti Mansueti 26.Ianuarij 1597.coram Pegna fuit per Ro. resolutum his verbis,clericus concubinarius etiam publicus non est ipso iure beneficijs priuatus,nec venit priuādus nisi quando post legitimas monitiones indurato animo concubinatu persistit.

COLLECT. 858.

Super l.manifesta turpitudinis ff.de Iureiur.

¶ Iuramenti delati,& recusati effectus.

IS,qui iuramentum defert,vel iurare, vel iuramentum refert tenetur,alias habetur pro cōfesso h.d. *L*imita primo in infami,qui quemadmodum non admittitur ad iusiurandum,ita nec ad deferendum iuramentum Faber in decis. 17.C.de reb creditis.*L*imita secundo in casu eiusd.in dec.26.eo.ti.vbi euenit aliquando casus in quo iurare cogitur is, cui delatum est iusiurandum,nec ei conceditur, vt possit referre. *L*imita tertio in casu eiusdem in decis.9.eo.tit. vbi in personis timoratæ conscientiæ huius L dispositio non procedit. *L*imita quarto in casu Rot. Nouiss.Collect. a Farinac. in decis.223.vbi nō præstatur iuramentum huius l.quando petenti obstat receptio rei vendicatæ. Amplia vt huius l. dispositio procedat tā ante, quam post probat ones tentas, ita decisum refert Gratian.Rot.March.in decis.121.

COLLECT. 859.

Ad Bald. in l.pactum quod dotali in 1. q.C.de collat.

¶ Renunciationis personalis cum personæ finiendæ.

Est locus originalis in illa cōclusione, quod renunciatio personalis extinguitur deficientibus personis,quorum,contemplatione facta fuerit, Infero primo ad pulchram decis.Capy.195. vbi fuit dictum, quod quando filia renunciat,existētibus masculis,ipsis mortuis, antequam Pater moriatur, quod filia admittitur ad successionem Patris, non obstante renunciatione,& ratio est secundum Garz.in decis.29.quia renūciatio prædicta dicitur respectiua, siue contemplatione masculorum facta,merito ipsis deficientibus succedit. Infero secundo ad decis.de Franch.591.par.4. vbi pariter refert per Sac.Cōs.decisum; Infero tertio ad decis.eiusd.Sac.Consil. de qua per Lanar.in cons.49.vbi in dubio semper renunciatio præsumitur facta in beneficium masculorum, & propterea ipsis deficientibus extinguitur.

COLLECT. 860.

Super Conc.Trid.sess.23.c.6.de reformatione.

¶ Impuberum & Conc.Trid.ad beneficia non admittendorum.

DIsponit,quod ante decimum quartum annum, nullus ad Ecclesiasticum beneficiū admitti debet, ex quo

tex.

tex.corrigitur decis. Rot. 1. de ætat. & qualit.in Antiq.vbi minor 14.annis poterat obtinere præbendam in Cathedrali.corrigitur secunda deci.eiusd.Rot.2. eod.tit.in Antiq.vbi minor 14.ann.poterat obtinere officium simplex in Cathedrali. Amplia nunc hanc dispositio. Sac.Concil.vt Episcopus non valeat dispensare Thoming. in decisio. Rot. Lipsien.91. par. 2. Nunc limita & primo nisi in fundatione aliter dicatur, quia non est ei derogatum, vt in vna Gerunde.Beneficij 12.Iunij 1579. coram illustrissimo Lancellotto, in qua fundatione mandauit presentari eos, qui sunt de suo genere, & præsentari Presbyterum si adsit, quo non existente, eum, qui intra annum possit promoueri, & si nec talis adsit, voluit præsentari clericum, & cum occurrēte vacatione fuisset presentatus clericus de suo genere, qui negabat alios adesse reseruarunt Domini de Rot.an ex quo non probatur, quod præsentatus esset constiturus in quatuordecimo anno, prout Concilium requirit, sed tantum in duodecimo anno ei obstaret dictum Concilium, in qua difficultate Illustrissimi Cardinales censuerunt non obstare, ita Rot.diuers. in decisio. 482. part. 1. Limita secundo in casu decis.Garz.31. vbi fuit dictum, quod hoc cap Sac.Conc. non prohibet quin ille, qui iam quatuordecimum suæ ætatis annum attingit, licet nondum expleuerit, possit beneficium simplex obtinere, vt declarauit etiam Sac. Illustrissimorum congregatio. quam not.ad ornatum glo.iu clem.generalem in ver.18.de ætat. & qualit.

COLLECT. 861.

Super c.1.§. quin etiam Episc. vel Abb. in Vsibus feud.

¶ Fæminæ semel exclusæ semper exclusæ.

Disponitur in presenti tex.maxima illa, quod fœmina semel exclusa perpetuo censetur exclusa. Limita primo in pulcherrimo casu Ambros. Rot. Episc.Perus.44.vbi fuit decisum, quod quādo fœminæ sunt exclusæ per statutum cū clausula illa, donec, & quousq; extent masculi, tunc intelliguntur exclusę temporaliter, idest masculis superstitibus, ita vt illis deficientibus veniant reintegrandæ ad illorum portionem. Limita secūdo in feudalibus, in quibus fœmina semel exclusa ob masculorum existentiam, non intelligitur perpetuo exclusa, ita Mynsing.cent.5.obseru.74. Limita tertio in casu Rubin.in dec. 91. vbi fuit decisū, ꝙ vbi cessat exclusionis ratio, cessat pariter fœminæ exclusio.

COLLECT. 862.

Super c.cum olim de verborum significat.

¶ Reuocationis priuilegij ad libitum Principis.

Lex ista inducitur ad hoc, vt Princeps possit ad sui libitū reuocare priuilegium; ad cuius confirmationem primo adducitur Capyc.in dec.166. vbi fuit dictum, quod priuilegium concessum subdito potest ad nutum Regis reuocari, etiam non subsistente causa; sed quid quando transiisset in vim contractus Vide Cacher.in decis.Pedemō. 90. Secundo adducitur Verall.in deci.377. part.2.vbi Princeps potest, ac censetur reuocare priuilegium, aliud concedendo priuilegium. Tertio adducitur Crescent.in decis.5.de priuilegiis, vbi etiam

quod quando priuilegium fecisset transitum in contractum, poterit per Principem ad tempus reuocari, ac suspendi. Quarto adducitur Thes. in dec. Pedem. 227. vbi Princeps potest feudi naturam in aliqua parte alterare Quinto adducitur Anna alleg. 69. vbi Princeps demanij priuilegium pro coronide reuocare videas decis. Crescen. 11. de priuilegijs, vbi an reuocatio priuilegij sit priuilegiato intimanda.

COLLECT. 863.

Super Constit. diuæ memoriæ.

¶ Assensus, & reuocationis alienationis feudi, & vtrum præsumatur anterius.

CVius dispositionẽ amplia primo, vt in dubio præsumatur reuocationẽ præcessisse assensum Balb. in dec. 329. p. 1. & Ann. in sing. 637. Amplia secundo in casu Garz. in dec. 32. vbi quidam vendit feudum absq. regio assensu, deinde huiusmodi venditionem reuocat iuxta dispositionem huius constitutionis, postmodum emptor impetrat assensum, ac vẽditor ratificat dictũ primũ contractũ, an ille assensus extẽdatur ad hmõdi ratificationem fuit decisum, ꝙ non; Nunc limita, & primo in casu eiusdem Garz. in dec. 18. vbi fuit dictum, quod vassallus alienans rem feudalem, vt allodialem, atq. liberam non possit hodie in Regno reuocare huiusmodi alienationem vigore huius constitutionis, qnam not. ad aureã doctrinã Frezz. in commen. ad eandem pragm. fallent. 2. Limita secundo in casu Affl. in decis. 111. vbi fuit decisum, quod nec pariter locum sibi vendicat in dote, quando scilicet fit obligatio feudi pro restitutione dotis, saluo assensu regio, quam decisionem not. ad Cons. de Ponte 10.

COLLECT. 864.

Super c. calumniam de pœnis.

¶ Victus Victori condemnatur in expensis.

VIctus victori cõdemnatur in expẽsis, h. d. Verũ principalis dubitatio, quæ circa hoc principaliter contingere põt, est, num sentẽtiã primi iudicis habens pro se, an, & qñ ad expensas, si corã secundo succũbat, teneatur, in qua affertur primo decisio Capp. Thol. 222 vbi ille, qui sententiã in prima instantia obtinuit, si in secunda succumbat, debet in oĩbus expensis, tã primæ instantiæ, quã appellationis condemnari; affertur secunda dec. Ro. 10. de dol. & contum. quæ transiuit cũ distinct. s. quod aut appellatus ex nouiter per appellãtẽ deductis succubuit, & tunc ad expensas minime teneri debet, ratio illa affertur; nã in alieno facto errauit, sententiãq; primam pro se habuit, qua ratione mota fuit iterũ Ro. teste Veral. in dec. 292. si vero appellatus ex eisdẽ antiqs actis succũbat, tũc ex quo de iniustitia primæ sentẽtię apparet, expensas reficiet, ratio affertur pp iuris ignorantiam, quæ nemineẽ excusat, & ita pariter indicauit Chisanen. in dec. 55. affertur tertia dec. Iafred. 8. vbi cum ead. transiuit distinctione.

COLLECT. 865.

Super c. cum M. Ferrarien. de constit.

¶ Protestationis.

AD hunc tex qui tangit mat. protestationis, quæro num protestatio censeatur repetita in quolibet actu facto post protestationem; Respondetur primo, quod sic, si durat eadẽ causa prima, propter quã fuit protestatũ Balb.

in decis.29. quam facit ad originale dictum Fel.in d. c.nu.70.Respondetur secundo Idem Iuris est in emphyt.vendẽte emphyt cum protestatione,saluo assẽsu directi Domini,nec aliter, nec alio modo,quia huiusmodi protestatio repetita cẽsetur in actu traditionis Minad.in decis. 24. Mart. Rot. Pisan. in decisio. 194.Intellige tamẽ præfata procedere in actibus extraiudicialibus, secus, vero in iudicialibus Mohed. in decis. 44. de Iudicijs Card. Put. in decis. 111. incipit fuit dictum in vna Placentin.& ita fuit pariter resolutum in vna Meleuitan.Iurisdictionis coram Decano 7. Decemb. refert Verall.in decis.406.par.2.Limita nisi essemus in protestatione facta ex causa, quia durat semper durante causa, & non censetur repetita Achil. de Grass. in decis. 423. Subintellige dummodo ille non faciat actum directe cõtrarium protestationi, quia censetur protestationi renunciare, licet protestatio esset generalis, vel specialis, tacita, vel expressa Rot.dec.6. de causa posses. & propriet.& melius in decis.15.de officio delegat. circa fin. in Nou.

COLLECT. 866.

Super c.cum in cunctis §.cum vero de electione.

¶ Beneficiorum vacationis ob promotione a prælaturam episcopalem.

PEr promotionem ad Episcopatum vacant omnia beneficia h. d. Amplia primo,vt pariter amittat facultatẽ transferendi pensiones Bisignet. in decisio.3.de præbendis; Quæ facultas nõ censetur data, nisi exprimatur Caputaquen.in decisio.315.par.2. & ratio est, quia huiusmodi facultas tanquam odiosa, est digna speciali notificat. vt per Rot.in decisio.331.in Nou. Bellam.in decisio.752. Amplia etiam si esset data retentio beneficiorum, quia non compræhenditur dicta facultas, quia talis retentio, seu dispensatio dicitur subreptitia,& non valet, quia cum sit quasi quædam noua concessio secundum Cassad.in decisio.3.de constit.in ea omnes qualitates, & clausulæ, quæ tertio præiudicarent, sunt exprimendæ Rot. decisio.13.de præbendis in Nou. & ita fuit resolutum in vna Mediolanen.pensionis,refert Verall.in decis. 18. part.2. Amplia secundo in beneficijs Rauden. in decisio. 22. Intellige tamen præfatũ tex.dupliciter,& primo in casu decis.Seraphin.90. vbi non ante vacant beneficia per promotionem ad Episcopatum nisi post consecrationem, nisi data retentione; Intellige secundo non ante, nisi a die adeptæ possessionis, adeptio tamen pacifica esse debet iuxta decisio. Grass.2. de electione.

COLLECT. 867.

Super l. si dictum ff. de euict.

¶ Venditoris de euictione ex denunciatione obligandi, & non alias.

VEnditor nõ tenetur de euictione, nisi fuerit facta denunciatio h.d. Amplia etiam venditore sciente litem motam Capyc.in dec.106.Frãc.Marc. in decis.581.quas ad locum Barto.communiter receptum in l. denunciasse §. quid ergo ff.de adulterijs reponas,& sic limitatur Reg. eũ qui certus de regulis iuris in 6. Limita primo in sex casibus, de quibus per Capp.Tholos.in decisio. 408 Limita secundo, quando venditor est præsens in iudicio tempore litis motæ contra emptorem Rot Genue.in decis.15.& ratio esse poterit propter iuramentum de defendendo, quod habet vim denunciationis, ita in proprijs terminis Franc.Marc.in decis.482.Limita tertio, vt non sit necesse denunciare tertio possessori existente facto principali

pali, Ego in decis. Curiæ Archiepiscop. Neap. 49. Limita quarto, vbi necessitas denunciationis esset remissa, quia tunc non est opus denunciatione molestiæ, ad hoc vt emptor possit agere de euictione Maynard. in decis. 90. lib. 5. & aliquid per Capyc. in decisio. 22. & per Rot. Genuen. decis. 28. num. 17. Limita quinto, vt fieri non debet fideiussori ead. Rot. decis. 15. Limita sexto, vt absenti venditori non sit opus denũciare Gomez Leo in decis. 12. diuers. Limita septimo, quando certum est, eum non habere defensiones Rot. Auen. in decisio. 111. Limita octauo in casu decis. Fabri 25. C. de euictionibus.

COLLECT. 868.

Super clauſ. non aliter, nec alio modo.

¶ Clausulæ non aliter, nec alio modo.

Alibi scripsi de hac clausulæ; Nũc hic not. nonnulla alia, præsertim decisiones manu scriptas; Hæc igitur clausula operatur primo, vt emphyteuta, vel vassallus alienans sine consensu Domini non cadat a iure suo, etiam sequuta traditione Guid. Pap in decisio. 163. & aliquid per Gram. in decisio. 49. num. 3. & 4. & fuit dictum in causa Rauenaten. bonorum 21. Iunij 1599. corã Pamphilio, & in vna Senogallien. bonorum 2. Iunij 1597. coram Orano, declara procedere quando res tradita de facili potest recuperari, secus si esset difficilis recuperationis, vt puta Castrũ esset alienatum, & traditum, quia hoc casu cum traditio sit Domino captiosa clausula hęc non suffragatur Ego in decis. 29. Item hæc clausula est adeo pręcisa, vt non recipiat alienam interpretationem, nec aliã modificationem a verbis separatam Seraphin. in decis. 300. p. 1. & fuit dictũ in vna Bononien. de Bouijs 21. Februarij 1597. coram Mellino, & in Roman. Domus 9. Decẽbris 1588. coram Seraphino, recipit tamen declarationem a principali dispositione, vt fuit dictum per Balb. in decis. 22. Item hæc claus. inducit conditionem Caputaquen. in decis. 82. par. 3. Cassad. in decis. 1. de Simonia, & fuit dictum in vna Bononien. trãslationis pensionis 23. Ianuarii 1579 coram Aldobrãdino. vt patet in decis. diuers. 446 num. 5. par. 1. & fuit dictum in vna Rauenat. bonorum 21. Iunii 1591. corã de Boltis. Item hæc claus. inducit etiam formam, vt aliquid per Boer. in dec. 243. num 11. & fuit dictum in vna translationis pensionis 27. Iunii 1566. coram Grato, Item est resolutiua, & facit perinde, ac si nihil actum sit Guid. Pap. in deci. 163. & fuit dictum in vna Bonon. de Thobaliis 13. Februarijs 1598. coram Licta.

COLLECT. 869.

Super gloſ. celebr. in clem. præſente de cenſibus.

¶ Citationis partis necessariȩ in sententia declaratoria pœnæ cõmissæ.

Citari debet pars, quando sententia declaratoria profertur pœnæ incursæ h. d. & communiter allegatur, & ita decisum testatur Rot. decis. 3. de litis contestatione in Nou. & decis. 19. de sententia excommunicat. in Antiq. & Mohed. decs. 3. de dolo, & contumac. & adeo est vera ista conclusio, vt licet excommunicatio lata sine citatione, & sine monitione, vel Iuris ordine teneat, quamuis iniusta 11. q. 3. c. 1. & Rot. decis. 8. de sentent. excommunicat. in Ant. & in decis. 2. eod. titu. in antiquioribus, nihilominus ipsa sententia declaratoria excommunicationis a Iure lata incursę est nulla, si non præcessit partis citatio Rot. decis. 20. de senten. excõmunicat. in Antiq. Limita primo si declaratoria excommunicat. fiat super excessu notorio,

rio,quia non est opus citare excommunicatum Balb.in decis.99.quam not. ad tex.in c.peruenit de appellat. Limita secundo nisi sit dubium de fuga citandi, quia tunc potest declarari incurrisse pœnam ommissa citatione Ego in dec.Curiæ Archiep. Neap.122. quam reponas ad originale dictum Panor.in cap. cum non ab homine in 12.colum.de iudicijs.

COLLECT. 870.

In c.cum ad Monasterium §.tales de statu Monachor.

¶ Beneficiorum manualium.

LOquitur de beneficio manuali, quod in rei veritate, nil aliud est, nisi illud,quod non confertur in perpetuum,sed ad nutum conferētis,& propterea non dicuntur vere, ac proprie Ecclesiastica beneficia Balb.in decis.:9. Exqua infero primo,quod nō cadit sub rigorosa reseruatione, vt fuit resolutū in vna Calaguritana præceptoriæ, de Villel. corā Puteo de anno 1546. Ach. de Graff.decis.9. de præbendis, quam amplia procedere,quamuis tale beneficium manuale vacet per obitum, quia quamuis sit manuale, nihilominus per obitum vacare dicitur Rot.diuers in decis.739.par.1.num.4.Infero secūdo, quod beneficia manualia non includūtur sub regula de annali Mohedan in decis.10.de causa possess.& propriet referens ita resolutum in vna Albigan. Cappel.25.Ianuarii 1549.coram Nouato; Infero tertio,quod nec etiam comprahēduntur in reg.de triennali. Idem in decis.169. & Rot. diuers. in decisio. 739.par. 1. Infero quarto, qnod de tali benefi io non valet vnio,nisi facta mentione manualitatis Cassad.in decis.4.de præbendis,Simonett.in decis. 31. Infero quinto, quod beneficium manuale non venit appellatione dependentis in rescripto,Cassad.in dec.10. de præbendis,& aliquid per eundem in dec.12.nu. 2.& tenuit Rot.decis.8.teste Achil.de Graff.de præbendis;Infero sexto,quod nec venit proprie appellatione beneficij Capp.Tho.in dec.90.cuius ratio est, quia deficit vnum requisitnm,ex substātialibus beneficij, scilicet perpetuitatis. Frāc.Marc.in decis.1072.nec deficit esse manuale per Summi Pontificis confirmationem Idem in decis. 1073 p.2.

COLLECT. 871.

In c.vnico de voto in 6.

¶ Quos Deus coniunxit homo non separet.

INter alia in præsenti text. refettur Axioma illud, quos Deus coniunxit homo non separet,pro cuius dicti ornamento Affertur decis.Sayr.14.de sponsalibus, vbi Papa ex causa dispensare potest, vt Episcopus in quo spirituale coniugium adest cum eius Ecclesia, vt vxorem ducat,non tamen debet cōtrahi matrimoniū contra formam dispensationis Papæ Idem in decis.17. eodem titu.Affertur secundo,Ex regula tamen supra posita infertur quod Papa non potest disoluere matrimonium,iam copula consumatum Franc. Marc. in decis.674.Quamuis secus dicendum sit in matrimonio rato quoniam subsistente iusta causa,ac coniugum interueniente consensu valeat in illo dispensare,idem in decis.675.Quando vero dicatur matrimonium consumatum, & quando ratum, vide eundem in decisione 677. parte secunda,& an Papa possit dispensare cum aliquo Principe circa matrimonium iam consumatum disoluendum,& cum alia contrahendum videndus est Boer.consilio 20. Potestas vero ordinaria, & absoluta quæ dicatur late

Tess.

Teff.in decisio.90.Pro coronida huius materiæ ad quo animaduertendum est & primo quod pendente lite super separatione, vxor debet stare, & habitare cum marito, vt decisum refert Ioan. Papon.libro 1.tit.4. arrest. 4. Animaduertendum secũdo, quod dissoluto matrimonio nondum consumato, non fit condemnatio expensarum, & interesse contra illum, cuius causa fuit dissolutum Idem Papon.li.15.arrest.3.titulo.1.

COLLECT. 872.

In cap.fin.de restitut. spoliat.libro 6.

¶ Restitutionis Ecclesiæ spoliatę Decimis.

ECclesia spoliata possessione decimarum, non auditur petendo restitutionem, nisi probet possessionem legitima.h.d. Infero primo, ad decisio. Rot.3.de restitutione spoliator. vbi fuit dictũ, quod spoliatus pensione, ad hoc, vt obtineat, necessario docere debet de iure suo, & propterea Ecclesiæ spoliatę petenti restitutionem obstat exceptio Notarij non Iuris eadem Ro.dec.2. eo. ti.in Antiq.quamuis Balb.in dec.90.dicat conclusionẽ hanc in beneficialibus tantummodo causis locũ sibi vendicare secus in profanis l.fi. ff. de vi armat. & ideo existente pro vera Balb.decisione; Infero ad aliam Ro.5.cit.tit vbi fuit dictũ, quod spoliatus beneficio debet probare se habuisse possessionem, ab eo, qui authoritatẽ habebat instituendi; Infero secũdo, quod spoliatus beneficio, quod propter extrauagãtẽ execrabilis, retinere non poterat, nõ restituitur Crescent. in dec.9.de restitutione spoliator. Car. Put.in decis.99.lib.1.Io.Paul.in dec.112. Ro.decis.15.restit.spolia.Infero tertio, quod spoliatus potens se restitui in causa beneficiali, aliqualiter tenetur colorare titulum Rot.decis.20. cit.tit.in antiquis, licet ea Rot.dec.21.dicat sufficere vt probet possessionẽ per traditionem clauium, & facit dec.Mohed.11. de restit.spoliat.non dicitur tamen habere titulum coloratum ad obtinendam restitutionem de Graff.in decis.1.cit.tit.

COLLECT. 873

In l.11.§.qui duobus ff. de publiciana.

¶ Prælationis duorum emptorum ab eadem ementium.

IN re duobus vendita, ille præfertur, cui prius fuit tradita, licet tempore esset posterior. h. d. quamuis scripsi de hac materia super Collect. in l.quoties C.de rei vendicat. Not. tamen hic aliquas ad hanc reg.ampliationes, & sunt primo, vt procedat etiam quando primus emptor, qui fuit adeptus possessionem non habebat instrumentum, sed probauit emptionem testibus, nam tunc debet præferri posteriori emptori habenti instrumentum Mago. in decisione 135.Rot.Floren.Limita hanc ampliationem quando primus emptor in contractu emptionis habet constitutũ; nam virtute constituti debet præferri secundo emptori, cui realiter res fuit tradita, vt aliquid per Afflict. in decis. 139.Capyc.in decisione 182.Sublimita quando alienans, qui se constituit possidere, tempore contractus, non possidebat Guid. Pap. in decis. 112. & Capyc.cit.decis.182.num.9.Amplia secundo procedere etiam in emptore secundo, cui per constitutum res fuit tradita, præfertur priori emptori, cui res tradita non fuit Borgnin.in decis.27.part.2. & ratio est, quia quoad hoc constitutum habetur pro reali traditione Achil. de Graff.in decis.1.de emptione, & vẽditio.

ditione,& Cacher.in decis.33. Ro.Pedemont.Nunc limita,& primo,vt regula tantummodo procedat in rebus corporalibus, in quibus ille præfertur, cui res prius fuit tradita,tamen secus est in incorporalibus,in quibus prior semper est potior Franc.Marc.in decis.422.Limita secundo in casu decis.Lucens.pœnes Magon.21. vbi fuit decisum, quod primus emptor cũ hypotheca speciali præfertur secundo, cui res fuit tradita, Limita tertio,qñ primus emptor nõ soluit prętium,quia tunc secundus,qui soluit,& fuit inuestitus, præfertur Guid. Pap.in decis.112. Limita quarto in Ecclesia vendente duobus, quia hoc casu præfertur ille, cui prius Ecclesia vendidit Ego ipse in decis. Curiæ Archiep. 139.Limita quinto in donatione facta a Principe, vt refert decisum Gayl.obser.55.lib.2.

COLLECT. 874.

Ad glos.celebr.in Clem.1.in Verb.capituli de hæreticis.

¶ Capituli succedentis in locum Episcopi sede Vacãte in iurisdictionalib.

ALlegatur ad quæst.Capitulum succedere Episcopo Sede vacante in ijs,quæ iurisdictionis sunt,& primo intelligas de iurisdictione ordinaria, non autem delegata Seraphin.in dec. 29.p.1.ex qua infero ad dec.Bellam 166.vbi Capitulum Sede vacante nõ potest vti iurisdictione a Papa pro mortuo Episcopo delegato; Infero secundo ad illã Peregrin.93. quod Capitulũ nõ potest expedire processus pauperũ expectantium purificare loco Episcopi sani.Intellige secundo,quod & si Capitulum succedat in iurisdictione,nõ tamen in emolumento proueniẽte ex ipsa iurisdictione,vt illud,ꝙ prouenit ex sigillo Curię vel alias vndecunq;ad Prelatum pertinente Ego in dec.22.Cur. Arch-Neap.

COLLECT. 875.

Super Spec. in tit.de decimis in fine.

¶ Episcopi, & parochi potestatis in agris parochianorum fidelium decimæ ratione.

COmmunis scribentium conclusio recepta ex Spec.hęc est,quod Episcopus,vel Parochus,cui decimę debentur,potest dicere debitori, decimarum non colligas fructus sine pręsẽtia mea, vel Nũtij mei Balb.in decis.59.Amplia vt possit apponere custodes in agro,ꝑ custodia fructuum, cum agatur de eius interesse,etiam,quod debitor contradiceret Capp.Tholos.vbi add.in decisio. 432. Limita quando in contrarium adesset consuetudo Guid.Pap.in decis. 283.Sublimita quãdo talis consuetudo præstaret occasionem surripiendi,nam tunc seruãda non esset,& ita fuit resolutũ in Rot.Ro.in vna Segobien.decimarum 10.Octobris 1583.coram Aldobrãdino.In Regno Neap.seruaẽ quod Episcopus, vel Sacerdos potest apponere custodes,ita decisum refert de Franc.in dec 117.& Anna in sua alleg dec.90 & de alia consuetudine soluendi decimas Vide Rotam Auen.in decis.14.

COLLECT. 876.

Super Assensu Apostolico.

DVbitari solet primo loco circa pręsentem materiam, an assensus Apostolicus ex diuturnitate temporis 30. annorum præsumatur, negatiuam partem tenuit Affl in decis.107.Balb.in decis.29.contraria opinio, quod beneplacitum Sedis Apostolicæ præsumitur per cursum 30.annor.probatur per decis.Rot diuers.379.par.2.& fuit resolutum

tum

tum in vna Roman.Casalis Lonchezza 28.Iunij 1593. coram Seraphino, & in vna Mediolanen.rescissionis permutationis 10.Iunij 1597.coram Pamphilio & sępissime in alijs causis, Amplia siue assensus fuerit enunciatus, siue nõ Put. in decis. 365.lib.2.& istud tempus non currit,nisi a die scientiæ,seu patientiæ, cuiuslibet Prælati successoris Caual.in decis.46.par.1. num. 29. Limita si infra spatium 30.annor.aliqua lis per partes mota fuisset,quia tunc cessaret vis pręfatæ præsumptionis Rot.diuers. decis. 160.nu.6.vol.2.nec solemnitas ex diuturnitate temporis præsumitur, vbi ex instrumentis constat, solemnitatẽ fuisse defectiuam, & minus legitimã Cassad. in decis.3.de procurat. Caual. in decis. 29 par.2.& licet assensus præsumatur, non tamen præsumitur decretum commissariorũ,etiã elapso 30.ann.tempore Ego in decis. 129.Cur. Archiepis.Neap. Quæro secundo an alienatio facta sine asẽsu Apostolico possit rescindi ad omne arbitrium contrahentium; Respondetur negatiue,quia huiusmodi solemnitas fuit introducta fauore Ecclesiæ,si ipsa vult stare contractui,non potest altera pars venire contra, quia claudicat contractus ad fauorẽ Ecclesiæ, vt fuit dictum in vna Romana Palatij die 15. Martij 1554.coram Pamphilio,& in vna Romana domus 4.Decembris, & in vna Segobien.præstimonii 24.Octobris coram Cantuccio,pro quorum ornamento allego primo decis.Put. 310. lib.1. vbi fuit dictum, quod contractus cum Ecclesia factus ex defectu solemnitatis,non potest contra Ecclesiam declarari nullus,si Ecclesia illi contractui vult stare;Secundo allego decisio.Crescen.1.de locato, vbi conductor rei Ecclesiæ ad euitandã solut.pensionis,non potest excipere consensum superioris, non interuenisse in locatione; Quæro tertio an asẽsus Apostolicus probetur verbis enũciatiuis,scilicet ex verbis Notarii asserentis interuenisse asensum,& dicas negatiue, vt in puncto decidit Garz. in decis. 27.& ita fuit iudicatum in Cons.Neap. tenet, & sequitur Frez. in asensu super feudis quæst.24.Quæro quarto an alienatio facta cum reseruatione asensus Apostolici possit antequam Papa requiratur,reuocari, dicas neg.& ita Farinac.in decis.204.

COLLECT. 877.

Super c.si Episcopus de pœnitentijs in sexto.

¶ Absolutionis a casibus reseruatis.

ABsoluere a casibus reseruatis non possunt,nisi potestatem habentes h.d. Et propterea infertur, quod pœnitentiarius Cathedralis ex sola vi sui officii a casibus reseruatis absoluere nequit,ita Sayr.in decis. 44. de pœnitentiis, quemadmodum etiam eis nõ competit Ius imponendi publicas pœnitentias Farinac.in decis.100.Rot.Rom.& ratio est,quia est dignitatis Episcopalis Balb.in decis.29.quam not.ad tex.in.c. accedentibus de excessib.Prælat.Limita in eo,qui haberet iura Episcopalia,vt decidit idem Sayr.in decis.9. de sponsalibus;Infertur secundo,quod Parochus non potest absoluere a casibus reseruatis,ob id quod credat nociturum pœnitenti,vt ad Episcopum mittatur Idem in decis.45.de pœnitentiis.Infertur tertio,quod pœnitentiam impositam a Superiore in absolutione a reseruatis, Inferior mutare non potest,quamuis contrarium decidat Idem Sayr. in decisio. 46.eod.titu.Infertur quarto ad decisio. eiusd 47.de pęnitentiis,vbi fuit dictum quod Papa facultatem absoluendi a casib.reseruatis Episcopo, eo inuito concedere potest. idem in dec 47.eo tit.

COL-

COLLECT. 878.

Super l.2.C.de ijs, quae vi, metusque causa.

¶ Metus purgationis.

Actus subsequens spontaneus purgat maeticulosum praecedentem, h.d. Infertur primo, quod per actus cõtrarios subsequutos, Osasc. in decis. 142. dicit quod purgatur moetus. Infertur secundo, quod per solutionem spontaneam purgatur promissio maeticulosa Balb. in decis. 22. & habetur etiam in tex. & quomodo istud procedat, vide etiam Affl. in decis. 336. nu. fi. Boer. in decis. 100. num. 15. Infertur tertio ad decis. Curiae Archiepisc. Neap. 29. vbi fuit dictum, quod vis, quae praecessit, non attenditur, quãdo post vim sequitur actus voluntarius approbans actum, in quo vis interuenit, quam not. ad originale dictum Bar. in l. Caesar num. 9. ff. de publicanis; Infertur quarto quod moetus censetur purgatus tacito consensu causato, lapsu longi temporis a ratificatione Cacher. in decis. 179. Limita tamen haec omnia, vt non procedant durante causa moetus, quia tunc per nullum actum purgare poteris *Ro.* Auen. in decis. 113. diuers. & ita etiam Ioseph. Lud. in decis. Lucen. 18. & aliquid per Osasc. in cit. decis. 179. nu. 12. & ratio est, quia durante causa, censetur etiam durare moetus, vt decidit Caputaquen. in decis. 2. par. 2. & Ego in decis. 91. ad quod vide etiam decis. Annae 114. par. 1. & ad mat. quando scilicet ex quibus moetus purgatus censetur, vide Boer. in decis. 100. & Ioseph. *Lud.* in decis. *Lucan.* 12.

COLLECT. 879.

Super l. fin. §. fin. ff. de legatis 2.

¶ Clausulae omni meliori modo.

Loquitur de clausul. omni meliori modo, &c. quae nonnullos sub se continet effectus, & primo, quia operatur vt actus valeat eo modo quo valere põt, vt fuit dictum in causa Maceraten. tutelae 25. Octobris 1577. coram *Lan*cellotto, vt patet in dec. diuer. 77. lib. 1. & iterũ in vna Rom. rescissionis transactionis 21. Nouemb. 1585. cor. Blanchetto. Secundo, quia posita in Decretis, vel similibus actibus est magni ponderis, pro eorum substantia *Put.* in decis. 230. p. 2. Intellige quando modus expressus est inualidus, secus quando est validus, quia tunc nil operatur Rot. Diuer. dec. *396.* lib. 1. Tertio operatur, vt testamentum substineatur, vt nũcupatiuum ead. Rot. dec. 100. lib. 3. & aliquid per Affl. cũ Vrsill. in dec. 144. & fuit resolutum in vna Romana nullitatis testamenti 28. Maij *1582.* cor. Aldobr. Quarto, quia facit relictũ habere vim institutionis Balb. in dec. 23. Intellige secundo, qñ claus. esset apposita ipsi relicto, secus qñ esset apposita in fine claus. codicillaris, vt fuit resolutũ in causa Reatina hereditatis 3. Martij 1600. coram Iusto; Quinto; qñ haec claus. habet copulam, &, vel alia dictio copulatiua etiam, vltra expressa, secus si simpliciter, & absque copula ponatur, quia tunc nõ operatur nisi circa expressa Verall. in decis. 273. lib. 2. & in decis. 124. p. 2. & Paleot. qui dicit ita Ro. seruare in decis. 467. nu. 7. lib. 3. Achill. de Grass. in decis. 1. de verbor. significat. & fuit dictum in causa Gerunden. Anniuersariorũ 4. Martij 1575. coram Achil. de Grass. vt in decis. 1. eiusd. de electione

num.

nu.4.Sexto, quia æquipollet clauſ codi cillari Rubin.in dec.25.p.2.& fuit reſolutum in cauſa Rom.hæreditatis 1.Aprilis 1591 coram Seraphino de nonnullis alijs effectibus huius clauſulæ, vide deciſ.Ioſeph.Lud.Rot.Peruſ.117.

COLLECT. 880.

Super c.is qua,de maiorit. & obed.

¶ Capituli ſuccedentis in locum Epiſcopi ſede vacante in iuriſdictionalibus.

SCripſi nonnulla de authoritate Capituli Sede vacante in Collect.610. Addas nunc in præſenti tex.qui decidit quod Capitulum ſuccedit in omnibus Epiſcopo mortuo. Amplia primo, vt tranſeat in Capitulũ ius commendandi ad ſex menſes,iuxta c. deinceps, de electione;Franc.Marc.in dec.1240.p.1.Amplia ſecundo,vt capitulũ poſſit condere ſtatuta ſuper ſpectantibus ad ipſum Papon. lib.1. arreſt.3. Amplia tertio,vt poſſit capitulum cum illegitimo diſpẽſare ad ordines minores Sayr.in dec.34 de tempor. ordin. Limita in caſu deciſ. Balb.99.vbi fuit dictum, quod facultas quæ cõpetit Epiſcopo exequendi vltimas defunctorum voluntates,non tranſit in capitulum,quam not.ad tex. in c. Ioannes de teſtam. Limita ſecundo in caſu deciſ.Pariſien. de quo per Papon. lib.1.tit.3.arreſt.3.vbi fuit dictum,quod capitulum non ſuccedit,niſi in iuriſdictionalibus,ideſt ijs,quæ ad ſpiritualem iuriſdictionem ſpectant, & propterea fuit deciſum contra capitulum Niuercenſe, qui abſq. conſenſu Epiſcopi Canonicum miſit in carcerem; Limita tertio,in iure regaliæ, exẽplum habes per Franc.Marc.in deciſ 91.Limita quarto, vt non ſuccedat in priuilegio primę inſtantiæ, ita in Camera Imperiali deciſũ refert Gayl.lib.1.obſer.30. & eadẽ Camera Imper.in verbo capitulũ;Limita quinto in caſu Marc in dec.92. p.2.vbi fuit dictũ, quod capitulũ non ſuccedit in iuriſdictione tẽporali, puta de iuriſdictione,quæ mouetur de feudo, & de homagio Principis; Limita ſexto in iuriſdictione,quæ Epiſcopo competit iure ſpeciali,ſeu delegationis Balb.in dec. 522.& idẽ Marc.in cit.dec.quas not.ad ornatum celebris glo.in Clem.2.de hæret.Amplia hanc limitationẽ per Achil. de Graſſ.in dec.3.de offic.Vicarij;Limita ſeptimo,vt non ſuccedat in collatione beneficiorum,quod intellige,quãdo collatio pure, & ſimpliciter ad Epiſcopum pertineret, ſecus ſi ad Prælatum, & capitulum ſimul Franc. Marc.in deciſ.93.quam not.ad tex.in c.1.ne ſede vacante in 6.Limita octauo in præiudicium abſentium Franc. Marc. in deciſ. 1194.& Papon.arreſt.9.lib.3.

COLLECT. 881.

Super c.cum dilecti,de empt.& vendit.

¶ Remedium l.2. C. de reſcind. vend. an detur ad fructus.

PVlchra admodum, ac controuerſa eſt quęſt.illa inter Scribentes, ſi in remedio l.2.C.de reſcinden.vendit.veniant pariter fructus reſtituendi, quæ quidem apud Deciſionarios remanſit indubitata,vt videre licet.

Primo Deciſionem de Franch. 119. vbi refert Sac. Conſ. ſemel, atque iterum ita decidiſſe.

Secundo Deciſion. Rot. Florent. apud Magon. 23. in fine, vbi refert, quod Rot.ad ita iudicandum fuit illa ratione mota, quia emptor habuit titulum coloratum,& bonam fidem ad faciendum fructus ſuos, & venditori impu-

pu-

putandum, cur non prius de suo iure expertus sit.

Tertio Mynsing.cent.4.obser.73.referens decisum, quod in remedio non debent restitui fructus, tum quia emptor nō potest dici in mora, quæ causa est fructum restitutionem, tum etiam, quia si vnus ex contrahentibus habet rem, alter habet prætium, tū denique, quia si in cōtractu ēptionis nō sit positum pactum reuendēdi, non tamen debentur fructus, nisi a tempore moræ.

Quarto Decisionem Ann.consi. 24. referēs per Magnam Curiam decisum, quod siue agatur remedio l.2.C.de rescind.vendit. siue beneficio restitutionis in integrum, in neutro venire fructum restitutionem.

Quinto Decis.de Franch.496.vbi refert decisum. quod quemadmodū quando emptor offert rem venditam relaxare, nō tenetur ad restitutionem fructuū, ita nec similiter ad interesse supplementi prætij.

Sexto Decis.eiusd.de Franch.242.& Rot.decis.116.in nouis, vbi ita pariter decisum referunt.

Quam s̃ firmatā cōclusionē limita. Et primo in casu Ro.Portugaliæ, de qua per Gamam in decis. 94. vbi refert decisum, quod ænormissima lęsio annullat, & non rescindit contractum, & ob id condemnatus tenetur ad restitutionem fructuum, & facit ad idem decisio Fabri 4.C. de rescindenda vendit. vbi emptor, qui venditorem ænormissimę lęsit, non habet electionem supplendi iusti prætij, & ad omnium fructuum restitutionem condemnatur. Sublimita in casu eiusd.in decis.5.C. eod.titu. vbi fuit decisū, quod quando venditio fuit facta cum pacto de retrouendendo, nō annullatur ex causa ęnormissimę lęsionis, nec quoad fructus; Amplia quando rescissio contractus subhasta factus fieret, etiam ex immodica lęsione, quia nō veniunt fructus restituendi Item in decis.26.eo.tit. Limita secundo in casu decis.de Franch.495.

COLLECT. 882.

Super c.nimis de excessib.Prælat.

¶ Processionum & quæ personæ ad illa necessitetur accedere.

De personis, quæ tenentur ad processiones accedere, hic habetur super quo tex.decisiue procedēdo; Dicas primo, quod omnes clerici Diœcesis tenētur accedere ad processiones, vt fuit dictum in Curia Archiepisc. Neap. Ego in dec. 90.& est declaratio Sacr. Congregationis hismet verbis Congregati censuit clericos omnes dięcesanos quantumuis exemptos, si beneficia etiā simplicia in Dięcesi obtineant, teneri, & compelli possunt ab Episcopo, vt accedant ad processiones; Secūdo Clerici nedum beneficiati, verumentiam obtinentes officium in Ecclesijs Balb. in deci.339.par.2.& pariter est declaratio Sacr.Congregationis. Tertio Monaci, vt fuisse decisum in Curia Episcop.Papiæ testatur Anton.in decis.35.Amplia vt procedat tam in possessorio, quam in petitorio, vt est punctualis decisio Capp.Tholos.in decis.485. & his accedat Conc.Trid.sess.25.c.1. de regularibus, & declaratio Sac. Congregationis. Amplia secundo, vt Monaci compelli valeāt ad processiones accedere nedum pœnis pecuniarijs, secundum quod refert Gratian. in decisio. Rot. Marchiæ 232. verum etiam censuris, secundum quod refert decisum in Curia Episcopali Papiæ Macerat.in decis.35.dub. 2.& ratio est sm̃ Medices in dec.21.quia cū Conc.Trid. nō aperiat modū cōpellendi ꝓpterea remittit̃ arbitrio Ep̃i; Quarto confraternitates laicorū pariter compelli possunt, vt testatur decisum Papię

f Ma-

Macerat.in decis. eiusd.Curiæ 66. pro cuius deci.corroboratione accedat alia Sayr.5.de offic.ordin. vbi fuit dictum, quod huiusmodi cōfraternitates quoad tēporalia nō subsūt Episcopo,secus vero quoad spiritualia. Limita tamen ea, quæ de regulibus diximus, vt non procedant in illis regularibus, qui in strictiori clausura viuunt, & in illis qui absunt a Ciuitate vltra dimidium milia re Gratian.in decis.235. & fuit declaratum per Sacram Congregationem; Limita secundo,quando processiones celebrarentur pro leui causa, secus si ex magna causa fierent, vt puta in nouo introitu Principis Legati,ve Legati,vel eminenti peste, alioue flagello, Capp. Tholos.in decis.484.

COLLECT. 883.

Super Rubrica C.de in integrum restitutione.

¶ Restitutionis in integrū minorum.

SCripsi in materia restitutionis in integum in Collect. 186. hic vero notabiles casus omnes vsque adhuc decisos,in quibus minoribus conceditur restitutio in integrum enumerabo,& primo si minor cōfessus fuerit in iudicio, vel extra absque curatore restituendus est si allegat se læsum Affl.in dec.208. Ioseph Lud. in decis.Lucens.17. & aliquid per Boer.in dec.63. Item aduersus dolum de præterito succurritur Osasc. in decis.87.Affl.in decisio.370.Item ad producendum testes post didicita testificata Bellam.in decis.38.Affl.in decis. 216.Osasc.cit.decis.87. Item aduersus statutariam præscriptionē Guid. Pap. in decis.31.& Affl.in decis.370.item aduersus præscriptionē Ioseph Lud. in decis.Lucan.48.Sed an concedatur aduersus præscriptionem cōuenctionalē Vide Franc.Mar.in decis. 514 par.2.itē aduersus aditionem hæreditatis,vel aduersus confectionem inuentarij, dummodo probet se minorē Guid. Pap. in decis.141.& 142.item restituitur ad retractum Boer. in decis.63. item aduersus sententiam Principis Boer. in decis. 247.& an contra sententiam Senatus Vide Affl.in decis.356.Franc.Marc. in deci.253.& 254.p.2.& articulus minoris petētis se restitui aduersus sententiā valet Bellam.in decis.33.Card.Put.in decis.306.& 307.p.2.Mynsing obseru. 21.cent.4.Amplia vt etiā post tres sententias possit aduersus petitiones omissas petere restitutionē in integrū Rot. Auen.in decis.2. Cassad. in decis 1. de restitut.in integrum Capp.Tholos.in decisi.54. Mynsing.obseru.84.centu.3. Licet quando petitur restitutio in integrum aduersus diffinitiuam requiritur libellus Capp.Tholos.in dec.55.& primus iudex restituit,quando non est appellatum Franc.Marc.in deci.56.part. 2. item restituitur ad mulctum ratione contumaciæ debitum idem in dec.74. par.2. item in beneficium resignatum probata læsione Card.Put.in dec.437. lib.1.& in decis.9.lib.3. item aduersus obligationem causa liberandi Patrem a carceribus factam Papon.lib.15. tit.1. arrest.6. non tamē restituitur ad examinandum testes reprobatos Capyc. in decis.62.Guid.Pap.in deci.53.item nō restituitur ad appellandum Osasc. in decis.158.Boer.in decis.247.Bellam.in decis.334.Balb. in decis.319. Mynsing. obser.17. cent.4.aliquid per Capyc. in deci.96.num.14.Guid.Pap in decis.32. & idem quando petit restitutionem aduersus rem iudicatum Franc. Marc.in decis.53.& 54.par.2.Affl.in decis. 210. item aduersus contractum,quando nō probat se læsū,& minorē Frāc. Marc. in decis 516.par.2.Mynsing.obseru.16. cent.4.Osasc.in decis.158. Limita si læ

sio

ſio eſſet notoria Capp.Tholoſ. in deciſ. 390. Item contra contractum iuratum Limita data ænormiſſima læſione Affl. in deciſ.322.Franc.Marc.in deciſ. 21.p. 1.& in deciſ.481.par.2.Gui d.Pap.in deciſ.143.Card.Put. in deciſ. 194. 203. & 205.lib.3.Rot.Diuerſ.deciſ.38. part. 2. Gayl.obſer.41.& 63.lib.2.Item non reſtituitur ſi ſe maiorem iurauerit Rot. Auen.in deciſio.78. Item aduerſus contractum bene geſtum Boer. in deciſio. 23. & 57. Item minori Doctori Franc. Marc.in deciſ.689.Balb in deciſio. 569. Item minori aduerſus minorem Ioſeph Lud.in deciſ.Peruſ.54.

COLLECT. 884.

Super c.ex literis de Iurepatronatus.

Iuris patronatus venditionis de per ſe prohibitæ, & cum vniuerſitate bonorum permiſſæ.

IVs Patronatus nec emi,nec vēdi poteſt,licet cum vniuerſitate bonorum tranſeat h. d. & ita deciſum teſtatur Achil.de Graſſ.in deci.1.de Iurepat. Ex quo tex.infero primo ad deciſ.Rot.Roma. de qua per Statiliū Pacificum 191. vbi fuit dictum,quod in venditione hęreditatis quondam Lutij Scoppæ facta per Ioannē Scoppam tranſijſſe Iuſpat. quod in dicta hæreditate exiſtebat,& ſic poterit ſecundo inferri Iuſpat. tranſire in emptorem Balb.in deciſio.59.Infertur tertio ad deciſ.Achil.de Graſſ.9. de Iurep.vbi fuit deciſum,quod Iuſpat. competēs filijs,& ſucceſſoribus dicitur tranſlatum cum vniuerſitate bonorum per ceſſionem a filio factam de omni iure,quod in hęreditate habebat;Infertur quarto, quod in venditione territorij, cum ſit aliquid vniuerſitatis venit Iuſpat.nec in hac venditione eſt neceſſaria Iuriſpat. expreſſio. ita Rot. in proprijs terminis in dec.4.de Iurep.in Antiquis.

COLLECT. 885.

Super c. eos de temporibus ordinationum.

¶ Suſpenſionis ordinantis clericum alienum ſine dimiſſoria proprij Epiſcopi.

ORdinans Clericum alienum abſq; ſui proprii Epiſcopi dimiſſorialibus per annū a collatione ordinationū eſt ſuſpenſus.h.d.Limita primo in caſu deciſ.Sayr.62. de temporib. ordina.vbi fuit dictum, quod ignorātia probabilis Epiſcopum ordinantem ſubditum alienum a ſuſpēſione excuſat;hodie in hac re conſulenda eſt Bulla Sixti V.quæ incipit Sanctum,& Salutare; vbi ordinās minoribus, vel maioribus ſcienter, aut ignoranter, niſi debita diligentia adhibita iuſtus error, &probabilis facti ignorantia eum excuſat,a collatione quorūcunq;ordinum, atq; ipſius tonſuræ, & ab executione omnium munerum Pontificalium,eo ipſo ſuſpenſus eſt;cuius tamen Bullæ vigorem Clemen. viij.poſtea temperauit;Limita ſecundo,quando prętatam ordinationem Epiſcopus proprias ratificaſſet; quia valida eſt, & tunc ordinans,atq;ordinatus in nullam pœnam incurrunt Caputaquen. in deciſ.126 quæ ratificatio fieri debet in tēpore antequam Clerico ſit promoto cōferantur beneficia,alioquin collatio nō valet Balb.in deciſ 9.quia ratificatio nō retrotrahitur in præiudicium tertij Rubin.in deciſ.29.Limita tertio, vt Clericus taliter ordinatus non priuatur priuilegio Clericali,pulchre Franc.Marc. in deciſ.175.par.1.quia quamuis ſit male promotus,habet tamen characterem Clericatus Deciſ. Curiæ Archiepiſcop. Neap.33.

f 2 COL-

COLLECT. 886.

Ad Bar.in l.liberorum ff. de verb. significat.

¶ Masculorum significationis, & an continceantur defendentes & feminis.

HVnc locum reportāt DD.in quęstio.illa;num masculi ex fœmininis descendentes veniant masculorum appellatione, quia Ant. Faber in decis. 1.C. de verbor. significat. affert distinctionem,quod autt estator in excludendis fœminis,rationem habuerit conseruandæ familiæ, an non , vt posteriore casu compræhendantur priore,non itē Accedit secundo loco idem Faber in decis.2.C.eo tit.vbi non decedit cum masculis ille, quo viuo nepos ex filia nondum conceptus sit. Tertio affertur decis.Rot.diuers. 6. par.1. vbi fuit decisum,quod filij masculi descendētes ex fœminis veniunt liberorum appellatione,quando testator non habuit rationē ad familiam;Limita hanc decis. per illā Ant.Fabri.5.C. de verb. signif. vbi fuit dictū,quod descendentes ipsos intelligimus in feudis, qui ex linea masculina, non autem fœminina suscepti fuerint.

COLLECT. 887.

***In l. quoniam Alexandrum* C. *de adulterijs*.**

¶ Inuitus in quibus casibus aliquid facere cogatur.

COlligo Reg.ex hoc tex. quod regulariter nemo cogitur aliquid inuito facere;Limita primo in Aduocato qui poterit per Iudicem cogi ad patrocinandum pro personis miserabilibus ; ita decisum refert Capp.Tholos in decis.481.Limita secundo in casu Grammat.in decis.89.vbi cogitur quis vendere domum suam pro ampliatione Monasterij. Limita tertio in casu Capp. Tholos.in decis.484. vbi fuit dictum, quod Archiepiscopus potest cōpellere religiosos ciuitatis exemptos venire ad processionem ; quam not.ad ornatum tex.in c.nimis de excessibus Prælat. Limita quarto in casu decis.Fabr. 1. C. vt nemo inuitus ; vbi fuit dictū,quod quādoquidem quis cogitur agere ; Limita quinto in casu eiusd.in decis.3.eod. tit. vbi qui agit ex l.diffamari , ex actore fit reus,& sic cogitur litigare ; Limita sexto in casu eiusd.Capp.in decis. 446. vbi habens in horreo blandum potest cogi ad vendendū.si semel exposuit venale.

COLLECT. 888.

Super Notat.per Isern.in §.imperialem.

¶ Assensus super alienatione feudi.

SCripsi in materia asseesus in Collec. 50.Nunc in præsenti constituo Regulam cum ampliat.& limitat. Regula sit,prout in tex.feudum sine Regio assensu alienari nō potest,Amplia primo vt necessarius sit etiam in pacto de vendendo feudum de Franch.in decis. 48. licet contrariū fuisse decisum per Sac. Cons.in causa Magnifici quondam Ascanij Rotæ cum Illustriss.Ascanio Columna refert de Ponte in cons. 85. cui decisioni Ego libenter adhæreo , ac secundum illam iudicarem ; nam Iura prohibentia feudalium alienationem sine assensu prohibente contractū , per quem quæritur ius in feudo,& sic illius affectualem vēditionem, donationem ; & similes alienationes , at in casu isto nulla fuit facta alienatio,aliud enim est vendere,aliud promissio de vendendo l.in bonæ fidei.ff.de eo , ꝙ certo loco ; vt retulit idem in cons. 85.. Amplia secundo in casu Affl in decis.355.vbi fuit dictum, quod si fuit pręstitus super alienatio-

natione faciẽda, non operatur si erat iã facta;& idem Affl.in decis.268.& facit decis.Regiæ Cameræ Summariç in causa inter Regiũ Fiscũ, & Octauianũ Carafam; de qua per Ann.sing.80.Amplia tertio in prætio prouento ex re feudali quia nõ cõsignatur creditoribus nõ habẽtibus assẽsũ,vt fuit decisũ in cã Martini Seguræ,refert Anna sing.204.Subamplia licet creditores sine assẽsu essẽt anteriores,quia vendito feudo ad instãtiam creditorum de pecunia redacta satisfacit creditoribus cum assensu; ita de Franch.in decis.64.qui ponit limitationem,quãdo quis feudum emisset cũ pacto de retrouendendo, & contraxit debita cum assensu,& sine;nam facta reemptione liberatur creditoribus anterioribus, licet sine assensu, prout ita fuisse decisum in Sac.Cons.refert idem de Franch.in cit.decis.64.Amplia quarto,etiam si de assensu esset facta reseruatio,quia tradita possessione nihil operatur,etiam si esset adiecta clausula nec aliter, nec alio modo.Idem de Franch. in decis.267.Amplia quinto in casu decis.Capyc.156.vbi fuit dictum,quod valida est cessio super feudo absq; Regio assensu,Amplia sexto,vt pariter sit necessarius in retrocessione de re feudali de Franch.in decis.88. in 2. dubio, vbi assignat rationem,quod postquam feudum erat concessum mediante Regio assẽsu,& erat descriptum in quaternionibus Regiç Camerç,& pro illo per hçredes erat solutum Regium releuium, hoc casu, quia assumpserat naturam feudi quaternati, in eius retrocessione requirebatur Regius assensus;Nunc limita in alienatione subfeudi, in qua sufficit assensus Baronis,prout ita fuisse per Sacr.Consil.dec sum scribit Affl.in decis.242.

COLLECT. 889.

Super c.ordinarij de offic.ordinarij in sexto.

¶ Titulus ostendendus beneficij,& de intrusione.

IN spiritualibus, seu beneficialibus quis tenetur ostendere titulum alias intrusus dicetur h.d. & ratio est secundum Balb. in decis. 500. quia spiritualia sine titulo,nullo modo possideri possunt.*L*imita primo in casu decis. Boer. 313.vbi fuit dictum,quod debitor tenetur soluere beneficiato debitum petenti, nec tenetur exhibere titulum debitori illud petenti;*L*imita secundo in casu *F*abr.in decis.47.C.de sacrosanct.ecclesijs;vbi beneficij possessor, si ab alio aliquid petat,quod ad beneficij causã, fructusq;spectat, non est arctandus, vt doceat de titulo se, satis est si se doceat beneficij possessorem; *L*imita tertio in casu decis.Rot.467 vbi fuit dictũ quod probata possessione non habet agens aliter probare de titulo; Limita quarto in casu eiusdem Rotæ dec.4.in nouis,quç tenet,quod quãdo possessor beneficii,qui agit ad iura,seu pensionẽ Ecclesiæ debitam haberet possessionẽ recentem,debet probare titulum, secus si possessio esset antiqua,nec adesset aliqua præsumptio contra possidentem; Limita quinto in casu decis. Capyc. 6. vbi in eandem sententiam descendisse Sacrum Consilium testatur, quomodo autem titulus probatur,dic, quod non probatur per confessionem aduersarii, vt pulchre decidit Boer.in decisio. 89. Rot.decisio.19.de restitutio. spoliator. in nouis,& Faber in decis.83. C. de sacrosanctis Ecclesiis Capp.Tholos.in decisio.475.

COLLECT. 890.

Super c. qui clericum, si de feudo fuerit controuers.

¶ Successionis clericorum, & monachorum in feudo nec ne.

QVæstionis non minus cõtrouersę est apud Doctores; num in feudo Clericus siue Monachus succedere possit adeo vt Balb. in dec. 91. dicat tot in ea esse sentẽtias, fere quot capita, cuius varietatis meminit pariter Thom. ĩ dec. 39. p. 1. possunt tamen hæ omnes in tres principales opiniones reduci. Prima est negat. ꝙ scilicet Clericus, siue quisuis alius Religiosus vllo pacto valeat In feudo succedere, ita fuisse in Imperiali Camera decisũ refert Mynsing. cen. 5. obser. 58. eandemque opinionem secutam fuisse Ro. Pedem. testatur Cacher. in decisio. 27. vbi facit regulam negatiuam, Clericum aut alium, qui religionem vouerit feudum retinere, vel in eo succedere non posse, eandem tamen aliquot fallentijs illustrat, vt ibi videre licet, & eandem pariter tenuit Senat. Mediolanen. refert Polid. Rip. obser. 91. qui omnes mouentur per tex. in c. 1. ad finem, de feudo fœminæ, qui expresse vult, quod qui Clericus efficiẽ hoc ipso feudum amittit, quod & rationem habet, nemo enim militãs Deo secularibus sese negocijs implicare debeat Boer. in decis. 21. Altera opinio est distinguentium, quod aut scilicet feudum talis naturæ, siue qualitatis sit, quod seruitium pro eo debitum ęque pręstari possit per Clericum, siue Monachum, sicut per ipsum Vassallum, & tunc succedat, an nõ sit talis conditionis, & tũc excluditur a successione, & ita est Affl. in decis. 320 Tertia est Capyc. in decis. 10. & 31. vbi refert decisum, quod feudum transit ad Monasterium in vita Monaci tantum, vtcunq; sit, Ego autem priorem opinionem, tãquam veriorem, & communiorẽ semper sequutus sum, vt apparet in mea decis. 121. de Cardinali vero; num succedit in feudo, deuoluto post Cardinalatũ per legitimã successionẽ, videdũ est omnino optimũ singulare Ann. 701

COLLECT. 891.

Super l. si quis in conscribendo C. de Episcopis, & Clericis.

¶ Renunciationis priuilegij Clericalis.

LOcus est ad quem communiter recurrunt DD. in materia renunciationis priuilegij Clericalis, Sed volo, vt hic adnotes nonnullos esse in iure actus contrarios; ex quibus inducitur tacita renunciatio clericatus, inter quos primus est dimissio clericalis habitus, quia hoc casu nedum priuilegium clericale amittit, verum tacite clericatui renunciasse præsumitur Faber iu dec. 9. C. de Episcopis, & Clericis, & qualis, ac quomodo esse debeat clericalis habitus, vide omnino Guid. Pap. optime distinguentem in decis. 128. Limita tamen, vt per vnicam omissionem hoc minime procedat Capp. Tholos. in decis. 104. & de alio effectu dimissionis habitus vide Ant. Fabr. in decis. 36. Secundo censetur tacite quis clericatui renunciare per assumptionem militię secularis, & adeo hoc verum putant, vt ipso iure amittit beneficium Ecclesiasticum, idem Faber in decis. 25. C. eo. tit & Balb. in decis. 91. Amplia in casu eiusd. Fabr. in decis. 14. C. de iurisdictione omnium iudicum, vbi fuit dictum quod Clericus in habitu secularis militiæ repertus, ipso iure censetur clericatus priuilegio renunciare. Tertius est casus secundum Ann. in allegat. 98. vol. 1. vbi clericus beneficiatus petendo inuestituram sui fratris prę mortui, videtur tacite renunciasse clericatui,

catui, & beneficio, quia cõtrarius actus est clericatui militare in seculo, secũdũ Balb. in decis. 139. Quartus casus est per matrimonium contractum, & de nonnullis alijs actibus videas solemnem decis. Capyc. 161. & de renuntiatione clericatus videas decisio. Viu. 512. quæ omnia supradicta non procedũnt in nostra Curia Archiepisc. Neapol in qua nunquam admittitur clericus ad renunciationem clericatus, nisi interposito decreto Ego in decis. 100. eiusd. Curiæ.

COLLECT. 892.

In c. vnico de clericis non residentibus.

¶ Distributionũ quotidianarũ appellatione, an veniant fructus.

VAriant Decisionarij in quęst. illa, si appellatione distributionũ quotidianarum veniant fructus, & quod nõ veniant refert Ant. Faber in decis. 15. C. de Episcopis, & clericis, asserens diuersum ius esse in fructibus, & in distributionibus; hinc est, quod indultum a Papa concessum de fructibus, qui residentibus in Ecclesia dãtur, vel de toto, quod quis perciperet, si Ecclesia resideret, non continet quotidianas distibrutiones Cassad. in decis. vnic. de cler. non residentibus; Facit secundo, quod distributiones quotidianæ non computãtur in valore beneficiorum, Rot. decis. 39. de præbendis in antiq. & decis. 134. eo. tit. in No. Facit tertio, quod licet super fructibus beneficij possit imponi pensio, non tamen super distirlbutionibus quotidianis Put. in decis. 34. Quarto allegari potest deci. eiusd. Put. 375. par. 1. vbi reseruatio fructuũ alicui concessa, non veniunt distributiones quotidianę Quinto, quia in condemnatione fructuum non veniunt distributiones quotidianæ Rot. diuers. decis. 618. par. 1. Intellige si non fuerint perceptæ, alias secus, Balb. in decis. 37. Sexto facit decisio eiusd. Rot. 402. par. 1. vbi distributiones non dicuntur de corpore beneficij, & hæc est ratio cur in cõdemnatione nõ veniunt Boer. in decis. 340. Verall. in decis. 29. par. 1. Card. Put. in decis. 383. lib. 1. Rot. decis. 170. Nunc supra firmatam regulam limita quinque modis, & primo quando beneficium nõ consisteret in alijs fructibus, nisi in distributionibus, quia tunc vt comdemnatio in aliquo verificetur debẽtur distributiones, saltem illæ, quæ residentibus dantur Mohed. in decis. 6. de præbend. Caputaquen. in decis. 29. Put. in deci. 375. lib. 2. Limita secundo, quãdo ab intruso essẽt perceptæ distributiones, quia tunc veniunt in cõdemnatione fructuum Rot. diuers. decis. 618. Limita tertio, nisi protestatio facta ipsi possessori apud acta, quod aut possidens resideat, & intersit horis, & sic interessendo percipiat distributiones, aut possessionẽ dimittat, quia tunc veniunt distributionis Rot. diuers. decis. 11. p. 1. Put. in decis 239. lib. 2. Papaz. in deci 2. de renunciatione in No. & fuit resolutum in vna Oueten. fructuum corã Robusterio. 16. Iunij 1567. Limita quarto quando intrusus dedit impedimentum executioni litterarum de capiend. possess. ad fauorem prouisi Apostolici, nam tunc, etiam tenetur ad distributiones Put in decis. 385. lib. 1. & fuit resolutũ in vna Placentin. fructuũ 5. Maij 1584. coram Orano; Limita quinto, quando quis esset cõdemnatus in fructibus perceptis, & qui percipi potuissent, quia tũc veniunt pariter distributiones Balb. in decis. 29.

COLLECT. 893

In l. 1. ff. ex quibus causis maiores.

¶ Restitutionis maiorum ex causa.

MAioribus etiam cum causa in integrum restitutio conceditur h.

d. Hinc fit primo, quod maior impeditus propter iustum impedimentum ad comparendum in termino ad dilatione est restituendus Affli.in decis.29.Secundo restitutio in integrum respectu lęsionis est concedenda hæredi maiori minoris Affl.in decis.211. Capyc.in decis. 109.Tertio maiori litis cõsorti minoris Affl.in decis.213.Capp. Tholos. in decis.56.Quarto maior in beneficio restitutionis in integrum adiuuatur, si vna cum minore non soluerit canonem inter illos indiuisum Caualc.in decis. 30. p.2.Quinto impeditus instrumẽto vti, ante sententiam, vel etiã ex iuxta ignorantia restituitur secundum Capyc. in decis.52.Balb.in deci.439.Sexto minore restituto ad productionem nouorũ testium post didicita testificata restituitur,& maior ad idem Capyc.in decisio. 170.& ratio est, quia beneficium restitutionis in integrum dicitur esse commune Affl.in decis. 79. Septimo maior conuenctus ex contractu paterno, aliquid per Grammat.in decis.52.num.5. Octauo restitutio in integrum ex generali claus. si qua mihi iusta causa,&c.datur maiori non negligenti, puta si non confecerit inuentarium intra tempus statutum Gui.Pap.in decis.473. quamuis contrarium referat decisum Capp. Tholos.in decis.55.Nono maiores etiã restituuntur ex capite ignorantię aduersus præsumptionẽ, Iosep.Lud.in decis. Lucan.48. Decimo infirmitas præstat iustam causam ad petendam restitutionem in integrum Benint.in deci.26.Itẽ paupertas aduersus lapsum fatalium Card.Put.in deci.446.lib.2.Vndecimo conceditur etiam maiori aduersus sententiam latam prætextu falsarum probationum Capp.Tholos. in d.decis.55. item ex capite læsionis contra diuidentem Papon.lib.15.tit.7.arrest.6.& de restitutione, quę solet concedi maiori fundata super dolo partis vide per eundem lib.16.tit.3. arrest.13.

COLLECT. 894.

Super l. adoptio non iure facta ff. de Adopt.

¶ Confirmationis effectus.

Con firmatio operatur supplementum defectus existentis in confirmato hoc dicit; Hinc est, quod Princeps si cõfirmauerit aliquam dispositionem, ex certa scientia, non potest amplius allegari nullitas illi⁹ dispositionis Minad. decis.43.& confirmatio Superioris validat concessionem nulliter obtentam Capp.Tholos.in decis. 432. & per eam tuetur possessionem Balb.in decisio.23. Hinc est, quod confirmatione, actus maioris authoritatis redditur Franc.Marc. decis.330.quod procedit etiã si confirmatio fieret per iudicem inferiorem Gayl.lib.2.obser.1.Limita nunc multipliciter,& primo in Papa confirmante, qui non præsumitur voluisse confirmare simoniacam permutationem Veral. dec.203.p.1.nec confirmatio Papæ extenditur ad illicita Caputaq.decis. 204. p.1.Num autem tempus concordiæ cõfirmationis attendatur, an autem ipsius concordiæ; Vide eundem in decis.205. p.1.& quod confirmationis tempus sit attendẽdus, vide eundem in decis.209. par.2.Et ad mat.Idem Verall.deci.206. par.2.Operatur etiam confirmatio Papæ, quod pacta tendentia ad cultum diuinum confirmata a Papa, debẽt ab altera parte obseruari, etiam alia contradicente Crescent.decis.1. de pactis; Limita secundo si prima dispositio esset nulla, quia tunc confirmatio nil operatur Rubin.decis. 17. Ad Praxim autem huius mat.Nota duo, primo quod citari debet pars ad vidẽdos actus inter partes confirmari Gayl.obseru.1. lib.2. tamen

men contrariũ scribit Guid.Pap.in dec. 477.Secundo quod priuilegiũ, si innouetur,partis citatione nõ est opus,si innouatio fiat per eum,qui de nouo illud cõcedere potest, & in renouatione, ius tantum antiquum confirmatur Franc. Marc dec.456.Balb dec.25.*L*imita tertio,quãdo actus esset nullus, ex defectu consensus, quia tunc confirmatio subsequens,nil operatur Crescent. decis.1. de confirmat.vtil.vel inutil.

COLLECT. 895.

Ad glos.in clem. per litteras de prabend.

¶ Beneficij principalis non vniti qualitatis spectandæ.

IN verbo Ecclesias posito in præsẽti glo.colligo conclusionẽ,quod attenditur tantũ qualitas,& natura beneficij principalis,non autem vniti,*E*x qua infertur primo,quod in impetratione debet exprimi principale,nec opus est exprimere vnitum Ro.diuer.dec.786.p.1. Infertur secũdo,quod in beneficio vnito non habet locum Reg.de triennali, quia regula loquitur in possessore titulo beneficij,& qui possidet beneficium vt vnitum,non possidet vt titulum beneficij,sed vt membrum Ro.diuer.dec. 202.p.2.& fuit resolutũ in vna Rom.S. *P*risciæ corã Chisanen.& in vna Beneuentan S.Festi de anno 1552.cor.eod.vt per Caputaq.in dec.349.p.3. Limita in regula de annali,quæ locum habet Cassad.dec.2.de caus.possess.& propr.Infertur tertio,quod litteræ vnionis non dicuntur litteræ de beneficio,sed de proprietate,& re profana Ro.in decis.2.de reb.Eccles.non alienand. Infertur quarto, quod per vnionẽ omnia emolumenta beneficij vniti transeunt in Ecclesiã, cui facta est vnio, & ad eam pertinent Rot decis.758.& 799.p.1.diuers.

COLLECT. 896.

Sup.c.nouit,de his,quæ fiunt a Prælatis

¶ Episcopus, & capitulum.sunt vnum corpus.

EPiscopus facit vnum copus cũ capitulo, cuius corporis ipse est caput h.d.Ex quo tex.infero,quod Canonici,& capitulum debent sedere iuxta suum Episcopum, & præferri Vicario Gratian.in discept.110. Infero secundo ad decis.Sayr.2.de maiorit.& obed.vbi fuit dictum,quod Abbas priuilegiatus, vt mitra,baculo,& alijs insignijs Episcopalibus vti possit, licet alias dignitates Episcopo inferiores præcedere debet, capitulum autem Ecclesiæ Cathedralis collegialiter sedens non præcedit; Infero tertio ad dec.eiusd.3.eod.tit.vbi fuit pariter decisum, quod Prior Ecclesiæ collegiatæ, Canonicus, atq. capitulum præcedere non potest.

COLLECT. 897.

Ad Doctr.Innocen.in c.1.de iurepat.

¶ Iurispatronatus successionis hæreditariæ, non sanguinis.

IVspatronatus non ad hæredes sanguinis, sed bonorum trãsfertur h. d. *L*imita primo in casu decis.Papiæ pœnes Macerat.87.vbi fuit dictum, quod quando iuspatron est familiare, siue de familia,quilibet de familia succedit, licet non sit hæres:*L*imita secundo si ex coniecturis appareret de cõtraria mente fundatoris Rot. diuers. decisio. 167. p.2.Limita tertio in fideicommissario, qui licet hæredi similis sit, in eum tamen non transfertur iuspatron. Guid. Pap. in decisio. 507. *L*imita quarto in

eo hærede, qui non actualiter hæreditatē appræhenderit, appræhensio enim actualis necessaria est in hærede ad acquirendum Iuspat. Caputaquen. in decis. 35. par. 2. Achill. de Grass. in decis. 9. de Iurepat. Bellam. in decis. 701. Sublimita in casu Cassad. in decisio. 7. de causa possess. & propriet. In Iurepat. autem, in quo ad præsentandum vocatur masculi, fœminæ, & hęredes, an sint vocati ordine successiuo, an vero simul, ita vt cū illis de parētela veniant etiam hæredes extranei, vide Macerat. in decisio. Papię 7. par. 1. & de mat. vide deci. Caualc. 33. & 3. vol 5.

COLLECT. 898.

Super c. breui de Iuriurando.

¶ Difficultatis excusantis a pœna casuum.

DIfficultas excusat a pęna h. d. Amplia primo procedere etiam in præcepto Superioris, vt est punctualis decis. Affl. 328. quam reponas ad originalem locum Bar. in l. mulier. ff. de l. cōmissoria, & sic habes intellectum decisū ad tex. in c. ea quæ fiūt de regulis iuris in 6. Amplia secundo etiā si pro obseruantia promissionis esset pœna vna cū iuramento adiecta, quia faciendo totū suum posse nedum a pœna, verum & a periurio excusatur, vt in casu decisio. Affl. 295. Amplia tertio, vt pariter a pœna excuset legitimum impedimentum, vt refert decisum Papon. lib. 12. tit. fin. arrest. fin. Amplia quarto in casu decis. Grammat. 83. vbi fuit dictum, quod iusta causa litigandi reum a pœna conuēctionali excusat, quamuis non actorem secundū Balb. in decis. 99. Amplia quinto in ignorantia, quia etiam a pœna excusat, vt decisum refert Gayl. obser. 48. lib. 2. Amplia sexto dolo cessante, quia ad pœnam incurrendam necesse est dolum concurrere, vt est decis. in terminis Rot. Rom. de qua per Verall. in decisio. 233. par. 2. Amplia septimo in casu decis. Balb. 359. vbi fuit dictum, quod oblatio impedit commissionem pœnæ, & cursum vsurarum futuri temporis; Amplia octauo in minore ætate, quæ pariter præbet excusationem, licet non ab extraordinaria de Franch. in decis. 230. Mastrill. in decis. Sicil. 61. Del Castill. in decis. eiusd. Curiæ 22. Amplia nono, vt in pœnis non incurratur, nisi præcedat Iudicis sententia declaratiua Magon. in dec. 16. Rot. Florent. & Rotæ Roman. pulchra est pariter decis. Achil. de Gras. 1. de pœnis, & ad materiā vide Gram. in decis. 5. Amplia decimo in casu deci. Mohed. 196. vbi fuit dictum, quod obligatus ad aliquid faciendum, sub certa pœna, non incurrit in illā propter sciētiam, nisi illi facta intimatione; Amplia vndecimo in casu decis. Rot. 10. de testamentis in Antiq. vbi pęnalis clausula quantumcunque possibilis, si dispositioni impossibilis adiungitur non tenet an autē obligatione principali sublata corruat pœna, vide Rot. Auen. dec. 103.

COLLECT. 899.

Super c. 1. de offic. delegat.

¶ Conseruationis qualitatum.

HIc enumerātur qualitates, seu cōditiones, quas Conseruator habere debet; Tu vero adde decisas, & primo, quod debet esse in dignitate Balb. in decis. 122. ex quo infero, quod cum Canonicatus sit dignitas, poterit per cōsequens Canonicus fieri Conseruator Verall. in deci. 33. par. 1. Secundo, quod per se ipsum exerceat, & propterea non potest Subconseruatorē deputare Macerat. in dec. Papiæ 16. par. 1. & ratio est secundum Sayr. in decis. 1. de offic. delegat. quia Conseruator non habet iurisdictio-

dictio-

dictionem ordinariam, sed delegatam; licet vti ordinarius possit cuilibet alio Iudici inhibere Macerat.in decis.Papiæ 17.par.1.Tertio,quia debet esse contentus suis iuribus,& propterea non potest suam iurisdictionem,nisi in casibus a Iure expressis exercere Rot. diuers. decis. 171.par.2.Hinc infero,quod Conseruator vbi est datus ad certum tẽpus,finito tẽpore finitur eius officiũ Rot. decis. 5. de offic.delega.in Ant.& de Conseruatore vide nonnulla practicabilia per Macerat.in decisio.Rot.Papiæ 15. p. 1.

COLLECT. 900.

Super c.super quibusdam §. præter ea de verb.signif.

¶ Gabellarum impositio ad quos spectet.

GAbellarum impositio spectat tantum ad Imperatorem, Reges, & Principes,non recognoscẽtes Superiorem.& Concilium generale,atque eos, qui habent ex immemorabili consuetudine h.d.Ex quo infertur primo ad decis.Mart.Rot.Pisan.160. vbi fuit dictũ, quod feudatarius Imperatoris, etiam si habuisset regalia in concessione,nõ posset imponere nouam gabellam, quam dec.not. ad pulchrum tex. in c.innouamus de censibus, Infertur secundo ad decis.Balb.117.par.1. vbi habens merũ, & mistum Imperium, nisi sit persona, quæ Superiorẽ non recognoscit,ius imponendi gabellas non habet; Infertur tertio ad notabilẽ decis.Rot.diuers. 29. par.1.vbi fuit decisum,quod licet inter regalia numerentur gabellæ,& pedagia c.1.quæ sint regalia,concessit tamen regalibus simpliciter,& indefinitis, nũquam intelligitur concessa facultas imponendi nouas gabellas,& noua vectigalia; Infertur quarto ad decis.Sayr.13. de censibus,vbi gabellas, ac datia noua imponere potest Dux Mãtuæ sine metu excommunicationis;Infertur quinto ad decis.eiusdem 16. eod.tit.vbi fuit decisum,quod gabellam imponere,ius est Principi reseruatum,quod not.ad text. notabilem in l. vectigalia C. vect. noua instituí non posse.

COLLECT. 901.

Super c.quamquam de censibus in sexto.

¶ Clericorum priuilegiorum respectu bonorum patrimonialium.

CLericus pro bonis patrimonialibus gaudet priuilegio clericali h. d.& ita fuisse decisum in Curia Episcopali Papiæ testatur Macerat.in dec. 97. referens Curiam illã decidisse, Clericũ non collectandum pro eius patrimonialibus bonis,& ratio est secundum Balb. in decis.339.p.2.quia dicta bona vti accessoria personæ eodem frui debẽt priuilegio,quæ exemptio nedum de iure diuino,verum positiuo est,Osasc in decis.63.Amplia primo, vt Clericus eodẽ fruatur priuilegio, etiam pro bonis ei, ex successione prouenientibus, vt decidẽdo animaduertit Guid. Pap. in decis. 382.licet communis obseruantia in cõtrarium sit in Regno Neapol. vt Clericus pro emptis,& donatis,hoc non gaudeat priuilegio; Amplia secundo procedere etiam in bonis donatis a Patre filio,vt ad Sacros ordines promoueatur, quia priuilegio immunitatis Ecclesiæ gaudet Macerat in decis.Rot.Episc.Papiæ 83.par.1.quam not.ad Doctr.Fel.in c.Ecclesiæ S.M.de cõstitutionibus;Amplia tertio in casu decis.Sayr.12. de censibus, vbi fuit dictum, quod Sacerdos bona patrimonialia habens, & ordinatus ad illa, ad soluendum collectas arctari minime potest,quæ notãda est ad glos. in c.tuis de præbend. & dignitat. Amplia quarto in casu Viu.in decis.28. vbi

vbi fuit dictum, quod Clericus pro bonis patrimonialibus habet electionem fori,quemadmodum,& pro eius persona,secundũ quod refert decisum Anna allegat.146.par.1. Amplia quinto in casu Vrsill.in deci.257.vbi refert decisum per Sacr.Consil.quod clericus pro bonis patrimonialibus habet beneficiũ restitutionis in integrum;Amplia sexto in casu decis.Guid.Pap.381.vbi facit dictũ, ꝙ pro bonis quocunque titu.per Clericum quæsitis, collectari non possunt.

COLLECT. 902.

Super l.fi.§.fi.C. de temporibus appellat.

¶ Appellationis renunciationis expressæ pacto,& tacitæ.

IVri appellandi potest etiam per pactum renũciari.h.d.Hic tamen nota quod in nonnullis casibus tacite quis renunciare videtur,prout primo appellationi renunciasse cẽsetur,qui intra tempus a Iudice pręscriptũ. apostolos non petit Osas.in decis.7.Secũdo soluẽs spõte,& petẽs executionẽ sententiæ, videtur etiam renũciare appellationi Balb. in decis.29.& aliquid per Grammat. in decis.103. num. 41. Tertio si appellans comparet coram Iudice,a quo absque protestatione, quod sua appellatio sibi salua remaneat, quia videtur recedere ab appellatione , secus si cum protestatione comparuisset Guid.Pap. in decis. 364.Quarto,qui coram Iudice, a quo litem prosequitur Rubin in decis. 39. & facit tex.in c. gratum de offic. delegat. Quinto pars grauata aliquid agens corã Iudice,a quo cẽsetur renunciare appellationi Capp.Tholos.in decis.194.Sexto quãdo appellans petijt,& obtinuit prorogationem a Iudice,a quo Verall.in decis.29 par. 1. Intellige procedere in principali petente prorogationẽ; secus tamen in procuratore Maynard.in decisio.22.C.de procurat Septimo petens terminum ad soluendum id , in quo cõdemnatus fuit,dicitur sententię acquiescere,&appellationi renũciare Magon. in decis Lucan.24.Octauo,qui post appellationẽ producit testes.vel stat iuri ; tacite renũciat appellationi Thoming. in decis.Lipsien.99.p.2 quæ facit ad ornatum c.cum venissent de testibus;nota tamen quod appellans,postea agens coram Iudice,a quo, in alia causa non videtur renũciare suæ appellationi Gall. in decis.17.diuers.Sed circa tex. quæro num procurator possit expresse renunciare appellationi ; Respondetur quod non,vt fuisse decisum in Sac.Cons.Neapol.testatur de Franch in decis.579. p. 4 Balb.in decis.33. quarum decisionum ratio est,quia renunciatio est species donationis,quam procurator facere non potest secundum Fabr.in decis.39.C.de procuratoribus.

COLLECT. 903.

Super c.dilecti de appellat.

¶ Appellationis gradatim interponendæ non omisso medio .

APpellatio gradatim est faciẽda, & propterea nõ valet omisso medio h.d.Limita multipliciter,& primo vt locum non habeat,quando medius Iudex palam,& euidenter esset inhabilis Mynsing.obser.77 cent. 1. Limita secundo , quando appellatur ad supremam Curiã vt decisum refert Papon lib.9.tit. 1.arrest.32.Limita tertio in Legato a latere a quo appellari potest omisso medio Franc.Marc.in deci.343.& aliquid per eundem in decis. 342. num. 5. Limita quarto in casu decis.Balb.455.vbi si appellatur ad maiorem omisso medio valet appellatio , non tamen quoad effectum deuolutiuum, quam not. ad glos. in l.1.§.si quis in appellatione ff.de appelat.

pella. *Limita* quinto, vt possit adiri Principem per viam quærelę, vt ad illum possit appellari omisso medio Franc. Marc. 1 dec. 346. *Limita* sexto statuto in contrarium existente Benin. in dec. 96.

COLLECT. 904.

Super c. is qui de senten. excommunicat.

¶ Irregularitatis in dubio non contrahendæ nisi in casibus a iure expressis.

IN dubio non contrahitur irregularitas, nisi in casibus a iure expressis h. d Ex quo tex. infero primo, quod irregularis non efficitur; qui membrum alicuius absq; mutilatione debilitauit Capp. Tholos. in decisio. 207. Infero secundo quod incidunt in irregularitatem nedũ Iudices; verum Cancellarij, & alij executores, & ratio est, quia hoc iure est expressum Triuis. Ro. Venet. in decis. 30. par. 2. fnfero tertio quod irregularis est qui vtitur ordine sacro, quem non habet nec potest ascendere Sayr. in decis. 3. de cleric. non ordinat. ministrant. Infero quarto, quod irregularis est missãs in loco interdicto Idem in decis. 2. de senten. excommunicat. quam diligenter not. ad tex. in c. is cui eod. tit. in 6. Infero quinto, quod irregularem non facit defectus partis membri, nisi causet deformitatem, aut vsum ordinis impediat Sayr. in decis. 63. eod. titu. Infero sexto, quod non est Irregularis Diaconus qui præsente Parocho, & annuente puerũ baptizat, Idem in decis. 67 eod. titu. Infero septimo, quod Irregularis est, qui ante ætatem ad Sacerdotium se promoueri facit Idem Sayr. in decis 68. eo. tit. quam not ad tex. in c. vel non est de tẽpor. ordinat. Infero octauo, quod cartilagine auris carens, non efficitur irregularis *Sayr.* in decis. 72.

COLLECT. 905.

Super c. 1. § quin etiam, Episcopum, vel Abbat.

¶ Feminæ semel exclusæ semper exclusæ, & quando non.

ISte tex. optimus est pro disputanda illa quęstione, si fœmina semel exclusa per existentiam masculorum, intelligatur perpetuo exclusa, & in primis se offert locus Capp. Tholos. in decis. 459. vbi fuit decisum, quod si filia dotata semel fuit exclusa, eo quod tempore mortis Patris extabãt filij masculi, licet postea decesserint, nihilominus semper exclusa remanebit; Secundo offertur locus Mynsing. in cen. 5. obser. 73. vbi fuit dictũ, quod feudum concessum pro se & hæredibus, non includit fœminam, fallit, si concessum sit pro se, & suis hæredibus masculis, & fœminis, quia deficiente masculo, fœmina succedit, & sic semel exclusa, non censetur perpetuo exclusa; Tertio expẽditur decis. de qua p Ann. in cons. 109. vbi pariterq; omnia supradicta limita per decis. Rot. Episc. Perus. pœnes Ambros. 46. par. 2. vbi fuit decisum, quod fœmine per statutum exclusæ; donec, & quousque extent masculi, non censentur perpetuo exclusæ; sed masculis deficientibus veniunt reintegrandæ ad earum portionem, cuius decisionis rationem affert Senatus Pedem. pœnes Cacher. in decis. 23. vbi fuit dictum, quod in hoc casu fœmina non dicitur exclusa, sed potius temporaliter suspensa, ita vt deficientibus masculis successio reddit ad ipsam secundum eundem.

COLLECT. 906.

Super c.1.de arbitris in 6.

¶ Maiori summæ quando insit minor.

IN maiori summa inest minor h. d. Limita primo in sententia, ita decidisse testatur de Franch in decisio.355. quam diligenter nota ad tex. istum, & ad l.inter pares.ff.de re iudicat. Limita secundo in dictis testium, in quibus in maiori summa non inest minor, ita pulchre Iafred in decis.151.& ratio est secundum Fabrum in decis.23.C.de probat.quia dictum testis debet esse clarũ, ac extendi minime debet; Sublimita primo nisi sit summa temporis Monald.in decis.consil.25. par.2.Sublimita secundo, nisi cõstaret, testes de eadem numeratione deponere Garz.in decis.22.

COLLECT. 907.

Super l.contractus C.de fide instrumentorum.

¶ Contractus in scriptis celebratus quando intelligatur.

COntractus quando in scriptis dicatur celebratus,& quando non; variæ opiniones referuntur, vt hic præsertim ad hunc tex. perpetuo notanda est decis.Fabri 14.C. eod. tit. vbi ponit discrimen, quod est inter cõtractum in scriptis,& contractum scriptum; videnda est secundo decis.Senat. Pedemont. de qua per Tes.198.vbi distinguit, quod aut de substantia contractus est, vt sit scriptura, vel inter partes conuenitur, quod alter non valet, quod conuenctũ, est,& tunc necessario sequitur ad firmã dam conuenctionẽ, vt fiat instrumentum,& scriptura intercedat, & semper interim erit locus pœnitentiæ, aut vero dictum est, quod de conuenctione, & pacto firmato conficiatur instrumentũ, & non est de substantia contractus, vt redigatur in scriptis;& tunc quia tale instrumentum ad solam probationem requirit scripturam,& non perficiet cõtractum, sed erit ante scripturam perfectum,& licet instrumentum non sit factum, non licebit contrahenti pęnitere; hæc ille.

COLLECT. 908.

Super c.1.de celebrat.missarum.

BEneficium Ecclesiasticum obtinẽs, & quilibet in Sacris constitutus ad recitationem Diuini officii tenetur, hoc dicit; Limita primo in casu Sayr.in decis.16.de ætat.& qualit.vbi fuit dictũ, quod horas Canonicas recitare non tenetur, qui possidet beneficium, de quo nulliter est prouisus,& ratio est secũdũ Fabr.in decis.90.C.de Episcopis,& cle. quia intruso æquiparatur, qui nec similiter ad recitationem tenetur; Limita secũdo in Subdiacono, cui fuerat dispẽsatum, vt ducat vxorem, quia ad horas Canonicas non tenetur Idem in decis. 24.de celebrat.missar.Limita tertio, vt nec pariter recitare tenetur, qui possessionem beneficii non est adeptus, Idem in decis.14.eod.lit.Limita quarto in cæco, nec dispensatione aliqua ęget Balb. in decis.523.p.3.& idem Sayr.in decis. 15.de celebratione missar.Limita quinto in militibus religiosis, qui vt pensionarii, nec ad officium B.Mariæ tenentur Idem in decis.17.eo.ti.Limita sexto in obtinente beneficium litigiosum, vel si eiusdem fructus reperirentur sequestrati Balb.in decis.22.par.1.Intellige secundum Less.dummodo probabile sit, ipsos in lite fore esse perditores, & fructus minime recuperaturos; Pro coronide tamen huius mat. ad duo animaduerten.Primo, quod beneficiarius horas non recitans pro rata fructuum resti-

restituere tenetur Sayr.in decis. 22. de celebrat.missar. quam not.ad ornatum tex.in c.fi.de rescrip.in 6.Intellige secũ dum eundem in decis.12.eo.tit. vbi fuit dictum, quod beneficiatus horas non recitãs primis sex mensibus solum peccat, postea vero etiam fructus restituere tenetur; Animaduertendum secundo, quod Canonici horas in Choro collegialiter recitare tenentur Sayr. in decis. 13.eod.tit.

COLLECT. 909.
Super c. cum oportet de accusat.

¶ Delicti in genere.

IVdex inquirere,non præcedente infamia,nõ potest.h.d.Amplia primo in casu Sayr. in decis. 8. de accusat. vbi fuit dictum, quod inquisitionis iudiciũ infamiam præcedere debet, etiã quoad regulares,nec sufficit vnius,aut duorum depositio de delicto; Amplia secũdo in casu Balb.in decis.91. vbi hoc nec procederit,asserit existente consuetudine in contrarium;Nunc limita & primo in delictis atrocioribus, ac praui exempli Faber in decis.2.C. de exhibendis reis; Limita secũdo in casu decis.Rot.Rom. 2.de accusat.vbi fuit decisum, quod potest Ordinarius inquirere cõtra certam, personã,nulla infamia pręcedẽte,& lite non contestata, dũmodo suspicio aliqua contra eandem personam adsit.

COLLECT. 910.
Super l.1.§. Item illud.ff.ad Syllanianum.

¶ Inquisitionis iudicis nulla præcedente fama regulariter prohibitæ.

ANte omnia debet Iudici constare de corpore delicti.h. d. Amplia primo procedere etiã quando esset puniendus ille, qui auxilium delinqentibus præbuit, quia puniri non poterit, nisi prius legitimè constet de principali delicto illius, cui dicitur præstitum auxilium,ita decidisse testatur Rot.Lucẽs. diuers.decis. 37. Amplia secundo in casu eiusdem Rot.in decis.39. vbi fuit dictum,quod non cõstito de corpore delicti, non potest deueniri ad torturam; Amplia tertio in casu dec.Senatus Madiolanen.pœnes Iul.Clar.in §.fi. quæst. 4.vbi fuit dictum, quod quando est delictum facti permanentis, cuius vestigia remanent,non dicitur constare de delicto,nisi Iudex locum ipsum oculis subijciat;Limita tamen hæc omnia,vt non procedat in crimine assassinij, quia potest de tali delicto quis puniri, quamuis non constet de corpore mortuo,ita decisum in Rota Sabaudiæ testatur Faber in decis.8.C.de sicarijs.

COLLECT. 911.
Super Conc. Trid.sess.24.c. 6.

¶ Matrimonij prohibiti inter raptorem & raptam.

INter raptum, & raptã matrimoniũ contrahi non potest,nisi rapta a raptore sit separata,ac in loco tuto,&libero posita fuerit.h.d.Limita primo, vt raptus non committatur in virginem abductam causa matrimonij, consentientibus agnatis,licet inscio,aut inuito curatore Ant.Faber in decis.1.C.de raptu Virginum; Limita secundo his tribus concurrentibus,videlicet quando abducitur puella volens; Secundo, quod sit sit æqualis,ad contrahendum matrimonium,& tertio, quòd vere contrahatur ita decidisse Rot. Pisan. testatur Mart. in decis.19.Limita tertio,vt raptor non sit,nec dici possit ille, quẽ Virgo vltro sequitur, licet eã stupret, ita videndus Sayr. in decis. 1. de raptoribus; Limita quarto in casu eiusd.in decis.2.eod.titu. vbi fuit dictum,quod raptus sine violẽtia

tia cōmitti non potest, & illū facere dicitur, qui per munera *Puellæ* persuadet parentibus inuitis; Nunc amplia dispositionem huius tex. & primo vt matrimonium contractum cum rapta non restituta, censendum sit ipso iure nullū, ita decidisse testatur *Sayr*. in decisio. 36. de sponsalibus; Amplia secundo, vt raptor condemnandus sit parenti, qui raptus accusationem instituit, non minus, quam fisco, idemq. est si non de rapto sed de clandestino matrimonio actum est Faber in decis. 2. C. de raptu virginū, & an matrimonium cōtrahendum euitet pœnam raptus, quod non, tenet Peguer. in decis. 42. Rot. Catalon.

COLLECT. 912.

Super l. vnica C. de confessis.

¶ Confessus quando non habeatur pro iudicato.

CONfessus pro iudicato habētur. h. d. Limita primo in casu Fabri Ro. Sabaudiæ in decis. 1. C. eod. titu. vbi fuit dictum, quod vera est præfata conclusio, si prius constet admissum esse crimē alias enim sola confessio non noceret, quam diligenter nota ad tex. in l. is qui cum quo, ff. de confessis. *Limita* secūdo in casu decis. Viu. 68. vbi fuit dictum, quod reo cōfesso debet dari breuis terminus aduersus confessionem, & sic quoad hoc non habetur pro iudicato, quam nota ad limitationem tex. in l. & quia proinde §. 1. ff. ad l. Aquiliam; *Sub*limita nisi essemus in capto in fraganti crimine Ioan. Gall. in decis. 122. Rot. diuers. Franciæ; Sublimit a secundo in delicto notorio Papon. lib. 3. arrest. 17. Limita tertio in casu eiusdem Fabr. in decis. 8. C. de confessis; vbi fuit dictum, quod Iudex non potest habere pro condemnato ad pænam ordinariam illum, cuius confessionem extorsit promissa impunitate.

COLLECT 913.

Super c. ex transmissa, de filijs Presbyter.

¶ Filiorum successionis prohibitæ in paternis beneficijs immediate.

FIlijs Presbyterorū nō possunt succedere in beneficijs Patris h. d. cum quo concordat const. Clementis Septimi anno 1530. & Concil. Trident. sess. 25. de reformat. c. 15. Amplia primo, vt procedat etiā in filijs naturalibus procreatis ante clericatum. Balb. in decis. 29. & patet ex verbis conc. ibi, qui non ex legitimo nati sūt matrimonio, & ita censuit Sacra Congregatio; Amplia secundo, vt collatio ei facta sit ipso iure nulla Sayr. in decis. 1. de const. Amplia tertio, vt nec iuuet Regula de triennali contra dictum decretum conc. vt fuit resolutum in vna Calaguritana Canonicatus 3. Iunij 1602. & ita pariter declarauit *Sac*. Congregatio. Nunc limita & primo non procedere in illis beneficijs, quæ Pater dimiserit ante hanc constitutionem, vt fuit resolutum in vna Calcia ten. coram Domino Fabio refert Farinac. in decisio. 81. Limita secundo, quando beneficium erat portio tempore quo Pater illud obtinebat, & postea fuit factū Canonicatus Achil. de Graff. in decis. 1. de filijs Presbyteror. Limita tertio, vt non procedat in nepote legitimo ex filio illegitimo, ita pulchra, ac omnino videnda Sayr. decisio. 9. de filijs Presbyteror. & ratio est secundum Balb. in decisio. 21. quia cum prohibitio hæc sit odiosa, extendi non debet, & ita pariter censuit Sacra Congregatio concilij; *Limita* quarto in illegitimo religioso effecto, ita Sayr. decisio. 4. de filijs Presbyt.

COL-

COLLECT. 914.

Super c.cum P. tabellio de fideiussor.

¶ Instrumentorum confectorum a notorio de falso inquisito.

TRactant DD. materiã extractionis instrumentorum; Pro cuius ornamento animaduertendum, quod instrumenta sunt extrahenda parte citata, vt testatur Rot. decis.1. de fide instru. & ea. Rot. decis.15. de testib. & facit alia dec. Rot. collect. a Farinac. 549. vbi fuit resolutum, quod scripturæ extractæ ex Archiuio reposito pœnes Capitulũ, nõ citata parte aduersa ad videndum, collationari non probant: Nunc limita, & primo non procedere quando fuerunt extracta partim ab eisdem Notarijs, partim a successoribus in officio, & habentibus facultatem Regiam illa extrahendi, quia censentur esse in forma probanti iuxta decis. Card. Put. 14. de fide instrum. Caputaq. in decis. 351. par. 2. nec in his terminis loquitur decis. 1. de eod. titu. supra cit. & ita fuit dictum in vna Mediolanen. Iurisp. 29. Ianuarij 1589. coram Comitulo; Limita secũdo, quando pars est in causa ne formiter extrahatur Peregrin. in decis. 159. lib. 2. & ita fuit resolutum coram Seraphino in vna Cartaginen. portionis 14. Nouembris 1594. & in vna Astroginen. Prioratus 13. Ianuarij 1598. coram Mellino.

COLLECT. 915.

Super l. fin. C. de præscript. 30. ann.

¶ Restitutionis contra præscribentem ex capite ignorantiæ.

REstitutio contra præscribentẽ ex capite ignorantię datur. h. d. Amplia primo procedere etiam ex capite claus. generali si qua mihi iusta causa Osasc. in decis. 56 & aliquid per Ioseph Lud. in decis. Perus. 48. num. 23. Amplia secundo procedere contra præscriptionem tam longi temporis, quam longissimi, & etiam 40. ann. Affl. in decis. 37. 40. & 329. Boer. in decis. 29. Mohed. in decis. 13. Rot. Genuen. in decis. 203. & aliquid per Ioseph. Lud. in decis. Lucẽs. 48. num. 22. & in dec. 52. nu. 47. Benint. in decis. 69. exemplificari poterit in illo qui in alterius ius succedit, cui propterea conceditur restitutio Affl. in decis. cit. Borgnin. decis. 16. de contractibus p. 2. Amplia tertio, vt nedum detur cõtra præscriptionem principalem; sed etiam contra quadriennium Rot. Auen. in decis. 97. diuers. Amplia quarto in casu decis. Tess. 133. vbi fuit dictum, quod restitutio in integrum ex capite ignorantiæ datur aduersus præscriptionem 30. annor. etiam si non sit deducta in iudiciũ infra quadriennium a die læsionis; Limita, quando ignorantia nõ est probabilis; sed adest præsumptio scientiæ Tess. in decis. Pedem. 132.

COLLECT. 916.

Super l. prætia rerum. ff. ad l. Falcidiam.

¶ Probationis valoris rei.

POnit modum probãdi valorẽ rei; Tu dic, quod multis probatur modis, & primo æstimatio alicuius fundi non debet fieri respectu mensuræ, & secũdum illam eius probari valorem, sed respectu bonitatis eiusdem fundi Affl. in decis. 58. Secũdo probatur per libros æstimi authoritate publica factos, Frãc. Marc. in decis. 484. & in decis. 63. par. 2. & facit Doctr Bart cõmun recepta in l. 3. C. de prædi. & om. rebus naui. lib. 10. in dubio enim præsumitur rem tantum valere, quantum est æstimata in communi, Balb. in deci. 23. Tertio probatur per documenta, & instrumenta facta de alijs locis vicinis, æque bonis Franc.

Marc.in dec.484. aliquid per Borgnin. decis.15. de cõtract.par.2.& in deci. 24. Quarto res tantum valet, quantum vendi potest Balb.in decis.22. Intellige primo, vt inspici debet; quantum vẽdi poterit in loco publici fori, Affl. in decis. 23. & aliquid per eundem in decisio. 316. vnde si posset vendi multo pluris, vel multo minoris extra forum non debemus illud inspicere Franc. Marc. in decisio.484.Rot.Genue.in decis.144. num.6 Intellige secundo, quando emptor sciebat rei qualitatem, secus si ignorabat, Ego in decisio. 22. & aliquid per Franc.Marc.in ead.decis.num.17. Intellige tertio habita ratione tẽporis, quia prętia rerum ex temporũ varietate mutantur Franc Marc.in decisio.63.par. 2. Hinc est, quod vt iustum prætium dicatur, debet inspici qualitas rei, quantitas introitum, & venditionis tempus, Rubin in decis.33. aliquid per de Franch. in decis.54.num.10. Osasc. in decis. 42. Marc.in dec.483.Quinto probatur per venditiones factas in loco eodem tempore Maynard.in decis.579. part.2.& idem Marc.in pluries cit.decis.484. nu. 38.Sexto probatur per arrendamenta, licet contra Cassad.in decis.20. de probat.neque valor rei probatur per testes deponentes de auditu, quia ille non percipitur ex auditu Verall.in decis.264.p. 3.licet bene probat, si deponit de communi sententia Gomez Leo.in decisio. 97.diuer.

COLLECT. 917.

Super c.fi. de consuetud.in 6.

¶ Optionis.

SEdet mat.optionis, & dicas, quod in quampluribus casibus cessat optionis beneficium; Et primo in membris separatis a canonicatu, & præbenda Verall.in decis.282.par.2. Quod intelli ge quando sumus in resignationibus factis in manibus Papæ Idem Verall.in decis.281.par.2.Secundo in præbenda vacante in Curia, quæ pretextu cõsuetudinis optari non potest Rot.decis. 3. de consuetudine in nouis; Tertio hæc consuetudo in Ecclesia, in qua adsunt maiores, & minores præbendæ, tollitur per claus.derogatorias in litteris Apostolicis positas Rot.decisio.5.de consuetudine.

COLLECT. 918.

Ad Bar. in l.legata.ff. de legatis 1.

¶ Repetitionis testium.

LOquitur de repetitione testium pro cuius ornamento primo animaduertendum, quod testes si in repetitione referant sed ad examen primũ, in omnibus, & per omnia probãt, licet primum examen esset nullum ex defectu solemnitatum Verall.in decis. 287. par.1. testis enim primo examinatus si cõtigit illum repeti, liberũ est ei ad primum examen se conferre Balb.in dec. 19.Intellige si per extensum deponat, alias non auditur, secundum quod in Prætorio Fraciæ refert decisum Papo. lib.24.tit.8.arrest.6.Mynsing.obser.64. cent.3. Intellige secundo dummodo in repetitione subsequatur partis citatio, ita Capyc.in decisio.35.& Rot Bonon. teste de Barz. in decisio. 137.Amplia principalem conclusionem in casu decisionis Guid.Pap.72. vbi fuit dictum, quod Iudex potest facere iterato examinari testem post didicita testificata, & si deponens se referat primo examini, valet; Amplia secundo in casu decisio.Papon.lib.9.titu.1 arrest.22.vbi quando testes examinati ad perpetuam rei memoriam possunt referri primo examini; Amplia tertio in teste

qui

qui virtute monitorialium deposuit, repetendus est in forma iudicij, & potest se ad primum examen referre, ita Ant. Faber in decis. 40. C. de testibus.

COLLECT. 919.

In c. pœn. 3. q. 9.

¶ Iuramenti depositionis testium.

SVbstantia depositonis testium consistit a iuramento, h. d. Et propterea Iafred. in decis. 59. scripsit, quod examinatio refertur ad tempus iuramenti, quam ad l. si quando, vbi Bar. C. de testibus reponas, licet partium consensu remitti possit Crescen. in dec. 4. de testibus Gayl. obser. 101. lib. 1. & adeo ad tẽpus iuramenti refertur, quod sufficit, vt testes iurent intra dilationem datam ad probandum, licet postea deponant, vt decisum referunt DD. de Rot. in dec. 13. de probat. in nou. & in decis. 8. eod. tit. in nou. & in dec. 3. de dilat. in nou. & in dec. 1. Bisign. de testibus, & aliquid per Boer. in dec. 294. num. 19. Hinc secundo infertur, vt si testes iurent die non feriata, & deponant die feriata, valet depositio Guid. Pap. in decis. 125. & Boer. cit. dec. contrariam sẽtiam tenẽt Bellam. in decis. 714. & Benint. in dec. Bonon. 11. Hinc tertio infertur, quod tempus datum ad probandum non currit, dum disputatur super aliquo emergenti in causa iuramenti Iafred. Balb. in dec. 185. Infertur quarto ad decis. Fabr. 8. C. eod. tit. vbi fuit dictum, quod tunc testes habentur pro auditis, cum iurauerint, cum omnis actus testium referatur ad iuramenti tempus.

COLLECT. 920.

Ad glo. in l. assiduis, in vers. confessata C. qui potior in pignore.

¶ Confessionis dotis receptæ effectus respectu creditorum, & confitentis.

DVo dicit primo, quod confessio dotis receptæ nõ præiudicat cre ditoribus anterioribus, Secundo quod est, nũ maritus cõfitens possit exceptionem non numeratę dotis obijcere, quò ad primum animaduertẽdum est, quod confessio mariti de dote recepta constante matrimonio, non valet regulariter etiam facta cum iuramento Gomez Leo in dec. 6. diuer. ideo creditores possunt opponere, & probare dotis confessæ simulationẽ etiam post lapsa tempora Papo. lib. 1. tit. 3. arrest. 8. Ro. Auen. in dec. 25. est tñ verũ, quod hmõdi confessio receptæ dotis præiudicat creditoribus posterioribus Veral. in dec. 196. p. 1. anterioribus vero creditoribus non nocet Affl. in dec. 44. Intellige quando fieret post contractum debitum, alias secus Mago. in dec. 68. Ro. Florẽt. quod amplia ẽt si maritus renunciasset exceptioni non numeratæ dotis Medic. in dec. 39. Limita primo quando prçcessit dotis promissio, & inde ex interuallo sequuta fuit confessio, nã tunc talis cõfessio nocet creditoribus, qui cũ viro medio tempore cõtraxerunt Balb. in dec. 90. & aliquid per Mago cit. dec. 68. nu. 10. Rot. Auen. in dec. 25. Limita secundo, quãdo creditor etiam solum se fundasset super sola confessione mariti, nã tunc in pari causa dicta decis. 68. nu. 12. Limita tertio, quando creditores sciuerunt renunciationem, & intra legitima tempora non exceperint Faber in dec. 29. C. eod. tit. Magon. vbi supra nu. 8.

COLLECT. 921.

Super l.2. C.de his quæ vi,metusque.

¶ Purgationis metus.

SOlutio spontanea metũ in promittendo purgat.h. d. Hinc est, quod allegatio metus purgatur per actus cõtrarios subsequutos Osasc.in decis. 142. actus enim subsequentes contrarij pręcedentibus faciunt videre recessum a præcedentibus, pręsertim quando de illis reperitur expresse facta mentio,Rub. in decis.99.& Cacher.in d.decis. 142. & quando metus dicatur purgatus tacito consensu causato lapsu longi tẽporis a ratificatione Vide decis.Cur.Archiepis. Neap.137.& aliquid per Osas. in decis. 179.nu.8.& quando solutio spontanea non purgat metum præcedentem,vide Affl.in decis.336.Boer.in decis. 100.nu. 5.Animaduertendum tamen,quod metus nunquam censetur purgatus durante eadem causa metus,Rot.Auen.in decis.113.diuers.Ioseph Lud.in decis. Lucan.18.Osasc.in decis.179.Anna,qui pariter refert decisum in S. Cons. in causa Beatricis Seruellæ cũ Carlono Vespulo in anno 1547.in sing. 341. & Caputa quẽ.in decis.221.par.2.& ratio videtur, quia durante illa causa semper durare præsumitur de Laurentijs in decisio. Auen.113. diuers. verum cessante causa certa illa durãte, si sciens illa esse nulla exercet,ratificare videtur, ita Sayr. in decis.2.de his,quæ metus, licet idem Sayr.in decis.5.eod.tit.dicat,quod professio ab initio ob metũ nulla,per actus professorum, non validatur, nec tractu temporis conualescit, & quod durante causa metus,nunquam purgari potest. Vide decis.Seraph.1176. par. 2.

COLLECT. 922.

In l.locatio.§.qui maximos.ff.de publicanis.

¶ Emptionis coactæ reddituum fiscalium requisitorum.

TRibus concurrentibus cõpellitur quis emere redditus fiscales, nempe si per tempus præteritum emerat,& maximos fructus perceperat,& pro futuro non reperiatur emptor h.d.cum qua concordat decisio Balb 99.Et propterea infero quod corruptas merces compellitur quis emere ratione publicæ vtilitatis Rubin in decisio. 9. Infero secundo, quod si Respublica habet granum ad vendendum, omnes tenentur emere,nec aliquis excusatur, & e contra si vult emere,omnes coguntur vendere pro modo patrimonij,pulchre Franc.Marc.in decis.541.quemadmodũ pro ædificandis scolis publicis, cogitur quis vendere Idem in decisio 534.sicut Ciues tẽpore carestiæ cogi possunt ad vendendum genum Reip. etiam viliori pretio,vt fuisse decisum testatur Cappell.Tholos.in decis.44.Hinc infero ad decisiones Guid.Pap.91.& Frãc.Marc. 40.quod quando ex aliqua constructioi ne affertur maius commodum construi facienti,& Reip.quam sit incommodtas vicinorum,tunc vicini cogũtur vendere,Infero pariter ad decis.Capp.Tholos.447.vbi fuit dictum quod rustici cõpelli possunt ad portandũ victualia in Ciuitate ad vendendum; & aliquid per Franc.Marc. in decis. 539.

COLLECT. 923.

Super l.tutores ff. de administrat. tutorum.

¶ Decreti necessarij in administratione tutorum.

TVtores administrare non possunt nisi decreta sit administratio.h d.

Et

Et vltra istud necesse est concurrere nonnulla alia, de quibus per Balb. in decis. 134. Item debet promittere, vtilia facere, & inutilia prætermittere, verum si in eius deputatione promisit hæc; Itẽ rẽ pupilli saluã fore, & omnia alia, ad quæ de Iure tenetur, licet nõ promiserit in specie pupillum indesesum nõ relinquere, tamẽ non dicitur legitimus, Verall. in deci. 323. p. 3. & ratio est, quia sufficit; vt per æquipollens adimpleatur Guid. Pap. in decis. 330. Capp. Tholos. in decis. 63. Item requiritur tertio, vt cõficiat inuentarium Faber in decis. 3. C. de administrat. tutor. quam ad ornatũ l. tutor, qui repertorium ff. eod. tit. reponas; hinc infertur primo, quod tutor nõ potest prçiudicialia pupillis facere ante inuentarium confectum Verall. in decisio. 321. par. 3. Infertur secundo, quod processus factus cum tutore pupilli, qui non confecerit inuentarium, sit nullus Boer. in decis. 53.

COLLECT. 924.

In l. fi. C. de contrahenda empt.

¶ Iuris Congrui.

LOquitur de iure cõgrui, super qua animaduertas, vltra ea, quæ scripsimus in Collect. 6. quod ius istud in nõnullis casibus cessat; Et primo in casu decis. Magon. 118. Rot. Florent. vbi fuit dictum, quod renuncians extraiudicialiter dando licentiam vẽdere volenti, quod vendat cui velit, non potest amplius in illa re vti iure congrui; Cessat secundo contra clericum de Franc. in decisio. 285. Cessat tertio in casu de Franch. in decis. 383. vbi fuit dictum, quod priuilegium, quod quis non conueniatur iure congrui, valet, & tunc emptor hoc iure nõ potest conueniri; Cessat quarto quando vicinus petit ius cõgruum, quia potest pœnitere, & recedere a sua petitione, inuito emptore, de Franch. in deci. 346. quamuis contrariũ referat decisum, quod scilicet non possit pœnitere Papon lib. 11. tit. 7. arrest. 9. Boer. in decis. 48. habet tamen locum nõ solum in emptione, sed etiam quando fit concessio sub annuo censu redimibili in pecunia de Franch. in decisio. 392. & quid quando bona separata simul venduntur, si possit vicinus non citatus, qui in vna re cohæret, omnia bona retrahere, vel rẽ tantũ sibi contigua, vide Magon. in decis. 29. Rot. Florent. in hoc autẽ iudicio dicas, quod Iudex loci rei est competens, remoto Iudice domicilij emptoris, de Franch. in decis. 389. & ita etiã decisum refert Thom. Triuis. in dec. Rot Venet. 34. p. 2. & Papon. lib. 11. tit. 6. arrest. 1.

COLLECT. 925.

Super l. in ecclesijs. C. de Episcopis. & Cler.

¶ Beneficiorum collationis ciuibus ex consuetudine loci faciendę.

AD Ecclesiam, seu beneficium sunt promouendi, qui de illa Ciuitate sũt, vel oppido. h. d. Intellige in Regnis, vbi est tale priuilegium, seu cõsuetudo, prout in Regnis Hispaniæ Gama in decis. 91. vbi tamẽ non est tale priuilegiũ, seu consuetudo potest conferri beneficium Clerico alias idoneo, vndecunq. sit, vt fuit decisũ in vna Vallisollæ præhæminentiarũ 24. Nouem. 1603. corã Illũstris. Pamphilio, quam not. ad tex. & ibi glos in vers. vndecunque in c. ad decorem de institut. bene tamen verũ est, quod qui est de loco diœcesis beneficij, debet si est idoneus alijs extraneis præferri, Balb. in decis. 21. quemadmodum venit etiam alijs præferendus ille, qui est ex gremio Ecclesiæ Rot diuers. deci. 413. par. 1. quam not ad tex. in cap. obitum 61. dist. & ad c. metropolitano

63.dis.sicut a simili dicimus inter duos præsentatos, aut alias habentes ius ad beneficia, tūc enim cæteris paribus prę ferendus esset de iure naturalis, & qui est ex gremio Ecclesiæ extraneæ, Rot. dec.654. Inter collectas a Farinac. & in cōcursu ad parochiales præferendos esse Clericos Ciuitatis ipsius exteris alijs, dummodo in maxima scientia nō præcedant extraneis ipsis Ciuitatensibus, testor Ego Curiam Archiepis. Neapol. decidisse in deci.129. & in conferendis Cappellaniis, vide pulchram decisio. Achill. de Grass.169. ex num.9. & ita alias decidit ead. Rot. in vna Solonantica Cappellaniæ del voto 3. Iunij 1585. Limita tamen regulam tex. cū omnib. supra adductis dupliciter; & primo in casu decis. Rot. diuers.414. p.1. vbi fuit dictum, quod vt locū habeat huiusmodi prælatio in beneficijs, non sufficit, vt sit naturalis ex matre ī aliquo loco, sed ex Patre, quia quoad hoc filius sequitur Patris originem, non autem matris, quā not. ad tex. in l. assumptio. §. filius. ff. ad municipalem; Limita secundo in casu decis. Rot. in antiquis 76. de rescriptis, vbi fuit dictū, quod si aliquis est oriundus de aliqua Diœcesi, si impetrat beneficium se Clericus Diœcesis beneficij, talis gratia valet, & non est subreptitia, quam ad limitationem c. super literis, de rescriptis, reponas.

COLLECT. 926.

Super c. quæsitum, de rerum permut.

¶ Beneficiorum permutationis ex pacto prohibitæ.

BEneficiorū permutatio, pacto præcedente, facta non valet. h.d. quemadmodum non valet si fieret inter tres, vel quator, Verall. in decis.325. par.2. de contractibus, Item absque Summi Pontificis authoritate Garz. in decis.3. Itē si permutatio fieret iure proprietatis, Balb. in decis.29. Item facta de beneficio patronatu, absq; patronorum consensu, intellige, vt possit annullari, Guid. Pap. in decis.374 Franc. Marc. in decis.240. Bellam. in decis.177.179.181. & 751. Rot. dec.5. de rerum permuta. in antiq. & in decis.10. de Iurep. Capp. Tholos. in decis.107. quemadmodum institutio, atq; collatio facta non valet, Guid. Pap. cit. deci.374. Bellam. in dec. 128. Mohed. in decis.325. Franc. Marc. in decis.474.482.493. & 1140. & quid si patronus non contradicat, Cassad. in decis.1. de locato, Itē concurrentibus positis per Rot. decis.2. de præsumpt. Bellam. in decisio.344. Item expectans, qui habet dimmittere beneficiū, quod possidet, si gratia habet effectum, non potest illud permutare, Rot. decis.14. de rerum permut. Item permutatio facta de beneficio vnito ead. Rot. in decis.3. eod. titu. in antiq. valet tamen facta per procuratorem laicum, Rot. decis.11. de rerum permut. in antiq. Item facta sub conditione si placet patrono, Rot. deci. 12. eodem titu. Item valet, licet, permutantes in impetratione nō expresserint alia beneficia Rot. decis.15. eo. tit. num autem resignantes beneficia ex causa permutationis ante secutam, seu perfectam permutationem, perdāt possessionem negat Rot. in decis.16. num minor valor vnius ex beneficijs permutatis arguat suspictionem fraudis, negat Rot. decis.2. Item resignatio ex causa permutationis facta in Curia, non inducit reseruationem, si permutatio non sortiatur effectum Rot. decis.4. & beneficia per resignationem ex causa permutationis vere vacant, Rot. decis.7. & beneficium nō videtur vacare, ex quo alteri permutantium est collatum, Rot. deci. 5. Pro huius tamen materię ornamento quæro primo, nū permutantes possint ad sua beneficia redire, sine noua collatione,

tione, petita tamen licentia, & affirmat. respondit Boer. in decis. 97. & tunc an fructus debeant inuicem restitui vide eund. in decis. 98. Quæro secundo ad quem spectet rescissio permutationis beneficij, & ad Iudicem Ecclesiasticum pertinere; refert Papon. lib. 3. titu. 11. arrest. 5.

COLLECT. 927.

Super c. nemo deinceps, de elect. in sexto.

¶ Commendæ.

LOquitur de commenda; Ad cuius materię generalem cognitionem, nota quod commēdatarius Ecclesię nō dicitur Prælatus, sed habet quandam affinitatem, cū prælatura, Capyc. in decis. 3. & propterea si fuit spoliatus, non potest agere remedio c. reintegrandæ, Put. in decis. 206. lib. 3, & commenda afficit beneficium, Cassad. in decis. 32. & expectans non potest capere beneficium affectum per commendam cessante ea, Mohed. in dec. 129. quandoquidem tamen vim beneficij obtinet, quia cōmenda perpetui beneficii, afficit beneficium, Idem Put. in decis. 158. lib. 1. & commendatum beneficium mortuo commendatario vacat, vt prius, Verall. in decis. 144. par. 1. & quando cognoscitur beneficium esse commendatum, vel in titulum datum, vide eund. Verall. in decisio. 145. & commenda cessat per superuenientiam noui tituli Idem in decis. 146. & requirit pacificam possessionem, sicut beneficium, Put in decis. 22. lib. 2.

COLLECT. 928.

In l. item si verberatum. §. 1. ff. de rei vendicat.

¶ Principis non intelligendæ, nisi in casibus a iure expressis.

QVando propter vtilitatem publicam, quis cogitur rem suam vēdere tunc Princeps tenetur ad prætium. h. d. Et propterea infero ad decisio. Valasc. 22. Rot. Lusitan. vbi fuit dictum, quod eo casu non tenetur, nec cogi potest venditor ad habendam fidē de prætio, hinc est, quod quando cogitur ab Ecclesia ad vendendum seruitutem altius non tollendi via publica intermedia, tenetur soluere prætium, de Franch. in decis. 223. idem pro extruenda, & amplianda Ecclesia Grammat. in decis. 75. & Franc. Marc. in decis. 334. & quando pro vtilitate Reip. tenetur quis vendere rem suam, & ei refundendum sit prætium vide Boer. in decis. 322. & Gomez. Leo. in decis. 97. diuers. quam diligenter not. ad hunc tex.

COLLECT. 929.

Super clausul. promittens non contrauenire.

¶ Clausulæ Promittens non contrauenire.

CLausula hęc, promittens omnia esse vera, & in nullo contrauenire; nonnullos sub se continet effectus; Et signanter primo, quia compræhendit omnem modū, etiam per quem indirecte contractui nō statur, vt fuit dictū in vna Romana resc issionis concordię 12. Ianuar. 1579. coram Aldobrandino, vt apparet in decis. 233. p. 1. diuers. quā not. ad celebrem glos. in c. vt inquisitionis §. prohibemus in verbo quocunque modo, de hæretic. in 6. Secundo, quia vbi posita est prętata claus. operatur, vt censeatur inducta donatio inter viuos,

ita vt sit irreuocabilis, Ego in dec. Cur. Arch. Neap. 99 quā nota ad originalem doct. Bar. in l. fi. C. de pact. Tertius effectus est, quia quis non potest venire cōtra actum a se gestum, vt pulchre refert in Sac. Conf. Neap. decisum Cramm. in decis. 90. licet loquatur quando est adiecta virtus iuramenti.

COLLECT. 930.

Super clem. 1. in fi de homicidio.

¶ Irregularitatis non incursus & homicidio necessario.

HOminem occidens defensionis cā non efficitur irregularis, h. d. Amplia primo procedere etiam in membri mutilatione, Capp. Thol. in decis. 207. Amplia secundo etiā pro defensione rerū, Carz. in decis. 22. quā nota ad tex. in c. suscipimus de homicid. Amplia tertio in casu decis. Sayr. 39. cit. tit. vbi fuit dictū, quod moderamen inculpatę tutelę secundum periculū illius attēditur, qui ab iniusta iniuria defenditur, siue seipsum, siue aliū defendat; Amplia quarto, vt ad mei necessariā defensionē licet occidere agressorē ac pręuenire, vt in casu Sayr. in decis. 41. quod intellige qñ incontinenti est agressurus, secus si ex interuallo Balb. in decis. 29. Nunc limita, & primo in casu eiusdē in decis. 14 vbi fuit dictum, quod occidēs se defendendo, cui fuga fuisset dedecori. licet non peccat, erit tñ irregularis; Limita secundo in casu eiusd. in dec. 30. vbi occidēs inuasorē etiam si culpa inuasus sit; Limita tertio in eo, qui ingressus est domum adulterandi, nā si se defendēdo occidit Maritum, erit irregularis, Sayr in decis. 42. eod. tit. Animaduertendum tamen, quod si causa defēsionis euitabilis, quis modum excesserit, non per hoc erit homicida voluntarius, & propterea in eo cadere terminos Cōc. Trid. Sess. 24. c. 6. Sayr. in decis. 9. de homicid.

COLLECT. 931.

Super Conc. Trid. sess. 24. c. 18.

¶ Electionis Parochorum qualiter faciendæ.

DIsponit, quod ad Parochiales ex dignis, & approbatis, eligendi sunt digniores, & magis idonei; Hic enim duo sunt dubia; Primo an eligens dignū ad beneficium, omisso digniori peccat mortaliter; Secundo an teneatur illi ad restitutionē; In primo DD. cōmuniter docent promouentē eligentem, seu prę sentatū dignum, omisso notabiliter, digniori peccare mortaliter, ita Sayr. in decis. 22. de pœnitentijs, Alex. Raud. in decis. 35. quæ conclusio limitatur multipliciter, & primo vbi dignior esset alienigena, vel de alio Collegio, seu Ecclesia, quia tunc præfertur idoneus eiusd. Ecclesiæ, seu Collegij, Rubin. in decis. 339. quæ facit ad c. nullus inuitis 61. dist. Limita secundo, qñ magna cū difficultate dignior potest haberi, quia tūc non est standū in expectatiua, sed prouisio potest fieri de digno. Ego in dec. Cur. Archiep. Neap. 12. Hinc Sac. Congregatio Conc. censuit posse permitti pręsentationem regularis ad Ecclesiam parochialem existentē in Regionibus, in quibus ob hæreses crassātes, & bella inita sit sacerdotum Regulariū inopia; Limita tertio, vbi hebens competētem literaturā, haberet pariter curialitatem antiquam, quia tunc si concurrit cū digniori, potest ob experientiā bene regē di; quam acquisijsse præsumitur diu viuens in Curia præferri digniori, ita Raudens. in dec. 66 casu 17. & ita extat Bulla Leonis Decimi in Bullario fol. 191. Limita quarto, vbi esset excessus modicus, seu exiguus in magis idoneo, per respectum ad idoneum, Balb. in decisio. 22. Quoad secundum non tenetur ad restitutionem, nisi quando beneficium debe-

debetur dignlori ex aliquo statuto, vel lege Gratian.in decis.97.

COLLECT. 932.

Super l.1.ff.de eo,quod metus causa.

¶ Omne,quod metu fit,ratum non habet Prætor.

OMne,quod metu fit,ratũ nõ habet Prætor,h.d. Ex quo infero primo ꝙ resignatio beneficij metu facta, est nulla Mohed.in decis.32.& rõ est,quia tunc agitur contra diffinitionẽ resignationis,quæ est,vt sit iuris proprii spõtanea facta refutatio,Balb.in deci.29. Infero secundo,quod promissio facta metu non valet,vt refert decisũ,Papon.li.10.ti.2.arrest.4.Tertio iuramentũ,Affl. in decis.263. Quarto testamentũ factũ metu, est ipso iure nullũ.Balb.in decis.29.quam not.ad l.1.ff.de testam Infero quinto ad decis.Capp.Tho.in dec.285 vbi fuit dictum, quod renunciatio beneficij facta causa permutationis metu licet non sit ipso iure nulla,venit tamẽ annullanda, quam nota ad tex.in c. ad aures,& c.ad audientiã de eo,quod metus causa,ad quod facit decis.Rot.367. Infero sexto,quod metus interueniens rescindit conuentionem inter contrahentes Capyc.in dec.95. & aliquid per Gram.in decis.103.Ioseph Lud.in decis. Lucen.18.Itẽ solutio metu facta Raud. decis.10.& qñ solutio spõtanea purgat metũ præcedentẽ, vide per Affl.in decis.336.& Boer.in decis.100.nu.15.Itẽ matrimonium,quod amplia,vt sit nullũ etiam copula subsequuta,Mart.Ro.Pisan.in decis.64.quam ad ampliationem c.cum locũ de sponsalibus,reponas,Itẽ professio ob metum reuerentialem parẽtum facta,non valet,Sayr in decis.91. de regularibus,quam not.ad text.in c.1. de his,quæ vi;metusue caus.Itẽ absolutio ab excommunicatione, vel interdicto,Rot.in decis.29.in Ant.quã ad c.1. de maiorit.& obed.in 6.reponas, Item metus dans causam contractui spirituali,ipsum rescindit Franc.Marc.in decis. 791.part.2.

COLLECT. 933.

Super l.1.C.de sentent.& re iudicat.

¶ Rei iudicatę(cui standum)illationes.

STandum est rei iudicatę.h.d.Et propterea Ego infero ad Claus. parito quæ frequẽs est in Ro.Rom.quę quidẽ reddit cõmissionẽ,& iurisdictionẽ cõditionalẽ,vt pulchre decidit Card.Put in decis.4.29.lib.1.& ita fuit resolutum in vna Calaguritana Cappellæ S. Crucis 13.Ianuar.1589.coram Orano, & ideo non tribuit iurisdictionẽ priusquam sit paritum,Balb.in decis.23. quã nota ad ampliationem c.cum dilecta de rescri. & fuit resolutum in d.Calagurirana coram Orano,nec sufficit quod sit paritũ, nisi cõstet in actis de paritione, Rubin. in decis.29.& fuit pariter resolutum in vna Tarraconen. pẽsionis 15.Nouemb. 1593.coram Gipsio, Animaduertas tamen,quod hæc claus.prę supponit rem iudicatam,Ego in decis. Cur. Archiep. Neap.122.& ideo si super expensis non adest res iudicata,quis illas soluere, & illarum respectu non obstat claus.parito,vt fuit resolutũ in vna Mediolanen. Cappellaniæ 13.Maii 1599. coram Seraphino,& ideo signatura non solet dare hanc clausulam,nisi quando adsunt tres conformes, & sic non refertur ad condemnationem vnica sententia,licet ob non interpositam appellationẽ, vel non prosequutam,transiuit in iudicatũ vt fuit dictum in vna Toletana Pensionis 12.Decembris 1590.coram Licta.

COL-

COLLECT. 934.

Super l.vnica C.de mutatione nominis.

¶ Mutationis nominis.

NOn licet mutare nomẽ.h.d.Hinc est, quod contrafaciens punitur pœna falsi,Balb.in decis.39.quam not. ad tex.in l.falsi nominis.ff. ad l.Cornel. de falsis,Hinc infero primo,quod Notarius supponens vnã personam pro aliã ead.venit pœna plectendus Sesse,Rot. Aragon.in dec.19.licet regulariter Notarius non obligetur contrahentes cognoscere,vt decidit Sac.Cons.Neap.vt apparet in decis.de Franch.263.Infero secundo ad pulchram decis.Fabri 1.C. de mutatione nominis,vbi fuit dictum, quod mutatio nominis in familię nobilioris iniuriam,virgis, & exilio castiganda est,itemque pœna honoraria,ni reus sit infamis;Infero tertio ad decis. Sayr. 2.de pœnis,vbi fuit decisum,quod mutare sibi nomen ad aliquid acquirendũ, licet,dummodo seruus non sit, aut nisi ad fraudandum,aut damnificandum creditores,aut alios,id faciat.

COLLECT. 935

Super l. edita C.de edendo.

¶ Cumulationis actionum.

PRo cognitione terminorũ huius l. in qua pertractatur per DD.mater. cumulationis actionum; Animaduerto quod actionum cumulatio regulariter est permissa,Balb.in decis.22.quod procedere asserunt etiam lite contestata, si neque contrarietas, neq;idemptitas insit Franc.Marc.in decis.80. par.2. Ampliant primo procedere etiam in actione ciuili respectu criminalis,Idem in decis.910.& vide pulchram decis.Tess. 18.Rot.Pedemont.Magon.in decis.91. Rot.Lucan.Hinc est,quod ciuilis,& criminalis actio ex eodẽ facto descendentes in eod.libello,sub vtraq; specie possunt intentari Bellã.in decis.400.Marc. in decis.227.p.2.& 919.Ampliant secũdo,vt remedia ad diuersa tendẽtia possunt cumulari Minad.in deciis.31.Ampliant tertio in actione personali cum hypotecaria.Guid.Pap.in decisio.108. Boer.in deci.334.Capyc.in decisio.80. Mynsing.obser.58.cent.1. quemadmodum rescindẽs, & rescissorium possunt in eodem iudicio intentari,Guid. Pap. in decis.143.item iudicium particulare incidẽs potest cumulari cum principali vniuersali,quando illi non præiudicat, vt refert decisum Papon.lib.7.tit.8.itẽ nullitatis,& restitutionis in integrum Mynsing.cent.2.obser.25.non admittitur tamen cumulatio,quando actio prima ita se habet ad secundam, vt absolutoria lata in prima passibile est parere exceptionem rei iudicatæ in secunda Boer.in decis.334.aliquid per Capyc.in decisio.209.Item quando duo actiones ita se habent,vt vna proposita,condemnatio neque sequuta,& exactione facta contingit liberatio ab altera Gram. in decis.68. Item intentans remedium ex testamento, vel donatione non potest post litem contestatam cumulare viam intestati,vel ex codicillis agere,Boer.in decis.33.Affl.in decis.13.Mynsing. obser.25.cent.3.

COLLECT. 936.

In l.vnica.C.vt nemo inuitus.

¶ Nemo cogitur accusare,vel agere.

NEmo cogitur accusare,vel agere. h.d.Et ita decisum scribit Bellam. in decis.728.Boer.in decis.125. Limita primo quando quis cœpit agere, nam actori non licet desistere post ius reo quæsitum, litis cõtestatione Affl.in decis.

dec.173. *Limita* secũdo in remedio l.dif famari C.de ingenuis, & manummissis Affl.in decis.264.Boer.in decis.255. Benin.in decis.66.Mynsing.obser.78. cẽt. 3.Gayl.obser. 9. lib. 1. *Limita* tertio in creditore,qui cogitur totum creditum petere,si debitor opposuerit, vt petat totã prætensam summam,& Iudex debet interloqui silentium esse imponendum nisi in termino assignato,creditor totam summam petat, Ioseph Lud. in decisio.46.Rot.*Lucan*. Franc. Marc. in decis.911.par.2. Iafred.Balb. in decisio. 413. Limita quarto indirecte,& per Iudicis officium,quia compellitur agere, Bellam.in decis.728. *Limita* quinto tertius potest cogere nolentem litigare in eo iudicio,vt litiget, & potest inuitum volentem a lite recedere,& defendere, Benint.in decis.77.Rot.Bonon. & de alijs limitationibus, vide pulchram decis.de *Franch*. Cons. Neapolit. 41. & Mynsing.obser.78. cent.3.

COLLECT. 837.

In l.quid ergo ff. de ijs,quæ notantur infamia.

¶ Ratihabitio nil operatur vbi consensus determinato tempore requiritur.

QVando cõsensus requiritur certo & determinato tempore ratihabitio,postea sequens nil operatur h d.Et propterea infertur, quod ratificatio debet fieri eo tempore, quo posset fieri actus, seu dispositio, Guid. Pap.in decis.13. pulchre Balb. in decis. 126.Ioseph *Lud*.in decis Lucens.18.nu. 8.& 9.& ratio est, quia ratificatio non operatur,quando res non est integra,& aliqua mutatio est facta Affl.in decisio. 300.& aliquid per Osasc.in decis 119. Intellige tamen dummodo id,quod ratificatur, dolum non contineat, quia actu dolus ratificari non potest, Verai. in decis.1.par.3.Intellige secũdo, dummodo non sit nullus.Balb.in deci. 253. Intellige tertio,vbi consensus nõ requiritur ad solemnizandum actum, quia tunc debet interuenire in ipso actu, & nõ sufficit,vt postea interuenerit, Osas. in decis.165.Hinc fit,quod quando consensus non est pro forma,sufficit, quandocunq.interuenire ante,vel post actũ, secus quando debet interuenire,cum certa solemnitate a principio,tũc enim non sufficit,vt postea interueniat Mohed.in decis.85.& Gayl.obseru.47. lib. 1.& ad hanc conclusionem optime adduci potest decis.Affl.280. de consensu paterno post compilatum processũ cũ filio præstito, & propterea infertur, quod quando consensus alicuius requiritur nullo tempore limitato, ratihabitio retrotrahitur, & æquiparatur mandato, Rot.Genuen. in decis. 76.

COLLECT. 938.

Super l.fi. ff. rem ratam haberi.

¶ Retrotractionis non faciendæ in præiudicium tertij.

REtrotractio non fit in tertij præiudicium, cui medio tempore ius quæsitum fuit h.d.Pro cuius conclusionis corroboratione faciunt decisiones Osasc.119.num.15.& Magon.Rot Florent. 21. Et propterea infertur primo, quod ratificatio Domini superueniens, agnatis non præiudicat,Osasc.in decis. 115.Infertur secundo,quod oligatio inualida confirmata per ratihabitionem non operatur in præiudiciũ tertij, cui ius quæsitum erat ante ratihabitionem & post obligationem, Affl.in decis.286. Infertur tertio, quod in donationibus ratificatio potest præstari antequam sit alteri ius quæsitum reuocabiliter, Mohed.in decis.188.Infertur quarto,quod Dominus non potest ratam habere possessionẽ captam per alium nomine suo in præiudicium illius, qui medio tempore

pore cœpit possessionem, tunc enim ratihabitio nihil operatur, vt decidisse Rot. testatur Veral. in dec. 350. p. 2. Infertur quinto, quod restitutus ad aliqua bona, quæ aliquo modo amiserat, non intelligitur restitutus in præiudicium eorum, quibus ius iam quæsitũ erat de Laurent. Rot. Auen. in decis. 12. Infertur sexto, quod ratificatio nõ operatur post protestationem in præiudicium protestantis, Rot. Genue. in decis. 177. Infertur septimo, quod ratificatio venditionis, non potest operare illius rescissionem, Rot. Auen. in decis. 100.

COLLECT. 939.

In l. fi. C. de Iure deliberandi.

¶ Temporis ad deliberandum.

TEmpus ad deliberandum hodie est vnius anni h. d. Intellige primo quoad effectum transmissionis; secus quoad adeundam hæreditatem, Franc. Marc. in decis. 25. p. 1. Intellige secundo nisi arctatum fuerit, quia Iudex potest deliberandi tempus instante creditore, vel substituto arctare Idem in decis. 26. & 486. par. 2. & quale tempus detur hę redi super adeunda, vel repudianda hæreditate, vide eund. in decis. 455. par. 2. Limita tertio, vt hæredi non detur tempus ad deliberandum, si aduersarius offert se paratũ, Papon. lib. 15. tit. 9. arrest. 5. Animaduertendum pro huius materiæ intelligentia, quod pendente deliberandi tempore, curator bonis dandus non est, sed res debent esse apud hæredem, Franc. Marc. in decis. 487. par. 2. & in decisio. 2. par. 1. & pendente hoc tempore Vidua potest petere sibi prouideri de bonis mariti Papon. lib. 15. titu. 9. arrest. 15.

COLLECT. 940.

Super l. qui vniuersas §. per colonum ff. de acquiren. possess.

¶ Possessionis non transferendæ ad hæredem sine appræhensione.

POssessio nõ transfertur in hæredẽ, nisi appræhendatur. h. d. Et ratio est, quia licet possessio animo retineatur, non tamen solo animo adipisci potest, Balb. in decis. 212. Amplia tex. procedere, etiam in filio hærede, quia in eum non trãsit, nisi appræhendatur pulchre Ioseph Lud in decis. 69. quæ facit ad limitationem l. in suis. ff. de liberis, & posthum. Amplia secundo iuxta illud, quod scripsimus in Collect. in l. cũ hæredes. ff. eo. tit procedere etiam in Iuribus incorporalibus, quæ nõ transferuntur in hæredes, nisi appræhendantur, Caputaq. in decis. 101. par. 1. Nunc limita nõ procedere, quando defunctus suo animo possidebat, & corpore alieno, puta per Colonum, tunc enim per ipsum Colonum acquiritur possessio hæredi sine corporali ipsius appręhensione, Afflict. in decis. 167 & 325. & ita etiam testatur, Rot Bonon. decidisse, Petrus Benint. decis. 12. Limita secundo in casu decis. Balb. 12. vbi fuit dictũ, quod quando quis constituit se possidere nomine alicuius, ac eius hæredum, tunc transfertur possessio, licet non appræhendatur, & propterea potuisse præfatũ hæredem agere possessorio recuperandæ, vt idem Benint. in cit. decis. 12. Limita tertio in casu decis. Card. Put. 462. lib. 2. Ad ornatũ huius tex. not. primo, quod possessio, quæ est in hæredem, dicitur noua possessio, aliquid per Capyc. in decisio. 1. Secundo nota, quod hæres dicitur possidere animo, & corpore alieno. videlicet coloni, etiam si actualem possessionem non sit adeptus, Magon. in decisio. Lucan. 38. nume. 15. quam not.

ad

ad dictam l.cum hæredes.ff.de acquir. possess.

COLLECT. 941.

*Ad Rub.C.de excusat.munerum lib.*10.

¶ Excusationis munerum.

Dicas primo ad huius Rub.ornamẽtũ, quod excusantur primo ciues ad solutionem onerum militarium, extante priuilegio, seu transactione, cum illis inita, & verbis generalibus cõcepta, quod ab omnibus muneribus immunis sit ita Osas.in decis.39.Secũdo excusari debẽt Doctores legũ, Guid.Pap.in dec.88.quod amplia procedere ab omni munere, siue personali siue reali, Bal. in decis.21.Tertio scolaris studens, Faber in decis.2.C. de dignitatib. Quarto habentes 12.liberos, Guid.Pap.in decis. 401. Amplia, & limita multipliciter de quibus per Tess.in pulchra sua decisio. 267.Limita tamen id minime procedere in filijs bastardis, ita Garz.in decis.4. Quinto numerus quinque liberorum excusationem tribuit a munere personali, idem in numero quinque nepotũ natorum ex quinque filijs, fallit in munere personali cui est honor annexus, de Franch.in deci.65.Sexto excusantur quando quidem ratione dignitatis, seu officij.Franc.Marc in decis.457.Septimo pauperes, quorum industria ad victum, & alimenta omnino est necessaria, Franc.Marc.in decis 490. Item nobiles, Guid.Pap.in decis.384.Item Clerici, Idem Guid.Pap.in decis.381.quod amplia procedere etiam in Clericis primæ tonsuræ, Idem in deci.383.Papon. lib.1. titu.11. arrest.5. Amplia secundo procedere etiam in bonis quæsitis per successionem, Idem in decis. 382. Item Aduocati, & eorum filij Idem Guid. Pap.in dec.383.queadmodũ Doctores legum, Idem in decis.88. Item Consiliarij parlamenti Idem Guid.in decis.376, & 377. Amplia hoc procedere etiam in eorum vxoribus Idem in decis.379.Amplia secundo procedere etiam in Iudicibus inferioribus, licet de consuetudine seruatur contrarium, Boer.in dec.246. & Guid.Pap.in decis.378. & quid in Præsidibus vide per Papon.lib.5.tit. 11. arrest.5. Amplia tertio etiam in eorum vxoribus post eorum mortem Gui.Pap. in decis.380.Item Medici, verum intelligas, quãdo actu legunt, alias secus Ioseph Lud.in decis.Lucens.6.quam nota ad l.medicos.C de professoribus, & medicis, lib.10.Animaduertendum tamen, quod a muneribus nemo venit regulariter excusandus, Fr.Marc.in dec.458.

COLLECT. 942.

In l. Iudices C. *de seruis fugitiuis.*

¶ Negligentiam pœnæ.

Ob negligentiam quis venit puniẽdus h.d. Intelligas primo procedere in qualibet specie, siue fuerit magna, siue dissoluta, siue manifesta iuxta terminos.Guid.Pap.in decis.473. licet nõ puniatur, nisi probetur, Capp.Tholos.in decis. 346. & aliquid per Afli in decis.13.nu.17.& 18. nec imputari debet, vbi diligentia nihil proficeret ead. Capp.Tholos.in dec. 257.nec negligẽs dicitur, & propterea puniendus, qui iustã ignorantiæ causam habet Caputaq. in decis.241.p.1.Animaduertendum tamen, quod negligẽtia præcise non probatur, nisi quis teneatur ad factum certum, & limitatum tempore, & loco, & semper inspicitur, vt quis possit facere illud, quod imittit, vt pulchre decidit Verall.in decis.166.par.1.

COL-

COLLECT. 943.

In c.cũ dilecto, de his, quæ vi, metusque.

¶ Metus iusti.

MEtu passo non subuenitur, nisi sit talis, qui caderet in constantem virum h.d. Et propterea infero, quod metus amissionis bonorum, vel honoris est iustus, & ęquiparatur metui mortis, Grammat.in decis.18. Infero secundo, quod metus dicitur leuis, quando non cadit in constantem mulierem Ego in decis.Cur.Archiep.Neap.21.& aliquid per Affl.in decis. 336.nu.15.Infero tertio, quod excõmunicatio dicitur iustus metus Balb.in decis. 22. Infero quarto ad metum mortis, qui quidẽ terret etiã homines cõstantissimus Ioseph Lud.in decis.Lucens. 18. Infero quinto, quod Carcer est iustus metus, & propterea promissio, & fideiussio facta per carceratum non valet Franc. Marc.in decis. 377.p.2.& ita etiam Affl. in decis. 149.

COLLECT. 944.

Super Rubrica. C. ne filius pro patre.

¶ Pater an teneatur pro debito filij, & econtra.

PAter non tenetur pro filio.h.d.Amplia vt e contra nec filius pro debito Patris, Guid.Pap in decis.57. Limita primo tex.quando Pater permiserit ei negociari, tunc enim tenetur, & eius hæres Affl.in decis 221.& ratio est, quia præsumitur intercessisse mandatum tacitum ex eo, quod Patre sciente, & patiẽte administrat, Ioseph Lud. in decis. Lucens.55.Limita secũdo in casu Boer. in decis. 221. vbi filius non cogitur se obligare ꝓ patre, sicut nec e cõtra, nisi in causa redemptionis a carcere captiuitatis, quo casu filius recusans priuatur hæreditate paterna, vt aliquid per eũd. in decis.125.num.14. Amplia secundo, vt Pater nec condemnationem filii etiã de legitima soluere, non tenetur, Franc. Marc.in decis. 199.part. 3. Sed in filius possit comparere in iudicio pro Patre vide decis.Franc.Marc.265.

COLLECT. 945.

Super clausul.& extraiudicialiter.

¶ Clausulæ extraiudicialiter.

OPeratur primo, vt substineatur actus, licet nõ iustificetur ex actis, Rot. Diuers.decis.429.& 716. par.1. & decis.160.par.2. & fuit dictum in vna Romana 20.Martij 1591. coram Blanchetto, & an posita in vna parte rescripti influat in alteram, vide Iafred. in decis.29. Operatur secundo, vt non requiratur partis citatio, licet alias esset necessaria Thanis.in decis.95.Operatur tertio, vt neque necessaria sit in euidenti, vt pulchre decidit Crescent. in decis. 12.de priuileg.

COLLECT. 946.

In c.1.de filijs presbyteror.in 6.

¶ Irregularitas ex natalibus illegitimis.

ILlegitime natus est irregularis.h. d. Limita primo in casu dec.Sayr.4. de filijs Præsbyt.vbi fuit dictum, quod illegitimus factus Religiosus, ordines sacros sumere, & beneficia manualia habere potest, & rationem reddit glos. in c.1. de purgatione canon. quia irregularitas tollitur per ingressum Religionis; Limita secundo in casu eiusd.decis. 1.cit.tit.vbi filius natus in figura matrimonij iuste credere potest se esse legitimum, ad hoc, vt ordinari possit; Limita tertio in bona fide ordinato, quia non est suspensus; Idem in decis.2.cit.tit. Limita quarto procedente Superioris dispen-

ſpenſatione,quia tunc liberorũ eſt ei ordines ſumere,Ego in deciſ.Cur. Archiepiſc.Neap.10.ad cuius ornamẽtum aduertendum;quod ſicut Epiſcopus ex Iuriſdictione ordinaria cum illegitimo ad ordines minores,& beneficium ſimplex diſpenſare poteſt,ita etiam,& Capitulũ Sede vacante, cum eodem ad eoſdem effectus diſpenſare valide poteſt, Idem Sayr.in deciſio.34. de tempor. ordinat. Hinc fit ſecundo, quod diſpenſatio cũ illegitimo ad ordines, ad beneficia non extenditur.Idem Sayr.in deciſ. 7. de filijs Presbyt.ad mat. vide pulchram deciſ.eiuſdem 41.de temporib. ordinat. & Caualc.in deciſ. 28.

COLLECT. 947.

In l.2.C.quorum appellat.non recipiuntur.

¶ Conuictus, & confeſsus non appellat regulariter.

Conuictus,& confeſsus non appellat h d.*L*imita tex.hunc quatuor aureis limitationibus, & primo in caſu deciſ. de Franch. 559. vbi fuit dictum, quod concluſio huius tex.nõ procedit, quando confitetur cum qualitate,quæ minueret delictum, & an huiuſmodi confeſſio ſcindi poſſit,Vide Cacher. in deciſ 60.Rot.Pedemon. Fabrum in deciſ.1.C.de confeſſis,Triuiſ in deciſ.3.p.2.Ioſeph *L*ud.Rot.*L*ucenſ.in deciſ. 19. *L*imita ſecundo in conuicto,& nõ confeſſo,quia tunc poterit appellare,& ratio eſt, quia defecit vnũ prohibitionis ratio,Monald.in conſ.deciſ. 99. *L*imita tertio in caſu deciſ. de Franch. 451. vbi confeſſio,& conuictus in ciuilibus,non auditur appellans, vnde a contrario ſequitur,quod in criminalibus appellare poterit;Limita quarto in caſu deciſio. Balb.462.vbi fuit dictum, quod manifeſte conuictus, non appellat. ſecus in non manifeſto conuicto, vel in confeſſo,quia poteſt appellare, & ratio diuerſitatis in vtroque caſu eſt,quia in notorijs non admittitur appellatio,Ant. Faber in deciſ.2.C.de appellat. quam nota ad glo.in l.adiectos. C. de appellat.

COLLECT. 948.

Super glo.in verbo conſtiterit in Clem. præſenti de cenſib.

¶ Clauſulæ Conſtito ſe repeiẽris, ſiue inueneris.

Diſponit,quo clauſ.conſtito, ſeu ſi repereris,ſeu inueneris,requiritur partis citationem, & ita pluries fuit in Rota deciſum teſtãtur DD.eiuſd. Rot. deciſ.21.de reſcriptis in Antiq.& deciſ. 15.de dolo,& contumacia in Antiq. & fuit dictum in cauſa Meleuitana beneficiorũ 29.Maij 1587. coram Seraphino;*L*imita primo quando adeſset etiã clauſ.& extraiudicialiter,quia tunc non requirit partis citationem, vt pulchre decidit Creſcent.in deciſio.11. de priuileg.& Thaniſ.in deciſ.95. *L*imita ſecundo non procedere quando narrata verificarentur ex actis, & coram eod. Iudice,quia tunc eſſet conditio de præterito,quæ non ſuſpendit,Balb.in dec. 89. quam nota ad l.cũ ad præſens.ff.ſi certum petatur,& Thaniſ. cit.deciſ.95. *L*imita tertio,quando agitur de re modica,& paruo præiudicio,quia tunc nullã cauſæ cognitionẽ exigit,Rot deciſ. 15. de dolo,& cõtumacia,licet alias ſecus, vt per Guid.Pap.in deciſ.70. & fuit dictum in cauſa Tiraſon. Cappellaniæ 7. Maij 1600. coram Paphilio, Bellam. in deciſ.68.& propterea hæc clauſ.reddit reſcriptum conditionale, & quidquid facit Iudex ante verificationem conditionis,nulliter facit Verall. in deciſ.71.p.1. & fuit dictum in vna Oriolen.decimarum 26.Februarij 1590. coram Orano.

COL-

COLLECT. 949.

Super clauf. quorum tenores,&c.

¶ Clausulæ quorum tenores,&c.

NOnnullos producit effectus; Primo,quia operatur indiuiduam omnium expressionum, cum omnibus suis qualitatibus, vt fuit dictũ in causa Pampilonen. matrimonij 4. Maij 1583. coram Lancellotto,vt in decis.43.lib.3. Secũdo,quia inducit scientiam per modum fictum,& operatur quo ad validitatẽ actus, vt fuit dictum in causa Calciaten. Iurisdictionis 16. Ianuar. 1587. coram Rubeo;non tamẽ operatur quoties Papa si sciuisset defectum, non ita rescripsisset,Card.Put.in decis. 49. de prębẽd. Tertio operatur effectum suũ, etiam in gratia ad postulationem partis, Rot.diuers.in decisio.113.part.1.& aliquid per Cassad.decis.10.super regulis. Quarto,quia derogat,& tollit etiam priuilegia, & indulta habentia claus. derogatoriam ad futura priuilegia,quãuis contrarium referat decisum Verall. in decis.121.par.1. Quinto operatur,vt censeatur facta mentio claus sublata,& in commissione,prout requiritur ad effectum, vt sit ei per commissionem derogatum,Rot. diuers. decis. 535.lib. 2. Aduertendum tamen,quod si huic claus.pro insertis,& appositis,tunc operatur,vt expressa fingatur,quę pro expressis haberi voluit,Verall.in decis.72.par. 1. & latius per eundem in decis. 204. nu.5.par.1. Limita hoc quando non est facta mentio de illo,de cuius mentione tractatur Verall.in decis.121.par.1.

COLLECT. 950.

Super c.reintegranda 1.2.3.q.1.

¶ Remedium c. reintegrandæ.

AMplia vt agens hoc remedio sufficit,vt probet antiquiorem possessionem;& illam nunc esse pœnes conuẽctum,nec habet necessę probare spolium,Affl.in decis.327.& in decis. 361. Boer.in decis.238.Ioseph Lud.in decis. Perus. 59. de Benint. decisio.10. Card. Pute.in decisio.270 lib.3.Caualc.decisi 22.par.2.Gayl. obseru.75.lib.2.Amplia secundo,vt competat etiam pro pensionibus denegatis,Magon.in decisio. Lucen.5.Idem Gayl eadem obseru.75.lib. 2. Amplia tertio procedere etiam in laico,& re profana,Balb.in decisio,29. Amplia quarto,vt competat tam Domino directo,quam vtili,Ioseph Lud.in decis.Lucan.14.Amplia quinto,vt competat etiam successori, Mohed.in decis. 40.Amplia sexto,etiam vniuersali,si testator fuit spoliatus in vita,secus si possidebat tempore mortis,Benint.in dec. 12.Ioseph Lud.in decis.Perus. 39. Crescen.in decis.4.de restit.spolia.Magon. decis.Lucan.4. Amplia septimo,vt intẽtari possit etiam contra tertium possessorem titulum habentem Osasc.in decis.93.Cassad in decis.7.de restitu.spoliat.Cappel.Tholos.in decis.448.Mynsing.obseru.85.cent.3. Benint.in dec s. 33.Ioseph Lud.in decis.Perus.59. Tes in decisio.29.Cardin.Pute.in deci.176. lib. 2. Nunc limita, vt non competat amittenti possessionem ex iusta causa; Affl.in decis.392.pro ornatu hujus tex. vide Put.in decis.115.lib.2.

COL-

COLLECT. 951.

In l. Iulianus. ff. de lega. 3.

¶ Clausulæ pro quibus omnibus & singulis.

SEdet mat. clauf. pro quibus omnibus & singulis, quæ referũtur ad omnia in instrumento etiam enunciatiue narrata, vt refert Ro. diu. decisũ in dec. 741 p. 2. & fuit dictũ in vna Romana de Ligarchis 19. Ianua. 1600. corã Iusto, & in vna Romana Palatij Sanctę Mariæ Maioris 15. Martij 1604. corã Pamphilio, & ideo obligatio Cameralis facta pro omnibus, & singulis competit etiam pro enunciatiuis, & pro illis potest agi via executiua, vt apparet in dec. diuerf. 741. p. 2. & fuit dictũ in vna Romana dotis 11. Februarij 1583. coram Cantuccio.

COLLECT. 952.

In l. fi. ff. de vsu, & habitat.

¶ Interesse quando succedat in obligationibus faciendi.

IN obligationibus faciendi, quãdo desijt posse fieri, petitur interesse. h. d. Limita quando esset adiectum iuramentum, quia tunc debet impleri in forma specifica, Osasc. in dec. 92. Papon. lib. 10. arrest. 2. & eius virtute quis cogitur ad faciendum Affl. in dec. 162. Gui. Pap. in dec. 627. quod ampliatur procedere, licet iuramentum, vel factum contineret turpitudinem ex parte creditoris, Idem Osasc. in deci. 92. quod Amplia secundo procedere etiam in promissione facti alieni Ro. Genue. in dec. 152. Amplia tertio, vt obligatio sit indiuidua, ideo in totum debet adimpleri, Rot. Genue. in dec. 156. Amplia quarto in casu Lanfrãc. in dec. 273. vbi fuit dictum, quod ad factum præcise quis cogitur, nec liberatur præstando interesse; Limita nunc, quando quis promisisset factum cum iuramẽto, & sub pœna, quia tunc excusatur, si fecerit, quod potuit, Affl. in decis. 95.

COLLECT. 953.

Super c. ignorantia de regulis Iuris in sexto.

¶ Ignorantia iuris quando excusat.

IGnorãtia Iuris non excusat. h. d. Amplia procedere in ignorantia Iuris Diuini Sayr. in deci. 9. de pœnitent. Amplia secundo etiam in ignorantia Iuris naturalis, Balb. in decis. 29. Nunc limita quando Iurisconsultorum copia, a quibus posset quis consilium sumere, non adesset, Thom. in dec. 91. Limita secundo in milite, muliere, & rustico, quibus licet Ius ignorare Ego in decis. Cur. Archiep. Neap. 29. quã ad tex. in l. scimus. C. de Iuris, & fact. ignoran. reponas; Limita tertio in casibus, in quibus dolus exigitur, quia tunc Iuris ignorantia excusat Franc. Viu. in decis. 352.

COLLECT. 954.

Ad Abb. in c. inter cætera nu. 8. de sent. & re iudic.

¶ Clausulę si quid exequẽdũ exequaris.

POnit effectum clauf. si quid exequẽdum exequaris, ac dicas, quod primo operatur, vt sententia mãdetur executioni in ea parte, in quã est iusta, vt fuit dictum in causa Romana prætij domus de Balellis 16. Iunij 1579. coram Aldobrandino, vt patet in decisio. 224. lib. 1. & intelligitur prout de Iure quatenus executioni locus sit, & ex eisdem actis, quæ sola attenduntur, vt illi locus sit, vt fuit decisum in causa Romana census de Vellis. 21. Aprilis 1597.

coram Cerdone,& in vna Tudertina officij Cancellariæ 19. Ianuarij 1597. coram Lancellotto;declara hæc procedere ad effectũ,vt detur executio,quia hoc casu debet iustificari ex eisdẽ actis, secus ad effectum, vt non sit locus executioni,quia tũc sufficit,quod detur iniustitia, ex nouiter deductis, vt fuit dictum in vna Tudertina officij coram Lancellotto,& est deci. 31 par.3.diuer. Aduertendum tamen,quod hęc clauf. censetur in omnibus commissionibus repetita iuxta decisio.Bellam.41. & aliquid per Cassad.in decis. 8.num.5. de rescriptis, & fuit in hac clauf. resolutũ in causa Romana Societatis 3. Iunij 1577.coram Blanchetto,vt patet in decis.321.p.1.diuers.

COLLECT 955.

Super c. Abbates de priuilegijs in 6.

¶ Abbatis materia.

HIc sedet mat.potestatis Abbatis, & enumeratur vnicus effectus, scilicet,vt posſit Abbas suis subditis cõferre primam tonsurã, & ita decisũ refert Ant.Faber in decis.21.C. de Episc. & clericis. item potest dare dimissorias Sayr.in decis.25.de tempor.ordina. Intellige quoad subditos, alias esset suspẽsus,Balb.in decis.91.part.1.item cognitio causarum criminalium,atque matrimonialium spectat Abbatẽ, quando habet iura Episcopalia, ita refert in Rot.decisum Farinac.in dec.crim.100. quam not.ad limitat. tex.in c.tanta de excessibus Prelator.& ad ea quę ponit Concil.Trid.sess. 24.c.10.de reformat. item habens iura Episcopalia non dicitur inferior Episcopi,Anto. Faber in deci.3.C.de episc & cleric.item potest Abbas benedicere Campanas, etiam quæ debent inseruire Ecclesijs nõ suæ religionis, vt fuisse decisum refert Macerat. in decis. Papiæ 112. casu 3. item potest remittere denunciationes in matrimonijs faciendas,Sayr.in decis.9. de sponsalib.quam nota ad ampliationem Conc.Trid.sess.24.c.1.de reformat.quę tamen facultas Episcoporum Vicarijs minime competere refert decisum Caualc.Rot.Fiuiz.in decis.29. par. 2. item põt benedicere vestes,& calices, Balb. in dec.22.quam not.ad celebrem glos. nostri tex.itẽ potest absoluere suos Monachos ab excommunicat.incursa,Ro. diuers.decis.1521. par.3.quam not. ad tex.in c.monachi de sent. excommun. non tamen habet potestatem in crimine hæresis,Sayr.in deci.7.de hæreticis.

COLLECT. 956.

Super Bulla Sixti V.

¶ Clericorum beneficiatorũ dilationis habitus & tonsuram.

CLerici beneficiati coguntur deferre habitum,& tonsuram, quod si contrafecerint priuantur ipso iure beneficiis,ac vacare intelligũtur h.d. Cui congruit in parte Conc.Trid. sess.14.c. 6. Hinc infertur, quod si clericus tempore delicti reperiatur in habitu laicali non gaudet fori priuilegio,prout ita decisum testatur Faber in decis.44.C.de iurisd.omnium iudic.& de alia decisio. Franciæ,vide per Papon.lib.3 arrest.4. & ad mat.vide optimum cons.de Põte 24.lib.1.Nunc limita Bullam,& primo non procedere in eo clerico,qui nequiret tonsuram deferre propter infirmitatem, tunc enim non veniret beneficiis priuandus,ob imposſibilitatem, ita decisum refert Capp.Tholos.in dec. 104. quam not.ad tex.in c.Ioannes de clericis coniugatis;Limita secundo si ratione paupertatis illũ gestare nõ valeret, vt decidimus in Cur.Archi.Neap.Ego ipse in decis.eiusd.Cur.129. quam not. ad Doctr.Imol.communiter receptam

in

in c.clerici de vita.&honestat.Clericor. Limita tertio,vt non priuetur Clericus propter vnicam habitus omissionem, sed necessaria est tanta perseuerantia, vt publice extimetur laicus,ita Rot.Lipsien.in decis.339.par.2. quam not. ad doctr.Farinac.q.8.nu.69.Limita quarto in clerico,qui ratione timoris habitum clericalem postponere,& transformare exegerit,Rubin.in decis.51.par.2.quam nota ad tex.in c.clerici,de vita. & honestate clericorum,& quãdo quis dicatur incedere in habitu clericali,dicas secundum Guid.Pap.in decis.138.

COLLECT. 957.

Super l.sicut C.de actionib. & oblig.

¶ Pœnitentiæ in contractibus non admittendæ.

CONtractus ab initio sunt voluntatis, sed ex post facto sunt necessitatis.h.d. & sic in contractibus non habet locum pœnitentia secundum Balb. in decis.79.quæ conclusio limitatur primo,vt locum non habeat in beneficialibus,in quibus licitum est ante cõfirmationem pœnitere,etiam altera parte nõ consentiente Card.Put.in decis.355.p.1.Limita secundo in contractibus innominatis quando res adhuc est integra, quia potest dissolui,& est locus pœnitẽtiæ,Caualc.in decis.34.Sublimita vt locus non sit pænitẽtiæ in casibus,in quibus interuenit iuramentum, Benint. in decis.49.Sublimita secundo facta executione,quæ tũc dicitur, quando venditor adimplẽdo pro parte sua rem tradit,Magon.in decis.Lucan. 17.& idem in decis.31.nu.12. & vide septem limitationes ad regulam per Affl. in decis. 280.Limita tertio in cõtractu Iuris cõgrui,quia vicinus,qui ius congrui petit, potest pœnitere,& recedere a sua petitione,inuito emptore,& possessore, de Frãch.in decis.346.p. 2. Limita quarto in delictis, idẽ Magon. in decis. Lucan. 88.Intellige procedere in delictis non consumatis Gomez Leo in decis.60.diuers par. 2. quæ facit ad l. qui pœnitet ff.de furtis;Limita quinto in eo,qui produxit & præsentauit testes, quia potest pœnitere,& reuocare suam productionem,ne examinentur,Rot. Auen.in decis.116.Limita sexto, quod renuntians liti antequam pars sciuerit, vel ratum habuerit pœnitere potest Capyc in decis.13 .in fine; Pro intelligentia tamen animaduertendum primo,quod in contractu venditionis ante confectum instrumentum,non est locus pœnitentiæ nisi quando actum est exprese inter partes, quod contractus celebretur in scriptis,& ante celebrationem,nihil valet,Magon.in decis. Lucan. 95. Affl.in decis. 39. aliquid per Boer. in decis.48. num.17.& 18.Tess.in deci.197.num.7. Secundo notandum,quod promittenti vendere,si pars prætij soluatur, ille qui soluit,& emere volebat potest pœnitere,Boer.in decis.48. & Tess. in decisio. 233.Tertio est notandum, quod si debitor cessus se obligauerit cum iuramẽto erga cessionarium, non potest amplius pænitere,& reuocare suã obligationẽ, etiã nondũ acceptatã ab ipso cessionario,Magon. in decis. 39. Rot. Florent.

COLLECT. 958.

Ad Statutum Vrbis.

¶ Nullitatis non opponendæ post annum ex statuto vrbis Romæ.

PRohibet post annum agere de nullitate;Limita primo,vt non cẽseatur prohibitus excipere, Achil.de Gras. in decis.5 de Const.& ita fuit pariter in ead.Rot.tentum in vna Romana, nullitatis inter Curtium de Mattheis,& Vincentium de Albertonibus 10. Nouembris 1594.coram Io.Paulo, & ratio est,

quia prohibitus agere, non prohibetur excipere Balb. in decis. 22. & facit idem Achil. de Graff. in decis. 6. cit. tit. Sublimita quando quis exciperet per modũ replicationis, quia tunc statutum præfatum excludit ne quis replicando excipiat, idem in decis. 7. eo. tit. Amplia statuti dispositionem, vt etiam dici non possit de nullitate principaliter Maynard. in decis. 49. lib. 2. Amplia secundo etiam si adesset nullitas ex defectu Iurisdictionis, Achil. de Graff. in decis. 8. de Constit. licet huiusmodi exceptio nunquam sublata censeatur, Crescent. in deci. 23. de senten. & re iud quę facit ad ornatũ glo. in clem. fi. de sequestra. poss. & fruct. Amplia tertio procedere tam in nullitate sententiæ interlocutoriæ, quam diffinitiuæ, Idem de Graff. in decis. 9. eo. tit. licet appellatione sententiæ veniat diffinitiua tantum, Faber in decis. 7. C. de sent. interlocut. Amplia quarto, vt nullitas ẽt notoria, & ex defectu citationis censetur reiecta; Idẽ de Gras. in decis. 15. de Cõstit. licet alias reiectis nullitatibus non censetur reiecta nullitas proueniens ex eisdem actis, & sic notoria, vt fuit dictum in vna Romana nullitatis 1544. coram Augustino, refert idem de Graff. in decis. 40. & in cit. decis. 15. in princ. Amplia quinto, vt præfatum statutum vti decisorium seruandum sit in quocunque foro, idem in decisio. 10. & facit Capyc. in decisio. 66. Amplia sexto procedere etiam si quis inchoauerit dicere de nullitate, & interim labatur annus, quia tunc neque per viam exceptionis de ea opponet, Achil de Graff. in decis. 11. de Constit. Ad mat. vide pulchram decis. eiusdem Achil. 16. eod. tit.

COLLECT. 959.

Super c. si pluribus, de præbend. in sexto.

¶ Clausulæ motu proprio.

SEdet mat. claus. motu proprio, in quo vltra ea, quæ scripsi de eius in Collect. super c. si motu, eod. tit. in 6. Addas hic nonnulla; & primo animaduertendum, quod claus. hæc non extendit dispositionem ad maius præiudiciũ, quam sit expressum, vt fuit dictum in causa Ciuitatis Castelli bonorũ 17. Augusti 1583. coram Robusterio, vt patet in decis. 551. lib. 2. Item nec operatur in præiudicium tertij, pulchre Faber in decis. 64. C. de sacrosanct. Eccles. & aliquid per Rot. Diuers. in decis. 246. nu. 3. par. 1. nec firmat priuilegium contra ius alterius Rot. in decis. 451. par. 1. in nouis, Item licet tollat subreptionem ex parte impetrantis, non autem eam, quæ fit re ipsa; Rot. decis. 175. num. 3. & seq. par. 3. in nouis.

COLLECT. 960.

Super c. ad audientiam il secondo. de rescriptis.

¶ Pensio quod non dicatur beneficium & ecclesiasticum.

COlligitur, quod pensio nõ dicitur beneficium Ecclesiasticum, ad ꝙ probandum adducitur primo, quod ad titu. pensionis quis ordinari non potest, nisi necessitas, aut commoditas Ecclesię aliud suadeat, ꝓut Episcopus iudicauerit, vt disponitur in Conc. Trid. sess. 21. c. 2. de reformat. Secundo constitutio Pij IV. & V. loquens de cõfidentijs beneficiorum, non habet locum contra transferentes pensiones per confidentiam, vt fuit resolutum in vna Bugien. prætensæ confidentiæ 5. Iunij 1591 coram Pegna; Tertio simonia si fit in ordine,

ne, vel beneficio, annexam habet excõmunicationem, non autem si sit in pensione, Sayr. in decis. 17. de simonia, quã ad ornatum tex. in extrauag. cum detestabili, reponas.

COLLECT. 961.

In c. intimauit vbi DD. de testibus.

¶ Secretorum fides.

SEcretorũ fides est sub præcepto diuino, & positiuo h. d. quod probat etiam ex illo, Matth. 18. Si peccauerit in te frater tuus, corripe eum inter te, & ipsum solum, Ex quo infero primo ad decis. de Franc. 484. par. 3. vbi fuit decisum, quod executor cui est commissa secrete legati distributio in personã ei per testatorem nominatam, cogi non potest ad eam declarandam, quam nota ad originale Cons. Anchar. 436. Infero secundo ad decis. Ann. Robert. lib. 1. rerum iudicatarum decis. 3. vbi fuit decisum Religiosum, cui secrete a testatore fuit commissa distributio legati, siue pecuniarum, non posse cogi a superiore ad declarandã mentem testatoris, & ad propalandum secretum, quam not. ad gl. celebrem in l. Lutius Titius. ff. de leg. 2. & ad Bar. in l. qui hæredi ff. de rebus dubijs. Tertio infero ad resolutionem Sac. Congregationis Illustrissimorum Interpretum Synod. Trid. super Ses. 24. c. 2. de regular.

COLLECT. 962.

Super l. fi. C. de alendis liberis

¶ Alimentorum præstandorum a parẽtibus eorumq; hæredibus ipsis liberis.

PAter tenetur alimentare filium Iudicis officio. h. d. Et amplia primo in casu decis. de Franch. 686. vbi fuit dictũ, quod alimẽta debentur per Auum Nepoti spurio ex filio legitimo, & naturali, & idem in decis. 178. & in decisio. 283. Amplia secundo, vt debeantur filio alimenta etiam de fructibus bonorum in quibus Pater habet vsumfructum ex persona filij, idem de Franc. in decisio. 576. Amplia tertio etiam si quis neget aliquem esse filium Balb. in decisio. 39. quæ facit ad tex. in l. nec filium C. de Patria potestate; Amplia quarto, vt debeantur etiam filio naturali, Maynard. in decis. 22. lib. 2. Quod subamplia, vt nedum a Patre, verum etiam ab eius hęredibus, de Franch. in decis. 87. nu. 150. & in decis. 178. nu. 6. & 12. & hæc conclusio non patitur difficultatem, & secundum eam pluries iudicauit Senatus Parisien. testatur Papon. lib. 21. tit. 3. arrest. 3. Subamplia secundo, vt debeantur etiam a matre, Tess. in decis. 211. Limita ampliationem, vt non debeãtur legatũ, & alimenta, Surd. in decis. 147. num autem debeantur secundum qualitatem personæ vide Mastrill. in decis. Rot. Siciliæ 85. Limita secundo si filius naturalis esset artifex, vel aliunde sibi victum quærere possit, vt pluries cẽsuisse Senatum scribit Tess. in decis. 211. Intellige quando talis est ars, quam filius sine decore exercere potest, Ego in decisio. Cur. Archiepisc. Neap. 79. Nunc limita & primo infra trienniũ, quia tunc onus alimentandi est Matris, Valasç. in decis. 92. Limita secundo, si filius esset ingratus, Balb. in decisio. 29. Limita tertio in filio seorsum habitãte a Patre, Magon. in decis. 113. Rot. Florent. Sublimita si ob Patris sæuitiam, & malas tractationes istud aueniret, Farinac. in decis. 117. Limita quarto si Pater non haberet nisi quantum vix sufficeret ei ad alimenta, de Franch. in decis. 336. Limita quinto in casu decis. Viu. 423.

COLLECT. 963.

Super Bal. in l. postquam litis. C. de pactis.

¶ Rescriptum qualiter vtrique parti commune sit.

DIsputat hic si rescriptum sit commune vtriusq; partis, tandem cõcludit esse commune, intellige post prę sentationem ei factã pulchre Magon. referens ita decidisse Rot. Lucens. decis. 52. ante enim præsentationem Iudici nulla competit iurisdictio, Guid. Pap. in decis. 421. & Anna allegat. 25. Intellige secundo post citationem partis, vt decidit Ro. Bonon. teste Petro de Benint. in decis. 41. vnde pro corroboratione Regulæ Infero primo, quod Imperator non potest renunciare rescripto aduersario inuito, Rot. decis. 45. de appellat. in Antiqu Infero secundo, quod si ille, qui impetrauit aliquem in Iudicem, nolit postea coram eo litigare, potest ille contra quem fuit facta impetratio, vti litteris delegationis, pulchre Balb. Iafred. in decis. 76. quam reponas ad notabilem. decis. Io. Andr. in cap. ex conquęstione de restit. spoliat.

COLLECT. 964.

Ad Bald. in l. 1. q. 34. & 35. ff. de rer. diu.

¶ Clausulæ pro hæredibus, & successoribus quibuscunq;

POnit quid operetur claus. pro hæredibus, & successoribus quibuscũq; Tu vero decisiue loquẽdo dicas primo, quod operat̃, quia æquipollet clausulæ & quibus dederit; vt fuit decisum in causa Romana bonorum de Lilio. 7. Februarij 1585. coram Seraphino; Secundo, quia facit actum transitorium etiam ad hæredes extraneos, vt fuit decisum in Rot. 13. Ianuarij 1578. coram Aldobrandino, vt testatur Rot. diuers. decis. 393. num. 1. part. 1. & in eadem coram eodem 13. Febr. 1581. vt apparet in decis. 448. lib. 1. & ideo operatur, vt feudũ vel emphyteusis trãseat ad hæredes extraneos, & successores singulares, & ad quos alias de sui natura non potuissent transire, vt fuit dictum in causa Ciuitatis Castelli Castri Monte 10. Maij 1577. coram Seraphino, & in causa Romana de Lilio 7. Februarij 1582. coram eodẽ pro quarum decisionum confirmatione accedant aliæ duæ, quarum prima est Rot. Auenionen. 68. vbi fuit dictum, clausulam præfatam compræhendere etiam successores singulares, secunda est Minad. 43. vbi veniunt etiam qui successuri non essent, & ideo huiusmodi clausula posita in renunciatione filiarũ, facta bonis maternis extenditur pro quibuscunque, vt fuit resolutum in vna Romana de Lant. 13. Ianuar. 1578. & 13. Februar. 1581 corã Aldobrandino, Rot. diuers. dec. 22. p. 3. Operatur tertio, vt emphyteusis etiam Ecclesiastica transeat ad hæredes extraneos, vt fuit resolutum testatur Rot. diuers. decis. 234. par. 2. & iterum in causa Imolen. bonorum 22 Iunij, & 13. Nouembris 1599. coram Pamphilio, ad quarum confirmationem, & ad materiam vide Afff. in decis. 100.

COLLECT. 965.

Super c. decernimus 16. q. 7.

¶ Dispositionis nullæ super iure patronatus spretis patronis.

DIcit, quod collatio, seu quælibet dispositio super beneficio patronatu spretis patronis est nulla; pro cuius tex. ornamento pondera sequẽtes decisiones, quarũ prima est Ant. Fabr. Rot. Sabaudiæ 2. C. de Iurepatronatus, vbi distinguit, quod aut collatio patronatus beneficij, est voluntaria, & non valet spretis patronis, aut vero est necessaria, &

& tunc e contra,cū qua distinct. refert Senatum transijsse, Secunda est Guid. Pap.Rot Delfinat⁹ 374.vbi refert Rot. illam decidisse collationem hanc non esse ipso iure nullam, verum venire annullandam; Tertia decis.est Capp.Tholos.207.vbi cum hac pariter distinct.refert Rot.transijsse.Hinc infertur, quod venio beneficij q̄ sit de Iurepatronatus laicorum nunquā potest fieri vnio per Papam inuito patrono laico,Faber decis.8.C.de Iurepatronatus,& Papa in generali reseruatione beneficiorum nō censetur ea compræhendere, quæ sunt de Iurepatronatus laicorum, cui nunquam derogat,nisi cum sit litigiosum, Idem in decis.6.C. eod. tit. quid autem sit agendum,cum Papa deroget Iuripatronatus laicorum pro medietate vide decis.eiusd.7.cit. tit quam nota.

COLLECT. 966.

Super Regula de exprimendo valore.

¶ Regula Cancellariæ de exprimendo valore beneficij declaratur.

SCripsi super hac regula in Collect. 1075.Hic tamen agendum sit quęnam deduci debent, vt verus valor expressus dicatur; Et dicas, quod primo debent deduci omnes expensæ,quia fructus beneficiorum intelliguntur quoad eorum valorem deductis expensis,vt refert decisum Monald. in cons. dec. 97. quam decis.not.ad intelligentiam text. in l.fructus.ff.soluto matrimonio.Secūdo debēt deduci onera perpetua imposita super fructibus eiusd. beneficij, vt decidit Rot.refert Verall.in decis.338. par.3.Tertio deduci debēt onera imposita pro sustentatione vnius Clerici deseruientis curiæ Parochiali, vt pulchre decidit Cassad.in decis.19.de præbend. & dignitatib. Nota tamen quod ad validitatem expressionis veri valoris tria sunt aduertēda;Primo,quod valor probandus est de tempore prouisionis, & non sufficit probari de tēpore antiquo Caputaq.in decis.330.par.3. Secundo, quod probandus est per eum,quia agit, Idem in decis.132. & semel expressus, iterum exprimi non debet, Idem in decis.331.lib.3. verum quando valor non est sufficienter expressus in prima istantia,potest in secunda probari,vt decidit Verall.in decis.332.par.3.

COLLECT. 967.

In l.per instrumenta ff.de acquirend. possess.

¶ Possessionis probandæ modorum.

HAbes quomodo possessio probetur Et dic primo,quod qui olim possedit,& nunc allegat se possidere,præsumptio pro eo facit,vt possidere dicatur Osasc.in decis.43.Rot.Genuen.in decis. 123. aliquid per Ioseph. Lud.in decis.Perus.59.num.4.par.1. & in deci. 59.par.2.Boer.in decis.239.& possessio continuata medij temporis, probatur probatis extremis, Benint.in decis. 143. Secundo probatur per instrumentum publicum,in quo continet partem esse inductam in possessionem factā, Card. Put.in decis.7.lib.2.quam conferunt ad tex.in l.per instrumenta.ff.de acquiren. possess.Tertio probatur per fructuum perceptionem,Bellam.in decis.703.aliquid per Osasc.in decis.43.nu.3.Ioseph Lud.in decis.Perus.29.nu. 14. Limita si percipiantur fructus Iure familiaritatis, Balb in decis.29. quia talis possessio nō est attendenda Idem Ioseph Lud. in decis.Lucan.3.& Affl. in decis. 167. quas nota ad l.qui iure familiaritatis. ff. de acquiren. possess. Quarto testis si dicat Sempronium possedisse domum, alter testis dicat possedisse cum Iacobo,dicitur probata possessio Benint.in decisio. 33.Quinto probatur per perceptionem

pensionis, Affl.in dec.325. Boer.in dec. 239. Ioseph Lud.in dec.Lucan.65.

COLLECT. 968.

Super c. gratia de rescriptis.

¶ Beneficij obtenti priuationis ob taciturnitatem.

TAciturnitas beneficij obtēti vitiat gratiam, h.d. Limita quando ignoranter non fuerit facta expressio, vt in tex.& ita Balb.in dec.22. Limita secundo notabiliter, & menti teneas, quando in impetratione adiecta esset clausula, quod obstantiæ beneficiales, &c. quia non tenetur exprimere obtenta, Cassa. in dec. 6. nu.8. de præb. Achil. de Graff. in dec 6. & 14. eo tit. & fuit dictum in causa Calaguritana dimidiæ portionis de apodaca 16. Martij 1590. coram Orano, & propterea operatur, vt gratia nō dicatur subreptitia, vel obreptitia, Rot. diuer.dec.171.lib.2.& fuit resolutum in causa Cesaraugustana pēsionis 19. Febr. 1590. coram Gipsio, & iterum in vna Vergelen. Abbatiæ 6. Martij 1589. coram Seraphino; Limita tamen, vt non operetur, vbi non est narrata intrusio, & hoc propter interesse Datariæ, cum qua esset facienda compositio, si fuisset narrata Cassad.in decis.7. de præb. Put. in dec.131.lib.1.& fuit resolutum in dicta causa Vergellen. Abbatię coram Seraphino; Limita tertio, si de beneficio manuali non fieret mentio, quia tunc non vitiatur gratia, Achil. de Graff. in dec.8. de præb.& dignit.& aliquid per Cassad.in dec.12.nu.6.& 10.eod.tit. & propterea infero, quod in præceptoria S. Ioannis sunt manualia, & non compræhenduntur in dispositione c.2. de præb.in 6. Idem de Graff.in dec.9.eod. tit.& facit optima dec. Mohed. 10. de caus.possess.& propriet.

COLLECT. 969.

Ad Bar.in l.de quibus col.10.ff.de legib.

¶ Doctori testati de consuetudine credendum.

ASserit, quod Doctori aliquid asserenti de consuetudine, credatur. Pro cuius dicti intelligentia animaduertendum ad tres deci. Primo ad illā Ro. Bonon. pœnes de Benint.95. vbi fuit dictum, quod Doctori attestanti de consuetudine vniuersali, non est præcisè credendum, verū inducit præsumptionem, quæ probandi onus in aduersariū transfert, & hanc refert esse cōem opinionē Capyc.in dec.176. Mohe.in dec. 3. de consuetud. dicit fuisse decisum in Rota contrarium, & affert rationē, quia illud consistit in facto, quod pōt ignorari per alium Doctorē, cui non est data facultas asserendi ea, quæ sunt facti, sed interpretandi iura; & nemini est credēdū sine iuramēto, quia cōsuetudo est variabilis, Balb.in dec.99 quod amplia, adeo necesse est; vt consuetudo realiter probetur non obstante attestatione Doctoris, ꝗ nō sufficit probatio recens, qa est cōtra ius, & requiritur immemorabilis, vt pulchre refert in Ro.decisū idem Mohed.in decis.2. de consuetudine.

COLLECT. 970.

Super l. 1.ff. de pignoribus.

¶ Obligationis generalis porrigendæ ad præsentia, & futura.

OBligatio generalis porrigitur ad bona p̄sentia, & futura h.d. Hinc fuit decisum, bona futura semper venire in generali obligatione, Affl. in dec. 333. Franc. Marc.in dec.921.p.2. Guid. Pap.in decis.291. Limita nunc, vt non veniant bona hæredum Affl.in decisio. 101. Limita secundo, vt non veniant mer-

merces venales Put.in dec.297.lib.2.licet detur actio ad prætium earũ,Raud. in dec.99.Limita tertio, vt nec suppellectilia necessaria Caualc.in dec.27.p.2. Limita quarto in casu decis. de Franch. 321.p.2. vbi bona hæredum, licet non veniãt in generali obligatione, possunt tamen expresse obligari, vide eundẽ in dec.53.quam nota ad ornatum tex.in l. paulus ff. de pignor. Limita quinto, vt non veniat vsusfructus bonorum,quod intellige quando ad eum non spectaret ita Put.in dec.112.lib.3.Limita sexto, vt nec bona alienari prohibita, vt pulchre refert decisum in Cons.Neap. in contrarium,Minad.in dec.22.quam nota ad doctr.Bart.in l.fi. ff.de fideicommissarijs libertat.Nota tamen,quod obligatio generalis bonorum compræhendit omnia,quæ ad sortem debiti extenuandam apta sunt Put.in dec.444.par.2.

COLLECT. 971.

In l.nec inter ff.de donat.inter virum & vxor.

¶ Donationis inter patrem, & filium prohibitæ.

DOnatio inter Patrem,& filiũ prohibetur h.d.vltra eã, quæ scripsi in Collect.196.super l.donationes quas parentes C.de donat.inter vir. & vxor. Limita primo regulam tex.non procedere in donatione remuneratoria, Gayl.obser.38.lib.2.Franc.Marc. in decis.316. & aliquid per Capyc. in decis. 203.Osasc.in decis.171.nu.19. & an talis donatio indigeat insinuatione, vide Gui.Pap.in dec.375.verum ipsa merita aliunde debent probari, idem in decis. 92.Papon.lib.11.tit.1.arrest.14.Limita secundo in donatione iurata propter vinculum iuramenti,Capyc.in dec. 16. Gui.Pap.in dec.146. Capp.Thol. in decis.262.Franc.Marc.in dec.326.Papon. lib.11.tit.1.arrest.1.Thess.in dec. 32. & aliquid per Ioseph. Lud. in dec. Perus. 71.& Lucen.66.& num possit peti absolutio a iuramento,vide Guid. Pap. in decis.224.Limita tertio in dote, & donatione propter nuptias idem in dec. 145.Franc.Marc.in dec.326.de Franch. in dec.162.Item Franc. Marc. in decis. 331.& aliquid per Boer.in dec.204.Limita quarto in filio emancipato,cui pater bene donare potest, Capp.Thol. in dec.461.& aliquid per Guid. Pap. in dec.375.Gayl.cit.obser.38.lib.2.

COLLECT. 972.

Super c. excommunicationi de raptoribus.

¶ Excommunicationis raptorum reseruatæ hodie in Bulla Cœnæ Domini, & quando secus.

RAptores bonorum sunt excommunicati,h.d.licet hodie per casũ Bullæ Cęnæ absolutio est reseruata Papæ; Limita primo,vt non incurritur,si furtum nõ excedit duos aureos, quamuis peccat Ego in dec.Cur.Arch Neap. 123.& moti fuimus per tex.in l. si oleũ § fin.ff.de dolo.Limita secundo in casu decis.Sayr.1. de senten. excommun. vbi fuit dictum,quod capientes res naufragorum,vt eas dominis restituant, vel ignorantes capientes,licet nõ restituãt, excommunicationem Bullæ cœnæ nõ incurrunt.Limita tertio quando essent bona naufragorum non tamen christianorum,sed infidelium,iudæorum, hęreticorum, & aliorum quomodocunque christiani nominis inimicorũ Cornaz. in decis.Rot.Lucens.22.quam nota.

COL-

COLLECT. 973.

Super l.qui fidem ff. de transactionibus.

¶ Clausulæ rato manente pacto.

CLausula rato manente pacto, de qua in tex.operatur,vt quis possit vti remedijs contrarijs, vt fuit decisum in causa Romana pecuniaria 10.Decẽbris 1574. corã Robusterio, vt patet in decis.57.diuers. lib. 2. Intelligas tamen respectu obseruationis contractuum, secus vero respectu cõtrauẽtionis; quia in eius fauorem nihil operatur, cum sit posita in eius odium,ideo prodesse non potest,vt aliquid per Affl. in deci. 220. num.5.& fuit dictum in vna Valentina Castrorum 11.Ianuar.1572. coram Orano,vt patet in decis.diuers.15.nu.2. par. 1.quam not.ad glos. nostram cõmuniter receptam in verb.cogetur,& in vna Romana pecuniaria corã Robusterio; Amplia vt hoc procedat etiam si sit apposita claus.toties,quoties,&c.qua pœna soluta,&c vt est decis.Rot.99.lib. 3. num autem iuramẽtum habet vim huius claus.vide Balb.in decis. 22.

COLLECT. 974.

In l.liberum C.de fideiussoribus.

¶ Electionis, & variationis fori lite contestata prohibita.

CReditor per litis contestationem amittit ius eligendi,ac variandi, quia creditor,cui plures res sunt hypothecatæ alternatiue habet electionem ex prouisione legis,Capyc. in decis. 46. Ioseph Lud.in decis.Perus.65.par.2. cu ius conclusionis ratio est,quia Ius hypothecæ est indiuiduũ, licet res hypothecatæ sint diuiduæ,& quot sunt res obligatæ,tot sunt obligationes Affl. in dec. 213.& non diuiditur ex persona hæredum,Papon.lib.11.nu. 3. arrest. 1. Gall. decis.64.Hinc descendit, quod existentibus pluribus possessoribus rerũ hypothecatarum,creditor potest eligere quẽ voluerit;& e contra illum agere insolidum,Guid.Pap. in decisio. 432. Franc. Marc.in decis. 296.& 433. par. 1. & idẽ in decis.930.par.2.Rot.diuers. in decis. 17.par.2.Limita hoc in annua pensione imposita super pluribus rebus, quia debet agere contra quemlibet possessorẽ pro rata Guid.Pap.in decis.432. Franc. Marc.in deci.433.& 929.par.2.& Rot. cit.decisio. Deueniendo tamen ad tex. animaduertas, quod creditor variare non potest,si semel lis est contestata super vna specie bonorũ, vel super re electa Iudex pronunciauerit executionem fore faciendam, Capyc. in decis. 33. & cit.dec.46.& de Franch.in dec.53.nu.3.

COLLECT. 975.

In c.gratum de offic. delegat.

¶ Iurisdictionis per citationem perpetuandæ.

PEr citationem perpetuatur iurisdictio.h.d.Amplia primo in casu decis.Veral.115.par.1.vbi fuit dictũ,quod citatio decreta per Iudicem delegatum in vita Pontificis, licet fuerit exequuta eo mortuo, Iurisdictionem tamen perpetuat, prout pluries in Rot. decisum refert Bisignet.in decis 1.de offic.deleg. & Rot.decis 9.de dolo, & contumacia in antiqu.Amplia secundo; & si citatio tantum reproducta esset, non tamen exequuta,vt decidit Gratian.in decisio. Rot.Marchiæ 209. Amplia tertio, etiã si citatio nondum exequuta esset ita Capp.Tholos.in deci.340.Amplia quarto,vt per citationem desinet res esse integra ita Iaffred.Balb.in decis.60.quam not.ad tex.in c. relatũ de offic delega. Limita nunc quando citatio esset nulla quia ex citatione nulla non inducitur

Iuris-

iurisdictionis perpetuario,quemadmodũ nec præuentio,Balb.in dec.70.Sublimita per cõparitionem in causa Meleuitana iurisdictionis corã D.Accoramboно Decano 12.Decẽb.1552.Limita secundo in citatione per edictũ,quia tunc nõ perpetuatur,quia dicitur impropria citatio,Caputaqu.in decis.118.par.1.

COLLECT. 976.

Super l.3.C.de pignoratitia actione.

¶ Fructuum pignoris in sortẽ computandorũ a creditore, & quando non.

CReditor possidens pignus,& percipiens fructus,illos in sortẽ computare tenetur h.d.&ita decisum refert Osasc.in dec.115.Franc.Marc. in dec. 167.par.2.Ro.Genuen.in dec.4. Affl.in dec.373.Royz in dec.Lituan.5. Limita primo,quando ex pacto lucrãtur, Gui. Pap.in dec.452.nu.14.&an tale pactum valeat,vide Tess.in dec.78.Mynsin.obser.71.cent.6.Limita secundo, quando fructus adhuc extarent; quia ante consumptionem nõ compensantur, Ego in dec.Cur.Arch.Neap.91. Limita secũdo qñ creditor in re sibi obligata directum dominiũ haberet,& debitor vtile tm̃,vt est feudatarius,vel emphyteuta,Balb in dec.29.Limita tertio si ipse creditor ratione pecuniæ mutuatæ subiuerit labores notabiles,Peregr.in decis.Patau.99.

COLLECT. 977.

Super c.ne innitaris de Constit.

¶ Nemo prudentiæ suæ inniti debet.

NOn debet quis esse sapiens apud semetipsum h.d.cum glo. Ex qua Ego infero ad dec.Rubin.99.vbi fuit dictum,quod in dubijs ad finem, vt quis excusari valeat,semper consulendi sunt periti; Infero secundo ad pulchrã dec. Iafred. Balb.15. vbi iudex, qui iudicauit secundũ vnam opinionem,quam principales Doctores tenẽt,punietur in syndicatu,si contraria opinio erat cõiter approbata,secus si neutra;Infero tertio ad dec.Sayr.10.de pœniten.vbi fuit decisum,quod consulens superiore,credens illum habere sufficientem scientiam, etiam si erret non peccat;Infero quarto ad decis.eiusdem 11.eo.tit. vbi opinionem eligens,quam putat rationi cõformem,satisfacit; Infero quinto ad decis. Sayr.12. eod.tit.vbi consulens Doctorem,vbi sunt diuersæ opiniones sequi tenetur quem Doctor diffinit.

COLLECT. 978.

Super l.si filia.§.si Pater ff.familiæ erciscundæ.

¶ Patris diuisionis inter filios suorum bonorum effectus.

DIuisio Patris inter filios habet vim vltimę voluntatis,h.d.& si fuerit a Patre iurata nõ poterit ab eodem retractari,etiam obtenta absolutione a iuramẽto Osasc.in dec.125.Veral.in dec. 275.p.1.& in dec.288.p.2.& 105.Mago. in dec.64.Ro.Floren. cum liberũ sit ei inter suos filios diuidere,sed non retractare,Boer.in dec.14.& diuidendo in dubio præsumitur seruare æqualitatẽ inter eos,Ios.Lud.in dec.26.Ro Lucen. nec poterũt filij illi contrauenire, Fab. in dec.4.C.familię erciscundę.Intellige primo cũ diuisio fit omnibus præsentibus,Idẽ in dec.5.cit.tit.Intellige secundo, cum diuisio fit æqualiter Achil. de Grass.in dec.4.de præs.& adeo nõ possunt contrauenire,vt aliter facta, quam testator voluit,est nulla, Faber in decis. 12.C.eod tit.Amplia nunc tex.vt Pater etiam possit prohibere diuisionem inter filios

filios Grammat. decis. 7. Intellige ampliationem, si intra certum tempus tantum fieret prohibitio, alias secus, Rot. Lucens. diuers. 76. Intellige secundo ampliationẽ quando ex prohibitione non oritur discordia inter eos, vel aliter diuisio sit vtilis, alias secus, Boer. in decis. 87. & Gayl. obseru. 139. in fi. lib. 2.

COLLECT. 979.

Super Clem. 1. de offic. Vicarij.

¶ Appellatione beneficiorum Curatorum venire vicariatus perpetuos.

HInc est, quod Vicarius perpetuus dicitur Rector Curæ animarum, ita Sayr. in decis. 22. de Constit. Infertur secundo, quod in habitu residet Cura penes Rectorem, Caputaquen. in dec. 339. p. 3. Infertur tertio, quod sicut Vicarius generalis Episcopi nõ potest conferre beneficia sine speciali facultate c. fin. de offic. Vicar. ita non potest conferre Vicariam perpetuam; nec illã erigere Card. Put. in decisio. 39. par. 2. Infertur quarto, quod Vicarius perpetuus habet de iure communi fundatam intentionẽ in iure percipiendi decimas, & iura parochialia pro sua congrua substentatione, Rot. decis. 5. de Iuditijs in Antiq. Crescent. in decis. 2. de decimis, Caputaq. in decis. 339. par. 3. in reliquis autem decimis habet fundatam intẽtionẽ Rector, vel is, cui beneficium est vnitum, Veral. in dec. 353. par. 2. & in decis. 339. par. 3.

COLLECT. 980.

In l. fi. C. de vend. rerum Ciuitatis li. 11.

¶ Sollemnitatum necessariarum in alienatione rerum vniuersitatis.

POnit solemnitates adhibendas in alienatione rerũ vniuersitatis, Tu vero decisiue loquendo dicas nonnulla esse necessaria, & primo Decreti ĩterpositio, Balb. in dec. 22. & aliquid per Capyc. in decis. 4. nec de præfata solemnitate creditur Notario illa attestanti, vt voluit Rot. Bononien. in simili casu, vt patet in decis. 1. Petri de Benint. Limita quando præcessit superioris mandatum ad congregãdum Ego in decis. Cur. Archiepisco Neap. 31. quod quidem mandatum semper est necessarium secundũ decis. Guid. Pap. 106. Requiritur secundo, vt interueniat etiam subhastatio, vt per Capyc. qui alias solemnitates congerit in decisio. Neap. 93. quam nota ad text. in l. loca C. de locatione prædiorum lib. 11. Tertio requiritur, vt liberentur plus offerenti, Boer in dec. 248. quã not. ad tex. in l. fi. C. vectigalia noua instituti non posse, & de nonnullis alijs solemnitatibus in alienatione rerũ Vniuersitatis, vide optimam decis. Ioseph. Lud. 93. num. 37.

COLLECT. 981.

Super l. plane ff. quod cuiusque vniuersitatis.

¶ Numeri ciuium requisiti in congregatione vniuersitatis.

IN congregatione Vniuersitatis requiruntur saltem duo partes omniũ habentium vocem in dicta vniuersitate h. d. Ex quo tex. infertur primo ad solẽnem decis. Bellam. 275. vbi fuit dictum, quod vt Rector expediat negocia vniuersitatis, requirũtur duo partes; Infertur secũdo vt Procurator constitutus a minori numero duarum partium Vniuersitatis non valet Mynsing. cent. 1. obseru. 82. Infertur tertio, vt duarum partium vniuersitatis, censetur factum ipsius vniuersitatis, Affl. in decis. 273. Infertur quarto ad decis. Capyc. 4. vbi fuit dictum, vt Vniuersitas obligetur in ijs, quæ sũt communia pluribus, vt vniuersis

fis debent adesse saltem duo partes vniuersitatis, secus in ijs, quæ sunt communia pluribus, vt singulis, quia tũc necessarius esset consensus omniũ de Franc. in decis. 197. Franch Marc. in dec. 489. Infertur quinto, quod in actu vniuersitatis, requiritur saltem duo partes vniuersitatis, Idem Franc. Marc. in decisio. 225. par. 1. & idem in decis. 784. & dicitur tunc factum a maiori parte Idem in decis. 226. & tunc pariter debent nomina singulorũ specialiter adnotari, Frãc. Marc. in dec 778. & 779. quamuis Mohed. in decis. 1. de reb. Eccles. non alien. referat Rot. decidisse præfatam solemnitatem non nisi in grauioribus negotijs necessariam esse, quam nota ad ornatum tex. in c. quanto de his, quæ fiũt a maior. part. Capit.

COLLECT. 982.

In l. ab executore. C. quor. appellat. non recipiunt.

¶ Appellationis prohibitæ ab executore.

AB executore non appellatur. h. d. Limita primo quãdo executor nõ admisit compẽlationem, quam de iure admittere debebat, vt in terminis voluit, ac refert in Senatu Sabaudiæ decisum Faber in dec. 28. C. de appellat. Limita secũdo, vt valeat appellatio si fiat ab executore misto, Raud. in decis. 29. quia sicut recusari potest, ita ab eo appellari poterit, iuxta terminos c. nouit de appell. *L*imita tertio, vt licet ab executore appellari nõ liceat, tamen appellari potest a sententia,, qua pronunciat esse procedẽdum ad inchoatam executionem, *F*ranc. Marc. in decis. 376. & melius in decisio. 392. Limita quarto, quando executor excessit fines suæ cõmissionis, Balb. in dec. 300. quam nota ad ornatum c. quoad consultationẽ de sententia, & re iudic. & si non constet excessisse fines, admittitur quidem appellatio, sed interim iubenda est per *S*enatum executio, *F*aber in decis. 33. de appellat. Limita quinto in casu decis. Bellam. 91. vbi fuit dictũ, quod existente Regionis Constitutione in cõtrariũ poterit ab executore appellari.

COLLECT. 983.

In l. filius familias §. diui ff. de legatis primo.

¶ Prohibitionis alienationis.

RES prohibita, alienari non potest h. d. Intellige quando fuit factum, vt res in familia maneat, quia tunc inducitur fideicommissum Osasc. in dec. Pedem. 50. Subintellige in casu mortis si testator voluit bona sua remanere in familia, Magon. in decisio. Florent. 70. & propterea ei cuius contemplatione alienatio prohibetur censetur relinqui fideicommissum Gomez Leo in decis. 43. & si fieret filio, extenderetur etiam ad posteros, Capyc. in decis. 108. *L*imita si expresse verbis testatoris fuerit facta fauore agnationis, vt sua bona in ea perpetuo remanerent, tunc enim debet extendi vltra quartum gradum, Mynsing. obseru. 64. cent. 6. Infertur ex tex. quod alienatio rei prohibitæ alienari per testatorẽ, est ipso iure nulla, Grammat. decis. 93. Limita secundo in prohibitione facta ad tempus, quia post illud censetur permissa, Veral. in decis. 23. p. 2. & in decis. 399. Sublimita, quando fideicommissum fuit inductum ante inhibitionem, Magon. in decis. 149. Rot. Florẽt. Amplia tex. vt prohibita per testatorem alienatione, censetur prohibita census constitutio, Verall. in decisio. 17. par. 1.

COL-

COLLECT. 984.

In l. vnica C. de monopolio.

¶ Confederationum et cōiurationum prohibitarum.

OMnes confederationes, coniurationes, & conspirationes, siue ligę Ciuitatum, & aliorum locorum illicitæ sunt. h. d. & ratio esse potest, quia in dubio præsumūtur illicitæ, vt pulchre refert decisum Minsing. cent. 6. obseru. 2. quam nota ad limitationem tex. in l. 1. ff. quod cuiusque vniuersitatis, & de pęna contrafacientium vide decisio. Rot. Auenionen. 89. Nunc autē limita quando Congregatio, seu liga tēderet ad bonum finem, puta ad vtilitatē Ecclesiæ, quia tunc licita est Franc. Marc. in decis. 455 Limita secundo, quando Congregatio fieret pro tuitione iurium Ciuitatis, vt refert decisum idē Frāc. Marc. in decis. 116 par. 1.

COLLECT. 985.

Ad glo. celebrem in c. fi. de iurepat.

¶ Priuationis non intelligendo in casibus a iure expressis.

PRriuatio nō intelligitur nisi in casibus a Iure expressis h. d. & ita decidit Achil de Grass. in deci. 1. de iureiur. Rot. diuers. dec. 769. par. 1. Hinc infertur, quod nullum crimen, etiam priuatione dignum inducit priuationē ipso iure in beneficijs, vt pulchre per Rot. decisum testatur Farinac. in decis. 134. Hinc infertur secundo, quod priuatio beneficij est nulla, quando fuit facta absque citatione personali præcedenti Verall. in dec. 375. par. 2. quam decisio. amplia, vt nec sufficiant cōiecturę, Rot. dec. 770. in Antiquis cuius dec. ratio est quia semper quod agitur de re graui, necessaria est citatio, Mohed. in decisio. fi. de dolo, & contum. secunda est ratio quia est actus præiudicialis, & propterea indiget citatione, Cassad. in decis. 4. de sequestr. possess. & fruct. Rot. decisi. 21. de dolo, & contum. in antiq. Infertur tertio, quod in dubio non præsumitur potestas priuandi, & propterea a nō habēte potestatē facta est nulla, Idē Verall. in deci. 373. par. 2. Infertur quarto quod priuandi forma, ac modus nō probatur per verba enunciatiua; Idem in decis. 372. & an Episcopus, & Capitulum poterunt aliquem priuare beneficijs, vide eund. in decis. 374. par. 1. quā nota ad c. 1 de cleric. non resident. num autem a sententia priuationis detur appellatio, vide solemnem decisio. Rot. Marchiæ 25. pœnes de Amat. in affirmatiuam, quam nota ad limitationem tex. in l. & a multis. C. de appellat. num autem ad priuationem sufficiat vnica priuatio, vide pulchre per Garz. a Tolet. in decis. 54.

COLLECT. 986.

Super l. si pro lusorio §. 1. ff. de appellat. recipien.

¶ Tertij superuenientis in iudicio audiendi.

TErtius veniens in causa auditur h. d. Verum, vt hæc conclusio procedat, nōnulla concurrere habent, & primo, quod de suo interesse saltem summarie probet Ioseph. Lud. in decis. Perus. 26. DD. de Rot. in decisio. 53. de Iudicijs in Antiq. Crescen. in decis. 13. de rescriptis, Rot. Roman. in deci. 1. cit. tit. in Antiq. Rot. Genuen. in decis. 143. Secūdo, quod audiatur in illis terminis, in quibus reperitur causa, vt pulchre decisum refert Affl. in decis. 15. Tertio, vt veniat saltem vno de tribus modis s. Primo, vt assistat, ne fiat collusio; Secūdo, vt causam adiuuet ad victoriā; Tertio assumendo in se litē, quæ ad eū pertinet principaliter Gayl. obser. 70. lib. 1.

Be-

Benint.in decis.75.Nonnulla tamen poterit facere iste tertius.

COLLECT. 987.

Super l. si ita §. ea lege ff. de verborum obligat.

¶ Prohibitionis alienationis,& effectus.

ALienatio prohibita regulariter nõ impedit dominij translationem h.d. & ita fuit decisum in nonnullis Italiæ Tribunalibus, prout Perusiæ testatur Ioseph Lud.in decis.68.p.2.Florentiæ testatur Magon.in decis.47. & 112. Neapol.vt per de Franch.in decis.355. p.2.Franciæ refert Papon.lib.11.tit.10. arrest.1.Verum animaduertendum pro decisionum intellectu, quod compe tit actio ad interesse,si alienatio fiat contra alienantem,& eius hæredes,Gayl. obser.16.lib.1.& aliquid per Magon. in decis.102.num.19.Nunc limita supra firmatam regulam, & primo, quando adest hypotheca,quia tunc impedit do minij translationem, vt refert decisum Crescent.in decis. 1. de pignoribus:Intellige quando hypotheca esset specialis,secus si generalis esset, Balb. in dec. 339.quam nota ad ornatum tex.in l.licet C.qui potiores in pignore, Papon. lib.11.tit.10.arrest.1.Gomez Leo in decis.59.Limita secũdo fauore dotis,Rauden.in dec.17.Tertio limita fauore vltimæ voluntatis,vt refert decisum Magon.in decis.19. Rot. Florent. Limita quarto quando adest pactum resolutiuum annullans contractum de Franch. in decis.355.par.2.

COLLECT. 988.

Super l.sodalis ff. de collegijs illicitis.

¶ Collegij.

SEdet mater.collegij; Super qua animaduertas primo,quæ concurrere habeant ad erectionem noui Collegij, & vide Boer.in decis. 115. licet in vno ius vniuersitatis,ac Collegij esse possit, Franc.Marc.in decis.367.Collegiati tamen amplam obtinent potestatem,pręsertim primo,quia habent ius imponendi collectas,Ioseph Lud.in decis.43.Secundo,quia possunt condere statuta,& Syndicum creare,Franc.Marc.in decis. 165.verum vt congregari possint,necesse est, vt Principis præcedat licentia, Guid.Pap.in decis.106.Tertio, quia maior pars collegiatorum potest recipere aliquem in collegio, licet minor contradicat,& statutum collegij contrariũ disponat,de Franch.in decis.2.Quarto, quia possunt Societatem communi re communẽ bursam habere, Syndicum, & Receptorem creare,Franc.Marc. in decis.799.Quinto,quia personarum appellatione non venit collegium, Verall.in decis.42.par.3.Sexto,quia collegium potest præscribere contra collegium,Put.in decis.387. lib.2. Nota tamen duo pro huius materiæ coronide; Primo, quod priuilegium concessum priuilegiatis non compræhendit supernumerarios Doctores eiusd collegij,de Franch.in decisio. 234. Nota secundo, quod suffragia sunt præstanda in communi,& collegialiter, Franc.Marc.in decis.690.& in actu collegij, vt decidit idem Marc.in decis.1128.

COL-

COLLECT. 989.

In c.pastoralis de offic.ordin.

¶ Iurisdictionis Archiepiscopalis in causis suffraganeorum.

ARchiepiscopus in Episcopos suffraganeos in causis appellationũ tantum iurisdictionem habet,h.d. Amplia primo,vt nec possit sumere Vicarios in diœcesi Suffraganeorum pro futuris appellationibus recipiendis,vt pulchre refert decisum Mohe. in dec.5.de appell.Amplia secundo,vt citra appellationis articulum,nec partibus consentientibus aliquid cognoscere valeat, Balb.in dec.91.quam nota ad tex.in c.1. de for.comp.in 6.*L*imita tñ singulariter tex.in casu dec.Ro.collect.a Farinac.in dec.16.vbi fuit dictũ, quod iudex appellationis super nouis prætensionibus, & in priori causa nõ deductis, depẽdentibus tamẽ ex eod. fonte iudicare potest.

COLLECT. 990.

Super constit. Aegidiana.

¶ Appellationis a possessorio prohibitæ ex constitutione Ægidiana.

HÆc constit.inhæret iuri cõi,quia prohibet appellationẽ a possessorio,licet de iure Canonico erat secus cũ a quolibet grauamine poterat appellari,vt refert decisũ Capp Thol. in dec. 501.Amplia hanc constitut.procedere in quolibet plenario possessorio, Bellam.in dec.22.Amplia secũdo siue possessorium fuerit adipiscẽdę, seu retinendæ,aut recuperandę, Ioseph *L*ud.in decis.Perus.20.p.1.Nunc limita,& primo, vt illa locum non habeat,præterquam in terris S. R. E. immediate subiectis, Balb.in dec. 99. ex qua infero ad duas dec.Prima est Veral.226.vbi fuit dictũ quod cum ciuitas Auenion. sit subiecta immediate Ecclesiasticæ iurisdictioni, in ea locum obtinet Ægidiana; Infero secundo,quod locum non habet in ciuitate Parmarum,& *P*lacentiæ, ratione, de qua supra Rot.diuers.in dec.181. & 385.lib.3.Amplia etiam & tertio,quod causa Romę ageretur super bonis in dictis locis positis,vt fuisse decisum testatur Gratian.in dec. 55. *L*imita etiam quoties ageretur quoad condemnationem fructuum, vt refert decisum Crescen.in dec.5.de appell.quã nota ad doctri.Bar.in l.si creditor,§.1.ff.de appell. *L*imita secundo, quando super possessorio esset diffinitiue pronunciatum,ita Benint.in decis.79.Ro.Bonon.

COLLECT. 991.

Super c.cupientes in vers.priuatus, vbi Archid.de elect. in 6.

¶ Vacationis beneficij loci ex priuatione causarum.

CAuetur.quod vbi quis priuatur beneficio,in loco vbi fit priuatio, dicitur vacare beneficiũ, & propterea ob priuationem Romæ factã, beneficium Romæ vacare dicitur, *P*eregri. in dec. 71.Intellige tamen iuxta terminos dec. Verall.327. p.3. vbi fuit dictum, quod vacatio in curia inducitur; si beneficiũ vacat per sententiam priuationis latam in curia contra pręsentem,secus si contra absentem,& non verum contumacem:Amplia per dec.eiusd.325.p.3.Intellige secundo,dummodo priuationis sententia præcedat,Bisignet.in dec.fin. de re iudic.Amplia secundo, vt reg.de triennali non habeat locum in beneficio vacante in curia per priuationis sententiam,Caputaq.in dec.48. p.3. & facit dec.Rot.35.de præben.in antiq.

COL-

COLLECT. 992.

Super c.1.de for.competen.in sexto.

¶ Iudicis appellationis in cognoscēda appellatione partium seu muneris.

IVdex appellationis nō potest articulum appellationis omittere, & causā principalem cognoscere.h. d.Hinc est, quod Iudex appellationis nō potest delegare,Bellam.in dec.24.& solū cognoscit super deuolutis per appellationē, Papo.lib.19.tit.1.arrest.5.quam nota ad clem.appellāti de appell. & si fuerit appellatum a sentētia lata super possessorio petitorio suspēso, nū poterit Iudex appellationis super vtroq;pronunciare, Rot.deci.15.de sententia,& re iudic.in antiq.& primo est pronunciandum super causa appellationis,quā super principali,Boer.in deci.257.& Iudex appellationis ab interlocutoria non dēt omisso appellationis articulo de cā principali cognoscere,vt est dec.de Laurēt.Auenion.102. Amplia quāuis verba rescripti includerēt ēt cogitionē negotij principalis,Bellam.in decis.419.Amplia secūdo etiā si mille commissiones emanarent super negotio principali,quia non cēsetur commissum nisi,&c. Rot dec. 67.de appellat.in nou.Amplia tertio,vt grauare cēsetur Iudex,qui articulos partis aduersæ tacite reiecit, procedēdo in cā principali,vt voluerūt Rot.Perus.deci.38.Rot.Bonon.dec.7.Senat.Pedem. decis.26.& Rot.Auenion.decis.102.Limita secūdo, vt Iudex appellationis iurisdictionem habeat in Territorio Ordinarij,Guid.Pap.decis.36. Limita tertio in pulcherrimo casu deci Triuis.6. vbi fuit dictū,quod Iudex grauaminis, coram quo etiā de negotio principali actum fuit, debet de grauamine prius, seu de toto negotio principali cognoscere;Limita quarto in casu Dec.Moh. 6.de appellat.vbi fuit decisum,quod cō missio appellationis tribuit iurisdictionem vt possit pronunciari,tanquam in prima instātia,ommissa appellatione,qn̄ habet claus.& totius negotij principalis vt voluit ēt Borgnin.Caualc in dec.27.

COLLECT. 993.

Super c.ad aures de præscript.

¶ Decimarum præscriptionum.

DEcimæ præscribi possūt h.d.Limita in illis,quæ Deo debentur in signū vniuersalis dominii, quia in totum præscribi non possunt,Balb.decis.29.tn̄ quota illarū vniformiter soluta præscribi potest,Frāc.Marc.decis.205. p.1. & decis 667.p.2.Papon.lib.1.tit.12.arrest. 3.Ioseph.Lud dec.Perus.106.Gui.Pap. decis.284.Amplia,vt etiam a laicis præscribi possint,idē Gui.Pap.d. dec.284. Mohed.decis.250.Franc.Marc.deci.17. quia ipsi post Conc. Lateranen.sūt capaces decimarū ex priuilegio Apostolico Veral.dec.241.p.1.verū debēt probare illas exigisse a tēpore immemorabili cū allegatione tituli, idē dec. 367. p.2.nec arctatur ad probandam aliam infeudationem Capp.Tholo.deci.440. licet clerici agētes ad decimas debēt de titulo docere, & non sufficit decēnalis possessio,Card.Put.decis. 371.lib.1. Idē si agerent iudicio possessorio,Put. dec. 413.lib.1.& qualis titulus requiratū, vide Verall.decis.12.p.1.& decis.306.p.3.& quanto tēpore ius percipiendi decimas præscribatur vide Ioseph.Lud. decis.Perus.72.Sed intra quod tempus detur restitutio cōtra præscriptionem Decimarum,vide Papon.lib. 12. tit.3. arrest.23. & num autem consuetudo in Decimis vt minores soluantur ad hoc, vt valeat, requiratur probatio Papæ, tradit Boer. decis.236.& an laicus spoliatus Decimis possit petere in integrū se restitui, vide Guid.Pap.decis. 288.

COLLECT. 994.

Super l.cum glo.item habet.ff.familiæ Erciſcundæ.

¶ Clauſulæ accedente conſenſu.

LOquitur de clauſula accedente conſenſu, in qua animaduertas, quod inducit conditionem, Card. Pute. deciſ. 18 lib. 3.& deciſ.282.eo.lib. & fuit reſolutum in cauſa Acheruntina fructuum 19.Iunij 1579. Rot. Diuerſ. deciſ. 74 p. 2.& aliquid per Put. deciſ. 269. num.2. lib 3. Amplia, vt nõ ſufficiat tacitus conſenſus, ſed requiritur expreſſus, Idem deciſ.282.nu.3.lib.3. & fuit dictum in dicta Acheruntina fructuum corã Brauo; Limita nunc, & intellige quãdo eſt appoſita in ſupplicatione ſecus ſi in breui,quia tunc inducit conditionem, ſed ſtat cauſatiue, quia litteræ ſine conſenſu non fuiſſent expeditæ, prout nec breue, Put.deciſ.13.lib.3. & aliquid deciſ. 439. in fine lib.1. Verall.deciſ.120.& deciſio. 213.nu.1.par.1. & deciſ. 183.part.1.Peregr.deciſ.74.lib.1. & in ſimili fuit reſolutum in cauſa Elboren. penſionis 27. Octob. 1595. coram Corduba; vbi in clauſ.cuius ad id expreſſus accedat conſenſus, & in vna Romana cenſus 13. Martij 1556. coram Blanchetto,vbi in clauſ.obtento conſenſu; Animaduertas ſecundo,quod hæc clauſ. in collatione beneficij de Iurepatronatus cum reſeruatione penſionis, & facultate transferendi refertur tantum ad collationem tituli,non autem ad reſeruationem penſionis, neq; translationem, quia in reſeruatione penſionis non requiritur conſenſus Patroni, Caſſad.in deciſ. 3. de iurepatronatus, & fuit reſolutum in vna Collubrien. pẽſionis 11. Februarij 1598. coram Seraphino.

COLLECT. 995.

Super c.ad noſtrã il ſecondo, de iureiur.

¶ Monitorij qui reuelare nõ teneãtur.

HIc proprie ſedet mat. monitorij de qua etiam ſcripſi in Coll. 102. Nunc vero videndum erit,qui in monitorio non comprehendantur,ac reuelare,non teneantur.Et primo Principalis reuelare non tenetur, Franc.Mar.deci. 648.licet ad reſtitutionem teneatur. Maynard.deciſ.91.lib.2.& propterea Curia Archiep.Neap.ad tollendos ſcrupulos, numquam decernit monitoria contra principales non reuelantes, ſed tãtum contra non reſtituentes, vt deciſum refero Egomet in deciſ.122. Secũdo quod id,quod aliquis ſcit, probare non poteſt,Triuiſ.Rot. Venet deci 50. p.2.quam not.ad tex.in c. plerumque 2. q.3.Tertio pariter,qui ſcit, illum ad cuius inſtantiam fit excommunicatio non habere ius,Sayr.deciſ. 8. de ſentent.excommunicat.Quarto non comprehenduntur Aduocati, & procuratores, vt refert deciſum Faber in deciſ.54.C. de probat. & ita pariter refert in Senatu Panor. deciſum Caſtill.deciſ.71. Quinto non ſunt monitoria cõcedenda quoties turpia, & infamatoria continerent capita pulchræ idem Faber in deci. 49. eod titu.quã not.pro ornamento Doctrin.Bar.in l.Marcellus.ff. de rer.amotar.action. Sexto reuelare non tenetur ille, qui timet damnum ſibi inferri ex reuelatione Maynard. deciſio.22.lib.3. Pro Coronide tamen huius materiæ ad nonnulla practicabilia animaduertere debes,& primo,quod ſententia eſt concedẽda mere interlocutoria,vt decidit Cur.Archiepiſc.Neap. Ego in deciſ.90. ex qua deciſio.infero ad duo alia,& primo ad deciſ.Rot.Marchiæ penes Gratian.

tian.97.vbi propterea a sententia concessionis monitorialium fuit reiecta appellatio,& ita censuit Sacra Congregatio super Conc.Trid.sess.24.c.20. Infertur secundo ad aliam decis. Cur. Archiepisc.de qua per me in decis.3.vbi fuit dictum; quod sententia excommunicationis est mere interlocutoria,& nō obstante partis contradictione, si est iniusta poterit reuocari,quam not.pro ampliatione l. quod iussit. ff. de re iudic. Secundo animaduertendum, quod qui testimonium dicit vigore monitorialium ad finem reuelationis tantum,potest,& debet repeti ad finem probationis Faber in decis.5.C.de testibus.

COLLECT. 996.

In l.iubemus C. de sacrosanct. Ecclesiis.

¶ Alienationis bonorum Ecclesiæ prohibitæ inconsulto Principe.

BOna Ecclesiæ prohibētur alienari inconsulto Principe h d.licet de hac materia scripsi in Collect. super c. nulli de rebus Eccles.non alienād.& in extrauag ambitiose, vltra ibidem nota hic decis. Osasc.99. & sex casus in quib. possunt bona Ecclesiæ alienari,vide per Guid.Pap.decis.100.& de rebus Ecclesiæ alienatis a Principe, Affl.in decisio. 361. & quod non sufficiat æris alieni narratio, sed illud subesse probari debeat.tradit Osasc. decis.172. res tamen Ecclesiæ absq;solemnitate, & vtilitate non possunt alienari,Balb. decis. 22. & est ipso iure nulla Seraph.decis.278.Limita primo in alienatione modicæ terrulæ Idem in decis.401. Limita secundo in rebus alienari solitis Idem in deci.1490.& ratio est,quia res semel effecta alienabilis, censetur perpetuo talis absque solemnitate Garz. in decis. 99. Limita tertio in rebus inutilibus, & Ecclesiæ onerosis,Guid.Pap.decis.156.Limita quarto, quando contrahitur cum Papa,quia eius authoritas supplet defectum solemnitatis,Capyc.deci.16.Rot. Collect.a Farinac.decis.300. quod amplia etiam si contractus cum Papa celebraretur,tanquam priuata persona; Seraphin.decis. 1027. *L*imita quinto in alienatione rei de mēsa Episcopali eius vita durante facta Mohed.decisio.7.*L*imita sexto,quando vna Ecclesia particularis alienat alteri Ecclesiæ particulari,quia tenet alienatio,cum finis prohibitionis de non alienandis bonis Ecclesiæ fuerit in consulendo indemnitati Ecclesiæ vniuersalis vt decisum optime affirmat Triuis. decis. 56. *L*imita septimo quādo per alienationem nulla fuit sequuta traditio,quia tunc non cēsetur translatum dominium, fuit dictum in vna Placentina bonorum 27. Octobris 1581.testatur Seraph. decis. 540. Sublimita si elapso tempore 40.annorū,quia tunc transfertur possessio,etiam ex contractu nullo,quando nullitas non est ex capite defectus cōsensus, Idem *S*eraph. decis.681.Limita octauo,vt tertius non possit dicere de nullitate contractus de rebus Ecclesię sine solemnitate Seraph. decis. 278.

Nota generaliter hanc materiā,quod tractatus requiritur etiam in præfatis bonis alienandis iuxta terminos c.1.eo. tit.in sexto,nec probatur per verba enūciatiua in instrumento apposita, Balb. decisio.20.aliquid per Grammat decis. 79.num. 16. Sed requiritur alia probatio.Guid.Pap.decisio.151. Borgnin. Caualc decisio. 17. & ratio est; quia hoc modo probare est pro forma Papon. li. 1.titu.13.arrest.3.Guid.Pap. decis. 149. Decis.Perus.93.aliquid per Caualc. decis.16.num. 27. & vltra tractatum requiritur etiam nominatio omnium Capitularium,Mched.decis.143.quod amplia procedere etiam,licet cedat in eui-

den tem Ecclesiæ vtilitatẽ, de Franch. decis.35. Magon.decis.69. Put. decisio. 310.lib.1.

COLLECT. 997.

Super c.in aliquibus.§.fi.de Decimis.

¶ Consuetudinis loci in decimis spectandæ.

IN Decimis attẽditur consuetudo loci.h.d. Licet consuetudo loci in Decimis, vt minores soluantur, ad hoc, vt valeat, requiritur probatio Papæ, Boer. decisio.236. & quod in illarum solutione attendatur consuetudo, tradit de Franch.decisio.103. & 124. & consuetudo Archipræsbyteratus, & non Archiepiscopatus in modo soluendi decimas est attendenda, Card.Put decisio. 176.lib. 3. & in hac materia requiritur tempus 40.annorum ad inducendam consuetudinem Gomez Leo decis. Diuers. 77. & quomodo huiusmodi consuetudo probetur tradit Bellam. decis. 455.& quod probari debet ex parte Rectoris tradit Verall.decis.243. hinc est, quod si extat consuetudo immemorabilis, vt Decimæ soluãtur de grano recondito in horreis si petantur solui in herbis, & fundis non est audiendus, Balb.in decis.33.& existente consuetudine debẽtur etiam de venatione, & molendinis Franc.Marc.decis.530. & Rusticus cogitur suis expensis deferre Decimas vsque ad Ecclesiam, Capp. Thol. decis. 433.& fine seminis, & expensarum deductione, Franc.Marc.in decis.198.p. 2. Capyc.decis.23.Card.Pute. decis.100. Papon.lib.1.tit.12. arrest. 12. & est soluẽda de omnibus Mohed.decis.69.Animaduertendum tamen est, quod consuetudo aliorum locorum est attendenda circa Decimas, Mohed.decis.68.

COLLECT. 998.

In l.res iudicata.ff de regulis Iuris

¶ Rei iudicatæ, cui standum, illationes & effectus.

RES iudicata pro veritate habetur, & ei in dubio standum est, h d. Limita primo in Principe, qui poterit rei iudicatæ derogare Mohed. decis. 5. de senten.& re iudic. Intellige in Principe Superiorem non recognoscẽte, alias secus, vt voluit Iafred.decis.122.par.2. Intellige secundo, vt eius quæsitũ ex sententia tolli possit per Principem, nõ tamen Dominium, Rot.Roman Diuers. decis. 368. par. 1. Sublimita sublimitationem nisi esset ius quæsitum ex contractu, quia non potest etiam de plenitudine potestatis, Rot.decis.16.num. 7. p.2. Diuers. Amplia primam limitationem quantus de potestate Principis in derogãdo rei iudicatæ, loquatur, vt procedat, ac extendatur etiam ad Ducem Mediolanum, quia ipse potest, ea quæ Supremus Princeps pulchre, ac omnino videndus Mohed.in decis Rot.Roman.6.de senten.& rei iudic. Amplia secundo etiam in Duce Mantuæ, quia ipse quoq iura Imperij obtinet, vt refert Decisum Sayr.in decis.13. de censibus; Amplia tertio in quolibet Principe Superiorem non recognoscente, quia quilibet ipsorum potest per suũ rescriptũ Ius quæsitũ ex sententia auferre, vt voluit Magon.in decis.Florent. 26. 60. & 73. Amplia & eo fortius in Imperatore quia clem.1. de probat.loquens in Papa, & in Principe locum etiam obtinet in Imperatore, Mohed.decis. 3. de fide instrument. Amplia quinto nedum in Principe, verum etiam in parte, quę poterit iuri sibi ex sententia competenti derogare, Rot.decis 114. par. 1. & 279. par.2.& renũciare censetur quis rei iudicatæ patiendo, quod procedatur super

per meritis, & eadem causa instruatur pulchre Mohe.in decis.4.de sentētia,& re judic.referens ita decidisse Rot.

COLLECT. 999.

Super c.si plures 21.q.1.

¶ Commendatarij et beneficiati comparationum.

COlligo ex hoc tex. quod Commēdatarius ęquiparatur beneficiato, hinc euenit,quod ipse facit omnes fructus suos, sicut alij titulares perpetui, Cassad.decis.35.super regul.Put. decis. 25.lib.1.& talis commenda requirit ætatē,& alias qualitates legitimas, sicut verum beneficium, Caputaquen. decis. 127.p.1.quæ facit ad c.nemo deinceps, de elect.Hinc est,quod regula de infirmis resignantibus intrat in commendis perpetuis,Cassad decis.32. super regul. aliquid per Rot.decis.80.lib. 3. Diuers. sicut etiam Regula de publicanis resignationibus locum obtinet etiam in Commenda,Faber decis.40.C. de Epis. & cleric.Item in impetratione alterius beneficij,alias gratia erit nulla,Put.decis.172.lib.2.Capyc.decis. 3.nu.6. Item talis Commenda inducit incompatibilitatem inductam a c.de multa de prębend.& extrauag.execrabilis eod.tit.& hodie expresse disponitur per Concil. Trid.sess.7.c.2.&4.licet antea secus dicebatur, Cassd.decisio. 32. super regul. Caputaquen.decis.147.p.1. Put. decisi. 333.p.1.& decis.275.lib.3.Item Regulę de triennali procedit etiā in Commēda Rot.Diuers.decis.775.par.3.Item regula de verisimili notitia,Cassad. decis.30.super regul.Item Commendatarius perpetuus tenetur verificare narratiuam, sicut quilibet alius beneficiatus, Put.dec.254.lib.3.Per quam Decis.fuit recessum a decisio.257.lib.3.eiusd.Put. prius facta,vbi contrarium Rot.tenuerat,Idem Commendatarius Abbas alicuius Monasterij,dicitur similiter Prælatus,Rot.diuers.decis.346.par.3.Hinc est quod potest remittere denunciationes requisitas ad matrimonium, quæ fieri deberent in suo territorio iuxta Conc.Trid.sess.24. can.1. de reformat. Sayr.deci 9.de sponsalib.Item sicut beneficiatus potest suum beneficium ad fauorem resignare,iuxta Decis.tertiam Garz.ita etiam Commendatarius,Rot. Diuers.decis.80.p.3. Item sicut beneficia sunt perpetua, ita pariter, & Commenda,Rot.decis.791.par.2. quicquid dicat Rot.Bisignet.decis.1.in antiq. In aliquibus tamen casibus beneficiato nō comparatur, prout primo in casu Put. decis.272 lib.2 item quia non potest talis Commēdatarius agere spolia, idem in decis.206.par.3. item quia cessat per superuenientem nouum titularem,Caputaquen.deci.146.nu.1.p.1.

COLLECT. 1000.

Ad l. ossa.ff. de religiosis, & sumptibus funer.

¶ Anotomiæ priuilegij.

CApuт sepulti potest exumari pro facienda anotomia. h. d. cui congruit etiam tit.de cadaueribus punitorum; Limita, ac intellige quando esset punitorum,alias secus ita decisum refero in Decis.Cur.Archiepis.Neapol.90. Limita secundo,vt nec ad effectum visitandi, ac cognoscendi exumari potest, cum videretur agi de iniuria Ecclesiæ, & ipsius sepulti præsertim, quando ex exumatione poterat oriri scandalum, ita decisum refert Macerat. in decisio. 112.casu 23.& ita pariter Ego respōdi Illlustriss. Cardinali Spinello mihi hoc petenti,allegando pulchram Decis.Caualc.16.p.5.licet aliud actum fuit,quænam autem pęna infligatur contra spolian-

liantem mortuum tradit Marta in decis.Rot.Pisan.173.

COLLECT. 1001.

Super §.si. quando, in Auth.vt nulli Iudicum.

¶ Dotis priuationis propter adulteriũ.

MVlier propter adulteriũ amittit dotem h. d. Amplia primo procedere etiam in donatione propter nuptias, & bonis paraphernalibus, Franc. Marc.decis.513.Nunc limitatur & primo non procedere, quando vxor commisisset adulteriũ de consensu viri, vel vir cum alia muliere adulterium commisisset, Balb.in decis.522.p.3.Limita secundo, quando vir post adulterium ipsam vxore adhuc receperit, & recõciliauerit, Boer.in deci.338.*Limita* tertio, quãdo mulier adultera habet patrẽ, tunc enim pater non amittit dotẽ propter filiæ adulterium, vt fuisse decisum *F*rancię refert *P*apon.li.22.tit.9.arrest.5. *L*imita quarto si talis adultera haberet filios ex primo matrimonio, Rubin. in decis.339.Boer. in decis.338.Limita quinto, si maritus adulterij occasionem præbuit, Franc.Marc. in deci.729.tunc enim sibi ipsi imputari debet ex regula damnũ de regul.iur. in 6. *Limita* sexto si vxor per vim adulteriũ commiserit, Papon.lib.3.arrest.23. *L*imita septimo, vt licet ammittat dotem, tenetur tamen maritus illam subuenire pro victu, & expensis litis, vel consentire, vt fiat alienatio dotis, vt decisum refert Papon.li.24.tit.6. arrest.2. Limita octauo, vt maritus, non obstante, quod vxor dotem amisit, tenetur tamen illam alimentare, *P*eguer.in decisio.20. Amplia secundo quod maritus pariter venit ob eius adulteriũ puniendus; qua autẽ pœna vide per Papo.lib.22.arrest.2.& 3.cui aũt applicetur dos vide per de Frach.in decis.421.

COLLECT. 1002.

Super c.1.de Iureiur.in 6.

¶ Iuramenti officialiũ in initio officij.

OFficiales in ingressu officij iurare debent h.d.& ita decisum refert Rot.diuers. Franc.lib. 11.decis.4.de cuius iuramẽti forma, vide per Pap. lib.4. tit.8. arrest.1.Amplia primo, vt ad tale iuramentum præstandum cogẽdi sunt etiam Assessores, Item Papon.qui dicit decisum lib.6.tit.2.arrest.26. Amplia secundo in casu Franc.Marc.in deci.682. vbi fuit dictũ, quod quilibet Iudex debet iurare publice officium suum exercere bona fide, & sine fraude, & nil dedisse pro officio; Amplia tertio, vt præfatum iuramentum non possit eidem Officiali remitti, Minsing.cent. 2. obseru.76.quam diligenter nota ad tex.in c.tuis de testibus; Amplia quarto, vt hoc iuramentũ exigat tactũ scripturarũ vt pulchre refert in Rot.Taurin.decisũ Tess.decis.47.quam nota ad ampliationem glo.in clem. ad nostram de magistris.

COLLECT. 1003.

Super l.si in seruũ §.si quis Iudex ff. de arbitris.

¶ Compromissi prohibiti regulariter in ordinarium.

IN Iudicem ordinarium compromitti de iure non potest.h.d.Limita primo in casu decis.Balb.411.p.3. vbi fuit dictum, quod in ordinarium compromitti non potest tanquam in arbitrem, sed bene tanquam in arbitratorem, quã nota ad tex.in l.societatem §.arbitrorũ, ff.pro socio; *L*imita secundo in casu decis.Rot. Sabaudiæ, de qua per Fabrum 2.C.de arbitris, vbi in Iudicem ordinarium

rium poteſt,tanquam in amicabilem compoſitionem compromitti: *Limita* tertio in pulcherrimo caſu deci.Grammat.9.*Limita* quarto exiſtēte ſtylo, ſeu ritu in contrarium alicuius Tribunalis, ita decido Ego ipſe in dec.Cur.Archiepiſc.Neapo.122.& de hoc tex.qui limitatur, quando in ordinariū cōpromittitur, vt in arbitratorem probat pulchre Gui.Pap. omnino videndus in dec. 99. ac etiam Franc.Marc.in deciſ.464.p. 1.

COLLECT. 1004.

In c.1. & 2. de integrum reſtitut. in ſexto.

¶ Reſtitutionis in integrum Eccleſiæ poſt quadriennium quando permittatur.

ECcleſia poſt quadriennium nō admittitur ad petendā reſtitutionem in integrum h.d.Ex quo ſequitur,quod intra illud tempus bene poteſt petere iuxta deciſ.Balb. 33. verum debet probare læſionem Guid.Pap.deciſ. 170. & quando dicatur læſa tradit Caualc. deciſ.16.num.44.& deciſ.31. nu. 1. par. 2. Quod amplia, vt poſſit illam petere etiam aduerſus quadragenariam præſcriptionem Ego in deciſ.Cur.Archiep. Neapol.99.& aliquid per Borgnin. deciſ.29.par.2.*Limita* nunc tex.tripliciter & primo in caſu deciſ.Put.286.vbi fuit dictum, quod Eccleſia poteſt durante Prælati alienantis vita, reſtitutionem petere,etiam quadriennio elapſo, & ſic limitatur tex.in l.fi.C.de tempor. in integ.reſtitut. Balb. deciſ. 329. Limitatur ſecundo in beneficialibus, nam in his admittitur quilibet ad reſtitutionem in integrum petendam poſt quadrienniū, Card.Put. in deciſ. 34. lib. 1. Limitatur tertio exiſtente conſuetudine in contrarium,Maynard. deciſ.200. lib. 5. Limitatur quarto in Territorio Sabaudię,nā decennium ſubrogatum fuit loco quadriennij,Faber deciſ. 1. C.de tempor. in integr. reſtitut. Limitari poteſt quinto in caſib.deciſ.eiuſd.2.& 5.eo.tit.in quibus habetur,quod filiæ reſtitutio datur tanquam minori,etiam poſt annos 30.

COLLECT. 1005.

Super Auth.quas actiones.C. de ſacr oſ. Eccleſ.

¶ Pręſcriptionis 40. annorum aduerſus Eccleſiam.

COntra Eccleſiam pręſcribitur ſpatio 40.annorū h. d Sicut dicimus in ſimili de exēptione, quæ per poſſeſſionem 40.annorum præſcribitur Sayr. deciſ. 2.de reſcriptis.Item in Iurepatronatus idem in deciſ.4.de Iurep.Item in bonis Hoſpitalium Rubin.deciſ.23. Limita niſi ſit Eccleſia Romana, quia tūc exigitur tempus 100.annorum Affl.deciſ.67.Guid.Pap.deciſ.161 Raud. deciſ. 117.& ratio eſt,quia ſola Eccleſia Romana gaudet priuilegio præfatæ præſcriptionis,Papon.lib. 12.tit.13.arreſt. 1. Limita ſecundo,vt Eccleſia admittatur ad petendam reſtitutionem in integrū aduerſus præfatam præſcriptionē,Borgnin deciſio.29.par.2.de contractibus, quod amplia etiam in ſucceſſore in Pręlatura,Affl.deciſio. 390. Limita tertio, vt non procedat in actionibus perſonalibus,quia non datur tantum temporis, ſed tantum illud,quod datur a iure ciuili,Ego in deciſ.Cur.Archiepiſ. Neap. 291. Limita quarto, vt capitulum, & quælibet Eccleſia poſſint interrumpere præſcriptionem contra ſe currentē, & mouere litē,ſi Prælatus negligēs, Card. Put.deciſ.491.lib. 1.Limita quinto,quādo vna Eccleſia vellet præſcribere contra aliam,quod quomodo procedat,vide per Papon.lib. 12.tit.3.arreſt. 1. licet præſcriptio vnius Eccleſiæ ad alteram regulariter 40. annorum ſpatio exigit Put.deciſ.252. lib. 3.

COLLECT. 1006.
Super c. cum pridem de pactis.

¶ Aliæ nullitates.

POnit vnum modum, ex quo beneficij resignatio est nulla. s. quãdo interueniẽte pecunia fit; Adde tu alios decisos, & primo in ea, quæ fit ab accusato pendente accusatione, quod quomodo intelligatur, vide Boer. in decis. 206. Secundo facta in fauorẽ certæ personę, quia tũc est simoniaca, licet ex stylo, & certa scientia Papæ vitiũ simoniç purgẽt, Cassad. decis. 2. de simonia; Tertio cõmensio in resignatione constituẽda respectu promissionis factæ de fructibus soluẽdis, dr̃ simoniaca, quia ante litẽ motã neq; fructus possunt in cõuentionẽ deduci, Mohed deci. 332. Quarto qñ ius aliquid remaneat pęnes resignãtẽ, Put. decis. 48. lib. 1. quãuis nõ dicatur decedere a possessiõe beneficij resignãs qui post resignationẽ fructus beneficij percipit Idẽ in decis. 371. lib. 1. Quinto dr̃ pariter nulla si nõ fuerit facta mẽtio de alijs pensionib & beneficijs, Caualc. decis. 25. nu. 46. de cõtractib p. 2. Sexto resignatio nõ publicata dicitur pariter nulla, & nõ vacat beneficiũ per resignationẽ, sed per obitũ, Verall. dec. 71. p. 3. Septimo si esset facta a ꝓcuratore post annũ sui mãdati, Papo lib. 2. tit. 8. arrest. 17. referens ita per Rot. decisũ, Octauo, si esset facta p Procuratorẽ vigore Epistolæ missiuæ dicẽtis, quod ipse volebat resignare beneficiũ, vt pulchre decidisse Rot. refert Veral. dec. 85. p. 3. Nono, qñ ille in cuius fauorẽ facta fuit resignatio non acceptauerit, quia remanet in suo primo statu, obtenta tamen pensione a Papa, Papon. lib. 2. tit. 8. arrest. 17. Decimo, si esset recepta a Vicario, quia non põt illã admittere, Dñi de Rot. decis. 1. de renunciat. in Ant. Vndecimo, si esset facta cũ promissione pẽsionis excedẽtis medietatẽ valoris beneficij, ita est punctualis decis. Triuis. 2. p. 2. sed valida reddit in nõnullis casib. & primo infirmus resignans sub fide, & promissione retrocedẽdi in casu cõualescẽtiæ valet, & sanus factus restituitur contra suã resignationẽ, Papo. lib. 3. tit. 11. arrest. 4. Item valet si procurator mandatũ habuerit ad resignandum cum reseruatione omniũ fructuum, & resignet cum medietate, Crescent decis. 8. de renunc. Item valida est in casu Verall. in decis. 78. p. 2.

COLLECT. 1007.
Ad Doctr. Panormit. in c. querelam de Prælati, &c.

¶ Prælati successor an teneatur stare Colono.

REcepta est opinio sñi eũ, quod successor Prælatus non tenetur stare locationi, vel cõductioni prædecessoris, & ita decisum refert Balb. decis. 229. & istud prouenit ob id, quod vti singularis successor nõ tenetur stare colono iuxta terminos l. emptorẽ. C. locati, & ita decidit Put. decis. 181. lib. 1. & idem decis. 421. eo. lib. Balb. decis. 212. quod amplia primo ꝓcedere ẽt si locatio esset facta ad nõ modicũ tẽpus, quia licet per eam acquiratur ius in re, ẽt in bonis Ecclesiasticis tñ successor nõ tenetur seruare factũ antecessoris, Bellam. decis. 747. licet in illa locatione essent necessariæ eædẽ solemnitates, quæ in alienatione requiruntur, Papon. lib. 1. tit. 13. arrest. 4. Amplia secundo, ẽt si fructus essent ipsi colono specialiter, aut fundus conductus, ac deniq; bona oĩa locatoris ipsi cõductori hypothecata. Faber decis. Rot. Sabaud. 19. C. locati. licet in alijs sit secus ex decis. Marilian. Rot. Genue. decis. 24. Animaduertendũ tñ est, quod vt ꝑfata conclusio Panor. procedat quatuor cõcurrere dñt. Primo, ꝙ locatio facta fuerit nomine Ecclesiæ; Secũdo vt sit facta

pro

pro vtilitate Ecclesię. Tertio, vt pecunia conuersa sit in vtilitatē Ecclesiæ; Quarto, vt interueniat auctoritas Superioris, ita hæc omnia tradit decidenda Polydor. Rip. in obser. 115.

Sed quæro nū respectu anni cępti teneatur successor stare locationi ꝑ anno cœpto moriēte antecessore, quęstio hęc accidit in Cur. Archiep. Neap. in qua diximus, quod bene tenetur nouus Dñus stare colono, si idem colonus fundum seminasset, & sūptus fecisset, & ad hunc tm̄ finē non æquidē vt cōductor perseueret cum pactis initis cum antecessore verum, vt tāquā Colonus quidā partiarius fructus anni cœpti diuidat cū successore, vt decidit Borgni. decis. 44. vers. & quod pro illo anno, secus si nullas adhuc illo anno conductor fecisset impensas, quia tunc nec si sit partiarius tenetur successor singularis stare colono ex Decis. Cacher. 82. secundū quā decidimus die 22. Aprilis 1612. vt patet in Decis. mea 300. & ita tenuit Polyd. Rip. d. obser. 115. Intellige tamen præfata dūmodo locatio rei Ecclesiæ fiat intra tēpus permissum, Boer. decis. 224. Papon. lib. 1. tit 13. arrest. 5. Caualc decis. 14. de contractibus, aliquid per Affl. dec. 107. nu. 2. & 4. & ad mat. uide Card. Put. decis. 2. lib. 2.

COLLECT. 1008.

Ad Decis Rot. 179 p. 2. Diuers.

¶ Beneplaciti Apostolici siue assensus ex lapsu 30. annorum præsumendi.

BEneplacitū Apostolicū, seu assēsus ꝑ lapsū 30. ann. præsumitur h. d. q̄ opinio corroboratur ex eo, quia ꝑ tp̄is diuturnitatē præsumūtur oīa solēniter acta iuxta terminos l sciēdū. ff. de verb. oblig. & facit Decis. Balb. 300. quicquid dicat Card. Put. decis. 365. lib. 2. s. quod solēnitates extrinsecæ in alienatione rei Ecclesiæ spacio 70. ann. pręsumūtur interuenisse, quia rñdetur, quod procedit, qn̄ solemnitates illæ nō fuerūt enūciatę sm̄ Maynardū decis. 400. lib. 5. Amplia conclusionē principalē, qn̄ cū præfato tēporis spacio concurreret perseuerātia partiū in ipso cōtractu, cum afflictorum solutione, ꝑut Romæ iudicatū testatur Gabriel dec. 88. lib. 1. Amplia secundo, vt alienatio facta saluo beneplacito Sanctissimi, Donec obtētū sit beneplacitū, nō tenet, & interim impedit Dominij trāslatio, vt fuit dictū in vna Tiburtina Castri Viuarij 4. Decēb. 1587. corā Seraphino, vt patet in Decis. eiusd. 805. Amplia tertio, vt p̄sumptio assensus Aplici ex præfato tēꝑis spacio resultās, nō īterrūpatur, per interpellationē hæredi factā, qui verisimiliter factū ignorat, Idem Seraph. decis. 1042. Nunc limita si infra spa ciū 30. ann. super alienatione aliqua lis per partes mota fuisset, Rot. Diuers. deci. 160. vol. 2. & rō est, quia hmōi prę sūptio fundatur partium taciturnitate Ego in decis. Cur. Archiepis. Neap. 190. Sayr. decis. 3. de Cēsibus; Limita secūdo vbi ex instrō cōstaret solemnitatē fuisse defectiuā, & minus legitimā, vt aliquid per Cassad decis. 3. nu. 6. de ꝓcuratorib. Cualc. qui alios concordes adducit sub nu. 24. decis. 29. de cōtractib. p. 2. Limita tertio, vt vera sit cōclusio ante lītē motā, secus vero post, vt fuit dictum in vna Mediolanē. bonorū S. Celsi. 5. Maii 1597 vt patet in decis. Seraph. 1228. Limita quarto, vt nō ꝓcedat si adessent p̄sumptiones, & cōiecturæ in cōtrarium, quia tūc cessat p̄sumptio assēsus, vt fuit dictū in vna Anconitana de Gozzis 25. Iunii 1584. Seraph. decis. 681. & rō est, quia p̄fata præsūptio procedit, qn̄ ꝑ ea extāt cōiecturæ vrgētes, vt fuit dictum in vna Romana Casalis de Picchis 15. Iunii 1587. vt patet ī decis. eiusd. Seraph 792. Limita quinto, vt prędictū tēpus 30. annorum nō intelligatur currere, nisi data scientia, & patiētia cuiuslibet Rectoris,

seu

seu Prælati successoris, Caualc. decis. 46 num. 29. Limita sexto, vt vbi non constat de beneplacito Apostolico, alienatio nõ possit dici solemnis, etiam quod ex lapsu temporis, possit præsumi ad effectum, vt vnica sufficiat pro solito, vt fuit dictum in vna Romana Domus 16 Febr. 1604. vt patet in decis. Seraphin. 1490. Limita septimo, si appareret de supplicatione prædicti assensus, ac de commissione facta a Pontifice delegatis ad confirmandum si in euidentem, &c. & de ipsa confirmatione, seu commissariorum Decreto subsequuto non constaret, nam tunc extante temporis spatio, non præsumitur interuenisse, vt fuit decisum in Cur. Archiepis. Neap. refero Ego ipse in decis. 300.

COLLECT. 1009.

Ad glo. in l. 2. C. de Episcopali audientia.

¶ Consuetudinis induendæ actuum necessariorum.

CElebris est in illa iuris dubitatione, quod scilicet actus necessarij sint ad inducendam consuetudinem, & censet binos actus sufficere, Intellige primo si actus eò animo fiant, vt inducatur cõsuetudo, alias secus pulchre Cacher. decis. 99. & Ro. Genuen. dec. 17. Intellige secũdo, si actus illi fuerint facti scientibus, & consentientibus omnibus, Bellam. decis. 65. Hinc est, quod articulus formatus super cõsuetudine debet concernere actus, & eorum frequentiam Io. Gall. decis. diuers. Franciæ 91. Intellige tertio, vt ex actibus Populi diformibus, non probetur consuetudo, vt decisum refert Mynsin. cent. 6. obser. 42. Limita quarto in iuribus concernentibus singulos, vt tales, & non vt vniuersos, factum vnius alteri non nocet, nec ex illis actibus consuetudo aliqua inducitur, Bellam. in dec. 616. Limita quinto, si bini actus fierent incontinenti, non aũt ex interuallo, Viu. in dec. 323. Limita sexto, si non fierent intra tempus, vt in terris Imperij tempus decem annorum, in terris vero Ecclesiæ spatio 40. annorum, Gomez Leo. in dec. 77. & 14. Rot. Diuer. Franciæ; Limita septimo in actibus extraiudicialibus, quia consuetudo inducitur per binum actum iudicialem, secus extraiudicialem, Balb. in dec. 121. Limita octauo in mulieribus, in quibus, per earum actus non inducitur consuetudo, ita decisum refert Balb. decis. 117. quam not. ad tex. in l. de quibus ff. de legib. Animaduertẽdum tamen, quod ad hoc, vt principalis glo. procedat, necesse est, vt consuetudo sit saltem decemnalis, vt fuit dictum in vna Ispalen. iuris nominan. 6. Nouemb. 1583. vt patet in dec. Seraph. 695. Item quod ex his, quæ varie seruata fuerint, non inducitur cõsuetudo, nisi varietatis certa, & determinata causa probetur, vt fuit dictum in vna Meliten. Præcedentiæ 5. Decemb. 1578. Seraph. decis. 381.

COLLECT. 1010.

In l. 1. §. si quis a Principe, ff. ne quid in loco publico.

¶ Priuilegij Principis intelligendi sine tertij iniuria.

PRiuilegium Principis semper debet intelligi citra iniuriã, ac tertij præiudicium h. d. Ex quo infero, quod illud semper restringi debet, vt sit conforme æquitati, ac honestati Osasc. decis. 90. Infertur secundo, quod rescriptum gratuitum per quod præiudicium alteri affertur est inualidum, Bellam. decis. 738. Infertur tertio ad decis. Mynsing. cent. 4. obser. 8. vbi fuit dictum, quod in Principe rescribente cõtra tertij prçiudiciũ, non præsumitur iusta causa; Infertur quarto ad Decis. Franc. Marc. 394. &

452.

452.quod amplia etiã si in eo adiecta esset clauſ.motus proprij, quia ipsa de sui natura nõ tollit præiudicium tertij, vt refert decisum Papo.lib.3.arreſt.15. Bellam.in decisio.752.& ratio pręfatę conclusionis eſt,quia cum priuilegia ſint contra ius commune, ideo reſtringenda, & non amplianda,etiam si in tertij præiudiciũ non vergeret,Gomez Leo decisio.Diuer.31.verum licet recipiant interpraetationem reſtrictiuam, & limitatiuam, non tamen deſtructiuam Bellam.decis.738.

COLLECT. 1011.

Super l.ius ciuile.ff.de Iustitia, & Iure.

¶ Statuto.

HIc ſedet mat.ſtatuti.& h.d.in sũma, quælibet vniuerſitas,ac populus Iuriſdictionem habens, ſtatuta condere poteſt,hinc vniuerſitas in pertinentibus ad adminiſtrationem rei ſuę libere ſtatuere poteſt Oſaſc.in deci.17. Franc.Marc.in deciſ.801.Item inferiores Iudices ſtatuta condere poſſunt, & non niſi eo die publicationis ligare incipiunt Marc. deciſ.61. Item Magiſtri alicuius artis ſtatuta cõdere poſſunt,vt deciſum refert Franc.Marc. in deciſio. 627.part.2. Intellige tamen in concernentibus eorum officia,& pro tempore officij, idem in deciſio.794. part.2. quam not.ad tex celebrem in l magiſteriæ.C.de iuriſd.omn.iudic.Item Collegium etiam ſi iuriſdictione careat; Intellige ſuper ijs,quæ ad eius adminiſtrationem pertinent,nõ tamen poterit imponere pœnam ſtatuto, niſi de cõſenſu ſtatuẽtium procedat, vt deciſum refert Capp.Tholoſ.deciſ.406.

COLLECT. 1012.

Super Conc.Trid.ſeſſ.24.c.20.§. propterea.

¶ Appellantis obligati tranſmittere copiã ſuis ſumptibus ad iudicem ad quẽ ex Cõc. Trid. & de poteſtate iudicis.

QVi diſponit,quod appellans tenetur actorum copiam ſuis expẽſis ad iudicem ad quem tranſportare, & propterea ante actorum trãſportationem Iudex ad quem vllam Iuriſdictionem habet, vt deciſum refert Rot.Lucenſ.diuerſ.deciſ.73. & talis ſic appellans venit in expenſis condemnãdus, vt eſt punctualis Deciſio.Balb.91. Amplia primo tex. vt acta in cauſa appellationis integra edi debent, quod ſi nõ fiat,proceſſus ſuper ijs factus,nullus cẽſetur,vt fuit deciſum,refert Farinac. in Collect.in deciſio. 20. licet in dubio tranſportatio actorum,ac proceſſus integer præſumatur,vt refert deciſum in Ro.Idem in deciſ.28.Amplia ſecundo, vt ex iſto tantum capite ſententia cenſetur nulla, Idem in deciſ.104. Amplia tertio vt Conc.locum etiã habeat,& in cauſis profanis,vt fuit reſolutum in vna Trident.bonorum 17.Maij 1586.refert idem in deciſ. 106. Amplia quarto, vt procedat Con.nedum de actis,ac geſtis coram Epiſcopo,verum coram quocunque Iudice, vt decidit ead. Rot. refert Idem in deci.107. Nunc limita præfati tex.diſpoſitionem,& primo in caſu,omnino videndo deciſ.Rot. penes eũdem Farinac.811. vbi fuit dictum in prædicta Conc.diſpoſitione non eſſe neceſſariam tranſportationẽ, niſi in cauſis appellationum,ita vt neceſſario tranſportari debent acta facta coram iudice, a quo, ad Iudicem ad quem fuit appellatum, vt illis viſis pronunciare poſſit ad probandam, vel reprobandam ſententiam latam a Iudice a quo,ita enim ſæpe declarauit Congreg.Conc.& ita tenuit

nuit iterum Rot. in vna Conchensi *L*imitum die 17. Iunij 1596. coram Pamphilio; *L*imita secundo, vt trãsportatio actorum non sit necessaria, quando lis esset diuersa, vt pariter Rot. decidisse testatur Idem in decis. 812. pro Coronide tamen not. quod sentẽtia antiqua probat acta, quãdo in ea de illis fit mẽtio, vt refert decisum in Rot. Pedem. Cacher. in decis. 13. & de decis. Ro. *L*ucens. testatur Magon. in decis. eiusdem Rot. 72. in fin. *L*imita tertio in appellatione ab interlocutoria, vt optime decidendo explicat Guid. Pap. in decis. 20.

COLLECT. 1013.

Super c. ea quæ fiunt à Iudice, de regulis Iuris in 6.

EA, quæ fiunt a Iudice, si ad eius nõ spectant officium, viribus nõ subsistunt, h.d. Habet tamen Iudex potestatem gratificandi, Balb. in decisio. 91. Item pòtest ex iusta causa pœnam statutorum eugere, vel minuere; Gui. Pap. in decis. 216. quã amplia etiam existente iuramento super statutis præstito, vt refert decisum Mynsing. obser. 54. cen. 2. quam nota ad ampliationẽ tex. in c. 1. de iureiur. in 6. Item poterit Iudex simulare, terrere, & reum alligare eruendæ veritatis causa, ita Franc. Marc. in decis. 516. par. 1. quam intellige in foro exteriori, secus autem in foro conscientiæ, vt decisum refert Idem decis. 68. p. 2. Item potest Concilium conuocare, Idem Franc. Marc. in decis. 640. Item poterit Iudex in suo territorio secundũ casus exigentiam statuere, vt non transportentur fruges extra territorium, Idẽ in decis. 236. p. 2. Amplia, vt possit statuere in omnibus, quæ suum officiũ cõcernerent, Franc. Marc. in decis. 794. p. 2. Item iudex cui potentia deest, malefactores detrudẽdi in vinculis, populũ coadunare potest cum armis, idem in deci. 576. p. 2. Item põt sæpius deliberare, & ex varijs opinionibus alteram præeligere, Rot. decis. 55. de rescriptis in antiq. & puniri potest, si magis communem reliquerit opinionem, vt refert decisum Balb. in decis. 15.

COLLECT. 1014.

Ad Rub. quæ sunt Regalia.

¶ Regalium.

NOnnulla vtilia, & satis ad praxim cõducibilia scripsi ĩ Collect. 727. super nigro huius tit. Nunc addo alia vtiliora ad Rub. ipsam, præsertim in enumeratione eorum, quæ regalia dicuntur, prout sunt primo flumina, Frã. Marc. decis. 40. aliquid per Affl. in dec. 388. num. 13. Secundo ius perquirendi aurum in fluminibus, Idem Frãc Marc. in decis. 121. Tertio ius exigendi vectigal, tamen licet sit de regalibus, poterit tamen per cõsuetudinem acquiri, Gui. Pap. in dec. 498. Quarto fiscum habere Franc. Marc. in decis. 134. & quod Episcopus dicatur habere fiscum, vide decis. meam 400. Quinto ius cudendi monetam, nam ad solum *P*rincipem spectat, qui solum regalibus gaudet *F*rãc. Marc. decisio. 206. part. 2. & si fuerit facta concessio poterit reuocari; Papon. lib. 5. titu. 1. arrest. 1. Sexto mulctæ, pœnæ, & confiscationes, Balb. in decisio. 390. & aliquid per Capyc. in decisio. 185. nume. 4. num autem venatio numeretur inter Regalia, vide Grammat. decis. 67.

COLLECT. 1015.

Super c. præsumitur de regul. iuris.

¶ Ignorantię regulariter præsumendę.

REgulariter præsumitur ignorãtia, nisi probetur scientia, h.d. *Limita* primo, vt vera sit regula, quando fuit allegata supina ignorãtia, alias secus, Bellam. in dec. 562. Gayl. obser. 48. lib. 2. & aliquid per Iose. *Lud.* in decis. 19. nu. 22. *Limita* secũdo in facto proprio, in quo regulariter præsumitur sciẽtia Egomet in decis. Cur. Arch. Neap. 22. *Sublimita* meam dec. si de damno vitando certioretur, quia præsumitur quoque ignorantia, vt decisum refert Gayl. obseru. 48. lib. 2. Sublimita secundo quando factum esset antiquum, vel valde intricatum, Balb. in dec. 99. *Limita* tertio, quando ignorantia esset affectata, quia habetur pro scientia, Gayl. d. obser. 48. nu. 18. quam not. ad tex. in c. eos, de temp. ord. in 6. Limita quarto quando ignorantia esset nimis crassa, & supina, quia talis p scientia habetur Gayl. d. obser. 48. lib. 2. Limita quinto in ijs, de quibus est publica vox, & fama, quia præsumitur quod vnusquisq. sciat Mohe. in dec. 196. & aliquid per Capyc. in decis. 69. num. 18. & Gram. in dec. 36. Amplia hãc limitationem procedere, vt nec de eo prætendi possit ignorantia, Ro. Genuen. in dec. 13. quam not. ad celebrem glo in l. fi. C. de suspectis tutoribus: Amplia secundo, vt præsumatur ignorantia crassa nescire ea, quæ in ciuitate publice promulgantur, Osasc. in dec. 71. Limita sexto, vt præsumatur pariter scientia in excogitatis, Bellam. in dec. 158. Limita septimo vbi agitur de censuris, & priuatione, quia præsumitur intimatio, & scientia vera Mohed. in dec fin. de dol. & contu. *Limita* octauo in facto cognitione facultatum, quia præsumitur scientia Franc. Marc. in dec. 904. p. 2. & aliquid per Cassad. in dec. 5. nu. 14. de constitut. Sublimita in magnis facultatibus, idem Franc. Marc. in dec. 868. & aliquid per Grammat. in dec. 103. nu. 34.

COLLECT. 1016.

Super l. si in rixa, ff. de Sicarijs.

¶ Homicidij commissi in rixa.

PRo ornamento huius text. vide *Ioseph. Lud.* in dec. *Lucan.* 16. & quõ homicidium a pluribus animo deliberato commissum in re dubia sit puniẽdũ, vide Thess. dec. 31. licet in rixa si plures accesserint, licet tantum vnus percusserit, omnes tenentur, Balb. dec. 23. Rixæ tamen incœptor tenetur pœnæ vltimi supplicij, Maynar. dec. 30. lib. 2. si tamẽ ignoratur incœptor, omnes tenẽtur pęnæ extraordinariæ Ioseph. Lud. cit. dec. 16. Franc. Marc. in decis. 767. p. 2. & dec. 503. p. 1. aliquid per Gram dec. 39. nu. 6. *Limita* tamen in quatuor casibus, de quibus per Andr. Gayl. obser. 109. lib. 2. Ro. Auen. decis. 93. Boer. decis. 83. & an aggressus, vel aggressor quis præsumatur, vide Boer. dec. 137. Limita tamen tex. vt homicidium commissum in rixa punitur absque dolo, & pœna exilij, vel relegationis per quinquennium Gram. dec. 17. & in dec. 98. nu. 6. Ioseph *Lud.* cit. decis. 16.

COLLECT. 1017.

Super c. quoniam contra de probat.

¶ Actorum scripturæ per notarium conficiendæ.

ACta iudicij debent a Notario scribi, alias non valent, h.d. Concordat cum Ritu M Cur. 159. Amplia primo etiam si illa reperirentur scripta de pãrtium consensu, & voluntate, vt pulchre

chre refert decisum Franc.Viu. in dec. 48.& ratio est secundum Medic.in decis.Rot.Marc.99.quia partes non possunt publicis solemnitatibus renunciare,quam not ad tex.in l.priuatorum,C. de iurisd.omn.Iudicum.Amplia secundo tam in causis ordinarijs, quam delegatis,Boer.in decis.258. Amplia tertio, etiam si Iudex esset Notarius,quia non potest scribere acta penes se,vt Egomet refero decisum in dec.29.Amplia quarto procedere tam in cognoscendo,quã in exequendo,Frãc.Marc.in decis.623. Amplia quinto,vt Iudex nõ tenens magistrum actorum possit quidem debita pœna puniri,Papon.lib.6.tit.6.arrest.3. & 4.& ita alias Sacra Regia Barensis iudicauit citando ad informandum Capitaneum Casalis Trinitatis super aliquibus obligationibus scriptis per eum penes Acta Curię,vt refert Viu.in cit decis.48.in 2.dubio,quam nota,Nunc vero limita text.conclusionem, & primo non procedere in causis voluntariæ iurisdictionis,quoniam in illis poterit Idẽ esse Iudex,& Notarius,Ego ipse in Decis.234. quam not.ad originalẽ Doctr. Bald.in l.1.§.huius ff.de Iustitia,& Iur. Limita secundo in causis læuibus, vt pulchre refert Decisum Balb. in decis. 215.quam not.ad ornatum tex.in Auth. in læuibus C de iudice qui male iudicauit.

COLLECT. 1018.

Super c. cum in generali de offic. Vicarij in 6.

IN generali commissione facta Vicario ab Episcopo nõ veniunt ea,quæ mãdatum exigunt speciale.h.d. Ex quo infero primo,quod Vicarius generalis nõ potest subprimere beneficium absq; speciali mandato,vt pulchre in Rot.decisum refert Put.in decis.53.lib.3.infero secundo, quod nec ardua explicare, quia in illis requiritur mandatum speciale,Cassad.in deci.3.de procuratorib. Infero tertio,quod nec sine speciali mãdato potest perpetuum Vicariũ ponere idem Put.in decis.239. Infero quarto,quod non potest Locumtenentem creare,idem in decis.168. lib.1. Infero quinto, quod nec in mandato generali eis facto compræhenditur facultas veniendi operarias Mohed.in dec.1 de offic.Vicarij,licet alias in vnione aliorũ nõ requiritur speciale mandatũ,vt pulchre refert decisum idem in decis.3.eo. tit.Infero sexto,quod non potest absq; speciali mandato admittere resignationes,Mohed.in decis.2.eod. titu. Limita quando haberet mandatum ad prouidendum, conferendum cũ omnimoda potestate, ac plena,libera, & generali administratione,Balb.in decis.22. Infero septimo,quod non potest absq; speciali mãdato conferre beneficium,Rot. decis.1.de offic.Vicarij; Infero octauo, quod non potest interponere authoritatem alienationi rei Ecclesiæ,Capp.Thol.in decis.97.quam not.ad extrauag. paulinam.

COLLECT. 1019.

Super l. vnica. C. vt quæ desunt aduocatis.

¶ Iudex supplere potest quæ desunt Aduocati.

IVdex potest supplere ijs,quæ desũt Aduocatis h.d. Infertur primo, ꝙ Iudex potest supplere de facto in causa pia,& dotis,Affl. in decis.371. Infertur secundo ad Decis.Grammat.15.vbi fuit dictum,quod iudex potest condemnare in alio,quam fuerit petitum per Aduocatum,quando habet potestatem iudicandi, sola facti veritate inspecta;Infertur tertio ad decis.Affl.95. vbi quando fuit

fuit actum ad vnũ,& postea discussum est inter partes de alia mat.non petita. poterit super illa pronunciari; Infertur quarto,quod Iudex specialis potest pronunciare vltra petita sine reconuentione, ideo ex officio condemnat ad restitutionem pignoris soluto debito, licet hoc non fuerit petitum. Afflict.in dec. 32. & per consequens potest Iudex sententiam dicere,super successiuo eius,quod principaliter agitur, Balb.in decisio.29. Infertur quinto,quod Iudex potest condemnare partem in fructibus,interesse, & expensis, licet illa a partibus non petantur, & hoc saltem ex clausi.iustitiam ministrare,vt decisum refert Guid.Pap. decis. 405. Infertur sexto, quod Iudex potest supplere ex officio in exceptione implementi non sequuti,Idem in decis. 222.& aliquid per Rot.Genue.in deci. 78.num.5.& Ioseph Lud.in decisio. Lucens. 2.nu.5.Tex.tamen conclusionem limita multipliciter,& primo,vt nõ suppleat in non petitis,Idem in decis.9.vel & secundo super nõ productis in actis, quia debet iudicare ex deductis in actis Cassad.in decis.12. & quando Iudex nõ suppleat defectum partis,vide per Magon.in decis.99.

COLLECT. 1020.

Super Bar.in l.& quia poterat, ff.ad Trebellianum.

¶ Sententiæ latæ a Iudice recusato nullæ:

Est communiter receptus in quæstione illa,quod sententia lata a Iudice recusato sit ipso iure nulla;Amplia primo, vt nec possit interesse quãdo votatur causa, licet non det suum votum vt decidit Papon.lib.7.tit.9.arrest. 7. & 9.& aliquid per Capyc.in decis.138.Limita primo in pulchro casu decis.Ach. de Grass. 2.de except. vbi fuit dictum quod processus factus cum Iudice recusato simul cum non recusato valet,quãuis ambo insolidum sint dati; Intellige tamen procedere quãdo Iudex non recusatus esset,ita simul datus cũ alio, vt vna possit ꝓcedere ẽt alio nõ expectato,Balb.in decis.29.& ita pariter decisũ refert in Rot.Idem de Grass. cit. decis. Limita secundo parte non appellante, quia validus est processus de stylo Rot. Idem Achil.de Grass.decisio.1.de exceptionib.& ratio est, quia processus factus per Iudicem recusatum post appellationem per recusantem interpositam est nullus,dato quod non fuerit appellationem prosequutus,Idem in decis.3. de appellat.Limita tertio,si Iudicis recusatio esset tantum interposita,non autẽ super ea esset pronunciatum,quia tunc eius iurisdictio non suspenditur Maynard.in decis.99.lib.3.quam not.ad celebrem text.in c.si Iudex ab Apostolica de offic.deleg.in 6.Limita quarto,quando recusatio probetur iniusta, quia valet processus,Capp.Tholos.in dec.479. & ibi addit.Limita quinto,quando causa suspictionis est notorie frustatoria, quia tunc illa non obstante,Iudex recusatus potest procedere ad vlteriora, vt pulchre decidit Franc.Marc.in decisio. 705.par.2.quam nota ad ornatum tex. in c.cum de appellationibus de appell. in 6.Limita sexto, quando Iudex esset recusatus post litem contestatam, quia tunc nõ obstante recusatione potest in causa procedere, Franc. Marc.in decis. 725. & ratio est,quia huiusmodi exceptio debet opponi ante litem contestatam Mynsing.obseru.59.cent. 3. Gayl. obseru 74.lib.1.quam not. ad glo.in l. apertissimi C.de iudicijs,& ad materiã vide Osasc.in decis.74.Capp.Tholos.in decis.479.Put.in decis.370.lib.1.

COL-

COLLECT. 1021.

Sup.Con.Tri.ses.25.c.13.de regularibus.

¶ Regulariũ compellendorũ accedere ad processiones publicas ꝑ ordinariũ.

REgulares ad publicas processiones accedere cõpelli possunt per Episcopum h.d.Limita primo quando praefati Regulares abessent a Ciuitate vltra dimidium miliare,quia hoc casu nõ tenenẽ ad processiones accedere Egomet in decis.Cur. Archiep.Neap. 131. & ita censuit Sac.Congreg.Amplia procedere limitationẽ etiam in Clericis longe absentibus a Ciuitate,quia de consuetudine non tenentur venire,Seraph.decis. 13.p.1.& ita habes limitationem ad tex. in c.nimis, de excessibus Praelat. quam ampliationem subamplia in omnibus Clericis Dioecesanis quantumuis exemptis,etiam beneficia simplicia in Dioecesi obtinentibus, vel officia,puta si deseruiant pro Cappellano,& in Ecclesijs exemptis,Gratian.decis.232. & ita Sac. Congreg. Limita secundo si processiones fierent pro leui causa,quia tunc minime cõpelli possunt,vt decisum refert Capp.Tholos.in decis. 482.quam nota ad originale Cons.Calder.8. de regularib.De ead.mat. vide quae scripsi supra in Collect.882.

COLLECT. 1022.

Super l.non est nouum C. de edendo.

¶ Rationum publicarum aeditionis.

REgulariter cogitur quis edere publicas rationes h. d. Prout primo instrumẽtum producens in actis causę, & postmodum dicens se nolle illo vti, potest ad ipsius exhibitionem cogi,Gui. Pap.in decis.243. quia probationes aduersario subtrahẽs perdit causam Boer. in decis.292.& instrumenti perditio iuramento probatur,Idem Guid.in decis. 244.Hinc secundo descendit,quod acta ꝓducta si quis occultet,& nõ vult exhibere illi certũ tẽpus,debet Iudex statuere intra quod exhibeat,qua exhibitione non facta debet pronunciare ipsis de cetero nullam fidem esse adhibendam, & pars potest priuari illorum commodo, vt decidit Guid.Pap.in decis.45. Hinc tertio descẽdit,quod habens originale, debet cõdemnari ad illud exhibendum, Rot.Genue.in decis.175.Hinc quarto, quod quis tenetur exhibere rem,de qua agitur,si petatur,vt testes eam recognoscant etiã in criminalibus Capp.Tholo. in dec.164 Hinc quinto,quod recognitio est facienda integra apocha banchi exhibita,de Franch.in decis.304.

COLLECT. 1023.

Super l.vsufructu. C.de vsufructu.

¶ Cautionis de vtendo, & fruendo in vsufructu.

VSufructuarius tenetur ꝑstare cautionẽ de vtẽdo,& fruẽdo arbitrio boni viri h.d.Amplia vt non sufficiat iuratoria cautio,Osasc.decis.153 & rõ vr̃ esse,quia cautio simpliciter prolata intelligitur de fideiussoria , Rubin. decis. 29.quae facit ad l.sancimus,C. de verb. sign. Gayl.obser.47.lib.2.Amplia secundo hmõi cautionẽ esse de substãtia vsusfructus,Franc.Marc.decis.872. Amplia tertio nõ posse remitti per testatorẽ Idẽ in decis.376.& facit tex in l.1.C. de vsufruc.Amplia quarto ante praestitã cautionem non facere fructus suos,Balb.in decis.90.Egomet in decis.23.Cur.Arch. Neap.limita hanc ampliationẽ, qñ vsufructuarius ingressus fuisset possessionẽ sine vitio sciente,& nõ cõtradicẽte haerede vniuersali,Gayl.obser.46.lib.2.aliquid per Ioseph.Lud.decis.31.nu. 9. & 12.Limita secũdo,vt vsufructuarius nõ cogatur satisdare,nisi petẽte quod si nõ fuerit petitũ,nec fuerit cõstitutus in mora per ꝓprietariũ interim facit fructus suos,

suos,licet nõ præstiterit cautionẽ, Faber dec. 3.C.de vsufru.& rõ est, quia licet vsufructuari⁹ nõ lucrat̃ fructus sine cautione,fallit si proprietarius negligat illã petere,vt decisũ refert Mynsin.cẽt. 1.obser.6.ex Cons.Decij cõiter receptis 607.& 608.Amplia quinto procedere ẽt in vsufructu vestiũ,& aliorũ bonorũ mobiliũ,Tess.decis.80. Viu. decis. 420. lib.3.& est cõis opinio sm̃ Ioseph. Lud. in decis.61.nu.15. & hoc casu tm̃modo cautio dr̃ de substantia,Gayl.obser. 46. lib.2. Nũc limita & primo in donatore donãte reseruato sibi vsufructu,quia talis nõ tenetur ad hanc cautionẽ,nec priuatur fructib.sibi reseruatis,Cacher. deci.153.Limita secũdo,qñ non reperiret̃ persona,cui posset legitime hæc cautio pstari, Ego ipse in decis. Cur. Archiep. Neap.38.Ioseph Lud.in decis.31.nu.6. & 8.Limita tertio existẽte cõsuetudine in cõtrariũ,Frãc.Marc.in decis. 816. Limita quarto qñ vsufructuarius nõ poterit illam præstare propter eius paupertatẽ,Rubin decis.100.& in hoc not.pulchrã praxim,quod illo casu põt proprietarius rñdere,& annuã pẽsionẽ soluere pro fructibus,Mynsing.obser.48.cẽt.6. Io.Papon.lib 14.tit.2.arrest. 11. Limita quinto,vt quãuis vsufructuarius cautionem præstitisset, nihilominus si abutatur vsufructu, posset expelli Ant. Faber decis.2.C.de vsufructu.

COLLECT. 1024.

Ad diffinitionem Iuris patronatus

¶ Iuris patronatus diffinitionis.

IVs patronatus est quoddã onerũ honorificum,& vtile alicui cõpetẽs in Ecclesia pro eo, quod de Diœcesanorũ consensu Ecclesiã construxit,fundauit, & dotauit;Ad ornatũ verbi(Ius)aduertẽdum,quod patronatus est ius exorbitans,& de gratia indultũ est laico, Bellam.in decis.751.& bonis, & iuribus cõfiscatis non intelligitur publicatum Ius patronatus,Guid.Pap. in decis. 341. & adeo Patronus in eo ius habet, vt permutatio facta per Ordinarium ipso cõtento,venit annullanda, Idem in decis. 374.Franc.Marc.in decis.240. Bellam. in dec.177.179. 181.& 751.Capp.Tholos.in decis.107.Papon.lib 3.tit 9.arrest. 3.& omnis prouisio facta in prę iudiciũ patronorũ est nulla ipso iure, Idem lib. 3.tit.9.arrest.1.& institutio facta ex vi resignationis sine patroni præsentatione non valet,licet accedente consensu validatur,Guid.Pap. in decis. 374. Bellam.in decis.128.Mohed.in dec. 263.& 316.Franc.Marc.in decis.474.482. 493. 1140.Idem dicendum est in resignatione,quamuis intra quatuor menses a patrono non fuerit contradictum,Cardin. Put.in decis.412.lib.1.vide eund.in decis.181.lib.3.licet possit obtinere cõtra præsentatum,Papon.lib.3.titu.9.arrest. 2.&licet ordinarius nõ possit beneficiũ conferre incõsulto patrono,tñ secus est in legato a latere,Guid.Pap. in decisio. 374.sicut potest Papa; & tunc non est necessaria expressa derogatio,Cassad.in decisio.4.de probat.licet secus sit in patrono laico,quia non potest Papa, vel eius legatus patrono incõsulto bñficiũ cõferre Gui.Pap.cit.decis.374. Bellam. in decis 745.Cassad.decis.3. vt lit. pendent. quod procedit etiam si prouisio esset facta motu proprio,Idem in decis. 4.de probat. verum prouisio Papæ de beneficio Iurispat.clerici, & laici communiter valet patrono laico non vocato,Rot.decis 46.de concess. præben. in antiq.in verbo alicui cõpetẽs,not.quod qui habet facultatem præsentandi,non habet facultatem instituẽdi, Bellam. in decis.701.nec Ius prę sentãdi, & patroni virtute eorũ potestatis possũt cõferre beneficia Ecclesię collegiatę, & pñtare

k Bocr.

Boer. in dec. 32. & ius præsentandi potest competere etiam mulieri, Cassad. in dec. 1. de iurepat. & Boer. cit. decis. 32. & beneficia spectantia ad presentationem vnius, Episcopus non confert, Bellam. in dec. 107. & tollere alicui facultatem præsentandi, est tollere perceptionem fructuum, Ægid. in dec. 70. Cassad. dec. 7. de causa possess. & propriet. in verb. pro eo, quod Diœcesani consensu; Nota quod præsentatio patroni, absq; institutione ius habentis instituendi non tribuit ius aliquod præsentato, Benint. in decis. 32.

COLLECT. 1025.

Ad glos. & DD. in clem. plures de iurep.

¶ Iuris patronatus transitus ad hæredes extraneos.

CONtrouertitur hic si ius patronatus trāseat ad hæredes extraneos glo. in c. filijs 17. q. 7. affirmatiue respondit, cui inhæret dec. Franc. Marc. 1133. Amplia vt transeat ad omnes hæredes insolidum de Franch. in dec. 85. licet requiratur appræhensio Verall. in decis. 135. & 420. par. 2. ex qua habes ampliatum tex. in l. cum hæredes, ff. de acquir. possess. & quod transeat ad heredes extraneos, vide Monald. in cons. Decis. 73 Seraph. in dec. 90. & an pertineat ad heredem, vel ad fideicommissarium, vide Guid. Pap. in dec. 567.

COLLECT. 1026.

Super l. a Iudice C. de Iudicijs.

DElegatus non subdelegat h. d. Limita primo in collectore, qui licet sit delegatus, subcollectorē tamen deputare potest, ita decisum refert Crescen. in dec. 1. de offic. deleg. Limita secundo quoad ea, quæ sunt nudi ministerij, vt testiū receptio, & similia, Balb. in decis. 212. quam not. ad glo. singul. in clem. 1. de offic. deleg. Amplia nunc, vt causam subdelegare nequeat, etiam si lis coram eo contestata esset, idem in dec. 328. quam not. ad limitationem tex. in l. vnic. C. ne ex delicto defunctorum; Amplia etiam in casu dec. Affl. 366. vbi fuit dictum, quod iudex delegatus in causa feudi non potest constituere procuratorem fiscalem: Limita tertio in Vicario Episcopi, qui potest causas delegare, Triuis. Ro. Venet. in dec. 18. par. 1. Limita quarto quoad reuocationem subdelegationis, prout in casu Balb. in dec. 390. vbi fuit dictum, quod delegatus potest etiam post litem contestatā subdelegatum a se reuocare, trahendo ad se causam, vt ipse cognoscat, non tamen vt alteri committat sine causa legitima; Limita quinto in pulcherrimo casu Capp. Thol. in dec. 12. vbi fuit dictū, quod vnum articulum causæ, videlicet audire testes, & eorum sacramenta recipere, potest delegatus alteri subdelegare etiam alteræ personæ, quam nominatæ in c. statutum de rescriptis: Limita sexto in delegato ad vniuersitatem causarum, qui cum æquipararetur ordinario, poterit vt talis subdelegare, Thoming. in decis. 122. p. 2. quam not. ad tex. in l. prætor. ff. de iurisd. omnium iud. Limita septimo in casu decis. Rot. 3. de offic. deleg. vbi fuit dictum, quod delegatus potest delegare articulum, causæ cognitionem non requirentem; Limita octauo in casu eiusd. in dec. 6. eod. titul. vbi fuit dictum, quod executor potest executionem sibi commissam alteri subdelegare.

COL-

COLLECT. 1027.

Super c.pastoralis,§.verum de appellat.

¶ Excommunicati pœnæ respectu fructuum beneficij.

EXcommunicatus priuatur fructibus beneficij, donec in excommunicatione, permanet. h. d. licet nõ amittat titulum beneficij, & si insordescat in excommunicatione per annum, & amplius, vt fuit resolutum in vna Sercorbigen. Sordescentiæ. 5. Iunij 1597. corã Seraphino; Infero primo quod clericus habens recursum ad Curiam secularẽ pro impedienda executione iustitię ordinarij, incidit in excommunicationem Bullæ Cœnæ, & efficitur incapax fructuum beneficij; Secundo infero ad decis. Put. 280. lib. 1. vbi refert pluries Ro. decidisse, & signanter in vna Brixien. fructuum, excommunicatum esse fructibus beneficij priuandum, & facit alia eiusd. Rot. decis. 8. de sent. excommuni. in Antiq. & Thanis. in decis. 26. in manuscriptis; Nunc limita & primo quando excommunicatio est nulla, nullum producit effectum, nec dicitur quis excommunicatus, nisi excõmunicatio valeat, Balb. in dec. 390. & fuit resolutum in vna Salamantina cẽsurarum 1. Iunij 1594. coram Corduba; Amplia hanc limitationem, vt onus docendi de nullitate censurarum incumbere excommunicato, nõ Capitulo, quod ei denegauit distributiones ratione excommunicationis, & censurarum Verall. decis. 16. p. 1. Limita secundo, vt nec etiam procedat in excommunicato iniuste, quia non solum fructus, verum etiam distributiones quotidianas, sicut alij legitime impediri habebit, Thanis. in decis. 26. & fuit resolutum in d. Salamantina censurarum 1. Iunij 1594. Sublimita nisi fuisset in mora petendæ absolutionis, quia fructus eo tempore perceptos nõ recuperabit, eo quod sua culpa in excõmunicatione iacet, Ego in decis. 91. Limita tertio quando post obtentam absolutionem Prælatus dispensauerit cum excommunicato super fructibus perceptis medio tempore, Viu. qui alias congerit limitationes in decis. 328. Limita quarto, quando excommunicatus esset in extrema necessitate, quia tũc pro vitæ humanæ subsidio, non est ei fructuũ perceptio deneganda. Peregr. Rot. Patauin. in decis. 29. Limita quinto in suspenso ab altaris ministerio, quia fructus beneficij habere potest, Sayr. in decis. 65. de sent. excommunic.

COLLECT. 1028.

Ad not. in l. gallus. §. & quid si tantum. ff. de lib. & posth.

¶ Legitimationis, & dispensationis discriminum.

HIc per Scribentes omnes notatur discrimen inter legitimationem, ac dispensationem, Tu notaueris illud per decisiones, & prima est, quia legitimatio, non autem dispensatio dicitur illa per quam plene ad natalia fuit quis per Principem restitutus, ac dispensatio secus dicitur, vt est punctualis decis. de Graff. in decis. 5. qui filij sunt legitimi, quod amplia etiam si legitimatio facta fuerit de filio vxorato secundum eund. ibid. & Balb. in decis. 22. Secunda, vt pariter legitimatio, & non dispensatio diceretur illa per quam restituto ad natalia limitaretur successio, vel adesset clausula sine præiudicio venientium ab intestato secundum terminos decis. Capyc. 21. vel aliquid aliud coarctans vim legitimationis secundum præclaram decis. Rot. Rom. de qua per Achil. de Graff. in decis. 6. qui filij sunt legitimi; Tertio discrimen inter vtrumq; potest colligi ex decis. eiusd. 2. eod. titu. vbi fuit

 dictum,

dictum, quod in spurio non potest cadere legitimatio, sed tantum dispensatio, & impropria dicitur legitimatio, & propterea non requiritur agnatorum citatio, sicut aliæ legitimationes secundum Rot. Pisan. in decis. 222. & idem Achil. cit. dec. 4. discrimen colligitur ex solemni deci. Minad. Sacri Neapolitani Consilij 43.

COLLECT. 1029.

Super c. cum Vintonen. de elect.

¶ *Pœnæ* eligentis in dignum.

ELigentes scienter indignum priuantur potestate eligendi h.d. Sed grauis dubitatio, quæ circa hunc tex. fieri solet, est, an locum sibi vendicat in iure præsentandi, ita vt quẽadmodũ per electionẽ indigni eligẽdi facultas amittatur, ita per præsentationẽ, & in Clerico patrono est expeditũ, quod priuatur patronatu, testatur Gui. Pap. in decis. 374. Caputaq. in dec. 62. par. 2. Intellige pro illa vice tantum, Verall. in decis. 291. Limita in procuratore constituto ad præsentãdum, quia si indignum præsentat non præiudicat Domino, *Franc.* Marc. in decis. 408. & ratio est secundum *Ca*cher. in decis. 9. quia factum procuratoris Domino non nocet, & in laico etiã est expeditum, quod priuatur ea vice potestate præsentandi, vt pulchre Crescent. in decis. 11. de iurep. Rot. in decis. 262. alias 5 de Iurep. in nouis, Bellam. in decis. 172. & 751. Cassad. in decis. 29. de Procurato. & an in præfatis casibus ad Superiorem immediatum deuoluatur, vide decis. 480. Rot. diuers. p. 2.

COLLECT. 1030.

Super l. Aristo § fi ff. de donat.

¶ Donator qñ teneatur de euictione.

DOnator non tenetur de euictione h.d. Limita primo nisi incœperit a promissione Egomet in dec. 29. & de ratione diuersitatis habes pulchram decis. Matt. Coler. Rot. German. 14. dicẽs quod incipit a traditione, obligatio inde orta fuit sublata solutione, secus quando a promissione, quia adhuc nõ est facta accipientis; Limita secundo in donatione remuneratoria, in qua venit semper euictio. Boer. in decis. 67. & ratio est, quia præfata donatio regulatur iuxta naturam cõtractus, Balb. in decis. 90. *Limita* tertio quoad interesse, & expẽsas, si qua substituerit donator Capp. Tholos. in decis. 71. Limita quarto si dolus interuenisset, Rubin. in decis. 29 Limita quinto quando euictio esset promissa. Boer. in cit. decis. 67.

COLLECT. 1031.

Super l. error C. *de Iur. & fact. ignor.*

¶ Confessionis erroneæ reuocationis.

COnfessio erronea potest reuocari. h.d. Limita primo, vt non procedat nisi prius docto de errore Maynar. in decis. 122. lib. 1. quã not. ad originale dictum Calder. cons. 1. de confessis; *Limita* secundo, quando pars confiteretur aliquid in Rot. Sac. Cons. quia tenetur obseruare, & minime reuocare potest, vt fuit decisum in causa Comitis Sanctæ Agatæ cum fratribus corã Consiliario de Altomare refert Anna singu. 87. *Limita* tertio, vt vera sit tex. conclusio in criminalibus, sed non in ciuilibus, de cuius diuersitatis ratione, vide optimam decis. Ant. Fabr. 1. de confessis; Limita

mita quarto in casu decis. Balb. 88. vbi fuit dictum, quod cõfessio tacita ex verbis libelli insurgens, non potest post cõtestatam litem reuocari; Limita quinto in confessione extra iudiciũ, etiã parte præsente, quia ante acceptationem partis sẽper poterit reuocari, Iafred. in decis. 79. Limita sexto in cõfessione deliberata, vt per Thoming in decis. Rot. Lipsiẽ. 91. p. 2. Limita septimo ĩ casu decis. Rot. 2. de confessis in antiq. vbi fuit dictum, quod confessio in prima instãtia per procuratorem facta, possit in secũda instantia per Dominum reuocari.

COLLECT. 1032.

Super c. 1. de institut. in 6.

¶ Collationis siue institutionis patronati filij nullitatis absq. patronorum consensu.

Collatio, & institutio de beneficio patronatu absq; patronorum consensu dicitur nulla ipso iure h. d. Limita primo, quia superueniente postea consensu validatur collatio, Guid. Pap. in decis. 374. Bellam in decis. 128. Mohed. in decis. 268. & 326. Franc. Marc. decis. 474. 482. 493. & 1114. *L*imita secundo, si patronus non cõtradixerit, Cassad. in decisio. 2. de locat. *L*imita tertio in casu decis. *F*rancię, de qua ꝑ Papo. li. 3. tit. 9. arrest. 2. vbi fuit dictũ, ꝙ in possessorio prouisus absq. cõsensu patroni, & eo cõtento debet obtinere cõtra ipsũ patronũ; *L*imita quarto, vt ꝓcedat in ordinario collatore, secus autẽ in legato a latere, qui potest inconsulto patrono Ecclesiastico, vt refert decisũ Gui. Pap. in dec. 374. quemadmodũ potest Papa, & tunc non est necessaria expræssa derogatio, Cassad. in dec. 4. de locato, Sublimita in patrono laico, in quo Papa, vel legatus patrono incõsulto cõferre potest beneficiũ Gui. Pap. cit. dec. 374. n. 4. Bellam. in dec. 745. Cassad. in dec. 3. vt lit. pend. Nunc amplia hanc sublimitationem procedere etiam si prouisio esset facta motu proprio. Idem in decis. 4. de probat. Amplia secundo, vt per hanc prouisionem nõ censeatur facta immmutatio status beneficij, Achil. de Grass. in decis. 13. de Iurep. Sublimita sublimitationem, vbi prouisio Papæ esset de Iurep. Clerici, & laici communiter, quia valet etiam patrono laico non vocato Domini de Rota decis. 146 de concess. præb. in antiq. *L*imita quinto in casu decis. Bellam. 750. vbi fuit dictum, quod Patronus infra tempus Iuris ad parochialem Ecclesiam præsentans Religiosum Regularem nõ satisfacit, nec excusatur ob id a negligentia, & a deuolutione, quominus incõsulto patrono possit Episcopus alteri conferre; *L*imita sexto, vbi Episcopus cõferret ex pręsẽtatione facta bona fide ab eo, qui est in quasi possessione contemnentibus patronis, Franc. Marc. in decis. 119. Limita septimo in casu deci. Mohed. 268. vbi fuit dictum, quod prouisio beneficij Iurisp. facta sine consensu patroni sit inualida, resignatio tamen valet, & ratio est secũdum Balb. in decis. 29. quia vnusquiq; potest resignare libere beneficiũ, quod obtinet: Limita octauo in casu decis. Capp. Thol. 207. vbi fuit dictum, quod collatio beneficij p̃ronatus nõ est ipso iure nulla, verum venit annullanda.

COLLECT. 1033.

In l. si merces. §. vis maior ff. locati.

¶ Remission is mercedis propter sterilitatem.

Pro damno intolerabili fit remissio mercedis conductori h. d. Hinc est, quod damnum læuis momenti non est in consideratione Lud. decis. Perus. 50. Verall. decis. 184. par. 1. & de modo probandi hmõi damnum ad finem obtinendi remissionem, tradit Franc. Marc. in decis. 208. nunquam tamen solitum est

fieri restaurum, & remissionem mercedis conductori, nisi cõcurrente læsione vltra dimidiam pensionis omnium bonorum in locatione contentorum, compensato etiam anno sterili cum preteri to, Caualc. decis. 15. Item & secundo si non esset facta denunciatio sterilitatis intra annum, Thesaur. decis. 18. nec fit tertio si non soluitur decima Curato, Guid. *Pap.* decis. 630. licet onus decimarum nõ spectet ad conductorem ex decis. de Franch. 107. quæ optime facit ad ornatũ c. a nobis de decimis. Quarto nõ fit remissio, quando colonus non colit fundum, Franc. Marc. in decis. 208. licet non teneatur iterum seminare ex Deci. Surd. 130. Quinto, quando conductor suscipit in se periculum casus fortuiti, Idem Frãc. Marc in cit. decis. 208. quod ex consuetudine fieri potest, Idem in decis. 1065. & idem procedere dicunt, vbi quis suscepisset rem suo periculo, & fortuna, Card. *Put.* in decis. 19. lib. 3. licet necesse sit, vt in specie conductor suscipiat in se omnes casus, Magon. dec. 67. Rot Florent. quod procedit etiam si cõductor exceperit quosdam casus, quia tunc poterit petere nihilominus remissionẽ in alijs casibus similibus exceptis Idem Magon. Rot. Florent. decis. 15. Primo fit autem remissio propter educitatem locustarum, Magon. dec. 67. Rot. *Florent.* quæ facit ad text. in l. excepto C. locati. Secũdo propter damnum passum, & datum per exercitum Regis, Afflict. decis. 365. Tertio propter belli, aut pestis interuentum, Guid. Pap. decisio. 630. Afflict. decis. 258. Boer. decis. 249. *Franc.* Marc. decis. 165. Ego in decisio. 200. Ant. Faber decis. 22. C. de iur. emphy. *Limita* si conductio sit facta tempore belli, vel pestis, Ioseph Lud. decis. Perus. 106. vel si conductor sciebat tempus belli imminere ex decis. Balb. 200. Quarto, quando per conductorem non stat, quominus vtatur re conducta, Rubin. decis. 133. Limita nisi renunciatum sit omni legum auxilio, vel impedimentum procedat facto suo, Capyc. dec. 87. *Pro* coronide tamẽ huius mat animaduertas ad duo valde vtiliora in praxi; *Primo* quod non potest peti remissio mercedis, nisi læsio sit vltra dimidiam, & in fine locationis petatur, vt pulchre decidit Ant. Faber decis. 3. C. locati, Secundo, quod non fit huiusmodi remissio propter clausulas, & renunciationes instrumenti, Capyc. decisio. 78. aliquid per Franc. Marc decis. 208. nu. 14.

COLLECT. 1034.

Super c. præsentium de testibus.

¶ Conclusionis in causa uis.

SCripsi in mat. conclusionis in causa in collect. 1031. vnde hic addendo constituas talem conclusionem, videlicet post cõclusum in causa nil produci potest; Limita primo in instrumẽtis de nouo repertis, in quibus admittuntur partes etiam facta conclusione; Intelligẽ tamen præstito, de hoc iuramento, Balb. in decis. 23. Limita secundo in testibus, vt decisum refert Guid. *Pap.* decis. 201. licet alias cõclusio excludit productionem testium, Bellam in decis. 52. Limita tertio in cõprobatione scripturarum, Affl. in decis. 115. Limita quarto in interrogatorijs, quæ fiunt etiam conclusione facta, Sayr. decis. 3. de fide instrum. quam not. ad tex. in c. per tuas, de testibus; Limita quinto quoad reuocationem eorum, quæ producta fuerunt, licet reuocari non possint nisi ad partis petitionem, & iusta causa concurrente, vt decidit Bellam. in decis. 55. & 57. *Limita* sexto quoad dilationem iuramẽti suppletorij, Gayl. obser. 108. lib. 1. *Limita* septimo in casu decis. Rot. 7. de Iudicijs in antiq. vbi fuit dictum, quod conclusio

clusio in causa non exludit, vt Iudex in beneficialibus informationes pro iustitia facienda capere non possit; Limita octauo si conclusio esset reuocata, quia tūc ad libitum omnia produci possunt, Rot. decis. 8. de Iudicijs in antiq. necesse tamen est, vt valida sit reuocatio, ad instātiam illius fieri, qui eam procurauit, vt decidit ead Rot. decis. 10. eod. titu. in antiq. Limita nono, quando conclusio non esset facta parte instante, quia tunc habetur, vt si cōclusum nō fuisset, Rot. decis. 15. de Iudicijs in antiq. Pro Coronide tamen huius mat. aduertas primo quod conclusio dicitur de substantia processus, Gayl. lib. 1. obser. 107. Aduertas secundo, quod assignatio ad ius in Francia idem sonat, quod conclusum in causa Io. Gall. in decis. 245. num autē terminus ad cōcludendum parte instante prorogari possit, vide Rot. decis. 10. eod. tit. in antiq.

COLLECT. 1035.

Super c. veniens, de accusat.

¶ Procuratoris prohibiti in criminalib. interuenire.

IN criminalibus Procurator interuenire nō potest h. d. *Limita* primo in causis consanguineorum, in quibus auditur consanguineus illorum Procurator, Gomez *Leo* in decis. 22. & Tess. in decis. *165*. *Limita* secundo per Decisio. Franc. Marc. *626*. par. 2. vbi fuit dictum, quod excusator in delictis, etiam grauibus allegans causas absentiæ, meri, & præcisi facti etiam sine mandato audiendus est, secus si non meri facti, quā diligenter not. ad tex. in l. reos C. de accusat. Limita tertio in casu decis. Rot. 37. de procurat. in nou. vbi fuit dictum, quod coniuncta persona etiā sine mandato potest pro absente, vt defensor cōparere ad ostendendum de innocentia rei in causa ciuili, vel capitali, quotiescunque absens posset condemnari, vt animaduertit pariter Capyc. in decisio. 143 *Limita* quarto quando nō veniret puniendus pœna corporis afflictiua, Gomez Leo in decis. 327. diuers. Limita quinto notabiliter ī casu dec. Balb. 281. vbi fuit decisū, quod Procurator si fuerit a Iudice in criminalibus admissus, si pars non opposuit, processus, non censetur nullus; Limita sexto quoad allegandum causas absentiæ de Franch decis. 327. Sublimita quando calumniose peteretur, casum, & exemplum habes per eund. in decis. prędictam, & semper præsumitur calumniosa, ac in fraudē, quando contigit post delictum, Franc. Marc. in decis. 164. par. 1. & 626. par. 2. nec sufficit illam allegare, nisi saltem summarie probetur, Idem in decis. 129. p. 1.

COLLECT. 1036.

Super l. fi. C. de tempor. in integ. restit.

¶ Tempus petendæ restitutionis.

TEmpus in integrū restitutionis petendæ, est quadriennium h. d. Amplia singulariter primo in casu Affl. in decis. 175. vbi fuit dictum, quod vniuersitas appellans, & intra 50. dies non petens restitutionem in integrum aduersus tēpus, quo misit processum præsentari iuxta terminos Constit. Regni appellationum tēpora, poterit intra quadriennium petere; Amplia secundo, vt istud tempus a die contractus, seu læsionis computatur, Balb. in deci. 121. par. 2. quam not. ad tex in c 1. de in integ. restitut. in sexto. Nunc limita & primo in casu Ant. Fabr. in decis. 2. C. de tēpor. in integ. restitut vbi fuit dictum, quod de Principis plenitudine etiam quadriennio elapso restitutio concedi poterit; Limita secundo, vt licet quis excludatur a restituendo post quadriennium, non tamen ab excipiendo, ita notabiliter de-

cidit Capp.Thol.in.dec.238.*Limita* tertio in pulcherrimo casu Ro.*Pedem.* penes Thess.in dec.133.vbi fuit dictum, quod restitutio, quę ex capite ignorantiæ datur iuxta aliā dec. Mohe.1.de in integr. restit.etiā elapso quadriennio post præscriptionem decursam peti potest, ita ille; Limita quarto existente ritu alicuius Tribunalis in contrarium, prout Sabaudiæ, in quo decemnium subrogatū fuit loco quadriennij, Fab.decis.1. C.de temp.in integ.restit. *Limita* quinto in casu decis.*Balb.* 329.vbi etiam post sententiam, ac quadriennium restitutio concedi poterit propter instrumentum de nouo repertum; Limita sexto in causis beneficialibus, in quibus etiā post quadriennium in integrum restitutio peti potest, ita pulchre, ac omnino videndus Put.in decis.Ro.Rom.64.p.1.

COLLECT. 1037.

Super l.qui crimen C.qui accusare non possunt.

¶ Accusatoris ad pœnam talionis subscriptionis.

ACcusator debet se inscribete ad pęnam talionis, h.d. *Limita* primo in denunciatore criminis, & ratio est, quia ad correctionem tendit, ita decisum refert Balb.in dec.29.quam not.ad tex.in c.super his, de accus. *Limita* secundo in casu dec.Ro.6.de accus.in anti. vbi fuit dictum, quod ante decretam citationē quis ad pęnam talionis non tenetur se inscribere. *Limita* tertio in casu eiusd. Ro.in dec.5.eo.tit. Limita quarto quādo pro delicto non criminaliter, sed ciuiliter agitur, tunc enim accusator non tenetur se inscribere, *Fab.*in decis.2. C. de accusat. Limita quinto in casu decis. Crescen.5.de simonia, vbi fuit dictum, quod agens ciuiliter, vt aduersarius priuetur beneficio, non debet se inscribere ad pœnam ordinariam, sed tantum ad extraordinariam: *Limita* sexto, quando proceditur per viam inquisitionis, ita *Franc.*Marc.in dec.in dec.653.p.1.

COLLECT. 1038.

Super glo.in clem.beneficiorum de Decimis.

¶ Pensionarij, & beneficiati comparationum.

PEnsionarius ęquiparatur beneficiato.h.d. Ex qua infertur primo, quod resignans tenetur soluere pensionem, quousque constet resignatarium acceptasse, quia resignatio conditionalis iure proprio resignantem non priuat, Mohed.dec.1.2.& 10.de caus.possess.& propriet. Limita quando resignatio esset nulla, idem in dec.126.eod.tit. Infertur secundo, quod successor in beneficio non tenetur ad decursas pensiones tēpore prędecessoris non solutas, Cassad. in dec.4.de locat. Infertur tertio, quod pro pensione potest agi possessorio contra modernum titularem, etiam bullis non leuatis, Ro.Auen.in dec.80. Infertur quarto, quod pensionarius, qui habet pensionem liberam tenetur contribuere ad onera de facto imposita, Put.in dec.286.lib.2.Infertur quinto, quod pensiunarius tenetur contribuere pro solutione decimarum, Papon.lib.3. tit.5.arrest.2.Infertur sexto, quod pensionarius tenetur soluere collectas, Crescen.in decis.4.de locato; Infertur septimo, quod pensionarius vti beneficiatus tenetur contribuere oneribus, & decimis extraordinarie impositis super beneficijs, ita decisum refert Papon.lib.5. tit.13.arrest.1.

COL-

COLLECT. 1039.

In l. hæres absens ff. de Iudicijs.

HÆres sequitur forum defuncti h. d. Amplia primo in Clerico laici hærede, qui conueniri debet coram laico iudice, non autẽ corã Ecclesiastico ita Surd. in deci. 110. quã not. ad Doctr. Couarr. communiter receptam, pract. quæst. c. 12. Intellige tamen quando cũ defuncto lis contestata non esset, alias secus esset dicẽdum secundum Balb. in deci. 555. Limita secũdo, vt vera sit cõclusio tex. in duob. casibus, videlicet, qñ absens ab alio defenderetur vel ibi ipsemet hæres inueniretur, vt pulchre refert decisum Ant. Fab. in decis. 4. C. de iudicijs; Limita tertio in laico Clerici hęrede, quia vt seruetur ęqualitas debet coram proprio iudice conueniri, vt clerico diximus ita idem Faber in decis. 12. C. eod. tit. Limita quarto in notabili casu decis. Balb. 69. vbi fuit dictũ, quod ex summissione defuncti ad omnes curias vna cum renunciatione fori potest hæres vbilibet cõueniri, quam not. ad tex. cum ibi adductis in c. dilecti de foro cõpet. pro declaratione huius limitationis vide per Gratian. Rot. Marchiæ in decis. 180. quam nota.

COLLECT. 1040.

Super Reg. qui tacet, de Reg. Iur. in 6.

¶Qui tacet quãdo consentire videatur nec ne.

QVi tacet cõsentire videtur h. d. Ex quo infero primo ad decis. Gui. Pap. 173. vbi fuit dictum, quod qñ aliquis scit alium gerere actum, qui non potest ipso inuito gerere, tunc talis tacens consentire videtur; Limita qñ de eius ageretur prejudicio, Bellam. in decis. 623. Infero secundo ad decis. Affl. 95. vbi fauore piæ causæ taciturnitas operatur cõsensum; Infero tertio ad Decis. Franc. Marc. 328. p. 1. vbi fuit decisum, quod quando præsentia parẽtũ, vel amicorum exigitur pro forma in aliquo actu, sufficit si de contradictione non appareat; Amplia in qualibet præsentia, idem Marc. in decis. 122. p. 2. Infero quarto ad decis. eiusd. 329. vbi hæres alienas rem restitutioni subiectam fideicommissario præsente, illi præiudicat; Infero quinto ad decis. Rot. Genue. 33. vbi sciens Procuratorem suum excessisse mandatum, & tacet, sibi præiudicat, quam not. ad limitat. tex. in l. diligenter ff. mandati; Infero sexto ad deci. Mynsing. cent. 6. obseru. 46. vbi fuit dictum, quod quando in aliquo actu requiritur alicuius sciẽtia, sufficit illi actũ fuisse notificatum, licet nõ consenserit; Nunc limita Regulam principalem, & primo in consensu duorum consanguineorum, in mulierum contractibus adhibendo, quia non sufficit sola præsentia cum taciturnitate, Mynsing. cent. 2. obseru. 34 in fin. Limita secundo in pulcherrimo casu decis. Cassad. 3. de rescriptis, vbi in odiosis, & obligatorijs, licet tacens habetur pro cõtradicente, tamẽ si scienter aliquid agit, videtur tacite se obligare, & consentire, quia interuenit actus positiuus, alias secus; Limita tertio in casibus in quibus ex iuris dispositione exigitur expressus consensu, quia tacitus nil operatur, Domini de Rot. decis. 15. de offic deleg. Limita quarto in casu decis. Card. Put. 100. lib. 2. vbi fuit dictum, Reg. hanc procedere in consensu necessario, qui etiam tacite, ac per taciturnitatem inducitur, secus in voluntario, quem quis non tenetur præstare, pro huius tamẽ materiæ intelligentia aduertendum, quod consensus semel præstitus semper durare præsumitur, Verall. in decisio. 213. part. 2. & 215. licet

licet nouus requiratur, quando primus fuit extinctus, Idem in decis.211.p.1.

COLLECT. 1041.

In l.altius C.de seruitutib.

¶ Ædificare permissum in suo, vsq.ad cęlum.

REgulariter ædificare quilibet potest in suo, vsq;ad Cœlum.h.d.Et amplia primo, vt murum ædificare pro communi liceat, Marc.dec.12. Amplia secundo, vt ostium in muro proprio facere etiam super vicini solo, liceat, Idē decis.24. Amplia tertio, vt quilibet columberium, vbi columbæ morãtur, etiã Domino, & vicino contradicente, ędificare liceat, prout ita refert decisum, Papon lib.18.tit 9.arrest.2. Nunc limita quando ædificaretur ad æmulationem, inuidiam, & iniuriam alterius, Boer. in decis.223.licet in dubio quis ad suam vtilitatem, & non ad æmulationē, præsumatur ædificare, Gayl.obse.69.num. 17.lib.2.Limita secundo si iure seruitutis nõ liceat ædificare in suo vel domũ suam altius tollere, Idem obser.6?. nu. 13.Limita tertio quãdo in suo ædificando non seruaret spacium, de quo in l.fi. ff.finium regun.Franc.Marc.decis.500. Tess.in deci.125.Limita quarto, vt non liceat furnũ iuxta murũ domus vicini ædificare, Idē Marc.in decis.21.& 482. par.2.Limita quinto, vt canale ad viam publicam in propria domo quis facere nequeat, ita decisum refert Idem in decis.497.Limita sexto in casu deci.eiusd. 433.p.2.vbi fuit dictum, quod priuato non est licitũ in domo sua artem exercere, per quam vicini malo odore circũueniatur; Limita septimo si statuto, vel consuetudine loci quidam ædificandi modus præscriptus sit, Gayl.cit. obser. 69.Limita octauo, quando ex huiusmodi ædificio nocumentũ præberetur vicino ad occupandum Solem, ventum, & aerem, Magon.in decis.6.nam ventũ aeræ meæ non potest vicinus impedire ædificando, Boer.in decis.322.quã not. ad tex.in l.fin.C.de seruitutib.Limita nono in casu decis.Guid.Pap. 298. vbi fuit dictum, quod licet furnum cõstruere in fũdo proprio quilibet potest, licet alteri noceat, dum tamen animo nocēdi non faciat, & hoc verum, nisi ius prohibendi Domino Villæ facto Principis fuisset quæsitum, Boer.decis.125.

COLLECT. 1042.

Super c.ex intimat. de procurat.

¶ Beneficij Ecclesiastici requisitorum.

AD ornatum huius tex.noto, quod ad hoc, vt dici possit beneficium Ecclesiasticum debēt insimul sex requisita concurrere, quorum primum est, quod sit fundatum Episcopi auctoritate, Guid.Pap.in decisio.187.aliquid per Rot.dec.509.p.1.diuer.Cæsar de Gras. dec.13.nu.9.de præb.ratio est, quia nullus potest locum sacrum, vel rem spiritualem cõstituere, præter Episcopum, Balb.dec.300.Gui.Pap.cit decis.187.Secundum requisitum est, ꝙ habeat quid spiritualitatis annexũ, nam propter diuinum officium datur beneficium c.fi.de rescript.in 6.Hinc est, quod beneficiarius horas non recitans pro rata, frũctus restituere tenet, Sayr.dec.22.de celebr. missar.Tertium requisitum est, quod sit conferendum Clerico, non autem laico iuxta c.cum adeo de rescrip.quod amplia procedere, etiam in Clerico destinato, Ro.dec.13 de probat.in antiq Quartum requisitum est, vt conferri nõ possit nisi ab Ecclesiastica persona Episcopo, vel Prælato non vero a laico, Maynard decis.90.lib.2.quæ facit ad tex.in c.si quis deinceps 16.q. 7. Quintum requisitum est, vt sit perpetuum, hoc est,

vt

vt non cōferatur ad certum tempus, sed perpetuo, & ad vitam eius cui confertur, hoc enim proprium beneficiorum est c. sanctorum 70. dist. quod secus est in Beneficijs & Commēdis Religionis D. Ioannis. Mohed. in decis. 10. de caus. possess. & propriet. Sextum requisitum est, vt conferens nō possit illud conferre, Rubin. in decisio. 12. Hinc est, quod Procurator cōstitutus a patrono ad prę sentandum non potest eundem patronum constituentem præsentare, Caputaq. in decis. 397. quam not. ad tex. in c. per nostras de Iurep.

COLLECT. 1043.

In l. fi. C. de pactis.

¶ Pacti de futura successione inualidi.

PActum de futura successione non valet h. d. Ad quod vide Osasc. in decis. 100. & Boer. in decis. 355. & num valeat pactum initum in contractu matrimoniali, vt primogenitus succedat, & sit hæres, vide eund. in decis. 204. Limita nunc reg. tex. & primo, vt quāuis pactum de futura successione sit prohibitum tamen pactum de hæreditate conseruanda est permissum, Franc. Marc. in decis. 136. Limita secundo in casu eiusd. in decisio. 838. vbi fuit dictum, quod si quis septem testibus præsentibus Caio promiserit se nullum alium hæredem instituere præter ipsum, per hanc promissionem Caius censendus sit hæres; Limita tertio, vt valeat præfatū pactū vbi sic concipitur, quod scilicet agitur de succedendo alicui, si idem absque filijs decesserit, Card. Put. in decis. 112. lib. 2. Limita quarto principaliter de succedendo inter Principes, & illustres personas, Gayl. obseru. 127. lib. 2. quam not. ad tex. in l. licet. C. de pactis; Limita quinto in pacto reciproco de succedēdo, vt decisum refert Gayl. obseru. 126. lib. 2. Limita sexto in casu deci. Cardin. Put. 113. lib. 2. vbi fuit dictum, quod pactum de succedendo in re particulari, si quis absq; filijs decesserit, valet, Pro huius tex. Coronide animaduertendum, quod adeo præfatum pactum de succedendo improbatur, vt nec confirmetur iuramento, vt decisum in Prætorio Frāciç refert Papo lib. 2. titu. 2. arrest. 1.

COLLECT. 1044.

Super c. præsentium de testibus in sexto.

¶ Interrogatoriorum testium examinandorum.

TEstes examinari debent cum interrogatorijs datis a parte h d. quia interrogatoria sunt de essentia depositionis secundum Decis. Iafred. 29. Limita tamen hanc conclusionem quatrupliciter, & primo in pulcherrimo casu Decis. Rot. Roman. penes Farinac. 818. vbi fuit dictum, quod testibus examinatis cum interrogatorijs, & etiam examinatis sine interrogatorijs, de consensu tamen partis aduersæ fides adhibenda est; Limita secundo in casu Decis. Cur. Archiep. Neap. penes me 122. vbi fuit dictum, quod quando præcessit cō frontatio, tunc non sunt necessaria interrogatoria, & ratio est, quia confrontatio habet vim interrogatio nis, quemadmodum & repetitionis secundum Balb. in decis. 22. Limita tertio singulariter in casu decis. Mynsing. Camer. Imper. obser. 32. cent. 1. vbi fuit dictum, quod interrogatoriorū missio non vitiat examen, sed repetuntur testes quēadmodum, & super articulo omisso possunt repeti secundum celebrem tex. in c. per tuas de testibus; Limita quarto in casu decis. Gayl. obser. 94. lib. 1. vbi fuit dictum Reg. tex. præfati limitari existēte contrario vsu, seu stylo.

COL-

COLLECT. 1045.

In l item quia ff. de pactis.

¶ Inuectorũ, & illatorum tacite obligatorum propter pensionem.

INuecta, & illata in domo conducta, sunt tacite hypothecata pro pensione dom⁹, h.d. Amplia primo procedere etiam si locator expresse sibi prouideri de hypotheca, quia nõ ideo dr̃ recedere a tacita legali. Balb. in deci 200. Amplia secũdo, ẽt si quis bona in prædium emphyteuticũ intulerit, quia illa dicuntur tacite hypothecata; Ego ĩ dec. 200. Amplia tertio etiam si bona in nauim conducta inuecta, & illata essent, quia prædia Vrbano æquiparanẽ. Ego in d. dec. 200. Amplia quarto in prædijs Vrbanis siue Dominus sciuerit, siue Dominus ignorauerit, vt fuit dictum in vna Roman. coram Iusto, vt habetur in decis. 102. nu. 2. & in Lucan. pẽsionis 17. Feb. 1597. coram Orano, vt patet in decisio. 103. Amplia quinto procedere etiam in mercibus venalibus inuectis, & hanc partem tenuit Ro. in vna Roman. pecu dum 24. Aprilis 1598. vt patet in decis. 82. Amplia sexto procedere etiam in deterioratione, Maynard. in decis. 100. lib. 1. Amplia septimo procedere etiam in bonis minorum inuectis, & illatis, Ioseph Lud. qui distinguit in decis. 75. num autem lecti sint tacite hypothecati vide Affl. in dec. 184. & quid de veste penes sutorem existente, vide Ioseph. Lud. in decis. 84.

COLLECT. 1046.

Super l. si messem §. 1. ff. locati cum not.

Coloni partiarij, & veri coloni descriminum.

COlonus partiarius non æquiparatur vero Colono, h.d. Ex quo infero primo, quod Colonis partiarijs imponi potest collecta prætexto fructuum partis Colonicæ, Osasc. decisio. 83. licet non teneantur ad solutionem decimarum ex decis. de Franch. 107. Infero secundo, quod Colonus debet potius vendere fructus Domino, quam alijs, Boer. in decis. 107. Infero tertio, quod locatio non dicitur inducta inter partiarios, Ioseph. Lud. decis. Perus. 106. Infero quarto, quod Colonus, qui fundũ ad tertiã partem fructuum accepit propter paucitatem fructuum, expensas non deducit, Franc. Marc. in decisio. 876. Infero quinto, quod mercedis remissio, quę cõceditur Colono propter sterilitatẽ denegatur Colono partiario, Frãc. Marc. in decis. 211. p. 1. Infero sexto, quod Colono partiario denegatur remedium possessorium, Put. decisio. 13. 14. & 170. lib. 1. Infero septimo, quod Colonus partiarius suis impẽsis mediam fructuũ partem Domino præstare tenetur, Bal. dec. 300. Infero octauo, quod Colonus partiarius vẽdito fundo non habet portionem fructuum, sed solum actionem personalem contra Dominum vendentem, & retentionem pro melioramẽtis de Franch. decis. 334. p. 2. Ioseph Lud. decis. 99. Thes. decis. 70.

COLLECT. 1047.

Super l. vnic. C. qui pro sua Iurisd.

¶ Delegati Principis potestatis subdelegando.

DElegatus Principis potest subdelegare. h.d. Limita primo singulariter quando ex aliquibus verbis in delegatione adiectis appareret electam fuisse industriam personę, Iaffred. in decis. 59. Magon. in Deci. Lucẽs. 9. & facit Decis. Capyc. 151. n. 6. quã not. ad ornatũ tex. in l. inter artifices ff. de sol Limita secũdo in casu Decis. eiusd. Capyc. 9. vbi fuit dictũ, quod præfata nostri tex. reg. minime procedat in subdelegato a dele-

delegato Principis; cum ipse alteri demandare non poterit; Limita tertio, quando delegatus Principis, vel Papæ, cui commissa esset causa, adiecta esset clausl. vt per se ipsum procederet, Balb. in decis.59. & ratio est secundum Thoming. Rot.Lipsiẽ.dec.122.p.2.quia hęc clausl. operatur, vt delegatus Principis æquipollet quoad subdelegationẽ delegato ordinarij; Amplia nunc in casu decis.Sayr.3.de offic. deleg. vbi fuit dictum, quod Episcopus, examen sibi cõmissum a Papa cũ clausl.in quo consciẽtiam tuam oneramus, alteri subdelegare potest, quam not.ad ornatum glos.in c.statutum §. assessorẽ, in verb.conscientiam de rescript.in 6. Amplia secundo, vt delegatus Principis possit etiam causas criminales subdelegare, Guid. Pap. decis.624.Boer.in decis.6.Balb. in deci. 346.quas not.ad intelligentiam text.in l.vnic.C.qui pro sua Iurisd.num autem delegatus Principis delinquens extrà locũ cõmissionis possit a loci ordinario puniri, vide decis.in affirmat.Capp. Tholos.422.quam not.ad ampliationẽ tex.in Auth.qua in prouincia C. vbi de crimine agi oportet.

COLLECT. 1048.

Super ca. licet de offic. delega.

¶ Delegationis finis ob mortem delegantis.

MOrte delegãtis expirat delegatio.h.d.Limita primo in casu dispositionis c. si super gratia de offic.deleg. in quo per delegantis mortẽ iurisdictio non expirat, ita pulchre decidit Guid.Pap.in decis.491.Verall.in decis. 33.p.2.Bellam.in decis.542.Rot.decis. 12.de offic.deleg.Amplia primo in officio cõseruatoris, qui per mortem Papę expirat, Guid.Pap.in decis.247.Limita secundo in officio Commissarij deputati si in euidentem, quia Pontificis delegantis morte non expirat, vt est decis. Peguer.Rot.Catalon.129 quam diligẽter reponas ad ornatum text. in extrauag.ambitiosè de reb.Eccles. non alienan. Limita tertio, vbi delegati iurisdictio esset perpetuata per citationem, Capp.Tholos.in dec.341.quod amplia quamuis citatio executa non esset, Io. Gall.in deci.522.lib.3.Diuers.Francię; Amplia secundo in casu Verall.in dec. 125.par.1.vbi citatio decreta per delegatum in vita delegantis licet exequuta, post eius mortem iurisdictionẽ perpetuat.

COLLECT. 1049.

Super l. si ita § qui fundum. ff.de contrahend.empt.

¶ Clausulæ reseruatiuæ dominij in venditione.

DOminium non est de essentia venditionis h.d. & propterea pluries fuit decisum venditionem posse fieri cũ reseruatione Dominij, vt decisum Pisis testatur Marta in decisio.eiusd.Cur.43. Florent. refert Magon.in decis.90. Lucen.Idem in decis.31. Neapol. Affl.in deci.338 & iterum in ead.Rot.testatur de Frãch.in decis.506.quas omnes not. ad tex.in l.nemo. §. cũ manu facta. ff.de contrah.empt.

COLLECT. 1050.

In c.sum locum de sponsalibus.

¶ Sequestrationis puellæ in loco tuto ob violentiæ metum.

SI timetur inferri violentia puellæ, de cuius matrimonio agitur, debet sequestrari in loco tuto.h.d. Amplia, vt pariter mulier sit sequestranda, quando durante lite super secundo nubit, ita Rot.decidisse testatur Crescen.in decis. 3.de sequest.posse.Limita tamen, vt nõ proce-

procedat dispositio tex.nostri, vt scilicet mulier sit sequestrāda, quādo vnus ex duobus maritis est in possessione matrimonij, Achill.de Graff. in decis.1.de sponsalibus.

COLLECT. 1051.

Super c.causam quæ, de elect.

¶ Tertiariarum, & Bizzocharum.

AD hunc tex.in quo notatur, quod Tertiarij cuiusuis Religionis connumerantur inter personas Ecclesiasticas nota tres Decisiones ad eius perfectam corroborationem, atq;intelligentiam, & prima est Rot.Siciliæ,teste D. Francisco de Castil.88.vbi fuit dictum, quod legatum,relictum,si nupserit, vel monacabitur verificatur in tertiarijs ordinis Sancti Francisci,& similibus, qui vitam celibem duxerint;Limita quādo priuatam vitam agerent in eorum domibus priuatis, quia tunc vti laici iudicantur,Rubin.in decis.29.& ita pariter refert decisum Idem Castil. in d.decisi. 88.in fi.& ex hoc Ego infero ad aliam decis.in Prætorio Hyspaniæ tentā, de qua per Guttierez in decis.95.de gabellis,vbi fuit dictum, quod fratres, & sorores B.Francisci tertij ordinis si priuatam vitam agant cum vxoribus,maritis & bonis suis,vt laici iudicantur,& ideo contribuere tenentur ad gabellas,sicut cæteri homines secundum decisi. Viu. 48.par.1.per quam est pariter sancitū, has personas esse Ecclesiasticas, ac in ipsorū numero connumerari, per quā decis. Ego consultus respondi in causa Magnificarum puellarū de Alexādro, vbi dubitabatur si ipsæ cōsequi debuissent maritaggium soluendum Monialibus, & fuit decisum in S. C.eis deberi, quamuis in patris domo permansissent pro cuius S.C.decis.addo tres alias non paruipendēdas;Prima est Mastril.8.vbi legatum factum pro maritaggio,extenditur ad tertiariam in domo Patris manentē;Secunda est Decis.Cur.Archiep. Neap.de qua per ipsam in decis.1. diximus,quod percutiēs tertiarium incidit in Canonem,ac si alium Religiosum percussisset,pro qua etiam videas decis. Dominorum Rot.1.de senten.excommun.vbi ita pariter decisum fuit; Tertia est Carroc.27.vbi fuit dictum,quod quemadmodum Religiosis interdicitur testandi facultas,cum nil proprium habeant iuxta terminos Auth. ingressi.C. de sacrosanct. eccles. ita pariter istis Bizzochis.

COLLECT. 1052.

In l. qui ad certum ff. locati.

QVi ad certum tempus conduxit,si finito tempore remanserit in conducta re tacite reconduxisse videtur.h.d.Amplia in casu decis. Ant.Fabr.37.C.locati, vbi fuit dictum, quod tacita recōductio inducitur ex patientia mulieris siue de bonis dotalibus agatur,siue parafrenalibus,Balb. ad idē in dec.360. Nunc limita vt licet reconductio intelligatur inducta eisdem conditionibus, quibus antea ex Decisio. Boer. 284. & conductam semel rem præsumitur quis eodē titu. postea possidere, Idem in decisio. 58.non tamen, facta intelligitur in totidem annos,Maynard.decis. 23.lib. 3. quam intellige procedere in prædio vrbano,nō autem in rustico, nam si prædium rusticum tale esset;quod non nisi ad triennium fructus ederet,præsumendum est in triennium subsequens repetitam intelligi conductionem, pulchre Ant Faber decis.45.C.locati; Limita secundo, si tempus quo conductor manserit in con-

conductione esset modicum, nam tunc propter temporis paruitatem, non censetur inducta tacita reconductio; Magon.dec.Ro.Lucan.47. Limita tertio, quando conductor efficeretur furiosus, tunc enim ob defectum consensus cessat dispositio text.nostri, Rubin. Decis. 300. Limita quarto, quando extaret cōsuetudo, vt pro quolibet conductionis actu, conficiatur scriptura Egomet in decis. 140. aliquid per Affl. decis. 365. Limita quinto, vt locum habeat tantummodo in prædio Rustico, non autem Vrbano, vt colligitur ex dec. Fran. Marc. 538. & tunc debet intelligi super ijsdem pignoribus, & hypothecis, pactis, & qualitatibus, quibus primum Ro diuers. decis. 322. par. 2. Sublimita in executione, quia quando instrumentū locationis habet paratam executionem, hoc non extenditur ad tacitam continuatam reconductionem, Gomez Leo in dec. 83. diuers. quemadmodum confirmatio locationis valet non facta mentione de mala perceptione fructuum, Mohed. dec. 251. de locat. Animaduertendum tamen est pro huius tex. ornamento, quod ex receptione pro affitto iudicatur tacita locatio, Put. decis. 184. lib. 1. Aduertendum secundo, & hic potest tibi deseruire pro septima limitatione, quod vbi extat consuetudo locandi ad nouennium, tacita reconductio, non intelligitur inducta non expressa præfata consuetudine, idem decisio. 180. lib. 1. num autem successor locatoris recipiendo pensionem rei locatæ, contractum locationis ratificare videatur, tradunt Domini de Rot. decis. 2. de locatione.

COLLECT. 1053.

Super l. si ex toto §. 1. ff. de leg. 1.

¶ Diuisionis debiti ex exactione partis ab vno ex obligatis.

IN materia præsentis text. nonnulla scripsi in collect. super l. creditores C. de pactis, hoc tamen dicit in summa per receptionem partis debiti ab vno ex insolidum obligatis, censetur inducta diuisio: Limita primo non existentibus quatuor requisitis, Primo, quod soluat debitor partem suam tantum, & non plus, & tanquam suam, item quod creditor recipiat de sorte principali, & non de vsuris, item quod creditor non sit protestatus, vt fuisse decisum in Sacro Consilio in quadam causa cuiusdā Io. Iacobi Castaldi cum illis de domo Ceruone, scilicet diuisionem non fuisse factam, ex quo præfata requisita non interuenerunt, vt refert Vrsill. in decis. 142. Limita secundo, quando omnes debitores non essent soluendo, quia Regula text. procedit, quando omnes debitores sunt soluendo, Affl in dec. 142. Limita tertio, quando in instrumento adessent clausulæ, quod vna via electa alia non tollatur, quod possit variare toties, &c. vsque ad effectualem satisfactionem, Ego in decis. 121. & aliquid per Vrsill. in cit. decisio. Limita quarto in casu Garzię decis. 76. vbi fuit dictum, quod solutio facta ab vno ex correis insolidum obligatis creditori non iuxta suam virilem, sed plus, vel minus, non inducit diuisionem; Limita quinto, quando creditor recipiendo, protestatis fuisset dicendo, saluo iure solidi; Idem Garz. in decis. 100.

COLLECT. 1054.

In c.bona fides, de deposito.

¶ Depositi restitutionis necessitatis, & de exceptionibus prohibitis contra illud.

REi depositatæ restitutio impediri nõ debet.h.d.& qualiter recipiẽs depositum,compellitur ad illud restituendum,vide decis.Ioã.Papon.lib. 11. tit.8.arrest.2.Et propterea infertur primo,quod aduersus depositum non potest opponi compensatio Rot. Gen. in decis.34.licet bene retentio,vt pulchre refert decisum Card.Put.[in decis. 292. par.2.quam not.ad Bart recept[illegible] in l. amplius ff.rem ratam haberi, & ratio est,quia in casibus, in quibus prohibetur compensatio,conceditur tamen retentio,vt refert decisum Anna cons. 102. par.2.Infertur secundo, quod nec dilatio quinquennalis admittitur contra creditorem petentem depositum restitui,vt in terminis decidisse Sacr. Cons. Neapol.refert de Franch. in decis. 151. quam nota ad limitationem text. & quæ ibi notantur in l.fin. C. de his, qui bonis cedere possint; Infertur tertio, quod nec pariter exceptio non numeratæ pecuniæ,vt est Decis. mea Curiæ Archiepisco.Neapol. 59. quã not. ad tex. in l.fin §.illo C.de exceptione non numeratæ pecuniæ;Infertur quarto,quod depositum habet executionem paratã, Boer.in decis.295.Caualc.in decisio.27. part.2.Infertur quinto, quod depositarius vtens re deposita, & renitens restituere poterit furti actione conueniri, Franc.Marc.in decis.443.& aliquid per Ioseph.*Lud.*in deci.*Lucens.*21.Amplia reg.tex vt depositarius possit restituere ei,qui non erat legitimus tutor, Afflict. in decisio 147. Amplia secundo, vt depositarius etiam si sit Clericus cogi possit per Iudicẽ secularem ex officio executiue implorato ad restitutionẽ,Capp. Tholos.in decis.168.Limita nunc in furioso,quia non est reddendum depositum,Guid.Pap.in decis. 152. quam not. ad text.in Authen.sed nouo iure C.de deposito.

COLLECT. 1055.

In l.qui fundum ff. locati.

¶ Nouus Dominus an teneatur stare colono.

IN materia huius text [scilicet, quod nouus Dominus non tenetur stare colono,scripsi nonnulla in Collect. in l.emptorem C.locati,quibus hic addas, & amplia primo in eo, cui fuit relictus vsusfructus,quia potest expellere conductorem,Capp.Tholo.decis.421. Amplia secundo in successore etiã ex titulo lucratiuo, quia colonus non habet ius in re,Domini de Rot. decisio. 2. de empt.& vendit.in antiq. Amplia tertio, quando prædecessor non habebat plenum ius in re,de Franch.decis.216.Amplia quarto in immisso in possessionem ex primo Decreto,Magon. decisio. 97. Nunc limita in successore vniuersali, quia semper tenetur stare colono, Gui. Pap.in decisio. 480. & ratio est;quia tenetur prædecessoris factum approbare, Balb.in decisio. 300. Hinc est, quod cũ Dos sit titulus vniuersalis, ideo succedẽs in ea tenetur ad obseruantiã lucrationis,Gomez *Leo* in dec.63.Diuers.& idem in muliere soluto matrimonio, quia tenetur stare locationi factæ a marito ex cons.Rolan.49.vol.2.Limita secundo in casu decis. Rot. Auenionen. 108.vbi fuit dictum, quod emptor domus tenetur stare inquilino propter iuramentũ a locatore præstitum,vel quando adesset sola hypotheca ex dec. Rot. Genuen.23.Sublimita quando huiusmodi locatio esset facta a tutore sine Decreto,quia ipsa hypotheca nõ valet, nã bona pupillorum non possunt obligari sine

ſine Decreto, de Franch. in deciſ. 334. par. 2. Hinc eſt, quod conductor, qui habet hypothecam in re, habet cautelam quod nõ admittat emptorem in re per ipſum conducta, donec ei ſoluatur interesſe; alias ipſo emptore admiſſo contra ipſum nullam habet actionem, ſed contra locatorẽ, vt pulchre decidit Ioſeph Lud. in deciſ. Lucan. 38. Borgnin. in deciſ. 25. num. 7 p. 2. *Limita tertio in emphyteuta fiſci*, quia ipſe quoq; tenetur ſtare Colono, Io. Gall. deciſ. 300. ex ſingulari Roman. 63. *Limita quarto in caſu deciſ. Oſaſ. 156.* vbi fuit dictum, quod in feudis, quando res reuertitur ad Dominum iure prælationis, vel commiſſi, tunc Dominus non tenetur locationi ſtare factæ per vaſſallũ, & hoc caſu hypotheca, quæ fuit appoſita in cõtractu, nil operabitur Gomez Leo in dec. 63. Diuerſ. & aliquid per Grammat. in deciſ. 58. *Limita quinto in ſucceſſore Prælati*, quia tenetur ſtare locationi factæ per prædeceſſorem, intellige quãdo vocatio eſt facta nomine Eccleſiæ, & ad ipſius vtilitatem ex obſeru. Polid. Rip. 115. Sublimita in Prælato nomine proprio affictante, quia tunc nouus Prælatus non tenetur ſtare locationi, niſi pro illo anno cæpto, & quando Terræ eſſent ſatæ, & fructus pendentes, de proximo colligendi, vt fuit dictum in Rot. in vna Auximana locationis 10. Decẽb. 1590. teſtatur Statil. Pacific. deciſio. Rotæ 192. Marta deciſio. Piſana 80. Franc. Marc. deciſio. Delphin 96. Caualc. deciſio. 44. part. 1. & Card. Put. deciſ. 179. lib. 1.

COLLECT. 1036.

Super c. ſi delegatus, de off. deleg in 6.

¶ Mortis abſentiæ æquiparationis.

EX diſpoſitione huius tex. elicitur Reg. quod caſus mortis æquiparatur caſui abſentiæ; Inferas primo ad deciſ. Arag Seſſ. 57. in qua fuit dictũ, quod Iuſtitia Arag. qui habebat in ſua Curia poteſtatem adminiſtrandi cuditionem monetæ, in abſentia fratris ſui, poterat etiam in caſu mortis eiuſdem adminiſtrare per d. tex. in c. ſi delegatus; Inferas ſecundo ad dec. de Franch. 255. qui affirmat fuiſſe concluſum, quod creato aliquo, Officiali cum hoc, quod in eius abſentiam alius adminiſtret, & exerceat officium, mortuo illo primo loco creato, hic ſubrogatus in locum ipſius in caſu abſentiæ, exercebit officium etiam in caſu mortis, ſecundũ quam Deciſ. conſultus reſpondi pro Illuſtriſ. & Eccellentiſſ Domino D Franciſco de Caſtro mortuo Illuſtriſ. & Eccellentiſſ. Comite de Lemos Prorege Regni Neapolis eius Patre, cui per litteras Regias fuerat ſuffectus anno proximo præcedenti, cum dictus eius Pater nomine eiuſdem Regis, functus fuit legatione Magnifica apud Clementem viij. P. M. aſſeueran do prædictas litteras Regias directas eidem Domino D Franciſco in caſu abſentiæ eius Patris extendi etiam debere ad caſum mortis eiuſdem, non ſolum vigore diſpoſitionis dicti cap. ſi delegatus, ſed etiam auctoritate præcit. deciſ. Inferas tertio ad caſum tex in l. quæſitum, ff. de tutelis, vbi tutores doti in locum abſentis Reip. cauſa, illo abſente mortuo, perſeuerant in officio tutelæ vſq. ad tempus pubertatis pupilli, nec dicunt in locum mortui alij ſubrogare

& in casu proprio eiusd.tex.Egomet decisũ refero in dec.Curię Arc.Neap.150.

COLLECT. 1057.

Super l. Actor C. de probat.

¶ Negatiuæ probationis.

NEgatiua probari non potest h. d. Limita nisi esset coarctata loco, & tẽpore, quia tunc releuat Affl.in decisio. 324. & ita pariter refert decisum Franc.Marc.in decis.166. ex qua limitatione Infero, quod testes deponentes super negatiua nõ coarctata sunt suspecti, & reijciẽdi, vt pulchre refert Veral. in decis.283.p.3. Infero secundo, quod magis creditur vni testi affirmanti, quã mille negantibus, Viu in decis.166. Infero tertio, quod negatiua probari non potest, & testes singulares super illa probare non possunt, Ego ipse in dec.Cur. Archiep. Neap. 29. Limita secundo in casu decis.Caffad.3.de probat.vbi fuit dictum, quod probare tenetur agendo, vel excipiendo, qui se fundat in negatiua, & qualiter probetur negatiua, vide eund. Caffad.in decis.5.eod.tit.& deponens negatiuam, falsitatis suspicione non caret.Franc.Marc.in decis.266.

COLLECT. 1058.

Super l.cũ quæritur ff de excep.rei iud.

¶ Rei iudicatę exceptionis requisitorũ,

REi iudicatæ exceptio ad hoc, vt obstet tria requiruntur, videlicet, vt sit idem corpus, idem ius, & eadem causa petendi, h.d. Quod amplia primo, vt si vnum istorum deficiat nõ dicitur obstare exceptio rei iudicatæ, ita fuisse in Rot.Rom.decisum testatur Caputaqu. in decis.93.par. 3. Amplia secundo, vt possit ad merita reseruari, prout in Sac. cons. Neapol.decisũ fuisse refert Cons. Annę 89. vol. 2. Amplia tertio in casu decis.Triuis.Rot.Venet.17.vbi fuit dictum, quod sententia lata a Iudice laico inter Ecclesiasticos in causa possessorij obstat etiam agenti coram Ecclesiastico, quam diligenter not.ad tex.in c.fin. de except in 6. Amplia quarto in casu dec.Annæ in consi.17.vol.1.vbi fuit dictum quo ad hoc filius non censetur eadem persona cum patre, & propterea exceptio rei iudicatæ; quæ obstari poterat contra Procuratorem, non obstat filio, cum deficiat vnum ex requisitis prę fatæ l.nostræ.s.vt sit ead.persona; Amplia quinto, quod hæc tria requisita omnino necessaria sunt, vt refert decisum in causa vniuersitatis Lauri, Anna sing. 176.pro huius mat. amplitudine vide eiund.Ann.in alleg.43.p.1.

COLLECT. 1059.

Super l.cum precum C.de liberali causa.

¶ Assertionis libelli, & qñ illi standum.

ASsertum in libello habet vim confessionis, & ei statur contra proferentem. h.d. Limita primo in casu decis.Bellam.125.de probat.vbi fuit dictũ, quod si aliquis in impetratione cõmissionis confitetur sententiam, nõ probat illam; Limita secũdo in casu Thoming. decis.Lipsien.21.p.1.vbi petens veniam delicti in libello Principi porrecto non probat delictum; Limita tertio, quando præfata confessio esset incidenter non autem principaliter facta, vt est pũctualis decis.Affl.167.quam not.ad tex.celebrem in c.1.de testi.except. Sublimita in casu decis.Cur.Archiep.Neap. penes me 122.vbi fuit dictum, quod confessio etiam incidenter facta in libello in crimine falsi probat, & ei standum sit, vt decidimus in causa cuiusdam Notarij

An-

Angeli Cicconi de falso inquisito; Limita quarto in casu deci.Ro.Romanæ 11. de sentent.excommunicat.in antiq. vbi fuit dictum, quod absolutio petita in libello, nõ probat excommunicationem; Limita quinto locum non habere in verbis narratorijs,in quibus non fundatur intentio libellantis, vt optime explicat decidendo Capyc.in decis.61.Limita sexto,quando cõfitens,suam confessionem reuocasset, secundum quod decidit Balb.Iasred.in decis.78.

COLLECT. 1060.

Super c. per venerabilem, qui filij sunt legitimi.

¶ Legitimationis sollemnitatum.

HIc enumerantur concurrenda ad solemnizationem legitimationis Tu adde decisa,& primo requiritur citatio agnatorum;Limita in legitimatione spurij; quæ impropria dicitur legitimatio,& propterea illa non est necessaria,vt refert decisum Achil de Graff.in decis.2.qui filij sunt legitimi. Secundo requiritur,vt si sit legitimandus infans, legitimans habeat ad hoc facultatem, alias nulla esset legitimatio,nisi in facultate adessent verba quoscunque, vel adesset ratificatio,ita refert in Rot. decisum idem Achil.in decis.4.eodem ti. Tertio, quod stantibus masculis legitimis, & naturalibus non suffragatur legitimatio, nisi pariter legitimans, ad hoc habeat specialem facultatem, Idem in deci.3 eodem tit.Limita nisi adesset clausula legitimandi quoscunque, vel & secundo adesset clausula citra preiudicium venientium ab intestato, ita Capyc.decis.21.

COLLECT. 1061.

Super l. si qui C.de postulando.

¶ Pacti de quota litis prohibiti regulariter.

ADuocato non licet facere pactum de quota litis h.d.Amplia primo, vt tale pactum nõ valeat,& ipse veniat priuandus officio aduocationis, Guid. Pap.in decis.102.Caualc.in decis.12. de contractibus,at aliter punitur,vt decisũ refert Franc.Marc.in decis.19.p.2.Amplia secundo,vt nec possit retinere processum loco pignoris,Boer.in decis.15. Amplia tertio,vt nedum de quota litis pacisci prohibetur, verũ etiam aliquid perminimum recipi a pauperibus personis,quia Iudex ex officio debet prouidere pauperi de Aduocato, qui debet gratis præstare patrocinium,alias repelli potest ab aduocatione,Guid. Pap. in decis.561.Capp.Thol.decis.481. Mynsing.cent. 1. obser. 43. Nunc limita & primo in casu decis.de Franc.265.p.2. vbi fuit dictũ,quod Aduocato promissio facta valebit,& rem promissam debet habere siue causa finẽ habuerit per sententiam, siue per concordiam,vt retulit decisum Idem Gui.Pap.decis.102. Limita secundo in casu dec.Thoming. Rot.Lipsien.91.vbi fuit dictum, quod quamuis Aduocatus non possit pacisci de quota litis,potest tamen de pecunia in genere, vel alia re,quam de ea, quæ est in lite;Limita tertio in casu dec.Papon.tit.7.arrest.15.vbi limitat regulam præfatam locum sibi non vendicare in eo Aduocato, qui oĩbus aduocationis officium non exercet,quia quemadmodum priuilegium Aduocatis concessum non gaudet, ita & pœnas subire non debet.

COLLECT. 1062.

Super l.1.C.vt nemo priuatus, &c.

¶ Annorum seu insignium non sumendorum propriæ authoritate.

ARma seu insignia alicuius familię quis propria authoritate sumere non potest h.d.quemadmodum prohibetur Officiali deputato ad ampliãdas vias Ciuitatis propria insignia,seu arma ibidem ponere,pulchre de *F*ranch.decis.443. Intellige quando expensa ampliationis fierent de publico,alias secus Maynar.decis.69.lib.1.& ratio est,quia res eorum esse præsumuntur,quorum sunt insignia,Anna alleg.110.Hinc est, quod signat⁹ ex signo cognoscit Osas. decis.40. sicut nobilitas generis potest ex insignis probari,Franc.Marc.decis. 805.par.2.adeo vt probata identitate insignium præsumatur identitas familiæ,vt decisum refert Anna consi.130. Hinc secundo fit ex eadẽ ratione,quod nõ licet alicui mercatori alterius signũ sibi assumere Rota Genuen.decis.210. quia Ballæ mercatorum præsumuntur esse eorum,quorũ insignia sunt, Boer. decis.*1*05.Rot.Genuen.decis.201.Caualc.decis.7.p.2.Ro.Auenionen.decis. 30.Diuers. & sigillans literas insignis alienis in falsi pœnam incidit, Franc. Marc.decis.992. & decis.989. *L*imita quando non fieret in fraudem alterius Decis.*S*enat.Tholos.Diuers.81.*L*imita secundo quando quis esset grauatus deferre cognomen,& arma alicuius,quod de iure fieri potest ex Decis.Guid.Pap. 251.& quę facere debeat grauatus pro implementu huius conditionis, vide Thesau decis.257.& 270.vbi plene tractatur de armis,insignijs,& cimerijs, in qua materia notandum primo,quod arma,& insignia armorum nobilitatis pęnes primogenitum remanere debent, Franc.Marc.decis.1138.Notandum secundo.quod bastardus non potest portare arma agnationis,Guid.Pap. decis. 580.Thes.decis.fin. Limita nisi contrarium seruetur ex consuetudine,& ratio est,quia filij bastardi non dicuntur esse de agnatione,seu domo parentũ,tamẽ si deferant arma domus,debent in illis habere barram transuersam incipientẽ a sinistra parte alterius,& descendentẽ ad dexteram,vt est Decis.Senat.Sabaudiæ penes Thesaur.*I*llum in decis.seu quæst.45.p.2.

COLLECT. 1063.

In l.diligenter ff.mandati.

FInes mandati diligenter attendendi sunt. h.d.Et propterea Procurator ad exigendum non potest remittere non exacta,Balb.in dec.22. quam nota ad tex in l.non abstulit C.de nouat.Inferas secundo,quod mandatum habens ad solutionem recipiendam,non potest obligare mandantẽ confitendo,Franc. Marc.decis.109.p.1.& 571.p. 2. *L*imita in Procuratore cũ libera,Capyc.in decis.16.Inferas tertio, quod propterea mandatum extendi non debet vltra expressa,Ioseph Lud.decis.*P*erus.116.Inferas quarto, ꝙ *P*rocurator excedens mandati fines nõ præiudicat Domino, nisi Dominus factum Procuratoris in fauorem sui infra tempus, infra quod ipse potuisset impedire id in pręiudiciũ sui tacite,vel exprese ratum habuerit, Domini de Rot.in decis.15.de conces. præbend.in Nou.Rot. Genuen. decis. 174.Inferas quinto, quod Procurator mandati fines non obseruans in nihilo, Domino præiudicat, Thoming Rot. *L*ipsien.dec.22. *L*imita nunc supra firmatam reg.tex. dupliciter, & primo in casu Rot.Auenionẽ.in decis.34.diuers. vbi fuit decisum, quod Procurator ad

tran-

transigendum cũ creditore constituentis potest obligare Dominum erga aliũ creditorem creditoris; Limita secundo in casu Rotæ Genuen. decis. 33. vbi fuit dictum, quod Dominus sciens Procuratorem fines mandati excedere, si non contradicit censetur factum eiusdem ratificare.

COLLECT. 1064.

Super clauſ. arbitrio Rotæ.

¶ Clausula arbitrio Rotæ.

INtelligitur prout de iure, Affl. deci. 321. Rot. Diuers. decis. 239. & 641. p. 3. Cæsar. de Graff. decis. 7. de iudicijs, & fuit etiam resolutum in vna Toletana pecuniaria 13. April. 1587. coram Pamphilio, tamen animaduertas, quod intelligitur prout de iure, quoad merita causæ, secus quoad solemnitatem iudicij, vt fuit dictum in vna Catanien. illegitimitatis 10. Ianuar. 1583. coram Aldobrandino aliquando hæc claus. relaxat vigorem iuris ciuilis, Balb. deci. 90. & fuit dictum in vna Leodien. Parochialis 16. Nouembris 1594. coram Licta, item addo, quod hæc claus. posita in cõmissione Senatoria examinis testiũ, si testes sunt examinati cum interrogatorijs partis semper intrat, & fides testibus adhibetur, Card. Put. decis. 301. lib. 2. aliquid per Crescent. decis. 4. nu. 3. de testib. Cæsar de Graff. in decis. 11. num. 18. de probat. & fuit dictum in vna Conchen. Limitum 17. Maij 1595. coram Blanchetto.

COLLECT. 1065.

In Libro nostro ff. de testamentaria tutela.

¶ Matris tutelæ filiorum.

MAter admittitur ad tutelam filiorum, licet alias venit repellenda h. d. Amplia primo, vt mater præfertur Auiæ ex parte patris, Affl. in decis. 281. Amplia secundo notabiliter, vt in tutela mater veniat præferenda patri naturali, vt decidit Cassad. in decis. 1. de successionibus ab intestato; Amplia tertio, vt licet sit debitrix pupilli, non tamen prohibetur admitti ad eius tutelam, vt dicit Grammat. in decis. 55. quam nota ad limitat. tex in l. creditoris C. quando mulier tutelæ officio fungi potest Intellige tamen si promittat solemnia cum expressa hypotheca suorum bonorum, alias talis omissio vitiat tutelã, Capyc. in decis. 50. & si deputata tutrix in testamento, dicatur tutrix, an vero administratrix, vide Put. in decis. 146. lib. 1. Intellige secundo, si cum ea non concurrat Auus paternus, quia tunc ei præfertur Affl. in decisio. 282. referens ita per Sac. Cons. decisum, & idem in decisio. 183. & Capyc. in decisio. 56. qui scribit pro affirmatiua; hanc tamen intelligentiam sublimita, vbi Auus paternus esset propriorum bonorum dissipator, tunc enim mater ipsum excluderet, vt decisum refert de Franch. in decis. 10. Intellige tertio, dummodo ad secundas nuptias conuolare minime intendat, quia per illius transitum ipsam amittit, nec reassumit mortuo secundo marito, vt decidit Mynsing. cent. 3. obser. 83. Sublimita hoc in subsidium, puta si alium idoneum tutorem liberi non inuenirẽt, & habere minime possent, quia tunc illam reassumit mediante Iudicis Decreto, Boer. in decis. 266. & generaliter in iure cautum est, vt semper quod mater transit ad secundum matrimonium repellitur a tutela, vt dicit decisum Guid. Pap. in decis. 539. Intellige quarto, vt tutelæ minus non sit necessarium in matre, vel Auia, sicut est in masculis, ita decisum in Senatu Frãciæ testatur Papo. lib. 15. tit. 5. arrest. 15. & Boer. in decisio.

224. Pro coronide tamen aduertas primo, quod tutor datus in casu Secundarum nuptiarum, censetur datus etiam in casu mortis, vt refert Mastrill. Rot. Siciliæ decisio. 37. Aduertas secundo ad decis. cons. Ann. 50. num, quia tunc præferetur vigore duplicis priuilegij anterioritatis, videlicet & Dominij ex. cons. Decia. 50. lib. 3. cum quo censuisse Senatum Pedem. Idem Thess. cit. decis. affirmat in vltima par. circa fin.

COLLECT. 1066.

In l. prædijs ff. in quibus causis pignus, &c.

¶ Hypothecæ tacitæ super fructibus fundi locati.

FRuctus sunt pro fundo locato tacite hypothecati, etiam quod a principio hoc non fuerit conuenctum h. d. Amplia in tantum hanc decis. tex. esse veram, quod si Dominus fundi commodauerit conductori, siue colono semina, puta granum, vel ordeum vigore tacitæ hypothecæ præferatur anterioribus creditoribus habentibus expressam generalem hypothecã, argumento tex. in l. licet. C. qui potio. in pignore, & l. interdum ff. eodem, & ita decisum affirmat Thess. Filius in decis. 29. nu. 6. & 7. Amplia vlterius in Domino locatore, qui præfertur creditoribus hypothecã expressam anteriorẽ habentibus quoad fructus naturales, quo vero ad industriales secus ex Decis. Surd. 97. recepta per eund. Thes. circa medium cit. decis. nu. 8. Sed quid si aliquis dedit granum colono, pacto adiecto, quod granum nasciturum ex illo semine, sit illi hypothecatum pro prætio, & granum illud fuit seminatum in fundo iam alteri hypothecato quis præferendus? Responde, eum qui dedit, quia hypotheca specialis facta de re non obligata valet in præiudicium anterioris creditoris, per text in l. licet C. qui potio. in pignore, &c. & ita fuisse iudicatum refert Thes. cit. decis. num. 10. Quod tamen limitat si ille, qui est creditor esset etiam Dominus feudi, in quo seminatum fuit gra-

COLLECT. 1067.

In l. 2. C. de Episc. & cleric.

¶ Personæ appellatione non venit collegium cum illationibus.

APpellatione personę nõ venit collegium, seu vniuersitas, Et propterea infertur, quod in generali derogatione priuilegiorum quibuscumque personis concessorum, non censetur derogatum priuilegium concessum Venerabili collegium Dominorũ Rotæ Auditorum Cardin. Put. in decis. 47. lib. 1. hinc est quod statutum loquens de personis, non comprænhendit vniuersitatẽ, Rot. Diuers. decis. 791. num. 17. & deci. 794. par. 3. Infertur secundo, quod collegium, & Vniuersitas excommunicari non possunt, cum excommunicatio sit pœna animę, & collegium animam nõ habet, ita Maynard. decis. 60. lib. 4. quæ facit ad c. Romana de sent. excommunicat. Infertur tertio, quod mandatum contra omnem personam datum non capit Collegium nec Vniuersitatem, Achil. de Grass. decisio. 15. de procurat. ideoq; Notarij in instrumentis procurationum dicunt contra quamcunque personam, collegium, vel vniuersitatẽ, quia alias non venirent; Infertur quarto ad decis. Put. 83. lib. 1. vbi fuit dictum, quod constitutio facta per Cartaginen. capitulum, quod si aliquæ contentiones iniuriosæ aurirentur inter aliquos de ipso capitulo, quod duo ex capitularibus antiquioribus procederent, non procedit vbi persona capitularis deliquit contra capitulum; Infertur quinto quod Regula Cancellariæ 19. de idio-

idiomate, dum loquitur de personis, locum non habet in collegijs, vel in capitulis, Raud. decis. 200. & Gomes sup. d. Reg. in quæst. 2. Infertur sexto, quod regula reuocatoria Adriani VI. de quibuscunque facultatibus, & gratijs concessis quibuscunq; Prælatis, & personis &c. non comprehendit gratiam factam loco, & corpori inanimato, & sic Fabricę Sancti Petri, Caputaq. decis. 42. p. 3. Infertur septimo ad declarat. Conc. Trident. de qua per Gonzalez deci. 37. vbi fuit dictum, quod vnio facta ab Episcopo Cauensi mēsæ capitulari, de quibusdā beneficijs simplicibus vigore Conc. Trid. sess. 24. c. 15. de reform. esset nulla, quia d. Conciliū nō dat facultatē vnien di mensæ Capitulari, sed tenuibus præbendis singulorum capitularium.

COLLECT. 1068.

In l. necessario ff. de periculo, & commodo rei venditæ.

¶ Commodi, & periculi rei venditæ post perfectum contractum.

PErfecto contractu commodum, & incommodum ad emptorem pertinet; Amplia primo, etiam si in eo adiectum esset pactum de retrouendendo, Borgnin. in decis. 16. & ratio esse potest duplex; Prima, quia est verus Dominus rei, vt decidit Balb. in decis. 29. Secunda ratio est, quia in venditione cum præfato pacto transfertur verum Dominium vt pulchre decidendo animaduertit Thesaur. in decis. 71. Nunc limita conclusionem tex. in casu decis. Caualc. 7. de contractibus, vbi fuit dictum, quod emptio facta de boue, vel alio animali, aut de vino prætio conuencto; si aliqui periculum euenerit ante traditionem, non cedit emptori, si emptio non fuit pura, & perfecta: Limita secundo, quando res empta perit durante dilationi data ad soluendum prætium in casu vbi venditor reseruauerit sibi dominium, donec integrum prętiū sibi soluatur, Caualc. decis. 9. de contract par. 2. Limita tertio in casu Mynsing. cent. 6. obser. 36. Limita quarto in casu Decis. Rot. penes Verall. 333. par. 3. vbi fuit dictum, quod periculum, & commodum rei æstimatæ datæ in solutū pertinet ad recipientem fallit in re data in solutum per minorem maiori, & si cōtractus resoluatur quia tunc incommodū pertinet ad minorem; Limita quinto in emēte sub annuo censu, quia re perempta, seu effecta inutili adhuc nō tenetur ad census solutionem, vt refert decis. Papon lib. 13. titu. 2. arrest. fi. Limita sexto in ijs, quæ venduntur, vt pondus numero, & mensura, quia periculum non erit emptoris incontinenti, quemadmodum in ijs, quę venduntur vt species, sed damnum facta mensuratione, & non ante, Marc. in decis. 58. p. 2. & ad materiam Affl. in decis. 280. & 399.

COLLECT. 1069.

Ad Bald. in c. cum olim de consuet.

¶ Præcedentiæ.

EST locus, in quo cōmuniter recurrunt DD in materia præcedētiæ, dum asserunt in processionibus, seu pręcedentijs debet attendi consuetudo loci, & ita decisum refert Medices Decis. Marchiæ 21. quod adeo verum est, vt procedat etiam si consuetudo repugnaret iuri cōmuni, vt fuit dictum in Rot. in vna Meliten. præcedentiæ 10. Iunij 1577. coram Seraphino, vt patet in decis. eiusd. 335. nec ab ea est in dubio recedendum, vt fuit dictum, in vna Romana præheminentiarum 13. Nouembris 1591. coram eodem, vt patet in Decisio. eiusd. 716. & 964. & procedere etiam in processionibus Religiosorum Idem in

tenetur,& eius hæres,& rō est,quia prę sumitur intercessisse mandatum tacitū, ex eo,quod patre,sciente,& patiente filius administrat,Affl.in decisio.221. Ioseph.Lud.in decis.*Lucens*.55.& e cōtra filius non tenetur pro debito patris, neque pro ciuili munere,ad quod pater tenetur, vt decisum refert Guid. Pap. in decis.57.Limita secūdo, vt filius teneatur soluere, ac fideiubere pro patre incarcerato,vt est punctualis decis.Boer.126. Amplia reg. tex. adeo procedere, vt nec pater teneatur soluere cōdēnatione filij etiam de legitima, Franc. Marc.in deci.265.Limita tertio in casu Decis.Boer.221.vbi fuit dictum, quod filius non cogitur se obligare pro patre nisi in causa redemptionis a carcere, quo casu filius recusans, priuatur hæreditate paterna.

COLLECT. 1072.

Ad Rubr.de pasc.publ.& priuat.

¶ Iuris pascendi.

PRo huius materiæ dilucidatione aduertendum primo, quod ius pascendi est quædam species seruitutis, ad quam probandam requiritur tempus,cuius initij memoria non existit,vt decidit Mynsing.cent.4.obser.54. & licet pręscribatur modo quo supra secundum Guid.Pap.in deci.500.non tamen quando homines, seu custodes bestiarū contenderant,&contradixerant aduersus custodes animalium illius loci, qui vtebātur pascuis alienis,vt ne depascantur eorum animalia, vt decidit Papon. lib.14.titu.1.arrest.4. Animaduertendū secundo,quod vniuersitas habet intentionem fundatam super pascuis, & herbacijs,Franc.Marc.in decis.209.& propterea non tenetur ad exhibitionem tituli,Balb.in decisio.59.verum quicquid præfati dicant,contrarium mihi suadetur,quia pascua,& herbæ non vniuersitatis,sed Baronum sunt, vt decidit de Franch.in decis.301.& propterea allegans contrarium probare tenetur,cum habeat præsumptionem iuris contra se, vt est Decis.Papon.lib.13 tit 2.arrest.1. Animaduertendum tertio, quod habēs ius pascendi moderate vti debet,Marc. in decis.84.Intellige dummodo tale ius fuerit fundatum,quia possessio pascendi non probatur ex eo, quod homines sint soluti pascere animalia,Card.Pu.in decis.26.lib.2.Intellige secundo, dummodo per statutum nil de nouo inducatur,quia potest introduci, vt in attenta parte anni non pascatur;Franc Marc.in decis.223.pascua autem an diuidi possint,vde Tesau.decis. 71. ac quomodo vide eundem decis. 72. & de alia diuisione vide solemnem decisio.Caualc.4. par.2.

COLLECT. 1073.

In l.cum allegas, vbi DD.C. de vsuris.

¶ Pœnæ adiectę facto non debendæ.

POena adiecta facto de iure debetur h.d. cum notatis per DD. Intellige tamen dummodo concurrat interesse, alias ad ipsam pars minime venit condemnanda, prout ita decidisse Sac.Neapol.Consil.ac de eiusdem esse stylo testatur Affl.in deci.135.ad cuius mat.vide Grammat.in deci.58.nu.6.& ita pariter in Senatu Franciæ decisum refert Franc.Marc.in decis. 411. quicquid in contrarium scripserit Osasc. in decis.60.& 70.asserens,pęnam partium conuentionē adiectam committi, etiā si non intersit:Præfatam tex.conclusionem. Limita quando pœna adiecta est ratione quantitatis,quia tunc etiam interesse cōcurrente exigi non potest, vt Grammat.cit.decis.58.& ratio est secūdum Balb.in decis.25. ob pręsumptam suspi-

ſuſpictionem fraudis vſurarũ; Amplia hanc limitationem etiã ſi appoſitio huiuſmodi pœnæ præsẽtia, ac Decreto Iudicis, quia vti vſuraria non debetur, vt pulcherrime per Senat. deciſum refert Theſ. in deciſ. 77. Amplia ſecundo etiã ſi illa pęna eſſet debita fiſco in caſu moræ, & retardatæ ſolutionis; Idem in deci. 98. Amplia tertio principaliter adeo neceſſarium eſſe intereſſe, vt pœna exigi poſſit, vt procedat etiam in foro conſcientiæ, Iafred. in deciſ. 217. & ſi poſſit exigi pœna, & intereſſe, vide Caual. in deciſio. 25. de contract. par. 2. Amplia quarto, vt procedat etiam in pœna conuentionali, quæ nõ poteſt excedere intereſſe, vt refert deciſum Io. Papon. lib. 12. tit. 9. arreſt. 1. Amplia quinto in caſu Deciſ. Cur. Archiep. Neapo. de qua per me ipſum in dec. 13. vbi late de hac materia tracto.

COLLECT. 1074.

Super l. diuus ff. de ſeruitutibus vrban. præd.

¶ Venationis per Baronem non prohibendæ.

VEnare nõ poteſt Baro prohibere, quia eſt permiſsũ de iure gentiũ, h. d. Limita primo ex cauſa, quia poteſt venationem prohibere, ad quã limitationem vide Franc. Marc. in deciſ. 529. de Franch. in deci. 158. Limita ſecundo ſi id prohibeatur per banna pœnalia, quia ſi non contradicunt, & abſtineãt ſe, Domini conſtituuntur in quaſi poſſeſſione prohibendi, Grammat. in dec. 67. Limita tertio in iure piſcandi, quia poteſt prohiberi per Baronem, vt decidit Guid. Pap. deciſ. 514. Limita quarto in venatione in columberijs, quia prohiberi poteſt, & ratio eſt, quia colũbos capere in columberio alieno furtũ eſt, Franc. Marc. in deci. 303. Limita quinto quãdo veneretur ſine guarena, Gui. Pap. in dec. 218. niſi ad Vrſos, Apros, & Lupos Franc. Mar. in deciſ. 529. Limita ſexto Regulã procedere in perſonis nobilibus, ſecus in ruſticis, quibus bene poteſt venatio prohiberi, Idem Marc. cit. deciſ. 303.

COLLECT. 1075.

Super Reg. Cancellariæ de exprimendo valore.

¶ Regula Cancellariæ de exprimendo valore beneficij declaratur.

IN impetrationẽ beneficiorũ a Sede apoſtolica neceſſaria eſt expreſſio valoris; alias gratia eſt nulla. h. d. Amplia primo procedere nedũ in impetrandis, verum etiam in obtentis, vt deciſum refert Capp. Tholoſ. in deciſ. 435. Amplia ſecundo, vt huiuſmodi valor expreſſus poſſit probari iuramento eiuſdem exprimentis, vt eſt punctualis deciſ. Bellamer. 683. quã not. ad celebrem gloſ. in c. ſignificaſti, il ſecondo de homicid. Amplia tertio etiam in impetratione beneficiorum in forma pauperũ, quia adhuc eſt neceſſaria valoris expreſſio, vt decidit Rot. teſte Creſcent. in deciſ. 8. de reſcript. Amplia quarto procedere etiã in prouiſione facta a legato Sedis Apoſtolicæ, idem Creſcent. in deciſ. 10. de reſcriptis; Amplia quinto, vt valor in primis litteris male expreſſus non poſſunt aliæ literæ expediri, vt ead. Rot. decidiſſe teſtatur Creſcent. in deciſ. 8. de reſcript. verum hanc ampliationem Limita quando in prima impetratione adeſſet clauſ. cum poteſtate augẽdi, vel diminuendi vſq; ad verum valorem, regula non obſtante, ita pulchre idẽ Creſcent. in deciſ. 7. de reſcript. Amplia ſexto, vt prouiſio nulla ob falſum valorẽ non ſupplet defectum publicationis, Creſcent. in deciſ. 18. eod. tit.

COL-

COLLECT. 1076.

Super l.a diuo pio ff.de re iudic.

¶ Delegati sententiæ executionis per quem faciendæ.

IVdex delegatus non potest suam sententiam executioni mandare h.d,& ratio est,quia per sententiæ prolationẽ eius iurisdictio extinguitur, Thoming. in deci.49.par.1.quam not.ad tex.in c. in litteris, de offic.deleg. Limita nunc & primo in delegato Principis quia potest exequi suam sententiã, vt decisum refert Franc.Marc.in decis.72.& ita pariter testatur Guid.Pap.in decis.60.Bellamer.in decis.13.& de alia decis.Senatus Franciæ scribit Franc.Marc.in dec. 84. p.2. Limita secundo existente contrario alicuius Regionis,vel Tribunalis stylo,vt late Ego in dec.Cur.Archiep. Neap 93. Limita tertio in Iudice delegato a lege constituto,qui cum dicatur ordinarius,iuxta celebr.glos. & quia ff. de iurisd.om. iudic. poterit sententiam suam exequi Ego in decis.Cur.Archiepisc.Neap.23.

COLLECT. 1077.

Super c.ab eo de sequestr.possess.

¶ Sequestri prohibiti appellatione pendente.

REgulariter possessionis sequestratio nõ est concedenda appellatione pẽdẽte h.d. & ita decisũ refert Affl. in dec.98.Limita primo si possessor esset homo perditæ vitæ, & malæ frugi suspectusq;sit,Balb.in decis.122.verum vt hæc limitatio procedat quatuor concurrere debent,de quibus per Gayl. in obseru.147.& seq.lib.1. Limita secũdo si pendẽte appellatione fructus dissiparentur,Affl. cit.decis. 98. quam limitationem Amplia primo procedere etiã ni prima instantia, quando fructus dispans non est soluendo, vt in proprijs terminis refert decisum Cappell.Thol. in decis.478.quam diligenter not.ad ornatum tex.in l.imperatores ff.de appellat.Amplia secundo etiam si suspictio tantum de dilapidando adesset, quia nedum ipsa probata admittitur sequestrum,vt est punctualis deci.Rot.penes Verall.in decis.158.p.3. Amplia tertio procedere etiam contra Monachum, quia si probatur fructibus abuti;aut alia causa dilapidationis conceditur sequestrum,Card Put.in decis. 166.lib.2. Limita tertio,vt reg.tex. non procedat in immobilibus, quia loco sequestri solet concedi inhibitio,vt pulchre testatur decisum Caputaquen.in decis.158. par. 3. Limita quarto in casibus, de quibus per eũd.Gayl.d.obs.147.& Capp.Tholos.in decis.478. Limita quinto in casu decis.Caualc.23.de iudicijs, vbi fuit dictum, quod sequestrum in causa appellationis fieri non debet, nisi probetur summarie,vt immineat timor dilapidationis fructuum & baractationis, aut vt possessor non sit soluendo.

COLLECT. 1078.

Super l. si eadem ff. de offic.assessoris.

¶Officialis,& actuarius an quandoq. in patria sua esse possit.

IN propria Patria quis non potest esse Officialis h.d.Amplia primo procedere etiam in Magistro actorum,qui nõ potest esse in propria Patria,vt fuisse decisum in causa Barnabæ Caracciolli cum Vniuersitate Sicignani refert de Franch.in pulchra sua decis.98.& ratio esse potest duplex Prima,quia ipsi dicũtur vere Officiales,Gratian.Rot.Marc. in decis.132.Secunda est, quia illæ rationes,quę procedunt in alijs Officialibus,procedunt etiã in istis,quia vt plurimum informationes capiuntur per Actuarios absq; præsentia Iudicis, & valde lędi possunt partes, & delicta po-

sunt

ſunt remanere impunita,ita Viu.in de ciſ.49.quem not.ad celebrem glo.in c. in præſentia de prob. quemadmodum etiam Officialis non poteſt eſſe Scriba in cauſis ſui officij,niſi in leuibus,Balb. in dec.ſ.215. Nunc limita tex. vt minime procedat in caſu,vbi eſſet cõſuetudo in contrarium, vt pulchre refert in Senatu Pedemont.deciſum Theſaur.in deciſ.267.

COLLECT. 1079.

Super l.hoc ſi debitor C. de pignoribus.

¶ Excuſſionis principalis debitoris,ante tertij poſſeſſoris conuentionem.

Regulariter non poteſt agi contra tertios poſſeſſores,niſi excuſſo prĩcipali debitore. h.d.& ita deciſum teſtatur Capyc.deciſ.54.Ioſeph *Lud.*deciſ.*Peruſ.*45.And.Gayl.obſer.27.lib.2. quo loci amplia Reg.in ſex caſibus, tamen excuſſionis exceptio cũ dilatoria ſit,opponi debet ante litem cõteſtatam Oſaſc.deciſ. 44. Guid. Pap. deciſ. 570. Cappell.Tholoſ.dec.81.Rot.Genuen. deciſ.78.aliquid per Boer.deciſ.221.Papon.lib.10.tit.4.arreſt.21.Gayl.obſeru. 27.lib.2. & quid ſi opponatur poſt litẽ conteſtatam,vide Put.deciſ.188. lib.1. in nonnullis tamen caſibus opponi nõ poteſt exceptio hęc,prout primo extante iuramẽto,Borgnin.dec.27.licet contrarium teneat Capp. Tholoſ.in deciſ. 139. pro cuius contrarietatis conciliatione, vide Teſ. deciſ. 166. Secundo ſi debitor principalis notorie ſoluẽdo nõ ſit,Affl.deciſ.318.Capp.Thol.dec. 197. Verall.deciſ.172.par. 2. & notorium, quod quis nõ ſit ſoluẽdo probatur per librum æſtimi,Gui.Pap.deciſ.432 Tertio nõ poteſt opponi quoties agitur inter mercatores.Boer.deciſ.221.aliquid per Lud cit.deciſ.45. nu.12.item ceſſat ſi illi ſpecialiter fuerit renũciatum, Idẽ Guid.Pap.deciſ.94. item quando adeſt difficultas in exigendo;Item fideiuſſores de iudicato ſoluendo,Boer.deciſio. 277.Papon.lib.10.tit.4.arreſt. 24.& 26. item vbi in inſtrumento adeſſet pactũ de capiendis bonis propria auctoritate, Capyc.d.deciſ.54.Guid.Pap.deciſ.432. item contra abſentem non poteſt opponi exceptio diſcuſſionis, Ioſeph *Lud.* deciſ.21.Gayl.obſer.27.lib.2.& quis dicatur abſens,vide Rot.Genue.deci.40. & quomodo probetur, vide Franc. Marc.deciſ.231.p.2.

COLLECT. 1080.

In l.tut:rus ff.de rei vendicat.

¶ Theſauri inuenti in re empta dominij.

Pecunia in re empta inuenta, ſi eſt theſaurus efficitur emptoris inuentoris,ſi vero pecunia redditur venditori, h.d.licet regulariter dimidia acquiratur inuentori, altera vero iuxta tradita in l.theſaurus ff.de rerum diuiſion. Balb.deciſ.29.In Regno vero Franciæ theſauri inuenti in bonis proprijs diuiduntur inter Dominum rei inuentorem,& *R*egem,vt refert deciſ. Papon. lib 13. titu. 6. arreſt.1. & 2. Amplia, vt in fundo priuato poſſit perquiri, Affl. in deciſ.13.Amplia ſecundo, vt quamuis ſit in fructu,non tamen cedit in beneficium vſufructuarij,ſed diuiditur,vt ſupra Boer.in deciſio. 224. in theſauro vero inuento in fundo Eccleſiæ, diuerſum ius eſt,quia medietas eſt inuẽtoris, alia Rectoris illius Eccleſiæ, aut Fiſci Epiſcopalis Cameræ,Borgnin.Caualc. in deciſ.15.de contractibus.p.2.

COL-

COLLECT. 1081.

Super c pastoralis §.praeterea de offic. deleg.

¶ Clausulæ appellatione remota quando operatur.

LOquitur de clausula appellatione remota, & h. d. sententia mandari potest executioni non obstãte hac clausula; Intellige tamen primo, vt censeatur sublata appellatio quoad effectum suspensiuum tantum, non autem deuolutiuum, Egomet in decis. Cur. Archiep. Neap. 139. Limita, & intellige secundo, quando apponeretur in rescriptis, quæ non conceduntur ex certa scientia, quia tunc nihil operatur, Card Put. in decis. 324. lib. 2. Faber in decis. 71. C. de appell. Limita tertio, qñ appellans offert incontinenti iustificaturam appellationem, Balb. in decis. 22. Limita quarto, vt nihil operatur vbicunq; quis notorie grauatur, Caputaq. in decis. 33. p. 1. ex qua infero ad aliam Garz. 29. vbi fuit dictum, quod clausf. hæc non remouet aliter appellationẽ, qñ sñia foret manifeste iniqua, vel notorie iniusta; Limita quinto, vt operetur tñ quoad friuolam appellationẽ, secus si iuridica esset appellatio, vt pulchre refert decisum in Regia Audientia Apuliæ in Anno 1533 in causa tũc vertẽte inter aliquos de Terra Mottulæ, & S. Marci, Viu. in decis. 69. Sublimita hanc limitationẽ vbicunq; extaret, ꝙ reperiretur apposita altera clausf. s. quod de nullitate dici non possit, Maynard. in deci. 59. lib. 5. & fuit pariter decisum in Rot corã Orad. in decis. 71. Limita sexto principaliter, vt nihil pariter operetur quoad tertium, vt refert decisũ Gratian in deci. 228. Limita septimo in casu decis. Iafred. 464. vbi fuit dictũ, quod quando in aliquo delicto remouitur appellatio, non intelligitur remota, nisi prius constet de ipso delicto.

COLLECT. 1082.

Super c. inter monasterium de sent. & re iudicat.

¶ Iudicis recusationis, ante litem contestatam faciendæ.

IVdicis recusatio fieri debet ante litẽ cõtestatam h. d. & ita decisum refert Franc. Marc. in decis. 725. Mynsing obser. 59. cent. 3. Gayl obser. 33. lib. 1 hinc infertur, quod alias semel Iudice approbato non admittitur recusatio, Papon. lib. 7. titu. 9. arrest. 13. Limita ex causa, quoniam non obstante approbatione recusari poterit, Verall. in decis. 391 p. 2. & decis. 7. par. 3. Intellige limitationem illa superueniente ante conclusionem in causa, secus si post Mynsin cit. obser. 59. cent. 3. Balb. in decis. 110. Gayl. d. obser. 33. lib. 1. Nunc limita & primo in muliere, & rustico, quia possunt Iudicis prorogationem factam litigãdo coram eo reuocare, Iafred. in decis. 110. Limita secundo quando ex noua causa Iudex dicetur suspectus, Ego in decis. Cur. Archiepisc. Neap. 91. Limita tertio in casu decis. Balb. 67. vbi fuit dictũ, ꝙ qñ exceptio recusationis redderet iudiciũ retro nullum, aut funditus eradicaret iurisdictionẽ Iudicis tunc poterit proponi etiã post litẽ contestatã; Limita quarto singulariter qñ existeret in contrarium alicuius Tribunalis consuetudo, ita decisum refert Papon. lib. 2. tit 9. arrest. 4.

COLLECT. 1083.

In l. contraxisse ff. de action. & oblig.

¶ Contractus videtur gestus in loco solutioni destinato.

COntraxisse in eo loco quis vr̃, in quo soluere se obligauit, h. d. & ita refert decisum Osasc. in decis. 114. Rot. Genu. in decis. 105. Hinc animaduertas, quod qui certo loco soluere promisit, si ibidem non soluerit, potest conueniri

vbiq;

vbique dummodo ibidem reus sortiatur forum, alias secus, Rot. Genuen. in decis. 104. licet contrarium ausus fuerit firmare, Magon. decis. Lucens. 78. num. 17. Et vt possit vbique conueniri etiam si ibidem nō sortiatur forū, tenuit Rot. in decis. 98. diuers. p. 2. Animaduertas secūdo q creditor dēt esse paratus ad recipiendam pecuniā in loco solutioni destinato, ad hoc vt debitor in pœnam incurrat, Rubin. in decis. 29. Hinc inferas, quod debitor excusatur a mora, etiam si non accesserit ad dictum locum, quādo in tali loco nemo sit cui fiat solutio, Mohed. in decis. 307. & pulchre de Franch. in decis. fi. p. 1. & harum decisionum ratio est substantialis, quia dies solutionis faciendæ in certo loco, non interpellat pro homine, nec debitorem in mora cō stituit, quando creditor, & debitor sunt diuersi fori nec accessit ea die creditor ad locū faciendæ solutionis ad recipiēdum, Balb. in decis. 197. & ita pariter refert decisum, Mynsinge. obser. 93. cēt. 3. Magon. in deci. Lucen. 78. quas nota ad celebrem tex. in l. quod dicitur, ff. de solutionibus.

COLLECT. 1084.

In c. licet, de testibus.

¶ Testium singularium.

TEstes singulares regulariter non probant, Amplia primo licet essēt Cardinales Bellamer. in decis. 627. Domini de Rot. in decis. 33. de probatio. in antiq. Rot. diuers. decis. 51. p. 2. Limita primo in probatione minarū, quæ probantur per testes singulares, vt pluries refero decisum in Cur. Archiep. Neap. Egomet in deci 22. & aliquid per Gārmat. in decis. 5. *Limita* secūdo in casib. in quibus de probando aliquid in genere agitur, Garz in decis. 26. Franc. Marc. in decis. 461. Boer. in decis. 23. num. 43. Limita tertio existēte cōsuetudine in contrarium, quia potest induci, vt testes singulares probent, vt decidit Frāc. Marc. in decis. 455. p. 2. *Limita* quarto qn̄ testes haberent aliqua adminicula, quia tunc minime dici possunt singulares, Rot. Genuen. in decis. 182. Limita quinto re ciuili, & reiterabili, Cappell. Thol. in decis. 11. & Bellamer. in decis. 391. Intellige dummodo tendant ad eundem effectum, Franc. Marc. in decis. 461. Limita sexto, vt aliqn̄ sit in arbitrio Iudicis adhibere fidē testibus singularibus, Ego ipse in deci. Cur. Archiep. Neapol. 99. Limita septimo vbi agitur de probāda frequētia actuū, ex quibus inducitur consuetudo, quia testes singulares de diuersis actibus deponentes probāt, Balb. in decis. 29. Ad materiam vide Osasc. in decis. 99. Ioseph Lud in decis. 9. Mynsinger. obseru. 76. cent. 3. De hac materia, vide quæ scripsi in Collect. 117.

COLLECT. 1085.

Super l. quæ fortuitis, C. de pignorat. action.

¶ Casus fortuiti qui dicantur, illorūq. appellatione, qui contineantur.

CReditor in pignore nō tenetur de casu fortuito hoc dicit, sed grauis dubitatio hic fieri solet, qui casuum fortuitorum appellatione veniant, & dicas primo quod superueniens factum censetur casus fortuitus, Balb. in decis. 22. Secundo latronum vis, atque exercitus, Affl. in decis. 14. quam not. ad ampliationem, text. in l. si duo, §. fratres, ff. pro socio, Tertio factum Principis, Rot. Genuen. in decis. 56. Quarto carestia immodica, Carocc. in decis 29. Quinto casus latronum, incursus hostium, insidiæ piratarum, naufragium, & incendium, Rot. Genuen. in decis. 101. Animaduertas tamen ad huius, l. ac totius mat. intelligētiam, quod casus fortuitus differt

a casu

a casu insolito, & casus insolitus sēper censetur exclusus, licet fiat mentio belli, vel alterius casus, vt decisum refert, Mohed. in deci 5. de locato, quam not. ad singularem, tex. in l. fistulas §. 1. ff. de contrahen. empt. ex qua infero ad aliā decis. Card. Put. 19. lib. 3. vbi fuit dictū, quod suscipiens rem ad suum risicum, periculum, & fortunam nō dicitur fortuitum insolitum suscipere casum, cuius decisionis illa potissimum ratio est, quia casus fortuitus, qui communi opinione; nunquam fuit visus, non videtur fuisse in cogitatione, & propterea a nemine præstatur, vt decisum refert, Verall. in dec. 96. p. 1. nec casus fortuitos in se suscipiens cēsetur cogitasse, de casu insolito, Gayl. obser. 52. lib. 1. Regula tamen text, limita tripliciter, & primo quando culpa præcessit casū, Raud. in dec. 22. Limita secūdo, quando quis nō adhibuit omnem diligentiam, Rot. Genuen. in decis. 77. Limita tertio vbi casu fortuitus non probatus, Franc. Marc. in decis. 886.

COLLECT. 1086.

Super Conc. Trid. sess. 25. cap. 15. de Regularibus.

¶ *Professionis in religione ante decimum sextum annum faciedæ.*

IN quacunque Religione, tam virorum, quam mulierum professio non fiat ante decimum sextum annum expletū, hoc dicit; Amplia primo, vt hoc casu malitia nō suppleat ætatē, Egomet in decis. Cur. Archiep. Neapol 122. quā nota ad glo. celebrem in cap. postulasti in glos. fi. de regularibus; Amplia secundo etiam si numerus 20. dierum deficeceret, Grass. cons. 5. de regularibus in 6. Amplia tertio in casu decis. Sayr. 97. de Regular. vbi fuit dictū quod professio ante annum 16. expletum est nulla; nec coram Deo ratificatur, ex eo quod per quatuor annos in Religione permanserit; limita si sciens illam nullam, animo illam ratificādi, id fecerit, Raud. in decis. 22. Amplia quarto, vt ingressu, ipso iure censetur nullus, & propterea nullum producit effectum, & sic professus ad aliam Religionem arctiorem trāsire & vxorem ducere poterit, si nil aliud obstat, & habetur ac si professionem illam non fecisset, ita Sayr. in decis. 41. de regularibus cuius limitationis ratio est, qui non præstat impedimentum, quod de iure non sortitur effectum cap. non præstat, de regul. iur. in 6. Amplia quinto, vt nec de volūtate nouitij huiusmodi defectus conualidetur, Sayr. in decis. 39. de regularibus.

COLLECT. 1087.

Super l. capitalium, §. famosi, ff. de pœnis.

FAmosi latrones furcæ suspendi debēt, hoc dicit, & ita decisum testatur, Guid. Pap. in decis. 589. sic habes casu in quo, in furto est pœna mortis, & sic limitatur, tex. in Aut. sed nouo iure, C. de seruis fugitiuis, secundus est casus in furto magno, quod æquiparatur tribus, Boer. in decis. 173 & tūc fur debet pati pœnam mortis, Franc. Marc. in deci. 6. p. 2. tertius in abigeo, ita Peguer. in decis. 27. quartus apud Gallos, quia ob furtum, quamuis exiguum suspenduntur, vt apparet decisum lib. 22. Placitum Curiæ tit. 4. in decis. diuers. quintus in latrocinio. Franc. Marc. in decis. 5. p. 2. & quomodo distet furtum a latrocinio, vide eund. Marc. in decis. 4. p. 2.

COL-

COLLECT. 1088.

Ad l. si quis maior C. de transact.

VEniens contra transactionē iuratā infamis est,& ab actione cadit, pęnam soluit, & datam restituit hoc dicit; Amplia primo illam procedere in quolibet contractu,& etiam in emphytheota,Polid.Rip.in obseru.26.Amplia secundo, vt interueniente contrauētione non possit mora purgari, vt fuit dictum in vna Tarraconē. Cōcordiæ Romana mutui,26.Febr. 1567.coram Aldobrandino,& ratio est, quia post resolutionem contractus nō est amplius locus purgationi,Put.in decis.66.libro 3. Amplia tertio vt locū habeat ēt in praxi Polid.Rip.in obseru.27.Limita nunc in contractibus,in quibus non interfuit iuramētū,Balb.in decis.29.Limita secūdo in minore 20. annorum contrahēte Egomet in decis.Cur.Archiep. Neapo. 122.Limita tertio vt locum nō habeat, quando contrahentes in casu cōtrauentionis sibi prouiderunt de certa pœna, Magon.in decis.Florent. 96. quia tunc prouisio hominis facit cessare prouisionem legis,Faber in decis.fi.C.de pactis; Limita quarto in casu dec.eiusd.97.eo. tit.vbi impotentia obseruādi,ac difficultas excusat a pæna huius,l.quæ facit ad ornatū c.breui de iureiu.Limita quinto vt locum non habeat, nisi concurrente dolo,Seraph. in decis.577. & 1059. & propterea qualibet causa etiam si iniusta excusat,Idem Seraphi.in decis. 617. Limita sexto vt locū non habeat cōtra successore,vel hæredem iurātis,Cassad. deci.2.de iureiu.Limita septimo in casu decis.Crescent.5.de præsumpt.vbi Dominus præsumitur ignorare gesta a procuratore ad euadendas huius,l.pœnas; Caputaq.decis.165.p.3.

COLLECT. 1089.

Ad Rub.de noui operis nunciat.

¶ Noui operis nunciationis.

PRo huius Rub.generali cognitione animaduertē. primo quod nūcians nouū opus tenetur expectare ædificantem,vt iuris sui pręiudiciū valeat ostendere,Card. Put.in decis.129. libro 2. & quomodo,& quando fiat,vide Borgni. in deci.23.de contractibus,p.2.& semper quod quis ædificat post denūciationem demoliri debet, Magon.in decis. 29. quod amplia etiam si nuncians nullum ius habuisset,Borgnin.cit.decis.23. Gayl.obser.16.lib.1.quia nunciatio noui operis etiam inique facta non valet, & timenda est,Balb.in dec.29. qui nuncians intra trium mensium spacium de iure suo docere debet,quibus pręteritis ædificans oblāta satisfatione de opere demoliēdo pergere debet,Crescent. in deci.1.de noui operis nūciat,Gomez Leo in decis.7.Gayl.d.obser.16.lib.1. & ædificans contra prohibitionem iudicis, si postea vnicat,non debet ei resarcire dānum demolitionis, de Franch.in decis. 331.p.2.hæc autē nūciatio tollitur præstita cautione de demoliendo, Thesa. in decis.204.Rot.Pedemon.

COLLECT. 1090.

In l.cum precibus C.de probat.

¶ Instrumentum quemadmodum sit probatio probata.

STatur instrumēto donec probatur contrarium hoc dicit,Et propterea dicitur probatio probata,& veritas,late Ioseph.Lud.in decis.51.Lucēs.& Peru. 50.& ideo illi in dubio standū est, Verall in decis.421.p.1.Franc.Marc.in decis.51.& aliquid per Osasc.in decis.117. & Lud.in decis.Peru.14.hinc prouenit quod habēs pro se instrumentum dicitur

tur habere intẽtionem fundatam, Rot. Genuen.in decis.122. quia instrumentũ facit rem notoriam, Ead.Rot.in decis. 209.Franc.Marc.in decis.51.p.2.& decis.208.ead.p & in decis.511.p.2.& aliquid per Osasc.in decis. 129. & illud q̃ apparet per instrumentum dicitur certum,ac manifestum,Rot.Genuen. in decis.213.& verbis enunciatiuis instrumenti bene statur,Rot.in decis.11.de fide instrum.in antiq.Rot.Auenionen.in decis.51.Affl.in decis. 83.

COLLECT. 1191.

In l.fi.C.de except.

¶ Exceptiones dilatoriæ proponi debent ante litis contestationem.

EXceptiones dilatoriæ proponi debent ante litis coutestationẽ. h. d. Limita primo in exceptione litis cessionis,& causæ, quia dicitur exceptio rei iudicatæ,& propterea in qualibet iudicij parte proponi potest,Verall.in dec. 320.par.1.Limita secundo,quando reus nescijsset litem esse contestatã,Egomet in decis.Cur.Archiep.Neapolit.191.Limita tertio in exceptione dilatoria nouiter nata,quia potest opponi post litẽ contestatam,pulchre, ac omnino videndus,Balb.in decis.40.Sublimita nisi cõstaret de negligentia opponentis ante commissam,Franc.Marc.in decis.32 p. 2.quam not.ad tex.in cap.pastoralis de except.& ibi nota;Limita quarto in exceptione excommunicationis,quę licet sit dilatoria poterit opponi in quacumque parte Iudicij,vt decidit Cur.Archiepiscop.Neapolitan.pro vt Ego ipse late discurro in decis. 291. quam diligenter nota ad celebrem text.in cap.1. de exceptio.in 6 &in clemen.1.eodem tit. iuncto cap. exceptionẽ de excep. quod amplia vt possit opponi etiam per procuratorem,vt est decis Balb.206.Limita quinto in exceptione dolo facis, quia potest opponi in quacumque instantia Mohedan.in decis.202.Limita sexto,vt licet ab initio sit opponenda, venit tamen post litem contestatam probãda, Balb.in decis. 91. quam diligenter nota ad tex.in l.exceptionem C.de exceptionibus; Amplia in exceptione tua non interest,quia est dilatoria, & propterea ante litis contestationem opponi debet pulchre Fran.Marc.in decis.902.p. 2.

COLLECT. 1092.

Super l.si diuersas C.de transact.

¶ Transactio rescinditur consensu, vel altera parte non adimplente.

TRansactio rescinditur cõsensu,vel altera parte non adimplente, hoc dicit,licet regulariter semper confirmetur,nisi de subrectione,vel obrectione constet,Rot.decis.88.& semper rescinditur altera parte contrauenìente,Rot. Collect. a Farinac. decis. 71.& idem in decis.272. quia huiusmodi exceptio nõ adimplementi,competit etiam si in minimo non fuerit adimpletum, Put. decis.34.lib.1.& decis.383.lib.3.quod amplia locum habere etiam in contractu dotis,idem Farinac. in decis. 364. licet istud adimplementũ possit præstari per æquipollens,idem in decis. 365. & 67. Amplia nunc text.etiam si non fuisset adimpletum facto vnius partis,quia paria sunt non adimplere,& præbere causam in non adimplendo, Verall. decis. 315.par.2.Amplia secundo etiam si adimpleuisset in maiori summa quia rescindi potest,Caputaquen.in decis.316. part.3.Amplia tertio in casu dec.eiusd. 317.par. 3.Amplia quarto,vt agens ad excissionem transactionis non teneatur ad restitutionem acceptorum, vt fuisse decisum in Sac.conf.de Ayala testatur. Georg. allegat. decisiua 34. Limita tamen tex.in casu decis.Put.340. libro 1. vbi fuit dictum, quod licet quando in

m totum

totum pars non adimpleuit,poteſt altera pars recedere,quando tamen illa pars egiſſet pro parte adimplementum poſt tempus promiſſionis,nõ poteſt amplius recedere a tranſactione,quia videtur illam approbare; Limita ſecundo in contractu locationis, in quo ob defectum adimplementi non reſcinditur Grat. deciſ. 159.

COLLECT. 1093.

In l. vnica C. de ſequeſtro.

NOn debet incipi a ſequeſtratione,hoc dicit, & ratio eſt ſecundũ Rubinum in deciſ.91.quia ſequeſtrationes ſunt odioſæ;Hinc infertur quod vt licite poſſit fieri ſequeſtratio quatuor concurrere debent,de quibus per deciſ. Mynſing.cent.2.obſer.11. Infertur ſecundo quod propterea non impediunt executionem contra debitorem, ita Guid.Pap.in deciſ.210. Nunc limita & primo vt fiat ſequeſtrum de bonis hęreditarijs,altero hærede reluctante, diuiſionem, & differente vt in proprijs terminis deciſum refert, Papon. libro 15. tit. 7. arreſt. 4. Limita ſecundo in caſu, Creſcent.in deciſ.3.de ſequeſtr. poſſeſſ. vbi fuit dictum, quod mulier eſt ſequeſtranda, quæ durante lite ſuper matrimonio ſecũdo loco nubit ad impediendum ne carnaliter coniugatur cum ſecundo viro; Limita tertio concurrentibus poſitis per Guid.Pap. in deciſ. 246. quia tunc Iudex poteſt incipere a ſequeſtratione; Limita quarto in caſu deciſ. Caſſador. 1. de ſequeſtratio. poſſeſſ. & fruct.Limita quinto quoad hoc, quia recuſans conſentire ſequeſtrationi ordinatæ,punitur,vt eſt deciſ.Papon.lib. 8. tit.10.arreſt.5.

COLLECT. 1094.

Super c.propoſuit de Clerico excommunic. miniſtrant.

¶ Excommunicato beneficia conferri non poſſunt.

EXcommunicato beneficia conferri nõ poſſunt,h d.Et propterea in Cur.Archiep.Neapol. excommunicatis interdicitur vſusfructus beneficij Egomet in deciſ.eiuſd.Cur.92. & facit etiã deciſ.Sayr.2.de cleric excommun.Amplia primo, vt collatio beneficij facta excommunicato, etiam occulto non tenet,& minus conualeſcit ex ſequẽti abſolutione,Caſſad.in deciſ.1.in tit.de prębend.Amplia ſecundo etiam ſi per longiſſimum temporis ſpacium perſtitiſſet in excommunicatione,quia ſi non probat abſolutionẽ ſemper pręſumitur excõmunicatus,& propterea eo beneficia conferri non poſſunt Frãc.Marc.in deciſ.863.quam not ad celebrem tex.in c. ſicut de ſentent. excõmunic. & abſolutionem debet petere,qui vult abſolui,alias nõ dicitur abſolutus,Mohed.in deciſ.193.& Viu.in deciſ.95 Amplia tertio,vt excõmunicatus nõ faciat fructus ſuos,Card.Put.in deciſ. 280.& de fructibus beneficiorum excommunicatorum vide Franc.Marc.in deciſ.884.p.2 Nũc limita & primo non procedere quãdo excõmunicato eſſet facta beneficij collatio cum clauſ. abſolut. Boer. in deciſ. 290.ſublimita ſi abſolutio eſſet conceſſa parte non conuocata, quia tunc non valet,Franc.Marc.in deciſ. 836. & 866. par.2.Limita ſecundo,vt acceptatio per excommunicatum tenet,non autẽ collatio,Rot.deciſ.5.de ſentẽn.excommunicat.in nouis;Limita tertio ſi collatio fieret excommunicato pendente appellatione, quia tunc eius effectus ſuſpenditur,Cardinalis Put.in deciſ.271.lib.3.

COL-

COLLECT. 1095.

In l.tutor qui repertorium ff.de admi nist.tutor.

¶ Tutor tenetur facere inuentarium.

TVtor tenetur facere inuentarium alias contra eum potest iurari in litem.h.d.Amplia primo, vt dolus sit in tutore inuentarium non conficiente, Verall.in decis.119.p.2.Amplia secundo, vt inuentariũ tutoris plenam faciat fidem contra tutorem Affl.in decis.13. Intellige inter easdem personas, secus quoad alios, Franc.Marc. in decis. 230. Capyc.in decis.107.Amplia tertio, vt si ex parte absentis fieri debuisset, requireret speciale mandatum, Thes.in dec. 155.Amplia quarto, vt quãuis tutor sit liberatus per testatorem a confectione inuentarii, nihilominus simplicem bonorum descriptionem facere tenetur Ioseph Lud.in dec.61.par.2.Limita tamen tex.non procedere, quando inuentarii confectio esset tutori per iudicem remissa, Guid.Pap.in decis. 500. quam not.ad tex.in l.fi.C.arbitrium tutelæ.

COLLECT. 1096.

Super l.1.ff.de damn.infect.

COncluditur, quod quando domus minatur ruinam debet a Domino refici, alias tenetur vicino de damno infecto, & officio iudicis per viam cautionis succurritur ipsi vicino, & ita Caual. deci.26.de contract.p.2.Hinc est, quod vnus ex Dominis domus cõmunis pro periculo euitando insolidum conueniri põt, & cõdemnari, Io.Gall.in dec. 174. diuer. Frãciæ, Papon.lib.6.tit.11.arrest. fin. tamen in cautione damni infecti quilibet admittitur ad defendendum partem suam, Maynard.in decis.13. ad hanc cautionem tenentur etiam possidẽtes prope flumen, Francisc.Marc.in deci.117.& 171.decisũ asserit, quod vbi timetur damnũ ratione oneris facti in flumine publico debet caueri de damno infecto infra decem annos.

COLLECT. 1097.

Super l. omnia vbi Bar. C.de Episcopis, & Clericis.

¶ *P*riuilegia concessa Ecclesiis extenduntur etiam ad Hospitalia.

INfertur primo, quod Hospitalia gaudẽt priuilegiis, quibus Ecclesiæ, Affl. dec.67.in fi.Balb.in dec.90. Maynard. decis.22.lib.5.& ratio est, quia Hospitale dicitur locus pius, Magon dec.Rot. Florent.61.num.14 hinc, est quod restituitur aduersus omissam hæreditatem, vel repudiationem ipsius, quemadmodum Ecclesiæ restituitur, de Franc.decis.282.p.2.Intellige si probetur læsio, alias secus, quia tunc non habetur loco sui hæredis, vt possit gaudere beneficio l. fin. C. de repudianda hæreditat Rubin.decis.30. Infertur secundo, quod quemadmodũ Ecclesijs conceditur immunitas Ecclesiastica iuxta terminos c. inter alia de immunitate eccles.ita etiã & Hospitalibus, vt fuisse decisum in Collaterali Cons. testatur de Ponte in decis.35 Infertur tertio, quod sicut Ecclesiis competit ius variandi, & forum eligẽdi iux.decis Capyc 160.& aliquid per Affl.in decis.257. Viu.decis.29.Anna alleg.149.ita etiam & Hosptialibus vt est decisio in terminis Rot.Collect.a Farinac.in decis.862. nam fuit dictum, quod priuilegium l.vnic.C.quando Imperator inter pup. habet locum etiã in Hospitalibus; Infertur quarto, quod tã in Ecclesiis, quã in Hospitalibus potest constitui iuspat.Costa in deci.17.& fa-

cit Ro. in argumentum in dec. 715. p. 1. Infertur quinto, quod eædem solemnitates requiruntur in alienatione rerũ Hospitalis, quę in rebus Ecclesiæ, de Benintend. decis. 13. Rot. Bononien. Magon. Rot. Florent decis. 19. Garz. decis. 35. quas omnes not. ad ampliationem extrauag. ambitiosè, & c. sine exceptione 12. q. 2. Infertur sexto, quod Hospitale gaudet beneficio inuentarij, sicut Ecclesia, & sic nòn tenetur vltra vires hæreditarias, si illud non confecerit, Put. in decis. .. Infertur septimo, quod sicut sententia lata cõtra Administratores Ecclesiæ, ipsi Ecclesiæ non præiudicat, ita cõtra Administratores Hospitalis, Verall in decis. 123. par. 3. Infertur octauo, quod Hospitalia habent restitutionem in integrum, quemadmodum Ecclesiæ, Mastrill. in decis. 90. lib. 2. Infertur nono, quod in eis Episcopus habet ius restituendi, & destituendi, quẽadmodum & in Ecclesijs, De Pont. cõs. 18. Intellige quando Hospitale fuisset erectum auctoritate eiusdem Episcopi, alias secus, Sayr. decis. 3. de relig domib. duodecim alias illationes ad hunc text. videas per Valasc. in decis. sua 105. p. 2.

COLLECT. 1098.

In l. 1. C. de his quibus vt indig.

NOn vendicans mortem defuncti eius hęreditate redditur indignus h. d. Et propterea infertur, quod hæres, qui est causa mortis defuncti, est indignus eius hæreditate, Balb. in decis 24. Infertur secundo ad decis. Capp. Thol. 41. vbi fuit dictum, quod non vendicas mortẽ testatoris defuncti, priuatur eius hæreditate; Infertur tertio ad decis. Papon. lib. 24. tit. 2. arrest. 1. vbi fuit dictũ, quod licet de iure communi hęres tenetur accusare occisorem defuncti antecessoris, quamuis non obseruetur in Regno Franciæ; Infertur quarto ad decis. Boer. 186. vbi fuit dictũ, quod quis admittitur ad vendicãdam necem defuncti occisi, & quis potior sit in agẽdo pro iniuria, & interesse videndus est Idem in decis. 166. Amplia supra firmatam tex. conclusionem, vt pariter censeatur indignus eademmet indignitate testatorem non sepeliens, Boer. in dec. 287. Amplia secundo, vt indignus hæres dicatur, qui infirmo testatori medicinã nõ tribuit, Rot. Auenion. in dec. 13. Diuers.

COLLECT. 1099.

Super c. cum haberet, de eo qui duxit.

¶ De æquitate canonica filijs illegitimis quouis modo debentur alimenta.

DE æquitate Canonica filijs illegitims quouis modo debentur alimenta. h. d. Et propterea primo infertur quod quamuis filijs spurijs aliquid a patre relinqui non possit, secus tamẽ pro alimentis, Gayl. obser 88. lib. 2. Infertur secundo, quod Pater non solum in vita tenetur alere filios naturales, sed etiam post mortem relinquere eis alimenta sufficientia, alias prouisis alimentis filij legitimi, & naturales cõueniri possunt, Rot. diuers. decis. 15. p. 2. Infertur tertio quod ius alimentandi transit pariter cõtra hæredes patris in beneficium filiorum naturalium, vt decisum refert Cassad. decis. 1. de successionib. ab intestato quam diligenter not. ad ampliationem tex. in l. si quis a liberis §. itẽ rescriptum ff de liber. agnoscẽ. Amplia quarto tex. pariter procedere in natis ex damnato coitu, vt decidit Franc. Marc. in decisio. 458. p. 2. & qui dicantur tales, vide de Franch. in decis. 28 quam not. ad tex. in l. vulgo concepti ff. de statu homin. Amplia quinto, vt donatio facta filio spurio, non valeat vltra metam alimentorum,

rum, sed respectu ipsorum tantum, Mohed. in decis. 178. Amplia sexto, vt ius istud Pontificium, per quod Pater tenetur alimentare filios naturales, seruandum sit etiam in terris Imperij, vt pulchre decidit Capyc. in decis. 144. Nunc vero tex. cōclusionem limita, & primo quando esset ingratus, vt in casu decis. Rot. Bononiē. 122. *Limita* secundo quādo spurij possent viuere ex arte, vt decisum refero in Cur. Archiep. Neap. Egomet in deci. 29. *Limita* tertio si aliunde alimēta habeat, quia tunc illa non posset a patre petere, vt pulchre decidit Thes. in decis. 111.

COLLECT. 1100.

Super l. doli clausula ff. de verbor. obligat.

¶ Clausula generalis quomodo restringatur, vel extendatur.

CLausula generalis non refertur ad specificata. h. d. licet regulariter restringi non debet nulla restringendi ratione interueniente, Rot. Genuen. in decis. 35. & quod non referatur ad specificata, vide Osasc. in decis. 169. quemadmodum non extenditur nisi ad prosequuta tantum, Capyc. in decisio. 11. nec clausula generalis ex alia quacunque extendatur ad causam de futuro, Guid. Pap. in decis. 129. Item non extenditur ad ea, quæ sunt concedenti specialiter reseruata, nec specialiter prohibita veniunt, Bellam. in decis. 719. quam not. ad tex. in c. indulgentiæ de pœnitentijs in sexto, Item non comprehenditur sub ea, quando clausula specialis est in omnibus, Capp. Thol. in decis. 184. Item quando desideratur saluari ratio recti sermonis, *Franc.* Marc. in decis. 273. p. 2. Itē nō comprehendit personam eius ad quem verba diriguntur, Card. Put. in decis. 44. lib. 1. pro Coronide animaduertas quod generale verbum in aliqua dispositione adiectum, speciei cōiunctū restringitur ad speciem a suo generali significatum, Guid. Pap. in decis. 306.

COLLECT. 1101.

Super c. accusatus de hæreticis.

¶ Suspicionum in materia hæresis.

SEdet materia suspictionum in mater. hæresis, Super qua nota casus omnes in iure decisos, in quibus quis redditur de hæresi suspectus, & primo excōmunicatus stās in excōmunicatione per annos quindecim potest inquiri de hæresi, Papon. lib. 18. titu. 7. arrest. 15. & idē si tantum per annū steterit, *Frāc.* Marc. in deci. 860. & 868. p. 2. quas not. ad tex. in c. cum contumacia de hæreticis in sexto, & contra præfatos poterit implorari brachiū seculare Item Franc. Marc. in decis. 868. Secundo tenens libros hæresis, vt decidit Cur. Archiep. Neapol. Ego ipse in deci. 29. quam not. ad ornatū glos. in c. fraternitatis de hæreticis. Tertio, quid de illo, qui post suā purgationem visitauit Hugonottos fratres suos, & illis dono donauit, ac dicatur relapsus, vide *Laurent* in decisio. 1. Rot. diuers. Auenion. Quarto sunt pariter suspecti de hæresi Christi imagines percutientes, ac B Virginis, vel aliorum Sanctorum, vt decisum in Regno Franciæ testatur Papon lib. 1. titu. 2. arrest. 2. & qualiter isti puniātur, vide pulchram decis. de Franch. 333. quam not. celebrem text. in c. si Canonici §. cæterum, de offic ordinar. in sexto, & hæresim suā intra quod tempus liceat abiurare, vide pulchras decisio. Boer. 341. & 344.

COLLECT. 1102.
Super l.fi.C.de Iure deliber.

¶ Inuentarij vtilitates.

HIc enumerāt DD. vtilitates, quę proueniunt ex confectione inuētarij, Tu vero limita has vtilitates multipliciter & primo quando hæres omisit dolose ponere in inuentario vnam, vel plures res, quia licet valeat inuentarium, hæres punitur solū pœna dupli. nō autem tenetur insolidum legatarijs, Rot.Genue.in decis.35. queadmodum Ecclesia,& Hospitale Card.Put. in decis.379.lib.1.Guid.Pap.in decis.571.idē in pauperibus hæredibus institutis, de Franch. in decis. 282. Limita secundo, vt careat quis vtilitatibus inuentarij, quādo eius forma non fuit seruata.Bellamer.in decisio. 279. forma autem in quo consistat, vide solemnem decis. Valasc.52.Rot. Lusitaniæ, Thes. filius in decisi.39.Rot.Pedemon.præcipue pro forma est, vt describantur in eo omnia bona, Veral.in decis.119.par. 2. & vt citentur creditores, Achil. de Grass.dec. 3.de testamentis, & quomodo citatio hæc fieri debeat, vide decis. Capyc.101. Osasc.in decis.181.Papon.lib. 21. tit. 10. arrest.7.nec pro forma est, vt inchoetur intra 30. dies dummodo finiatur intra tempus datum a lege, & fuisse in Regno Franciæ decisum testatur idem Papon lib.21.tit. 10. arrest.5.& Guid. Pap.in cit.deci.571.Amplia vt adeo formę obseruatio, ac solemnitatū sit necessaria in confectione inuentarij, quod illud insolemne, ac imperfectū nō releuat,& nihil operatur, Idem lib. 15. arrest.2.

COLLECT. 1103.

Ad Doctr.Staphilei de litteris gratia §.quispiam.

¶ Sententiæ latę de partibus quod modicam faciat in Curia Rom. probationem.

DEcidit, quod sententia lata de partibus modicam in Curia Romana facit probationem, & propterea dicit Bellam.in decis.74. quod communiter processus, qui portantur ad Curiam de partibus, modicū valent; Hinc est quod Rota non multum curat de sententia de partibus, vt decidisse Rotam in deci. 493.p.3.diuer.nec vult exequi sentētiā de partibus, nec probationem faciunt, processibus non visis, in quibus tales sētentiæ fundatę fuerunt, & constito de iustificatione illarum. Mohed.decis.11. de senten.& re iudic.Cæsar de Grassis decis.10.nu.12.eod.titu.Put.decis.204. nu.3.lib.1.Caputaq.decis.128.nu.1.p.3. Rot.decis.84.nu.1.p.1. & 381.num.1.& 704.nu.2.& decis.1146.& 1302.p.3.Diuers.& alias passim tenuit Rota; quæ Regula in nonnullis casibus limitatur, & primo si non ageretur de executione sententiæ, sed tātum de remissione causæ ad partes, Put.decis.304.incipit, fuit decisum nu.3.lib.1.Limitatur secundo, quando talis sententia esset de antiqua, vltra 30.vel 40.annos,& de illius obseruantia constaret, Cassad.deci.3.num.3. de procurat.Put.decis.338.lib.3.& quādo sententia dicatur esse de antiqua videas Mohed.decis.12.de sententia,& re iudic.Limitatur tertio si ageretur ad affectum reprobationis testium. Cæs. de Grass.decis.1.nu.8.de locato; Limitatur quarto in sententia ratione hęresis prolata; de qua non solet dari processus ab Inquisitoribus, Caputaq. decis.134.nu. 2.p.3.Limitatur quinto si non ageretur ad probandum, sed ad miniculandum tantum, vt fuit deci.in vna Pampilonē. bene-

beneficij Die 20. Nouemb. 1595. coram Illustriss. Mãtica; Limitatur sexto quãdo agitur de causis modicis, Put. in decisio. 144. lib. 2. Limitatur septimo in materia censurarum Put. in decis. 65. lib. 1. & fuit resolutum in vna Salamantina Censurarum 5. Decembris 1595. coram Seraphino. Limitatur octauo quando sentẽtia de partibus esset confirmata a Papa, Caputaquen. decis. 134. nu. 1. par. 3. Limitatur nono in casu Maynard. decisio. 100.

COLLECT. 1104.

Super l. certum §. si quis absentem. ff. de confessis.

¶ Confessio facta parte absente quam probationem faciat.

CONfessio facta parte absente non plene probat, h. d. Amplia in casu decis. Balb 79. vbi fuit dictum, quod cõfessio etiam extraiudicialis parte præsẽte non præiudicat confitenti, nisi fuerit acceptata, quam nota ad glos. in l. suus C. de repudiand. hæredit. Limita regulã tex. & primo in confessione, quæ tendit ad liberandum, Rot. Auenionen. in decis. 62. Papon. lib. 10. tit. 5. arrest. 4. Limita secundo de æquitate Canonica, ex qua talis confessio nocet, & præiudicat cõfitenti, Gui. Pap. in decis. 176. Limita tertio, quando confessio non tẽdit principaliter ad aliquem obligandum, sed ad aliud approbandum Egomet in decis. Cur. Archiep. Neap. 93. Limita quarto quoad semiplenam probationem, intellige dũmodo fuerit probata per duos testes, ita Thes. in decis. 109. & Rot. Genuen. in decis. 213. Limita quinto si cũ causa esset confessio facta, quia etiam parte absente sufficiens esset ad probandum, Domini de Rot. in decisio. 18. de probat. in antiq. Limita sexto, vt valeat pactum liberatorium, quamuis confessio liberatoria parte absente non probaret, Capyc. in decis. 133.

COLLECT. 1105.

In l. contractus ff. de actionibus, & oblig.

¶ Contractus simulati, & imaginarij.

COntractus simulati, & imaginarij nullam firmitatem habent. h. d. Sed dubium est ex quibus præsumatur simulatus, dicas primo ex traditis per Verall. in decis. Rot. Romanæ 143. p. 1. Secundo, quando venditor, vel donator post venditionem remanet in possessione domus venditæ; Franc. Marc. in decis. 508. quam not. ad tex. in l. sicut, §. vẽditor. ff. quibus modis pignus soluatur; Tertio in casu Rot. Auen. de quo per Laurẽt. deci. 67. Quarto si res fuerit pro parte vẽdita, & pro parte donata, Boer. in decis. 143. quam not. ad tex. in l. per tuas C. mandati; Quinto probatur simulatio ex præcedentibus, nempe quando ab initio aliter fuerit conuenctum, & postea aliud scriptum, vt decisum refert Franc. Marc. in decis. 483. Sexto ex breuitate temporis datj ad reuocandum, Gramma. in decis. 76. Septimo ex pacto de retrouendendo cum aljs, de quibus per Affl. in decis. 40.

COLLECT. 1106.

Super l. semel ff. soluto matrimonio.

¶ Oblationis.

SCripsi in materia oblationis in l. acceptam C. de vsuris; in præsenti autẽ l. quæ pariter de oblatione loquitur requisita reponas ad hoc, vt oblatio valeat, & suos producat effectus; Requiritur primo, vt fiat congruo loco, & tempore; Osasc. in decis. 135. Secundo requiritur, vt sit realis, non autem verbalis,

Balb.in decis.359.licet debitor offerens pecuniam non teneatur eam in manu habere,Magon.in decis. 118. Rot. Florent.& idẽ Balb.in cit.decis. 359. & nõ tenetur eam consignare, nec ostendere antea numeratã fuisse, Capyc.in decis. 19.& ad materiã vide decis.Rot.Perus. 105.apud Ioseph. Lud. *L*imita quando tractatur de euitanda pœna,vel mora, aut alio dãno vitando, quia sufficit verbalis oblatio,Egomet in decis.*C*ur. Archiep.Neap.27.&aliquid per Benint.in decis.77.Rot.Bononien. Tertio requiritur vt sit integra, Verall.in decis.268.p. 2.& propterea debet offerri illud totũ, quod liquidum est, vt fuit decisum in vna Tolẽtina in anno 1559.coram Gipsio; Requirit quarto,vt sit pura,Garz. in decis. 12.& propterea oblatio facta locatori pro fructibus vnius anni,nullũ operatur effectum,si ipse locator sentiebat de alio anno,Caputaquen.in decis. 269.p.2.similiter oblatio pura, ac realis requiritur in pacto legis commissoriæ, Rot.diuers.decis.52. par. 2. Requiritur quinto,vt si fit per procuratorem,constare debeat,quod tempore oblationis, fuerit exhibitum mandatum, Cacher. in decis. 175.

COLLECT. 1107.

In l. instrumenta C. de probat.

¶ Scriptura priuata quam probationem faciat.

SCriptura priuata non inducit probationem h.d.Limita primo,vt probet donationem,Boer.in decis.179. Limita secundo, vt bene probet contra scribentem,Idem in decis. 105. & Rot. Genuen, in dec.170.74. & 80. Limita tertio in casu Decis.Affl.104.vbi fuit dictum,quod scriptura priuata tertio scripta, & subscripta a testibus tantum probationem inducit; *L*imita quarto,vt bene probet ad beneficium tertij, Rot. Genuen.in decisio.197. *L*imita quinto, quando esset recognita,Borgnin.in decis.27.p.2.& quomodo recognosci debeat vide Franc.Marc.in decis.904.p.2. Sublimita testibus mortuis;Gayl.obser. 43.lib.2. hæc autem recognitio potest peti in causa appellationis,Papon.li. 8. tit 2.arres.1.& non debet fieri coram Iudice incompetenti, Idem arrest. 3. & multum differt recognitionem fieri per partem,aut per testes,Idem Papon. lib. 8.tit.2. arrest.4.

COLLECT. 1108.

Ad l. 1. ff. vti possidetis.

¶ Mandati de manutenendo, siue possessionis retinendæ.

MAndatum de manutenendo est idem in Curia Romana, quod possessorium vti possidetis, siue retinendæ,de quo in tex.& in ea Curia conceditur ab Auditore *C*ameræ prout & primo manutenẽdus est ille, qui possessionem probauit ante litem motã,Rot. Collect.a Farinac.in decis.890. & sufficit,vt anterior possessio probet. per instrumẽtũ publicũ, Idẽ in decis. 874. Secũdo manutenẽdi sũt ij qui sunt in possessione exigendi annuam præstationẽ, licet prætendantur iniusti possessores, Idem in deci.883.Tertio manutenẽdus est etiam,qui ante litem possedit, idem in decis.629 Quarto manutenendus est Abbas,Ecclesiæ Collegiatæ *S*. Saluatoris Hispalen. quoad præcedentiam in processionibus, & actibus publicis ex deductis per eund.in decis. 596. & de alio casu concedendi pręfatum mandatum.Idem in decis. 412. Quinto manutenendus est,qui tempore litis possidebat;idem in decis.382.Sexto concedendum,est ei,qui in quasi possessione exigendi census ante litẽ morã fuit, idem Farinac.in decis.314.& de alio casu cõcedendi vide eund.in decis. 187. Septi-

mo

mo concedēdum possessori beneficiorum, idem in dec. 177. Octauo dandum similiter si de possessione instrumentali ex actis constet, idem Farinac. in decis. 178. In aliquibus tamen casibus minime venit confirmandum, vt in casu eiusdē in decis. 8. quamuis minime veniat reuocandum ob defectum intimationis, & mandati Procuratoris, idem in decis. 152.

COLLECT. 1109.

Ad Rub. de verb. signif.

QVæ vnius appellatione alia veniunt, hic tractare intēdo, Et primo quid veniat appellatione liberæ potestatis, videas Guid. Pap. in dec. 475. Itē quid significet verbum statim, videas Dominos de Rot. dec 2. de testamentis in antiq. vbi remittitur ad terminum iuris: item appellatione cultorum, & incultorum venit nouale, Bellam. decis. 62. Item quæ veniant appellatione rei integræ, videas eundem in decis. 744. Item appellatione partis venit etiam dimidia: Limita quando adijceretur dictio aliqua, Franc. Marc. in dec. 339. Item appellatione damnorum & interesse veniunt expensæ litis, Papon. lib 8. tit. 12. arrest. 8. & 9. Boer. in dec. 32. Item appellatione ligni, veniunt etiam naues, Boer. in dec. 177. Item quę veniant appellatione propriæ causæ, videas eundem in dec. 210. Item quid veniat appellatione pecuniæ, videas Cappel. Tholos. in decis 42. Item appellatione vineæ venit arundinetum, Veral. in dec. 233. p. 1. Item appellatione sententiæ venit diffinitiua, non autem interlocutoria, Iafred in decis. 424. Item appellatione Ecclesię venit collegiata, & conuentus Monachorum in materia fauorabili, Veral. in dec. 289 p. 1. Item appellatione hominis venit fœmina in materia fauorabili, secus in odiosa, Papon lib. 1. titu. 3. arrest. 2. item appellatione fratrum veniunt sorores, vt in simili in mat consuetudinis, idem lib. 17. arrest. 1. item appellatione filiorum veniunt Nepotes, Put. in decis. 263. lib. 3. Magon. in dec. 71. Ro. Floren. Item appellatione hæredis venit etiam singularis, Gomez Leo in decis. 87. item appellatione posterorum veniunt omnes descendentes, Cassad. in decis. 1. de iurepat.

COLLECT. 1110.

Ad Bar. in l. admonendi ff. de iureiu.

¶ Fuga delinquentis indicium facit ad torturam.

FVga delinquentis indicium facit ad torturam, h. d. Hinc est, quod fugiens habetur pro cōfesso, & conuicto Boer. in dec. 315. Hinc secundo infertur ad pulchram decis Iafred. 102. vbi fuit dictum, quod fuga Officialis facit eum haberi pro confesso; Limita vt per reuersionem purgetur fuga, Raud. in dec. 22. & Boer. in cit. decis. 215. Limita secundo, vt fuga ante inquisitionē faciat indicium ad torturam, secus esset si metu criminis post factam inquisitionem quis aufugeret, vel si ante inquisitionem subesset iustus timor, vel suspicio vehemēs futuræ accusationis, Gayl. obseru. 109. lib. 2. Mynsing. cent. 6. obser. 98. Pegue. in dec. 17. & ita pariter decisum refert Franc. Marc. in decis. 626. non tamen sola fuga est sufficiens ad condemnationem, nisi præsumptio doli de iure ad illam suffice ret, Iafred. omnino videndus in decis. 167.

COL-

COLLECT. 1111.

Super l. 1. C. de constituta pecunia.

¶ Actionis de constituta pecunia.

NOto primo hic quod actio de cõstituta, vt competat contra cõstituẽtem debet cõstare de debito illius, pro quo debitor se constituit, nec sufficit sola confessio ipsius constituentis. Franch decis. 343. nec potest conueniri præfata actione ante decem dies, Balb. decis. 123. nec etiam conueniri potest non excusso principali debitore, Guid. Pap. decis. 94. Noto secundo quod obligatio efficax oritur ex promissione super præcedenti obligatione inefficaciter facta, & in vim cõstituti transit, Afflict. decis. 117. hæc tamen actio habet tria priuilegia. Primum quia cõstitutor habet exceptionem ordinationis, quam habet fideiussor, Maynard. decis. 5. lib. 3. Limita si ei renunciauerit, vel intercesserit animo nouandi, Ant. Faber decis. 1. C. de constituta pecunia; Secundum quia ex ea oritur actio ex nudo pacto, Rot. Genuen. decis. 41. & sic limitatur l. iurisgentium §. igitur nuda, ff. de pactis; Tertium quia per constitutum, alteri per alterum per procuratorẽ acquiritur actio, Rot. Genuæ decis. 45. & ad mat. vide eand decis. 131.

COLLECT. 1112.

In l. hæredis. ff. de verbo. signif.

¶ Appellatione hæredũ, an veniant hæredes in infinitum.

APpellatione hęredis veniunt hęredes in infinitum, h. d. Amplia primo, vt veniant etiam hæredes extranei *Papon.* qui ita refert decisum, li. 17. tit. 3. arrest. 5. intellige quando in contractibus de hæredibus fieret mẽtio secus in testamentis, ita pulchre Guid. Pap. in decis. 457. Amplia secundo vt veniant etiam hæredes extranei. Idem Guid. Pap. in decis. 458. Intellige quãdo adijcitur clausula quibuscumque secundum deci. Rot. Auenionen. 25. Amplia tertio etiam si de hæredibus suis agatur, quia in mat. indifferenti appellatione suorũ hæredum veniunt sui, & quicumq; hæredes, secus in mat. feudali secũdum ius commune Guid. Pap. in decis. 230. Nũc vero text. limita quãdo mentio facta esset de hæredibus legitimis in substitutione, quia solum veniunt descendẽtes ad excludendum substitutũ, ita decisũ refert Papon. lib. 17. tit. 3. arrest. 6. *Limita* secundo in casu dec. Guid. Pap. 306. vbi fuit dictum, quod appellatione suorum hæredum veniunt solum sui hæredes descendentes, quando quis aliquem instituit, & suos hæredes substituit; *Limita* tertio in hæredibus ex filia. Idem Gui. Pap. in decis. 133. Limita quarto in mat. feudali, ita Mynsing. cẽt. 6. obse. 90.

COLLECT. 1113.

Ad Doctr. Panor. in c. pastoralis, de his quæ fiunt a Prælat. sine cons. cap.

¶ Oblationes in Ecclesia factæ cui quærantur, & quæ fiunt imaginibus in pariete p ctis.

ALlegatur ad illam quæst. cui nam quærantur oblationes factę in aliqua Ecclesia, ad quem locum reponas quinque casus decisos, & primo fuit dubitatum de oblationibus, quæ fiunt in Iubileo, vel Anno Sãcto in Ecclesia Cathedrali an pertineant ad Episcopum, vel Archipresbyterum, qui exercet curam animarum, hæc quæstio fuit ventilata in Rot. Romana in vna Beneuentana spolij 2. Decembris 1585. coram Orano, & fuit decisum ad Archipresbyterum, & ratio decis. fuit, quia cum Archipresbyter habet curam animarum, & administrationem sacramentorum, habet consequenter in omnibus oblationi-

tioni-

tionibus de iure communi fundatam intentionem,Crescent.decis. 2. de decimis Mohed.in decis.5.eod tit. Veral.in decis.339.p.3. quas not.ad ornatū tex. in cap.cum in tua,& c.quoniam de decimis; Secunda quæstio est cui nam debeantur oblationes factæ Cappellæ, in qua est Cōfraternitas Corporis Christi fuit decisū illas deberi Ecclesiæ Rectori,non autem Confraternitati,vt fuit in Cur.Archiep. Neap. decisū refero Egomet in decis.99. Limitauimus tamen, quādo testator de Cōfraternitate fecisset mentionem,Tertia fuit quæstio,cuius essent oblationes,quę fiunt imagini depictę in parieti fuit decisum,Ecclesię Parochiali,cum ipsa fundatam intētionem habeat super omnibus de iure cōmuni,ita refert decisū Capp.Thol.dec. 481.Quarto fuit dubitatum cui debeantur oblationes factæ Ecclesiæ,quę non reperitur in ciuitate, & fuit dictum,Ecclesiæ Cathedrali Peregrin.decisio. 22. Quinto fuit dubitatum cui oblationes factæ aliquibus Sāctis Ecclesijs illis dicatis sub eorum inuocatione,vel ecclesijs,in quibus sunt recōdita corpora dictorum sanctorum, debeantur,fuit decisum deberi Ecclesiis illis dicatis, licet alibi sint corpora,Affl.in decis.244.

COLLECT. 1114.

Super l. 2.vbi Bart.ff.de excusat.tutor.

¶ Coniunctionis probationum.

MAteriam habes hic coniūctionis probationū;Super qua animaduerten.primo, quod in multis casibus probationes cōiungi possunt, & primo duę semiplenæ probationes coniungūtur simul ad vnam plenam faciendam, Verall.in decis.32.p.3.ad cuius mat. ornamentum videas Minad.in decisio.43. Ro. Genuen.in decis.119.Item vnus testis de visu,& duo de fama coniungunt ad plenam probationem faciendā,Affl. in dec.83.& 337. Item testes per varia media ad eundem finem tēdentes,Myn sing.cent.2 obser.20.& ratio est, quia non dicuntur singulares,Idē cen.2.obs. 100.& vt pcedat,necesse est vt sint omni exceptione maiores,Mag Ro. Lucē. dec.46.& hęc qualitas debet articulari, Borgn.in dec.19.nu.27.Item probationes imperfectæ,seu præsumptiones,indicia,aut fama iūgi possunt,ad fidem faciendā in delictis,pulchre Franc.Marc. in dec.96.p.2.ad cuius mat. intelligentiam videas Peguer.in decis.17.

COLLECT. 1115.

Super Not.in c.1.de officio iudicis.

¶ Carcerati pauperis alendi a creditoribus.

CArceratus pauper debet ali à suis creditorib. h.d. Amplia primo in carcerato pro qualibet causa,Bal in decis.29.Hinc est,quod commentariensis pro expensis,& salario custodiæ nō potest retinere carceratū relaxatum a iudice,Gui.Pap.in decis.448. & ita pariter refert decisum Papon lib.24.ti.4.arrest.1.& num autē expensæ factæ a carcerato in carcere a fisco,vel aūt a parte repeti possint,videas eūdē li.2.arrest.6. Sollicitator vero causæ ciuilis,vel criminalis ad incarcerati expēsas nō tenetur vt decisum dicit Franc. Marc. in decis. 199.p.2. Ad duo tamen animaduerten. in hac mat.primo quod semper carcerati sunt alimentandi, vt pulchre decidit Affl.in decis.61.Secundo quod ad hęredem occisi pertinet expensas soluere factas per occisores in carcere,quando ipse hæres fuit auctor in inquirēdo,accusando,& processum faciendo,& huiusmodi,Boer.in decis.303.

COL-

COLLECT. 1116.

Super c.accedens de præbendis.

¶ Beneficij conferendi absenti, nedum præsenti.

ABsenti potest conferri, ac præsentari beneficium, h.d. & ita fuit decisum testatur Rot.decis.3.de iurep.licet cõtrarium tenuit Cæsar de Graff.in decis.135.eod.tit.nonnulla tamen concurrere debeant, vt huiusmodi præsentatio de absente facta valeat primo, vt sit acceptata, vt tenuit Rot.testatur Farinac. in decis.576.Amplia vt sic præsentatus examinari non debet, maxime vbi esset notus habenti illum instituere, vt fuit resolutum in vna Valentina beneficij, 16. Maij 1583.coram Illustrissimo Cardinali Alessandrino, Requiritur secundo quod acceptetur per Procuratorem qui habeat speciale mandatũ, vt voluit, ac testatur decisum Mastrill.in decis.2. p.1.Requiritur tertio, quod acceptetur intra tempus datum ad præsentandum vt pulchre decidit Eadem Rot. in dec. 576.quam not.ad ornatum tex.in c.1. de iurep.lib.6.

COLLECT. 1117.

Super c.sicut de sent ent.excommunicat.

¶Excommunicati semel semper præsumitur excommunicatus.

SEmel excommunicatus semper præsumitur excõmunicatus, h.d.Et propterea infertur quod semel excommunicatus semper debet vitari, donec probetur absolut⁹, vt pulchre decidit Viu. in decis.98.Infertur secundo ad decis. Cur.Archiep.Neap.23.de qua per me, vbi fuit dictum, quod ad finem repellẽdi aliquem a Iudicio, sufficit probare semel incidisse in censuras, quam not. ad ornatum tex. in c.decernimus de sent. excommunic.in 6.Infertur tertio quod sufficit probarę absolutionem per vnũ testem, Balb.in dec.91.quã not.ad glos. in c.licet de testibus; Infertur quarto ad pulchram dec. Villagut.48.vbi fuit decisũ quod excõmunicatus obtẽta absolutione, sed nõ in actis redacta poterit sacra administrare, quã diligẽter reponas ad ornatum tex. in c.si celebrat de clerico excommunicato ministrante.

COLLECT. 1118.

Super c.Regni detestantes.

¶ Causarum summariarum in Regno Neap.effectus.

OMnes causæ in Regno sunt sũmariæ.h.d.Et propterea infertur ꝙ idem operatur claus.sola facti veritate inspecta, Iafred.in decis.29. quæ nonnullos effectus producere solet, & primo quia operatur, vt Iudex possit abbreuiare terminos de stylo seruari solitos, Domini de Ro.dec.5. de rescript.in antiq. Secundo quia potest cõdemnare in alio, quam sit petitũ reiecto iure ciuili, & inspecto iure gentium, Guid.Pap. in decis.240.Gramat.in decisio.15.& Ro. Genuen. in dec.109. Tertio quia Iudex cui commissa est causa sola facti veritate inspecta, potest procedere ad cõdemnationem, quamuis in petitione fuerit producta vna causa, & probata fuerit non illa, sed alia, vt pulchre in Rot.Bononien.refert decisum de Benint.in decis.44.Quarto quia tollit exceptionem præscriptionis, Carroc.in deci.55.quam not.ad ornatum tex.in cap.ex parte de offic.delegat.Quinto quia vigore ipsius etiam didicitis testificatis testes examinari possunt, Idem Carroc. in decis.60. quam no.ad limitationem tex. in clem. fin.de testibus, licet contrarium referat pluries iudicasse Senatum Ofasc.in decis.1.num.26.& in quibus causis claus. hæc nil operetur, vide per Bellam.in decis.22.

cis.22.non tamen tantæ est importantiæ, vt ex nudo pacto oriatur actio, vt refert decis. Mynsing cent. 2. obser. 44. quam not. ad ampliationem tex. in l. iurigentium §. igitur nuda ff. de pactis.

COLLECT. 1119.

Super l. fere in omnibus ff. de regu Iuris.

¶ Pœnæ minuendæ ratione minoris ætatis.

PRopter minorem ætatē pœna minuitur. h. d Hinc est, quod minor fori iudicari nō potest, vt voluit Mastri. decis. Rot. Siciliæ 561. & huiusmodi beneficium competit ei priuilegio ætatis secundum Garz. decis. 49. Hinc est secūdo, quod confessio minoris absq; Curatoris auctoritate est nulla, Afflict. decis. 208. Ioseph Lud. decis. 17. Rot. Lucan. Raud. decis. 91. Hinc est tertio, quod fatuitas, quę assimilatur ętati minorum excusat a delicto, Grammat. decisio. 2. Quarto minor in delictis restituitur ad uersus lapsum anni dati ad se purgandum, & ad recuperanda bona, Boer. decis. 63. Nunc limita tex. & primo in minore doli capace, vt fuit decis. in Rot. Pedemon testatur Thes. decis. 161. in personam cuiusdam Iuuenis ætatis annorum 24. qui alium alabarda tractantē, & animo deliberato occiderat, nam iussu Senatus fuit ad mortē cōdēnatus; Limita secūdo in criminibus atrocioribus, vnde cū in Senatu Pedemontano fuissent inquisiti duo iuuenes ætatis annorum 19. fuerunt ex illius voto nulla minoris ætatis, habita ratione furca suspēnsi, ex eo quod in via publica quemdam pro pecunijs surripiendis occidissent, vt refert Cacher. dec. 50. & melius Thes. in cit. dec. Limita tertio in crimine Parricidij, in quo ob eius atrocitatē, vlla habetur ratio minoris ætatis, vt fuisse decis. in Cons. Neapol. testatur de Franch decis. 230. Limita quarto in crimine nefando, in quo patientes, tam maiores, quam minores, pœnis ordinarijs puniuntur, Rubin. decis. 321. Intellige quando patientes excedunt 20. annum, vt fuisse decis. in Senatu Pedemō. testatur Thes. decis. 122. Intellige secundō, quando sponte, sed nō coacte essēt sodomitati, testatur Caualcan. decis. Rot Fiuizanen. 13. Limita quinto in crimine stupri per minorē patrati, Viu. decis. 76. & in Regno minor punitur Iudicis arbitrio pro delictis per eum patratis, vt statuitur in pragmat. i. de minoribus, & ad hanc mat. videas pulchrā decis. Ioseph. Lud. Rot. Lucē. 17. de quodam puero ætatis annorū 15. inquisito quod carnaliter cognouerat quandam puellam ætatis annorum duorum, cui fregerat pudēda; ex qua fractione puella decessit, fuit per Senat. iuuenis ille condemnatus ad carceres per quadriennium, & deinde ad triremes perpetuas, num autem senex mitius puniatur in delictis videas pulchram decis. Cacher. 113. qui pro affirmatiua decidit, quam reponas ad tex. in l. semper, de Iure immunit. hinc vulgo veneranda Senectus.

COLLECT. 1120.

Super l. cum quis decedens §. codicillis ff. de leg. 3.

¶ Confessionis debiti factæ in testamēto, quando probet.

COnfessio debiti facta in testamento non probat, h. d Amplia vt talis cōfessio possit reuocari per hæredē, Bellam. in decis. 691. Amplia secundo in casu decis Cappell. Tholos. 212 vbi fuit dictum, quod confessio debiti facta per testatorem in testamēto, non producit actionem contra hæredem; Amplia tertio in casu dec. Balb 291. vbi fuit dictū, quod confessio facta in testamēto per testatorem, puta quod vsuras extorsit, vel

vel male abstulit, ei nõ preiudicat, quin reuocando testamẽtum, illam reuocare possit; Nunc limita, & primo nisi talis confessio esset facta cũ iuramento, Bal. dec. 201. quam nota ad tex. & quod ibi notatur in auth. quod obtinet C. de pro bat. *Limita* secundo quando esset facta parte præsente, Thoming. in decis. Lipsien. 29. p. 2. Limita tertio Notario pro eo stipulante, ita *Franc.* Marc. in decis. 460. *Limita* quarto qñ cofessio emanaret ad exonerationẽ conscientiæ, tũc enim præiudicat, Viu. in decis. 487.

COLLECT. 1121.

In l. iurisgentium §. igitur nuda ff. de pactis.

¶ Pacti nudi producẽtis actionẽ casuũ.

PActum nudum, actionem nõ producit h. d. Limita primo de Iure Canonico quo iure inter stipulationem, & nudam promissionem non datur differentia, Egomet in deci. Curiæ Archiep. Neap. 21. quam nota ad tex. in c. 1. de pactis; Limita secundo in pacto nudo, in quo data est fides, quia tũc producit actionem, Affl. in decis. 389. *Limita* tertio quando iuramentum est insertum, nam iuramentum validat pactum, vbi alias foret inualidum, vt decisum refert Guid. Pap. in decis. 510. quam not. ad tradita per DD. in Rub. ff. de verb. obli gat. Limita quarto vbicunque per pactũ nudum promittitur illud, quod est debitum, Balb. in decis. 22. Limita quinto in casibus, in quibus proceditur sola facti veritate inspecta, quia tunc ex solo pacto nudo bene agitur, Cacher. in decis. 2. Limita sexto in Principe, vt refert decisum Rot. Genuen. in deci. 102. Limita septimo in casu decis. Iafred. 108. vbi fuit dictum, quod vbi ex inobseruantia pacti nudi, pars damnificatur, ex pacto nudo agi potest, quã nota ad tex in l. si cum mihi ff. de dolo.

COLLECT. 1122.

Super c. veniens, il primo, de sponsalibus.

¶ Matrimonij metu contracti nullitatis.

MAtrimonium per metum contra ctũ est ipso iure nullũ, concordat cum c. cum locũ eod. tit. vbi aliqua reportaui, huius tex. nostri rationem reddit Balb. decis. 300. siquidem in matrimonio reperiuntur tria bona, fides, proles, & Sacramentum, quæ omnia metus intercedens euertere solet, Vrsill. decis. 249. quamuis metus sit difficilis probationis, & ideo indi cijs, & coniecturis probari potest, vt fuit dictum in vna Niciẽ. matrimonij 6. Martij 1587. corã Seraphino, vt patet in decis. eiusd. 791. Amplia vt adeo annullat matrimoniũ, vt nec ratificatio facta durante causa metus, aliquid releuet, Idem in decis. 1166. & ratio est, quia præsumitur durare metus durante causa eiusdem Verall. decis. 213. Amplia secundo, vt possit contrahi secundum matrimoniũ per eum, cui metus illatus fuit, vt decidit Marta decis. *Pisan.* 64 quod subamplia etiã si secuta esset copula carnalis, vt colligitur ex Decis. Triuis. 63. & Egomet in decis. Cur. Archiepisc. Neap. 22. Nunc limita, & primo si non adesset iustus metus, iustus enim dici potest, si adesset timor Principis, vt fuit dictum in vna Toletana matrimonij 13. Maij 1588. vt patet in decis Seraph. 818. *Limita* secundo, quando adesset causa excludendi metum, qui quidem excluditur ex qualitate personarum, loci, & circumstantiarum, Idem in decis. 771. licet ratione sexus, & ętatis minor metus sufficiat ad annullandum actum; Limita tertio in casu deci Seraphi. 773. vbi fuit dictum, quod matrimonium metu con

tra-

tractum conualidatur per cohabitationem spontaneam subsequutam, quam no. ad tex. in cap. id quod de sponsalib. quem tex intelligas, vt nunquam censeatur purgatus metus, nisi persona, cui fuit illatus, sit constituta in plenam libertatem, Seraph. in decis. 887. & 863. & de purgatione metus videas p eũd. in dec. 1085. pro Coronide tamẽ huius tex. nota tria, quę satis tibi deseruiẽt pra ćticando, primo, ꝙ metus durat, quãdiu durat causa ipsius, & ille, cui incutitur non fuerit in plenam libertatem constitutus, Seraph. in dec. 1167. Secũdo quod initium metus in actu influit in omnes actus sequẽtes, & actus medio tempore facti nõ attendũtur, quia probato semel metu ea omnia, quę possunt etiã tribui liberæ voluntati per metũ facta censentur, Idẽ in dec. 863. & quod metus probetur quærelis, & lacrimis testatur Idẽ in dec. 859. Tertio, quod nõ dicitur cessare metus, licet quis aufugeret, quãdo durat eadem Superioritas, prout est in vxore, quæ aufugit, Idem in decis. 881.

COLLECT. 1123.
In l. dolum C. de dolo.

¶ Doli ex indicijs, & coniecturis præsumendi.

Dolus ex indicijs, atq; cõiecturis prę sumitur h d. cum in dubio non præsumatur iuxta terminos dec. Franc. Marc. 91. p. 2. quã nota ad tex. in l. quoties §. qui dolũ ff. de ꝓb. Hinc infertur primo, quod dolus p̃sumitur ex eo, ꝙ solemnitates requisitæ nõ reperiuntur probatæ Osasc. in deci. 109. Infertur secundo; quod probatur ex perspicuis cõiecturis, Boer. in decis. 101. Affl. in decis. 69. Peguer. in decis. 80. Rot. Catalon. Infertur tertio ad decis. Cassad. 3. de dolo, & contum. vbi fuit dictum, quod licet dolus consistat in animo, tamen detegitur per exteriora; Infertur quarto, quod dolus præsumitur, quãdo subest aliqua causa præsumendi, alias secus, Rot. Diuers. decis. 111. p. 1.

COLLECT. 1124.

Sup. l. si quãdo C. de bonis vacan li. 10.

¶ Personarum, quæ inuentarium facere teneantur.

TRactant DD. hic quæ nam personæ arctantur ad conficiendum inuentariũ; Tu autem dicas, quod primo, tenetur vsufructuarius librorum, vt pulchre refert decisum Affl. in decis. 348. Secũdo donatarius omnium bonorum, vt Egomet in Cur. Archiep. Neap. decisum refero in decis. 33. & ratio est, quia cũ loco hæredis habeatur Ro. Genuen. in decis. 29. & hæres potest actione personali conueniri secundum præclaram decis. Gui. Pap. 105. propterea tenetur conficere inuẽtarium; Tertio Nouerca hæres grauata, vt in Prætorio Franciæ decisum refert Papon. arrest. 5. tit. 6. li. 15. Quarto rogatus de restituendo, & faciat pro interesse illius, cui restituere tenetur, Capp. Thol. in dec. 315. & Idẽ dicit decisũ Gui. Pap. in dec. 351. Quinto Hospitalarius Balb. in deci. 29. quam not ad tex. in l. ortanatraphos C. de episcop. audien. Sexto mater de bonis filij, Boer. in decis. 6. Septimo Pater tenetur facere inuentarium bonorum filiorum, Papon. lib. 15. arrest. 6. tit. 1. & si contrarium dicat decisum, Mynsing. obser 93. cent. 2. Octauo Episcopus pariter tenetur conficere inuentarium bonorum Præsbyteri defuncti Idẽ Papon. arrest. 2. Nono executores testamentorum, Idem lib. 20. tit. 9. arrest. 1. Decimo Tutor, Guid. Pap. in decis. 500. num autem socius teneatur videas Papon. lib. 15. tit. 6. arrest. 2.

COL-

COLLECT. 1125.

Super l. Balista ff. ad Trebellianum.

¶ Geminationis.

GEminatio actum operatur. h. d. & Infero primo ad solemnem dec. Affl. 337. vbi fuit dictum, quod quamuis confessio extraiudicialis nõ probet, bene tamen quando esset geminata; Infero secundo ad Velleianum, quod quidem excluditur per actum geminatum; Balb. in decis. 29. quam not ad tex. in Auth si qua mulier C. ad Velleianum; Infero tertio ad Decis. Rauden. 29. vbi in generali dispositione non includitur geminatio; Infero quarto quod geminatio multorum contractuum de eadẽ re arguit suspitionem fraudis Boer. in deci. 33. Infero quinto ad binam renunciationem factam per filiam, quia illam excludit a rescissione illius ob læsionẽ, Castill. in decis. 21. quam nota ad tex. in l. pactũ quod dotali C. de Collationib. Ad duo tamen animaduertas pro huius tex. ornatu; Primo, quod non dicitur actus geminatus, quamuis idem pluries fuerit in eodem instrumẽto repetitum, Verall. in decis. 328. p. 2. Secundo nota quod verba geminata in eodem instrumento habentur pro vna confessione, Idem in decis. 336. p. 3.

COLLECT. 1126.

Super l. Beneficium cum ibi not. ff. de Constit. Principum.

¶ Priuilegii reuocationis ex principis voluntate.

PRiuilegium reuocatur Principis voluntate h. d. Limita quando priuilegium esset concessum a Principe in vim contractus, quia tunc efficitur irreuocabile, Egomet in decis. 229. & aliquid per Affl. in dec. 128. sed grauis dubitatio est, quando dicatur transire in vim contractus, & dicas, quod nõnullis modis, & primo si ob benemerita fuerit concessum, Franc. Marc. in decis. 152. p. 1. & Idem in decis. 920. p. 2. & aliquid per Grammat. in decis. 65. num. 25. requiritur tamen vt benemerita aliunde probentur, quam per assertionem concedentis, Capyc. in decis. 102. & Affl. in decis. 102. Secundo si recepta pecunia fuerit concessum, Lãfranc. in decis. 125. quam nota ad ornatum Doctr. Abb. in c. nouit. de Iudiciis; Amplia procedere in omnibus aliis cõcessionibus, quæ nõ saperent priuilegium, Rot. decis. 2. de priuilegiis in antiquis; Tertio si fuerit concessum militibus Garz. in decis. 91. Sublimita tamen principalem limitationem, vt possit reuocari ad tẽpus, seu suspendi, vt dicit Crescent. in decis. 5. de priuilegiis; Limita secundo, quando priuilegium conceditur non subdito, quia nõ potest reuocari sine causa, & in hoc distat ab eo, quod conceditur subdito, quia poterit absque vlla causa reuocari Capyc. in decis. 166. & ita pariter refert deci Gayl. obser. 60 lib. 2. Limita tertio in casu decis. eiusd. obser. 118. lib. 2. vbi fuit dictum, quod priuilegium concessum alicui negociationi, vel gestori personarum non poterit reuocari quatenus persona exercet illam negociationem, & videas etiam Caualc. in decisio. 17. de contractibus p. 2.

COLLECT. 1127.

In c. quia propter de elect.

¶ Electionis nullitatis non obseruata forma quia propter, de elect.

ELectio non seruata forma huius, c. est nulla. h d. Amplia primo vt locum habeat tam in electionibus ad Ecclesias Cathedrales, quam in Ecclesiis Regularium, Rot. decis. 3. de electione in nouis. Amplia secundo vt locũ obtineat etiam in inferioribus Ecclesiis, vt refert

refert decisũ eadẽ Rot.dec.5.eo.tit.Amplia tertio,vt nec generales, & diffinitores cum maiori parte Capituli modum eligendi iuxta formã huius cap. nec in totum, nec in parte tollere posſũt absq; Papæ licentia,pulchre Sayr.decis.13.de elect.Amplia quarto in casu dec. eiusd. 9.cit ti.vbi fuit dictũ,ꝙ scrutatores in electione falsũ miscẽtes,grauiter peccãt, & illa nulla est,& ipsi arbitrarie puniuntur;Limita tamen tex.in casu dec.eiusd. Sayr.4.de elect.vbi fuit decisũ, quod valida est electio, etiam si vnus eligentiũ suffragium suum socio detegit.

COLLECT. 1128.

Super Rub. de offic. legati.

¶ Iurisdictionis legati a latere, & ordinarij.

ANimaduerten.primo ꝓ huius Rubric.introductione, quod legatus de latere concurrit cũ ordinario in beneficialib9;& iurisdictionalib9,vt refert decisũ,Verall.in dec.287.p.1. quã nota ad ornatũ text.in c.collatio de offic. legat.in 6.quãuis de sentẽtijs ipsorũ ordinariorũ cognoscere non valeat Franc. Marc.in dec.812.p.2. habet pariter ipse legat9 potestatẽ,seu facultatẽ conferẽdi beneficia in sua prouincia,Idem Franc. Marc.in dec.586.p.2.& qualiter cõcurrat cũ ordinario, videas eundẽ in decis. 351.licet iurisdictio Episcopi cessare nõ debeat,legato præsente,Idẽ in dec.342. nec poterit se intromittere in causis laicorũ,Idem in decis.350.nec habet iurisdictionẽ ante prouinciæ ingresſũ, Frãc. Marc. in decis.317. quam not. ad intellectum text in l.1.ff.de offic.proconsul. & potest adiri legatus per viã quærelæ omisſo medio,Idem in decis.342. ad eũ poterit pariter appellari omisſo medio, Idem Franc.Marc.in decis.342.quam not. ad limitationem tex. in cap. dilecto de appellationibus.

COLLECT. 1129.

In Lillicitas,§. veritas. ff. de offic. præsid.

¶ Iudex iudicare debet secundum allegata, & probata, & non secundum conscientiam.

IVdex debet iudicare secundum allegata,&probata,&non aũt secundũ conscientiã h.d.ratio est secũdum Balb. in decis.22.quia conscientia propria nõ debet mouere Iudices, quia non sunt in foro pœnitentiali,sed iudiciali, Triuis.decis.4.& Iudex debet habere conscientiam ex deductis in actis tantum, quia conscientia publica,nõ autem priuata attendi debet,Rot.Genuen.in dec. 102.Nunc limita,& primo quando adesset claus. sola facti veritate inspecta, tunc enim virtute huius claus.poterit secundum conscientiam iudicare. Gayl. obseru.11.lib.1.Mynsing.cent.6. obser. 11. Limita secundo in suprema Curia Franciæ, vt decisum refert Franc.Marc. in decis. 13. Limita tertio in Principe superiorem non recognoscente, Faber in dec.17.C. de iudicijs; Limita quarto in Sacro Cons.Neapolitano, qui potest iuxta conscientiam iudicare,Grammat. decis.61.nu fi.Limita quinto in casu decis.Guid. Pap. 29. De hac materia vide quæ scripsi in Collect.717.super eo. §.

COLLECT. 1130.

Super l. vnica C.armorum vsu lib. 11.

¶ Arma portare sine Principis auctoritate nemo potest.

ARma portare sine Principis auctoritate nemo potest. h. d. Hinc est quod Clericis, quibus ꝓhibitus est vsus armorũ iuxta.tex. in cap. Clerici de vit.

& honest.cler.permittitur tamē ex concessione Episcopi Viu.decis.26.licet alias ferre non possent,& clericos arma portātes si apparitores capiant nec peccant nec excommunicātur, Sayr. decis. 45.de sent.excommunic.Hinc est secūdo,quod edictum Principis de armis nō deferendis ligat etiam personas Ecclesiasticas, ita notabiliter decisum refert in Senat.Cathalon.Peguer.in decis. 56. quam intelligas, vt ad præfatam obseruantiam non quidem teneantur ex vi coactiua,quia lata est per secularē potestatē,quę in ecclesiasticas personas prohibetur exerceri,Balb.decis.12. per tex. in c.Ecclesia S.Mariæ de Cōst.sed ex vi naturalis rationis super qua ipsa Principis lex fundatur,Idem Peguer.cit. deci. Limita nūc tex. & primo in casu decis. Annæ in constitut. Regni, si quis aliquem,num.23.referens decisionē Sacr. Cons.in causa Vniuersitatis Vici cum Federico Carafa, ꝙ baiulus extra mœnia Ciuitatis potest arma portare,etiam absque licentia intra vero mœnia cum eius exercitium sit potius in damnis illatis in territorijs quam alibi, prohibetur arma ferre absque Baronis licentia; Limita secundo in casu dec.Rot.Pisan. 80.vbi statutum puniens arma portantem,non habet locum in eo qui cum armis captus non fuerit,& Idem decisum refert in Senat.Cathalon.Peguer.decis. 55.Limita tertio in Episcopo,qui potest tenere familiam armatam quando iurisdictionem temporalem habet, Egomet in decis.Cur.Archiep.Neap.27. ex opinione Abb.recepta in c.significasti de offic.deleg.quę canonizata fuit in Sacr. Consil. Neapol. in causa Reuerendiss. Episcopi Monopiltani cum quodam Regente Fonseca, qui habebat iurisdictionem temporalem in loco,refert Anna in constit.Regni si quis aliquem nu. 22.in qua etiam habes Decisionem de seruientibus deputatis pro executione Iustitiæ,quia fuit determinatum posse tenere aliquos armatos,etiam pro tutela personæ Episcopi,refert etiam,quod ipse vidit taxari numerum, & portare arma iuxta solitam horam; Limita quarto in casu decis.Frāc.Marc.556 p.2.vbi fuit dictum,quod Iudex cui potentia deest malefactores in vinculis detrudendi,populum cum armis coadunare potest;Limita quinto in Officiali,dum stat in Syndicatu,quia potest arma portare etiam absque Principis licentia, quia remanent dignitatum reliquiæ,& idem honos debetur,Rubin.decis.36. ex Bal. communiter recepto in l.obseruare. §. pro fisci ff. de offic. proconsul. pro Coronide tamen huius mat. not. in praxi, quod exportatio armorum cōfunditur cum ipso delicto,Balb.decis.95.cent. 1.

COLLECT. 1131.
Super l. obsignationem. C. de vsuris.

¶ Oblationis verbalis virtutis.

OBlatio verbalis offerentem non releuat.h.d. Limita primo quando res,quæ offertur seipsā offert, vt res immobilis,Balb in decis.359.Limita secundo,quādo solutio est alibi facienda, quā in Iudicio Egomet in decis.139.quam not.ad Bald communiter receptum in l acceptam C. de vsuris: Limita tertio, quando debitum non est liquidum, sed incertum,& intricatum quantū debeatur Maynard.in decis.29.lib.1.Limita quarto,quando creditor respondet, se nolle recipere,quia tunc excusatur debitor,nec in mora dicitur dum nō adsit persona,cui dirigi possit solutio,de Frāchis decis.fi.par.1.Limita quinto, quod impediendam pœnæ commissionem, & cursum causarum,quia tunc sola oblatio verbalis sufficit, Rot. Lituan.decis. 3.

COL-

COLLECT. 1132.

Super c. quamuis, de Procurat. in 6.

¶ Procuratoris post litem contestatam non reuocandi.

PRocurator post litis cõtestationem reuocari non potest, secus autem antea, & ratio diuersitatis est, quia in primo casu efficitur Domin⁹ litis, Balb. in decis.99. Hinc infero, quod substitutus, qui litem contestatus est, alium substituere potest, non alia quidē ratione, quia Dominus litis factus est, Rot. dec. 5. de Procurat. in nou. & deci.8. & 18. in antiq. Limita tex. & primo in casu dec. Card. Put. 303. lib. 2. vbi concludit non posse reuocari Procuratorem inuitum, nisi eius accedat consensus tacitus, vel expressus, id etiam probat Boer. in deci. 285. num.4. licet Procuratoris contradictio non impediat effectum reuocationis in præiudicium reuocantis, sed parit effectum conseruationis suę famę, vt cognoscatur de reuocationis iustitia; Limita secundo contradicente parte aduersa, Rot. decis. 145. p.1. in nouissimis & ratio est, quia eius interest non litigare cū persona non instructa, verum, vtcunque sit, mihi placet opinio Rot. Pisan. decis. 194. quæ contrariā tenuit sentētiā; Amplia tex. vt ꝑcurator possit reuocari ēt si iuratum sit de non reuocādo, Balb. in decis.499. quā not. ad celebrē doctrinā Bart. in l. cum præcario ff. de præcario.

COLLECT. 1133.

Super glos. in l. fin. C. familiæ erciscund.

¶ Famæ probationis.

HAbetur quomodo probetur fama Tu vero dicas, ꝙ primo requiritur, vt testis afferat se a pluribus audiuisse, ac nominet singulariter aliquas ꝑsonas, Secūdo vt deponat se audiuisse a maiori parte populi eius loci, in quo erat fama; Tertio, vt ipsi testes exprimāt causam, ex qua fama sit orta, Mynsing. cent.5. obser.46. & Peguer. in decis. 17. Quarto, vt probetur ante litem motam Verall. in decis.4. p.2. id est debet percutere tempus præcedens litem, Idem in deci 415. p.2. Quinto, vt testes super ea deponentes debeant esse graues, & qualitas ista debet probari, ita Magon. in decis. Lucen.93. Sexto, vt debeat habere originem a personis honestis, & fide dignis, & non probetur per testes simpliciter deponentes, quem esse diffamatū de tali crimine, nisi deponant esse diffamatum apud maiorem partem, Balb. in decis.211. & generaliter quomodo probetur fama, videas Osasc. in decis. 102. nu.17. Cassad. decis.3. de probat. Cappel. Tholos. in decis.380. & Rot. Genuen. in decis.3. nu. 12.

COLLECT. 1134.

Super l.1. ff. qui petantur tutores.

¶ Pœnæ matris non petentis filio tutorem.

MAter filiis suis non petens tutorē illorū successione priuatur. h. d. Amplia primo etiam si inuentariū non confecerit, Osasc. in decis. 58. Amplia secundo etiam si tutelæ filiorum renunciasset, vt decisum refert Magon. in deci.43. Rot Florent. Amplia tertio, vt priuatur successione, etiam si intra annum luctus nupserit, Boer. in decis. 186. Papon. lib.15. tit.5. arrest 12. in fine; Amplia quarto, vt hæreditatem filiorum amittat etiam si in pupillari ætate decesserint, vt decidit Gui. Pap in decis. 403. Nūc supra firmatā tex. cōclusionē limita ī matre minori, quia ei succurritur, si filijs intra tēpus a iure sancitū tutorem nō petierit, Faber in deci. 2. C. si aduersus delictū, Osasc. in dec.24 num.5. Sed quid si minor ætas fuerit retractata per

Principis constitutionẽ, videas de Franch. in decis. 167. Limita secundo principaliter quando filij moriuntur intra annum, Rot. Auenionen. in dec. 80. diuer. Limita tertio quando mater mala valetudine fuisset affecta, ita Ego in decisio. Cur. Archiep. Neapol. 191. & est etiam decis. Magon. 43. Rot. Florent. Limita quarto vt non ipso iure venit priuanda, sed ita demum si bis monita fuerit, regula enim iuris est, neminem priuandum hæreditate, nisi bis monitus fuerit, vt pulchre, ac omnino videndus, Capyc in decis. 205. quam nota ad celebrem text. in Auth. hoc amplius, C. de fideicomiss.

COLLECT. 1135.

Super c. Clerici de Vit. & honestat. Cleric.

¶ Armorum asportatio clericis est prohibita.

ARmorũ asportatio clericis est prohibita, h. d. Hinc fit apparitores capientes Clericos arma nocte portantes non peccare, neque excommunicationem incurrere ex Cõs. Nauar. relato per Sayr. decis. 45. de sent. excommun. Item ex decis. Viu. 26. lib. 1. declarando tamen, vt Clerici taliter reperti debeant præsentari suis Prælatis, vt in vtraque decis. habetur.

Sed quæstionis est num Statutũ Principis secularis de armis non portandis liget clericos, siue personas Ecclesiasticas & Peguer. quidem decis. 56. num. 11. respondit negatiue, cũ Clerici sint exempti a seculari Iurisdictione, tam quoad personas, quam quoad bona, Anna alleg. decisiua 13. quam not. ad cap. quamquam de censibus in sexto cum pluribus concordantibus ibi relatis.

Idem tamen ead. decis. num. 13. discedendo ab hac conclusione dat limitationem, tãquam ad regulam, & excipit casum, quando statutum Principis publicam concernit vtilitatẽ ex pluribus congestis per ipsum, sed inhærendo præcipue opinioni Couar. c. 33. nu. 7. Pract. quæst. quę quidẽ qualitas semper concurrit in prohibitione, quę fieri solet armorum, & præsertim in his, quæ sunt proditoria, offensiua, & militię exercitio inutilia, comprobando dictam opinionem ex eo, quia prohibitio talis tendit ad publicam pacem, & quietem, quod quidem compræhendit etiam Ecclesiæ vtilitatem, & fauorem ad tex. in cap. Ecclesia Sanctæ Mariæ de constit.

Quod confirmat etiam Iul. lar. in Prax. lib. 5. §. fin. num. 26. quæst. 35. asserens ita practicari, ac vlterius dictos clericos contrauenientes constitutionibus Principum secularium posse spoliari armis, atque pœna pecuniaria puniri, si talis pœna fuerit cõminata per statutum, licet secus quoad pœnam corporalem, cum possit Iudex laicus in tali casu clericos coercere, prout etiam confirmat Idem Peguer. cit. decis. num. 18. sed cum tẽperamento, vt scilicet exequutio pro pœna ista pecuniaria sit facienda in bonis temporalibus clericorum immobilibus, non autem in bonis Ecclesiasticis, vel tẽporalibus mobilibus, quæ sequuntur personam iuxt. l. captiui §. expulsus de capt. & postl. reu.

Kopin tamen dec. Rot. Cracou. 500. & Rubi. decis. Rot. Lipsien. 52. asserunt contrarium fuisse decisum in illis locis, quoad pœnam in statutis adiectam nec esse clericos subijciendos coertioni Iudicis secularis, sed plene, & quoad omnia remittendos esse Iudici Ecclesiastico secũdum Canonicas sanctiones, De hac materia vide etiam, quæ scripsi in Collect. 1130.

COL-

COLLECT. 1136.
Super c.Parochianos, de Decimis.

¶ Decimarum debiti iure Diuino.

DEcimæ debētur de iure Diuino. h.d.& propterea infertur quod imperialis concessio neminem eximit a solutione Decimarum, Maynard.decis. 22.lib.3.quam not.ad cap.tua nobis de Decimis,& ob eand.rationem decimę, quæ fiunt intra Parochiam, cedunt Ecclesiæ Parochiali, Cappel.Tholos.dec. 483.Ioseph.Lud.decis.Perus.72.Franc. Marc.decis.17.Put.deci.154.lib.1.& debent solui in eo statu, in quo res solent esse in communi vsu hominum, Mohe. decis.68.& illi monasterio cui facta est vnio non autem Rectori Ecclesiæ vnitæ, Idem in decis.220.Crescent.decis.2. de decimis,& soluuntur ratione sacramentorum,& Curæ animarum, Veral. deci.353.p.2.Gomez Leo.decis.77.diuer.tom.2.& facit Concil.Trid. sess.25. cap. 12.de reformat. ex hac ratione oritur quod Curatus Ecclesię Parochialis habet intentionem suam fundatam percipiendi decimas noualium in sua Parochia, Papo.lib.1.tit.12.arrest.14.Limita si ab alio probetur immemorabilis in iure percipiendi decimas, Crescent. decis.1. de Decimis, Infertur secundo quod priuilegium de nō soluendis Decimis, intelligitur de extraordinarijs, non autem de ordinarijs, cum istæ debeantur de iure Diuino, Put.decis.65.libro 3.& quomodo intelligatur huiusmodi priuilegium videas per Rot.deci. 4.de priui.in antiq. Infertur tertio quod decimator potest prohibere fructus efferri ante solutā Decimam, Guid.Pap. decis.283.Vincent.de Franch dec.217. Rot.Auenionen.decis.54.Ann.alle.84. Infertur quarto, ꝙ Vicarius perpetuus cui est assignata cōgrua portio fructuū, potest agere ad decimam, Crescent.decis. 1. de offic. Vicar. Infertur quinto, quod causa decimarū, est spiritualis & de ea cognoscit Iudex Ecclesiasticus Gomez Leo decis.49.Papo.lib.1.tit.12. arrest.8. & maxime quando discutitur decima debeatur.

COLLECT. 1137.
In l.1.vbi Bar.ff.de statu hominum.

Appellatione bonorū an veniant iura, et actiones.

APpellatione bonorum veniunt iura,& actiones; Limita primo, quādo adijcitur dictio præsentium,& futurorum, quia tunc non veniunt iura, & actiones, pulchre Guid.Pap. in decisio. 291.Capp.Tholos.in decis. 316.bene verum est, quod sub simplici bonorum appellatione continentur pulchre de Frāch in decis.93.& Magon.in decis. 146. Limita secundo si non de bonis fieret mentio, sed de rebus, quia appellatione rerum suarū non veniunt iura,& actiones, Idem Guid.Pap.in decis.442. Limita tertio appellatione bonorum mobilium, & immobilium, quia nec pariter venire refert decisum, Franc. Marc in decis.322. ex qua Infero quod ipsis legatis, vel per fideicōmissum relictis non debentur nomina legatario secus si simpliciter fuerūt legata omnia bona, Cappell.Tholos.in decis.316. Fallit, quando dictum est de bonis mobilibus, & immobilibus quibuscunque, Guid.Pap.in decis.499.

COLLECT. 1138.
In l.scimus C.de Iure deliberandi.

¶ Hæredis conueniendi insolidum inuentario ommisso.

HÆres non conficiens inuentariū tenetur insolidum creditoribus. h. d. Amplia vt eadem pœna tenentur nedum illud minime conficientes, ve-

rum etiam si minus solemne confectū esset, ita pulchre decidit Verall.in.deci. 119.par.2.& ratio est secundum Papon. lib.15.arrest.6. quia insolemne, & imperfectum releuat, & nihil operatur, quam not.ad tex.in l.quoties, ff. qui satisdare coguntur,& ratio est secundum Affl.in decis. 13. & 44. quia habet præsumptionem violentam mali animi ad fraudandum; Limita nunc in casu deci. Rot.Genuen.35. vbi fuit dictum quod licet hæres ommittat dolose ponere vnā rē, vel plures in inuētario non punitur, vt teneatur insolidū, sed solum pæna duplici; Limita secundo in filio, qui licet inuentarium non confecerit, non patitur tamen pœnas, de quibus in l.sācimus.Guid.Pap.in deci.571.nu.3.& 4. Limita tertio in ecclesijs, ac pauperibus hæredibus institutis Card.Put. in decis. 379.li.1.Limita quarto in foro cōscientiæ, in quo non coficiens inuentarium vltra vires non tenetur ita decisum refert.Guid.Pap.in deci.571.Limita quinto in muliere, quæ si inuentarium non confecerit, restituitur, sed quomodo videas pulchram decisio. de Franch.229.

COLLECT. 1139.

Super glos.in l.si quidem C.soluto matrimon.

Mortis probationis.

POnit modum probādi mortem, Tu vero decisiue loquendo dicas, quod probatur multis modis, & primo per famam, intellige quando de lōginquo allegatur Franc.Marc.in decis.183.par.2. Item secundo probatur per publicam vocem vt refert Decisū Cardin. Put. in decis.520.lib.2.Tertio in casu deci. Ios. Lud.Rot.Luc.49. Quarto dicitur sufficiens probata mors ex eo, quod iuuenis bellicosus per mundum vagare cœpit, Idem in decis.Perus.30.Quinto ex assertione Cōsanguineorū intellige vbi agitur de modico præiudicio, Egomet in decis.Cur.Archiep.Neapol.19.demum qualiter mors probetur, videas Boer.in decis.288.qui plures refert opiniones, Cappell.Tholos.in decis.313.Ios. Lud. in decis. Perus.12.& 30.nota ad huius l. ornatum, quod suam intentionem fundans, & vita alicuius debet probare eū viuere, Capell.Tholos.in decis.313.

COLLECT. 1140.

Super l.si cum dotem, §.transgrediamur vbi Bar.ff.solut. matrimon.

¶ Obligationis patris ad restitutionem dotis receptæ in matrimonio filij.

PAter recipiens dotem filio datā ad eius restitutionem obligatur h.d.Infertur primo ad pulchram deci.Cache. 44.vbi fuit decisum, quod quando Pater bona filij administrat, & eum gubernat ad restitutionem dotium insolidū tenentur, quæ illatio potest tibi deseruire pro limitatione, Infertur secundo ad decis.Rubi.91. vbi quādo pater consentit matrimonio filij obligat se, ac eius bona pro restitutione dotis, Infertur tertio ad pulchram deci.Afflic.332. vbi fuit dictum, quod socer qui per apocham vnius, dotem promisit cautā sub bonorum hypotheca dicitur obligasse bona sua & obnoxios hæredes ad illam soluendā, nota tamen, quod Pater, & filius, qui dotem recepisse confessi sūt, an insolidum, vel viriliter ad eius restitutionem obligantur, videas Rot.Auenionens in decis.45. Diuers. & Franc. Marc.in decis.407.

COL-

COLLECT. 1141.

Super Regula octaua Cancellariæ in verbo gratijs omnibus.

¶ Mentis vacationis beneficij narrandi in beneficialibus gratijs sub nullitatis pœnæ.

IN hac parte sancitur, quod in omnibus gratijs beneficialibus narrari debet mensis vacationis sub pœna nullitatis, prout testatur Put. in dec. 443. lib. 1. & decis. 159. lib. 2. & 473. lib. 3. Mohed. decis. 4. de concess. præbend. Caputaquen. decis. 136. par. 2. & ratio huius dispositionis est, vt Papa sciat an vacatio contingerit in mense reseruato, vel ordinario, quia non intendit præiudicare ordinarijs collatoribus, *Put.* decisio. 53. lib. 1. aliquid per Rot. decis. 724. nu. 6. p. 3. & decis. 9. num. 22. p. 2. quæ conclusio ampliatur primo non solum procedere in supplicationibus, & gratijs factis ad instantiam partis, sed etiam in cõcessionibus gratiarum, quæ fiunt motu proprio, Rot. decis. 6. & 7. de pręben. in nou. & decis. 71. de rescript. in antiq. Mohed. decis. 4. num. 2. & decis. 9. nu. 4. de priuil. aliquid per *Put.* in decis. 386. num. 3. lib. 1. licet præfata causa nõ suppleat defectum intentionis Papæ nolẽtis concedere dictas gratias, sine mensis expressione, Put. decis. 70. lib. 3. Achill. de Graff. decis. 10. de præbend. & idem Put. in decis. 307 lib. 3. & aliquid in decis. 386. num. 3. lib. 1. Rot. decis. 33. num. 6. cum seq. in antiq. Caffad. decis. 4. de concess. præbend. *A*mpliatur secundo dicta conclusio, quod narratiua de mense fieri debet dispositiue, dicendo affirmatiue, simpliciter, & absolute, quod beneficium vacauit in tali mense, Bellam. in decis. 125. Caputaquen. decis. 188. par. 1. aliquid per Rot. decis. 475. lib. 3. Diuers. & patet expresse ex verbis eiusdẽ regulæ ibi dispositiuè mentionem fieri, & ratio est, quia huiusmodi defectus nõ suppletur per clausulas generales, Crescent decis. 15. de præben. Mohed. decis. 17. eod. tit. Caffad. decis. 5. eod. titulo, Verall. decis. 63. & 253. par. 1. Put. decis. 320. lib. 1. ex qua ampliatione infero ad nonnulla, & primo non esse satisfactũ huic regulæ si narratiua mensis fieret dubitatiuè, veluti si diceretur, quod forsan vacauit in tali mense, Cæs. de Graff. dec. 2. n. 7. cum seq. de prob. aliquid per Rot. dec. 212. Secũdo infertur, ꝙ nõ sufficit dicere, quod vt asseritur vacauit in tali mense, quia per illud verbum impersonale, asseritur, nil concluditur, Caffad. dec. 4 de prob. aliquid per eund. dec. 6. n. 2. & seq. de iurepat. Rot. dec. 60. & 77. de rescr. in ant. & aliquid per eand. Rot. dec. 6. eo. tit. in antiquiorib. & dec. 412. p. 1. diuer. Cęs. de Gras. dec. 2. de prob. & ratio est, quia mẽsis vacationis narratus sẽper verificari debet, Caputaquen. dec. 136. par. 2. & ratio rationis est, quia verificatio narratiua est pars gratiæ, Crescent decis. 4. de concess. præbend. Mohed. decis. 8. de rescript. Cæsar de Graff. decis. 12. & 20. de probat. Caputaquen. decis. 240. p. 2. Ampliatur tertio, vt præfata conclusio sit fauorabilis, vt dispositiue fieri debeat narratiua, Rot. decisio. 700. lib. 1. & aliquid aliud in decis. 624. cuius ampliationis ratio est, quia omnis constitutio emanata, ad obuiandum fraudibus, est fauorabilis Rot. decis. 42. diuers. p. 2. Caputaq. decis. 215. p. 3. Ampliatur quarto procedere etiam in gratia nouæ prouisionis, Mohed. dec. 4. de concess. præbend. Put. decis. 443. lib. 1. aliquid per Rot. decis. 475. lib. 3. Ampliatur quinto siue vacatio sit de Iure, siue de facto Rot. dec. 102. lib 1. Diuer. Nũc limita & primo, vt minime locum habeat, quando beneficium sit reseruatum ex alio capite, quam ratione vaca-

tionis in mense Apostolico, Put. decis. 25.lib. 1. Limita secundo in prouisionibus,& gratijs ordinariorum,ex decisio. Balb. 13. & ratio est, quia in ordinarijs regulariter præsumitur scientia de mēse vacationis,Put.dec.345.lib.3. aliquid per Rot.decis.6.de Iurep.in antiq.tunc etiam quia ordinarius semper prouidet motu,Put.decis.395.lib.3.

COLLECT. 1142.

Super Conc.Trid.sess.7.c.10.

¶ Capituli potestatis Sede vacante circa dimissoriales litteras.

CApitulum Sede Vacante non potest dare litteras dimissoriales, seu reuerendas infra annum vacationis ad ordines suscipiendos,h.d. licet olim ante Cōciliū absolute id poterat per tex. expressum in c.cum nullus §.Episcopo de tempor.ordinat.in 6.quam Sac.Cōc. Trid.dispositionem.Amplia primo etiā si Capitulum haberet territoriū distinctum ob immemorabilem possessionē, & Canonici essent iudices ordinarij, vt fuit dictum in Rot.in vna Portugallen. pecuniarum 10. Decemb. 1599. coram Pamphilio,& ita fuit rescriptum a Sac. Congregat.Conc.Capitulo Salamantino; Amplia secūdo procedere etiam in litteris dimissorijs concessis ad primā tonsurā,Egomet in decis. Cur. Archiep. Neapo 23.quæ facit ad glos.in cap.1.in verb.Clericum de tempor.ordinat.in 6. Amplia tertio, vt ordinatus in minoribus de licentia Capituli Sede Vacante nullo priuilegio gaudere debeat,nō tamen ipso iure incapax redditur beneficij Ecclesiastici,sed per sentētiam inhabilis effici potest,cum verba futuri temporis,quale est verbum gaudeat, pœnā ipso iure non infligant, Sayr. decis. 21. de tempor.ordinat.Nunc limita vbi vacatio Ecclesiæ fuerit diuturnior anno , quia illo elapso capitulum id poterit, vt patet ex verbis expressis eiusdem conc.&ita decisum refert Rubin.in decis 19. Limita secundo stante necessitate seu arctatione beneficij habiti,vel habendi , ordinationē requirentis,vt patet ex eodemmet concil secundum quod sępius nos iudicauimus in Cur.Archiep. Neap. vt patet in decis. mea 30. Limita tertio , vt possit approbare de vita ,& moribus habentes priuilegium a Sūmo Pontifice recipiendi ordines a quouis Antistite cum approbatione Ordinarij de vita,& moribus,quia per talem attestationem non est dare litteras dimissoriales,sed tantū testimoniales idoneitatis,quas dare non prohibetur, Sayr. decis. 21.de tempor.ordinat. Limita quarto,vt pręfata licētia assumēdi ordinationes morte concedentis nō expiret, Idē in decis. 52.eod.tit.Num autem Capitulum,Sede vacante,possit Episcopum inuitare ad ordinādum clericos eiusdem Diœcesis,videas eund.in dec.65.eo. tit.

COLLECT. 1143.

Super l.ex libero.ff. de quæst.

¶ Testium torquendorum casuum.

TEstes pro ferēdo testimonio regulariter cogi nō possunt h. d. Limita primo,nisi vacillent, prout in tex. & ita decisum refert Balb. in decis.91.p. 1. quam nota etiam ad c.super his de pœnis; Limita secundo in casu decis Thes. 42.Rot.Pedem. vbi fuit dictum, quod torqueri possunt ex eo solo,vt probetur illos fuisse pręsentes facto,quam not.ad ornatum tex.in l.vnius §. testes. ff. de quæst.verū nos in Cur.Archiep.Neap. limitauimus præfatam Thes.decis. non procedere nisi concurrente mendacio, vt late Egomet in decis.eiusd. Cur.122. Limita tertio in casu decis.Anto. Fabr. Rot.Sabaud.55.C.de testibus, vbi fuit dictum,quod testis varius torqueri potest,

test, ac pro criminis grauitate ad triremes etiam cōdemnari potest, licet regulariter testis non veniat puniendus de simplici mendacio aliqua pœna graui, sed tantū pecuniaria, vt decisum refert Boer. in decis. 208. & quando mendaciū versetur non circa substantialia depositionis, sed tantummodo in accidentalibus non venit puniendus aliqua pœna, vt pulchre refert decidisse M.C. Vicar. Gramm. decis. 42. quam diligenter nota ad ornatum tex. in c. nihil de verbor. signific. Vnum tamen perpetuo nota in hac mat. quod vt testis torqueri possit, necesse est saltem, vt duobus testibus conuincatur, quod facto interfuit, ita decisum refert Mastrill. in decis. 191.

COLLECT. 1144.

In l. 1. ff. de ventre inspiciendo.

¶ Peritis in arte credendorum.

PEritis in arte credēdum est. h.d. cū Bar. Limita primo quando deponeret a bsq; iuramento; Balb. in decis. 142. quam nota ad tex. cum glo. in l. comparationes, in verbo deponentibus, C. de fide instrumen. Limita secundo quādo vnus peritus tantum deponeret, quia ei nō statur, sed necesse est, vt duorum peritorum testimonio credatur, vt decisū fuit in Cur. Archiep. Neap. refero Egomet in decis. 193. Sublimita quando plures haberi non possunt, Mynsing. obser. 34. cēt. 6. Ad ornatum huius tex. videas Affl. in decis. 253. Rot. Genuen. in decis. 196. & de Medico attestanti de morte vulnerati, vide Boer. in decis. 323. & nū testes peritiæ artis simul deponere possint, videas Franc. Marc. in decis. 899. De hac materia vide quę scripsi in Collect. 136.

COLLECT. 1145.

In l. vnica C. vbi de ratiocinijs.

IBi ratio administrationis reddi debet vbi ipsa gestā fuit h.d. Ex quo infero quod adeo vera est huius tex. cōclusio, quod poterit peti remissio ad eum locum, pulchre Rot. Diuersorum in decis. 69. par. 2. & Rot. Genuen. in decis. 98. quas nota ad ampliationem text. in l hæres absens §. item Labeo ff. de Iudicijs.

COLLECT. 1146.

Ad Bar. in l. 1. C. de sacrosanct. Eccles.

¶ Legatorum ad pias causas priuilegiatorum.

COngerit hic Bart. fere omnia priuilegia piæ causæ, retuli Ego nōnulla in Collect. super Auth. similiter C. ad l. Falcidiam, addas modo reliqua, & primo relictum piæ causæ nō debet differri exequutio licet differatur additio, Boer. in decis. 41. Secundo, quia testamentū minus solemne quoad legata relicta ad pias causas valet, idē in decis. 93. Rot. Auenionen. Diuers. dec. 87. Papon lib. 20. titu. 6. arrest. 1. Tertio, quia pendente confectione inuētarij nō pōt differri traditio rei relictæ, Balb. decis. 404. quam nota ad l. fi. §. donec, C. de iure delib. Quarto, quia legatum pium nutu factum valet, Capp. Thol. in dec. 89. Quinto, quia Sacerdos grauatus si absq; liberis decesserit, ad pias causas de bonis subiectis disponere potest; pulchre Boe. decis. 354. quam ad ornatum l. cū auus ff. de cōdit. & demonst. reponas, Sexto, quia Trebellianica nū detrahitur de relictis ad pias causas, Capp. Tholo. decis. 83. aliquid per de Frāc. in decis. 63. nu. 14. Septimo, quia rigor iuris non seruatur

tur

tur quando fit dispositio circa pias causas, Domini de Rot.dec.1.de donat. in antiq Octauo, quia census relictus Ecclesiæ ex temporis longitudine diminutus, debet augeri, & in pristinum statū reduci, Papon.lib.20.tit.6.arrest.4.& 5. Nono, quia legata pia debentur etiam hærede non adeunte, Franc.Marc.dec. 89.& Idem in decis.446.Balb.decis.39. Decimo, quia rupto testamento per natiuitatem posthumi debētur legata pia, Idem in decis.335.Vndecimo, quia piæ causæ fauor præualet liberis, Gayl.obser.119.lib.2.quando autem legatum dicatur pium, vide per Boer. decis. 94. Capp.Thol.decis.215. & quid in Confraternitate, vide Ioseph.Ludou.in decis.Perus.90.& 93.& Magon.decis.Lucan.19.

COLLECT. 1147.

In l.omnibus C.de testibus.

¶ Nullus testis idoneus in causa propria.

NVllus est idoneus testis in causa propria.h.d.de qua mat.licet scripsi in Collect 527.Nihilominus limita nouiter tripliciter, & primo in persona optimæ cōditionis, & famæ, atq; pluries deposuit in proprio facto, & sēper fuit reperta in ea veritas, vt late Egomet probo in decis.Curiæ Archiepiscopal. Neapol.133.Limita secundo in casu decis. Curiæ Roman. Collect. a Farinac. 354.vbi singulariter fuit decisum, quod testis de facto proprio deponens, si nullum interesse in negocio, super quo deponit, habet, admittitur; Limita tertio in casu decis.eiusd.630.vbi fuit dictum quod semper, quod non agitur de exoneratione alicuius, depositio in facto proprio admittitur.

COLLECT. 1148.

In c.postulasti de foro competenti.

¶ Præuentionis causæ per citationem.

QVod disponit, vt causa censeatur præuenta per citationem, & ita Affl.in decis.219. Gayl. obser.11.lib.1.& obser.74.eo.lib.verum, quæ concurrere debeant, vt per solam citationē dicatur causa præuenta, vide Franc.Marc.in decis. 100.p.2.Limita tamen, vt per citationem inualidā minime inducatur, vt censuit Rot. teste Crescent.in dec.2.de dolo, & contum. nec per solam informationem absque citatione, Franc.Marc.in decis.535.p.1. quemadmodum nec per citationem ad informandum, vt refert decisum Ann. sing.122.quam not.ad dictum Bal.in l. si libertus ff.de in ius vocando, Item ex actu nullo non inducitur præuentio iurisdictionis, nec per citationem, quando citatus fuit contumax in comparendo, Balb. in decis. 71. nec demum, quando aliquis est impeditus, vt refert decisum Gomez Leo in decis.22.

COLLECT. 1149.

In l.2.C.de re iudicata.

¶ Erroris calculi.

ERror calculi sentētiam non vitiat. h.d.Et propterea errore ī calculo commisso computa reuideri debent, Franc.Marc.in decis.441.& huiusmodi erroris retractatio potest peti etiā post longum tempus, vt decisum in proprijs terminis refert Iafred.in decis.122.quā nota ad tex.celebrem in l calculi error. ff de administr. rer.ad ciuit. pertinent. & quando executionem impediat, vide optim.decisio.Rot.Franciæ Papon.teste lib.15.tit.8.arrest.3.& Rot.Aueniomen.in decisio.120.Diuers.& huiusmodi exceptio potest opponi post calculū

vsq;

vsque ad sententiam vt decis.refert Sesse Rot.Arag. dec. 38. ac etiam poterit opponi,postquam partes facto calculo inter se,pepigerant,seque mutuis stipulationibus liberauerant Rot.Auenionen. decis.124.Diuers.

COLLECT. 1150.

In l.solet.ff.de offic.Proconsulis.

¶ Officialibus prohibitum munera accipere.

OFficialibus prohibetur munera,ac dona accipere.h.d. *L*imita,primo quando non intuitu officij, aliquid donaretur,quia tũc nõ procedit Reg. tex. nostri vt late Egomet in decis. Cur.Archiep Neap.191. *L*imita secundo in pulcherrimo casu dec. de Franch.493. vbi fuit dictum,quod pragmat. prohibens munerum acceptationẽ Officialibus sibi locum minime vendicat ex testamẽto quia bene permittitur præfatis aliquid capere,quam diligẽter nota ad ornatum tex.in l non dubium C. de testamentis; *L*imita tertio in osculentis, & poculentis, & quæ ista dicantur,videas Balb in decis. 22. quam nota text.in c. statutum §.insuper de rescriptis.

COLLECT. 1151.

Ad statutum Italiæ.

¶ Statuti Italici,quod stantibus masculis fæminæ non succedant.

PLuries scripsi in mat.huius statuti, Nunc hic addas,quod statutum excludens fæminas propter masculum valet,& est rationabile, tanquam factum causæ agnationis cõseruandę, Ios.Lud. decisi.Perus.21. quemadmodum valet excludens cognatos extantibus agnatis & an in illis hoc casu præferantur masculi agnati etiam in remotiori gradu existentibus, vide Thes. decis.37. Rot. Pedemon. Amplia primo in casu decis. Auenionẽ.84.vbi statuto cauẽte, quod extantibus filijs masculis, fœmiæ non succedant,si nepotes ex filio extẽt, etiã erit locus statuto; Amplia secũdo vt locum habeat etiam ab intestato,Cardin. Put.decis.38.lib.3.Amplia tertio cõprehendere etiam forenses exemplum in statuto Vrbis excludẽs fororẽ propter fratrem quia procedit etiam,vbi frater, & soror sunt forenses, Put.deci.29.lib. 2. Amplia quarto in casu decis. eiusdẽ 127.lib.3.vbi statutum excludens fęminam propter masculum in linea descendenti,& a successione Patris,& matris, excludit quoq; sororem a successione fratris per lineam transuersalem; Amplia quinto vt præfati masculi censeantur inuitati ad hæreditatem paternam, Guid.Pap.in decis.183.Nunc limita,& primo vbi fœmina nõ esset dotata,Ro. Perus.dec.21.& vt excludatur a successione per statutum an debeat esse dotata a Patre, vel a fratre,vide de Franch. decis 412.par.2. Limita secundo vt non intelligatur excludere fœminas a bonis existentibus extra territorium statuentis allegaui in alijs Collectaneis.Ios.Ludou.decis. Perus.86. nunc addo Put.in decis.351.lib.1.Maynard.decis.13.libro 3.Gayl.obseru.123.lib.1.Limita tertio, vt non intelligatur illas excludere, nisi solum a bonis dotantis,allegaui Thesa. decis.63.nunc addo Put.deci.284.lib.1. qui illus conclusionem limitat,quando statutũ vlterius procedit;Limita quarto in casu decis.eiusd.Put.143.li.2.vbi fuit dictum,quod quando filia,& descẽdentes ex ea excluduntur per statutũ quamdiu masculi supersunt mortua prius filia,& postea masculus; descendentes ex fœmina poterunt reintegrari; Limita quinto vt præfatum statutum intelligatur stãtibus masculis, qui patri succedant,alias fœminæ non excluduntur, Rubin.in dec.30 Sublimita si hæreditas iam fuerit delata,licet non addita,quia

tunc

tūc neptis ex masculo, excludere Amitam, de Franch. decis. 32. Limita sexto vt illam non excludat ab alimentis super bonis paternis, si aliunde sibi quęrere non valeret Balb. decis. 210. Limita septimo vt filia exclusa per statutū extante masculo non excluditur a nepte ex filio præmortuo, sed ambo æqualiter succedunt coll ata dote Gramat. decis. 63. Franc. Marc. dec. 544. & 545. non nulla alia in præsenti mat. videas per Viu. decis. 122. & Put. decis. 3. lib. 3. & 127. eod. lib.

COLLECT. 1152.

Super c. ad quæstionem de Simonia.

¶ Consuetudinis laudabilis aliquid exigendi pro collatione spiritualium.

RAtione laudabilis consuetudinis potest aliquid exigi pro collatione spiritualiū, hoc dicit; hinc est q possunt Clerici exigere a laicis prætextu consuetduinis aliquid temporale propter funera defunctorum, & erogationem sacramentorum, & talis consuetudo inducitur decennio, tamen sacramenta libere prius conferri debēt Cassad. decis. vnic. de consuetudin. hinc est quod nō est simonia dare spirituale minus principaliter ob temporale, nec e contra Sayr. decis. 9. de simonia, & ratio est quia causa minus principalis, & impulsiua simoniam non iuducunt. Idem in decisio. 10. eodem titu. hinc est quod legatū Ecclesiæ factū p sepultura valet Boer. dec. 176. & qualiter relictum pro funeralibus debeat moderari, & alia de pompa funeris, vide per Papon. lib. 20. titul. 8. arrest. 1. & num legatum factum Parocho cōtemplatione sepulturæ debeatur illi, si contingat testatorem mutasse voluntatem eligēdi alibi sepulturam, quod sic tenuit Idem Papon. libro 20. tit. 8. arrest. 5. expensæ autem funeris alicuius Prelati an fiāt de spoliis puta sepulchrum marmoreū vestes lugubres pro consanguineis, & seruitoribus illius videas distinctionem traditam per Capyc. decis. 84. Marta decisio. Ro. Pisanæ 82. & ad mat. expensarum funeralium videas solemnem deci. Ios. Lud. 78. Rot. Perus.

COLLECT. 1153.

Super c. quod sicut de maiorit. at. & obedien.

¶ *Personarum obligatarum ad Synodum prouinciale venire.*

HIc ponitur, qui ad Synodum, & prouinciale Concilium venire teneantur, Tu vero decisiue loquendo dicas primo Rectores parochialium nullius Diœcesis non coguntur accedere, Sayr. in decis. 11. de offic. ordina quamuis visitari poterunt ab Episcopo Cōc. Trident. sess. 24. cap. 9. de reformat. nec Episcopus legitime impeditus, quamuis per Procuratorē excusare se tenetur vt decidit Idem in decis. 10. eod. tit. coguntur tamen Abbates, Balb. in dec. 22. pro huius tamen mat. ornamēto ad duo animaduertere potestis, & primo num Cōcilium Prouinciale Archiepiscopū excommunicare possit, & decidit Idem Sayr. in affirmat. decis. 7. de offi. ordina. Secundo discrimē esse inter Concilium generale, & prouinciale, quia primum nihil statuere potest, Papa refragante, Prouinciale vero bene potest, pulchre Sayr. decis. 1. de his, quæ fiunt a prælat. sine consens. Capit.

COL-

COLLECT. 1154.

Super c.accedentibus, de excess. Prælat.

¶ Concessionis indulgentiarum & cognitionis causarum matrimonialium ordinis episcopalis.

CОncessio Indulgentiarum, & cognitio causarum matrimonialiũ sunt ordinis Episcopalis, h.d. & proptere a ad Prælatos inferiores nõ pertinẽt Anto. Faber in decis.17.C. de Episcopis & cleric. Limita primo in pulcherrimo casu decis. Ro. de qua per Farinac.100. vbi fuit dictũ, nostri tex. dispositionem non vendicare sibi locum in Prelatis inferioribus iura Episcopalia obtinẽtibus Limita secũdo qñ eis hæc cõpeterẽt iure speciali, seu in vim priuilegia, quia tunc præfatis existẽtibus possunt indulgentias concedere, & de causis matrimonialibus cognoscere, Rot. decis.4. de priuil in antiq quæ cõgruit tex nostro; Limita tertio vbi prefati inferiores Prelati hec omnia quesiuissent per prescriptionẽ, vt pulchre refert Decisũ Sayr. decis.2. de offi. deleg. quam not. ad tex. in c.auditis, de præscript. & ad mat. tex. nostri videas solemnem decis. Statilij Pacifici Rot. Rom. 34.

COLLECT. 1155.

Super c.ad nostram, il primo de iureiur.

¶ Notorium ex quibus inducatur, & an sufficiat illud allegare.

NOtorium nullum iudiciariũ ordinem requirit h.d. Sed quæstionis est, ex quibus notoriũ inducatur, dicas quod primo ex confessione in iudicio emanata, Rubin. decis.13. Balb. decis.51. aliquid per Gramat. decis. 36 Secundo ex actis iudicialibus. Capp. Tholosa decis.199 Rot. Genuen. decis.196. Verall. decis.325.p.1.num.6. Tertio notorium dicitur, quicquid in iudicio probatum, & dictum est, Egomet in decisio 11. per tex. in cap. cum olim de verb. significat. aliquid per Gramat. dec.36. Quarto ex Bullis Apostolicis & publicis instrumẽtis Balb. decis.51. Quinto facta a multis, vel maiori parte loci in quo allegãtur contigisse, dicuntur notoria, Mynsinge. obser.3. cent.6. & quando dicatur notorie factum, videas Capyc. decis.69. & quid sit notorium, & qualiter probetur vide Ios. Ludou. deci. Perus.67. Magon. Rot. Florentin. decis.47. Guid. Pap. decisio.477.

Nota tamẽ ad hanc mat. quod factũ sufficit esse notoriũ, licet Iudici ex processu non sit notoriũ, & sat est notoriũ allegare, Rubin decis.13. Capyc. decis. 54. Ios. Lud decis. Perus.67. tamẽ de necessitate notorium debet proponi, & allegari Domini de Rot. decisio.7. de appellat. in nou. Guid Pap. decis.121. Capyc cit. decis.54. Quod procedit si ille, qui debet allegare notorium est presẽs, alias secus, Lanfranchus Balb. dec. 238.

COLLECT. 1156.

Super l.a diuo pio, §. in venditione, ff. de re iudic.

¶ Executionis sententiæ.

POnit modum executionis sententiæ faciendæ, & primo in mobilibus, deinde in immobilibus; & demum in nominibus debitorum; Amplia primo vt alias facta exequutio, scilicet ordine præfato prætermisso sit ipso iure nulla, ita in Sacr. Consil. Neap. Decisum refert Afflict. in decisio.358. & ita pariter fuit in eo. Consil. Decisum in causa Comitis Caserte, & Creditorũ Ducis Adriæ in anno 1552. nã fuit annullata exequutio non seruato dicto ordine Secundum quod refert Vrsil. cit. dec.358. Amplia secundo in casu dec Ant. Fabr. 26.C. de exequut. rei iudic. vbi etiã non serua-

seruata statuti forma exequutio tenet; Amplia tertio in casu decis.eiusd.48.C. eod.titul.vbi exequutio aliter facta nullius dicitur momenti,etiam si negetur per creditorem vlla esse bona mobilia, quia omnimoda necessaria erit inquisitio; Limita nunc supra firmatam conclusionem,vt non procedat existente contrario vsu,ac stylo illius Tribunalis vt decis refert Guid.Pap.decis.281.Limita secundo de consuetudine Regni Franciæ,in qua mobilia, atque immobilia debitoris ad electionem creditoris capi possunt in causa iudicata, vt refert Id.Guid.Pap.deci.568.Limita tertio in casu decis.Rot Roman.de qua per Mohedan.decis.7.de sentent. & re iudicat. vbi fuit dictum,quod peruersio ordinis adhibita per exequutorem non inducit nullitatem , sed tantum iniustitiam ex qua decis.infero ad illam,Verall decis. 60.p ar.2.quod huiusmodi peruersio ratione iniustitię illatæ grauat partem,& propterea appellari poterit.

COLLECT. 1157.

In l.1.vbi Bar ff.ad l.Iuliam maiestatis.

¶ Cautionis de non offendendo.

QVādo aliquis timet offēdi potest a Iudice petere securitatē, & ita decisū refert Gui.Pap.in decis.418.Franc.Marc.decis.586.p.2. Amplia vt illa concessa pro eundo,cēsetur data etiam pro redeundo, Idem Guid. Pap.in cit.decis.418.Amplia secūdo vt Iudex ex officio possit condemnare ad præstandā cautionem de non offendendo,& quando hoc procedat,vide optimam decis.de Franch.in decis.359.p.2. Amplia tertio vt Dominus teneatur prętare subiecto suo,vt Decisum refert Io.Gall.decis.22.

COLLECT. 1158.

In l. Sabinus ff. communi diuidundo.

¶ Potestatis in re communi.

IN re communi inuito socio nō licet ædificare,& nouum opus,vel quicquā facere,ideo hac in re dicimus, meliorem cōditionem esse inhibentis,hinc infertur quod socius non potest facere fenestras in muro communi inuito socio,Ios. Lud.in decis. 58.& facit decisio Marc.24.Infertur secundo quod canale in re communi facere,si alteri nocet;nō licet,Idem Franc. Marc.in dec.497.Infertur tertio quod nec aquariū in muro communi facere quis poterit, licet possit coaclas,Franc Marc.in dec.460. par.2.Infertur quarto quod nec furnellum Idem in decis.483.p.2.

COLLECT. 1159.

Super c.cùm dilectus de arbitris.

¶ Reconuentionis prohibitæ coram arbitris.

COram arbitris recōuentio locum non habet. h. d. quemadmodum nec in causis summarijs,licet sit secus in Curia Pedemontana Osasc. in decis. 1. Limita primo quando vna causa esset summaria,alia vero plenaria, intellige quo ad effectum simultanei processus, Iafred in decisio.279. Item nec in causa appellationis admittitur reconuentio, Guid.Pap.in decis.436.Domini de Rot.decisio.1.de mutuis petitionibus, & ita pariter refert decisum,Balb. in decisio.65.Item nec in causa feudali intentata coram paribus Curiæ,intellige si de re non feudali in reconuentione tractatur,Mynsinger centur.1. obseru. 100. Item in causis exequutiuis. Caualca.in decis.28.de cōtractib. par. 2. numero 11.Item post sententiam de Franch.in

ch.in decis.376.a contrario sensu ponderatus.

COLLECT. 1160.

Super c.de caetero de re iudic.

¶ Executoris quod non cognoscat de viribus sententię.

EXequutor de viribus sententiæ nō cognoscit, concordat l. & si non cognitio C.de exequutione rei iudicat. *L*imita primo ī Iudice requisito in iuris subsidium quia potest cognoscere de viribus sententiæ per alterum Iudicem prolatæ Gui.*P*ap.in dec.23.& 574.Iafred.in dec.88. & Mynsing.obser. 69. cen.3. Limita secundo in casu Bellam. in dec.21.vbi fuit dictum,quod exequutor disputans de exequutione sententię admittit exceptionem fraudis quam no. ad tex.celebrem in c.de cætero. de sen. & re iudic.*L*imita tertio in exceptione diminutionis pensionis;Egomet in decis.Cur.Archiep.Ncap.29.

COLLECT. 1161.

Super l.vacantia C.de bonis vacantibus lib.11.

¶ Vacantium fiscalium,& priuatorum Principis.

VAcantia bona,fisco deferuntur.h. d.Et quæ requirantur vt bona dicantur vacantia,ita vt fisco incorporari valeant, ponit *F*ranc.Marc.in dec. 31. & 92. & differunt præfata bona a patrimonio Principis,quod est duplex videlicet fiscalium,& rerū priuatarū,vt refert Decisum,Idem Frāc.Marc in dec.338. & non possunt alienari,vt est dec. Papon.in terminis lib.5.titulo 10.arrest.7.

COLLECT. 1162.

Super glos.in l.cum plures ff.de administrat.tutor.

¶ Alimentorum præstandorum quando a fratre fratri.

FRater non tenetur alere fratrē, aut sororem h.d.Limita primo in casu decis.Affl. 11 vbi frater tenetur alere sororem petentem legitimam, sicut in filio Religioso,Franc.Marc. in decisio. 127.*A*mplia hanc limitationem procedere pariter in fratris hærede, pulchre de Franc.in decis. 178. Limita secundo si frater esset inops, quia tunc frater tenetur alere fratrem, & sorores inopes, Guid.*P*ap.in decis.439 ad quam etiam vide Franc.Marc.in dec. 225.p.2.*L*imita tertio,vbi frater egisset contra fratrē petitione hæreditatis, quia tunc debet habere alimenta, & expensas a fratre possessore hæreditatis lite pendēte,Domini de Ro.ī dec.20.de arbitris in nou. & ita pariter refert decisū Veral.in dec. 20.p.2.Limita quarto, vt frater teneatur alere sororem,etiam ex alio Patre natā, Boer.in decis.129.Thes.in decis.192.

COLLECT. 1163.

Super clausfine retardatione solutionis pensionis.

¶ Clausulæ sine retardatione solutionis pensionis.

CLausula hęc nonnullos habet effectus,quorum primus est,quod tribuit iurisdictionem conditionalem, & operatur,quod Iudex non possit valide procedere in negocio principali, nisi prius soluta pensione,Put.decis.29. lib. 1.Ioan.Paul.decis.61. & fuit dictum in causa Vercellē.Pēsionis 29.Maij 1589. coram Platto; Amplia vt etiam operetur,quod lite pendente pensio sit soluēda,Balb.decis.22. Amplia secundo etiā

quod

quod ex actis constet de nullitate pensionis, Io. Paul. cit. decis. 61. ad hoc tamē vt clausula hæc suos operetur effectus, necesse est, vt cōstet de reseruatione pēsionis, & quod adsit quasi possessio exigendi, Rot. diuers. decis. 212. lib. 2. & fuit dictum in vna Tarraconen. Pensionis 4. Decembris 1591. coram Gipsio; Hinc est, quod mandatum de manutenendo, non datur ei, qui nō est in quasi possessionem exigendi pensionem, Farinac. in decis. 681. quemadmodum non operatur quando constat de vitio, seu nullitate pēsionis, ex ventre literarum, & de nō iure pensionarij, Cassad. decis. 10. de rescrip. Achill. de Grass. decis. 4. eod. tit. Rot. decis. 310. diuers. p. 1. Cæsar de Grass. decis. 8. nu. 13. de re iudic. & Rot. dec. 349. par. 1. Diuers. & fuit dictū in vna Salamantina, Pensionis, 1596. coram Blanchetto; Limita quando aliunde posset contrariū probari, Card. Put. decis. 34. lib. 1. Rot. diuers. decis. 301. p. 1. Limita secundo, qñ adesset quasi possessio exigendi, Card. Put. decis. 145. Secundus effectus huius claus. est, quia stante hac claus. sententia lata non prius soluta pensione est nulla, Put. decis. 19 lib. 2. & fuit dictum in vna Vercellen. Pensionis 29. Maij, & 15. Iunij 1587. coram Platto; Tertius effectus, quia si adijcitur in cōmissione appellationis præseruat iurisdictionem Iudicis, a quo, vt in futurum possit cogere titularem absolutionem, Rot. decis. 641. p. 1. Cæsar de Grass. decis. 3. de re iudic. Quartus, quia censetur in qualibet commissione repetita. Bellam. decis. 41 & decis. 526. Cassad. decis. 8. de rescrip Ptolomeus deci. 30. Rot Diuers. decis. 321. & fuit dictū in vna Nouarien. Decimarum 11 Decembris 1573.

COLLECT. 1164.

Super l. fi. C. de pignor. actione.

¶ *Fructuū pignoris in sortem cōputandorū a creditore, et quando non.*

FRuctus rei pignoratæ extenuāt sortem. h. d. & ita decidit Osasc. decis. 115. Fran. Marc. deci. 167. p. 2. Rot. Genuen. decis. 4. Afflict. decisio. 373. Amplia, vt non valeat pactum in contrarium, Thes. decis. 78. Limita quando ex pacto lucratur, Guid. Pap. in decis. 432. Mynsing obseru. 71. cent. 6. Limita secundo in dote, Balb. in decis. 29. quam not. ad tex. in c. conquestus de vsuris.

COLLECT. 1165.

Super l. iubemus; C. ad Velleianum.

¶ Clausularū generaliū secundū naturā actus restringendarum.

CLausulæ quantūuis generales sūt intelligendæ, & restringendæ secūdum naturam actus, super quo interponuntur; Intelligas primo locū habere quādo præcedit clausula specialis, & post subsequitur generalis. nam tunc restringitur ad specificata, secus si alia clausula æque generalis præcedat, tūc enim non restringitur, sed vnaquæque suum effectum operatur, Balb. dec. 348 Intelligas secundo in casu Rot. decis. 18 de præben. in nouis, vbi fuit dictum, quod clausula generalis posita post specificata restringitur ad præcedentia narrata, quando restringi potest, salua præcedentia recti sermonis; Hinc fit, quod clausula generalis non restringit quando post expressionem generis sequitur enumeratio specierum, quia species dicuntur expressæ causa demōstrationis, & maioris declarationis, non autem restrictionis, Rot. Diuers. decis. 189 lib 1. & decis. 338. par. 2. aliquid per Afflict. decis. 106. præsertim, quando specierum enumeratio respicit actum ligandi

gandi, Rot. decis. 189. part. 3. ad mat. huius clauf. vide aliquid per Guid. Pap. decis. 503. Afflict. decis. 106. num. 8. & seq. Cassa. decis. 5. de reseruationibus.

COLLECT. 1166.

Super c. non putamus de consuetud. in sexto.

¶ Appellationis prohibitæ a vicarii sententia ad episcopum.

A Sententia Vicarij non appellatur ad Episcopum. h.d. Amplia etiam consuetudine in contrarium existente, Balb. in decis. 22. Nūc limita, & primo ut non procedat in Vicario foraneo, quia cū habeat delegatam iurisdictionem, non facit idem Tribunal cum Episcopo, put in terminis decidit Rot. Diuers. decis. 297. p. 2. quam reponas ad glos. celeb. in clem. & si generalis, in vers. foraneus, de rescript. Limita secundo in casu notabili dec. Rot. 3. de offic. Vicarij in nouis, vbi fuit dictū, quod a sententia delegati Vicarii poterit appellari ad Episcopū; Limita tertio quādo procederetur per viam nullitatis, & querimoniæ, quia prohibitus cognoscere de causa appellationis, non censetur prohibitus de causa nullitatis, Caualc. decis. 12. p. 1. & facit dec. Annæ. 83. per glo. in c. 1. de offic. leg. Limita quarto in pulcherrimo casu decis. Put. 503. par. 2. vbi fuit decisum, quod illud, quod dicitur in c. 2. de consuetud. in sexto, quod a sententia Vicarii non licet appellari ad Episcopum, cum idem sit Tribunal, procedit quando appellatur a sententia diffinitiua, secus si ab interlocutoria, & ratio est secundum Maynard. decis. 90. lib. 2. quia sicut idem Vicarius potest suam interlocutoriam reuocare ita & Episcopus; Limita quinto a speciali delegato Episcopi, quia potest ad ipsum Episcopum appellari, eadem Rot. decis. 7. de offic. Vicarii in nouis; Limita sexto, vt possit supplicari Episcopo a sententia Vicarii, vt pulchre distinguendo refert decisum Cappell. Tholos. decis. 479.

COLLECT. 1167.

Super l. neminem C. de exhibend. reis.

¶ Carcerationis aliquando permissæ.

CArcerati quis regulariter non debet, nisi conuictus fuerit. h.d. cum notatis per DD. Amplia primo, vt in causa pecuniaria, siue pro debito ciuili, debitor carcerari non debet, Gayl. obser. 26. lib. 1. Limita contra suspectum de fuga, Ioseph. Ludou. decis. Perus. 41. Franc. Marc. in decis. 910. quam limitationem Amplia, vt etiam a Iudice incō petenti capi valeat, Mynsing cent. 2. obseru 65. Amplia secundo, vt nec carcerari quis possit, nisi Iudicis præcesserit mandatum, Papon. lib. 18 tit. 5 arrest. 7. Amplia tertio, vt nec mulier honesta, vt decisum refert Idem Papon. lib. 18. tit. 5. arrest. 15. Guid. Pap. in decisi. 256. Ioan. Gall. in decisio. 99. & 393. Diuers. Amplia quarto, vt nec clericus, nisi pro graui delicto, Gomez Leo in decis. 14. Diuers. quam not ad text. in cap. si clericos de senten. excommunica. in sexto; Amplia quinto, vt nec Doctores, siue Medici actu legentes, siue matriculati, quod intellige pro debitis ciuilibus, secus in aliis, nisi essent Aduocati. Ioseph Lud. in decis. Lucen 6. Amplia sexto, vt nec mulier prægnans, vt decisum refert Papon. lib. 24. tit 3. arrest. 3. & 4. quam nota ad ornatū tex. in l. prægnātis ff. de pœnis; Amplia septimo, vt quis priuatū carcerem tenere bene prohibetur, ita decisum refert cum limitat. Anto. Faber in decisio. 1. C. de priuatis carcerib. Amplia octauo, vt nec Rusticus agrum laborans, Gomez Leo in deci. 22 par. 2.

O Di-

ex parte de accusat. Quinto Vassallus Baronem, Maynard. decis. 21. lib. 3. & contraueniens, qua pœna puniatur, videas Mynsing. obseru. 92. cent. 4. Sexto libertus patronum, Capyc. decis. 56. Septimo Filius Patrem, Idem cit. deci. 56. Guid. Pap. decisio. 221. bene verum est, quod si filius omissa venia supplicauerit Principi contra Patrem, vel Auum, Princeps committendo causam, videtur dispensare, Balb. decis. 25. licet regulariter venia in primis impetranda est ab eis, qui parentes conuenire intendũt, & inter Patrem, & Filium ipsa venia petita potest esse iudicium, Magon. decis. Lucan. 73.

COLLECT. 1171.

Ad Rub. de Baptismo.

¶ Baptismi conditionalis, & filiorum hebrꝫorum baptizandorum parentibus inuitis nec ne.

NOta generaliter nonnulla pro huius Rubricæ generali intelligentia, quod si dubitatur, an quis sit baptizatus poterit baptizari sub illa consueta clausula si tu es baptizatus, &c. de qua in cap. 1. de baptismo, & ita nos decidimus in Cur. Archiepiscop. Neapol. Egomet in decis. 91. in causa delli Mori di Spagna, ab ijsdem Regnis expulsorum & an filij Hebræorum baptizari possint parentibus inuitis, videas solemnem decis. Affl. 151. & de triplici specie baptismi vide Franc. Marc. in dec. 949. & an infans pro parte natus possit baptizari a laico, vel a fœmina, videas Cappell. Thol. in decis. 156.

COLLECT. 1172.

In l. fi. ff. rem ratam haberi.

¶ Retrotractionis non faciendæ in præiudicium tertij.

REtrotractio locum non habet, vbi extrema deficiunt. h. d. Intellige primo, vt huiusmodi retrotractio nõ fit nisi per fictionem, & actio non operatur, nisi manente æquitate, Cassad. dec. 3. de præb. nec similiter procedit in prꝫiudicium tertij, cui medio tempore ius quæsitum est, Magon. dec. Lucen. 12. & ita decidit etiam Peguer. in decis. 48. & Ro. Auenion. de Laurent. teste in dec. 8. Intellige secundo in conditione causali, vel mista, secus autem in potestatiua, quꝫ non rotrotrahitur, Balb. in deci. 90. quam nota ad tex. in l. qui balneum, & l. potior ff. qui potiores in pignore; Intellige tertio in casu decis. Affl. 287.

COLLECT. 1173.

Super l. vnica C. de plus petitionibus.

¶ *Pœnꝫ* plus petentis.

AD ornatum huius text. qui infligit pœnas plus petẽtibus; Nota quod creditor petens plus debito, ad hoc, vt debitum amittat, quatuor concurrere debent, de quibus vide per Capycium decisio. 49. Ioseph. Ludo decisio. 51. immo petens plus, & probanda solum in parte, debet obtinere pro illa parte probata, Guid. Pap. decisio 27. Balb. decisio. 49. & actor petens multa bona in libello, & probanda pro tertia tantummodo debet condemnari reo in omnibus expensis, Maynard. decisio. 23. Sed quid si petierit centum, & probauerit solum quinquaginta, videas Guid. Pap. decisio. 28. Boer. decision. 74. Surd. decisione 70. Nec dictio circa excusat

actorem a pluri petitione, Rauden. decis. 30. & ratio est secundum Guid. Pap. in decis. 290. quia petitio debet esse certa, & illa dictio est icerta, nec reo, a quo plus debito petitum est, licet totum negare, sed verum confiteri tenetur, Ios. Lud. decis. Perus. 51. alias incideret in periurium, Papon. libro 8. tit. 1. arrest. 2. Nota secundo quod ad hoc, vt plus debito petens, excusetur, praxis est, vt apponat claus. saluo iure superflui, addendi, & diminuendi, vt in simili in materia expressionis veri valoris, in beneficialibus, Crescent. decis. 7. de rescriptis, aliquid per Ios. Lud. in cit. decis. 51. Sed an in ead incidat pœna is, qui solutum debitum, petit, responde, quod incidit in pœna stellionatus, vt testatur Mago. Rot. Florentin. decis. 88. quam ad l. 1. de crimine Stellionatus ponas, sed quando plus repetitum est, quis debet expensas soluere licet debitor nō fateatur partem debiti, vide Rot. Auenionen. decis. 33. & ad mat. huius tex. ac de eius pęna vide Thess. decis. 331. Papon. libro 8. tit. 1. arrest. 2.

COLLECT. 1174.
Super c. ego en de iureiuran.

¶ Iuramenti ab Episcopo præstandi famæ.

Ponit formam iuramenti deferendi per Episcopū, & inter cætera iurare debet se non alienare bona Ecclesiæ Romano Pontifice incōsulto, quod quidem iuramentū præsumitur præstitum ab ipso Episcopo quamuis de eo nō cōstet, Crescent decis. 2. de iureiur. & ratio est, quia præsumitur præstitum, quod præstari est consuetum Balb. in dec. 39. licet alienatio vtilis Ecclesiæ facta a Prælato, qui iurauit non alienare, valet, quamuis ipse sit periurus, Idem Crescent. in decis. 3. de iureiuran.

COLLECT. 1175.
Super l. fi. C. de Donat. caus. mort.

¶ Donationis causa mortis solēnitatis.

In Donatione causa mortis quinque testes requiruntur. h. d. & non prosunt si essent singulares, de Franch in decis. 699. Limita primo inter liberos, Hartamannus in decis. 99. Limita secundo ad reuocationem donationis causa mortis, quia duo etiam sufficiunt Franc. Marc. in deci. 485. & aliquid per Osasc. in decis. 53. nu. 6. & vltra numerū quinque testium in donatione causa mortis requiritur secundo præsentia donatarij nec valet facta absenti, nisi præcedente notarij stipulatione, Capyc. in decis. 73. Guid. Pap. in decis. 222. Papon. libro 11. tit. 1. arrest. 2.

COLLECT. 1176.
Ad Bar. in l. 1. §. quę onerandę, ff. quar. rer. actio non detur.

¶ Metus reuerentialis.

Loquitur de metu reuerentiali, pro cuius mat. ornatu duo vidēda sūt primo ex quibus inducatur metus reuerentialis, secundo num sit legitima causa rescindendi contractum, & dicas primo quod nō præsumitur ex sola maioris præsentia, Egomet in decis. Cur. Archiep. Neapol. 57. quam reponas ad ornatum tex. in l ad inuidiam C. de ijs, quę vi, metusque causa, Item in fratre non datur, ita vt ex sola ipsius reuerētia possit actus rescindi, Capyc. in decisio. 159. nu. 34. In matre vero bene habetur metus reuerentialis, Rubin. in decisio. 22. quemadmodum etiam in patruo, Balb. in decisio. 90. & in nuro respectu soceri quod detur late scribo in decis 17 quēadmodum etiam Episcopo habetur, Faber in decis. fin. C de Sacrosanc. Eccles.

quam

quam not. ad Abba. in cap. contingit de sent. excommunic. In Patre etiam, Afflict. decis. 69. Item præceptum Principis, Seraph. decisio. 618. Dicas secundo quod metus reuerentialis de per se non est sufficiens ad actus rescissionem, Afflict. deci. 69. quemadmodum verus metus, Idem decis. 246. Boer. decis. 100. aliquid per Gramat. decis. 18. Capyc. deci. 94. Ios. Lud. decis. Lucan. 18 sed aliquibus etiam additis, puta verbera, minæ, & his similia sufficit ad contractus inualiditatem.

COLLECT. 1177.

In §. 1. Instit. de litterar. obligat.

¶ Exceptionis non numeratæ pecuniæ.

VLtra notata in Collect. super l. in contractibus C. de except. nō numerat pec. Addas hic nonnulla alia, ex quibus præfata exceptio cessat, prout primo geminata confessio, Afflict. dec. 110. Cappell. Tholos. decis. 375. Grama. dec. 103. & ratio est quia geminatio arguit validitatem actus, qui geritur. Osasc. decis. 39. Secundo in casu decis. Affl. 105. vbi confessioni per duos testes probatæ standū est: Cessat Tertio vbi quis debitum agnouisset ex interuallo, Card. Put. decis. 128. lib. 2. agnoscere autem dicitur, quis soluit partem debiti, Magon. decis. Lucan. 24. & Ego ipse in decis. 22 Cur. Archiep. Neapo. Sed non ob id cogitur soluere aliam partem debiti, Idē Magon. decis. 143. Rot. Florenti. Cessat Quarto elapso biennio, Guid. Pap. dec. 92. Limita de iure Canonico quo iure creditur etiam post 30. dies, & etiā perpetuo poterit hanc exceptionem opponere, Cappell. Tholos. dec. 419. licet huiusmodi exceptio non impediat litis cō testationem Ead. Cappel. decis. 187. Cessat Quinto si ei fuit renunciatum, Ead. Cappell. decis. 185 Intellige quando renuncians iurauit nunquam cōtrauenire, secus esset si cōfessus fuisset, pecuniā recepisse, & iurauit illam reddere, Rot. Genuæ. decis 26. Mohed. decis. 285 Cessat Sexto aduersus Thesaurarij quietationem Franc. Marc. decis 303. parte 1. Cessat septimo in casu decis Put. 428. libro 2. vbi exceptio nō numeratæ pecuniæ non potest ad delegatum opponi, Animaduertas tamen ad veram huius mat. praxim, Primo quod excipiens nō numerata pecunia contra obligationē in forma Cameræ tenetur id probare, non obtenta absolutione iuramēti, Mohedan. decisio. 31. & 80. Secundo quod huiusmodi exceptio cessat, quando in instrumento iuratum fuerit, omnia & singula esse vera Rubin. decis. 6. aliquid per Gramat. deci. 103. alias simplex cōfessio quantitatis iurata non tollit hanc exceptionem, Osasc. in decis. 134. Tertio quod debitor conuictus super chyrographo lapso biennio dato ad proponendam exceptionem non numeratæ pecuniæ non potest compellere actorē ad iurandum, quod fuerint pecunię numeratæ, Capyc. deci. 15. Franc Marc. decis. 698. Papo. lib. 9. tit. 6. arrest 20 Balb. decis. 17. Maynard. decis 22. lib. 3. Quarto quod confessio facta in instrumēto, & verba accepisse, & habuisse fauore liberationis inducunt liberationem post 30. dies, Afflict. decis. 94. Rot. Genuæ decis. 26. cui confessioni si per duos testes probaretur, regulariter est standum Afflict. decis. 105. & nū confessio facta in epistola præiudicet etiam inter absētes vide Franc. Marc. decisio. 904. par. 2. & aliquid per Rot. Genuæ decis. 37.

COLLECT. 1178.
Super l.1.§.1.ff.de quaest.

¶ Confessionis qualificatæ, an illa possit pro parte acceptari, & pro parte non.

CONfessio facta in tormentis, vel metu tormentorum non præiudicat, nisi constiterit de perseuerantia. h. d. decidit Guid.Pap.decisio.359.Franc. Marc.decis.916.immo necesse est etiam cõstare de ratificatione facta extra tormenta, sed qualiter, & vbi debeat fieri ratificatio tradit Balb.decis.160. vera tamen praxis est, vt reus ad perseuerãdũ in confessione facta in tormẽtis debet adduci apud acta, vel apud alium locũ publicum extra conspectum torturæ, Guid.Pap.decis 339. alias confessio facta, & illius ratificatio erit nulla, Rot. Collect. a Farinac. decisio.111. & debet constare etiam de perseuerãtia interueniente per interuallum temporis vnius diei naturalis post torturã, Frãc. Marc. decis.155.p.2.Papon.lib.24.tit.9. arrest. 9.Matth.Coler. Rot. Germaniæ decis. 100.& reuocatio confessionis facta per inquisitũ in loco ratificationis, nihil ei prodest Boer.deci 90.& ratio videtur esse, quia confessio in tormentis facta præcedente aliquo indicio, si reuocetur adhuc semiplene probat Grãmat.decis. 72.licet perseuerãtia in loco ratificationis plurium coadiuuet confessioni alias nullæ, Franc Marc.decis.283. Limita in deci.Balb.22.vbi confessio emanata sine indicijs, licet ratificetur non tamen præiudicat cõfitenti, vt ex illa possit condemnari, Mynsing.obser.23.cẽt. 5.quod amplia etiam, quod post talem cõfessionem superuenerint indicia pulchre Boer.decis.259.& quando hoc locum habeat, videas decis. Rot. Auenionen.138 Nota tamen ad praxim huius mat quod reus si ad torturæ locũ confiteatur, talis cõfessio non dicitur facta in tormentis, sed formidine tormentorum, Franc.Marc.decis.516.

COLLECT. 1179.
Super Articulo pensionis.

¶ Pensionis.

IN mat. pensionis animaduerto hic nonnulla magis ad praxim conducẽtia & primo quod pro pensione competit actio personalis, & hypothecaria cõtra successorem, Guid.Pap deci.577. Verall.decis.302.p.2.& Decis.13. p. 1. Io.Paul.dec.89.& ratio est quia successor acceptando beneficium pensione grauatum videtur quasi contrahere, & obligare se ad onera imposita, Bellam. decis.13.& fuit dictum in vna Mediolanen.pensionis 13.Iunij 1589. coram Seraphino, Secundo quod pẽsionis excessiuitatem probare tenetur agens ad annullationem pensionis Verall.dec.299. p.2.& decis.329.par.3.Bellam. decisio. 470.Thoming.deci.23.ex regula, quod alleganti beneficium esse minoris redditus, incumbit onus probandi, Medices decis.34.Cancer variarum Resolu. cap. 23.& ita pluries Rot. decidisse testatur Farin.in suis recollect. dec. 689. quam conclusionem intelligas tantummodo procedere in possessorio, non autem in petitorio ex deci Bellam.90.Tertio notandum quod ad probationem valoris attenditur tempus quinque annorum ante, & quinque post Seraphin decisio. 1340.Sarnen.decis.23.& huiusmodi valor beneficij probandus est de tempore prouisionis, & non sufficit probare de antiquo tempore Verall.decis.330.p.3. Statil.Pacificus decis.35.& ideo fuit decisum in vna Ariminen.Pensionis.12.Iunij 1593.coram Pamphilio. Notandum quarto, quod impositione pẽsionis tres claus. adijci possũt, prima dũmodo remaneant ducati mille pro Episcopo, secunda

cunda super Parochialibus Ecclesijs dū modo remaneant centum pro Rectore Idem in decis.692.quam nota ad Cōc. Trid.sess.24.c.13.Tertia in beneficialibus dummodo pensio medietatem fructuum non excedat,Thomas Triuis.decis.2.p.2.

COLLECT. 1180.

In l.si in seruum.§.si iudex,ff. de arbit.

¶ Compromissi prohibiti regulariter in ordinarium.

AD hunc tex in quo dubitatur,si in Iudicem ordinarium compromitti possit,videas Anton. Fabr. decisio. 2. C.de arbitris, vbi refert Senatum decidisse non posse in eos,tanquam in arbitros iuris, sed vt in arbitratores, quam sententiam nonnullæ Rotæ Italiæ sequutæ fuerunt,prout Vercellen. testatur Iafred.Balb.decisio.11.testatur etiam Magon.decis. Lucens. 29. & ita pariter tentum fuisse in Prætorio Delphinali refert Guid.Pap.in decis.69.

COLLECT. 1181.

In l.1.§ si plures ff. de exercitat. action.

¶ Nullitatis actuum faciendorum cum alterius consensu ex defectu illius consensus.

QVādo aliquid fieri debet cum cōsensu alterius actus dicitur nullū ipso iure si fiat absq; illo, hinc infert Cassad.decisio.3.num.3.& seq.de priuil.quod collatio beneficij,quæ fieri debet cum alterius consensu,libera dici non potest,cum requirat pro forma cōsensum ipsum,vt ad idem voluit Caputaquen.decis.397.par.1. Secundo inferri potest ad decision.Cardin.Pute.102. vbi literæ expectatiuæ ad collationem Abbatis,non facta mentione consensus per alterum collationi præstando nō tenet,quicquid tenuit Rot.decisio.10. de præbend.in antiq.Bisignett.decis.2.eodem tit.quę illatio ansam præbet disputandi quæstionem an sufficiat,si præstetur consensus tacitus, vel si necessarius expressus,quando actus debet expediri cum illo,respondeo distinguēdo, quod aut lex declarat,quod consensus debet esse expressus,& tunc non sufficit tacitus,Rota decisio.15.de offic.delega.aut non fit mentio de expresso,& tunc similiter requiritur expressus, quando est pro forma,Verall.decis.82.par. 3. alias secus, Put. decisio. 282. libro 3. & aliquid per eundem decis.100. libro 2. decis.181 190.libro 3. Rot.decisio. 16. de renunciatio.in antiq.& decis. 788. 811. part.1. diuers. ex quibus autem modis inducatur tacitus,vel expressus consensus;de tacito videas Caputaquen. decisio.212.& decis.216.par.1. vbi fuit conclusum,quod eo ipso, quod Capitulum recipit litteras prouisionis factę ab Episcopo,& prouisum admisit, tunc censetur tacite consensisse, facit idem Caputaquens.decis. 81.part. 3. & plene per Rotam decis.811. part.1. diuers. Adde quod eo ipso,quod quis patitur,& non contradicit, tacite consentire videtur, Caputaquen.decisio.216.p.1. Put. dec. 181.lib 3.& Rot decis.16. de renunciatio.in antiq.per Regul. qui tacet de regul.iur.in sexto, immo etiam qui contradicit; si non appellat dicitur tacite consentire,Balb. decisio. 504. Secundo quæri potest an consensus possit sequi, & sit validus actus,perinde ac si a principio interuenirer,Afflict decis. 180.refert Sacr. Consil. decidisse, consensum posse adhiberi post actum, & illum validare, ad idem expenditur Rot. decis. 11 & 17.de Iurepatron. in antiq. & decisio.3.in fin.de confessis in nouis, aliquid per Achil.de Graff.decis.15.& 16. de præbend.Limita si consensus requiratur pro forma,quia tunc si non concurrit in ipso actu,dicitur nullus actus,

& quamuis postea consensus sequatur, non conualescit, Mohedan. decis. 12. de renunciat. aliquid per Caputaquen. decis. 52. par. 2. & decis. 153. p. 2. deci. 115. decis. 211. exemplificari potest huiusmodi limitatio per decis. Put. 153. lib. 2. vbi fuit conclusum, quod consensus requisitus pro validitate collationis est præstãdus de tempore vacationis, & non ante quia ibi consensus erat pro forma, vt voluit decis. Pedemont. 165. Quæro tertio num si ille, qui debet præstare consensum, consentire recuset, possit compelli? respondeo, quod tunc potest adiri Superior, vt mandet consentire, aut in eius cõtumacia ipse Superior loco eiusd. consensum præstabit, Balb. decis. 93. Quæri potest quarto nũ si actus, super quo fuit primo præstitus consensus, fuit nullus tenetur de nouo præstare cõsensum affirmat. Put. decis. 258. lib. 3. pari. n. sunt non præstare consensum, vel inutiliter præstare Idem in decis. 260. lib. 2. Caputaquen. decis. 54. p. 2. Quero quinto nũ licentia debet pariter præcedere actum quemadmodum consensus affirmatiue tenuit Rot. decis. 47. p. 1. diuers. & facit decis. Caputaquen. 258. p. 3. per quam fuit resolutum esse nullum testamentũ vnius Card. ante licentiã cõditũ, nec validatum fuisse per licentiam subsequutam; An autẽ differat consensus a consilio videas Balb. decis. 23. ex qua fuit certa illa anceps quæstio an de iure communi possit Episcopus corrigere capitulares cum solo consilio capituli, vel sit necessarius consensus, de qua videas plene per Put. decis. 92. lib. 3. per Achil. de Grass. decisio. 2. de offic. ordinar. & per Moheda. decis. 2. de foro competen. vbi fuit firmata conclusio, esse necessarium consensum capituli.

COLLECT. 1182.

Super l. fin. C. si ex falsis instrumentis.

¶ Restitutionis in integrum ad impediendam sententiæ executionem.

RESTITUTIO in integrum impedit exequutionem sententiæ, hoc dicit limita vt non procedat, quando exequutio erat iam cœpta, Cardin. Put. decisio. 10. de restitutione in integrum, & Idem in decis. 285. lib. 2. & fuit resolutum in causa Cartaginen. 18. Decembris 1587. coram Bubalo, & in causa Burgen. Decimarum de Scalante 28. Octobr. 1586. coram eodem, & alias sæpe, & in proprijs terminis est decis. Rot. Siciliæ, de qua per Mastril. 30. ad cuius mater. vide Rot. Diuers. decis. 446. libro primo, Magon. decisio. 133. Milanen. decis. 11. libro secundo, Cardin. Put. decisio. 446. libro 2.

COLLECT. 1183.

In l. si constat C. de compensat.

¶ Compensationis faciendæ non ipso iure, sed ope exceptionis.

COMPENSATIO non fit ipso iure, sed ita demum si opponatur. h. d. Limita tamen quando fieret de debito liquido ad liquidum, tunc fit ipso iure & actionem extinguit, Afflict. decis. 121. & Iudici necessitas ad compensandum est imposita, ideo ex officio debet facere compensationem, licet illi sit renunciatum, Rot. Genuæ in decisio. 34. licet regulariter, quod non fiat ipso iure, tenuit Mohedan. decisio. 8. Beninten. in decisio. 37. & nisi opponatur ab homine, Rot. Genuæ, in decis. 37. Domini de Rot. in decisio. 2. de appellatio. in antiq.

COL-

COLLECT. 1184.

Super c.1.de rescript. in 6.

¶ Rescripti impetrati ab excommunicato nullitatis.

RESscriptum impetratum ab excommunicato est ipso iure nullum hoc dicit; Limita primo in rescripto gratioso, non autem ad litem, quia textus de eo, qui est ad litem tantum loquitur, Balb.decis.29. Limita secundo in casu decis. Verall.90. par.1. vbi fuit dictum, quod text.iste locum sibi non vẽdicat, quando excommunicatus impetrãs rescriptum, illud præsẽtasset Auditori Rotæ, & ratio est, quia Auditores Rotæ habent ordinariam iurisdictionem, vt refert Decisum Rot.decis.13.de probationibus in antiquis; Limita tertio si excommunicatus esset absolutus Egomet in decis.Cur.Archiepiscopalis Neapolitanæ 22.

COLLECT. 1185.

Super l.doli mali exceptio ff. de nouat.

¶ Exceptionis obstantis deleganti quando obsit delegatario.

EXceptio, quæ obstat deleganti, nõ nocet ei, cui facta est delegatio, h. d. Ex quo infero primo ad pulchram decis. Afflict. 74. vbi fuit dictum quod exceptio declinatoria fori, quæ obstat deleganti, non obstat ei, cui facta est delegatio, Infero secundo ad decis.meam Cur.Archiepiscop.Neapolitana.29.vbi fuit dictum quod nec exceptio pacti de non petendo, quæ poterat obijci deleganti, obstet delegato, sed nõ agenti iure cessionis obstet exceptio compensationis, videas pulchras decisiones Affl. 163.& Thes.Rot Pedemont.221.

COLLECT. 1186.

Super clau∫.codicillari.

¶ Clausulæ codicillaris.

CLausula codicillaris habet in iure nonnullos effectus vltra reportata in collectanea super l.1.ff.de iure codicillorum, primus effectus est, quia quando testamentum est nullum ratione præteritionis, & adest claus.codicillaris, proximiores censentur esse rogati de restituendo hęreditatem hęredi scripto, & tunc filius detrahit solummodo legitimam, Guid.Pap.decisio.52. Cap. pell.Tholos.decis.456. Secundo quia operatur, quod substitutio directa trahatur ad fideicommissariam, Francisc. Marc.decis.172.p 2. Tertius quia substitutio facta pagano post pubertatem substinetur in vim fideicommissi quando adest claus.codicillaris, Capp.Tholos.citat.decisio.456 Quartus operatur quod caducata institutione per mortẽ instituti, habeat locum substitutio facta si sine liberis decesserit, Vincent. de Franch.decis.156. Quintus substinet testamentũ nullum in vim codicillorum Rot.decis.4.par.1.Diuers.quod amplia procedere etiã si testamentum esset nullum ex omni causa Mainard.decisi.43. Ios Lud.decis.Perusin.118.in nonnullis tamen casibus nil operatur, & primo quando est quæstio voluntatis Balb.decis.29.Ios.Lud.cit.decis.118.item posthumo præterito, Put.decis.234.libro 2. Gayl.obseru.114 lib.2. quod intelligas quando esset expresse concessũ, secus si tacite Thes.decis.141 & de alijs effectibus huius claus. Vide Guid.Pap. decis. 513.& 524. & num defectus voluntatis suppletur per claus.codicillarẽ, videas Put.decis.79.libro primo, & Capyc.decisio.89.

COL-

COLLECT. 1187.

Ad Rub. de iure codicillorum.

¶ Codicillorum,& testamentorum discriminum.

AD ornatum huius Rubr. noto aliquas differentias inter testamentum,& codicillum; Prima quia agenti vigore codicillorum,non competit petitio hæreditatis directa,sed actio ex testamento,Guid. Pap. decis. 323. Item non competit remediũ l.fi.C. de edict. Diu. Adria.&c. Ant. Faber decis. 3.C.de codicillis,Item qui elegit viã testamenti insolemnis,nõ potest deinceps variare, & agere virtute codicillorũ per l.fi. C.de codicillis, Afflict.decis.134.Boer. decisio.33.Ioseph Lud.dec. Lucan. 56. quæ omnia procedunt, quando agitur per viam actionis,secus quando procedit per viam exceptionis,Balb.deci.22. Item in omni vltima voluntate, testamento excepto, sufficiunt quinque testes,vel rogati,aut fortuito,etiamsi duę ex illis fœminæ existerent, Guid. Pap. dec.538.qđ amplia ꝓcedere ẽt in testamento,vbi adesset clausula codicillaris, Boer.dec.33.Item si in testamento non interuenerũt nisi quinque testes,& nulla adsit hæredis institutio, tale testamẽtum valebit in vim codicillorum, licet fuerit productum in iudicio, vti testamentum,Magon deci. Rot. Floren. 32. Item codicillari quis nutu potest,Gamma. decis.73. Item quandoquidem declaratio eorum,quæ in testamento continentur,Magon.decis.Rot.Florent. 4.

COLLECT. 1188.

Super l.instrumenta ff. de acquiren. possess.

¶ Dominij,ac possessionis non probandæ ex solo instrumento.

PEr solum instrumentum nõ probatur Dominium,nec possessio.h. d. cum notatis,& ita decisum refert Frãc. Marc.decis.217. Limita primo in instrumento diuisionis,quia tunc ex eo bene probatur Dominium,Afflict. in decisio. 14.Balb. in decis. 39. Limita secundo inter contrahentes, vt in casu decis. Caualc.23.par.2.ex qua infero ad aliam decis. Rotæ, prima de fide instrument. vbi fuit dictum,quod instrumentum locationis bene probat dominium inter contrahentes; Limita tertio,quando agitur contra eum,qui habet causam ab altero ex contrahentibus, Rubi.dec.19.

COLLECT. 1189.

Ad Bart. in l. Hærennius ff. de decurionib.

¶ Notariatus non præsumendi,sed probandi.

NOtarius quis non præsumitur,nisi probetur h.d.in instrumento antiquissimo non est necessaria probatio Notariatus,Afflict.deci.245 & decisio. 251.in fi.& istud prouenit tum ex præsumptione antiquitatis temporis Frãc. Marc.decis.488.tum etiam ob difficilẽ probandi modum,Maynard. decis. 22. lib.3.licet quandoquidem ad instrumẽti validitatem sufficit ostendere Notarium fuisse in quasi possessione Notariatus,Cappell.Tholos.decis.331. Affl. decis.251.& aliquid per eundem decis. 245.& per Franc.Marc.decis. cit. 488. quę autem sufficiant ad quasi possessionem,videas Afflict.decis.57. & Capyc. decis.61. quæ omnia conferunt ad tex. in

in c.cum Ecclesia Sutrina de causa possess.& propriet.ex cõfessione autẽ eiusdem Notarij nunquã eius potestas probatur, Afflict.decis.317.Boer.decis.258. Papo.lib.6. tit.6. arrest.6. Balb.decisio. 121.licet in ijs,quæ ad eius pertinent officium,credatur,Capyc.decis.94. & aliquid per eund.decis cit 61 Franc.Marc. decis.168,par.2 quorum omnium ratio diuersitatis est,quia Notarius non præsumitur nisi probetur, cum Notariatus consistat in facto,Boer.decisi.36 & facta non præsumuntur, nisi probantur Medices decis. 51. verũ hoc intelligas si fuerit oppositum, alias secus,Ioseph. Lud.decis Perus.115. Franc Marc.decis. 51.& si fuerit oppositum,nonnullis modis probatur, & primo ex eo,quod quatuor recepit instrumenta,Franc.Marc. deci.51 1.p.2.& Boer. & Ioseph Lud.citat.locis,quas not.ad pulchram Barto. doctrinã in l.hærennius.ff. de decurionib.Intellige,vt quatuor illa instrumenta non sint cõfecta super contractibus a Iure reprobatis, quia tunc punitur,& non oritur probatio ex eis, Monald.cõsil.decis.30.& qualiter puniatur,videas pulchram deci.Gui.Pap.433. probatur etiã Notariatus ex confessione partis, Egomet in deci.Cur.Archiepisc.Neap. 146.Intellige secundo,dummodo conficiat instrumenta de his, quæ coram eo gesta sunt,Put.decis. 5.lib.3. Afflict.cit. decis.245.Intellige tertio dummodo illa instrumenta non sint confecta inter personas Ecclesiasticas, quia Notarius Ecclesiasticus non põt recipere instrumẽta inter personas laicas,& e cõtra,Papon.lib.4.tit.14.arrest.2. & quid in Notario Apostolico, videas pulcham deci. Boer.242.& aliquid per Annam in singul.245.

COLLECT. 1190.

Super l.si pupillus ff.de verbor.obligat.

¶ More regularis sine interpellatione non contrahendæ.

Sine interpellatione mora non committitur.h.d.Limita primo in minore,in cuius fauorẽ sancitum est,vt mora re ipsa committatur,Statil.Pacific.deci. 21. Amplia hanc limitat. procedere etiam,si non adesset persona legitima, cui fieri posset solutio,quia hoc non obstante, constituitur debitor in mora, de Franch.decis.95.licet huiusmodi priuilegium non extendatur ad maiores, idem decis. 227. dicens quod mora nõ committitur,quãdo debitor non habet personam legittimam cui soluatur,quã not.ad text. in l.pecunia fęnebris ff. de vsuris.Sublimita limitationem, vbi minor succederet maiori, quia tunc non potest vt priuilegio minoritati cõcesso, vt scilicet mora re ipsa cõmittatur, pulchre Marilian.Rot.Genuen.deci.24.& sic limitatur tex.in l. in minorum C. in quib.caus.in integ restit. non est necess. licet in beneficio restitutionis in integrum sit secus ex decis. Afflict. 212. Limita secundo fauore piæ causæ, Maynard.decis.29.lib.3.quæ facit ad doctr. Iason.in §.ex maleficijs,de action.Limita tertio fauore fisci Egomet in decisio. 13.& facit Romanus in sing.117.Limita quarto,vt non requiritur, vbi est dies a lege statuta, Cassad. decis.2. de pensionibus, sed an sufficiat vnica interpellatio respondeas,quod sic,Olasc.decis.12. & potest fieri etiam die feriato in honorem Dei,Guid.Pap.in decis.215.non requiritur tamen vbi est apposita dies & pœna Olasc.decis.49.

COL-

COLLECT. 1191.
Ad no. in l. Barbarius ff. de offi. præsidis.

¶ Notarius inquisitus de falso, instrumenta conficere non potest.

NOtarius inquisitus de falso, instrumenta conficere non potest. h.d. Limita primo, vt huiusmodi prohibitio, non extendatur ad contractus prohibitos, Guid. Pap decis. 433. Limita secundo si commisisset aliquid extra suum officium, Balb. deci. 22. & ratio est quia Notarius licet de falso commisso extra suum officium condemnatus sit, tabellionatus tamẽ officium exercere potest Franc. Marc. decis. 300. par. 2. Limita tertio, si instrumentum esset alias nullum, quia tunc nec poterit puniri de falso, Capyc. decis. 53. Limita quarto in Notario tolerato in officio, quia valent eius instrumenta, licet fuerit inquisitus de falso, Franc. Marc. dec. 301. par. 2. Limita quinto si Iudex ex causa in sententia, Notario cõdemnato de falso instrumenta recipiendi facultatem reseruauerit, Idem Franc. Marc. in deci. 301. & 310. Limita sexto, vt alibi possit conficere instrumenta, Idem in decis. 313. & 301. quæ autem sit pœna Notarij cõficientis instrumentum simulatum, videas Mynsing. cent. 6. obser. 65.

COLLECT. 1192.
Super l. si arbiter ff. de probat.

¶ Temporis antiqui.

NOto ad ornatum huius tex. quod nam tempus dicatur esse de antiquo in quo videas decis. Card. Put. 212. lib. 1. & quid in probationis materia videas Mohed in decis. 12. de senten. & re iudic. & quod tempus antiquum dicitur illud, quod excedit annos cẽtum, vide de Franch. in decis. 357. par. 2. Verall. decis. 28. par. 1. & antiquissimum dici potest quando excedit metam centum annorum, Affl. in decis. 146.

COLLECT. 1193.
Super c. super specula, ne clerici, vel Monaci.

¶ Legum auditus prohibiti sacerdotibus & religiosis.

PRohibetur Clericis, & alijs quibuscunque Religiosis auditus legum; Limita primo existente dispensatione, quia tunc etiam beneficiatus leges audire poterit, Sayr. decis. 1. eodem tit. Limita secundo, vt hæc prohibitio non extẽdatur ad Parochiales Ecclesias, iuxta terminos c. 1. eo. tit. in 6. Faber in dec. 16. C. de Episc. & clericis; Limita tertio in casu dec. Sayr. 2. ne clerici, vel Monachi, vbi Præsbyter doctoratus in iure ciuili assumens, nullam pœnam incurrit.

COLLECT. 1194.

Super Doctr. Castren. in l. edictum ff. de iudicijs.

¶ Citationis absentis renouandæ per nouũ commissarium stante prima citatione generali primi Commissarij.

NOn inutilis dubitatio est, de qua hic per Castren. mouetur, an scilicet Cõmissarius nouus debeat iterum citare partem absentem, stante citatione prius facta ad omnes actus nã Balb. deci. 22. tenet indubitanter non requiri aliam citationem, quia coniungi debet factum prædecessoris cum facto successoris, Gratian. decis. Rot. Marchiæ 108. refert Rotam illam decidisse, quod delegatus debet de nouo citare, etiam stãte citatione facta per prædecessorem, & ita pariter decisum refert in Consilio Neapolitano, Minad. in decis. 18.

COL-

COLLECT. 1195.
In l. si librarius ff. de reg. iur.

¶ Notarius quando corrigat suum errorem.

QVando Notarius possit errorem suũ corrigere, hic habetur, Et pro cognitione animaduertẽdum primo ad distinctionem, quam communiter tradunt DD. in l. Imperator ff. de statu hom. nempe quod Notarius incõtinenti potest suum corrigere errorem, ex interuallo vero cum auctoritate Iudicis tm̃ Frãc. Marc. decis. 743. ratio diuersitatis est, quia quæ incõtinenti fiũt, censentur inesse, ex decis. Rot. 13. de probat. in antiq. si tamen Notarius fecerit instrumentum, & in illo deficiat aliquid per errorem, & postea (puta) de Die, & Anno omisso recordetur, poterit illum addere, quia veritas scripturę probatur per suum auctorem, Gui. Pap. decis. 582. & eo magis, quia prçsumitur potius error, quam falsitas, quando repetitur aliud scriptum a Notario, quam fuerit a partibus dictum, Ioseph Ludo. decis. Lucan. 13. Balb. decis. 18 Secundo animaduertendum, quod quotiescunq; in scribendo instrumento fuerit erratũ, probato errore etiã post productionẽ instrumenti in iudicio, iniungitur Notario de illo reparando, Guid. Pap. decisio. 130 Ioseph Lud. decis. Lucan. 13. Franc. Marc. decis. 289 par 1. & idem decis. 163. p. 2. Verall. dec. 97. & 247. p. 2. Maynar. decis. 16. lib. 3. Papon. lib. 17. tit. 1. arrest. 1. quod amplia vt liberũ sit Notario etiam absque iniunctione hoc facere, Iafred. Balb. decis. 90 quam intelligas antequam expediatur instrumentum, alias secus, Idem Guid. Pap. decis. 131. mortuo autẽ Notario non poterit error per alium corrigi. Ant. Faber decis. 15. C. de Episc. & clericis.

COLLECT. 1196.
Ad Rub. de tabularijs lib. 11.

¶ Notariorum potestatis.

PRo huius Rubricę ornamẽto noto hic potestates, quas obtinet Notarius, & prima, quia Notarius potest absenti stipulare Afflict. decis. 135. & ex huiusmodi stipulatione acquiritur ius reuocabile, secundum Osasc. decis. 33. secundum vero Thess. irreuocabile in decis. 70. & qualiter debeat concipere stipulationem pro absente, videas Capyc. decis. 73. Secunda, quia si est impeditus potest committere alteri Notario quod de contractu a se recepto reassumat instrumentum, Faber in decis. 7. de fide instrumento. & ipsemet potest subscribere, de Franch. decis. 300. aliquid per Afflict. decis. 6 & per Cacher. decis. 32. & quæ concurrere debeant ad validitatem reassumptionis, videas per Afflict. decis. 6. Tertia, quia Notarius in Iurisdictione voluntaria duplici officio fungi potest Scribæ scilicet, & interponentis auctoritatem, Franc. Marc. dec. 488. Intelligas dummodo sit legitimæ ætatis, idest 25 annorum, Franc. Marc. decis. 628. Intelligas secundo, dummodo non sit idem Iudex, & Notarius, quia eius potestas dependet a Iudice, & ideo non creditur Notario, attestãti sibi fuisse factam commissionem super receptione testium, Afflict. decisio 317. Quarta, quia potest verba derogatoria extendere in glossa iuxta voluntatem; quam sciuit a testatore, Guid. Pap. decis. 129. licet scriptura cęterata extendatur secundum stylum illius Notarij, & Formularij, Papon lib. 10. titu. 4. arrest. 26. Rot. decisio. 1. de verbor. significat. in antiq. Borgnin. decisio. 16. de contractibus par. 2. hæres autem Notarij non potest grossare notam sine Iudicis mandato.

dato, Gui. Pap. decis. 2. & 118. & Boer. decis. 36. & 37.

COLLECT. 1197.

Super Auth. defuncto C. ad Tertull. verbo salua gradus prærogatiua.

¶ Clausulæ Salua gradus Prærogatiua effectus.

VErbũ istud appositũ in dispositione legis, vel statuti non excludit, quo minus filius non succedat in locũ patris, vbi agitur de hæreditate Aui ita fuisse decisum in causa Firmana bonorum 19. Ianuarij 1581. coram Cãtuccio, refert Rot. Diuers. dec. 708. p. 1. & facit Decisio in causa Romana successionis de Girona 23. Ianuarij 1507. coram Robusterio, & Vrbeuetana hęreditatis 28. Maij 1509. coram Licta.

COLLECT. 1198.

Super c. Regni vt cum nihil.

¶ Officialium Baronalium Regi non subditorum nullatenus creandorũ.

CEnsuit Rex in præsenti cap. quod Aduena nõ potest creari Officialis a Barone non subditus præfatæ Regię Maiestati, ex quo infertur, quod neque Clerici a Prorege, de Franch. decis. 479. Infertur etiam ad Regentem Magnæ Curiæ Vicariæ, si poterit creari extetus Electis contradicentibus, de quo vide optimam Capyc deci. 178. & num Monachus possit esse Officialis, seu Iudex, vide Guid. Pap. decis. 563.

COLLECT. 1199.

Super l. libellorum ff. de accusat.

¶ Libelli accusatorij formæ.

AD hanc l. not. tres pulchras decis. Prima est Triuis. 20 par. 2. vbi fuit decisum, quod accusator non tenetur exprimere diem commissi delicti; Secũda est decisio Rotæ 8. quę per Farinac. vbi pariter fuit dictum, quod nec coarctatur exprimere locum delicti patrati; Limita in stãte parte, ita decisum refert Franc. Marc. dec. 727. p. 1. & nũ sit ineptus pręfatus libellus, vide Mynsin. cen. 1. obseru. 32. Tertia est dec. Balbi 300. 1. & 2. vbi in inquisitione tã generali quã speciali, exprimi debet locus delicti.

COLLECT. 1200.

Super l. per minorem ff. de Iudicijs.

¶ Præiudicij iudiciorum.

PEr minorem causam, maiori cognitioni præiudicium fieri non oportet; Maior enim quæstio minorem causam ad se trahat. h. d Hinc est, quod iudicium vniuersale facit silere particulare, Verall. decis. 117. p 2. & causa ciuilis pendente falsi accusatione contra partem, & testes, non potest diffinitiue expediri, nisi data sententia super falsitate Balb. decis. 23. & ratio est, quia ista dicitur maior, ac pręiudicialis, Afflict. decis. 103. & semper facit supersederi ne sententia proferatur, Capyc. decis. 25. Aliquid per Gram. decis. 16. tamen productio testium per partem priuatam facta nõ prodest, nec nocet parti fiscali, neq; pronunciari potest in criminali ex probatione habita in ciuili, Guid. Pap. in decis. 342. Hinc est, quod pendente causa criminali coram vno Iudice non potest per eundem coram alio Iudice intentari ciuilis, respectu eiusd. facti, Put. decis. 285. lib. 1. Item exceptio falsitatis, cuius probatio in promptu offertur iudicium impedit, Franc. Marc. decisio. 223. p. 2. & quoties ciuilis causa cũ criminali intentatur, criminalis ad se trahit ciuilem, ita quod ad fisci actuarium causa pertinet, Idem in deci. 227. par. 2. Infertur secundo, quod pendente iudicio

cio

cio super raptu coram Iudice seculari non potest Iudex Ecclesiasticus pronũciare super causa matrimoniali, Papon. lib. 22. titu. 6. arrest. 2. Infertur tertio, quod carceratus inquisitus de delicto resistẽtiæ factæ contra Officialem si allegat nullitatem capturę est audiendus, & interim est supersedendum in causa resistentiæ, Peguer. in decis. 9. Infertur quarto, quod lis super vna re pendens impedit ingressum litis inter easdem personas super eadem re, Rot. Gen. in decisio. 179. quemadmodum Reus pro vna, & eadem causa ad diuersa iudicia non est trahendus, alias actor suo iure priuatur, Franc. Marc. in decis. 248. part. 2. Intellige si opponatur, alias tenet processus coram vtroque Iudice, maxime quando Iudices sunt pares, secus in Papa, Idem in decis. 491. & propterea lite pendente coram vno Iudice, alter ad illius cognitionem intromittere se non debet, Capyc. decis. 122. Rot Genuen. decis. 13. Hinc est, quod in his, & similibus causis exceptio litis pendentiæ admittitur, Bellam. in decis. 46. quæ litis pendẽtia sola citatione inducitur, Frãc. Marc. in d. decisio. 248. par. 2. Hinc est, quod processus factus in partibus lite pendente in Curia suprema est nullus, Mohed. in decis. 320. Infertur quinto, quod nõ potest procedi simul, & semel super appellatione ab interlocutoria, & negotio principali, quia sunt causæ prę-iudiciales, Franc. Marc. in decis. 177 Infertur sexto, quod causa priuilegiata respectu processus non admittit concursum alterius iudicij, Verall. in decis. 22. par. 1. Infertur septimo, quod petitoriũ coram Iudice Ecclesiastico intentari nõ potest quando possessorium coram alio Iudice pendet Franc. Marc. in decis. 77. tandem nota ad materiam, quod propter iudicium vniuersale petitionis hæreditatis non silent iudicia particularia creditorum, & legatariorum, Idem Franc. Marc. in decis. 81. p. 2.

COLLECT. 1201.

Super l. alio ff. de alimentis legatis.

¶ Executorum vltimarum voluntatum.

LOquitur de executoribus non quidem sententiarum, de quibus loquitur Boer. in decis. 39. sed vltimarum voluntatum, pro cuius materiæ dilucidatione Primo animaduerto, quod executor a testatore electus in cuius conscientiæ, & arbitrio executionem commisit non potest alteri vices suas in hoc cõmittere, Balb. in decis. 401. secus si aliquid certum, & determinatum ab ipso testatore commissum fuerit, Maynard. in decis. 13. lib. 2. quemadmodum dicimus in casu decisionis Sayri 3. de offic. deleg. vbi Episcopus examen sibi commissum a Papa cũ clausula, in quo conscientiã tuam oneramus alteri comittere potest; Secundo animaduertẽdum quod executorem potestas in pluribus consistit; Primo quia tenetur facere inuentarium, Coler. in decis. 4. Papon. lib. 22. titu. 9. arrest. 1. Secundo, quia potest sibi satisfacere, Idem Papon. eodem lib. eod titu & arrest. 2. Tertio, quia eis creditur præstito iuramento super distributione bonorum, Idem Papon. eod. lib. eod. tit & arrest. 8. Quarto, quia executorib. mortuis, vel absentibus, loco ipsorum debent alij subrogari æquali numero, Papon lib. 20. tit. 9. arrest. 6. Quinto, quia deficientibus bonis mobilibus, possunt alienare immobilia bona pro solutione relictorum, Idem arrest. 10. ibid. & num autem valeat dispositio mariti constituentis vxorem suam executricem, videas Thoming. decis. 65.

COL-

COLLECT. 1202.

Super Clementina dispendiosam de Iudicijs.

¶ In causis summarijs proceditur simpliciter, de plano, & absq; ordine iudiciario.

AD cuius ornamentum videas Osasc. in decis. 1. Guid. Pap. in deci. 369. Anto. Faber in decis. 1. C. de appellat. vbi etiam refert in Curia Pedemontana omnes causas esse summarias, quæ autem causæ dicantur summariæ videas per Guid. Pap. decis. 168. & interest an causa sit plenaria, vel summaria, quia vt in ea procedatur summarie solus Princeps committere potest, Balb in decis. 339. & facit glos. in c. fin. de hæreticis in 6. & iudicium summarium habet quamplurima priuilegia; Primum quia in eo sufficit semiplena probatio, Osasc. in decis. 38. Secundo, quia summariæ causæ possunt iuramento partis terminari, si sint modici prçiudicij, Gui. Pap. in decis. 64. in fine; Tertium, quia testium reprobatio non habet locum in causis summarijs, Afflict. in decis. 351. Quartum, quia in causis summarijs Iudex ad eius arbitrium potest terminum coarctare, Verall. in decis. 58. par. 3. non tamen priuilegiantur, vt in eis personæ litigantium non sint legitimandæ Rot. Genuen. in decis. 155. Item quia iudiciũ quantumcunque summarium sit, neque probationes necessarias, neq; defensiones excludit, Franc. Marc. in decis. 714. & ratio est, quia summaria causa differt tantum ab ordinaria, circa iudicij abbreuiationem, non autem circa solemnitates Pñt. in decis. 130 lib. 3. Nota tamen pro huius materiæ coronide, quod Iudex procedens via summaria, potest illam dimissam ad ordinariam conuolare, Magonius in decisio. 52. Mynsing. obser. 17. cent. 6. quid autem operetur si causa committitur summarie, & terminis non seruatis, vide Cassad. in deci. 8 de rescriptis, & Rot. in decisio. 2. de appellat. in nouis.

COLLECT. 1203.

Super l. ait prætor §. debitorem ff. de his quæ in fraudem credit.

¶ Debitoris de fuga suspecti capiendi.

DEbitor suspectus de fuga capi potest nullo iuris ordine seruato h. d. Amplia primo, vt capi possit etiam a Iudice incompetenti Mynsing obseru. 65. cent. 2. Amplia secundo vt non solũ fugitiuus, sed etiam præparans se ad fugam Gomez Leo in decis. 22. Amplia tertio, vt si talis debitor armata manu resistit, vulnerari potest, Gayl. obser. 44. lib. 2. Amplia quarto, vt talis appræhensio fieri potest etiam die feriato in honorem Dei, Rubin in decis. 23. Nunc limita & primo in casu decis. Rotæ Genuen. pœnes Cartar. 111. vbi fuit dictũ, quod debitor a creditore non potest capi vti suspectus, quando debitor præstitit fideiussorem idoneum, & ratio est, quia bona fideiussoris cum bonis principalis confunduntur, Faber in decis. 1. C. de fideiussor. & facit tex. in l. si plures §. præterea ff. de fideiussor. Hinc est, quod nõ est incarcerandus debitor principalis, quando fideiussor est soluendo Valasc. in decis. 11. Limita secundo si non concurrant posita per Affl. in dec. 170. Limita tertio quando creditor nollet iurare, Balb. in decis. 119.

COL-

COLLECT. 1204.

Super c.si cōtra quos,vt lite pēdēte in 6.

¶ Electionis inualidæ factæ ad beneficium litigiosum vna ex partibus lite pendente accedente,vel decedente.

SI beneficiatus contra quem super beneficio litigatur cedat,vel decedat, si alius lite pendēte cum superstite fuerit electus, non valet electio,quem tex.ampliauit Rot.in deci 1.vt lite pendente in nouis, vt possit sic electus vti intrusus reuocari, nec eidem permittitur dare obiectos,quam deci.pariter nota ad ampliationem tex.in c.præsentiū de testibus; Nunc limita, & primo vbi lis super possessorio tantum esset,quia tunc non inducit litis pendentiam,nec impedit ordinarium prouidere,pulchre Cassad.in decis. 4. vt lite pendente; Limita secundo in casu eiusdem in decis. 5.eo.tit.vbi fuit dictum,quod lis in qua per annos 18.aut 20.vel circa, nihil est actum lis dicitur taliter neglecta,quod non inducit litis pendentiam; Limita tertio in Papa,nam si alter ex litigantibus in Curia super electione,vel etiam beneficio de iure patronatu laicorum moriatur valet prouisio Papæ,licet iuripotronatus non deroget,nec de eo mentionem faciat,ita idem Cassad.in decis.3. vt lite pendente.

COLLECT. 1205.

Super l.magnam C.de contrahenda stipulat.

¶ Dies interpellat pro homine.

DIes interpellat pro homine h. d. Amplia,vt non obstante, quod dies fuerit elapsus poterit mora in continenti purgari,Tesaur.in decis. 77. Limita tamen conclusionem tex.non procedere, quando dilatio esset adeo breuis,vt impossibile esset intra eam experiri actum,vt decisum refert Tessau.in decis.12.

COLLECT. 1206.

Super Procemio Rituum M.C.V.

¶ Styli Curiæ.

STylus Curiæ habet vim legis, h. d. Et propterea infertur,quod eius obseruantia est de substantia,Balb. in decis.29.Infertur secundo,quod sententia lata cōtra stylum est ipso iure nulla, vt decisum refert Guid.Pap in decis. 198. quam nota ad ampliationem tex in c.1. de sententia,& re iudicata:Infertur tertio,quod si stylus contradicit Cōsuetudini præualet stylus,vt decidit idem Guid.Pap.decis.292.quam nota ad doctrinam Barto.in l.de quibus ff.de legibus; Infertur quarto ad decis. eiusdem Guid.Pap.151.quam per te videas.

COLLECT. 1207.

Super l.in pecuniarijs ff.de ferijs.

¶ Dilationis vnicæ in ciuilibus dandę.

IN causis pecuniarijs datur vna dilatio ad probandum,h.d licet per consuetudinē possit abbreuiari dilatio.Cacher.in decis.22.& ratio est,quia dilatio probationis,est Iudici arbitraria,Franc. Marc.in decis.36 Hinc est, quod Iudex ex officio parte nō instante potest dilationem concedere,Boer. in decis. 294. & impeditus propter iustum timorem ad comparēdum in termino poterit Iudex ex integro ad dilationē restituere Affl.in decis. 29.& idem in decis.50.In pluribus tamen casibus dilatio denegatur,& primo in casu Crescen.in decis.1. de dilation. vbi dilatio est concedenda reo ante terminum ad articulandum, postea vero denegatur; Secundo vbi quis terminum competentem a iure

habuit,quia alius terminus dandus non est,Bellam.in decis. 427. Tertio actori non datur dilatio, quia debet ab initio venire instructus ad causam, Cassad. in decisio. 1. de dilation. Limita quando reus lite pendente producit ius nouum quia tunc concedenda est dilatio, Verall.in decis.15.par.1.& in dec.266. Limita secundo propter interuentum nouæ personæ petẽtis admitti pro suo interesse vigore suæ specialis commissionis,Crescent. in decisio 3. de dilation. Quarto nõ datur spoliatori, etiã adhuc non probato spolio Cassad in dec.2.de dilation Cresc.in decis.4.eod.tit.Quinto denegatur reo ex alio iure venienti quamuis detur actori,Cassad.in decis.7. eod.tit.Caputaq in decis.260.lib.1.Crescen in decis.5.de dilation.Sexto denegatur illi,qui commisit causam generaliter super possessorio,& ratio est,vt dixi,quia actor debet venire instructus in iudicio,Verall.in dec.263.p.1.Septimo dilatio ad probandũ vltra tertiam dari nõ potest,Benint in decis.45.Rotæ Bononiæ;Octauo non datur aduersus gratiam si neutri Crescẽ.in decis.8.de dilation. Nono non datur Procuratori ad cõsulendum principalem monitum ad docendum se paruisse literis pensionis, in quibus est regressus ob non solutionem,Cresce.in decis.9.de dilation. Decimo denegaĩ reo citato vigore primę commissionis literis non expeditis.Crescen.in decis.6.eod.tit.Pro coronide tamen huius materiæ animaduertendum ad nonnulla practicabilia ;& primo, quod Iudex vltra terminũ Iuris potest exceptionem dilatoriam admittere, Cappel.Thol.decis.198.Secundo,quod omnis dilatio probatoria est peremptoria Gayl.obser.61.lib.1.queadmodũ sũt termini,qui dantur a Rota Crescen.decis.7.de dilation.Tertio,quod vltra tertiam dilationem de iure non datur alia iuxta terminos c.in causis de test. licet post lapsam primam dilationem approbãdi,admittitur purgatio morę, si quis velit incontinẽnti post ipsam dilationẽ probare, absq; alia petitione dilationis Balb.decis.356.& hæredi de iure communi datur noua dilatio post quartam dilationem concessam defuncto,Mynsing.obser.73.cent.1.

COLLECT. 1208.
In l.1.§ is qui depositum ff.de falsis.

¶ *Pœnæ aperientis litteras.*

DE pœna aperientis literas, & reuelantis secreta,hic agitur,Ad cuius ornamentum nota duas Decisiones Prima est Viuij 93.vbi fuit dictũ,quod punitur pœna falsi,non autem excommunicationis;vt vulgo solet dici;Secundo est Annæ sing.383.vbi fuit decisum tempore D. Petri de Toledo esse pænam amissionis officij.

COLLECT. 1209.
In c.in causis,de testibus.

¶ Dilationis quartæ,absq;solemnitate iuris non dandæ.

QVarta dilatio non est dãda absq; solemnitate Iuris h.d. De qua solemnitate videas tex.in c.vltra tertiam eod.tit.Balb.decis.12.Hinc Benint.decis.15 Rot Bononiæ censuit dilationem secundam nõ esse concedẽdam illi,qui nullam probationem fecerit in prima,& an nouus Iudex nouam dilationem dare possit,videas Cappel. Tholos.dec 48.licet post lapsam primã dilationem ad probandum admittatur purgatio moræ,si quis velit incontinenti post ipsam dilationem probare,absq; alia petitione dilationis,Balb.deci.356. & ad quartam dilationem impetrandã non sufficit generale mandatum, Mynsing.obser.73.cẽt.1.Limita nunc dispositio-

stionem tex. multipliciter, & primo si probatum fuerit impedimentum propter quod non potuerit probare, quia tunc non solum secunda, & tertia dilatio, sed etiã & quarta potest dari, Gayl. obser. 91. lib. 1. Sublimita in dilatione ista tutaria, quæ neq; augeri, neq; minui potest, Franc. Marc. decis. 37. Limita secundo propter impedimentũ Iudicis, Mynsing. obser. 71. cent. 1. Limita tertio in hærde, cui de iure communi datur noua dilatio post quartam dilationem cõcessam defuncto, Idem cent. 1. obser. 73. Tandem nota, quod in materia dilationis sufficit comparere in extrema parte termini, & dies termini non computatur in illo, Guid. Pap. decis. 270.

COLLECT. 1210.

In l. de creationibus C. de Episcopali aud.

¶ Inuentarij curatoris.

CVrator tenetur conficere inuentarium, h. d. prout dicimus, pariter in Curatore dato ad litem, Capp. Tholos. in decis. 72. & 147. & Domini de Rota decis. 1. de Iudicijs in nouis, licet teneatur bona sua obligare, & dare fideiussores, ac promittere vtilia facere, & inutilia prætermittere, Gayl. obseru. 108. lib. 2. debet tamen satisdare Cardi. Pute. in decis. 130. lib. 3. Ioseph Lud. in decis. 48. Balb. decis. 142.

COLLECT. 1211.

Super l. tutores ff. de administr. tutorum.

¶ Tutoris administrationis absque decreto prohibitæ.

TVtor administrare prohibetur, nisi ei administratio fuerit decreta h. d. & antequam administret debet nouẽ requisita solemnia obseruare, de quibus vide per Capyc. in dec. 50. & Gui. Pap. in decis. 330. in qua decretatione haberi debet ratio virilis sexus, Franc. Marc. in decis. 11. par 1. & 471. par 2. Item de eorum potestate fidem facere ante omnia tenentur, Balb. in decis. 33. Item inuentarium conficere, Franc. Marc. in decis. 131. part. 1. quam nota ad tex. in l. tutor qui repertorium ff. de administr. tutor. an autem tutelæ curæ officium inuitis detur, vide eundem in decisio. 1219. tenetur tamen Tutor creatus per sententiam pendente appellatione administrare, alias de damnis, & interesse pupillo tenetur Ioan. Papon. li. 15 tit. 5. arrest. 4. Ad materiam nota, quod ijs debet dari Tutor vel Curator bonis, qui eorum futurus est hæres, Gomez Leo in dec. 29. & tutela magis personis, quam bonis datur Parisiens. in decis. 29. & Boer. in decisio. 88.

COLLECT. 1212.

Super c. cum haberet, de eo, qui duxit in vxor.

¶ Alimentorum natorum ex damnato coitu.

SPurio etiam ex damnato coitu debentur alimenta ex ęquitate Canonica h. d. Amplia primo, vt legari ei quoque possit, dummodo non sit cõceptus ex coitu punibili per leges ciuiles, Ant. Faber in decis 8. C. de naturalib. liberis, & ratio est, quia spurijs relinqui potest in causa alimentorum, Gayl. obser. 88. lib. 2. & de tali relicto non detrahitur Falcidia, Capyc. decis. 164. & facit tex. in l. diui ff. de alimentis legatis; Amplia secundo præfatum onus transire etiam in hæredes partis, de Franch in decis. 178. quicquid dicat Capyc. in decis. 144. Nunc limita & primo si aliunde alimenta haberet, quia tunc illa a Patre non debentur, Thes. decis. 21 1. Gayl. d. obser. 88. Limita secundo quãdo posset viuere ex aliqua arte, Petrus de Benint.

decis.22.Rot.Bononien. Limita tertio extra benignitatem Canonicã, Cassad. decisio.1 de successionibus ab intestato Limita quarto, vt nil relinqui possit vltra metam alimentorum, Mohed.in decis.178.Limita quinto si filios esset increatus; Franc.Marc.decis.458.p.2.

COLLECT. 1213.

Super c.2. de Clericis coniugatis.

¶ Beneficiorum vacationis.

SCripsi alias in Collect. super c. 3. eo.tit.in mat.vacationis beneficiorum, Addo hic aliqua ex quibus vacat ipso iure beneficium, & primo per matrimonium per verba de præsenti contractum Rot.decis. 1. de sponsalibus in nouis, & decis.21. de probat. in Antiq. Cappell.Tholos.decis.239. Put. decis. 459.lib 2.Caputaquen.decis.115.par.1. quod amplia etiam si matrimonium esset de iure nullum, veluti quia cõtraxit in impubere, & ex alio defectu, Rot.decis.1.& 2.de sponsal Secundo per non promotionem, nam quando obtinens Ecclesiam Parochialem non promouetur infra annum ad Sacerdotium, tunc elapso anno vacat ipso iure beneficium Parochiale Rot decis.38. de præbend. in antiq & in decis.6 de rerum permutatione, & facit tex.in c.licet Canon de elect.in 6.Tertio per translationẽ; Prælati ad aliam Ecclesiam, quia prima vacat.Maynard.decis.22.Intellige tamen dummodo prius sint expeditæ litteræ secundæ Prælaturę; & ostensæ Capitulo, vt fuit resolutum in vna Burgen.Canonicatus 3.Iunij 1583.coram Lancellotto vbi fuit reprobata opinio tenentium, quod sola expeditio litterarum sufficeret; & sola scientia, absque pręsẽtatione in Capitulo facta; Quarto si electus infra mensem tẽpore electionis ei præsentatæ, non consenserit electioni Rot.deci.7.de elect.in nouis; Quinto si electus ante confirmationem per se, vel per alium ingesserit, vel administrauerit, nam eo ipso priuatur iure sibi quęsito, & beneficium vacat iuxta terminos c.auaritiæ de elect.in 6.Crescen.dec.6. de Iurep. Rot. iuncta additione Papazon.decis.6.in nouis, Rot.Diuers.decis. 83.p.3.Put.decis.45.lib.3.Rot. collect. a Farinac.decis.514. Sexto per promotionẽ ad Episcopatum post adeptionẽ possessionis Caputaquẽ.decis.303.304. 294.& 400.p.2.Achill.de Grass.dec.2. de elect. Septimo quando beneficium violenter occupatur, veluti si quis vi ingreditur possessionem beneficij, nam eo ipso perdit ius, quod ad illud habebat, & vacat ipso iure Rot. decis. 3. de præbend.Bisignet.decis.3. in antiquiorib.eod.tit.Octauo per violationem sequestri impositi vigore sententiæ diffinitiuæ in Romana Curia prolatæ in causa beneficiali, Mohed.decis. 2.de sequestrat.possess.& facit tex. in clemen. vnic.eo.tit.Limita quando sequestrum fuisset appositum propter offensam Iudicis, Mohed.dec.1.cit.tit.Nono vacat ipso iure beneficium per crimen regalis simoniæ commissæ, Cassad.decis. 5. de simonia, Caputaq.decis.201.par.1.& decis.238.p.3.Rot.diuers.decis.405.par.1. Limita in simonia commensionali, quę inhabilem reddit ad beneficia obtinenda, non autem inducit vacationem obtentorum, Put.decis.80 lib.2.Verall.decis.250.p.2.Crescen.decis.3.de simonia Achil.de Grass.decis.2.eod.tit.quas omnes videas ad mat.extrauag.cum detestabile; Decimo ob non publicationem resignationis iuxta formam Constitutionis Greg. XIII. Casad. decisio 5.de præbend.Rot.diuers.decis.205. par. 3. Vndecimo per dispositionem, & priuationem, Caputaq.decis.64.p 1.decis.48. 325.& 327.p.3.Duodecimo per apprehen-

hensionē possessionis de beneficio collato a Papa ante litterarum expeditionem, Rot.decis.205.par.1 diuers. & hodie habemus Constitutionem Iulij III. Decimotertio vacāt ipso iure beneficia offendentiū litigantes in Romana Curia, Put.decis.101.103.& 104.lib.1.Rota decis.166.par.2.Diuers. Decimoquarto vacat ipso iure per confidentiam, Balb. decis.29.

COLLECT. 1214.

In l.vtrum C.vbi pupillus educari debet.

¶ Educationis pupillorum arbitrariæ.

EDucatio pupillorum est arbitraria h.d. Sed an educari possit pœnes matrem, videas Afflict. in decis. 183. & an a volūtate testatoris recedatur circa educationem, vide Grammat. in decis. 55.non tamen educari debet pœnes tutorem, Balb.decis.22.Intellige si sit sibi substitutus propter spem successionis, quia spes substitutionis futuræ votum inducit captandæ mortis, Guid.Pap.decis.539.Item nec pœnes vitricum, Maynard.decis.29.lib.3. nec penes matrem transeuntem ad secunda vota, quia lex diffidit, de ipsa, tamen debet admitti ad probandum bonam tractationem, Frāc. Marc.decis.131.licet quandoquidem educantur penes ipsam transeūtem ad secundum matrimonium, Idem in decis.592.p.2.de Franch. in decis. 350. & qualiter probetur alimenta fuisse præstita, videas Ioseph.Lud.dec.Lucan. 42. Ad materiam videas pulchram decisio. Ant.Fabr.1.C.vbi pupillus educari debet, & Affl.decis.185.

COLLECT. 1215.

In l.iure nostro ff.de testament. tutela.

MAter non potest esse tutrix testamentaria, nec a iudice confirmata, hodie vero limitat iste tex.per Auth. Matri, & Auiæ C.quando mulier, tutelæ o ffic.iungi potest, & vltra ibi notata, Animaduerto primo hic, quod Pater naturalis filijs matrem tutricem dare potest, Franc.Marc.decis.11.& an eo casu teneatur renunciare Velleiano, & secundis nuptijs tradit Put.decis.427.lib. 2.& tutricem matrem facit testator relinquendo filios in eius potestate, Boer. decis.124.& mater minor 25 annis constituta tutrix in testamento, potest exercere officium tutelæ suorum liberorum non obstante minori ætate, Papon. lib. 15.tit.5.arrest.3.Boer.cit.dec.124.quomodo autem intelligatur, quod mater præfertur legitimis, videas Afflict. deci. 281.Guid.Pap.decis.539.Ad materiam Franc.Marc.decis.75 par.2. & an Auus paternus volens tutelam nepotis, prefera tur matri videas de Franch.decis. 19.

COLLECT. 1216.

Super c. in tribus §.tanta de consecrat. dist.1.

¶ Licentiæ Episcopalis de seruando sacratissimum Eucharistiæ Sacramentum in Ecclesia parochiali prohibitæ, & nullæ.

EPiscopus non potest concedere licentiam obseruandi Sanctissimū Eucharistiæ Sacramentum in Ecclesia non parochiali pro adoratione populi h. d. Requiritur enim licentia Summi Pontificis, vt colligitur ex decis. Rubin. 29. Limitatur tamen pro infirmis, & obseruari potest die, noctuque ex c.præsbyter eadē distinctione; Pro cuius materiæ ornamento nota duas Sacræ Con

gregationis declarationes; Fuit enim primo dubitatum an Episcopus possit concedere præfatam licentiam;Secundo supposito,quod Episcopus concesserit an successor potuerit illam reuocare Ad primum Sacra Congregatio respondit infrascriptis verbis id non posse concedi ab Ordinario, sed requiri licentiã Sedis Apostolicę;Ad secundum respondit huiusmodi licentiam fuisse nullam, ac propterea ei non esse deferendam, nec esse necessariam reuocationem.

COLLECT. 1217.

Super c. cum in illis de præbend.in 6.

¶ Beneficiorum appellatione an veniunt curata.

BEneficiorum appellatione curata non veniunt. h.d.Hinc est,quod si in impetratione beneficij non fit mentio,quod sit Curatum est ipso iure nullum,Ro.decis.1.de offic.Archipræsby. vnde ĩ expectatiuis litteris,vt beneficia curata compræhendantur, adijci solet clausula cum cura,& absque cura,vt testatur Balb in decis.323.quamuis in dubio beneficiũ non præsumatur curatũ, sed simplex,Bellamer.decis.676. Rota decis.17.par.1.diuers.& fuit resolutum in vna Pampilonen. Prioratus 21. Iunii 1599.coram Pamphilio, & ratio est quia beneficium Curatum habet magnam præeminentiam ex decis.Rot. 1. de offic.Archipræsb.Curæ namq;exercitium continet in se magnum periculum cum sit ars artium c.cum sit ars de ætat.& qualit.& Maynard.decisio.13. Amplia tex.vt beneficiorum appellatione nõ veniat Curatum, quamuis gratia sit ex motu proprio,quia licet motus proprius excludat subreptionem, Rot. decis.7.de præbend.in nou.& 29.eod. tit.& 71.de præscript.in antiq.Anto.Faber decis. 1. C. de diuers. rescriptis, & decis.22.eo.tit.Put.decis.307.lib 1.non tamen ampliat gratiam, vt beneficium Curatum compræhendatur ex dec.Rotæ 7.cit.tit.idcirco die 12.Aprilis 1542. in vna Paduana Pensionis fuit resolutum,teste Puteo in decis.301.& 307.& 1.quod Collatio de Cappella Ecclesię Collegiatæ facta ab Ordinario non intelligitur de Ecclesia Curata,& hoc per tex.nostrum,sic etiam dispẽsatus ad beneficia quæcunque non intelligitur dispensatus ad beneficium Curatum,nisi exprese ĩ supplicatione de Curato fiat mentio,Balb.decis.22.nisi extimaretur æquipollens necessarium ad curam, Rot.decis.13.de præbend.in antiquior. vel dictio aliqua vniuersalis, Crescent. decis.1.de priuil.Cæsar de Graff.dec.1. eod.tit.

COLLECT. 1218.

Super l.1.ff.ad Turpillianum.

Calumniatoris vel instigatoris in accusando.

INstigator calumniose accusationẽ instigans incidit in hoc Senatusconsultum,quemadmodũ ille, qui falsam accusationem dictauit Franc. Marc. in deci.902.par.2.sicut & is qui accusauit aliquem de proditione, si postea in tortura asserit falsam esse accusationem,dicens se fecisse aliquo instigante plecti debet pœna mortis, Rota Auenionen. decis.28.diuers.quia pœna Turpilliani est similitudo supplicii,Franc.Marc.decis.758.& in publicis delictis est quinq; librarum auri,& irrogationis infamiæ; Idem in decis.114.p.2. Immo Iudex si non puniet denunciantem,& suam denunciationem minime probantem, punitur ipse,Grammat.dec.39 qui quandoquidem potest in expensis condemnari,Capp.Tholos.decis.7. Intellige in instigatione speciali,non autem generali, nec talis accusator seu instigator, qui tenetur ad expensas,potest declina re

re iurisdictionem Iudicis, coram quo fuit agitatum iudiciũ accusationis, Papon.lib.7.tit.7.arrest.10. Amplia secundo etiam in instigatore in actis non nominato, Idem in lib.24. titu. 1.arrest.2. Nunc limita tex.& primo si accusator, seu instigator haberet pro se aliqua euidentia inditia, sed quæ sufficiant, ne quis incidat in Turpillianum, videas Franc.Marc.decis.440 par.2. Limita secundo in eo, qui per modum exceptionis crimen proposuit, licet illud non probauerit, Cappell.Tholos.in decisio. 410. Limita tertio inter personas coniunctas, & an, & quando liceat resistere ab accusatione, videas Franc. Marc. decis.414. Limita quarto in Regno Frãciæ, in quo potest quis impune ab accusatione recedere, Papon.lib.23.tit.fi arrest.5. licet alias puniatur quis eo ipso, quod deficit in probandum, quia videtur calumniare, Rot.Bononien.decis. 45. Limita quinto in eo, qui ductus fuerit calore iracundię ad accusandũ, quia licet defecerit in probatione, non tamẽ incidit in pœnas huius tit.Franc.Marc. deci.693. nec facit litem suam. Idem in decis.199.par.2. Ad materiam vide eundem in decis.293.p 2.

COLLECT. 1219.

Ad l.2.C.de accusationib.

¶ Accusationis validæ requisitorum.

AD ornatum huius legis, & totius Rubricæ, noto quod nonnulla sunt concurrẽda; vt valeat accusatio, & primo, vt præcedat inscriptio, licet secus sit in denunciatione, Grammat.decis. 39. Secundo, quod in libello accusatorio, adijciatur locus, & tempus, Balb. decis 401. & 402. alias censetur ineptus Mynsing.obseru.32.cent.2.& id quod diximus in primo requisito de pœna tallionis, hodie nõ est in vsu in Regno Franciæ, Papon.lib.24.titu. 1. arrest.3. Tertio, vt accusatus, nõ reaccuset suum Aduersarium de pari, vel de maiori crimine, Gramma.decis. 53. licet aliter seruetur in Regno Francię; Papon.lib.24. tit.2. arrest.7. Quarto requiritur, quod accusans sit talis, cui non prohibeatur accusatio, prohibetur enim primo inimico capitali, Franc. Marc. decis.635. & sequẽ. Secundo contra formam statuti, Caualc.decis.13.de iudicijs, Tertio vxori de morte viri, existẽtibus filijs occisi, de Frãch deci.382.p.2. Papo.lib.24 tit. 1.arrest.5. Quarto hæredi de morte defuncti in Regno Franciæ, Idem lib.24. arrest.6. Quinto vxori contra maritum de adulterio, Idem lib.24.tit. 2.arrest.6. Sexto famulo contra Dominum, Idem eod.lib.tit.2. arrest fi.

COLLECT. 1220.

Super l.si mandasset.ff. mandati.

¶ Reuocationis Procuratoris non intimatę inualiditatis.

REuocatio Procuratoris nõ intimata non releuat.h.d.& ita refert decisum in Rot.Aragoniæ testatur Martinus Monter in decis.43. verum quando agitur solum de damno, aut præiudicio constituentis, non est necessaria intimatio reuocationis, aut pęnitentiæ, Rota decis 11.de procuratorib. Cassad. decis. 2.de appellat. Caputaqu.decis. 224.p.1. & deci.110.p.2. quæ omnes faciunt ad ornatum text.in clemen. vnica de renunciat.

COLLECT. 1221.

In §. aliud quoq; Capitulum in Auth. vt cum de appell.cog.

¶ Exhęredationis causarum.

ENumerantur quatuordecim causę ex qiubus filius exhæredari possit, licet Rota diuers. decis. 61. dicat, quod in

in alijs casibus similibus, poterit filius exhæredari, quemadmodum adulterij crimen iustã præbeat exhæredãdi causam, Osalc. decis. 124. Item facta exhæredatio aliqua causa existente vera, de expressis in exhereditatione, Mohed. decis. 241. Item si filius non præstiterit auxilium Patri captiuo, vel in carcerem detento, Papon. lib. 7. tit. 1. arrest. 3.

COLLECT. 1222.

Super c quanto de iureiurando.

¶ Monetarum æstimationis.

AD ornamentum huius tex. qui loquitur de monetarum extimatione, Nota, quod monetã non debet Princeps facere minoris valoris, in forma, eo quod est in massa, expensis deductis, Frãc. Marc. in decis. 152. ob id quod expensę sunt faciendæ de publico, Affl. in decis. 90. licet solus Princeps possit mutare valorem monetarum, Boer. in decis. 327. & Franc. Marc. in decis. cit. 152. nec Magistri monetarum possint minuere monetam, & contrafacientes puniuntur, Idem *Franc.* Marc. in decis. 87. & 260. p. 2. & quot modis dicatur, moneta fraudari, vide eundem in decisio. 186. par 1. & in decis. 87. par. 2. Nota secundo, quod Princeps nõ potest reprobare cursum monetæ alterius Patriæ, Idem *Franc.* Marc. in decis. 614 p. 2.

COLLECT. 1223.

Super c. cum Canonicis, de censibus.

¶ *S*olutionis faciẽdę pecunię, & qualis.

SOlutio debet fieri de pecunia antiqua, & sic quæ currebat tempore contractus; *L*imita vbi antiqua moneta esset mutata, quia tunc soluitur eius æstimatio, Afflic. decis. 90. *S*ublimita, nisi aliter se habeat consuetudo, idem Afflict in decis. 194. Beninten. decis. 39. Rot. Genuen. decis. 119. Guid. Pap. decis. 493. Puteus decis. 149. lib. 2. Caualc. decis. 16. de contractib. p. 2. Gayl. obser. 73. lib. 2. Mynsing. obser. 1. cent. 4. Limita conclusionẽ in credito vsurario, Thesau. in decis. 174. *L*imita secundo, quando pecunia reprobatur in totum, & in perpetuum, quia tunc non soluitur de antiqua, sed est soluenda æstimatio in noua pecunia, Boer. in decis. 327. Balb. decis 200. quemadmodum dicimus de solutione census, seu Canonis, quę fieri debet de antiqua, aut de noua ad æstimationem antiquæ Guid. Pap. in decis. 493. Franc. Marc. decis. 432. p. 2. Nota tamen, quod pecunia ære vitiata, non venit in solutionẽ argenteæ, nec cogẽdus est quis eam recipere, Rota Auenionen. dec. 41. diuers. Papon. lib. 10. tit. 5. arrest. 2. & ad materiã videas Franciscum Marc. in deci. 614. p. 2. Ioã. Gall. in decis. 302. diuers.

COLLECT. 1224.

Super c. 1. de cognat. spiritual.

¶ Per Sacramentum baptismi contrahitur compaternitas spiritualis.

PEr Sacramentum baptismi contrahitur compaternitas spiritualis, h. d. Verũ vt conclusio hęc procedat non nulla concurrere debent; Primo, quod tenens non sit infans, tamen si esset doli capax compaternitatem spiritualẽ contrahere posset, Sayr. decis. 1. de cognat. spiritual. Seraphin. decis. 399. Secundo requiritur, quod per semetipsum quis teneat, hinc est, quod compaternitas spiritualis non potest per procuratorem contrahi, vt decisum refert Capp Tholos. decis. 157. quam nota ad dictum Archidiacon. communiter recept. in c. fi. eod tit. in 6. Tertio requiritur tactus, vt fuit in Rot resolutum in vna matrimonij Venetiarum 19. *F*ebruarij 1552. co

ram

ram Accorambono, vt refert Verall decis. 164. p. 1. qui contractus dicitur esse de substantia, ita quod si defecerit non contrahitur compaternitas, idem Caputaq. in decis. 246. p. 3. Quarto requiritur, vt vnus sit patrinus, Balb decis. 99. & est sancitum per Concil. Triden. sess. 24 c. 2. de reformat. matrimon. tamen si plures patrini admittantur, omnes cognationẽ cõtrahunt cũ reg. iuris; Multa facta tenent Sayr. decis. 4. de cognat. spiritual Quinto, vt patrinus sit maior baptizato, licet contrarium asserat decisum idem Sayr. in d. decis. 4. eod. tit.

COLLECT. 1225.

Ad Rubr. vt lite pendente.

¶ Litis pendentiæ illationum.

Scripsi nonnulla in Collect. 139. in mat. quando lis dicatur pẽdere, vbi quoq; reportaui effectus, qui ex ea prouenire solent hic tamen aliqua magis ad praxim accedentia inserere volui, & præsertim ea, quæ constituunt beneficium litigiosum, & primo animaduertẽdum, quod lis super possessione rei, non facit ipsam rẽ litigiosam, sed possessionem dumtaxat, Cassad. decis. 6. de rescript. Franc. Marc decis. 76. Cassad. decis. 4. vt lite pendente Osasc. decis. 14. Pet. de Benint. decis. 44. Rot. Bononiæ, & e contra lis super propietate non facit rẽ litigiosam super possessione, Ios. Lud. decis. 68. Perus. ad illud tamẽ si lis super fructibus constituat beneficium litigiosũ est solemnis decis. Garz. 38. per quam est resolutum, quod vt interrumpatur possessio pacifica, necesse est, vt subsequatur interruptio possessionis, & fructuũ; Secundo efficitur litigiosum beneficium si est concessa causa a principio tam super spolio, quam super toto negotio principali, Verall. decis. 177. p. 1. Item fit etiam litigiosum impetratione cõmissionis, Mohed. decis. 16. Quarto licet lis super priuatione beneficij ipsum non constituat litigiosum, tamen illud facit sentẽtia, Put. dec. 496. lib. 2. Animaduertendum secundo, quod licet beneficium dicatur litigiosum respectu Ordinarii, qui nõ potest de illo prouidere, tamen illa lis non nocet tertio, nisi addesset fraus inter litigantem, & tertium, Mohed. decis. 205. quid autem si beneficium litigiosum tranferatur in alium, videas Dominos de Rota decis. 1. & seq. vt lite pend. in antiq.

COLLECT. 1226.

Super Capitulo cum Ecclesia Sutrina. De causa possessionis.

¶ Possessionis immemorabilis, vtrum per possessorem probandæ.

Scripsi alias super hoc textu in materia quasi possessionis; Ponderãdo nunc eundem textum in verbo vltimo, & immediato; Cõstituo Regulam, quæ est in beneficialibus, vltimum statum esse attendendum; Hanc conclusionem passim Rota tenet, vt in decis. 24. num. 2. de præb. in nouis, & in decis. 49. de rescript. in antiq. Ex quia infero primo, quod beneficium ex vltimo eius statu collatiuum potius, quam manuale præsumitur, videlicet si habeat Rectorem perpetuum, quia beneficium habẽs Rectorem perpetuum, non potest dici de mensa, ita tenuit Rota in vna Taruisina parochialis 17. Nouemb. 1602. coram Ludouisio, Cassad. decis. 12. de præb. & iterũ Rota in vna Parmen. prioratus 14. April. 1600. coram Penia; Infero secundo, quod ad cognoscendum, an Cappella sit beneficium Ecclesiasticum conferibile, vel potius Oratorium simplex, vltimus eius status inspicitur, Cassador. decis. 4. num. 7. de præb. & in dec. 7. nu. 7. de Iur. patron. & tenuit Rota in vna Volaterana Cappellæ 16. Nouẽb. 1594 coram

coram Seraphino; quæ limitata fuit ab eadem Rota in vna Perusina S Mariæ de Niue 30.April.1599.coram Pamphilio; Infero tertio quod præsentatus ab eo, qui habet pro se vltimum statũ præsentãdi præfertur præsentato a vero patrono, Rota deci.14.de iure patrona in antiq. Puteus dec.189.lib.1. Quod Amplia procedere etiam in electione, quia electus ab eo, qui est in quasi possessione eligendi, est legitime electus, & præfertur cuicumque alteri; Balbus decis. 24. Amplia secundo procedere etiã in collatione beneficij Rota decis 49.de rescript.in antiq. Puteus decis.106.lib.1. Rota decis 6.num.1.de iur.patronat. in nouis, aliquid per Cassador. decis.6. de pension.& ratio est quia cũ collatio, & præsentatio sint de fructibus iuris conferendi, propterea ad possessorem spectant, vt fuit late resolutum in Rota in vna Braccarẽ. Monasterij 4.Maij 1598. corã Lancellotto; Nũc Amplia supra dictam Regulã; scilicet quod vltimus status beneficii sit attendendus etiam si de vltimo statu secularitatis nõ cõstat, Mohedan.decis.8.de priuileg. Tanis in decis.1.& fuit sæpius resolutum in Rota, & signanter in vna Placent.beneficij 19.Nouembris 1599. corã Pamphilio; Amplia secũdo etiam si vltimus status non esset prescriptus, vt fuit dictum in vna Ferrariẽ. prioratus 17.Martij 1608. & probatur in dec.2.de præb.in nouis; Amplia tertio vt procedat etiam si nõ constat de vltimo statu, nisi per vnicũ actum, vt tenuit Rota in supra allegata Braccaren.4 Maij 1598.coram Lancellotto; Limita quando actus esset admissus cum clausula, sine præiudicio; Puteus decis.188.lib.2.& fuit dictum in vna Maiorigen. Iuris patronatus 1587. coram Bubalo; Amplia quarto huiusmodi vltimum statum non mutari per proiusiones Apostolicas, Bellame.deci. 107.& in decis.212.Achill.de Grass. in decis.13.de iure patronat. Quod multo magis procedit in collationibus inferioris vt fuit dictum in vna Vercellens. parochialis 13. Ianuar. 1606. coram Marquemontio; Amplia quinto procedere etiam lite pendente, quia preferri debet is, qui habet vltimum statũ pro se Rota decisio.49.de rescript.in antiq. quod procedere etiam in iure patronatus voluit Crescent.in decis.8.& 10.de iur.patron.& fuit decisum in vna Pampilonen.21. Maij 1603. coram Lancellotto; Nunc limita quãdo constaret de mala fide possidentis, Rota decis.7.de iure patrona. Limita secũdo in actibus negatiuis, in quibus non datur status in his præsertim, quæ sunt meræ facultatis, Caputaquen. decis. 306. p.1. Limita tertio quando adsũt quæ possessiones, ambæ compassibiles, quia tunc non vltima tantum, sed vtraque est attendenda, Beninten. decis.23. Limita quarto quando in contrarium de proprietate beneficij apparet, quia tũc vltimus status possessionis non attenditur, Paulus decis 47.& fuit resolutum in vna Compostellana parochialis 16.Ian.1595.coram Blanchetto, Et quomodo constare debeat de proprietate videas, Bellame. decis.103. & Rotam in vna parochial. Valentin.26.Ianuar.1582. coram Seraphino.

COLLECT. 1227.

Ad Bartolum in l.1.C.de offic.præfect.Vrb.

¶ Iurisdictionis concessionis cumulatiue, et non abdicatiuæ.

ILlud etiam vnanimi Doctorem cõsensu receptum esse scimus, quod iurisdictio data inferiori in dubio cẽsetur tributa cumulatiue ad iudices ordinarios, non autem priuatiue, & hæc est cõmunis opinio, quã tradit Bartolus hic; Limi-

Limita primo, vt locum non habeat in iurisdictione acquisita per præscriptionem, quæ intelligitur priuatiue, ad iudicem ordinarium, Balbus decis. 23. & tenuit Rota in vna Burgen. iurisdictionis. 2. Decemb. 1585. coram Seraphino; Limita secundo quotiescunq; iurisdictio esset concessa fauore personæ, in quam exerceri debet, & fauor ipsius sit, nõ habere plures, qui eam exerceant, Afflict. decis. 41. Limita tertio existente consuetudine in contrarium, Thomingius decis. 90 Sed quæro num præfata conclusio principalis, procedat in Episcopo, & Rota Farinacij in decis. 30. asserit affirmatiue vbi tenuit, vt conclusio præfata procedat etiam si iurisdictio cõpeteret Prælato inferiori, vt fuit resolutum per Rotã in vna Abulen. 10. Nouemb. 1600. coram Ludouisio, vbi facultas visitandi Prælato inferiori ex fundatione competebat, & tamen fuit dictum, quod non intelligebatur adempta facultas visitandi tributa Episcopo ex dispositione Cõcilij Tridentini, sess. 22. cap. 8. de refor. cũ intelligi debeat cumulatiue, non priuatiue ad Episcopũ contra quem debet esse expressa prohibitio, vt etiam cẽsuit Sacra Congregatio eiusdem Concilij.

COLLECT. 1228.

Super cap. 1. §. Hanc autem, & ibi Gemin. de censibus in 6.

¶ Visitationis Episcoporum ad Ecclesias subiectas, idest, in diœcesis existentes.

COmmunis, & tria cõclusio est, ꝗ Episcopus de iure communi habet intentionem fundatam, vt possit visitare omnes Ecclesias sibi subiectas vt hic, & subiectæ præsumuntur, quęcumque existentes in sua Diœcesi, Rota decisio. 186. parte prima diuers. quinimo propria auctoritate visitare potest etiã Ecclesias exemptas, quando non habẽt specialem exemptionẽ quoad visitationẽ, Rubi. decis. 23. & ratio est, quia exẽptio a visitatione non comprehenditur sub generali cõcessione exemptionum, Rota decis. 2. de cẽsib. in antiq. Achil. de Grass. decis. 2. de excpt. Rota diuers. decis. 186. part. 1. Hinc est quod si Ecclesia fuerit particulariter exempta, quoad visitationem, Eps illam visitare nequit. Idem deci. 1. de exempt. Achil. de Grass. decis. 15. de priuil. Et procedit etiã in Ecclesiam illi vnitam Put. decis. 115. lib. 3. & fuit late resolutũ in Rota in vna Piscien. seu nullius iurisdictionis 7. Maij 1582. coram Gipsio, sed istud intelligi debeat quoad potestatem ordinariã, secus quoad delegatam, nam hodie ex dispositione Sacri Concil. Trid. Ordinarii locorũ possunt, ac debent singulis annis visitare Ecclesias quomodolibet etiam exemptas tãquam Sedis Apostolicę delegati, vt in sess. 7. de Ref. c. 8. & probat Raudens. decis. 35. quę constitutio conciliaris locum habet quãuis facultas visitandi in fundatione Prælato inferiori sit concessa, quia non ob id censetur adempta facultas tributa Episcopo ex dispositione eiusdem concilii, cum intelligi debeat cumulatiue, nõ priuatiue ad Episcopum contra quem debet esse expressa prohibitio, vt tenuit Rota in vna Abulen. iuris visitãdi 10. Nouemb. 1600. coram Ludouisio, & ita censuit Sacra congregatio concilii quinimo licet Episcopus habeat visitare cũ aliquibus Canonicis assistentibus eligendis a capitulo vigore Concilii Triden. sess. 6. c. 4. nõ propterea tenentur adhibere cõsiliũ vel consensum, vt tenuit Rota in vna Illerden. visitationis 13. Nouemb. 1602. corã Iusto, & Rota collecta a Farinacio dec. 15. Amplia conclusionem principalem procedere etiam in inferioribus Episcoporum habentibus iura ordinariorum, Sayr. decis. 9. de sponsal. & tenuit Rot. in

vna

vna nullius iurisdictionis 3. Octo.1589. coram Gipsio, & iterum in vna Salam. iurisd. 3. Octob. 1579. coram Seraph. in qua fuit dictum quod Concilium in c. 8. sess. 7 dispone͂s, quod Episcopi Ecclesias exemptas auctoritate Apostolica visitare teneantur habet locu͂ etiam in inferioribus; Sed quęritur hic opportune nu͂ quid Capitulu͂ se de vaca͂te possit visitare Ecclesias subiectas Episcopatui & Rota in vna Burg. iuris visitądi 1. Iun. 1598. cora͂ Orano tenuit quod sic & prędicta locu͂ habent etiam qn͂ datur quasi Sedis Episcopalis vacatio, vt puta Episcopo ab hostibus, vel paganis capto; vt fuit dictu͂ in eade͂ Burgen. 10. Martii 1597. cora͂ Orano per Seff. in c. si Episcopus de supple͂. negl. prael. in 6. & hęc not. ad gl. in cle͂. 1. in verbo capituli de haeret.

COLLECT. 1229.

Ad Glossam in clmentina Dudum in verbo praesentare de sepulturis.

¶ Pręsentationis Clerici absentis quando illa permittatur.

DE absente Clerico praesentatio fieri non potest, h.d. & est communis opinio secundum decisionem mea͂ 39. & ita tenuit Rota in decis. 3. de iure patron. Limitatur primo haec conclusio, vt non procedat, quando praesentatio a praesentato intra tempus datum, ad praesentandum ratificata fuit, Rota d. decis. 3. de Iur. patron. in nouis, & fuit dictum in vna Macerate͂. 10. Iunii 1600. coram Mantica; Limitatur secundo, vt non procedat vbi alias praesentatus est taliter notus habenti illu͂ instituere, vt examinatione non aegeat, vt tenuit Rota in vna Valentin. beneficii 16. Maii 1583. coram Cardinali Lancellotto, & in vna Regien. beneficii 14. Decembris 1587. coram Pamphilio; Ha͂c limitatione͂ intellige sequuta acceptatione praesentati, infra tempus, & amissione Ordinarii, secus est si prędicta non concurrunt, quia tunc praesentatio non suffragatur, & ratio est, quia examinatio est omnino necessaria, & notitia non sufficit, Guido bonus dec. 70. & tenuit Rot. in vna Astoricęs. parochialis 11. Maii 1587. coram Gipsio; Limitatur tertio, vt quamuis praesentatio facta de absente Clerico regulariter non valet, tamen nominatio facta erit valida, etia͂ si fieret de non clerico, quod nota summopere, scilicet, ꝙ nominatio facta per patronos laicos etiam de non clerico ad beneficium sit valida, vt tenuit Rota in vna Burge͂. Abbatiae 19. Decem. 1588. coram Penia, vbi ad Iura in c. sacrame͂ta de electione, & ad doctrinam Lambertini dicentia praesentationem de laico factam, esse nullam, fuit respo͂su͂, quod sunt intelligenda de praesentione proprie dicta, quae tunc fit, cum pręsentatus coram Ordinario personaliter sistitur ab eo institutionem accepturus, iuxta decisio. pulcherrimam Achil. de Graff. 12. de Iur. patron. Et ad materia͂, quod clericus absens praesentari non possit, videas Rotam decis. 4 de Iur. patron. de Graffis decisio. 135. num. 4. de Amatis decis. 4. num. 24. & in terminis Mastrillus in decis. Rotae Siciliae 2. per totam p. 1.

COLLECT. 1230.

Ad stylum Vrbis.

¶ Recognitionis Scripturae notarij de stylo Curiae qualiter faciendae.

QVando dubitatur de sciptura Notarij, an sit scripta, vel subscripta eius manu iuxta stylu͂ Curiae in vrbe, habetur pro plene recognita, quando testes depon͂ut se cognoscere manum, vel scripturam, & persona͂ scribentis secundum Vestrium in praxi lib. 6. c. 1. nu. 8. & ita pluries decidit Ro-

ta, vt patet in dec. 554. & 709. in antiq. & inter impressas diuersorum dec. 124. nu. 2. p. 2. præsertim vbi sunt instrumenta de partibus, quia non possunt in curia reperiri testes, qui deponunt vidisse illum scribere, illud instrumentum, de cuius recognitione agitur Caputaque decis. 27. lib. 1. in manuscriptis, qui refert ita tentum in quadam Maiorigen. coram Augustino.

Si autem testes sint mortui, tunc pro recognitione cum alijs instrumentis ab eo subscriptis facienda est comparatio iuxta l. cōparationis C. de fid. instrum. Ioseph Lud. decis. 10. & ita fuit decisum in Rota Romana in vna Romana de fideicommissis de Gallis anno 1586. coram Platto. Est tamen in hac materia aduertendum, quod is, qui intendit facere recognitionē debet probare, quod scriptura, ad quam fit comparatio sit certa illius Notarij, vt tenuit Rota in vna Bononiens. de Maluetijs 25. Maii 1587. coram Platto, & prædicta locum habent, nisi agatur de transumpto antiquo, quia tunc recognitio nō est necessaria ex vi antiquitatis temporis, Puteus decis. 359. lib. 2. & fuit resolutum in Rota in vna Casertana beneficii 13. Maii 1598. coram Penia, vel saltem ex stylo Rotæ sufficit recognitio facta etiam inter alias personas, vt per Mohedanū decis. 178. Cardin. Put. 108. & idem in decis. 151. lib. 2. Afflic. decis. 145. num. 3. Marta decisio. 180. per totam, & Ego in decisio. Curiæ Archiepiscop. Neap 39. num. 15.

COLLECT. 1231.

Super cap. 1. de Iuram. calum. in sexto.

¶ Iuramenti calumniæ omissio an vitiet processum.

NOn semel in dubiū reuocatur, an ex omissione iuramenti calūniæ processus vitietur in qua quæstione licet textus noster exprese disponat, nō vitiari processum, illum tamen limita si iuramentum expresse fuerit petitum iuxta decis. Putei 398. lib. 2. secundum quam Rota pluries iudicauit, & præsertim in vna Policastren. pensionis de Spinellis 24. Octob. 1575. coram Cardinali Seraphino; secus si iuramentum, nō fuisset petitum, quia censetur tacite remissum, & processus valeret, Rota deci. 663. in antiq. & fuit iterum resolutū in vna Burgen. residentiæ 30. Maij 1586. coram Cardin. Platto. Extende secundo, vt præstari debet etiam in iudicio summario iuxta Clem. sæpe de verbor. signif. intelligendo semper si fuerit petitum, vt iudicauit Rota in vna Bononien. attentatorum 24. Octob. 1588. coram Bubalo. Extende tertio, vt processus sit nullus etiam si vigeat contraria consuetudo, vt si iuramentum hoc fuerit petitum remitti possit, siquidem talis consuetudo non valet, iuxta cap. cęterum de iuram. calum. & decidit Rubinus decis. 23. Extende quarto, vt iuramentum hoc præstari possit etiam per procuratorem, & sufficit si præstetur in obseruatione terminorum ad sententiā vt fuit tētum per Rotam in vna Romana rescissionis contractus 1590. coram Penia, & alias sæpius; Nunc limita supra firmatam conclusionem quotiescūque ex actis clare constaret de bono iure illius, pro quo lata fuit sententia, nam hoc in casu substinetur ipsa sententia, non obstante dicta omissione iuramēti de calumnia, vt colligitur ex Crescentio decis. 63. Achil. de Graff. decis. 1. de iure iuran. & tenuit Rota in vna Romana de Magdalenis 26. April. 1599. coram Seraphino, & iterum in vna Chien. pecuniaria 16. Decemb. 1592. coram Cardin. Mellino.

COL-

COLLECT. 1232.

Super capitulo quoniam Abbas de offic.deleg.

¶ Delegationis causarum, & qualiter illa transeat.

SÆpe numero cōtingit, vt causæ delegentur Vicario Episcopi, vel alteri personæ, vnde dubitatur, an huiusmodi commissiones trāseant in successorē, & quod non transeant de communi, attestatur Balbus decis. 33. verum Achill. de Grass. in decis. 2. de offic. Vicar. Hāc controuersiam fœdere distinctionis conciliauit, dicens, quod vbi dignitas, sub cuius nomine fit talis commissio, per se subsistit, id est competit iure proprio, & non alieno, vt in Principe, & Episcopo ipso, & tunc transit ad successorem, secus si ab alio dependat, prout in Vicario Episcopi, quę tamen distinctio intelligenda est, vbi de contrario stylo non doceatur, vt tenuit Rota in vna Papien. 3. Martij 1587. coram Lancellotto. Limita tamē si commissio esset facta Episcopo, vel eius Vicario, quia tunc Delegans videtur habuisse respectum ad Tribunal, vt tenuit Rota in vna Siracusan. Illegitimitatis 10. Decemb. 1575. coram Cantuccio.

COLLECT. 1233.

In cap. Relatum de cleric. non Residenti.

¶ Absentia beneficiati operatur, vt nō lucratur fructus beneficij.

ABsentia beneficiati operatur, vt nō lucratur fructus beneficij hoc dicit cui iuris dispositioni conforme est Concilium Tridentinum c. 12. sess. 24. Quod Amplia procedere etiam respectu fructuum, qui debentur loco præbendæ vt fuit tentū in vna Vallisolet. residentiæ 24. Nouembris 1603. coram Lancellotto, & prędicta locum sibi vendicant non obstāte aliqua excusatione, quia in hac materia non admittitur excusatio, vt fuit tentum per Rotā in vna Burgen. residentię 4. Iunij 1586. coram Platto, vnde excusatio cessare videtur vbi negotium sit tale, vt possit tractari per alias personas, puta per Procuratores, Boerius decis. 43. & fuit resolutum in vna Foroliuiens. fideicommissi 21. April. 1587. coram Lauretano, similiter lis non dicitur legitima causa absentiæ, & lucrandi fructus ea durante, nisi in tribus casibus. Primo si verteretur super iuribus ipsius beneficiati Sayrus decis. 17. de cleric. non residenti. Secundo nisi sit criminalis, & talē criminalitatem contineat, propter quam clericus prohibeatur residere Rota collecta a Farinacio decis. 168. Tertio nisi litigetur contra capitulum, quod deneget dare fructus canonico, vt fuit tentum in vna Salamant. cēsurarum 1595. 21. Maij coram Seraphino, sic etiam legitimā causam non residendi præbet monitorium emanatū ab Auditore Cameræ ad personaliter comparendum in curia, quam intellige nisi huiusmodi monitorium emanasset ob culpam præcedentem ipsius, vt fuit in Rota resolutū, in vna Calaguritana fructus 1. Iunij 1587. coram Platto Est tñ in hac materia animaduertendum, quod impedito, tūc demū debētur fructus quotiescumq; ipso impedimento cessante consueuerit residere, secus si minime consueuerit residere, quia tunc durāte etiam impedimento nequaquam fructus lucrabitur Medices decis. 18. & fuit resolutum in Rota in dicta Calaguritana quod procedit etiam absentibus pro seruitio Episcopi si per prius constet non fuisse consuetos residere, vt tenuit Rota in vna Valentin. emolumentorum 27. Nouemb. 1579. coram Seraphino.

COL-

COLLECT. 1234.

Super capitulo quamuis de prebendis in 6.

¶ Pensionis non soluendæ per titularem casuum.

MVlti casus enumerari possunt, in quibus pensio per titularem solui non debet, sed Ego nonnullos tãtum recensebo, in foro iudiciali magis frequentes; Primus est casus quando titularis fecit diligẽtiam pro habenda possessione beneficij, & illam habere non potuit, tunc enim non tenetur ad vlteriorem solutionẽ pensionis, Monaldus consil. decis. 123. quã decis. Amplia ẽt si se obligauerit ad soluendum in forma cameræ cum iuramento, & cum clausula; habita, vel non habita &c. quia sæpius Rota interpræta est huiusmodi clausulam, vt nõ operetur vltra vnum, aut duos, vel tres annos, vbi subest iusta causa Rota diuersorum in decis. 705. libro 3. & fuit iterum per Rotam tentũ in vna Conuen. de Cordellas mense Iunij 1565. coram Oradino, & ratio est, quia iuramentum hoc casu secundum naturam principalis dispositionis est intelligendum, vt fuit decisum in vna Placentina pensionis 19. Nouembr. 1563. coram Seraphino. Secundus casus vbicumque impositio pẽsionis esset nulla, & surreptitia, quia tunc beneficiatus ad solutionem non tenetur, veluti si imponatur secunda pensio, non facta mẽtione de prima Cassador. deci. 3. de pensio. Fabius decis. 16. Boerius decis. 162. & fuit tẽtum per Rotam in vna Veronen. pensionis 27. Iunij 1490. coram Platto, quã limita nisi Papa habuerit notitiam de pensione antiqua, quia tũc tollitur vitium subreptionis, Bellam. decis. 746. Rota in deci. 27. de rescript. in nouis, & fuit dictum corã eodẽ Cardinali Platto in vna Policastren. pensionis 27. Februar. 1587. Tertius casus non tenetur successor ad pẽsiones decursas tempore prędecessoris, quod intellige quando prædecesserunt diligentiæ contra prædecessorem Cassador. decis. 3. & 4. de locato, Crescent. deci. 58. in fine; Achil. de Grass decis. 3. de pensionib. Puteus decis. fin. de offic. ord. & in decis. 189. nu. 3. & tanto magis hoc procedit, quando pensionarius est hæres beneficiati, contra quem successor potest recurrere Puteus dicta deci. 189 nu. 4. & fuit dictum in Rota in vna Hispalen. pensionis 16. Decemb. 1577. coram Blãchetto, & vide etiam Statilium Pacificum in decis. Rotæ 97. Quartus casus quando pẽsio fuit assignata super fructibus beneficij, & fructus nõ potuerunt percipi ob sterilitatem vel ob aliam causam, argumento decis. Moheda. 236. Pute. decis. 3. de transacti. Caputaq. in decis. 96. p. 1. Guidobon. deci. 74. Accorãbon. dec. 39 lib. 2. Quintus casus quãdo pensio fuit reseruata Clerico in facultate, quod possit illa transferre in alias personas, & translatarius, qui petit pẽsionem nõ est Clericus, tunc enim titularis non tenetur ei soluere, cum talis facultás intelligatur de personis similibus nẽpe clericis, Veral. decis. 505. p. 2. Cassad. decis. 6. de vnionibus; Sextus casus est quãdo pensio fuit extincta per obitum pensionarij, vel per cassationem, Cassad. decis. 2. de vnionibus.

COLLECT. 1235.

Super l. si expressim, ff. de appellationibus.

¶ Cõfirmationis sentẽtiæ nullę, nec ne.

QVamuis sententia nulla certis casibus confirmari possit vt hic, nõ tamen Iudex parte opponente potest illam confirmare, sed debet omnino super nullitate pronunciare, Balb.

decis.

decis. 27. Puteus decis. 72. lib. 3. alias grauaret partem, & faceret numerum sententiarum contra ius litigatoris, Caputaq. dec. 266. par. 1. contra tex. in c. veniens de sentē. & re iudicata, & ita fuit tentum per Rotā in vna Vercellen. prętensi spolij 5. Maij 1586. coram Platto, vbi ad hoc fuit allegata alia decisio facta coram Cæsare de Grassis in vna Patauina decimarum 9. Iunij 1576. & prędicta conclusio locum habet, etiam si nullitas primæ sententiæ influat in secundam confirmatoriam, quia sicut prima non potest confirmari, *Farinacius* decis. 39. Rursus eadem conclusio procedit, quamuis sententia nō sit nulla in totū, sed pro parte, quia nec etiam sententia pro parte nulla reformari potest pro ea parte, quæ est valida, nisi contineat diuersa capita, *Puteus* decis. 320. lib. 1. & Rot. decis. 207. p. 2.

COLLECT. 1236.

Super Authentica qui semel C. quomodo, & quando Iudex.

¶ Actoris discessus, vel variationis in iudicio.

QVi semel actionem proposuit, cogitur vsque ad finem litis exercere h. d Super quo textu contingit persępe dubitari, an in prosequutione causę actori variatio permittatur quę disputatio duos distinctos casus habet; Primus est quando versamur citra varietatem actionum, & tunc licita est variatio, adeo quod vna intentata actione, altera intentari non prohibetur Afflictus decis. 53. & decis. 156. vbi omisso interdicto retinendę, intentatum fuit interdictum recuperādæ, voluit etiam Boer. decis. 401. Rota diuersorum deci. 254. 255. 256. & 257. p. 1. & iterum in vna placentina aquarum 8. Martij 1596 coram Arigonio.

Secundus casus est, quando nō versamur circa varietatem actionum, sed circa modum agendi, veluti si actor ordinarium iudicium intentauerit, & postea velit aggredi viam exequutiuam, & hoc casu si nō adsit clausula, quod vna via electa, altera non tollatur, variatio non est permissa, cum per talem electionem creditor sibi præiudicauerit, Thoming. decis. 25. & ita fuit resolutum per Rotā in vna Romana donationis 4. Maii 1558 corā Iunio, & rursus in alia Romana pecuniaria 9. Octob. 1592. coram Caputaquense; Limita, & declara per aliam decisionē Rotæ in vna Romana pecuniaria 28. Iuni 1595. coram *Licta*.

Sed dubiū est, an per obseruationē terminorū substantialiū a via executiua recessū censeatur, & dicendū est, quod non, quia termini substantiales sunt obseruandi etiā in via executiua quando agitur de causa graui, veluti excedente summam scutorum ducentorum iuxta facultates Auditoris Camerę, quid quid dicat decisio. 4. de appellat. in nouis, & ita fuit resolutum in vna Romana Fornaria 1. Iunii 1576. corā Robusterio, & deinde in vna *Fauentina* transactionis 29. April. 1596. coram Blanchetto.

COLLECT. 1237.

Super Glossa in l prolatam. Cod. de sententijs. & Interloquut.

¶ Nullitatis sententiæ & temporis breuitatæ.

SEd illud quoque annotare placuit quod in praxi multoties contingit, videlicet quod quamuis ex breuitate temporis, sententia addatur nulla, tanquam præsumatur sine causę cognitione lata, vt Glossa hic, tamen hoc non procedit in Iudice subrogato alteri Iudici, coram quo fuerat causa instructa, tunc enim dilatio nō requiritur pro instructione causæ, sed Iudex subrogatus potest statim illam expedire, quia suffi-

cit,

cit,quod potuerit instrui,licet non plene,vt sententia reddatur nulla, Puteus dec.4.de Iudi.& ideo in Rota subrogatus potest eadẽ die tenere terminũ & sẽtentiare,quia sufficit, ꝗ verisimiliter potuerit esse instructus,nã tũc breuitas tẽporis nõ cõsideratur,vt tenuit Rota 17. Iunij 1560.corã Caputaquen. vt ipse dicit in decisio.233.lib.1.in manuscriptis.

COLLECT. 1238.

Super capitulo causam quæ, de testibus.

¶ Attestationum inter easdem personas,& coram eodem iudice,sed in diuersis instantijs fidei.

SVper hoc textu non semel cõsueui in dubium reuocare,si coram eodẽ Iudice, & inter easdem personas, duæ instantiæ vertantur, an acta gesta in vna earum probent in alia,& dicendũ, quod non probant,nisi productio fiat, apud acta vtriusque causæ,Cacher. decis.1.Rota diuers.decis.445.p.1. vbi fuit reiecta sententia Abbatis, & Felini, quod Iudex possit moueri extra acta,& pariter fuit reprobata opinio Guidonis Papæ decis.29. Hoc idem voluit Rota decis.179. Chisan. reiecta decis. Afflict. 18.& fuit iterum per Rotam resolutum in vna Romana census 10. Decembris 1595.coram Pamphilio. Hinc est, quod ad effectum acquirendi facit quasi possessionem,ex remedio l.fin.C.de edicto D.Adrian.non sufficit, quod testamentum exhibeatur Iudici, sed productio in actis fieri debet,nec sufficit scientia Iudicis,fuit resolutum per Rotam in vna Romana census coram Pamphilio, & prædicta,tãto magis procedunt,vbi productio facta in alio iudicio est limitata ad certum finem, & effectum, nam ad alium diuersum finem non debet suffragare,Bellam. decis. 613. Et talis productio debet esse realis cum specificatione Iuriũ,& termino ad opponendũ nã verbalis tantũ non sufficit,nec Iudex in illa se fundare potest, Cassad.dec.6. de appell.& in dec.1.in fin. de excep. ꝗ procedit ẽt in causis summariis, & vbi mandatũ procedit de plano,& manu regia, Mohed.dec.204.& Crescent. dec. 121.

COLLECT. 1239.

Super Glossa in l.2. C.si aduersus præscript.pign.

¶ Restitutionis contra præscribentem ex capite ignorantiæ & contra quadragenalem.

DIsputant Doctores Nostri in præsenti Glossa,an aduersus præscriptionem quadragenariã ex capite ignorantiæ restitutio in integrũ detur, quæ disputatio non est leuis,vt colligitur ex traditis per Balb. in decis. 23. receptior tamen est affirmatiua sententia ,quam Rota sæpius fuit amplexa in terminis præscriptionis statutariæ,vt patet in decisio.39.num.3.lib.2.diuers. Peregrinus decis.43.in vna Bononien.hæreditatis, Chissanus decis.153.Caputaquen. deci. 207.par.3.& fuit resolutum in vna Romana domus de moronibus 13.Nouẽbris 1579. coram de Rubeis, & iterum in vna Tiburtina affrancationis 2.Ianu. 1585.Mohedanus decis.1. de restitu. in integrum, quam amplia procedere ẽt in hærede,& competit etiam post quadraginta annos, Rota diuers. decisio. 42.lib.1.& in decis.39.lib. 2. Amplia secundo etiam in Ecclesia Intellige facta plene probatione de ignorantia, Rota diuers.decis.387.p.1.supra positam conclusionem principalem, Intellige dummodo ignorantia fuit iusta,seu probabilis,Statilius Pacific.in decisio.Rotæ Romanæ 71.Caputaquen citata dec. 207. in fine lib.3. ideo quælibet ignorantia non sufficit,sed ea tantum,quę ex omni parte sit excusabilis, & circa quã nulla

interueniat negligentia, quod nō est quando ex coniecturis arguitur scientia, vel quādo habuit in genere notitiā aut quādo probatur inuestigare, vt fuit tētū per Rotā in vna Romana Saluiani interdicti 28. Ianuarij 1602. corā Iusto, & in alia Romana deuolutionis tenimēti 27. Iun. 1576. coram Robusterio, & rursus in eodem anno 14 Maij in vna Florentina Iuris patronatus corā felicis recordationis Clem. viij. tunc Auditore, & supradicta nota ad ea quæ reportauimus in l. fi. C. de præscrip. triginta annorum.

COLLECT. 1240.

Super Concilio Tridentino in versiculo in vniuersitatibus sess. 25. c. 9.

¶ Iuris patronatus vniuersitatis probationibus non sufficientis ex immemorabili absque titulo.

QVando versamur in Iurepatronatus Vniuersitatis vere est cōmunis conclusio, quod ad illud probandum, si non ostendatur titulus fundationis vltra immemorabilem requiruntur continuatæ præsentationes per spatium quinquaginta annorum, quæ fuerunt sortitæ effectum, & probētur per Autenticā scripturā, vt disponit hic Sacr. Conciliū; Quæ probatio requiritur pro forma, adeo quod aliter facta non suffragatur, vt fuit pluries resolutū per Sacram Congregationem Concilij, & tenuit Rota in vna Tabien. beneficij de anno 1582. coram felicis recordationis Clemēte Octauo tūc Auditore; Ratio est, quia versamur in casu præsumpto vsurpationis, vnde concilij dispositio locum habet, etiam si vniuersitas sit parua, Farinac. in sua collecta decisio. 507. & ratio quia militant eædem rationes in parua, quam in magna vniuersitate, scilicet vsurpationis, Puteus decis. 57. & 205 lib. 1. Crescent. decis. 13. Verall. decis. 318. p. 2. & quod etiam in parua vniuersitate præsumatur Ius patronatus tenuit Rota in vna Bononien. Iuris patronatus 20. Martij 1589. coram Gipsio, & hæc præsūptio præcipue locum habet in Italia, vbi propter recessū curię omnes populi ius pręsentādi vsurparunt, & præsertim in locis, in quibus Ordinarij collatores sunt inferiores Episcopo, Achil. de Grass. dec. 4. de Iur. patr. & Puteus decis. 57. lib. 1. quæ vsurpationis ratio cessat in Ecclesiis Monasterialibus, seu conuentualibus, in quibus nō acquiritur Ius patronatus, Mohedan. decis. 340. & fuit tentum in vna Regien. prioratus coram Cardinali Pamphilio

COLLECT. 1241.

Super l. si pupillus ff. de his, quæ in fraudem creditorum.

¶ Auocationis pecuniæ solutæ posteriori creditori per anteriorem faciendæ.

AMbiguus est ille articulus, qui agitari solet in præsenti textu, an solutio facta debitori in pecunia numerata possit a primo habente hypothecam anteriorem auocari, Afflic. siquidem in decis. 190. per totam quæst. hanc ad partes examinat, & tandem concludit negatiue, verum eius opinio recipit nonnullas limitationes, & in primis fuit limitata per Rotam in vna Romana pecuniaria 9. Maij 1594. coram Seraphino, vt patet in eius decis. 950. vt nō procedat, quando tempore solutionis par fuit omnium creditorum diligentia, & tamen posterior fuit gratificatus; secundo limitatur, quando solutio fit per decoctum, & non superest, vnde satisfiat anteriori creditori, vt fuit resolutum per Rotam in alia Romana pecuniaria sub die 29. Decem. 1593. coram Penia; Tertio limitatur, vt non procedat quando creditor est priuilegiatus, in quibus terminis intelligi debet doctrina Bart. hic

hic Rubin.decis.43.ideo non habet locum in fisco, nam potest ipse solutũ posteriori creditori auocare hypothecaria l.pecunia de priuileg.fisci.Quarto limitatur, vt non procedat de rigore, sed de æquitate, vt late Ego scribo in dec.Curiæ Archiepis.Neap.93.vbi allego *Pari* sium cõsi.65.num.1.& secundo lib.4.

Verum est aduertendum, quod prædicta intelligi debent, nisi pecunia soluta, fuerit consumpta, vt loquitur Afflic. d.decis.190. & Rota tenuit in vna Romana pecuniaria de Caualcantibus de anno 1565. coram felicis recordationis Clemente Octauo tunc Aoditore.

COLLECT. 1242.

Ad statutum Vrbis

¶ Statutum vrbis Romæ de contractibus mulierũ certa sollemnitate celebrãdis in quibus casibus locũ habeat.

DIsputatio est in Sacro Rotæ auditorio frequens, & vtilis, an statutum Vrbis li.1.c.151.disponens de contractibus mulierũ certa solemnitate celebrandis locum habeat in mulieribus fideiubentibus, & locũ habere est resoluendũ, nam licet in quatuor tantũ casibus loquatur, tamen procedit etiam in alij s, in quibus viget eadẽ ratio, Puteus dec.7.& in dec.85.& 160.li.3.Crescentius dec.3.de constitution.Ro.dec.529. p.1.diu.ideo procedit etiam in fideiussoribus, vt in terminis fuit decisum in vna Romana fideiussionis 13. Maij 1596.coram Seraphino, & rursus in alia Romana societatis officij 4.Febr.1602.coram Penia; Extenditur primo conclusio hęc vt procedat etiã si mater fideiubeat pro filio, quia statutum compræhendit etiã contractum cum Matre, Medices deci. 23.& fuit tentum corã Cardinali Mellino in causa S.Seuerini bonorum 8.Februarij. 1602. Extenditur secundo, vt procedat etiam in contractu iurato, nã licet fideiussio facta a muliere cum iuramento non seruatis sollemnitatibus valet de Iure communi, vt fuit firmatũ in causa Interãn. merciũ 4.Iun.1597.coram Penia, non tamen valeret attenta dispositione dicti statuti, Balb.dec.319. Limita nunc, vt non procedat quando mulier se obligat ad fauorẽ pię causę, vt fuit dictum in vna Toletana pecuniaria 26.Ianuarij 1594.coram Comitulo.

COLLECT. 1243.

Super Clausula sine præiudicio.

¶ Clausulæ sine præiudicio.

VTilis est, & frequẽs materia huius clausulæ, præsertim in Sacro Romanę Rotę Auditorio, sed quia diffuse ab alijs pertractatur, Ego pauca quędã solum annotabo, est igitur hæc clausula præseruatiua iurium, *P*uteus decisio. 32. lib.2.& in deci. 197.num.23.lib.1.item reddit quidquid geritur conditionale, & sic operatur, quod quatenus inferatur pręiudicium, Puteus decis.33.lib.2. & fuit dictum in causa Caputaq.pręcedentiæ 17.Iunij 1577.coram Cardinali Blanchetto, item est præseruatiua omnium iurium, & censetur apposita a signatura in qualibet cõmissione ad præseruandam legitimam exequutionem Bellam.decis.41.& Cassad.decis. 8. nu. 5.de rescriptis, & fuit resolutum in causa Nouarien.decimarum 11.Decembris 1573.coram eodem Cardi.Blanchetto, & fuit resolutum in vna Auellina Archipresbyteratus, 9.Aprilis 1590.coram Penia, Item clausula sine præiudicio executionis litterarum Apostolicarum apposita in commissione causæ principalis operatur vt non possit procedi in negotio principali, nisi parito, sicut dicitur de clausula sine retardatione solutionis pensionis, Puteus dec.19.de pensio.

sio. Paulus decis. 61. & ratio est, quia huiusmodi clausula illi æquipollet, vt fuit tentum in vna Siracusana præheminẽtiarum 5. Octob. 1584. coram Bubalo, & in dicta Auellina Archipresbyteratus coram Penia.

COLLECT. 1244.

Super Glossa in l. si quis pro emptore in ver. non habere ff. de vsucapione.

¶ Possessionis defuncti in hæredem continuanda statuti vigore.

SI quæratur in præsenti Glossa, an possessio defuncti in eius hæredem continuatur, duo casus sunt distinguendi; Primus est quando nullum extat statutum continuans possessionem, & tunc subdistingue secundum Rotam in vna Vrbeuetana Castrorum 18. Maij 1569. coram Seraphino, quod aut defunctus corpore, & animo suo possidebat, & tũc non continuatur in hæredem sine appræhensione, vt voluit etiam Afflict. in deci. 167. & in proprijs terminis decidit Viuius decis. 227. aut animo suo, & corpore alieno possidebat, & hoc casu sufficit continuatio Coloni, & hęredis nomine secundum decis. quam tradit Vrsillus d. decisio. 167. Secundus casus est, quando adest statutum de continuanda possessione defuncti, in hæredem, quod statutum viget Bononię, & Mediolani, & tunc vera, & communis opinio est, quod possessio ipso iure transeat. Rubinus decis. 44. ex quo infertur, quod hæredi competit interdictum retinendæ contra turbantem possessionem defuncti absq; aliqua actuali appræhensione, vt patet in decis. mea 21. vbi allego Menochium in 3. remedio retinendę num. 59. licet bonis feudalium, & emphytheoticarijs, hęc statuti cõtinuatio locũ non habet, vt fuit decisum in Rota in vna Imolen. bonorum 20. Aprilis 1592. coram Card. Pamphilio, quemadmodũ dictum statutũ locum non habet, quando possessio erat apud defunctum ex causa de sui natura non transitoria ad hæredes, vt fuit resolutum in Rota in vna Mediolan. bonorũ 28. Martii 1594. coram Card. Mellino; Tertio non procedit etiam, quando possessio naturalis fuit medio tempore ab initio occupata, Rota decis. 27. nu. 13. p. 1. diuersorum, quæ opinio fuit limitata ab eadem Rota in vna Bononien de Carnalibus 11. Ianuarii 1602. coram eodem Cardinal. Pamphilio.

COLLECT. 1245.

Super l. 1. Cod. de executione rei iudicatæ.

¶ Exceptionis nullitatis in executione sententiæ opponendæ.

EXceptio nullitatis potest opponi in executione sententiæ. h. d. Amplia procedere etiam in exceptione reddictionis administrationis tutelæ, licet nõ impediat executionem, Viuius decis. 317. nu. 1. lib. 2. & hanc quoque sententiam tenuit Rota, vt per Sarnen. decis. 65. licet Puteus decis. 146. lib. 1. asserat hunc articulũ non fuisse discussum, licet hoc idem fuit resolutum in Romana Saluiani interdicti 19. Nouemb. 1599. coram Cardinali Lancellotto, vt refert Statilius Pacificus decis. Rotæ 121. & facit Afflict. in decis. 13. num. 16. Amplia secundo in exceptione supplementi legitimi; licet non retardat etiam exequutionem, idem Statilius decis. 190. Amplia tertio etiã in exceptione dominij. Seraphin. decis. 390. quod intellige nisi dominium esset iam probatum, vel in continenti probaretur, quia tunc exequutio suspenditur Paleottus decis. 32. Puteus decis. 54. lib. 2. & decis. 233. & 243. lib. 2 Intellige secundo in casu Rotæ decis. 103. par. 1. diuers. & aliquid per

Ca-

Capycium decis. 10. num.19. Amplia quarto in exceptione periurij, licet exe cutionem nō retardet, vt fuit resolutū in Rota Romana in vna deuolutionis Molendini die 23. Feb. 1579. coram Lauretano; Amplia quinto in exceptio ne non implemēti, & hæc impedit exequutionem etiam aduersus obligationē Cameralem, Caputaq. decis. 117. p. 3. & talis exceptio locum habet etiam si in minori parte verificetur, Puteus decisi. 340. num. 1. lib 1 & decis. 357. lib. 3. Caputaq. dec. 316. p. 3. sed intellige si a par te opponatur, alias tenet iudicium, præcipue in contractibus nominatis, Rota diuersorum decis. 810. part. 1. & fuit resolutum in Rota in vna Romana Vene ferrei 1592. coram Cardinali Blanchetto; Amplia sexto in exceptione apposita de nō iure agentis, quæ executionē retardat, Cassad. decis. 1. de restitu. spol. Rota diuers. decis. 340. p. 3. lib. 3.

Illud porro est indubitatum in hac materia, quod exequutio sententiæ retardatur per appellationem, quotiescūque ea venit admittenda, secus si appel latio non sit permissa, vt in iudicio momentaneæ possessionis, in quo de iure ciuili nō appellatur, tunc enim executio non suspenditur, quamuis Iudex detulerit appellationi per cōcessionem Reuerentialium, nam Rota in vna Romana damnorum 10. Iunij 1591. coram Penia interpetrata fuit hanc delationē, vt non opperetur effectum suspensiuū, sed solum deuolutiuum, per Benint. de cis. 17. Item Reuerētiales in forma dati intelliguntur sub conditione, quatenus sententia appellationem admittat, & quoad illam tantum partē, quæ admittitur, Achill. de Grass. dec. 8. de appella.

COLLECT. 1246.

Super Capitulo vtile de regul. iur. in sexto.

¶ Vtile per inutile non vitiatur.

VTile per inutile non vitiatur h. d. Ex qua Regula infero primo, quod pensio reseruata dummodo medietatem, seu tertiam partem fructuum non excedat, si excesserit nō vitiatur in totum, sed reduci debet ad ipsam medietatem, vel tertiam partem, Cassad. decis. 4. in verbo sine præiudicio de pen sio. Crescentius decis. 234. lib. 1 in manuscriptis, Puteus decis. 34. nu. 2. lib 1. & fuit tentum per Rotam in vna Vicenti na pensionis 28. Iunij 1591. coram Cardinali Mantica; Ratio est, quia summa est diuidua, quo casu vtile per inutile est. Infero secundo, ad translationem pensionis, nam si Papa transferat pensionem quoad dimidiam partem fructuum vsq; ad eam partem, quæ non excedit, translatio substinetur Paleottus dec. 22. & fuit decisū in vna Lucana pensionis 17. Frebru. 1592. Infero tertio, quod mandatum vltra summam debitam relaxatum, substinetur pro summa debita ex Bartolo, licet contrarium testatur decisum in Rota, Puteus decis. 323. lib. 1. & fuit tentum in vna Salamantina pensionis 9. Maij 1583. co ram Bubalo, vbi fuerunt allegatæ aliæ decisines, idem fuit resolutum in vna Assisiē. subhastationis 19. Nouēb. 1596. coram Orano, & in vna Romana spolij 21. Februar. 1600. coram Iusto; Infero quarto in locatione Ecclesię vltra triennium, licet prohibeatur per extrauagantem ambitiose, erit tamen valida pro triennio, Gamma, qui refert Senatum Lusitanum decidisse decis. finali. licet Rota Romana aliter sentit, scilicet extrauagantem Pauli Secundi de reb. Ec-

clesiæ annullare contractum locationis in totum,& ita fuit decisum in vna locationis Brixien.5.Decēb.1594.corā Penia, & iterum in vna Comensi locationis 1600.10. Martij coram Illustriss. Pamphilio,& sæpius in alijs causis,& eandem opinionem tenuit Consilium Neapolitanum probat Affl.dec.107.in causa Domini de Motijs; Infero quinto,quod datio in solutū pro parte nulla non redditur in totum inualida,licēt aliter sētiat Marilianē.in Rota Genue. in decis.8.volens quod cum decretum sit indiuiduum,si pro parte fuit interpositum super bonis non obligatis in totū corruit, quam opinionem sequuta fuit pariter Rota Taurinensis testatur Thesaur.Filius in decis.13 Infero sexto ad emphyteutam, qui absque Domini directi assensu a parte rei emphyteosis nō cadit in totum,sed a parte alienata tantum,vt pulchre refert decisum Grammaticus in dec.Neapolit.49.& aliquid per Valascum in deci.17.de Beninten. in decisi.6.Rotę Bononiæ & in deci.7. Infero septimo ad Episcopum, qui vltra tempus a iure sibi concessum Indulgentias populo publicauerit, nam non vitiatur concessio in totum,sed pro excessu tantum, & ratio est, vt in textu, quia vtile per inutile est, late Ego scribo in decis.Curię Archiepiscopalis Neapol.29.quam nota ad celebrem glossā in c.fin.de pœniten. & remission.in 6. Potest inferri octauo,an si emphyteuta defecerit in solutione Canonis in vno nummo tātum,an cadat, pro cuius quęstionis resolutione vide Beninten. deci. 8.Valasc.decis.6.Caroc.decis.110.

COLLECT. 1247.

Super l.properandum C. *de iudic.*

¶ Sententiæ nullæ perempta instantiæ latæ.

CONclusio est trita, & communis quod sententia lata,perempta instantia est nulla per hunc textum Cornazzan.deci.22.Rotæ Lucensis,dicens hanc legem locum habere etiam in cōsistorio Principis, vt decisū refert Mynsingerius centur. 2. obseru.73.Sed Ego Neapol.vidi practicatum, quod si fuit facta citatio infra triennium perpetuatur instantia per aliud triennium, & si demum fit alia citatio ad dicēdum &c. Infra aliud triēnium similiter per aliud perpetuatur,& ita audiui Sacrum Consilium alias interpretatum fuisse pragmaticam, quæ loquitur de substātia nō restituenda,& fuit in causa Domini Siluestri Tomacelli cum cognatis suis, & tunc fuit dictum, quod in causa illorū de quoquo cum hęredibus Ioannis Andreæ Sagelle Sacrū Consilium fortius practicauit,quod sufficit vnica citatio ad dicendum &c.etiam quod elapsi essent nouem anni,& sic tres instantię,& alias vidi processum,in quo erat hoc decretum die penultimo Iunij 1570.in causa Philippi de Afflicto cum Iacobo de Rogerio super officio Guardionatus partium Calabriæ, & peremptione instantię apposita cōmuni voto omnium Dominorum Sacri Consilij,& Magnifici Iacobi de Agello,& Marcelli Carelle Præsidentium Regiæ Cameræ Summariæ in eodem Sacro Consilio Præsidentium conclusum est quod non obstante oppositione peremptionis instantiæ stante stylo Sacri Consilij procedatur ad sententiam; similiter de anno 1588.fuit decisum in causa Innocentiæ de Sangro in petitione decimæ quartæ partis quorundā Castrorū, quod habe-

ret

ret locum exequutio sententiæ non obstante quod esset lata perempta instantia.

COLLECT. 1248.

Super §. Quoniam in Authen. qui filij sunt legit.

¶ Legitimationis nullę ob non factam mentionem legitimorum filiorum.

LEgitimatio non facta mentione legitimorum filiorum est nulla h. d. Et Amplia præfatam conclusionem procedere non solum quando pater habet filium, sed etiam si habeat filiam & hanc opinionem tenuit Rota apud Peregrinum decis. 91. lib. 2. licet in eo casu in quo facta sit mentio filiorum legitimorum teneat, & nõ requiritur illorũ citatio, vt per Puteu. decis. 89. lib. 2. & Ratio est quia tunc legitimatio potest fieri eis inuitis, secus vero si de illis non fuit facta mentio, quia hoc casu nõ præsumitur, qđ Princeps velit illis prӕiudicare, & ita procedit decisio. Achill. de Grass. decisio. 2. qui filij sunt legitimi; Limita primo Ampliationem, vt valeat legitimatio nõ facta mentione de filia, quando ei non præiudicatur vt fuit in Rota resolutũ in vna Romana de Busseido de anno 1567. coram Robusterio; Limita secundo, vt valeat legitimatio si non facta fuit mentio de filia quoad remotionem infamiæ, & quoad honores secus quoad successionem Balbus dec. 400. & fuit resolutum in Rota Romana in vna Portuen. bonorum 27. Nouemb. 1573. coram Cardinali Seraphino, & late fuit etiam inde tentum coram Robusterio in illa Romana de Perusilijs. 15. Ianuarij & 29. Febr. 1580.

COLLECT. 1219.

In materia Accessus, & Regressus.

¶ Accessus & regressus in beneficialibus causis seu gratijs.

IN causis beneficialibus aliquãdo disputari solet an gratia contineat accessum, vel potius regressum, ideo vidẽdum, quomodo hæc differant, & dicas quod regressus differt ab accessu, quia accessus totaliter pendet a futuro euentu, nec aliquod ius de p̃terito habet, vt declarat Cassadorus decis. vnica de pactis. Regressus vero proprie dicitur, qui habet causam de præterito, quia nõ est acquisitio noui tituli, sed antiqui continuatio dum dicit quod Regressus habet causam, & pendet a iure de præterito, Raudensis decisio. 16. Hinc dixit Achill. de Grass. decis. 3. de regressibus quod regressus est reliquia iuris cessi vt voluit etiam Puteus decisio 1. eod. tit. Hinc est quod regressus non cõpræhẽditur sub concordatis Germaniæ, nec sub indultis Cardinalium, quia non dicitur gratia mere præuẽsiua, sed habet ius de præterito, Cassadorus deci. 4. de priuileg. & ex hac distinctione Ego alias inferebam in quodam casu occurrenti quod retractio facta ad fauorem cuiusdam, continebat gratiam regressus, & iudicãdus erat regressus non autem accessus, quia stante cessione facta ad fauorem præfati cum ipse haberet ius de præterito dicebat̃ potius regressus quã accessus Achill. de Grass decis. 3. de regressibus, & Peregrinus decis. 33. Rota tamen semper tenuit quod quãdo quis habet titulum præcedentem cum sola supplicatione semper dicitur regressus; bene verum est, quod datur etiam accessus, qui si non potest iustificari prior titulus inter clausula accessus, vt quis excedat ad beneficium vigore præsentium, etiam nõ iustificato priori titulo,

vt per Puteum decis.297.lib.1.Bellam. decis.46.Ad materiam vide Casad.decis.4.num.6.de caus.possess.Peregrinus decis.30.lib.2.Puteus deci.519.libro 2. & Rota in vna Compostellana Canonicatus de anno 1574.coram Decano.

COLLECT. 1250.

Ad Panormitanum in c.cum venissent in fine de institutione.

¶ Cōfessionis qualificatæ, an illa possit pro parte acceptari,& pro parte non.

SOlet controuerti illa iuris cōclusio, an confessio qualificata possit pro parte acceptari,& pro parte respui. in qua quæstione vltra ea quę alibi reportauimus hic tamen constituo duas conclusiones;Prima sit cōclusio quod confessio cōtinens vnicum factū cum qualitate,quæ nullum reddit ipsum actum seu eum in aliū transfundat,& tunc nō potest diuidi,nec acceptari reiecta qualitate,sed in totū approbari,vel improbari debet,puta,si quis confessus fuerit se professionem emisisse per violentiā, nam qualitas violentiæ reddit actum professionis nullum,& simul cum ipso concurrere non potest,ideo non debet considerari seorsum ab ea, & sic ipsa confessio diuidi non potest, ita tenuit Rota in vna Astorigen.Archidiaconatus 27.Nouemb.coram Costa,& patet in dec.272.p.2.diuer. Secunda sit conclusio,quod quando contra qualitatem adest iuris præsumptio, tunc poterit acceptari confessio;reiecta qualitate,vt tenuit Rota in vna Nucerina affictus 15. Maij 1573.coram Cardinali Seraphino,vt patet in eius decis.163.li.1.quando vero contra qualitatem nulla adest præsumptio,tunc confessio continens vnicum factum non potest pro parte acceptari,& pro parte Impugnari; Antonius Faber in dec.1.C.de Confessis.

COLLECT. 1251.

Ad Baldum in l.certi iuris C.Locati.

¶ Hypotheca an detur in mercibus venalibus.

COntrouertitur admodum ille articulus,an hypotheca cadat in mercibus venalibus, & licet nonnullorum opinio sit in sententiam negatiuam,nihilominus affirmatiua amplectenda est quam tenuit Balbus decis.322.& hanc Rota sępius amplexa fuit,& præsertim in vna Romana Pecudū 24.Maij 1600. coram Cardinali Mellino, in qua fuit dictum hanc opinionem esse non solū magis communem,sed veriorem,& durat hypotheca etiam post illarum venditionem, quando alienatur tota hypotheca,vel eius pars,ita quod pænes emptorem non desinat esse corpus vniuersale,secus si non alienatur hypotheca, sed tantum distrahuntur ipsius merces particulares quæ ibi retinentur,ad continuam venditionē, quia tūc ne cōmercium impediatur,obligatio, seu hypotheca extinguitur, vt tenuit Rota in vna Augustiniana vt patet in dec.655.li.3.diuer.quæ ratio cessat in corpore vniuersali Apothecæ,seu Tabernę,quę de sui natura non exponitur,nec retinetur venalis,& ideo non cadit sub obligatione cum illa qualitate,quatenus non sit alienata, sed cadit sub hypotheca simpliciter,& trāsit in emptorem cum sua hypotheca,siue tota,siue pars sit alienata Puteus dec. 297. lib. 2. prædicta intellige, dūmodo tempore alienationis contra debitorem alienantem non sit mota lis a creditore in ipsa hypothecaria,secus si iudicium esset cęptum,quia tunc in mercibus etiam venalibus hypotheca per venditionē non extinguitur,& ita fuit tentū per Rotam Romanam in vna Romana Pecudum 5.Iulij 1599.coram Gypsio.

COL-

COLLECT. 1252.
Super cap. 1. de iureiurand.

¶ Absolutionis a iuramento per agentem impetrandæ ad rescissionem alicuius contractus.

PRo regula ab omnib. traditur quod volens agere ad rescissionem alicuius contractus, in primis, & ante omnia debet petere absolutionem a iuramento per ipsum præstito in dicto contractu, quę sibi ad effectum agendi tantum solet concedi, & ita semper seruauit Rota Romana teste Cassado. decis. vnica de empt. & vendit. Rota diuersorum in manuscriptis decis. 122. & fuit resolutum corã Robusterio in vna Tirasonen. decimarum 10. Octobris 1576. Extenditur primo hęc cõclusio, vt procedat etiam si quis alleget defectum consensus ex capite erroris. Afflict. decis. 322. & 393. & fuit dictum in supra allegatis decisionibus, & iterum in vna Romana Legitimæ 20. Maij 1583. corã Bubalo, & in vna Mediolanen. affictus de anno 1588. coram Orano. Extenditur secundo vt locum habeat, quamuis plura adsint iuramenta, quia tunc non sufficit petere absolutionẽ quoad vnũ iuramentum tantum. Anna qui dicit decisum in singulari secundo, Grammat. decis. 66. num. 12. & fuit tentum in Rota in vna Romana de Theodolis 28. Februar. 1592. coram Cardinali Blanchetto; Limita hanc Ampliationem, vt non procedat quãdo supplicatio pro obtinẽda absolutione esset generalibus verbis cõcepta, & taliter quod omnia iuramẽta quæ obstãt agendi cõplectãtur, quia tunc sufficit vna absolutio, Rubin. decis. 23. & fuit tentum in Rota Romana in vna Mediolanen. Bonor. 4. Iun. 1597. coram Cardinali Pamphilio, quæ fuit confirmata 5. Iun. 1598. coram Orano; Limita secundo quando pluralitas iuramentorũ tenderet ad obseruantiã vnius actus tantum, quia tunc sufficit vnicam petere absolutionem ad effectum agendi contra illum actum, Balbus decisio. 300. & fuit resolutum in vna Romana Legatorum 13. Nouemb. 1595. coram Orano: Ex quo infero, quod si diuersæ sint factæ transactiones iuratæ, & vltima impugnetur sufficit petere absolutionem respectu vltimæ; Caputaq. decis. 393. lib. 1. in manuscriptis, & fuit resolutũ in allegata Mediolanẽ. bonorum 4. Iunii 1597. coram Cardinali Pamphilio. Extenditur tertio principaliter vt procedat quamuis statutum annullet iuramentum interpositũ in aliquo contractu sine certis solemnitatibus, quia hoc etiam casu est necessaria absolutio iuramenti, Rota diuers. decis. 21. & fuit tẽtum in vna Tirasonen. decimarum 8. Octobris 1586. coram Robusterio. Extenditur quarto, vt locum habeat etiam si quis iurasset, se absolutionem non petiturum; Artaman. decis. 50. Nunc limita, vt non requiratur absolutio a iuramento stante enormissima lesione, quod intellige quando de enormissima lesione constat per sententias latas sine oppositione partis de periurio, alias semper est necessaria absolutio, cum non sit aperienda via, vt eludatur iuramentum ita fuit resolutum in Rota in vna Romana legitimę de Vrsinis 20. Maii 1583 corã Bubalo, & in vna Nepesina Laud. 10. Decemb. 1604. corã Cardinali Mellino; Limita secundo quoties quis antequam obtinuerit absolutionem a iuramento aliquos actus iudiciales peregerit per quos in periuriũ inciderit, quia tunc absolutio a iuramento præstito in contractu peti non potest, sed est necessaria absolutio a periurio iam incurso Afflict. decis. 220. num. 17.

COL-

COLLECT. 1253.

Ad Doctrinam Iason. in l. frater a fratre nu. 40. ff. de condit. indebit.

¶ Donationis inter patrem, & filiũ prohibitæ iuramento tamen firmandæ.

DOctores magis communiter tenẽt per hanc originalem doctrinam, quod iuramentum confirmat donationem inter patrem, & filium, ad quam materiam nota infrascriptas Rotæ Romanæ manuscriptas decisiones. Prima est confirmationis ad dictam Iasonis doctrinam, vt fuit tentum per *R*otam in vna *R*auenatẽ. donationis 27. Iun. 1597. coram *P*enia, & per prius in eadem causa 29 Aprilis 1596. coram Cardinali Seraphino, quæ decisiones deinde fuerũt confirmatæ die 20. Maij, & die 22. Iun. 1598. coram Cardinali Lancellotto: Amplia primo, etiam si donatio esset remuneratoria, Rota in dicta Rauenaten. donationis 29. Aprilis 1596. coram eodem Seraphino; Amplia secundo, etiam si donatio filio absenti facta fuerit, & nulla interuenerit stipulatio, quia per iuramẽtum acquiritur ius absenti etiam absq; stipulatione Notarij, Thesaur. in decis. 70. Cacheran. decis. 30. & fuit in Rota tentum in vna Vrbeuetana hæreditatis 15. Iul. 1580. & sufficit sola scientia, & patientia, vt per Surdum decis. 111. & fuit tentum coram Robusterio, in vna Romana fideiussionis 28. Ian. 1577. Amplia tertio, vt locum habeat, quamuis deficiet insinuatio argumento decisionis, de Ponte consi. 85. & censuit Rota in vna Beneuentana donationis 21. Octob. 1597. coram Gipsio, quod intellige nisi statutum vltra dispositionem iuris communis, requirens insinuationẽ, vlterius velit tale iuramentum in actu donationis appositum etiam geminate censeri dolose extortum, & nullius roboris esse, vt in terminis tenuit Rota in vna Toletana donationis 17. Maii 1599 coram Arigonio.

COLLECT. 1254.

Super l. 1. ff. quorum legatorum.

¶ Possessionis bonorum fidei cõmisso subiector ũa manu hæredis accipiẽdę.

IVris propositio est egregia, & notabilis, quam in ore omnium quotidie esse videmus, quod possessio bonorum fideicommisso subiectorum a fideicommissario de manu hæredis est accipienda, & non auctoritate propria alias non dicitur legitima, sed potius viotiosa, vt in textu nostro; Hinc infero, quod fideicõmissarius non dicitur legitimus cõtradictor ad impediendam hæredis immissionem, Rota diuers. decis. 565. par. 1. & fuit resolutũ in vna Vrbeuetan hæreditatis 12. Decembris 1567. coram Seraphino; Amplia primo conclusionem textus, vt locum habeat, etiam quando restitutio fideicõmissi fit ipso iure, quia nihilominus fideicommissarius non potest propria auctoritate possessionem appræhendere, sed illam debet capere de manu hæredis, Surdus decis. 333. nu. 8. & fuit resolutum per Rotam in vna de Capizuchis 10. April. 1606. coram Cardinali Lancellotto, & vide aliquid per Boerium decis. 156. Amplia secundo, vt locum habeat, tametsi mandatum de manutenendo fuerit a Iudice fideicõmissario concessum, quia ex tali mandato vitium possessionis non purgatur, cum concedatur etiam Prædoni, & spoliatori, *P*aleottus deci. 87. & fuit pluries resolutum per Rotam, presertim in causa *B*ononien. Iuris macinandi 19. April. 1577. coram Cantuccio; Amplia tertio quamuis fideicõmissarius acquisiuerat possessionem ante auditam hæreditatẽ *R*ota diuers. decis. 565. par. 1. Amplia quarto procedere etiam si fideicommissarius possidet auctoritate Prætoris

eadem

eadẽ Rota decis.520.p. 1. Nunc limita & primo, vt locum non habeat, quãdo nullus existit hæres, qui restituere possit, quia tunc fideicõmissario non licitũ est propria auctoritate possessionẽ appræhẽdere, vt fuit decisũ in vna Maceraten. hæreditatis 15. Nouẽb 1599. corã Penia; Limita secũdo quando hæres fecit verbalẽ restitutionẽ; licet nõ realem, quia tũc videt̃ fideicõmissario licentiam dedisse ꝓpria auctoritate possessionem naturalẽ appræhendendo, Balbus deci. 23 & fuit in Rota resolutũ in vna Maceraten hæreditatis 1587. 11. Maii corã Pamphilio, & deinde coram Penia 15. Decembris 1592. Limita tertio, quando testator dedit fideicommissario licentiã capiendi fideicommissum propria auctoritate, quia tunc a se ipso sine aliqua restitutione potest capere, Sur. dec. 333.

COLLECT. 1255.

Super l. 4. & ibi Glossa in verbo Adest, ff. de actionib. empt.

¶ Actionis de euictione non dandæ emptori post euictionis sentẽtiam nisi eadem exequuta.

DOctores communiter dicunt per hunc textum, quod licet contra emptorẽ sit lata sentẽtia ad restituendũ rẽ sibi venditã, tamen si non fuerit exequuta nõ cõmpetit ei actio de euictione ꝓ re, quã adhuc possidet, Balb. dec. 22. est enim necessariũ, vt possit agi de euictione, ꝙ sentẽtia executioni demãdata fuerit, alias ad interesse solũ agi potest, vt tenuit Rota in vna Vulterana bonorũ 15. Februarij 1585. corã felicis recordationis Clemẽte Papa Octauo tũc Auditore, in qua actione veniũt fructus amissi, & refectio aliorũ damnorũ, quæ emptor occasione euictionis quouis modo passus est, vt fuit resolutũ in vna Placentina euictionis 20. April. 1589. coram Cardinali Platto, idem tenuit Rota in vna Senogalien. Prædij. 27. Ian. 1595. coram Cardinali Seraphino, item venit augmentum valoris prædii euicti, vbi ille sit auctus a die venditionis vsque ad tempus euictionis sequutæ Rota collecta a Farinaccio in dec. 13 & tenuit Rota in eadem Placent. euictionis in vna Burgi santi sepulchri bonorum 12. Maii 1596. coram Cardinali Blanchetto.

COLLECT. 1256.

Super Conc. Trid. sess. 23. c. 10.

¶ Ordinum licet minorum conferendorum per Abbatem nisi regularibus illi subiectis.

NOn licet Abbati cuiquam, qui regularis subditus sibi non sit tonsuram, vel minores ordines conferre h. d. Ex quo infero ad pulcherrimam decisionem Seraphini 985. 1. p. vbi fuit dictum, quod Abbas quantũcunque exẽptus non potest litteras dimissorias Clericis secularibus, vt alij ordinentur concedere, sed Regularibus tãtum sibi subditis, vt tenuit etiam Rota 27. Aprilis 1592 coram Seraphino; Cuius decisio. ratio videtur esse illa, quia concessio dimissorialium & ordinatio pari passu ambulant, Villalua decis. 13 & idem dicendum, vt non liceat Abbati personis secularibus tonsuram conferre, & habẽtibus litteras dimissorias a suis Ordinarijs, vt patet in citata deci. 985. quia eius iurisdictio restringitur tantummodo in suos regulares subditos, quamuis obtinuisset iura quasi Episcopalia iuxta cap. accedentibus de excess. prælato per quã concessionem permittitur ei cognoscere de causis matrimonialibus, ac criminalibus, iuxta decis. Rotæ collect. a Farinac. 100. sicut etiã habenti iurisdictionem quasi Episcopalem, litteræ dispensationum matrimonialium, & similes eiusdem Prouinciæ remitti possunt iuxta

ta Concil. Triden. sess. 22. c. 5. Seraphin. decis. 1072. quia Abbas habens præfatã iurisdictionẽ perinde habetur, ac si esset extra Episcopi diœcesim, idem in deci. 1278. & hoc casu non potest Episcopus illud territorium visitare, etiam tanquã Sedis Apostolicæ delegatus idem in decis. 459. & Abbati habenti iurisdictionẽ quasi Episcopalem, præter ea, quæ sunt ordinis competunt ea omnia, quæ possunt competere Episcopo in suo territorio, vt fuit resolutum in Rota Romana in vna Vrbinatẽ. iurisdictionis 11. Maij 1601. coram Seraphino, vt patet in eius decisio. 1386. ex qua infero, quod potest denunciationes matrimonialiũ remittere, Sayrus in decis. 9. in titulo de sponsal. Infero secundo, quod Abbas in Ecclesijs sibi subiectis potest impertiri solemnem benedictionem, sicut Episcopus, vt fuit in Rota resolutũ in vna Salamant. Iurisdictionis 3. Iun. 1580. corã Seraphino, pro qua est textus in cap. Abbates de priuileg. in sexto. Infero tertio, quod Abbas tenetur residere in collegiata, in qua est intitulatus, & est caput, quod procedit, quamuis aliam habeat Sedem in Cathedrali, quia non excusatur, ita vt si non resideat in collegiata lucretur fructus, & distributiones in illa, idem in decisio. 1452. Infero quarto, quod Abbas, & alij superiores Regulares habent iurisdictionem temporalem in Parochianos, & Episcopus non potest visitare parochias, nec personas curam animarum, & sacramenta exercentes, vt fuit in Rota resolutũ in vna Ciuitaten. iurisdictionis 12. Febru. 1594. coram Seraphino, vt patet in eius decisio. 1067. an autem Abbas teneatur accedere ad Synodum, & quando non, vide eundem in decis. 190.

COLLECT. 1257.

Ad glo. in l. a Diuo Pio. §. si super rebus in verb. si controuersię ff. de re iudic.

¶ Executionis sententiæ impediendæ ex sola possessione tertij contradictoris.

Regulariter exequutio sẽtẽtię per tertium contradictorem impeditur ratione solius possessionis rei per sẽtentiam alteri adiudicatæ. h. d. Quinimo exequutio etiam trium cõformium impeditur; si tertius de cuius interesse agitur non fuerit citatus, Rot decis. 13. de re iudic. in antiqu & fuit tentum in vna Burgẽ. de Elines 26. Nouemb. 1588. coram Orano; Dixi ratione solius possessionis, quia quando tertius nõ possidet, non impeditur exequutio, Bisignet. decis. 4. de iudicijs, & fuit dictũ in vna Bononien. possessionis 10. Nouembris 1596. coram Corduba; Amplia id, quod de citatione diximus, vt sufficiat si saltẽ per proclama citatus fuisset, Achill. de Grass. decis. 3. de re iudic. Idem est si tertius sciuit causam agitari, & post sententiam comparuit pro suo interesse, quia tunc ad retractandam exequutionem non auditur, Rot Perus. decis. 26. pari ratione exequutio impeditur, vbi acta nõ fuerunt integre transportata, Farinac. decis. 20. & 28. Similiter pendente causa restitutionis in integrum regulariter exequutio suspenditur, Affl. decis. 356. Capyc. decis. 53. Minad decis. 14. Limita si exequutio esset iam cœpta, Achill. de Grass. decis. fi. de senten. & re iud. Pute. decis. 10. de restit. in integ in decis. 285. lib. 2. Mohed. decis. 177. Mastrill. decis. 30. Cartar. Rot. Genuen. decis. 20. Limita secundo, vbi vigeret vehemens præsumptio calumniæ, Cassad. decis. 1. de restit. in integ. Afflict. cit. decis. 356 & fuit resolutum in Rota in vna Burgen. Decimarum 28. Octobris 1586. coram

Bu-

Bubalo. Item clausula si quid exequendum exequaris posita in commissione exequutionem retardat, Crescent decis.42 Rot. Diuers. decis.487. par. 3. Paleott. decis.69. Vnde talis clausula tãtũ suspendit, donec de Iustitia sententia cognoscatur, Idem decis 133. Caputaq. decisio.180. Item exceptio nullitatis ex ventre instrumenti præsentati surgens, Cassad. decis.1 de mutuis petitionibus, quod Amplia, vt præfata executio impediatur, etiam si esset obligationis Cameralis, Idem decis. 10. de rescriptis, & faciunt in argumentum decis. 5. & 6. Rotæ de fide instrum. in antiq. Afflict. deci.160. Capyc. decis.29. nu.2. Paleot. decis.61. Amplia etiam si talis exceptio altiorem requireret imaginem, idem Cassad. cit. decis.10. Item per inhibitionem impeditur etiam sentẽtiæ exequutio, præsertim si inhibitio fuerit totalis, quę siue iusta, siue iniusta, semper est timenda, Achil. de Graff. decis.29. de appellat. Accorambonus decis.52. Put. decis.595. lib.2. Caputaqu. decis.93 p.2. & fuit dictum in causa Romana Saluiani interstitij 14. Decem. 1598. coram Lancellotto, Item exceptio melioramentorum, Capyc deci.17. licet a Rota soleat præfigi terminus pro illorum liquidatione, Put. decis.471. Peregrin. decis.16. lib.2. Accorambonus decis.8. Rot. Diuers. decis.112. par 2. Item exceptio cõpensationis Afflict. decisi. 121. Magon. decis.42. Rot Florentiæ, Surd. decis 191 Rot. diuers. decisio.253. & 257 par.3. & 708. lib.3. vbi dicitur, quod istud procedit quando debitum est liquidum, alias secus; Item exceptio attentatorum suspendit executionem, cum eorum purgatio in primis, & ante omnia fieri debeat etiam respectu fructuum, etiam quod non sint liquidi, quia quicquid dixerit, Mohed. decis.211 non sufficit oblatio cum dispositione vnius Iulii pro non liquidis, sed debet fieri realis restitutio, iuxta decis. Caputaquen. 170. p.1. 270. p.2. 2?4. p.1. Paleott. decis.369. Peregrin. decis.346. Put. decis.143. quæ licet loquantur in spolio, multo magis locum habent in attentatis, Rot. decis.1. de ordine cognit. in antiq. Caputaquen. decis.131. lib.1. Limita nisi notorie constet de nõ iure petentis reuocare attentata, quia tunc talis exceptio non suspẽdit. Rot. deci.2. de restitut spoliat. in nouis, Cassad. decis. 3. eod. titu. Put. decisio. 203. lib.1. Limita secũdo respectu tertii non existentis in lite. Pregrin. decis.96. lib.2. Limita tertio, vbi ex actis constet de desertione appellationis, Rota decis. 1. de appellat. in nouis. dec.7. de appellat. in antiq. & Achil. de Graff. decis.2. eod. titu.

COLLECT. 1258.

Super l.1. C. de Magistr. conueniendis.

¶ Notarius recipiens fideiussorẽ minus idoneũ, quando tenetur ad interesse.

NOtarius recipiens fideiussorẽ minus idoneum, tenetur ad interesse. h.d. Limita primo, quando de mandato Iudicis accipere fideiussorem minus idoneum, quia mandatum Iudicis excusat Notarium, quod non teneatur, immo Iudex, qui tutorem dedit sine satisdatione, nõ potest etiam postea ex interuallo iniungere, Anto. Fab. deci.1 C. de' Magistr. conuen. Limita secundo, quando principalis esset satis idoneus, quia tunc etiam Notarius excusatur, & ratio est, quia bona principalis confunduntur cũ bonis fideiussoris, Valasc. decis.11. & tũc debet principalis satis idoneus, quando res suæ tantũ valent, quãtum est quantitas promissa; Ego in decisio. Curiæ Archiepiscop. Neap.29. Limita tertio quando Notarius reciperet fideiussorem minus idoneum in præsentia

tia partis, non reclamantis, quia tunc enim isto casu Notarius excusaretur, vt pulchre refert decisũ in Rota Lucensi Ioseph Lud.deci.33.quia allegat Put.in tract.de syndicatu cap.3.num.3. dicens imputandum esse parti non reclamãti. Limita quarto, vt contra Magistratum non agatur nisi in subsidium tantum, idem excussis bonis fideiussorum, iuxta terminos l.aduersus C. de magistr.conueniendis, vt refert Rub.in decis. 94.

COLLECT. 1259.
De renouatione Emphyteus.

¶ Renouationis emphyteusis.

SCripsi nõnulla in præsenti materia in Collect. super doct. Bart.in l.1.§. permittitur.ff. de aqua quoti ęstiu. Hic tamen per viam regulæ cum ampliationibus, & limitationibus nonnullas Rotę Rom.decisiones habeas; vnde regula sit, quod Dominus directus teneatur emphyteusim ad se reuersã reconcedere agnatis proximioribus. Et secundum hanc conclusionẽ pluries Rot. tenuit præsertim in vna Bononien.bonorum 2.Decemb.1582. coram Robuste. & iterum in vna Brixien. feud.16 Maij 1583. coram Bubalo; Amplia primo, vt procedat non solum in agnatis descendentibus, sed etiam in transuersalibus. Balb.decis.30. & tenuit Rot. in vna Lucan.Emphiteos.6.Iunij 1587.coram Oradin.& iterum in vna Roman. relocatonis 3.Iulij 1595. corã Gypsio; Amplia secundo, vt procedat quamuis proximiores, qui petunt renouationem sint feminæ, & procedit etiam si ex tenore prioris inuestituræ masculi tantũ vocentur, & nihilominus Dominus directus tenetur proximioribus fæminis renouare Rot.in vna Ciuitat. Castelli Emphiteus.23. Iulij 1586. corã Cardinal.Platt. Amplia tertio, vt locum habeat, tam etsi proximiores sint plures in eod.gradu, quia omnibus etiam renouatio fieri debet, & non vnicorum tantũ etiam si ex tenore prioris inuestituræ vnus tantum vocetur, vt fuit dictum in vna Ciuitat.Castell. 23. Iulii 1586. corã Plat. Amplia quarto, vt dicta conclusio extendatur, & procedat etiam si prima concessio fuisset declarata nulla & inualida ob defectum solemnitatum, vt fuit resolutum per Rot. in vna Roma. relocat.domus 3. Iulii 1595. corã Gypsio & vide Rot.diuc.dec.224.p.2.& de ratione vide in vna Roman. domus 2. Decembris 1588.coram Bubalo; Nunc limita, & primo vt non habeat locum quãdo Dominus vult pro se bona retinere: quia tũc magis communis, & verior opinio est vt non cogatur illa recõcedere proximioribus defuncti in cuius persona emphyteusis est finita, Caputaquen.decis.303.p.1.Beninten.Rot.Bonon.decis.19. & hanc tanquam veriorẽ, & æquiorem Rot.sæpius amplexa fuit, & præsertim in vna Rauenaten. Bonorum 20.Nouembris 1587.coram Card. Mantic.nec est verum quod cõtrarium Rot.senserit in deci.195. par.2.diuers. quia num.7. & 9. vbi loquitur de hac materia nihil firmat; Limita secundo, vt locum non obtineat quando fuit renunciatum iuri petendi renouationem; vt late scribo Ego in decis.Cur.Archie. Neapo.decisio.112.An autem huic iuri renũciari possit affirmatiue tenuit Rot. in vna Geruien. bonorum 23. Martii 1583.coram Seraphino, vt patet in eius decisio.400.Limita tertio, vt procedat quãdo emphyteusis est hęreditaria: quia tũc solis hęredibus renouatio facienda est licet alii proximiores in gradu reperiantur ex consil.Ancharan.38 in fin & tenuit Rot.in vna Bononiẽ.de Bologninis 10.Decemb. 1564. coram Seraphin. vt patet in eius decisionibus, quam limitatio

tationem veram intelligas dummodo hæres iste attenta natura precedentis inuestituræ sit capax stante autem eius incapacitate, vt quia sit hospitale, vel locus pius in quẽ ex sui natura emphyteusis non transit renouatio fieri debet heredi proximiori capaci, vt fuit resolutum in vna Cesenaten. Palatii 7. Nouembris 1597. coram Pænia. Limita quarto vt nõ procedat quando nõ fuit petita renouatio infra annum, quia tũc agnati amittunt omne ius quod habẽt ad dictam renouationem petendam; verum intelligas quando constat quod agnati habuerunt notitiã, seu scientiam quod emphyteusis esset finita quæ sciẽtia debet plene, & concludenter probari ita vt non sufficiant coniecturę Rot. in decis. 1. de dolo, & contumac. in antiquis Mohed. dec. 160. Caputaquen. dec. 119. nu. 4. p. 1. Puteus decis. 114. lib. 1.

COLLECT. 1260.

Super cap. licet ex quadam de test.

¶ Probationis descendentiæ ad succedendi effectum.

OMnes Doctores in hoc videntur conuenire, vt descendentia ad effectum succedendi debeat sigillatim, & per gradus distinctos probari per hunc tex. nostrum ibi singulos gradus; Hinc prouenit primo quod deficiẽte vno gradu destruitur tota probatio ipsius descendentiæ, vt in puncto tradit Rubin. decis. 8. Ex Innocent. communiter recepto in cap. series tit. nostro. Hinc prouenit secundo quod petens hæreditatem vti hæres, & consanguineus non admittitur ad illã nisi vtcumque probauerit Gratian. Rot. March. in decis. .. Et Anna qui pariter refert decisum in singular..... Infertur tertio quod nedum probari debet descendentia per gradus distinctos, sed etiam quod veniat a linea legitima vt tenuit Rot. Roman. in vna Sutrin. beneficii 18. Decembris 1588. coram Illustrissimo Pamphilio. Sed animaduertẽdum est ad tria admodum practicabilia circa præsentẽ materiam; Primo quod suprapręfata regula procedit quando lex vocans aliquem de descendentia simul desiderat illum esse in certo gradu; quia tunc bene requiritur probatio descendentiæ per gradus distinctos secus in aliis casibus; quia ad probãdum quem esse de genere, vel parentela sufficiunt inditia, & præsumptiones, vt tenuit Rot. in vna Placenti. Cappellaniæ 15. Nouembris 1593. & iterum 10. Ianuarii 1598. coram Penia immo sufficiunt duæ enũciatiuæ emanatæ a diuersis personis non suspectis Achill. de Gras. in decis. 5. de iur. patro. Put. decis. 107. lib. 2. & fuit tentum in vna Roma. Cappellaniæ de Capizucc. de anno 1570. coram Costa, & iterum in vna Vrbeuetana fideicommiss. de Corbeuetaria 31 Ianuarii 1565. coram Cardin. Lancellot. Secundo est animaduertendum, quod instrumenta, vt dicãtur antiqua ad effectum probandi descendentiam debent esse centum annorũ dempto tempore litis inchoatæ iux. opinionẽ quam Rot. tenere solet quã late Ego discutio in dec. mea 90. & debent esse saltem duo; quia cum probatio per antiquitatem habeat vim famæ publicæ sicut illa nõ probatur per vnũ testẽ minus probatur ista quæ illi æquipollet Rot. diuer. dec. 288. p. 2. & quod requirantur enunciatiuæ plurium instrumẽtorũ quæ sint centũ annorũ tradit pulcherrime Put. decis. 209. lib. 2. & iterum in deci. 359. eod. lib & in terminis probationis descẽdẽtię tenuit Rot. in vna Sutrin. Beneficii Sancti Angeli 13. Martii 1588. coram Cardinal. Platt. Tertio animaduertendum quod testes de auditu deponentes eo casu quo

ad-

admittuntur ad probandũ descendentiam debent concordare cũ personis a quibus audiuerint Ego in decisio.18.ex Dec.communiter recepto in cons.120.

COLLECT. 1261.

Super l.1 ff.vti possidetis.

¶ Interdicti vti possidetis.

VVlgo dici solet vti possidetis,ita possideatis,& allegant hunc tex. qui nil aliud dicit nisi quod manutẽtio est cõcedẽda illi,de cuius possessione cõstat,tam tempore motæ litis, quam tẽpore turbationis, & ita Afflict. decisio. 394.præsertim si possessio fuit capta vigore prouisionis Apostolicæ,quæ non potest dici clandestina,& instrumentalis Mohedan.decis.88.aliquid per Affl. decis. 302. immo releuat etiam si alius deinde possessionẽ fuerit adeptus,nam contra illum potest duplici remedio experiri,restitutionis,scilicet in spolio, & manutentionis Puteus decis.419. lib.2. & fuit tentum in vna Regien. reseruationis fructuum 6.Maij 1586.coram Gypsio,& in vna Mediolan.Parochialis 22.Iunij 1587 coram Cardinal Platto in qua fuit dictum dandum esse mãdatum de manutenẽdo antiquo possessori non obstante quod idem antiquus possessor petijsset coram iudice se restitui,& ideo videretẽ habuisse se pro spoliato,quia nihilominus voluit Rot. illũ propterea ciuilem possessionem non amisisse, sed illã retinuisse saltem animo allegataque fuit ad hoc decisio alias facta coram Vicecomite in vna Toletan. 16. Nouẽbris 1580.& in terminis extat decisio.Caputaquen.43.libro secundo; Amplia etiam, vt manutentio debeat dari possidenti etiam si contractus esset reprobatus Cæsar de Gras.decisio.4.de caus. poss.& propriet.& fuit tentum in vna Vicentin. census 22. Martij 1596 coram Cardinal.Arigon.& in vna Mediolanens.Pensionis 11.Decemb.1600. coram Card.Seraphin. Amplia etiam licet non probetur possessio de tempore motæ litis, quia in dubio præsumit continuatio Cardinal.Put.decis.17. lib. 2.Limita nunc,vt non detur manutentio,seu possessorium vti possidetis ei qui appellatione pendẽte possessionem est ingressus Rot.diuer. decis.9.par.1.quod procedit etiam si possessio esset vacans Put.decis. 35.de Iudicijs.

COLLECT. 1262.

Super l.1.vbi Bar.ff.de Saluian.Interd.

¶ Interdicti saluiani probationum.

AD obtinendum in Saluiano interdicto actor duo extrema debet probare,videlicet creditum suum cũ hipotheca,& possessionem debitoris de tempore obligationis, vel postea alioquin altero ex iis deficiente non est locus huic remedio,vt hic dicit Bar. iũct. decis.Put. 207.lib.1.& fuit dictũ in vna Roma Saluian.interdict.25.Iun. 1599. coram Penia, & in quampluribus alijs causis, dixi creditum cum hypotheca quoniam cessante hypotheca Saluian. interdictum non intrat, vt fuit dictum in vna Roman.Saluian.interdicti 4.Decembris 1600 coram Horatio Cardin. Lancell.Ex quo infero primo quod nõ potest agi Saluian.interdicto super mercibus venalibus,postquã distractæ sunt cum in eis non cadat hypotheca iuxt.l. cùm Taberna ff. de pigno Pute. decis. 297 lib.2. Infertur secundo Saluianum interdictum non dari etiam pro bonis extra dotalibus; cum pro illis nulla competat tacita hypotheca quæ nõ inducitur nisi in casibus a iure expressis, Surd.decis.471.num 10. Guid Pap.decis.468.num.5.Afflic.decis.44.in princ.

& fuit

& fuit dictum in vna Bononien. pecuniaria 11. Decembris 1600. coram Coccino; Infero tertio quod super bonis emphyteoticis expresse prohibitis alienari Saluian. non potest exerceri cum prohibita cēseatur omnis hypotheca Rot. diuers. decis. 425. p. 1. & fuit dictum in vna Roma Saluian. interdict. 17. Maij 1602. coram Licta, Cappell Tholos. deci. 462. Animaduertendum ad illud quod de primo extremo probādo supradiximus hoc est creditum cum hypotheca; quia plene, & concludenter est probandum Caputaquen. in deci. 368 p. 2. & aliquid in decis. 328. eod. lib. Crescen. dec. 302. Achill. de Graff. decis fi. de test. & hanc crebriorem, & veriorem sententiam, ac in Rotæ Auditorio seruari scribit Sarnē. quęst. 36. de infirm. resignant. Limita nisi essemus in re antiqua; quia tunc ratione difficilis probationis sufficit leuior probatio Cassador. decis. 3. nu. 3. de Procurator. In probatione autem secundi extremi, videlicet possessionis rei cōuenti sufficiunt probationes semiplenę, & leuiores Rot. in decis. 117. seu 8. de restitut. spoliatorum Caputaquen. dec. 400. lib. 1. manuscript. vbi quod sufficit reum constituisse Procuratorem ad locandum, & fructus exigendum, hæc enim possessorium concernunt Viu. decis. 326. immo passim Rot. tenet quod substentatio litis vna cum adminiculo aliquo ad huius extremi probationem sufficiant, vt per Cæsarem de Graff. in decis. 1. de restitut spoliatorum Caputaquens. in decis. 369. par. 2. & fuit dictum in vna Regien. bonorum de anno 1576. coram Cardin. Blanchetto, & alias sæpius.

COLLECT. 1263.

Super cap. Pastoral. de causa possession is & proprietatis.

¶ Petitorij suspensionis.

VLtra ea quæ scripsimus in hoc textu in materia suspēsionis petitorij, addas insuper nonnullas Decisiones Rotæ Roman. tā manuscriptas, quam impressas; Regula sit, quod proponens possessorium, potest petitorium a se intentatum suspendere, & ita tenuit Rot. in decis. 5. eodem tit. in nouis Caputaq. in decisio. 30. in manuscriptis, & huiusmodi suspensio operatur, vt ligatę sine manus Iudicis in pronunciando in petitorium Rot. in deci. 19. de restit. spolia. in nouis, & ideo omnes probationes ad discolorandum titulum tendentes reiectæ censentur Rot. dec. 76. lib. 2. Veral. decis. 322. lib. 2. Amplia, vt huiusmodi petitorij suspensio pluries fieri possit, & pluries quoq; ab eo recedi Rot. decis. 8. de causa possessionis in nouis, & Rot diuers. decis. 9. libro 2. Amplia secundo vt fieri possit, nedum in prima instātia, sed etiam in secunda, & tertia Cap. decisio. 30. num. 6. Veral. decis. 323. part. 2. Amplia tertio, vt huiusmodi suspensio fieri possit, quamuis pars consenserit, super petitorio cognosci, Rot. diuers. citata decis. 9. nu. 2. Nunc limita, & primo vt non procedat, si huiusmodi suspēsio fiat post conclusionē in causa Rot. cit. decis. 8. de causa possessionis, & proprietatis in nouis; Limita secundo quando petitio suspensionis esset calumniosa veluti si constaret de bono iure illius contra quē peteret 8. suspēsio Rot. diuers. deci. 1118. lib. 3. & in d. dec. 9. Mohed. decis. 14. de restit spolia. Limita tertio qn̄ quis in prima instantia obtinuit sententiam fauorabilem in petitorio, quia tunc in alia instantia non est locus suspēsionū

r Capp.

Cappell.Tholos.dec 280.*Limita* quarto,vt huiusmodi suspensio non obstat tertio venienti in causam Rot.decis. 3. de causa possess.& proprietatis.

COLLECT. 1264.

Super c.si quis presbyterorum de rebus Eccles.non alien.

¶ Beneplaciti.

PVlchra est,& vtilis admodum dubitatio,quam fieri soleo in consulendo in pręsenti textu,an in cõtractu alienationis rei ecclesiæ post obtentum beneplacitum sit locus pænitentiæ,& dicas negatiue concludendum esse, licet nondum sit sequuta sententia cõfirmatoria,vigore Breuis,si in euidentẽ,dummodo beneplacitum Apostolicum expeditum fuerit, qam quamuis ante beneplacitum sit locus pœnitentiæ,in quibus terminis loquitur Put in decis. 353. lib.1.Accorambon.in decis.9.Achill. de Grass.decis.2.de pactis Verall.deci. 12. parte 3.Rot.diuersorum dec.573.nu.2. par.1.Farinac.in sua collecta deci.Rot. 205. tamen post obtentum beneplacitũ partes non possunt amplius pænitere, neque a cõtractu resilere vt fuit late dictum in Rot.Roman.in vna Legodien. domorum 10.Maij 1576.coram de Rubeis,& in vna *R*omana locationis 4.Iunij 1584.coram Blanchetto,quod procedit etiam ante quam sequatur sententia per commissarios ferenda, Farinac. decis.13.& fuit resolutum in *R*ota in vna nullius emphyteusis 13.Nouembris 1607.coram *L*ancellotto ; Amplia secundo supradictam conclusionem procedere etiam respectu successoris, qui alienationi non cõsentijt, nam non potest pænitere,vt colligitur ex Cassad.in decis.1.de locato, quam ampliationem intelligas dummodo beneplacitum fuerit impetratũ in vita prædecessoris, qui alienauit,vt fuit tentum per *R*ot.in vna Bononien. transactionis 1607. coram Coccino; *L*imita nunc regulam principalem,quando prima alienatio esset nulliter confirmata,quia tunc est locus pænitentiæ,licet regulariter electio sit ecclesiæ,Put.decis.310.lib. 2. & fuit tentũ per *R*ot.in causa Cortonen. bonorũ 3.Iulij 158 .& 16 Ianuarii 1590. coram Platto;an autẽ liceat reuocare alienationẽ post porrectã supplicationem ante tamen expeditionem assensus, si postea fuit expeditũ per verbũ fiat, vide Afil. in decis.253. vbi multa ad materiam.

COLLECT. 1265.

Ad Panormitanum in Rubrica de success.ab intestato.

¶ Elemosynarum, & oblationum quæ imaginibus pictis in pariete fiunt ius illæ sint

QVæri,ac dubitari persæpe contingit, ad quem spectet elemosinę, seu oblationes,quæ Imagini pictæ in aliquo pariete offerũtur,pro resolutione distinguas duos casus, primus enim est quando apparet de intentione offerentis,veluti si pecunia exponatur in caxa elemosinarum pro fabrica, vel pro Missis celebrandis,& talis mens debet obseruari,Cappell Tholos in decis. 483.Secundus casus est quando nõ constat de intentione offerentis, & tunc si adsit particularis consuetudo illa pariter obseruanda est, dummodo ius non resistat,Rubi.in decis. 25. Si vero oblationes fiant Imagini pictæ in pariete alicuius priuati,tunc non acquirũtur Domino domus,& ita decisum fuit in Rota Rom.in vna Calaguritana oblationum 21.Octobris 1588.coram Pamphilio,in qua fuit allegatus Soccin.de oblatione lib.8.Controuersia tamen nõ modica est,an acquirantur Rectori Parochialis Ecclesiæ intra cuius limites domus

mus est sita,& verior opinio est quod sic quã Ego sequor in dec. Archiepiscopalis Curiæ Neap. 128. Hinc est, quod translatio Imaginis existentis in aliqua ecclesia,ad quam concursus habetur, si ibi adsit Rector,siue Parochus, nõ potest fieri ipsis cõtradicentibus, vt tenuit Rot.Roman.in vna Hispalen. translationis Imaginis 9. Martij 1598. coram Cardinali Pamphilio.

COLLECT. 1266.

Super Glosa in cap.cum nobis de præscriptionibus.

¶ Immemorabilis possessionis vtrum per scripturam probandæ.

DVbitatur in præsenti glosa,an immemorabilis per scripturas probari possit,& licet Rota collecta a Farinac in decis.570.tenuit negatiuam partem, eadem tamen sententiam sequuta fuit iterum Rota in decis.Putei 209.lib. 2.& Caputaquen. decis.347.par.3.contra glosa in cap. 1. de præscriptionibus in sexto,pro concordia tamen,sic distinguas secũdum aliam eiusdem Rotę decis.in vna Burgen. Quidenniorum 8. Martii 1599.coram Litta,aut enim adducuntur scripturæ super actibus ipsis cõfectæ ad probandam immemorabilem, & hoc casu non probant eam,sicque procedit opinio glosæ,& aliorum, & ratio est, quia cũ ex dictis scripturis constet de Initio,mertio ex illis resultare non potest probatio immemorabilis quæ ad sui essentiam desiderat memoriam initii non extare, vt fuit dictum per Rotam in vna Salamantina iurisdictionis 22.Aprilis 1580 coram Illustrissimo Cardinali Seraphino, aut verò ad probationem illius adducuntur scripturæ in quibus enunciatur ipsa immemorabilis, & tunc negari non potest quin eam probãt,ratio est,quia per enunciatiuas antiquas probatur immemorabilis,late Ego ipse in decis.Curiæ Archiepiscopalis Neapo.quinta,& ita fuit tentum in Rota in vna Braccaren.Monasterii 15.Nouembris 1597. coram Pamphilio, & in vna Burgens. iurisdictionis 20.Decemb.1596. coram Orano.

COLLECT. 1267.

Ad tex.in c. ad audientiam vbi Imola de rescript.

¶ Subreptionis opponendæ usque ad 40.annos nec ne.

SVbreptio opponi potest vsque ad quadraginta annos hoc dic.t; quãuis vitiet gratiam ipso iure, Caputaqu. decis.224.par.3.verum per tanti temporis spatium præsumitur noua gratia,& confirmatio,Cassad.in decis.3. de causa possess.Sed aduerte,quod neque intra quadraginta annos de subreptione dici potest,si in literis sit apposita clausula, quod de subreptione &c.quod intellige verũ cõcurrẽte clausula sublata,quę releuat impetrantem ab onere probandi, & admittit parti, & iudici facultatem aliter interpetrandi, & iudicandi, etiã quod versemur in gratia concessa ad postulationem partis Puteus decis. 377.secus si clausulæ istę non essent simul iunctæ, idem in decis 213.lib.2. & fuit in Rota decisum in vna Calagurit. iurisdictionis 30. Maij 1580. coram de Rubeis.

COLLECT. 1268.

Ad Glosam in l. 1.prope finem C de Iudicijs.

¶ Citationis partis in sententiæ executione necessariæ.

VAlde contrauersa est illa quęstio, an in executione sententiæ requiratur partis citatio, vt patet ex Gabrielio de citatione conclus.1.& quidem glosa hæc disponit sententiam mandari in executionem,sine causæ cognitione,

ex quibus verbis clare demõstratur citationem nõ esse necessariam. Verum, æquior, & humanior sentẽtia est, quod requiratur citatio, vt tenuit Cassador. in decis. 6. de causa possessionis, & proprietatis, & hanc quoque sentẽtiam, alias Rota sequuta fuit corã Cardinali Blanchetto in causa Taurinens. Capellaniæ 24. Februarij 1589. & iterum in vna Barchinonen. bonorum 16. Februarij 1587. coram Seraphino; Ampliatur vt locum habeat quamuis fiat executio sẽ per eadem re, super qua fuit iudicatũ, & inter easd. partes, inter quas fuit pronuntiatum, Ioseph Ludouic. in decisio. 10. & fuit tentum per Rotã in vna Romana Sancti Thomæ 17. Decem. 1564. coram Coccino.

COLLECT. 1269.

In l. Creditorem ff. de legatis 2.

¶ Legati facti creditori an animo compensandi cum debito.

SI debitor legat creditori, in dubio non intelligitur animo cõpensandi, h. d. licet non semel in iudicijs forensibus dubitari contingit verum testator aliquid suo creditori relinquens cẽseatur animo compensandi id fieri, & licet pro huius quęstionis resolutione nõnulli enumerãtur casus a scribẽtibus; Ego tamen duos tantummodo principaliores, & in praxi magis frequentes enarrabo. Primus casus est quando creditori relinquitur cum onere nõ petẽdi, quod sibi debetur, tunc si relictũ acceptat sibi præiudicat, & inducitur compensatio Rot. diuersorum deci 527. num. 2. par. 1. & iterum fuit tentũ per Rotam in vna Romana bonorum 24. Maij, & 28. Iun. 1596. coram Penia, in qua fuit dictum, quod neptis debebat esse contenta legato, sibi facto ab Auo cum dicta clausula ommissa successione patris, vt etiã voluit Ant. Fab. in deci. Rotę Sabaudię 19. C. de legatis, & in hanc sententiam iterum inclinauit Rot. Rom. in vna Cesenatens. legati 26. Iunij 1596. corã Gipsio; Limita hanc clausulam, vt non operetur quoad ius de futuro, Guid. Papa decis. 201. Limita secundo, vt neque ad ius perueniens, vt tenuit Rot. in vna Placentina euictionis 4. Aprilis 1588. coram Blanchetto; Limita tertio, vt nec operetur, quando is cui legatum factũ est cum tali prohibitione nullum aliud ius habet cui dicta prohibitio adaptari possit, Rubin. decis. 17. & tenuit Rot. in vna Camerinens. legati 12. Maij 1589. coram Platto. Secundus casus est quando testator legat simpliciter sine prohibitione petendi, quod sibi debetur, & tũc si est maritus cui relinquitur, & hoc casu non cẽsetur ei relictũ animo compensandi cum lucro dotis, Boer. in dec. 244. num 6. & Fab. in decis. 8. C. de legatis, & fuit late dictum, ac resolutum in Rot. Roma. in vna Cesenatens. Restitutionis dotis 6. Martij 1598. coram Cardinali Seraphino; Quando autem debitum resultat ex causa mercedis, nõ fit compensatio, sed vtrumq; debetur, scilicet legatum, & debitum, Afflict. in decis. 44. & ita intelligitur text. noster; Sed hic exoritur nõ leuis dubitatio pro ornamẽto præsentis text. An si Matri relinquatur vsusfructus omnium bonorum huiusmodi legatum censeatur factum animo compensandi in eius legitimam, Cardin. Seraphin. in decis. 222. tenuit affirmatiue prout in similibus ad vitam duraturis in legitimam imputandis tenuit Rot corã eod. in vna Romana de Piatetis 17. Aprilis. 1570.

COLLECT. 1270.

Super l. legatum ff. de administratione rerum Ciuitatis.

¶ Commutationis vltimarum voluntatum.

LEgatum ad vnum vsum factum, in alium mutari non potest, & hoc procedit etiam in Episcopo cui nõ permittitur permutatio vltimarum voluntatum, ex vi Concil. Trid. sess. 22. cap. 6. vbi nonnulla reportaui, quibus nũc addo primam limitationem, quam tradit Cresc. in decis. 1. de iure patron. & 7. vbi fuit dictum quod Episcopus pro vna vice tantum potest de cõsensu patroni instituere ad beneficium patronatus, non habentem requisita per fundatorem in limine fundationis posita, & quæ sint huiusmodi requisita vide per *R*ot. Marchię de Amatis in decis. 4. Limita secundo vt Episcopus, seu eius Vicarius poterit ex causa necessaria, vel vtili alterare voluntatem testatoris, Mohedan. in decis. 1. de iurepatro. & ratio est, quia Ordinario permittitur alteratio, nõ autem mutatio, *R*ot. Diuersorũ in decis. 1122. par. 3. *L*imita tertio in legato facto pro construendo monasterio in loco cãpestre, quod cõstrui prohibetur per dispositionem Trid. nam Episcopus poterit legatum istud commutare, vt pulchre decisum refert Alex. *R*audens. in decis. *R*otæ *P*isanæ 44. *L*imita quarto vbi legatum non respicit certam personam, & causam, Guid. Pap. in decis. 556. Limita quinto si legatum nõ potest deputari ad vsum destinatum, quia tunc potest fieri commutatio in aliũ vsum per inferiorem, puta per Episcopum, Capp. Tholos. in decis. 26. Limita sexto, quando legatum esset factum ad vnum vsũ non ita necessarium, puta ad pingẽdam Ecclesiam, quæ minatur ruinam, quia tũc Episcopus poterit pecuniam ad picturam non ita necessario destinatam in alium pium vsum magis eidem ecclesiæ necessarium commutare Ego in deci. Curiæ Archiepiscopalis Neap. tertia. Sed non leues circa præfatum tex. insurgũt dubitationes, prima est an Princeps secularis pium legatũ a suo antecessore relictum possit commutare in pium effectum quem reputat vtiliorem, puta manutenẽdi triremes aduersus piratas, vel turcas, resolutio est negatiua ex mẽte Rubini in decis. 53. Secunda est dubitatio, an Princeps hæres patris possit legatum piũ permutare, in aliud pariter eodem modo, resoluitur etiam negatiue, vt patet, ex decis. Raudens. 44.

COLLECT. 1271.

Super c. 1. Vt lite pendente.

¶ Subrogationis in litibus.

AD materiam subrogationis in iuribus defuncti, quæ sæpius ventilatur in Curia Romana, & tractatur hic in tex. nota nonnulla in praxim frequẽtiora, primo quod mandatum de immittendo, gratiose concedi debet subrogato, Seraphin. decis. 196. quia fundatam habet intentionem subrogatus super literis gratiose non solũ ad ius, sed etiam ad possessionem, Cassado decis. 1. vt lite pendente, *R*ot. decis. 5. eod. tit. in nouis, Mohed decis. 727. cum alijs allegatis, & procedit etiam quoad persecutionem litis, Ægid. in decis. 351. *P*aleott. decisio. 130. & 118. Put. decis. 484. lib. 2. & Papa in huiusmodi subrogationes pluresfacit gratias, vt per Bellam. decis. 115. ideo licet subrogatus lite pendente teneatur iustificare ius sui auctoris, vt per Ægid. decis. 112. quam esse in viridi obseruantia tradit Cassad. decisio. 2. de causa poss. & propriet. Hoc tamen procedit ad effectum canonizatorie, & petitorij, nõ autem possessorij, Put. decis. 466. libr. 2.

Nota secundo ad materiam quod subrogatio nō datur in iure ad rem, Balb. decil.41.& Seraph. decis.596.& subrogatio in lite facit præsumptionem notitiæ litis in subrogatio Casad.deci.2. vt lite pendente,& quando subrogatio obtinetur quoad ius,possessionem,& litē cum clausula quouis modo, capit etiā modum vacationis per priuationem,vt fuit resolutum in Rota in vna Marsicana beneficii 15.Decembris 1593.coram Seraphino, vt patet in eius decis.1055 quia subrogatio gratiosa locum habet in beneficio litigioso,Idem in dec. 990 & ad materiam vide eundem in decis. 1426.1383.1165.& 596.

COLLECT. 1272.

Super Conc.Trid.sessione 23.c.6.

¶ Inhabilitatis ad beneficia ratione primæ Tōsurę nōdū susceptę,vel ętatis.

NVllus prima tonsura initiatus,aut etiā in minoribus ordinibus constitutus ante quatuordecim ann. beneficium obtinere potest, hoc dicit; Licet olim aliter fuerat sancitū per dispositionem iuris communis, vt expresse patet in c.si eo tempore de rescript. in 6. Amplia primo,vt non possit Episcopus dispēsare,quia eius constitutio non tollit constitutionem Pontificiam, vel alicuius concilii a summo Pontifice approbati ita pulchre Thom. Triuis.in decis.42 par. 2. Amplia secundo etiam in præsentatione nam ad beneficium iuris patronatus quis præsentari non potest, nisi existēs in decimoquarto anno;Raudens.in decis 43.Nunc vero limita nisi ī fundatione beneficii aliter fuerit cautum, Rot.in decis.13.de iure patron. in antiq.& censuit Sacra Cōgregatio Cōcilii; Vnde in vna Gerūnē.beneficii fuit dictū 12.Iun.1579.coram Lācell.in qua fundator mandauit præsentari eos; qui sunt de genere,& præsentare presbyterum,si adsit,quo non existente eū, qui infra annū possit promoueri, & si nec talis adsit,voluit pręsentari clericum,& cum occurrente vacatione fuisset præsentatus simplex clericus de suo genere qui negabat alios adesse reseruarūt Domini de Rota an ex quo non probatur quod præsentatus esset constitutus in decimoquarto anno, prout conciliū requirit; sed tantum esset cōstitutus in duodecimo anno si obstaret dictum cōcilium in qua difficultate Illustriss.Cardinales sacri concilii interpetres cēsuerunt non obstare die 2.Iulii 1579.vt patet in deci.diuersorum 482.par.prima. Censuit etiam Sacra congregatio hunc tex.non prohibere quin ille,qui iam decimumquartum annum suæ ætatis attigit, licet nondum expleuerit possit beneficium simplex obtinere,pro qua declaratione estat etiam decis.Rubini 43. quam nota ad glosam in Clementina generalem in verbo in decimooctauo, de ætate,& qualit.

COLLECT. 1273.

Super glosā in l.1.ff.si quis cautionibus.

¶ Appellationis non desertæ in dubio iudicandæ.

IN dubio iudicandum est appellationem nō esse desertam hoc dicit; Deserta tamen censetur multis modis,primo quotiescumque rediens pro apostolis habuit reuerentiales,& infra decem dies non fecit committere causas,Rot. deci.fin.de appellat.in nouis Casador. decis 4.eod.tit & Cresc.decis.25.Secūdo vbi appellās penes Regentem,loco Vicecancellarii nō institerit pro signatura commissionis obtinēda,& ad Cursores perferenda infra viginti dies post appellationē,Put decis.389.lib.2. Gui. Pap.dec. 39.& tenuit Rota in vna Terracinen.Molēdini 13.Nouembris 1592.

coram

coram Seraphino. Tertio appellatio dicitur deserta, quando appellans infra annum si habuit refutatorios non obtinuit committi causam appellationis, & citari ad dicendum contra Achil. de Graff.decis.11. de appellat. Additio ad Rot.decis.7.eod.tit.in nouis, & fuit decisum in vna Placentina de Portillo 17. Aprilis 1564. coram felicis recordationis Clemente VIII.tunc Auditore, & iterum in vna Romana pecuniaria 17. Maij 1595 coram Licta. Quarto deseritur appellatio quoties appellans cui est datus terminus iuris infra dictum terminũ non redit pro apostolis; vel causã cõmisit Cresc.decis.65. Cassador.dec.4. de appellat. Limita conclusionẽ hanc, si adesset exceptio modici tẽporis, videlicet vnius diei tantũ; quia talis excessus nõ habetur in cõsideratione, Rot.Pedemont.dec.12.num.9.Mohedan.dec.79. Illud præterea est notandũ; quod desertio appellationis attendi debet, & super ea est pronũciandum, & nõ super negotio principali, ẽt si pars de ea non opponat, alioquin sententia est nulla, ex defectu iurisdictionis vt decisũ refert Mynsing.cẽt.2.obser.59.allegat tex.in clem. si appellationẽ vbi glosa, & communiter Doctores de appellat. & hoc procedit etiam quoad partes, quæ nõ possũt iurisdictionem prorogare, Capp.Tholos.decis.244. & ad materiã vide eund. Mynsing.qui nonnulla bona in praxim ponit in cent.2.obseru.60. & additionẽ ad Cappellam in citata decisio.244.

COLLECT. 1274.

Super l.fi. C. de contrah. empt.

¶ Prætij in alterius arbitrium in contractu venditionis conferendi.

IVre communi est absolutum, quod in contractu venditionis prętium in alterius arbitrium conferri potest, vt probat textus noster; Sed quæstio est inter Doctores multum cõtrouersa, vtrũ Arbitrator, cui hæc declaratio fuit commissa possit ad illam deuenire absque partis citatione, & omnes conueniunt, quod sufficit citatio in actu discussionis, non autem in declaratione, ita Crescentius decis.2.de arbitris, quã opinionem sequuta fuit iterum Rota in vna Romana domus 24.Maij 1602. coram Litta pro cuius confirmatione accedat, quod in relatione facienda per peritos, non est necessaria partis citatio. Anna qui refert in Sacro Consilio Neapolitano decisum in singulari 321. quidquid sit in eorum electione secundum decisionem Balbi 65. Secundo controuerti solet in præfata materia num si is, cui arbitrium est electum in declaratione modum excesserit declaratio reducatur ad arbitrium boni viri, quæstio hęc resoluitur in partem affirmatiuam secundum decis. Rubini 118. quam veram intelligas etiam si fuerit dictum ad ius arbitrium, & beneplacitum; quia verbum beneplacitum importat arbitrium boni viri, ita Capycius decis.116 nu.4. Quęritur ẽt hic opportune quid sit agendum quando venditor recusat recipere prætium rei venditæ ab Arbitratore, vt supradictum est, & declaratum & dicas quod potest de iure emptor implendo e latere suo cõtractũ, facere de illo depositum parte citata, & Iudice auctore quod quidem depositũ vim veræ solutionis habet, decisio mea Curiæ Archiepiscopalis Neapol. 21. in qua allego Bart.in l si soluturus n.5.de solut. & ita fuit sæpe resolutum pro Rotam Romanam vt in vna Romana Vineæ 5. Ian. 1579 coram Robusterio, & in alia Romana pecuniaria 14.Nouemb.1596. coram Cardinali Mellino, & hoc modo adimpleto contractu ex parte emptoris si vẽditor recusat & cõficere instrumẽ-

tum de dicta venditione potest iudex ex officio mandare tale instrumētū confici, ac venditorē cogere ad rem venditam tradendam Anto. Fab. in decis. 1. de actionib. empti, & fuit resolutum in dicta Romana domus coram Litta.

COLLECT. 1275.

Super l non ignoret. C. de fructibus & litis expensis.

¶ Victus Victori condemnatur in expensis.

VIctus Victori condemnatur in expensis h. d. pro cuius tex. ornamēto exoritur dubitatio non leuis, an scilicet procedat in criminalibus Boer. enim in decis. 324 & Rota Lucens. in decisio. 16. in nouis, & Ant. Faber in decis. 7. C. de iudicijs incutanter tenent fiscum nō dare, nec recipere expensas rerum; Balb. in decis. 21. contrarium refert decisum, scilicet præfatam regulam procedere etiam in criminalibus, & hoc procedere asserit, siue agatur per viam accusationis, siue per viam inquisitionis, nam si agatur per viam accusationis, accusator condemnabitur Reo absoluto; si vero per viam inquisitionis tenebitur fiscus, qui non præcessit præcedentibus legitimis indicijs, contra quam opinionem late exclamat Viu. in decis. 479. contra quam exclamationem Viuij insurgit Guid. Pap. in deci. 269 dicens in Gallia seruari, vt condemnentur fiscales in expensis, quando Reus fuit absolutus, & contra illum fuit processum nullis præcedētibus legitimis indicijs, & ita etiam scribit decisum Capp. Tholos. in dec. 6. vbi bona additio, & hæc obseruantia laudabilis est, & obseruanda, & vtrique partium proficua ꝑ fiscalibus, vt maiori studio, ac diligentia criminosos prosequantur, pro reis, vt calumniosam euitent inquisitionem, Reus autem absolutus propter torturam an soluat expēsas videas pulcherrimam decisionem cum distinctione Rotæ Pedem. apud Gaspar. Thess. in decis. 45.

COLLECT. 1276.

Super §. 1. in Authentica vt facta noua Constit.

¶ Constitutio quando non liget ante publicationem.

COnstitutio non ligat ante eius publicationem h. d. in quo tex. Magna est controuersia inter DD an idem sit dicendum in constitutione, in qua adest decretū irritans pro negatiua opinione quod scilicet non ligat, nisi fuerit publicata allegatur Card. Puteus in decis 278. lib. 1. Cassad. in decis. 3. in principio de constitutionibus Balb. in decis. 29. Robusterius in quodā suo discursu relato inter impressas diuers. decis. 578. num. 3. par. 1. Pro affirmatiua vero sententia, quod scilicet ligat etiam ante publicationem virtute clausulæ decreti irritantis Tess. in decis. 154. in fine Rubin. in decis. 69. & hanc quoque opinionem amplexa fuit Rota Romana in vna Calaguritana beneficii sanctorum Iacobi, & Andreæ 17. Maii 1593. coram Cardinali Blanchetto; Sed pro resolutione oportet perpendere quod decretum irritans semper sequitur naturam dispositionis super qua apponitur Cardin Puteus in decis. 1. lib. 1. ideo istæ opiniones concordari possunt distinguendo duos casus; primus est quando agitur de indulto, seu constitutione aliqua particulari, & tunc procedit prima sententia vt scilicet decretum liget ante publicationem Card. Puteus in decis. 145. num. 1. lib. 2. & fuit tentum per Rotam Romanam in vna Calaguritana Beneficii 26. Februarii 1607. Coram Litta, & ratio est quia in istis constitutionibus specialibus publicatio non requiritur Balb. in de-

decis. 7. & propterea sequitur, quod si habent decretum irritans statim ligant, & operantur etiam contra ignorantes, vt fuit in Rota resolutum in vna Pampilonen. Archidiaconatus 10. Decemb. 1593. coram Cardinali Pamphilio. Secundus casus est quando versamur in lege, seu constitutione generali, quia tunc procedit secunda opinio *Ant. Faber* in decis. 1. C. de legibus; Animaduertendũ tamẽ est quod quando clausulæ ex tũc &c. addatur clausula ex nunc, ac si a die præsentiũ satis dicitur apparere quod Princeps voluerit constitutionem obligare etiam ante publicationem Ego in decisio. 12. simili modo constitutio nõ eget publicatione vbi esset registrata in registro Papæ essetque publice impressa, & palam vẽderetur, nã ex ijs oritur præsump. public. vt in terminis constitutionis felicis recordationis Pij Papę IV super societatibus officiorũ, tenuit Rota in causa Romana societatum 29. Ianuarij 1601. coram Cardinali Mellino Item si publicatio constitutionis fuerit facta in loco residentiæ Principis ligat etiam in aliis locis in quibus nõ fuit facta publicatio Sayr. in decis. 1. de constitutionibus sicut videmus in regulis Cãcellariæ quæ publicatę in curia vbique afficiuntur Capp. Tholos. in decis. 400. & in terminis constitutionis Pij V. de non admittendis resignationibus fuit decisum per Rotam in vna Hipporegiens. Canonicatus 14. Maii 1584. Coram Orano, & iterum in vna *Papiẽ*. bonorum 16. Ianuarii 1598. coram Cardinali Pamphilio, & in terminis alterius constitutionis eiusdem Pij reuocatorię facultatum testandi, & disponendi in illegitimos, cõtra quam opponebatur de non publicatione in Ciuitate *Papiensi*; nam fuit responsum, quod sufficiebat illum fuisse publicatũ Romę vbi residet Papa, qui est supremus Dominus, & sic tentum quod quidã filius naturalis cuiusdam qui sola legitimatione nitebatur non succedebat patri etiam laico in bonis emphyteoticis ecclesiasticis iusta resolutiones sæpius factas, tam coram de Rubeis de anno 1579. quam etiã in causa Romana de Peruschis 29. Februarij 1580 corã Rebasteio, & latius in vna Perusina de Vbaldis 5. Octobris 1589. coram Felicis recordationis Clemente VIII. tunc Auditore, & iterum in vna Bononien. alimentorũ 28. Martij 1594. coram Penia; Amplia etiam quod non probetur vsus constitutionis in ijs locis, in quibus publicatio nõ fuit facta, quia quidquid dixerit, Mohed in decis. 6. cuius opinionem Rota non seruat stante eius publicatione in curia vsus pręsumitur donec doceatur de cõtrario Cresc. in decis. 79. Mohed. in decis. 90. Cardin. *Puteus* in decis. 281. lib. 1. & fuit dictum in vna Brixien. Locationis 5. Decẽbris 1594. coram Penia præsertim cum decretum irritans impediat non vsu vsum Caputaquen. in decisio. 82. lib. 2. & iste non vsus est ita probãdus, vt deuenerit ad notitiam maioris partis populi, vt fuit dictum in vna *Parmen. Legati* 20. Octobris 1570. coram Cardinali Seraphino, vt patet in eius decisio. impressis summopere tamẽ nota in pręsenti materia quod decretũ irritans, siue apponatur in cõstitutione generali, siue particulari nunquam ligat ingnorãtes quoad pęnam, sed solum quoad nullitatem actus Cardin. Puteus in decisio. 178. libro primo Rota diuers. in decisio. 19. libro primo.

COL-

COLLECT. 1277.

Super cap. nihil cum scandalo de prascri ptionibus.

¶ Nil cum scandalo agendum.

Nihil cum scandalo est agendum h.d. ex quo infero quod attentata nō sunt reuocanda ratione scandali, seu periculi in populo Rota in decis. 8. vt lite pendente in antiquis Bisignett. in decis. 30. de appellationibus Papaz. in decis. 1. de causa possess. & proprietatis, quam refert, & sequitur Gramat. in decis. 82. ex quibus omnibus aperte colligitur quod ex causa receditur ab illa regula quod attentata lite pendente sunt in primis, & ante omnia reuocanda, & plures per eos fuerunt causę considerate, & inter cęteras quando reuocatio esset incommoda propter exumationes quę per partes allegabātur, vt fuit dictū in vna Calaguritana translationis 23. Ianuarij 1570 coram Sarmiento quod etiam senserunt quando reuocatio esset difficilis, vt fuit dictum in vna Hispalē. professionis 14. Octobris 1560. coram de Rubeis in qua dubitatū fuit an Monialis quæ prætendebatur quod exeundo lite pendente monasterium attentasset deberent attentata reuocari redeundo ad Monasterium cū id in facto perdifficile reputaretur; Infero secundo quod licet ante omnia spoliatus sit restituendus iusta tradita in l. si quis ad se fundum C. ad l. Iuliam de vi publica attamen si immineret periculum, seu scādalum non fit restitutio Auen. in decis. 8. & propterea a Rota nō fuit restituta Abbatissa cuiusdā Monasterij licet obtinuerit tres sententias super spolio, ex hoc quia ratione impudicitiæ de qua contra eam dabatur imminebat periculum & scandalum totius Monasterij, vt patet in deci. Mohed 14. de restitutione spoliatorum; Infero tertio quod quamuis creditori licitum sit rem suam recuperare a debitore etiam furtiuo modo id tamen minime procederet quando imineret scandalū, vt pulchre discutit Ioseph. Lud. in decis. Lucens. 1. pro omnium tamen supradictorum intelligentia animaduertendum est quod non sufficit scandala simpliciter allegare, sed illa debeant etiam probari alias si de scandalis non cōstaret fieret reuocatio attentatorum prout restitutionem spolij, non obstantibus scandalis quæ allegabantur, vt resoluit Rota in vna Calaguritana traslatiotionis 26. Iunii 1573. coram Blanchetto.

COLLECT. 1278.

Super c. si. de concessione prabend.

¶ Procuratoris non constituendi a patrono ad præsentandum cum beneficium vacabit.

Patronus non potest cōstituere procuratorem ad præsentandum, cum beneficium vacabit h d. Tu autem pro vero huius tex. intellectu distingue duos casus; primus casus est quando patronus dat mandatum pro præsentanda certa persona ab eo nominata in casu vacationis certi beneficij, & tale mandatum non est validum, nec præsentatio ipsa substinetur, quia cōtinet votum captandæ mortis c. 2 de concessione præbēdę & Cassad. in dec. 5. de iure patronatus, & ita fuit resolutum per Rotam in vna Pampilonē. Parochialis 17. Maii 1595. coram Orano, quæ fuit confirmata 19. Ianuarij 1598. coram Peregrino. Secundus est casus quādo patronus cōstituisset procuratorem pro præsentanda persona idonea, & habili succedēte ipsa vacatione, non tamen exprimendo personam præsentandā, & tūnc huiusmodi mandatū valet, & pręsentatio substinebitur Kopin. in deci. 93. & fuit in Rota resolutum in vna Pampilonen. iuris patronatus

tronatus 13.Februarij.1595.coram Iusto,in qua fuit dictum regulam huius tex.limitari vbi patronus dat mandatū generale pro omnibus suis negotijs, & etiam ad pręsentandum succedente vacatione præsertim si subsit iusta causa dandi tale mandatū,vt puta longhæ absentiæ suæ,& sufficit vacatio de iure,licet beneficium nō vacet de facto Rota in deci.9.de iur.patronatus in antiquis. & in decis.4.de rerum permutatione in nouis;præsentatio autem facta de beneficio,nondum vacante quod tamen patroni putabāt vacare recōualescit a die quo beneficium vere vacat Rot.in decis.16.de renunciatione in antiquis.

COLLECT. 1279.

Super Reg.31.Cancellariæ.

¶ Cardinalis consensus eiusdem requirēdi in collatione beneficij familiaris.

IN collatione beneficij familiaris Cardinalis requiritur cōsēsus illius Cardinalis,cuius defunctus erat familiaris, h.d hinc est quod familiaris vnius Cardinalis obtinens beneficia si mortuo eo Cardinale ad seruitia,& familiaritatem alterius Cardinalis,se transferat, & in hac secunda familiaritate moriatur beneficia sic vacantia cum consensu secundi Cardinalis conferri debent,Seraphin.in decis.378.Limita si cum hac secunda familiaritate concurrat alia familiaritas Papæ vt fuit resolutum in vna Beneuētana reseruationis beneficiorū 15.Decembris 1597. coram eodem.Amplia etiā mortuo Cardinale, quia beneficium eius familiaris vacans Cardinale mortuo dicitur reseruatū,& intrat reg. 3.ad fauorem Papę Balb.in decisio.21. quod procedit solū ad effectum,vt Ordinarius de eo prouidere non potest,nō autem ad effectum liberæ collationis quandiu adsit interesse alterius Cardinalis,quia tūc requiritur consensus Cardinalis Seraphin.in decis.1072. Amplia suprapositam regulam requirit Cardinalis consensum etiam si constet familiarem abijsse a Ciuitate Romana Paleot. in decis.21.& ratio est quia familiaritas nū desijt ex discesso a prædicta ciuitate Achill.de Graff in decis.13. de præbendis,& dignit.Nunc limita in pulcherrimo casu decis. Casad.1.de verb. significatione,vbi fuit resolutum solas familiaritatis literas nullo dato obsequio,& seruitio non sufficere ad conquistanda priuilegia familiaritatis,vt voluit Anna allegat.44. Nota vlterius ad hanc mat. quod Cōclauistæ per Bullam Sisti V.dicuntur veri,& non ficti familiares, & cōtinui Papæ commensales, & gaudēt omnibus priuilegijs, & iuribus quibus alij familiares,etiam quoad assequutionem beneficiorum gratis expediendorum,vt fuit resolutum in vna Beneuentana Beneficii 15.Decembris 1596.coram Seraphino,vt patet in eius decisio. 1251. Limita secundo in casu decisio. Crescent.5.de præhendis, & dignitatibus,vbi familiaris Auditoris Rotæ.euntis cum Cardinali legato non dicitur familiaris Cardinalis etiam mediate,licet in tinello comedat cum aliis familiaribus Cardinalis,& ratio colligi potest ex traditis per Fabrū in decis.21.quia non solum commensalitate fit familiaris,sed animo quod ipse velit Cardinali famulari,& notat idem Crescent.in cit.decis. 5.de præbendis.

COLLECT. 1280.

Super vers. sint exequutores Conc.Tri. sess.22.cap. 8.

¶ Episcoporū delegatorū sedis Apostolicę circa executionē piarū dispositionū

EPiscopi tāquam Sedis Apostolicæ delegati sunt executores omnium piarum dispositionum,tam inter viuos, quam in vltima voluntate h.d. Amplia primo

primo procedere etiam testatore cõtra dicente, vt fuisse decisum in Curia Archiepisc. Neapol. refero Ego ipse in decis. 122. & facit tex. in l. licentiam C. de Episcopis, & Clericis; Amplia secundo procedere, tam quoad legata pia, quam non pia Capp. Tholos. in dec. 112. Subamplia quod de legatis ad non pias causas Episcop⁹ potest se intromittere etiã ex officio per modũ executionis, vt refert in Curia Tholos. decisum ac obseruatum in decis. 51. Cappell. Tholos. Amplia tertio procedere, tam in actibus viuentium, quam morientium Eadem Rot. in decis. 135. *Limita* vt executionis potestas non trãsferatur in Episcopum nisi a tẽpore quo potest confici, seu perfici inuentarium Capp. Tholos. in dec. 78. licet limitatio hæc hodie non subsistat existentibus, expressis verbis Concilij in contrarium.

COLLECT. 1281.

Super c. 2. de feudo.

¶ Rei Ecclesiæ solitæ absq; sollemnitate infeudari per Prælatum infeudandę.

RES Ecclesiæ solita concedi in feudum potest per Prælatum infeudari absque sollemnitate. h. d. Limita primo quãdo res solita concedi esset incorporatu mensæ Ecclesię, quia tũc nõ potest amplius alienari absque sollennicitate argumento decis. Peguer. Rot. Cataloniæ 134. & fuit late resolutum in Rota Romana in vna Mediolanen. bonorum 23. Ianuarij 1593. coram Orano quando autem dicatur facta incorporatio vide per Bellon. in decis. 91. Limita secundo quando cessat prima causa concessionis puta si res inculta esset data infeudum, vel emphyteosim, vt reduceretur ad culturã, si postea redacta ad culturam rediret ad ecclesiam non poterit, de nouo concedi sine sollennitate Balb. in decis. 90. & confert ad originale Dictũ Abb. in c. vt super de rebus ecclesię nõ alienand. & fuit late dictum in Rota in vna Mediolanens. bonorum 23. Ianuarij 1593. coram Orano & facit decisio Crescẽtij prima de rebus ecclesiæ non alienãdis, Limita tertio quãdo ecclesia tẽpore primæ concessionis erat diues, nunc vero depauperata Seraphin. in decis. 31. *Limita* quarto vt non possit infeudari alterando solitum puta si solet concedi masculis non potest cõcedi fæminis, nisi ex magna causa vt si præcessisset meritum ex parte recipientis qui fecerit aliquod notabile seruitiũ ecclesiæ, quia potest concedi etiã quo ad fæminas de Benint. in dec. 52. & ita fuit in Rota pluries decisum, & signanter in vna Brixien. locationis 5. Decembris 1594. coram Penia, & in eadem 17. Maij 1595. in vna spolij Montis Felicij 16. Maij 1595. coram Orano; *Limita* sexto quando res est data ecclesię cum conditione, & pacto quod alienari non possit, quia tunc non potest de nouo concedi Ego in decis. 90. & facit doctrina Aluarott. in cap. 1 de his, qui feudũ dare possunt, Limita septimo quando non adesset vera consuetudo infeudandi, vt per Crescent in decisio. 1. de cõsuetudine; quando autem dicatur res ecclesię, solita infeudari vide pulchram decis. Seraphini 434. per quam fuit dictum duo esse necessaria, scilicet vel ꝙ procedat vna concessio sollennis, & valida, & illico dicetur res solita infeudari, nec requiritur cursus temporis, vel hac deficiente, quod adsint duæ infeudationes cum cursu 40. annorum hæc ille.

COL-

COLLECT. 1282.

Super verſ. non tamen Sanctę Romanæ Eccleſia Cardinalium Regulę 8. Cancellarię.

¶ Cardinaliũ nõ comprehẽdendorũ in reſeruatione Regulæ Cancellarię.

PRæſens Regula expreſſe excipit Cardinales ita vt quoad illos reſeruatio eius ligatas habet manus, vt nihil iuris adimat Cardinalibus collatoribus, & ita etiam Rota in deciſ. 537 par 3. diuerſ. & fuit dictũ in vna Hiſpalen. portionis 19. Ianuarii 1593. coram Illuſtriſſimo Pamphilio, & iterũ in vna Hiſpalen. Beneficij 11. Maii 1603. & ratio poterit eſſe quia Cardinales non ligantur per ſecundam editionẽ regularum Mohedan. in deciſ. 23. in fine de renunciatione Card. Put in deciſ. 195. lib. 1. Caſſad. in deciſ. 36 ſub regulis, quamuis ſi de eis non ſit expræſſa mentio in excipiendo compræhendantur Balb. in deciſio. 29. hinc eſt quod Regula antiqua moderatoria indultorum ſuper nominatione ad collationes faciendas ligabat Cardinales, Put. in deciſ. 436. lib. 1. nec non Regula reuocatoria facultatum circa legitimationes, & diſpẽſationes compræhendebat Cardinales, Rota diuerſ. in deciſ. 248. & in deciſ. 252. part. 2. item reſeruationes factæ per Papam ligent Cardinales licet de illis mentio non fiat Rot. in deciſ. 3. de officio legati in nouis & in deciſ. 1. eodem tit in antiquis Creſcent. in deciſ. 20. de præbẽdis Achil. de Graff. in deciſ. 1. in fine de officio ordinarii. Denique quod hæc regula 8. compræhẽderet Cardinales ſi exceptuati nõ fuiſſent fuit expreſſe reſolutum, teſte Creſcent. in deciſ. 20 de præbendis, quã Corroborat ex eo q̃a ſi Regulæ reſeruatoriæ non cõpræhenderent Cardinales ſequerẽtur eſſe inutilia, & ſuperflua indulta Cardinalium, quæ vt plurimum illis conceduntur ad conferendũ quæcumque beneficia, non obſtantibus reſeruationibus cũ clauſulis ampliſſimis vt per Fabrum in deciſ. 21. C de iure patronatus; Quæ indulta nil de nouo concedunt, nec augent facultatem conferendi de iure communi conceſſam, ſed ſolummodo tollunt de medio obſtaculum inductum ad conferendum per cõſtitutiones reſeruatorias Caſſad. in deci. 8. de præbendis, & in deciſ. 3. & 4. de priuilegiis Caputaquen. in deciſ. 214. p. 2. Mohedan. in deciſio. 12. ad finem de præbendis, & in deciſ. 1. & 8. de priuilegiis, & idem Cardin Put. in deciſ. 93. & in deciſio. 190. lib. 3. & fuit late reſolutũ in Rota in vna Romana beneficii 8. Aprilis 1595. coram Gypſio, & in eadem 5. Nouembris 1596. corã Gypſio, & aliquid per Triuiſ. in deciſ. 54 libr. 1. & per Rot. diuerſ. in deciſ. 537. libro 3. Corroboratur ſecundo nam derogatio indultorum Cardinalium ſuper conferendis beneficiis quamuis ſimpliciter, & indefinite fiãt dumtaxat intelligitur de indultis conceſſis Cardinalibus collatoribus extraordinariis non autem de conceſſis Cardinalibus Ordinariis collatoribus Put. in deciſ. 422. lib. 2. & in deciſ. 93. lib. 3. Achil. de Graſſ. in deciſ. 848. de priuilegiis, Ex quo infertur primo quod beneficia quæ cõferunt legati de latere, vel nuntii vigore ſuarum facultatum quando vacant in menſe reſeruato non dicuntur conferre tanquã ordinarii, ſed vti delegati Rota diuerſ. deciſ. 148. par. 3. Infertur ſecundo quod reſeruatio huius Regulæ non ſolum afficit Epiſcopos, & alios ordinarios collatores, qui Cardinales ordinarii non ſunt in ſuis diœceſibus, ſed etiam afficit & ligat manus Cardinaliũ legatorum, quoad ſuas Prouincias; Rot. in deciſio. 29. de præbendis in nouis, & fuit in Rot. reſolutum in vna Regien. Canonicatus

catus 17. Nouemb. 1595. coram *Pamphilio*.

COLLECT. 1283.

Super c. in causis de sent. & re iudicat.

¶ Appellationis, & nullitatum æquiparationum.

APpellatio, & nullitas æquiparãtur h.d. licet in quibusdam inter se discrepãt prout primo quia appellatione remota nullitas sublata non censetur Gayl. obseru. 135. lib. 1. Secundo quia deserta causa appellationis, non est deserta causa nullitatis Anna allegat. 93. Tertio quia nullitas euidens poterit opponi etiam post tres sententias, nõ sic in appellatione Cresc in decis. 22. de sententia, & re iudicata. Quarto quia iudicium nullitatis est prius decidendum, quam appellationis Puteus in dec. 60. lib. 3. & in decis. 72. & 82. Quinto quia in causis appellationum locus est inhibitionis nõ autem nullitatum vbi tales sunt quæ altiorem requirunt indaginẽ Mynsing cent 4. obser. 64. Sexto quia nullitate proposita prosequi potest, licet appellatio fuerit deserta Hartam. lib. 1. pract. obseru. decis. 35. de appellat. Septimo, quia nullitas sine appellatione proponitur quia Iudex superior absque appellatione, sed per viam quærelæ poterit de nullitate cognoscere Hartam. in decis. 35. de appellat. d. lib. 1. & propterea de nullitate cognosci poterit etiam per Iudicem coram quo lata fuit sentẽtia Mynsin. cen.... obs.... quia nullitate omissa de principali cognosci potest Hartam. in dec. 33. in tit. de appellatio.

COLLECT. 1284.

Super c. si. §. cæterum de officio delegati.

¶ Executionis nudi ministerij non delegandæ.

IS cui committitur executio nudi ministerij alteri delegare non potest licet secus quãdo ea quæ sunt iurisdictionis committuntur, quod amplia procedere etiam si a Principe adijcietur clausula, in quo conscientiam tuam oneramus, quia potest alteri delegare *Sayr.* in decis. 3. de officio delegati, quia dicta clausula præsumitur potius adiecta in vim monitionis, & executionis, quã formæ Gratian. in decis. 157. Item quia verba illa conscientiã tuam oneramus directa executori referuntur tantum ad idoneitatem prouisi apostolici vt fuit in Rota resolutum in vna Auersana Beneficij 15. Iulij 1593. coram Seraphino vt patet in eius dec. 1045. par. 2 Infero ex conclusione tex. quod cũ executor apostolicus datus sub forma dignum dicitur ei commissa iurisdictio non autem nudi ministerij executio, propterea potest subdelegare Rota in decis. 14. de officio delegati in nouis Gratia. in decis. Rotę Marchiæ 157. quod autẽ talis executor dicatur habere iurisdictionẽ patet quia tenetur assumere partes Iudicis, & procedere cũ causæ cognitione Seraphin. in decis. 1045. Item citare partes idem in decis. 817. Infero secundo quod Vicarius Episcopi facultatẽ absoluendi a reseruatis alijs subdelegare potest, quia iurisdictionis non nudi ministerij est Sayr. in decis. 15. de officio delegati; Infero tertio quod cum Collectori Sedis Apostolicæ dicatur cõmissa iurisdictio propterea poterit subcollectorẽ facere pulchre Crescen. in decis. 1. de off. delegati, sed & alia videtur ratio, quia collector est negotiorũ gestor. Cameræ Apostolicę, & potest de iure plures simul in eadem ciuitate, & diœcesi substituere collectores Rota in dec. 8. de officio delegati

legati in nouis; Sed quæro primo pro ĩtroductione huius materię an potestas executoris dati ad prouidendum, si ita inuenerit esse expiret morte Papæ re integra, & fuit decisum negatiue, vt per Rotam in dec. 12. de officio delegati in nouis, & vide per Peguer. in decis. 128. Rot. Cataloniæ. Secundo an mãdatum Apostolicum Episcopo sub nomine dignitatis directũ eo mortuo possit successor exequi; respondit affirma. eadem Rota in decis. 17. de officio delegati.

COLLECT. 1285.

Super vers. ac consuetudines etiam immemorabiles Reg. 8. Cancellariæ.

¶ Regulæ Cancellariæ reseruationis tollit omnes consuetudines licet immemorabiles.

HÆc Regula de medio tollit oẽs consuetudines etiam immemorabiles, vt illis minime obstãtibus habeat semper locum reseruatio, & ratio est quia sublata consuetudine nunquam sublata censeatur cõsuetudo immemorabiles Afflict. in decis. 54. & fuit resolutum in Rota in vna Burgen. quindenniorum 15. Maij 1600. coram Corduba quod amplia etiã si addatur dictio vniuersalis quæcũque, aut qualibet Balb. in decis. 21. Secũda est ratio, quia immemorabilis habet vim priuilegij a Principe concessi, & tituli melioris de mundo Cardin. Put in decis. 205. lib. 1.

COLLECT. 1286.

Super glos. in rem §. tigni ff. de rei vẽd.

¶ Operariorum excusandorum aliquid facientium de mandato conducentis.

OPerarij excusantur quãdo aliquid faciunt de mandato conducentis h.d. Intelige dummodo fuerint in bona fide, & actus de sui natura non sit illicitus Hartaman. in decis. 29. in tit. de iudicijs, hinc est quod quãdo mandatarius rem quã agit mandato alterius nõ putat esse delictum excusatur a pęna licet mandans puniatur Guid. Pap in decis. 423. licet mandans ex mandato nõ tenetur si mandatarius illud exequutus non fuerit, quia attendi debet executio & non susceptio mandati Gramat. in decis. 38. alia est ratio quia mandatarius excusatur quando mãdatur id quod est de genere permissorum Rubin. in decis. 22. Nũc limita præsentem glosam quatuor modis, & primo vt non procedat quando dictis operariis fuisset protestatum, Ioseph Ludou. in decis. Perus. 103. quoniam per protestationem constituerentur in mala fide iuxta terminos l. si quis maior C. de transact. Anton. Faber in decis. 23. C. de rei vendicatione; Limita secundo quãdo operarentur tempore nocturno Balb. in dec. 91. Limita tertio quando dicti operarii essent vicini fundo vbi operabantur, vel alias sciuissent fundum non esse conducentis idẽ Ioseph Lud. in cit. decis. Perus. 103. & Magon. in decis. 150. Rot Florentię; Limita quarto quãdo fundus esset litigiosus, & operarii hoc scirẽt, vt late scribo Ego in decis. 39. & refert Eadẽ Rot. Perus. in cit. decis. 103.

COLLECT. 1287.

Sup. c. cũ Episcopus de officio ordinarij.

¶ Episcopis habentis fundatam intentionem in tota diœcesi.

EPiscopus habet intentionem fundatam super iurisdictionę in tota diœcesi. h.d. & propterea Infero quod poterit suam iurisdictionem exercere in quacumque parte suæ diœcesis, & contra quoscumque ibidem existentes Idẽ in eius Vicario Verall. in dec. 306. quod

quod amplia procedere etiam contra regulares Papon.lib.1.tit.9.arrest.1.Infero secundo quod poterit exercere iurisdictionem in parochialibus, & parochis Abbatiæ Episcopalem iurisdictionem non habentis etiam quod Abbas vtatur Mitra,& Baculo,&excommunicet, & alia faciat, iurisdictionem spiritualem tantum cōcernentia ; sed secus est in iurisdictione contentiosa,& temporali vigore Sacri concilii Tridentini quam Episcopus exercere nō potest,vt fuit in Rota resolutum in vna Caetana iurisdictionis 28.Nouembris 1576.coram Seraphino,vt patet in eius decisio. 311.Infero tertio quod habet iurisdictionem in Canonicos, & Capitulum Idem in decis.1213.licet vigore Concilii Tridentini in procedendo cōtra Capitulares debet procedere cum duobus Canonicis,quem locum Concilii intelligas in capitulis exemptis tantūmodo Rot.diuers.in decis.308.par.2.licet procedat tā in criminibus grauibus, quam in leuibus Seraphin. in decisione 710. & Episcopus potest corrigere tāquam Sedis Apostolicæ delegatus cum ex eo quod est Episcopus sit ei concessa iurisdictio delegata,Idem Seraphyn.in decis.105.Infero quarto quod Episcopus nō potest in loco extra suam diœcesim exempto collocare tribunal,licet in tota sua diœcesi possit Seraphin. in decis. 417. Infero quinto quod episcopo existenti in possessione suæ ecclesiæ cōpetit possessio respectu omnium membrorum iurisdictionis,non data particulari possessione alterius in aliquo membro priuatiue ad episcopum idē Seraphin. in deci.633.hinc est quod cognitio causarum criminaliū, & matrimonialium ad episcopum spectat Farinac.in decis. crim.100.Pacific.in decis.90.Seraphin. in decis.595.adeo tamen episcopus habet fundatam intentionem in iurisdictione super tota diœcesi, quod donec constet de alterius iurisdictione in ea manuteneri debet,vt pluries cēsuit Rota Romana,& signanter in vna Burgē. 19.Decembris 1594.coram Seraphino, vt patet in eius dec.1104.declara vt in decis. eiusdem 1228. Declara secundo quando Ius commune non suffragatur episcopo in mat. iurisdictionis idem in decis.1386.

COLLECT. 1288.

Super c. Monachis de præbendis.

¶ Episcopus habet intentionem fundatam super omnibus beneficiis suæ diœcesis.

Episcopus habet intentionem fundatam super omnibus beneficiis suę diœcesis h. d. Intellige dummodo de eius quasi possessione cōferendi cōstet Balb.in decis.22.Intellige secūdo dummodo collationes suum sortitæ fuerūt effectum, vt fuit dictum in vna Asculana prioratus 1. Iulii 1587. coram Seraphino,vt pt patet in eius dec.1103 Amplia primo text. procedere etiā quoad beneficia regularia Seraphin.in decisio. 1353. Limita in casu decis. Verall.283. part.2.vbi fuit dictum quod ordinarius potest de iure cōferre omnia beneficia in sua diœcesi fallit; in canonicatibus, & præbēdis in eo Ecclesia Cathedrali, in quorum collatione consensus capituli requiritur nisi aliter se habeat consuetudo ; Limita secundo in beneficiis patronatibus,de quibus collatio ab Episcopo facta est nulla Anto.Faber in decis.2.C.de iure patronatus, & vid. per Capp.Tholos in decis.207.

COL-

COLLECT. 1289.

Super glos. in l. vniuersa in verbo præbeatur C. de precibus Imp. offerend.

¶ Actus tendentis in alterius fauorē intelligendi parte petente, et volente.

QVilibet actus tendēs ad fauorem alterius est intelligēdus parte petente, & volente h.d. & ita Rota in decis. 1. in princ. de decimis Achil. de Grass. in decis. 2. num. 4. de iure iurando; Infero primo quod omnis cōcessio facta ad fauorem alicuius habet tacitam cōditionem si is in cuius fauorem facta est concessio ea vti vellet Put. in decisi. 353. lib. 2. Rota in deci. 21. de præbēdis; Infero secundo quod sententia lata nulla parte instante est ipso iure nulla Cæsar de Grass. in deci. 19. num. 3. de causa possess. & proprieta. Rot. diuers. in dec. 516. par. 1. & fuit resolutum in vna Comen. Cappellaniæ 28. Ianuarii 1581. & in vna *Pampilonen*. Parochialis 13. Iulij 1600. corā Penia; Infero tertio quod quamuis veniens contra transactionem audiri nō debet nisi restituto illo quod vigore trāsactionis accepit l. si de certa C. de transact. Afflict. in decis. 220. intelligitur parte petente, & non alias Rota diuers. in decis. 810. par. 1. & fuit resolutum in vna Tirasonen. decimarum 8. Octobris 1576. coram Robusterio; Infero quarto quod licet instrumēto a publico notario cōfecto in actis producto regulariter non sit standum nisi manus Notarij recognoscatur, hoc tamen procedit parte opponēte alias datur illi plena fides Bellam. in decis. 540. Veral. in decis. 99. par. 2. & aliquid in decisio. 177. nu. 4. part. 3. Infero quinto quod quamuis procurator post litem contestatam tamquam dominus litis effectus reuocari non possit vulgatis iuribus, & Mohedan in decis. 4. de procuratoribus tamē intelligendum est parte nō opponente Card. Put. in decis. 50. & in decis. 303. libro 2. Infero sexto quod quamuis Papa numquam intendat grauare eundem collatorem super prouisione duorū beneficiorum ita quod acceptatio secūdi beneficii sit ipso iure nulla Cassador. in decis. 1 & 2. de concess. præbendæ Mohed. in decis. 6. eod. tit. hoc tamen locū habet Ordinario contradicente, secus vero non contradicente Puteus in dec. 425. lib. 1. Infero septimo quod quamuis alienatio rerum Ecclesiæ facta sine debita iuris sollēnitate sit ipso iure nulla in vim *Paulinæ*; verum intelligitur ipsa ecclesia volēte nam si nolit dicere de nullitate contractus substinetur Cardin. Put. in decis. 310 libro 1. Cæsar de Grass. in decis. 3. num. 2. de sententia ex communicat. Crescent. in decis. 1. de locato, & fuit late resolutū in vna Romana domus 4. Decēbris 1592. corā Cardinali Mantica, & in alia Romana *Palatii* Sanctæ Mariæ Maioris 15. Mart. 1603. coram Pamphilio; Infero octauo quod priuilegium concessum Cardinalibus intelligitur illis volentibus vti, & non inuitis Achill. de Grass. in decis. 1. de priuilegiis, & in decis. 2. super Regulis: Infero nono quod pœna non incurritur nisi parte petente Cassad. in decis. 2. & 3. de locato & Verall. in dec. 3. par. 2. Card. *Puteus* in decis. 34. libro 2. Achill. de Grass. in decis. 5 de pensionibus Caputaquen. in decis. 163. par. 2. Infero decimo ad transactionem in qua si apponitur clausula quod in euentum contrauentionis transactio sit ipso iure nulla quamuis sit cōtrauentum nihilominus tenet transactio quandiu implēs nō dicit de nullitate, quia intelligi debet volēte eo qui pro parte impleuerat Put. in decis. 340. libro 1. Infero decimoprimo quod licet attentata sint ipso iure nulla cap. nō solum de appellationibus in 6. Verall. in decis. 137. par. 3. Rot. diuers. in

uerſ.in deciſ.6.& in deci.406.par.2.hoc tamen intelligitur parte volente, & petente,& non alias Verall.in deciſ.6 nu. 1. part.1. Infero decimoſecundo quod effectus decreti irritãtis nihil operatur, niſi parte volente, & petente Caputaq. in deciſ.49.par.1.Puteus in deciſ.340.& in deciſ.8.num. 8.lib.2. Infero decimotertio quod licet collatio facta de beneficio iuris patronatus laicalis ſine præſentatione,vel conſenſu patroni ſit ipſo iure nulla verumtamen intelligitur patrono volente, & nõ cõtradicente nam ipſo tollerãte firma remanebit talis collatio Rot.in deciſ.5.de rerum permuta. Caſſad. in deciſ. 2. de locato;Infero decimoquarto quod obligatio dandi fideiuſſores ad certum diem ſub pęna nullitatis contractus, vel alia intelligitur parte volente & petente Rot.diuerſ.in deciſ.113.p.1.

COLLECT. 1290.

Super Auth.qui rem in 1.parte C.de Sacroſanctis Eccleſijs.

¶Emphyteuſis eccleſiaſticę,et ſecularis diſcriminum.

TExt.iſte in prima ſui par. ponit diſcrimẽ inter emphyteoſim eccleſiaſticũ, & laicale; Tu dicas quod Differt primo,quia emphyteoſis eccleſiæ quando legitime eſt facta conceſſio ad extraneos hæredes tranſit Affl.in deciſi.100. quod intellige ſi tempore conceſſionis conſtaret de vtilitate Eccleſię, & de ſollennitatibus adhibitis, alias ſecus Magon.in deciſ. Lucan.12. & quando extendatur vltra tertiam generationem tradit.Franc.Marc.in deciſ.103. Caual. in deciſ. 30. de contractibus; Differunt ſecundo quod emphyteota eccleſię nõ ſoluens canonẽ per biennium cadit a iure ſuo,& tenetur nihilominus ad ſolutionem canonis præteriti, ſecus in empyhteota laico Ioſeph.Lud.in deciſ.Peruſ 54.num autem minores excuſantur vide Gram.in deciſ.52.Differunt tertio quod bona eccleſiæ concedi nequeunt in emphyteoſim in perpetuum ſecus in bonis laicorum Affl.in deciſ.107.Quarto differunt quia in emphyteoſi eccleſiaſtica appellatione filiorum compræhenduntur feminæ Balb. in deciſ 2. de cuius veritate,Vide Ioſeph.Ludou.in deciſ.Lucan.29.de Frãch. in deciſi. 30. Magon.in deciſ.Lucan. 7. ſecus autem in emphyteoſi laicali, vt per eundem Magon.Quinto differunt quia bona eccleſię in emphyteoſim cõceſſa non veniunt in generali obligatione, quia requiritur aſſenſus apoſtolicus Affli. in deciſ.65.ſecus autem in bonis laicorum in emphyteoſim conceſſis idem Afflic. in deciſ.191.Sexto quia legitimatus admittitur ad emphyteoſim laicale,ſecus in eccleſiaſtico, niſi ab habente poteſtatẽ in ſpecie fuerit legittimatus Mago.in deciſ. Lucan.10.Septimo quia emphyteuta eccleſię tenetur ad cẽſum ẽt data nullitate contractus de Franch. in deciſi. 297. Octauo quia emphyteuſis eccleſiæ ſi concedatur pro ſe,& ſuo hærede tantum de primo hærede intelligendum eſt Franc. Marc.in deciſio. 103. licet alias hæredum apellatione veniunt omnes vſque in infinitum l.ſciendum ff.de verborum ſignificatione. Nono quia emphyteoſis eccleſię cõceſſa ſine ſollẽnitatibus, & neceſſitate uel ſine euidenti vtilitate eccleſiæ nõ valet ipſo iure,& reddit ad eccleſiam vna cum fructibus a die occupationis non obſtante præſcriptione Caual. in deciſ. 16.de contractibus.

COL-

COLLECT. 1291.

Super Conc. Tri. sess. 24. c. 2. de reformat.

¶ Archiepiscopi, item Concilij prouincialis dignitatis, & potestatis.

ARchiepiscopus tenetur quolibet triennio Synodum prouincialem congregare hoc dicit; circa quam mat. de pluribus dubitari poterit, & primo num cōcilium prouinciale sit maius dignitate ipso Archiepiscopo, in hac quæstione respondet Villagut in decis. 22. dicens quod si in d. Concilio præest Patriarcha non dubitatur quin tūc Concilium Prouinciale sit maius Archiepiscopo, alias secus, & primo casu poterit ab ipso Archiepiscopo appellari ad Concilium Sayr. in decis. 1. de appellationibus Capyc. in decis. 137. Secundo dubitatur an possit synodum congregare absque consensu capituli, Respondetur nō posse, nec proinde statuta condere, & ita fuisse in Rota Romana resolutum in vna Illerdensi iurisdictionis 16. Iunij 1552. coram Reomano refert Verall. in decis. 305. p. 2. Tertio dubitatur an Concilium prouinciale contradicente Archiepiscopo aliqd decernere valeat; Respondetur posse & ratio est quia Archiepiscopus Concilio prouinciali præsidens non a se illam potestatem solus habet, sed vna cum suffraganeis collegialiter, & in hoc distat a Concilio Generali in quo Papa præest, vt persona in qua tota potestas ecclesiæ residet, ita quod solus posset statuere quidquid cū cōcilio posset ita Sayr in decis. 1. de his, quæ fiunt a maiore parte capituli, & ex hoc Infero quod Concilium Prouinciale potest ipsum Archiepiscopum excōmunicare idem in decis. 7. de officio ordinarij. Notandum finaliter quod episcopus legitime impeditus ad cōcilium vocatus poterit se per procuratorem excusare Idem in decis. 10. eod. tit. an autem Rectores nullius iurisdictionis ad synodum compelli possunt; Respond. non posse, vt patet in decis. Sayr. 11. cit. tit. quod autē discrimen sit inter exemptū, & nullius diœcesis vide per Rotam diuers. in decis. 208. p. 2.

COLLECT. 1292.

Super c. cum parati de præscriptionibus.

¶ Probationis mediorum & extremis.

PRobatis extremis media præsumūtur h. d. iuncto Felino; pro cuius loci ornamento; Infero ad nonnulla practicabilia; primo quod possessio continuata medij temporis probatur probatis extremis de Benint. in decis. Rot. Boniæ 143. & ratio esse poterit, quia qui semel possedit præsumitur semper possidere Balb. in decis. 22. Infero secundo ad decisionem Bellame. 421. vbi fuit dictum quod probatis extremis media præsumuntur, & propterea si probatur se fuisse scolarem ante, & post cōfectionem Rotuli Parisijs præsumitur quod fuerit ibi scolaris tempore Rotuli; Infero tertio ad decis. Rotæ 11. vbi si fuerit probata vacatio beneficij, & institutio ex hoc præsumitur præsentationē præcessisse institutionem, quamuis de præsentatione aliter non constet, quam per verba narratiua instituentis; Infero quarto ad præsentationes continuatas, ad probandum ius patronatus secundum formam Concilij, nam quamuis vna præsentatio media deficiat, probatur ius patronatus Rota diuers. decis. 54. par. 1. & non alia ratione, quia probatis extremis media præsumuntur; Infero quinto quod si probetur citatio præcedens, & intimatio subsequens cum instrumento adiudicationis satis dicitur probatum medium, quod est decretum probatis

supradictis extremis, vt fuit resolutum in vna Romana spolij 23.Febr.1603.coram Ortemberch.

COLLECT. 1293.

In l.qui iure fa mi liaritatis ff.de acquirenda possess.

¶ Possessionis in dubio pręsumendę familiaritatis iure.

IN dubio possessio præsumitur iure familiaritatis.h d & maxime quando apparet de titulo alterius, licet ille titulus esset inualidus Balb.in decis.29. sicut in simili vxor possidens cum Marito præsumitur iure familiaritatis possidere Cacher.in decis.140.Ioseph. Lud. in decis.Lucana 54.idem in deci.Perus. 69.part.2. quando vero dicatur vitiosa possessio ratione familiaritatis,vide *Papon*.lib.7.tit.*1*.arrest 6.Idem in fratre qui administrat bona, quia diciturac præsumitur etiam possidere iure familiaritatis eadem decis.*Lucan*.54.& *Papon*.lib.7.titul.1.arrest.6. hinc est quod per actus qui fiunt ex gratia, vel familiaritate nullum quæritur ius,licet quis per 30.an.in liberalitate perseuerauerit Hartam.in decis.16.

COLLECT. 1294.

Ad Rub.C.de caducis tollendis.

¶ Caducorum relictorum.

PRæsens *R*ubrica non reperitur hodie in aliquo correcta,seu innouata & in eius mate.nonnulli casus decisi reperiuntur præsertim in quibus relictũ caducum efficiatur prout legatum legatario mortuo non purificata cõditione Hartam.in decis. 35. de testamentis,Secundo in casu decis.Boer.in decis.38.& 354.Tertio conditione mista deficiente corruit dispositio,& substitutio efficitur caduca Magon.in decis.144. Rot. Florent. quamuis regulariter licet deficiat onus legato iniunctũ legatum non deficit Balb.in dec.39.Aduerte tamen nonnulla in iure reperiri quę a pæna caducitatis excusant præsertim clausula codicillaris, quæ operatur ꝙ caducata institutione per mortem instituti habeat locũ substitutio facta si sine liberis decesserit,vt fuit in Neap.Cons.decisum refert de Franch.in decis.159.Item clausula in testamentis apponi solita scilicet, vt valeat õni meliori modo quod valere poterit Ioseph.*L*ud.in dec.Perus.118.Tertio substitutio non efficitur caduca per mortẽ primi substituti,cui secũdus fuerat substitutus Tho.in dec.15.& propterea præmoriẽte dicto primo substituto secundus loco illius succedit hęredi grauato,ac si illi esset substitutus, vt refert decisum Papon.libro 20 tit. 3. arrest.2. Quarto ex caducitate vnius substitutionis non infertur ad aliam Mag.in decis. 134.*R*o.*F*lorentiæ; Notandum tamen primo quod legatum caducum remanere debet pænes hæredem Veral.in dec. 125.par.2.Limita si legatarius habuisset collegatarium Faber in decis.12.C.de legatis;notandum secundo quod debet remanere pænes hæredem absque onere Balb.in dec.21.Limita non procedere in legatis, & fideicõmissis ad pias causas de Franch.in decis.159.

COLLECT. 1295.

Super Doctr.Specul.in §.nunc vers. 72.in tit.de locato.

¶ Agenti ad caducitatem an incumbat onus probationis dominij.

DVbitari non semel contingit an agenti ad caducitatem, & rem emphyteoticam prætendenti incumbat onus probandi dominium, & quod res sit emphyteotica,& dicendum est quod sic ex pręfata Spec.Doctrina,& ita pariter tenuit *R*otain vna *F*orliuien.parochialis

chialis 3.Iunij 1588.coram Illustrissimo Cardinali Mellino;& iterum in vna Romana prætensæ deuolutionis 13.Nouẽbris 1596.coram Litta,& alias sæpe,& hæc probatio debet fieri per scripturas Rota Pedem in decis.58.vel saltem per solutionem continuatam per 30.vel 40 annos Balb.in decisio.59.vnde hoc casu dominium debet probari concludẽter in tantũ quod non admittitur iuramẽtum in supplementũ Boer.in decis.105. neque locationes sufficiunt Ro. in decis.1.de fide instrument.in nouis Affl.in decis.326.nec pariter confessiones, aut solutiones pro illius ꝓbatione sufficiũt Caputaquen in decis.280.par.1.& fuit resolutum iu vna Romana Domus Sãctæ Agnetis 19.Iunij 1589.coram Orano.& in alia Romana Domus 11.Maij 1592.coram Cardinali Mellino,in qua fuit dictũ quod licet locatio concurrẽtibus adminiculis puta solutione canonis,& confessione alias sufficiat ad probationem dominij,nihilominus ad effectum deuolutionis nõ sufficit,sed requiritur probatio cõcludens, & exacta ex traditis per Caputaque in decisio. 280. p. 1. Et istud procedit etiam vbi agitur ad rem feudalem nam Dominus cõcludenter dominium suum probare tenetur, & quod res sit ipsamet,quam concessit in feudum Affl.in dec.267 quod procedit etiam si cõtineatur intra fines Castri,quia nõ sequitur propterea quod sit feudalis, vt tenuit Rota Romana in vna Asten.feudi 27. Aprilis 1584. corã Bubalo,& iterum in vna Romana census 13.Iunii 1586.coram Orano quidquid in contrarium ausus fuerat decidere Cons.Neapol.teste Affl.in deci.207. quod amplia procedere, siue prædicta bona possideatur ab inuestito,siue a tertio vt late fuit resolutũ in vna Leodiẽ. hæreditatis 14 Nouembris 1603.coram Cardinali Seraphino.

COLLECT. 1296.
Super l.1.C.de procurat.

¶ Mandati per procuratorem in actis insinuandi.

DVbitari aliquando solet in præsenti tex.an procurator qui habet mandatum teneatur illud producere in actis ad hoc vt iudicium substineatur, vel potius sufficiat de eo docere quandocumq;in quo quæsito sic distinguendo respond quod aut pars opposuit nihil fieri nisi docto de mandato, & tunc non sufficit mandatum adesse in rei veritate,sed debet in actis exhiberi alias acta facta post dictam oppositionẽ non valent,aut pars nihil opposuit, & tunc hoc casu sufficit de mandato quandocumque docere ita Guidobon.in decis. 129.quam distinctionem tenuit Rota in vna Romana cẽsus 4 Decemb.1595. coram Cardinali Pamphilio,sed aduerte quod hęc protestatio quod nihil fiat nisi docto de legitimo mandato debet repeti in quolibet actu,alioquin censetur ab eo recessum Moheda.in deci.44. & in decis.2 de iudiciis, & fuit tentum per Rot.Roma.in vna Siracusana quartæ 20.Iunii 1586.coram Cardinali Platto; Intellige procedere,vel quando ille procurator, ab initio habebat legitimũ mandatum iuxta decis.Card.Putc.383. lib.2.vel quãdo sumus in casu quo iudicium potest claudicare, vt tenuit Rota in vna Vetulana Legitimæ 18 Martii 1588.coram Cardinali Blanchetto Sed quęro huius quęstionis occasione an iudicium agitatum cum Monacho constituto procuratore sine licẽtia superioris substineatur quando non fuit oppositũ, & partem negatiuam tenuit Caputaq. in decis 174.par.1.in impressis quemadmodum etiam gesta per falsum procuratorem,vt tenuit Rota in vna Auximana Affictus 9. Februarii 1588. coram

Cardinali Plato ad mat. Vide per Achil. de Graff. in decis. 5. de procuratoribus, & per Rot. in vna Abulen. præstimonij 6. Nouembris 1587. coram Cardinali Pamphilio.

COLLECT. 1297.

Super clausula Arbitrio Rotæ.

¶ Clausulæ arbitrio Rotæ.

PLerumque accidit quod in rescriptis, seu commissionibus causarũ quæ diriguntur apponatur clausula, Arbitrio Rotę intelligitur, itaque hęc clausula, idest ommisso rigore iuris, & seruata æqualitate iurisgentiũ, vt pulchre per Beninten. in decis. 31. Rotæ Bononiens. & fuit tentum per Rotam in vna Cathaniẽ. illegitimitatis de anno 1583. coram Felicis recordationis Clemente Papa Octauo tunc Auditore quamuis enim hæc clausula Arbitr. &c. importat prout de iure Cæsar de Graff. in decis. 8. de sententia & re iudicata cum similibus; est tamen verum quod dat facultatem aliqualiter discedendi a regulis iuris Crescen. in decis. 4. de testamentis maxime quando rescribitur illi qui alias habebat iurisdictionem, & sic facultatem procedendi, prout de iure, quia tunc videtur magis accedere ad liberum arbitrium ne alias si redigatur ad meros terminos iuris illa cõmissio fiat superflua, vt fuit late in *Rot.* resolutum in vna Romana Coctini 6. Martii 1606. coram Sacrato.

COLLECT. 1298.

Super l. Iulianus §. offerri ff. de actionibus empti.

¶ Agenti ex contractu reciproco obstat exceptio implementi.

COmmunis, & trita est iuris conclusio quod agenti ex cõtractu vltro citroq; obligatorio obstat exceptio nõ adimplementi; Amplia vt etiam succedens in locũ alterius tenetur ea omnia adimplere ad quę ipse auctor se obligauit, vt tenuit Rota in vna Romana Pretij Fundaci prima Iunij 1607. corã Mãzanedo; Amplia secundo vt non adimplens non possit moram purgare. Car. Puteus in dec. 66. in princ. lib. 3. Caputaquen. in decis. 135. par. 2. Rota diuers. in decis. 575. num. 2. par. 1. Nunc limita & primo, & intellige, vt vera sit cõclusio quando sequuta fuit traditio in emptorem, secus si non fuit sequuta traditio, quia tunc omnes admittunt, quod contractus ipso iure resoluatur, & fuit dictũ in Rota in vna Roccanen. rescissionis cõtractus die 3. Maii 1586. coram Lauretano; Limita secundo quando in contractu nõ adest pactum resolutiuũ, quia tunc ob defectum implementi cõtractus non rescinditur, & ita fuit decisum coram Cardinali Seraphino de anno 1598. & in vna Romana de Iustinis vbi fuerunt allegatæ aliæ decisiones, vt patet in sua decis. 329. & iterum tenuit Rota in vna Ro. census 17. Apr. 1598. coram Penia, ad quam materiam videndus est Afil in decis. 171.

COLLECT. 1299.

Ad Rubricã vt Ecclesiastica beneficia.

¶ Appellatione beneficii, an veniant hospitalia & quid in reseruatione.

QVoniã de beneficijs ecclesiasticis frequenter tractatur non inconueniens videtur, hoc in loco tractare quomodo beneficiũ esse ecclesiasticũ; dignoscatur igitur beneficium ecclesiasticum esse eo ipso dignoscitur, quod reperitur aliqua ecclesia, vel Cappella erecta Auctoritate superioris Guido Pap in decis. 187. *Rot.* diuers. in decis. 508. num. 6. & 509. num. 1. & sequẽ. p. 1. Præterea cognoscitur etiam ex se-

quen-

quentibus signis de quibus per Rot. diuers. in decis. 508. par. 1. & licet de natura beneficij sit quod conferatur in perpetuum, vt late scribo. Ego ipse in deci. 22. tamen aliquando potest esse beneficium ecclesiasticũ quamuis non sit conferibile exempli gratia si ille qui beneficium fundauit voluit in perpetuum illud spectare ad liberam dispositionem certarum personarũ veluti Abbatis certi Monasterij, cum hoc quod etiam possit administrationem illius alteri concedere in totum, vel in parte prout sibi videbitur, ita fuit resolutum per Rotam in vna Perusina Sanctæ Mariæ de Niue 30. Aprilis 1599. corã Cardinali Pamphilio; Sed oportune hoc in loco dubitare contingit an appellatione beneficij hospitale compræhendatur, & regulariter non comprehendi ex dec. Toming. 99. ex quo deducitur primo, quod laicus est capax hospitalis, licet sit publicum, & religiosum Rota diuers. in dec. 725. num. 6. p. 1. Infertur secundo quod Hospitalis non veniunt in reseruatione extrauagantis ad regimen Cardin. Puteus in decis. 261. lib. 1. Mohed in decis. 18. de causa possess. & proprietatis etiam si auctoritate Episcopi sint fundata, & habeant Ecclesiam, & Campanile, in eiusque perpetuo Missæ celebrantur Moh. cit. decis. 18. Rot. in decis. 3. de regularibus in antiquis; Limita tunc, & primo si hospitale in perpetuum titulum conferatur Sayr. in decis. 1. de religiosis domibus; Limita secundo vbicumque hospitale accessorie est vnitum beneficio ecclesiastico, quia tũc de illo iudicabitur sicut de beneficio Bellame in deci. 387. Limita tertio in materia fauorabili, quia tunc beneficij appellatione venit etiã hospitale Caputaquen. in decis 33. p. 3. hinc Rota in vna Regien. hospitalis 13. Nouembris 1537. coram Bubalo tenuit quod cõstitutio de publicandis resignationibus compræhendat etiam hospitalia, vt voluit etiam Rota Collecta a Farinacc. in decis. 673.

COLLECT. 1300.

Super l. honor §. fin. ff. de muneribus, & honoribus.

¶ Naturalium, & spuriorum incapacium ad dignitates.

IVre communi est absolutum, quod naturales, & spurij sunt incapaces dignitatum quod præsertim; Amplia procedere etiam in feudo, in quo nec legitimati admittuntur, nisi duo necessaria interueniant primum quod expresse fuerit facta legitimatio ad ipsum feudum Rota per Cardinalem Seraphinũ in decis. 42. lib. 1. aliquid per Boer. in decis. 123. num. 6. alterum quod etiam legitimatio sit facta ab habente potestatem, videlicet a Papa in bonis suis, & ecclesiæ nõ autẽ ab Imperatore, & Principe seculari, vt per Rot. in decis. 1. qui filij sunt legitimi in nouis Boer in dec. 297. num. 2. vnde Infero quod admissio naturalium quãdoque facta per Papam ad dignitatem non facit statutũ, vel obseruantiam, ita vt naturales possunt dici habilitati sine præuia dispensatione, quia Papa non cogitur dispensare, & gratiam facere, ideo dici solet quod prouisiones Apostolicæ nõ faciunt aliquẽ statum Bella in decis. 107. nec illud mutant, vt decisum refert Achill. de Grass. in decis. fin. de iure patronatus, & idem in decis. vnica de statu beneficij; Sed neque prædictis concurrentibus legitimatio suffragatur si fuerit reuocata p Bullas Summorum Pontificum Pij IV. & Pij V. contra illegitimos editas, & per viam legis emanatas, quia legitimatio quæ est de iure ciuili potest per eundẽ Principem qui concessit tolli, & reuocari, vt refert Affl. in decis. 128. num. 13. & ibi Vrsill. in add. quid autem dicendum

in successione emphyteosis an admittatur Naturalis vide pulchram decis. Triuil. Rotæ Venet. 23. p. 1. vbi in affirmatiuam decidit.

COLLECT. 1301.

Super c. si quem de Procurat. in 6.

¶ Procurator ex comparitione principalis num reuocatus censeatur.

SEd illud quoque obseruandum est, quod in praxi frequenter cõtingit occasione præsentis tex. an scilicet per comparationem constituentis procuratorem, procurator reuocatus censeatur, tu dic quod tunc demum reuocatus cẽsetur quando constituens ipse actũ aliquem iudicialem fecerit sine clausula citra reuocationem procuratoris sui, secus si simpliciter, ita Cassad. in decis. 2. de appellat Si vero actus non fuerit iudicialis per illum non censetur procurator reuocatus etiam nõ facta dicta protestatione, ita Rota Romana, vt per Guidobonum in decisio. 130. vbi Rota voluit annullare processum factum per procuratorem licet Dominus Coram actuario Iudicis simpliciter induxisset vnum testem ad iurandum non facta dicta protestatione citra reuocationẽ, &c. mota hac ratione, quia actus ille non poterat proprie dici iudicialis, nec erat verisimile ex eo actu voluisse Dominum Procuratorem suum reuocare, hæc autem reuocatio, quæ per comparitionem principalis absque clausula citra dicitur præsumptiua, ideo facile alia præsumptione tollitur, vt tenuit Rota in vna Anchonitana de Rinaldinis 15. Ianuarij 1588. coram Orano.

COLLECT. 1302.

Super clausula decreti irritantis.

¶ Clausulæ decreti irritantis.

CLausula decreti irritãtis plures habet effectus, quos omnes recensere non est mei instituti, sed solũ decisos, ac magis principales, & notatu dignos; primus itaque huius decreti effectus est vt in cõstitutione, seu alia dispositione appositum afficiat etiã ignorantes Cassad. in decis. 12. nu 5. super regul. Limita si esset decretũ legati, seu alterius inferioris quod ignorãtes non ligat ita in terminis Simonett. in dec. 13. Cassad. in decis. 3. de decreti reseruat, Limita secũdo si agatur de pęna, qua tũc decretum istud ligat etiam ignorantes Balb. in decis. 21. intellige vt ligat solũ quoad nullitatem actus, non autem quoad pęnã, vt sæpius cẽsuit Rota, vt per Card. Put. in decis. 278. lib. 1. Rota diuers. in decis. 578. nu. 3. par. 1. Balb. in decis. 22. Secundus effectus, quia posita in confirmatione statutorũ operatur quod statuta non possũt tolli, vel interprętari Boer in decis. 119. in fine; Limita quoad hoc vt per eam nõ alteratur natura ipsorum statutorum, vt fuit late dictum in Rota Romana in vna Romana Vineæ 5. Maij 1589. corã Pamphilio Tertius, quia vbi adest præfata clausula actus non potest adimpleri per æquipollẽs Rota diuers. in decisio. 215. num. 1. part. 1. & fuit tentũ in vna Toletana professionis 27. Februarij 1595. coram Cardinali Pãphilio Quartus effectus, quia decretũ irritans nedum operatur nullitatem eorũ, quæ fiunt contra dispositionem, vel gratiã, in qua illud continetur, sed etiam inficit titulum, & possessionem Cassad. in decis. 11. nu. 5. super reg. & in decis. 12. num. 7. eod. tit. Caputaquen. in decis. 134. p. 3. & fuit tentum in illa Verulen. pensionis 19. Maij 1587. coram Cardinali Platto. Declara primo vt hoc procedat solum

quando

quādo decretum irritans est positum in reseruatione clausula in corpore iuris, vel super certa re, vt puta super certo corpore beneficij; nā tūc bene inficit titulū, & possessionē, & operatur nullitatem corū, quæ fiunt in contrariū, alias secus Card. Put. in dec. 183. lib. 2. & fuit dictum in causa Nucerina beneficij 17. Iun. 1596. coram Card. Seraph. Declara secūdo procedere quādo pars ad cuius fauorē est appositū de illo opponit, secus qn̄ nō opponit Rot. diu. in dec. 232 in manuscriptis Rot. in decis. 21. de concessione præbendę in antiquis Caputa. in dec. 249. p. 1 quid quid scripserit Cassad. in cit. decis. 12. Animaduertas tamē quod quamuis decretum irritās operatur supradictos effectus nihilominus cū stet accessorie ad gratiā, seu dispositionem secundum naturam illius debet regulari Card. Put in decis. 309 num. 2. & seq. lib. 1. Ex quo infertur quod si dispositioni, vel gratiæ derogatur Cassad. in decis. 10. requiritur tamē derogatio specialis. Verall. in decis. 82. p. 2. Mohed. in decis. 12. lib. 2. Infertur secundo quod si decretum sit appositū in gratia ad postulationem partis intelligitur veris existētibus narratis, nec impedit exceptionē subreptionis, vt fuit resolutū in causa Galaguritana iurisdictionis 30. Maij 1580. corā de Rubeis. Sed dubitatio nō leuis nascitur nunquid decretum irritās liget ipsum Papa, dicas quod sic præsertim si dicatur etiā per nos, &c. quia tūc Papa quoque compræhenditur, vt testatur Rota diuers. in decis. 105. par. 1. diuers. Limita secundo quando opponitur in lege, seu constitutione generali hinc est quod decretum irritans appositū in regula octaua Cancellariæ de mēsibus, & alternatiua ligat ipsum Papam quoad prouisiones cōtingentes in mensibus Ordinarii Card. Put. in decis. 492 lib. 2 & in decis. 387. lib. 3. Mohedan. in decis. 1. de concess. prębēdæ quod multo magis locū sibi vendicat si ius sit auditū in cōcilio generali in quo nō sit expressa reseruata Auctoritas sedis Apostolicę, vt tenuit Rota in vna Vlisbon. decimarum 27. Nouembris 1572. corā Robusterio, & in vna Oriolen. decimarum 8. Feb. 1588. corā Orano; Ad mat. vide Cassad. in decis. 58. super Reg. Caputaq. in decis. 176. p. 1. & Rot. inter Miscellaneas decisi. 34. & quæ scripsi in Collect. 787.

COLLECT. 1303.

In l. Sancimus C. de donationibus.

Insinuationis in donationis excedentibus 500. solidos necessariæ.

IN donatione excedēte summa 500. aureorum requiritur insinuatio h. d. & ita decisum refert Capy. in dec. 103. alias non valeat Papo. lib. 11. tit. 1. arrest. 17. sed qualiter, & quib. vocatis fieri debeat vide Papo. d. lib. 11 tit 1. arrest 17. & coram quo iudice vide per Gui. Pap. in decis. 325. Papo. d lib. 11. arrest. 26. Nūc limita tex. & primo vt nō requiratur insinuatio in donatione facta ab habente merū Imperium, seu a iudice ordinario Franc. Marc. in deci. 87. & Capyc. ibid. nu. 11. Limita secundo in donatione ob causam, seu remuneratoria Capp. Thol. in dec. 382. requiritur tn̄ expræssio causæ Mynsing. obse. 75. centu. 4. Limita in donatione inter viuos facta in vim legati Papon. lib. 11. tit. 1. arrest. 33. Limita vt coaceruatio sūmarū, fieri nō potest ad effectum, vt in donatione requiratur insinuatio Magon. in dec. Rotæ Floren. 123. Sed quęstionis est in præsenti mat. an insinuatio requiratur in nouatione vbi adest iuramentū; pro cuius quæstionis resolutione vidēdi sunt Capy. in decis. 159. nu. 31. Franc. Marc. in deci. 326. Guid. Pap. in decis. 350. Capp. Thol in decis. 382. Balb. in decis. 29. Thomin. in dec. 31. & isti sunt pro opin. affirmatiua.

Pro

Pro negatiua vero scribũt Veral. in decis. 286. p. 1. Gayl. obser. 39 lib. 2. Polid. Ripa in obse. 51. tamen opiniones possunt conciliari quod affirmatiua procedit quãdo in specie ipsi insinuationi cũ iuramento fuit renunciatum; negatiua quando generaliter, vide Magon. in decis. 64. numero 23. & in decisi. 65. Rot. Florent.

COLLECT. 1304.

Super c. nouit de appellat.

¶ Executorum merorum, et mistorum, et quomodo dignoscantur.

ISte tex. ponit discrimen inter merũ, & mistum executorem, Tu vero pro illius ornamento considera primo, quod tex. in cap. statutum de rescriptis in sexto non habet locum in meris executoribus, sed tantum in mistis Rota in decis. 31. de rescriptis in antiquis, & in deci. 29 eod. tit. in nouis cognoscitur tamẽ an quis fuerit merus, vel mixtus executor ex clausula adiecta in rescripto, scilicet vocatis vocãdis quæ operatur, vt merus executor efficiatur mixtus Ro. in dec. 56 de concess. præbe. in antiquis & propterea meri executores efficiãtur veri Iudices, & tenentur procedere cũ causæ cognitione, vt per eandẽ Rot. in decis. 32. de rescriptis in antiquis, quæ clausula subintelligitur quando alius est in possessione beneficij Ego in dec. Curiæ Archiepiscop. Neapoli. 13. ex text. in c. licet de prębẽdis in sexto, hinc fuit resolutum per Rotam Romanã quod aduersario possidẽte tenetur delegatus assumere partes Iudicis, citare possessorem, & illum audire vt plures Rota tenuit, & signanter in vna Neapolitana S. Andreæ 14. Frebruarij 1569. coram Finetto; Dignoscitur secundo si fuerit datus ad prouidendũ in forma dignum, vt fuit decisum per Rotam Romanam in vna Nullius Cappellaniæ de anno 1578. coram Aldobrandino postea Clemente Octauo, & in forma dignum dicitur quando fit gratia, & committitur si inuentus fuerit idoneus Rota in deci. 53 de cõcessione præbẽdæ in antiquis. & an talis cõmissarius possit vices suas alteri demandare quod sic tenuit Rota in decis. 63. eodem tit. in antiquis, & Gratian. in deci. 157. Tertio dignoscitur si fuerit datus ad conferendum in forma iuris per vacationem contractam per simoniam, vt fuit resolutum in Rota in vna Auersana 5. Iunij 1595. coram Seraphino, vt patet in eius decisio. 1045. Quarto dignoscitur si fuerit datus cum clausula, & amoto illicito detentore, & quod verificato valore expresso conferat beneficium, nam talis tanquã mixtus executor tenetur assumere partes Iudicis Balb in decis. 29. & fuit in Rota resolutum in vna Alerien. attentatorum 20. Decembris 1593. coram Seraphino, vt patet in eius decis. 1056. Quinto dignoscitur quod quis fuerit mixtus executor si datus sit super ĩpetratione certo modo, pręsertim si adiiciatur clausula suprapostita, scilicet amoto quolibet illicito detentore, Idem Seraphin. in decis. 157. Verba illa conscientiam tuam oneramus directa executori nõ faciunt illum esse mixtum, quia referuntur, tantum ad idoneitatem prouisi apostolici, vt fuit late dictum in vna Auersana Beneficii 5. Iunii 1593. coram Seraphino; Ad materiam executoris animaduertẽdũ, quod executor admittere debet exceptiones, quæ deducuntur ante collationem impediendam, vt fuit resolutũ in vna Florentina parochialis 2. Nouẽbris 1596. coram Seraphino, vt in decis. eiusdem 85. & tenetur citare possessorem stante clausula si constiterit Seraphin. in decis. 1041.

COL-

COLLECT. 1305.

Super Auth. Episcopalis dignitas C. de Episcop. & cleric.

¶ Episcopalis auctoritatis, & dignitatis.

AVctoritas Episcopi in multis versatur Primo quod potest charitatiuũ subsidiũ imponere Gram.in decis. 88.Boer.in decis.126. Secũdo quod potest contractum inualidũ pro interesse suę ecclesiæ reuocare Gram in dec.79. Tertio eius litteris attestantibus de collatione ordinum creditur idem in deci. 81. Quarto in sua diœcesi potest vnire monasterium,seu ecclesiam alteri ecclesiæ Guid.Pap in decis.103.Quinto quia episcopi sunt legitimi administratores suarum ecclesiarum,& monasteriorum iuxta tex.in c.fraternitatis de donationibus, & possunt agere absque capituli consensu Bellam.in dec.695.Sexto potest de iure cõferre omnia beneficia existentia in sua diœcesi fallit in canonicatibus,& præbẽdis in Ecclesia Cathedrali,in quorum collatione consensus capituli exigitur Verall in decis.282.par. 2. Septimo confert beneficia deuoluta Ægid.in decis.106. Octauo habet intentionem fundatam cõtra omnes religiosos circa ordines faciẽdos in sua diœcesi etiam priuatiue Papon.lib.1.tit.9 arrest. 1.Nono potest resignationes admittere præsertim si obtinet facultatem conferendi Cardin.Put.in decis.76.libro 3. Decimo licet episcopo visitare beneficia simplicia in diœcesi existentia,canonicos, & alios regulares extra monasteria degentes,& delinquentes punire idẽ Put in dec 113 lib. 3.Decimoprimo potest suam iurisdictionem exercere in quacumque parte suæ diœcesis, & contra quoscumque ibidem existẽtes.idem in eius vicario Verall.in decis.306.p.1. Decimosecundo potest Episcopus, ac eius Vicarius extra suam diœcesim beneficia conferre Boer in decis.30. Decimotertio est executor vltimarum volũtatum ad pias causas, vt fuit resolutum in Rota Romana in vna Salamantina Cappellaniæ 25.Mart.1583. coram Seraphino, vt patet in eius decis 611. Decimoquarto habet intentionem fundatam super omnibus beneficijs suæ diœcesis etiam regularibus, idem Seraphin. in decis.1353.Decimoquinto potest cũ capitulo statuta cõcedere in ijs quæ cõcernũt statum ecclesiæ, & canonicorũ idem in decis.1147.& in deci.590.nonnulla tamen sunt quæ Episcopo prohibentur primo nihil capere potest pro literis non residentium ex causa Papo. libro 3.titul.13.arrest.3. Item non potest rem repertam in mensa non solitam infeudari de nouo infeudare inconsulto Papa,Guid.Pap.in decis.153.sed quo casu Episcopus rẽ ecclesiæ infeudare possit vide Gayl.obseru 160. lib. 2. Tertio Episcopus habens alternatiuam ad sex menses in alijs conferre non poterit Puteus in decis.507.lib.2.

COLLECT. 1306.

Super l. 2. ff. de appellat. recipiend.

¶ Appellationis ab interlocutoria damnum per diffinitiuam irreparabile continente.

AB interlocutoria, quæ infert grauamen quod non potest reparari per appellationem a diffinitiua appellatur. h d.& ꝑpterea infero Doctores admittere passim dari appellationem ab interlocutoria in qua iudex declarat se competẽtem ex decis.Guid.Pap 10.quę pro-

procedit non solũ quãdo expresse pronunciat super competentia, sed etiam tacite per processum ad vlteriora Mynsinger. obser. 35. cẽtur. 3. Ratio est quia hoc casu grauamen non potest reparari per appellationem a diffinitiua; Infero secundo idem dicendum in sententia legitimationis personarum a qua appellatur cum trahat secum executionẽ, & irreparabile inducat præiudicium Cappell. Tholosan. vbi bona additio in decisio 48. Infero tertio quod quamuis exceptio nullitatis minime impediat executionem trium conformium iuxta terminos Clement. vnic. de sentent. & re iudicat. nihilominus quando continent grauamen irreparabile præfat. regula non procedit de Franch in decisio. 36. Cappell. Tholos. decisio. 41 r. & hoc ex regula iuris fundatissima quod vbi grauamen non potest reparari in diffinitiua licite appellatur ab interlocutoria Surd. decis. 36. Ann. qui refert decisum in Sacro Cons. allegat. 82. quod etiam procedit quando posset reparari, sed non ex toto, vel cum difficultate, vt late scribo Ego in decisio. Cur. Archiepiscop. Neapolitan 93. vbi allego text. celebrem in l. fin. §. quæsitum vbi Bald. ff. de appellat. Infero quarto quod statutum prohibens appellationem intelligitur secundum ius commune in casibus scilicet in quibus grauamen potest reparari in diffinitiua alias secus, quia statuto non obstante erit locus appellationi Ioseph Ludoui. decisio Perusi. 38. Surd. cit. decisio. 36. num. 18. Osasc. decisio. 25. & vide per eund. Surd in decisio. 27. & Cappell. Tholos. in decis. fin. Limita supradicta omnia non procedere parte tacente, & non opponente Put. decis 383. lib. 2. Rot. diuers. decis. 105. part. 1.

COLLECT. 1307.

Super l. fi. §. filia ff. de leg. 2.

¶ Filia potest grauari in dotem quatenus dos est vltra legitimam.

FIlia potest grauari in dotem quatenus dos est vltra legitimam h. d. Hinc Ro. decidit omnes grauamen esse reijcendum respectu quantitatis ipsius legitimæ in reliquo autem quod super est onus, & grauamen tenet, vt fuit dictum in vna Romana successionis 1. Iunij 1595. coram Illustriss. Pamphilio, & iterum in vna Perusin restitut. dotis 10. Maij 1602. coram Cardina Mellin. Amplia præsertim procedere in filia dotata, quæ a statuto nõ excluditur; in hoc .n. casu cũ dos in legitimam imputatur vllum grauamẽ imponi poterit Rot. diuers. decisio. 266. part. 1. Similiter est loco legitimæ quãdo datur filiæ quæ est exclusa a statuto propter dotẽ secus si esset exclusa propter existẽtiam masculi, vt tenuit Rot. in vna Albanen. legitimæ 22. Maii 1592. coram Illustrissimo Blanchett. & iterum in vna Gallien. dotus 11. Decembris 1598. & 24. Maii 1599. coram Orano, Item succedit loco legitimæ quando pater relinquit filiæ non simpliciter ex causa dotis, sed etiam pro legitima quamuis statutum ab ipsa legitima filiam excludat Balb. decisio. 300. & tenuit Rot. Roman in vna Albanen. compromiss. 8. Frebruarii 1574. coram Cotta; Item dos filiæ relicta succedit in locum legitimæ si hoc filiis masculis expediat, & statutum excludẽs feminas eorum fauore sit factum, secus si hoc filiis non expediat, vt tenuit Rot. 5. Mar. 1554. coram Fantuccio

COL

COLLECT. 1308.

Super §. naturales si de feud. defunct. contempt. fit.

¶ Successionis naturalium in feudo.

FIllij naturales non succedunt in feudo h.d. Ad quod vide aliquid per Vrsill. decis. 99. & per Capyc. decis. 32. quemadmodum filij naturales, non succedunt in emphyteosim Triuis. in decisio. 26. Grauis tamen dubitatio est circa præsentem tex. an procedat etiam in filijs legitimatis? Circa quam dubitationis resolutionē distinguere debes duos casus; primus est in legitimatis per rescriptum Principis, & tales non succedunt, nisi duo concurrant, primo quod expresse fuerit facta legitimatio ad ipsum feudum Seraphin. decis. 42. libro 1. Boer. dec. 123. nu. 6. & ita sentit Glos. in §. nostro in verb. legitimi;. Alterum quod etiam legitimatio sit facta ab habente potestatem, videlicet a Papa in bonis suis, & ecclesię non autē ab Imperatore, & Principe seculari Rot. decisio. 1. qui filii sint legit. in nou. aliquid per Boer. in decis. 197. num. 2. quas omnes nota ad intellectum c. per venerabilem qui filii sint legit. Secundus in legitimitatis per subsequens matrimoniū, & in hoc dubitandum non est quin succedant, & ita refert decisum Mynsinge. obser 42. centur. 5. Gayl. lib. 2. obser 41. Guid Pap in decis. 59. Balb. in dec. 39. quas omnes nota ad celebre consil. Calderin. 5. de feud. ꝙ cōmuniter recipitur.

COLLECT. 1309.

Super cap. cum propter laicorum de iur. patronatus.

¶ Ordinationis ecclesiæ secundū Deū quæstione iuris patronatus intra quadrimestre non decisa.

SI quæstio iuris patronatus inter patronos nō diffinitur inter quatuor menses Episcopus ordinabit ecclesiam h.d. secūdum quem tex. refert decisum Sayr. decis. 5. de iur. patronat. Verum, vt tex. dispositionem dilucidiorem habeas velim, vt notes nonnullos casus decisos per Rot. Rom. in vna Thuderten. iuris patronatus 19. Februarii 1601. corā Penia. *Primus* est quando non constat de iure patronatus, nec præsentantes esse patronos, & hoc casu non obstāte contradictione præsentatorū Episcopus potest libere conferre, nec tenetur expectare quadrimestre, vel semestre; Secundus casus est quando dubitatur an beneficium sit de iure patronatus, & tunc si patroni inter se litigant de iure, vel possessione iuris patron. Episcopus nō potest statim conferre, sed debet expectare patronos laicos per quatuor menses, & ecclesiasticos per sex, vt in tex. nostro vt voluit etiam Ant. Faber decis. 3. C. de iure patron. Tertius casus est quādo patroni litigāt de præsentatione ex vi iuris præsentandi, & tunc idem dicendum est quod in præcedēti casu, vt tenuit in d. Thuderten. Quartus quādo lis est super libertate ecclesiæ inter Episcopum, & patronos, & tunc ob lapsum temporis non est locus deuolutioni pulchre Rot. diuersatque omnino videnda in decis. 421. num. 3. par. 1. & hanc opinionē pluries amplexa fuit Rot. & signanter in vna Leggionen. parochialis 12. Octobris 1590. coram Lecta, & iterum in vna Compostellan iur. patro. 16. Ianuarii 1580. coram Illustrissimo Blanchetto. Quintus casus quando patroni litigant super præsentatione ratione prærogatiuæ, vel formæ præsentationis, aut meritorum præsentatorū, & tunc ob lapsum temporis nullum eis operatur præiudicium, vt in terminis tenuit Rubin. in dec. 13. & tenuit Rot. in d. Thuderten. iuris patro. 19. Februarii 1601. coram Penia. Sextus est quando

do lis est inter ipsos præsentatos in tempore prætendentes solum præsentationem de se factam esse attendendã, & isto casu nõ est locus deuolutioni etiã si lis non finiatur intra tempus requisitum, quia dispositio cap. quoniam de iurepatron. tanquam rigorosa, & exorbitans habet locum solum quando lis est inter patronos, & non extenditur ad litem inter presentatos Rot. in vna Braccaren. beneficij 3. Martij 1603. coram Ludouisio.

COLLECT. 1310.

Super cap. per vestras de donat. inter vir. & vxor.

¶ Assecurationis dotis.

SCripsi in materia assecurationis dotis in collect in l. si cõstante ff. solu. matrimo. Verum vltra ibi posita addas hic nonnulla, & sic constituas regulam mulier est assecuranda de dote h. d. text. Amplia primo, vt assecuratio peti possit per vxorem etiã super pecunia debita viro, ita quod pecunia conuertatur in emptionem, vt de fructibus alantur vir, & vxor Afflict. decis. 221. Amplia secundo in casu decis. Vrsill. 402. num. 4. vbi fuit decisum assecurationem esse faciendam mulieri etiam si dos nõ cõstet nisi per instrumentum confessionis emanate per eius virum; Amplia tertio, vt præstari debeat pro prætio, quo emptores reperiuntur, licet prætium fuerit longe minoris de Franch. decis. 54. numero 5. Hinc fuit decisum in Sacr. consil. quod cum terra fuisset appretiata pro ducatis sex pro medio, & emptores obtulerant ducatos duodecim fuit præstita assecuratio pro prætio quo emptores reperiebantur etiam si fuerit plus lõge prætio quo appretiabatur Capyc. decis. 41. nu. 13. Amplia quarto, vt sit facienda non tãtum pro summa dotali, sed etiam pro sumptibus in litem a muliere factis Anton. Faber in decis. 3. de iur. dotium 5 Amplia quinto, vt mulier possit petere assecurationem dotis probata viri paupertate per viam exceptionis etiam circa declaratoriam Anto. Faber. in decis. 10. de iur. dot. Hinc est quod sola paupertas etiam absque absentia mariti facit locum separationis dotis Idem in decis. 12. C. eod. tit. Amplia sexto etiam pro dotibus virtute instrumenti dotis confessatæ super bonis viri, non obstante instrumento mutui, deinde confecto de dictis dotibus per quod clare demonstrabatur dotes adhuc non fore solutas ipsi viro, vt est in terminis decis. Vrsill. 323. Nunc limita quoad prælationem nam mulier in assecuratione dotis non prefertur creditoribus anterioribus expressam hypothecam habentibus, Ant. Fab. in decis. 28. de iur. dot. & vide etiã eundẽ in decis. 48. eod. tit Limita secundo, vt assecuratio dotis non possit peti per mulierem super bonis viri vindicatis per creditorẽ viri absque instrumento dotali, quia quemadmodum restitui non debet dos absque instrumento dotali, ita nec assecuratio, vt fuit decisum in Sacr. consil. testatur Gramat. decisio. 42. Vrsill. decis. 332. Cartharius decisio. Genuæ 8. Magon. decis. Rot. Florentiæ 125. Limita tertio quoad acquisitionem dominij, nam assecuratio obtenta per vxorem super bonis viri, & soceri non operatur illorum dominiũ, sed tantummodo acquiritur custodia rei assecuratæ Afflict. decis. 9. aliquid per de Frãch. in decis. 117. Limita quarto, quoad hoc quia assecuratio dotis operatur, vt marito vergente ad inopiam assignentur bona viri vxori pro dote hypothecata ipsi vxori iure pignoris detinenda Afflict. decis. 199. & in decis. 332. Gramat. decis. 92. Carthar. decis. 8. Magon. citat. decis. Put. decis. Roman. 356. par. 3. Del

Castill.

Castill.decis.Sicil.25.Limita quinto, vt in iudicio assecurationis cogatur primũ imputare, quæ penes se habet deinde excutere bona mariti Ant.Fab.deci.21. C.de iur. dot. Pro coronide tamen huius tex.animaduertas ad quatuor admodum practicabilia Primo ad differentiam quam tradunt DD. in restitutionem dotis, & assecurationem, quam habes decisam apud Fabr. decisio.2.C.de iur.dot. Secundo quod cõtra mulierem petentem dotium assecurationem non habet locũ ius offerendi idẽ in decis.53. eod.titul. Tertio quod assecuratio dotis potest peti per vxorem etiam si dos esset socero soluta, qui socer promisit per priuatam scripturam conseruare, & restituere obligando eius bona, &c. Afflict.decis. 332. de Franch.in decis.581. Gramatic cit.decis.82. Quarto similiter potest peti etiam si post promissionem dotis facta a fratre vxoris viro obliganti omnia eius bona pro illius restitutione, & post contractationem debitorum per instrumentum vir fuerit confessus dotem recepisse, & ita attenta anterioritate creditoris ante instrumentũ confessionis, & post capitula promissionis excludatur ob eius creditum a possessione capta Afflict. decis. 402. Boer. decis. 330. Aliquid per Valasc.decis. Lusitan. 6. Viu.decis.537. Peregrin.decis. Paduæ 141. Hieronym.de Laurent.dec.25. Ro. diuers.decis.585.par.3.in decis.544.eo. lib. Polid. Rip.obser.265.

COLLECT. 1311.
Super Rub.de appellat.

¶ Appellationis a quibuslibet sententijs interponendæ.

A Quauis sententia appellari potest h.d. Hinc dicas, quod appellatur a decreto torturæ, imo etiam a comminatione ipsius, & ita Iudex supersedere debet prout quotidie practicatur, vt refero ego ipse in decis. cur. Archiep. 13. vbi allego Carauit.Rit. 249. Item a decreto habilitationis a iuramento licet ea pendente in causa procedi possit de Franch.decis.602. Item ab incidentibus in causa suspitionis officialium Idem in decis. 408. Item a sententia liquidationis interesse ex causa alterius sententiæ condemnatoriæ ad interesse liquidandum, vt refert decisum Vrsill. decis.35. Item a sententia lata contra expendentes falsam monetam licet minime ab illa, quæ fertur contra falsificantes de Franch.decis.351. Item ab interlocutoria quando continet damnum irreparabile Ann. referens decisum allegat. 82. Item inquisitus de homicidio non tamen confessus Addi.ad Capyc.in decis. 144. Minad.decis.28. Item a sententia lata in possessorio de iur.canon.de iur. ciuil. tamen admittitur, sed non retardatur executio Afflict.decisio. 269. aliquid per de Franch. decis. 193. & 288. Cacheran.decis.25. Beninten.decis. 17. Ioseph Ludouic.decisio.Perusin.20.del Castill.decis. 42. Rot. Auenion. 73. & 165. Gayl.libro 1.practicarum obserua. cap.147. Peregrin deci.97.& 98. Item a sententia liquidationis certæ quantitatis licet prima sententia per quam fuerat facta condemnatio ad aliquid liquidandum fecisset transitum in rem iudicatam Vrsill.decis.157. referens ita decisum. Item a decretis suspitionis officialium non admittatur appellatio non tamen prohibeantur nullitates ipsorum proponi præsertim quando de notoria iniustitia cõstaret, de Ponte qui pluries refert decisum in decis. 30. Item a sententia Principis ad relationem Doctoris, cui fuerat commissa causa cũ clausula quod faceret iustitiam nomine Regis Gramatic.decis. 35. licet aliqui asserant præfat. sententiam habere execu-

tio-

tionem paratam,non obstante appellatione, prout Capyc. decisione 111. Item a sententia Sacrosanct. consil. per quod prouidetur circa exceptionem reseruatam ad merita,vt est decis.Ann. in terminis singula.605.Item a sententia libertatis de Franch.decis.684.Item a sententijs officialium feudorum ecclesiæ de Ponte in dec.2.Pro coronide tamen animaduertas primo quod appellatio interposita per quęrelantem absoluto inquisito potest expresse renunciari de Franch.decis.688. Secundo quod appellatio vnius prodest alteri quando sententia vnum caput contineret, vel plura annexa de Franch.decis.467. Peguer.decis.Catalon.194.Tertio quando contumax debeat appellare,scilicet infra decem dies a die scientiæ, vel a die sententiæ Capyc decis 139.Vrsil.decis. 134.Quarto quod appellans ab interlocutoria iudicis Regij ad Sac cons.debet condẽnari in expensis si per eundẽ Sac. cons.fuerit dictum bene iudicatum & male appellatum Affl.decis.42.

COLLECT. 1312.

Super c.ex tenore, & ibi DD.de testi.

¶ Articulorum impertinentium.

ARticulare quis prohibetꝰ super eisdem, vel de directo contrarijs h. d.Hinc est,quod articuli in causa liquidationis præsentati illud idem cõtinentes quod in primo termino in causa principali positum fuit,De Franch.dec. 683.dicens præfatos articulos esse reijciendos,intellige si illud specifice continere vidẽtur secus si generice;Balb decis.199.quemadmodum articuli impertinentes sunt statim in causa reclamationis reijciendi Gra.decis.45. Mynsin. decis.56.cent.2.Tertio Articuli præsentati in termino repulsæ illud idem continentes,quod positum fuerat in primis articulis, vel de directo contrarijs articulis partis aduersæ sunt reijciendi nisi per viam restitutionis, Afflict. decis. 216. Quicquid dicat de Amatis Rot. March in decis.78.Quarto Articuli qui sunt idem cũ primis,& de directo contrarij articulis repulsatorijs aduersę partis,an sint admittendi,vide Capyc.dec. 72.Nunc limita regulam suprapositam & primo in casu decision. Afflict. 13. vbi fuit dictum quod Articuli pręsentati per reum conuentum super possessione recuperanda, si concernunt factum proprietatis,non sunt tanquam impertinentes reijciendi,vt voluit etiam Anna Allegat.77.Faber decisio.89.C. vnde vi. Triuis.in decis. Venet.4 num 15. Secundo limita in art. in quibus continetur simulatio priuilegii, nam si fuerint allegati impertinentes,eo quod nõ fuerint declaratæ species simulationis non sunt reiiciendi Ann.allegat.77. Articuli tamen in secũda instantia producti comprehendentes quæ in prima instantia fuerunt producta de iuris necessitate sunt reiiciendi, vt refert decisum in Sacr. cons.Ann. singul.425. Limita tertio in casu decis.eiusdem Sacr.cons. 216.vbi Vrsill vbi fuit dictum quod licet parti articulos contrarios ponere, quando perẽpta sit instantia,&noua inchoatur Limita quarto in casu,dec.Triuis.Rot.Venet.43.lib.1.vbi fuit dictum quod articulos de directo contrarios articulis partis aduersæ,licet parti in causa appellationis præsẽtare, & inducere testes super eis,quando testes in termino probatorio super articulis partis nõ plene probarũt,vt voluit etiam Afflict. cit.decis. num.4. Limita quinto quando articularetur,quod testes examinati super articulos partis aduersæ falsum deposuerunt corrupti, vel subornati: Affli.sæpius citata decis.numero quinto,

to, A nn.referens, ita decisum per sacrũ consil.singular. 425. & plenissime Ego in decis.curiæ Archiep.nu.200. *Limita* sexto in casu dec.eiusdẽ.Ann.425.vbi refert decisum, quod articulus in termino præsentatus, si pars aduersa cõtrariũ ꝓbauerit facta publicatione in termino repulsatorio, vel in causa appellationis potest eundẽ articulũ præsentare, & inducere alios testes ad ꝓbandũ illud idẽ, vt voluit ẽt Affl.cit.dec.nu.4 aliqid per Surdũ decis.296.& in decis.126. nu.11.

COLLECT. 1313.

Super l.filiorum ff. de verb.signif.

¶ Masculinum num concipiat femininum in emphyteusim.

ILlud etiam tractari consueuit, & in iudicijs sæpissime controuerti per nunc textum, vtrum in emphyteusi concessa pro se, & filijs sint vocatæ etiam feminæ, nam si verba text.nostri inspiciantur nulli dubium est non esse vocatas, quia filiorum appellatione non veniunt feminę, & ita quoq; tenuit Reg. Consil.Neapol.dec. 30.de *Franc.* verũ licet opinio hæc fugita sit, attamen cõtraria sententia amplectenda est, quia secundũ eam iudicauit Rot.Rom. vt patet in dec.diuers.125.p. 2. & iterũ in vna Ceruien.Bonorũ 1. Februarij 1593. coram Seraph.vt patet in eius dec.124. libro 1.fundatur hæc sententia, quia in contractibus prẽsertim stricti iuris qualis est emphyteoticus, verborũ proprietas attenditur, & masculinum non concipit fæmininum Balb.decisi. 300.quæ opinio procedit maxime in emphyteusi ecclesiastica, vt fuit dictum in vna Sutrina Bonorum 9. Decembris 1587. coram Card.Platto; Nunc limita supra positam conclusionem, & primo quando his qui emphyteusim recipit tempore concessionis non habebat nisi vnicam filiam, & nec spem habebat alios procreandi tunc enim emphyteusis cõcessio pro se, & filijs facta intelligitur etiam de dicta filia fæmina Kopp. deci. 300.ex Gabrielio de verb.signif.conclusione 6.num.91. *Limita* secundo quando emphyteusis habet originem a fæmina, quia tunc fæminæ cõprehenduntur, vt pulchre refert decisum Rot. Bononien.apud de Beninten.decis.52. *Limita* tertio quando adest statutum, seu consuetudo, quod fæminæ cum masculis pariter admittantur in bonis emphyteoticis, ego in decis.6. ex Gabrielio cit. loc. *Limita* quarto, quando semel vocatæ fuerunt fæminæ, quia tunc emphyteusis semper transit ad fæminas ex regula illa, quod res semper effecta talis semper durat talis Garz.decis.99. *Limita* quinto, quando ex vrbis inuestitura appareret contrahentes voluisse vocare fæminas, tunc enim receditur a dicta communi opinione, quod fæminas excludit, vt tenuit Rot.in vna Bononien. Bonorum 14 Ianuarij 1602 corã Iusto; *Limita* sexto, si emphyteusis fuerit cõcessa ꝓ filijs, & hæredibus, vsq; ad tertiũ genus, nã stipulatio censeretur concessa etiam pro fæminis, quia generis appellatione fæminæ, etiã continentur, vt tenuit Rot. in vna Sutrina Bonorum 9. Decẽbr.1567.corã Illustrissimo Platto.

COLLECT. 1314.

Super cap. cum venerabilibus de Relig. Domin.

¶ Intentionem fundatam de iure habentis manutenendi, licet possessionem non probet.

COmmunis, & est iuris conclusio quæ sumitur ex prẽsenti textu, trita quod habẽs fundatam intẽtionẽ de

t iure

iure communi debet manuteneri, etiam nulla probata possessione, quam cõclusionem amplia procedere, vt detur huiusmodi manutentio, etiam si non probet quasi possessionem Caputaq. decis. 203. p. 2. & iterum in vna Bononien. S. Petronij 28 Aprilis 1595 corã Illustrissimo Mantica, & iterum in vna Veron. S. Petronij 18. Martij 1596. coram Cardinali Pamphilio; Amplia secundo siue Episcopus sit in ciuitate, vel alibi per diœcesim, & siue per se, siue ꝑ Vicarios suos sit solitus exercere iurisdictionem Veral in decis. 305 par. 1. Amplia tertio etiam si contra habentem intentionem fundatã exhibeatur priuilegium, seu titulus, quia donec de illius releuantia disputatur ei datur manutentio, vt fuit late resolutum in vna Cartaginen. decim 1590. coram Gipsio; Limita hanc Ampliationem si producens titulum esset in possessione, vt fuit dictum in vna Valent. decimarum 20. Februarij 1598. coram Peregrino, & ita intelligẽdus est tex. c. cũ personæ, §. penult. & ibi Lapus Abb. nu 4. de priuil. in 6. Amplia quarto siue Episcopus sit in possessione subiectionis, siue non quia potest vti iurisdictione contra prę scriptionem allegatã Rot. diuers. decis. 145. p. 1. Amplia quinto, vt procedat etiam in ordinario inferiore, nam hinc quoque danda est manutentio, nulla probata possessione Ant. Faber. decis. finali C. vnde vi; Nũc limita, & primo vt nõ procedat quãdo assistentia iuris communis est turbida, quia tunc non releuat nec ex eo datur manutentio: Seraphin. decis. 30. & fuit dictum in vna Montis Regalis 4. Nouembris 1548. coram Pena; Limita secundo in Parocho, quoad possessionẽ exigendi decimas Put. decis. 61. libro 3. Rot. diuers. decis. 1. p. 1.

COLLECT. 1315.

Super Bald. in l. aliena C. de legatis.

¶ Aestimationis præstandæ loco rei debitæ, quæ præstari non potest.

QVando id quod est debitum, præstari non potest, tunc soluẽda est æstimatio h. d. hinc est quod quando habitatio alicui relicta præstari non potest, tũc debetur extimatio habitationis, & est facienda iusta æstimationem alimentorum de Franc. decis. 186. num. 5. Hinc Afflict. decidit in decis 34. esse faciendam extimationem habitationis ad vitam pro annis quindecim prę stita cautione si plus viueret creditor soluendi illud plus; Infertur secundo, quod feudo legato debetur extimatio, vt refert decisum Ann. decis. 126. intellige deducta legitima liquidanda, idem in allegat. 227 cuius allegationis ampliationem, vide per eundem in allegat. 180. num. 4. Limita, vt non debeatur æstimatio extraneo instituto in feudis, vt fuit decisum in causa illorum de Suriano, cũ sororibus de Venato in 1582. refert de Pont. de potestate Proregis ti. 6. §. 2. num. 10. & in extimando feudo, cuius ratio habenda sit, vide decis. Ann. in cons. 26. Infertur tertio, quod æstimatio præstanda est quando!, quod debetur dari non potest Afflict. dec. 347. Caualcan. decis. 16. lib. 1. Infertur quarto, quod cum homo mortuus præstari nõ possit, propterea eius ę stimatio debetur & materia homicidij fit regulariter in ducatis 50. in contingentia facti cuiusdã iuuenis qui prætendebat fieri procurator fuit extimatio facta per magnã curiam in ducatis 100. vt refert decisum Vrsil. decis. 34. nu. 10. Æstimatio autem an debeatur pro feudo fuit decisum affirmatiue, vt refert Anna filius in additione ad eius Genitorem in decis. 127. in fine.

COL-

COLLECT. 1316.
Super l.2.C.de reb.cred.

¶ Periuri num a solo Deo puniendi.

DIcit iste text.quod periurus a Deo solo punitur ibi ius iurandi contempta religio satis Deum vltorem habet, Tu autem dicas quod immo periuri ab hominibus veniunt puniendi prout primo, quia tenentur pęna l. si quis maior C.de trāsact.quæ pæna procedit vbi adest dolus,& prętudicium alterius, vt fuit dictum in vna *R*oma.non adimplementi 15. Nouembris 1597.coram Seraphino vt patet in eius decis. 1243. Item periuro nunquam defertur iuramentum in supplementum probationis Balb.decisio.300.Item quia repellitur a testificando Ego in decis.Cur.Archiep. Neap.Septima vbi allego Glos.in c.per tuas in verb.adulteri de Simon.Itē quia propter periurium clericus priuatur beneficio Rot.decisio.1.de iur.iurand.in antiqu.& fuit dictum in vna Segobien. insordescentiæ 5.Iunij 1598. coram Seraphin.vt patet in eius decis. 1285. Ad materiam tamen animaduertas quod periurium non incurritur per eū qui nō est doli capax,nec talis ligatur iuramento Idem Seraphin.in decis. 771. & Ratio potest esse quia ad incurrendū quē in periurio requiritur dolus Rot.diuers. decis.110.p.2. *S*ecundo animaduertendum quod iuramentum quantum ad effectum periurij non transit in hæredes, secus est quantum ad effectum obligationis pulchre Guid.Pap.in dec.414.& fuit dictum in vna Tiburtin. Castri Viuarij 4. Decembris 1587. coram Seraphin.vt patet in eius decis.405. Tertio animaduertendum quod ad euitādum periurium dicta testium non sunt cauillanda,sed ciuiliter intelligenda Idem *S*eraphin.in decis.1279.

COLLECT. 1317.
Super clausula si in euidentem.

¶ Clausulæ si in euidentem.

IN alienandis bonis ecclesiasticis solet Papa committere ordinario, seu alicui,vel aliquibus probis viris cū clausula,vel eorū alteri,vt cōstito sibi quod alienatio in euidentem vtilitatem ecclesiæ cesserit, & cedat alienationē eandem cum omnibus,& singulis pactis, & conuentionibus in ea appositis approbet,& confirmet;super qua clausula animaduertas ad quinque satis practicabilia.Primo,quod huiusmodi euidens vtilitas ad hoc, vt dici possit necesse est,vt habeatur ratio sextæ partis Seraphin. in decis.1490.præsumptio autem euidentis vtilitatis ex sollemnitatibus adhibitis in alienatione,vel dismembratione in dubio resultat Idem in decis.414. quia in literis si in euidentem nihil aliud intendit Papa nisi quod alienatio cedat in vtilitatem ecclesiæ Idem in decis. 1125. & in rescripto si in euidentem attēditur sola ratio vtilitatis ecclesiæ Seraphin.in dec.1338.& subreptio quæ circa ipsam causam versatur sola attenditur Seraphi.decis.508.& propterea infero quod sententia pro euidenti vtilitate vigore rescripti si in euidentē lata,facit, vt alienatio præsumatur vtilis ecclesiæ donec contrarium probetur, vt fuit dictum in Rot.ī vna Papien.bonorum 28.Aprilis 1595. coram Seraphin. vt patet in eius decis.1125.& in decisio. 1073. Secundo animaduertendum quod tempus contractus attenditur ad dignoscendum,an alienatio cedat in euidentem ecclesiæ vtilitatem Guid.Pap.in decis.152.Hinc est quod probandam vtilitatem,vel lesionem attenditur tempus locationis Seraphin. in decis. 1125. Hinc etiam prouenit quod vtilitas ecclesiæ adsit de

tempore reconductionis,& non sufficit quod ad fuerit de tempore primi cōtractus,Idem in decis. 413. *L*imita dupiiciter,& primo in emphyteus. ecclesiastico quia in eo sufficit quod adsit vtilitas tempore quo cōtractus est scriptura redactus,vt fuit dictū in *R*ot.in vna Placētin.bonorum 1533. coram *S*eraphin. vt patet in eius decis.627 & Ratio est quia contractus emphyteoticus ab eo tēpore recipit perfectionem Cachera decis. Pedemonta.53.*L*imita secundo in casu decis Cesar.de Graff.4.de reb eccl. non alienand vbi fuit dictum quod in cōcessione rei emphyteoticæ debet adesse euidens ecclesiæ vtilitas tempore vltimę concessionis , & non sufficere adfuisse in antiqua concessione Tertio animaduertendum quod ad iudicandum vtilitatem ecclesiæ in litteris si in euidentē attenditur valor rei non fructus, vt est puntualis decis.& omnino videnda Seraphin 480. & propterea infero ; quod melioramenta dicuntur pars prætij ad effectum probandi vtilitatem ecclesiæ, & non lesionem Seraphin. in dec. 485. Animaduertendum denique dismembrationem fructuum dici alienationem & requirere omnes sollēnitates requisitas in alienatione rerum ecclesię *R*ot. in decis. 1. de reb.eccl.non alienand. in nou.& propterea fuit dictum iterum in *R*ot.in vna Marsican. non potuisse Episcopum dismembrare fructus parochiæ pro eligendis nouis canonicatibus in ea cum numerus parochianorum nō fuerit talis quod Rector cum vno clerico in administratione sacramentorum non posset supplere iuxta decis. Cassad. 19 de præbend.

COLLECT. 1318.

Super cap. 1. vbi DD. de litis contest. in 6.

¶ Narratorum iustificandorum in prætijs ad gratiæ validitatem.

TRiuialis, & Tyronibus iuris nota est illa conclusio quòd in gratiosis narrata sunt iustificanda , vt gratia suffragetur,vt dicit hic tex. & ita Rot. decis. 10.de præb. in nou. Bellamer. decis. 76.& in decis.303.Verall.decis.39.p. 2. Put.decis.242.li.1.& ea præsertim sunt verificanda quæ reddunt Principem ad concedendum gratiam difficiliorē Rot. dec.4.& 75.de rescript in antiq. Aegid. decis. 4. & 95. Cassador. decis.11. & in decis.12.de præb. Caputaq. decis. 310. par.1.vel super quibus Princeps se fundauit maxime quando copulatiue sunt narrata,& quælibet narratiua per se nō sufficit Caputaqu.decis.142.par.2.Amplia primo suprapositam tex.conclusionem, vt procedat etiam quoad narratiuam iuris patronatus, quæ similiter debet iustificare Rot.diuers.decis. 203. & 531.p.1.Amplia secundo,quoad narratiuam ætatis quamuis consistat in facto proprio Fabius decis.17.Moheda deci. 336.& quod gratia reddatur nulla si narratiua ætatis non iustificetur tradit Caputaq.decis.114.p. 2. Amplia tertio , vt procedat etiam respectu qualitatū nam in gratiosis etiā qualitates narratæ sunt verificandæ Cesar de Graff.decis. 7. de probat.*L*imita hanc ampliationem , vt vera sit quando qualitas narrata inest de facto , secus si ex iuris dispositione quia tunc non est opus eam iustificare Rot.decis.75.& 37.de rescript. in antiquis;*L*imita secundo in casu decis.Rot. diuers.531.par. 1. Cassador. decis. io. de præb.Aegid.decisio.734. Amplia quarto,vt obtineat etiam quoad narrata in dispensatione, nam illa quoque sunt verifican-

rificanda Cæsar de Graff.decis.66.Amplia quinto etiam si narratiua gratiæ sit negatiue concepta Cassad. dec. 5. super regul.& fuit dictum in vna Meliten.Canonicat.16.Iun.1586.coram Platto;Amplia sexto procedere nedum in iudicio ordinario, verum etiam in iudicio executiuo,Mohed.dec.304.Cęsar de Graf. decis.48.

COLLECT. 1319.

Super Regul.8.*Cancell.*

¶ Alternatiuæ mensium circa collationem beneficiorum Archiepiscopi concessæ.

COlligitur in pręsēti regula in vers. Archiepiscopis,quod alternatiua mensiū solummodo conceditur Patriarchis,Archiepiscopis, & Episcopis, non aūt Capitulis,& Archidiaconis,nec alijs Collatoribus, quibus ex consuetudine, vel priuilegio ius conferendi competit, & ita fuit decisum in vna Salamant alternatiu.27.Nouemb.1581.coram Robustella,vnde hodie stante tenore modernę regulę iā cessant decis.Ach.de Graf. 3.de præb.Put.88.lib.3. Ro.diuers.12. lib. 3. prout ēt hæc regula denegat alternatiuam ipsis Patriarchis, Archiepiscopis,& Episcopis in beneficijs,quę ad liberam illorum collationē non spectāt licet secus erat in alternatiua antiqua Put.dec.472.lib.2.Rot.diuer. decis.12. Sed hic pulchre exoritur dubitatio, an Vicarius Patriarchæ,Archiepiscopi, vel Episcopi,qui habet potestatem conferendi quæcunque beneficia possit, ēt conferre beneficia libere collationis vacantia in mensibus illorum.Et primo videbatur negandum,quia in generali potestate Vicarijs concessa non veniunt illa,quæ vigore priuilegij Epo competunt Ro.dec.9.de offic.Vicar.in antiq. Bisignet.dec.3.eod.tit.hoc tamen minime refragante contraria opinio est verior,& tenenda,prout ēt tenuit Rota in vna Portugallen.27.Octob.1546.corā Put.vt patet in eius dec.488.lib.2. Non obstat,quod in generali potestate concessa Vicario,non veniunt ea,quæ competunt vigore priuilegij,quia respondet ipse Put.d.decisioni,quod per alternatiuā nullum priuilegium Episcopis conceditur, sed tantum obstaculū remouetur Put dec.205.215.& 222.lib.1.&in dec.442.lib.2.dec.93.140 163.190.226. lib.3.Crescen. dec.11.de priuileg. Veral.dec.214.p.2.Ioan.Paul.decis.28.

COLLECT. 1320.

Super c. dudum, il 2.de elect.

¶ Resignationis beneficij faciendæ a criminoso inquisitione pendente, & quando.

IN fine huius tex.colligitur cōclusio, quod criminosus inquisitione pendente pōt suum beneficium resignare, iuxta cuius dispositionem cēsuit pluries Ro.Rom.vt patet ex dec.5.Bisignet.de re iudic.Crescen.dec.227.Put.dec.223. lib.2.Boer.dec.205.& hanc opinionem esse receptam frequentiori DD.scola attestatur Balb.dec.251.intellige vbi criminosus non veniret puniendus ipso iure,sed per sentētiā Iudicis Capp.Thol. dec.335.licet regulariter nullū crimen inducat priuationem ipso iure Achill. de Grass.in dec.1.de pænis,Put.dec.133 lib. 3. & requiri declarationem iudicis in omni crimine est magis cōis opinio, de qua attestatur Mohedan.decis.472. & propterea in Curia Archiepis Neap. Nos sæpius decidimus priuandum semper facere fructus suos: Amplia primo

regulam tex. vt possint criminosi etiam lite pendente eorum beneficia resignare Capp.Thol.cit.dec.336.& ita fuit decisũ in Rot. in vna Parmen. Parochial. 12.Iun.1562.coram de Rubeis,quemadmodum etiam accusatus de crimine pendente lite; potest permutare Sayr. dec. 2. de accusat. Amplia secundo, vt valeat renunciatio lite pendente, etiam post receptas probationes, & conclusũ in causa Boer.decis.206.Amplia tertio, vt possit etiam renunciari post sententiam pendente appellatione;quia appellatio extinguit pronunciatum;Hinc est, quod collatio facta per priuationem ante transitum in rem iudicatam est nulla;esto quod priuatus postea non appellauerit,Mohed.decis.148.Pute.dec.30. lib.1.& fuit in Rot.resolutum in vna Veronen.12.Decemb.1545.corã Cardinali S.Crucis:Amplia quarto, vt possit fieri huiusmodi resignatio,etiam non facta mentione de accusatione, vel inquisitione,si iudicium pendet Rot.dec. 5.de re iudic.in antiquior.

Sed pro ornamento huius mat.quæritur primo num beneficium criminosi possit impetrari in euentum priuationis? & Ro.in dec.fin.vt lit.pend.in nou. tenuit affirmatiue, & taliter impetrans debet se obligare ad pœnam extraordinariam arbitrio Rotæ,& sit non requiritur pœna talionis Crescen. decis. 161. Quæritur secundo,an impetrans beneficia alterius ob illius priuationem,vtrũ illo interim decedente sit habilis ad cõsequenda præfata beneficia, & Rot.in dec.441 vt lit.pend.in nou.negatiuam tenuit sententiam; quam opinionem tenuit pariter Cappel.Thol.decis.437.

COLLECT. 1321.

Super const.Regni quisquis de Burgens.

EGo in dec.13.Cur.Archiep. Neapol.intelligo istum tex. ex dictis per Frecc.& per Isern. procedere tantũmodo in vassallis ascriptitijs feudo,& in vassallis,qui ad personalia seruitia tenentur,& angarij, vel perangarij sunt, tunc enim Barones illos reuocant,si alibi ad habitandum accesserint, Afflic.decis. 265. Quod amplia procedere siue iuerint in terra alterius Baronis, siue Regis Capyc. dec. 168. in vassallis vero Burgensibus, & in his, qui angarij non sunt,hoc non procedit, quia ad eorum libitum possunt ad habitandum accedere,& recedere,idem Capyc.dec.118. quis autem dicatur Burgensis in hac materia,vide Ann.alleg.105.

COLLECT. 1322.

Super Constit.instrumentorum Robur.

¶ Instrumentorum solemnitatum in terminis constitutionis Reg instrumentorum Robur.

AD ornatum huius constitutionis adde,quod si testis dicit se non recordari an possit cogi se subscribere,vide Capyc.dec.29. & an instrumentum clerici per manum Notarij Apostolici teneat,vide eundem in decisio.201.An autem instrumentum stipulatum per Notarium Apostolicum in hoc Regno probet,sic distingue, quod aut loqueris in rebus Ecclesiasticis, & plene probat,si in profanis,& tunc si stipuletur in Regno cum iudice, & testibus, iuxta formam huius constitutionis, & tunc, aut instrumentum petitur exequi secundum formam Ritus Magnæ Curiæ, & non probat, quia non habet requisita

Ritus

Ritus, aut dubitatur vtrum faciat fidem in causa ordinaria, & facit fidem, ita Boer.decis.242. Afflict.decisio.245. Capyc.decis.201. Ann.decis.seu sing.245. & 246. & vt reassumi possit instrumentum, quæ requirantur, vide Afflic.deci. 5. Guid. Pap.decis.2. & si literæ non possunt legi, quod non probat, vide Ann.in allega. 43. quemadmodum etiam non probat si instrumentum in protocollo non reperitur de Franch. in decis. 567. vbi etiam dicit, quod si reperiatur cartula non in protocollo, sed in arca Notarij defuncti non potest fieri reassumptio, quia non concurrunt requisita necessaria ad reassumptionem Notarij defuncti; Item non probat si continet aliquid scriptura in margine Ann. in decis.seu singular.246. & si instrumentum petitur rescindi, non debet reassumi in publicam formam, idem decis. 252. & instrumentum, vt possit reassumi, vide eundem decis.254. Animaduertas tamẽ primo, quod quando petitur reassumi non proceditur via iudiciali, idem singular.255. Secundo, quod in reassumptione conceditur primum, & secundum beneficium, idem cit loco.

COLLECT. 1323.

Super l. a Diuo Pio §. sententiam ff. de re iudicata.

¶ Brachij seu alterius iudicis requisitionis pro sententiæ executione.

POtest vnus Iudex alterius iurisdictionis Iudicem requirere, vt eius sententiam exequatur. h d. Pro cuius ornamento potest de nonnullis dubitari, & primo, n um talis Iudex requisitus possit cognoscere de nullitate, aut de æquitate sententiæ, & Guid.Pap.in decis.419. & 574. negatiuam tenuit sententiam, quam Guid.decis. limita tripliciter, & primo in casu decis.Boer.90 Secundo in casu deci Ant.Fabri prima C. de executione, & re iudicata, vbi fuit dictum, quod quando discussio sententiæ exequendæ non continet altiorem indaginem, poterit Iudex requisitus de illius nullitate cognoscere; Limita tertio, quando nullitas a iure cõmuni pendet, non ab alia causa, de qua Iudex requisitus cognoscere non possit, idem in decis.29. citato tit. & Franc.Marc.deci. 135. part 2. Secundo quæritur, num in executione præfatæ sententiæ sit seruãdus stylus Curiæ Iudicis requirentis, an vero Curiæ requisitæ? huic quæstioni respondet Guid.Pap.in deci.23. dicens seruandum esse stylum curiæ requisiti, pro cuius confirmatione accedunt decisiones Mariliani 16 & Triuis. 32. par. 2. Tertio quæritur, quid si in exequendo modus exceditur, & ita potest appellari, vtrum appellabitur ad superiorem primi Iudicis iudicantis, an vero ad superiorem Iudicis auxilium dantis? Respondetur si Iudex alius exequitur ad literas alterius, ad superiorem illius exequentis appellabitnr; si vero ipse non exequitur, sed exequenti præstat auxilium, tunc siquidem præstat auxilium iuris, puta excommunicando, vel interdicendo, vel iurisdictionem denegando, tũc ab ipso appellatur, quoniam ipse actus est, qui me ledit; si vero præstat auxilium facti puta concedendo primo Iudici familiam, milites, & similia tunc a primo Iudice appellatur, quia ipse est, qui ledit ministerio alterius, Ita Cappell. Tholosan. in decisio. 340.

COLLECT. 1324.

Super const. R*egni quamplurimum.*

¶ Adiutorij, seu subuentionis.

SCripsi in materia subuentionis, seu adiutorii pluribus in locis, hic tamẽ fac regulam cum ampliat. & limitationibus, regula sit quod *V*assallus in casibus hic expræssis tenetur Baroni pręstare adiutorium, seu subuentionem; Amplia primo, vt procedat regula etiam in uassallis subfeudatarijs, quia tenentur feudatario maritanti subuenire, Guid. Pap. in dec. 57. Ampl. secũdo, vt peti possit etiã pro secunda filia maritanda idẽ in cit. dec. Amplia tertio etiam pro filia spuria maritanda Boer. in dec. 130. Amplia quarto subuentionem hanc deberi feudatario pro omnib. de *F*ranch. in decis. 215. & quid si eodẽ anno duas filias maritauerit, vide eundem in decis. 306. Amplia quinto procedere etiam in matre dotante filiam propter inopiam mariti, vt late per Boer. in decis. 129. Amplia sexto, vt possit peti etiã ab emptore cũ pacto du retrouendendo, de Franch. in decis. 76. Amplia septimo in casu de *F*ranch. in decis. 73. vbi si auunculo succedit nepos qui sororem maritauit, fuit decisum deberi adiutorium de Franch. decis. 83.

COLLECT. 1325.

Super extrauagant. iniunctæ de electione.

¶ Vacatio sedis episcopalis vsquequo duret.

VAcatio sedis Episcopalis durat vsquequo literę Apostolicę fuerint expeditæ, & præsentatæ capitulo h. d.

Nec aduersatur, quod de iure communi sedes Episcopalis desinet vacare per prouisionem facta a *S*ede Apostolica, ita vt *P*rælatus statim acquirat iurisdictionis exercitium per dictam prouisionem antequã sit capta possessio, ita vt sit etiam licita collatio beneficiorum Rota diuers. in decis. 182 p. 2.

Quia hodie nõ solum requiritur prouisio, sed etiam expeditio literarum, & trãsportatio, ostentio, & præsẽtatio per tex. nostrum, & ita fuit tentum per Rotam in vna Burgen Canonicatus 3. Iun. 1583. coram *L*ancell. vbi declaratur valida collatio facta per capitulum nõ vocato episcopo iã promoto nõ tamen præsentante litteras expeditionis.

Sed quæro huius tex. occasione an episcopus dando mandatũ ad resignandum episcopatum in curia an possit cõferre beneficia post resignationem admissam, & Respond. negatiue quia quemadmodum facta renunciatione amictitur possessio Rota in decis. 3. de renuntiatione in nouis Cassad. in decis. 2. eod. tit. Mohe. in decis. 1. & 2. ita quoque fuit amissum ius conferendi, quod est fructus episcopatus, vt tenuit Rota in vna Seguntina beneficiorum 1. Iunij 1592. coram Orano.

Et idem dicendum episcopo aliud episcopatum translato hinc est quod si translatio non peruenit ad notitiam Vicarii valebit collatio, & actus per eum gestus *R*ota diuers. in decis. 33. libro 2. æquiparatur enim casus mortis, & trãslationis ad aliud episcopatum, ideo Procurator per episcopum constitutus ita cessat per mortẽ ipsius quemadmodum per translationem Rot. in decisio. 28. de *P*rocurat. in antiquis Aufrer. in decisio. 265. quidquid scripserit Guid. Pap. in decis. 547. quia contra eum extat decis. Annæ 92.

COL-

COLLECT. 1326.

Super c. fi. vt lite pendente.

¶ Lite pendente acquisitionis noui iuris citra præiudicium attentatorum.

EX isto textu constituo regulam, quod lite pendēte potest quis, tam in possessorio, quam in petitorio nouū ius citra vitium attētatorum acquirere; Hinc infero ad decis. Bella. 102. & 662. vbi si aliquis impetret lite pendēte nouam prouisionem, si neutri, vel aliā gratiam non dicitur attentare Thanis. in decis. 72. Infero secundo ad decis. eiusdē Rotæ 176 de rescriptis in nouis vbi cessio facta alicui litiganti per tertium lite pendente valet, & tenet; Infertur tertio quod potest litigans lite pendente impetrare a Principe beneficium cessionis bonorum, & illo vti Affl. in decis. 379. Infertur quarto, quod lite pendente potest fieri excussio quæ tāquam ex iure superueniēti ex causa de præterito iudicium conualidat Guid. Pap in decis. 422. qui dicit ita se pluries vidisse iudicari; Infertur quinto, quod minor potest factus maior lite pendente petere restitutionem in integrum, ex quo tempore ceptæ litis erat minor Affl. in decisio. 210.

Nunc limita principalem Regulam text. & primo vt non procedat in priuilegio impetrato, & obtēpto a communi Domino, vel Prælato Bellam. in decisi. 749. & ratio est quia tale priuilegiū nō censetur validum, ex quo non creditur communem Dominum litis pendentię aliquod præiudicium inferre, ita etiam Rota in decis. 25. de rescriptis in nouis, & Capp. Tholos. vbi Aufrer. in decisio. 147. *Limita* secundo, vt non procedat quando ius impetratum, aut superueniens lite pendente tenderet in præiudicium iuris, vel possessionis alterius partis, quia tunc censetur attētatum, & cadere sub edicto Ægid in decis. 749. *Limita* tertio nisi ius lite pendente superueniens respiceret titulum super re de qua litigatus, quia titulus superueniens lite pendente non suffragatur Balb. in decis. 29.

COLLECT. 1327.

Super l. defuncta ff. de vsufr. &.

¶ Fructuum beneficiorum ad quem illi spectet.

QVotidiana, & practicabilis quæstio, de qua hic cōsueuerūt DD. fieri, est de fructibus beneficiorum per obitum ad quem spectent; Conclusio igitur est fructus recollecti ante obitum Prælati, vel Clerici ad ipsius hæredes pertinent, & propterea de illis testari possunt Guid. Pap dec. 109. pendentes vero ad successorem in beneficio Rot. Perusin. in decis. 33. Borgnin. decis. 34 lib. 1. Thes. decis. 143. Ampliatur primo præfatas cōclusiones procedere etiam in beneficio per resignationem, vel renuntiam Francisc. Marc. decis. 196. & idem in decis. 197. p. 2. & Caualcan. decis. 44 num. 4. par. 1. Ampliatur secundo procedere etiam in pensionibus, & fructibus iam maturatis in vita antecessoris, sed nō dum solutis, quia spectant ad successorem in beneficio, & non ad hæredes Thes. decis. 143. Ampliatur tertio etiam in clerico deposito vel priuato Borgni dicta decis. 44. Ampliatur quarto etiam si antecessor iudicia, ac litem mouisset ex bulla Iulij III. nona in ordine & Ego in decis. 91. Nūc limita regulam principalem suprapositam, & primo, vt non procedat in fructibus beneficiorum simplicium Rubi. decis. 30. vbi allegat Gigant. consil. 27. qui restringit ad Prælatum habentem administrationem, quod notabile, & digito notandum dicit Borgnin cit. decis. 44. sub nu. 4. in fine; *Limita* secundo

vt li-

vt licet tales fructus maturati sed nondum percepti spectent, vt dictum est ad successorē, vere tamen sunt ecclesiæ, & detractis alimentis seruire debent pro vtilitate ecclesiæ, & ea bonificanda, vt late deducit Borgnin. in repertor deci. in verbo fructus, nec dissentit Thes. dec. 143. vbi declarando c. relatū de testam. dicit spectare ad ecclesiā nullo dato successore cum hodie spolia sint Cameræ Apostolicæ Ioseph Lud. cit. decis. 33.

COLLECT. 1328.

Super l. ne quidquam §. vbi decretum ff. de offic. proconsul.

¶ Decretorum præsertim S C. & M. C. V. & cuius dicendi de nullitate decreti.

IN verbo vbi decretum nota nonnullas decisiones, & prima est quod decreta Sacri consil prius debent executioni demandari, vt possit in causa reclamationis procedi; sed quid si fuerit promissa per instrumentum solutio cōdemnationis infra certum tempus, & interim correspōdere in pagha promissore, an per hoc impediatur executio in causa reclamationis? Fuit decisum quod sic de Frāchis decis. 603. Secunda est quod decreta M. Cur. Vicar. & Sacr. consil. si in aliquo discordant, & in aliquo concordant dicuntur cōformia ad euitandam reclamationem de Franch. decis. 710. Mastril. decis Sicil. 110. Tertia est quod de nullitate decreti potest dici vsque ad annos 35. Balb. decis. 29. quia tāto tempore præscribitur ius prædictum; Intellige quando non proceditur per viam exceptionis Afflict. decis. 178. nu. 5. non tamen dici de nullitate decreti si fuerint adiudicata bona, non citatis hȩredibus debitoris, vt refert decisum Afflict. d. decis. 178. num 6. Similiter si non fuerunt seruatæ sollemnitates ordinis iudiciarij Afflict. decis. 191. in fin. aliquid per Caualcan. decis. 3 p. 1. Quarta est quod decretum latum super bonis non obligatis est in totū nullum, licet adsint alia bona obligata Afflict. decis. 218. & ratio est quia decretum Iudicis est indiuiduum, vt aliquid per de Franch dec 86. & in dec. 147. Millanēs. deci. Sicil. 115. lib. 1. & in decis. 9. lib. 2.

COLLECT. 1329.

Super cap. 1. de consanguinit. & affinit.

¶ Testes in causa matrimoniali quales esse debeant.

TEstes in causa matrimoniali debēt esse omni exceptione maiores h. d. Hinc est, quod talis qualitas est articulanda, & probanda. vt pluries iudicasse in Cur. Archiepisco. Neap. refero in decis. 141. Cuius decis. ratio est, quia licet quilibet præsumatur idoneus, nō tamē ꝓsumitur omni exceptione maior Hartaman in decis. 2. de test & propterea fuit decisum dictum pueri non esse omni exceptione maius cōtra matrimoniū Verall decis. 386. par. 3. dicetur tamen omni exceptione maior vnus testis cū fama concurrentibus alijs adminiculis, idem in decision. 188. & facit Cappell. Tholos. decis. 171. vbi ait in materia matrimonij vni testi dari iuramentum suppletorium, & in decis. 172. dicit matrimonium probari per vnicum testem, & famam, si non fiat alteri matrimonio præiudicium, hinc Sayr. decis. 2. de consanguinitate, & affinitat. ait non impediri matrimonium contrahendum vnico teste afferenti se ab alio audiuisse eos esse cognatos, item parentes sunt omni exceptione maiores, Francisc. Marc. decis. 751. par. 2.

Animaduertendum tamen ad ornatum, ac ad verum intellectum tex. nostri, quod ad probādum matrimonium tan-

tantum requiritur qualitas, quod testes sint omni exceptione maiores, & sic quoties agitur de impugnando matrimonio, vt censuit Rot in vna Tullens. matrim. 14. Ianuarij 1568. coram Oradino, vbi fuit dictum, quod quando nũ agitur de impugnando aliquo matrimonio sufficiunt testes ordinarij, nec præfata qualitas exigitur, ex doctrina Abb. recepta in c. super eo il 2. in 3. notabili de test.

Animaduertendum secundũ, quod si præfata qualitas fuerit admissa articulari, potest recipi etiam post publicatas attestationes, & etiam ex officio Iudicis potest se informare de ea, Ego in decisio 6.

COLLECT. 1330.

Ad Bald. in c. bonæ in vltim. notab. de appellat.

¶Appellatione pendente attentationis pœnæ.

QVi dicit, quod attentans debet fructus restituere, & in eis debet per Iudicem condemnari, & secundum hãc Bald. sententiam pluries censuit Rot. vt patet in deci. 5. de restit. spolia. in nou. & in decis. 39. de re iudi. in antiq. Cassador. decis. 6. vt lite pendẽte, & fuit alias resolutum in vna Palentin. Canonicat. 28. Nouembris 1548. coram Augustino, Amplia primo, vt veniat condemnandus non solum in fructibus perceptis, verum etiam in illis, qui percipi potuerunt, vt sentit Glos. in cit. cap. bonæ, in verbo statns, & ponit expresse Rot in cit. decisio. 5. & ita fuit etiam decisum, vt patet in decis. diuers. decis. 552. lib. 1.

Subamplia primo, hanc ampliationẽ procedere, etiam si in sententia fuisset ommissum dicere de his, quos potuisset percipere Achill. de Grass. decis. 140.

Subamplia secundo, vt huiusmodi condemnatione veniant etiam distributiones quotidianæ, quamuis enim alias distributiones quotidianæ non dicantur vere fructus Cassado citat decisi. 6. quamuis si fuerit lis super Canonicatu, & possessor condemnatur in fructibus, tenetur etiam ad restitutionem distributionum quotidianarum Rot. diuers. decis. 239. p. 2. quidquid præscripserit Boerius decis. 340.

Amplia secundo principaliter, vt attentans, ad euitandam hanc fructuum restitutionem non admittatur ad beneficium cap. Odoardus de solut. Rot. decis. 22. de restit. spoliat in antiqu & in decis. 30. de re iudi. in antiq. & ratio est quia doloso non est tale remedium cõmunicandum, Verall. decisio. 278. lib. 1. Cappell. Tholos. decis. 466. attentantẽ autem esse in dolo expresse tradit Rot. cit. decisio. 5 & Rot. diuers. decis. 11. part. 2.

Amplia tertio, vt condemnatio, de qua agitur, non solum fiat ad partis instantiam, verum etiam officio Iudicis, Guid. Pap. decisio. 405. Mynsing. obser. 55. cent. 4. quemadmodum Iudex ex officio potest attentãtem in expensis cõdamnare Rot. in dec. 1. vt lite penden. in nou.

Amplia quarto, vt fructus veniãt restituendi non tantum a die motæ litis, verum etiam a die attentationis, Rot. in decis. 4. de restit. spoliat. in nou. & fuit dictum in vna nullius Castrorum 18 Martij 1568. coram Oradino.

Amplia quinto, vt pro restitutione præfatorum fructuum non sufficiat attentari facere depositum Verall. decis. 219. par. 1. Rot. diuers. decis. 708 par. 3. Peregrin. decisio. 245. & Mohedan. decisio. 23.

Amplia sexto, vt admittatur exceptio compensationis contra restitutionem fructuum petentem Veral. dec. 114. p. 2.

Am-

Amplia septimo, quod si huiusmodi fructus essent aliquo modo obscuri, de libet parte petēte ante omnia negotium liquidationis absolui, Rot.diuers.decis. 352.part.1.& in decis. 712. part.3. & in decis. 58.& 64.eodem lib.Caputaquen. decis.32.par.2.

Limita nunc regulam principalem, & primo nisi attentans esset pauper, quoniam stante paupertate dat quandoque Signatura commissionem, quod fructus,& expensæ reseruētur in finem litis, vt fuit dictum in vna Leodien.attentatorum 20. Decemb. 1556. coram Aldobrandino tunc Auditore, postea Clemente VIII.

Limita secundo,quod & si attentans condemnetur in Curia ad huiusmodi fructus restituendos, non per hoc esset facienda solutio horum fructuum in curia,sed in partibus, sicut dicimus in spolio,quod condemnatus in fructibus,tenetur illorum solutionem facere in partibus,Put decis.1.de solut.

COLLECT. 1331.
Super l.fructibus ff.solut. matrim.

Fructus qualiter intelligantur.

FRuctus dicuntur, qui deductis expensis supersūt. h.d. Hinc est quod decima fructuum debetur deductis expensis Rubin decis.13. & facit tex.in c. cum homines de decim.

Principalis tamen quæstio,quæ communiter per DD.ventilari solet in praesenti tex.est, quonam modo probetur, ac liquidetur fructuum perceptio, cui nam quæsito respondeo,&primo adduco decis.Ioseph.Ludouic.Rot.Perusin. 87.vbi fructuum liquidatio, vt dicatur legitime facta, est necesse articulare, & probare,quod in locis circumstantibus, & conuicinis tot fructus percepti fuerunt per Consil.Cornei communiter recept.101.lib.3.Secundo adducitur decis. Verall.31.part.2.vbi.fructus possunt liquidari per testes,quorum vnus probet de vera scientia,&alij de publica voce, & fama, cum iuramento in supplemētum. Tertio adducitur decis. Caputaquen.30.par.2.vbi ait,quod licet difficile sit probare fructus,qui percipi potuerunt, tamen in illis versatur arbitrium Iudicis.Quarto affertur decis. eiusdem 28. lib.2. vbi fructus percepisse dicitur ille, qui percipit prætium fructuum, quia idem est habere prætium fructuū quam habere fructus.

Sed quæro num fructuum condemnatio compræhendat etiam distributiones quotidianas, & Verall. decis.29. part.2.negatiue respondet, quemadmodum etiam respondit Rot.decisio.38.de præbend.in antiqu.& aliquid per Boe. decis.140. quicquid dicat Mohedan.decis.109 Put.decis.139.lib.1.

Ad illud tamen,quod dicit,quod fructuum appellatione illud solum venit, quod superest deductis sumptibus, & impensis, vide Afflict.decis.252. & aliquid per Boer.decis.44 & Capyc.decis. 20. Limita in expensis litis pro conseruandis, & reparandis rebus, quia non sunt compensandæ cum fructibus perceptis,vt tenuit Rot.in vna Roman.viridiarij 28. Maij 1590. coram Illustriss. Seraphino,& iterum in vna Bononien. de Formagliaris 29. Nouembris 1604. coram Ludouisio.

COLLECT. 1332.
Super l.impensa §.1.ff.de verbor. significat.

¶ Expensarum reficiendarum.

IMpendenti regulariter refici debent expensæ.h. d.Amplia primo, quamuis expensæ factę sint causa colligendorum fructuum, Triuisa.decis. 32.par.1.

Am-

Amplia secundo, etiam si maritus vtiliter in rem vxoris impenderit; nam is quoque meliorationes consequitur, neque compensat cum fructibus, quia cũ illos iure dominij fecerit cessat compẽsatio, Afflict. decis. 87. num 6. Amplia tertio procedere etiam in hærede per fideicómissum conditionale grauato de Franch decis. 109. & Rot. in vna Bononien. 25. Nouembris 1604. coram Ludouisio; Amplia quarto etiam in vassallo, & emphyteuta Guid. Pap. dec. 169. & in decis. 433. aliquid per Rot. diuers. decis. 398. par. 1. & in decis. 312. parte 2. Surd. decis. 78. num. 3. & in decis. 300. num. 20. Limita hanc ampliationem in causa deci. Rot. in vna Roman. meliora mentorum 20. Nouembris 1581. coram Illustrissimo Seraphino; Amplia quinto, vt procedat etiam in impensis vtilibus, Chisan. decis. 93. intellige dummodo de vtilitate eius quod impensum est appareat, neque enim sufficit probare impensum, nisi simul probetur ipsa melioratio, Rot. diuers. decis. 398. p. 1.

COLLECT. 1333.

Super constit. iuris peritorum.

¶ Articulorum formandorum in appellationis causa.

HÆc constitutio fuit edita ad dirimendam controuersiam; quæ est inter ciuilistas, & canonistas, quod in causa appellationis non sit licitum deducere illud idẽ quod fuit deductum in prima instantia, & ita decisum refert de Franch. in decis. 668. & ratio quia essent articuli impertinentes iuxtam decis. Vrsil. 7. Capyc decis. 15. & 62. Guid. Pap decis. 585. & quando possit de directo contrario articulari vide Ann. decis. seu singular. 423. & quid in tertio comparente pro suo interesse, an possit producere testes nouos? vide Ioseph. Ludouic. decis. Perusin. 26. Afflict. deci. 33. & in decis. 89. & in deci. 216. vbi nõ ullos congerit casus in quibus, post didicita testificata possunt testes produci, & vide etiam Guid. Pap. deci. 124. In causa vero criminali pro defensione post publicatum possunt articuli, & testes de directo contrarij præsentari, vt aliquid per de Franch. in decis. 470. Capyc. decis. 81. Vrsill. decis. 235. quemadmodum etiam in causa matrimoniali testatur Thess. in decis. 262. in fin. & Faber in decis. 5. C. de probat. Et in dubio articuli sunt admittendi, licet allegentur impertinentes Ann. decis. seu singular. 622. Item admittuntur instrumenta post publicationem in causa ad concomittantia instrumenti, quia subornatio cessat Capyc. decis. 62. & idem Ann. singular. 752.

COLLECT. 1334.

Ad Bald. in consil. 475. lib. 1.

¶ Pœnitentia an admittenda in contractu alienationis rei ecclesiasticæ post obtẽtum beneplacitũ, vel ante.

PVlchra est, & vtilis admodũ dubitatio, quę ex Baldo hoc in loco colligitur, an in contractu alienationis rei ecclesię sit locus penitentię, cui quęsito respondeas duas diuersas constituendo conclusiones.

Prima sit cõclusio ante assensum apostolicum expeditum locus est pænitentiæ, & ita voluerunt Put. decis. 153. lib. 1. Accorãbon. decis. 9. Achill. de Grass. decis. 1 de pact. Caputaquen. decis. 12. par. 3. Rot. diuers. decis. 573 p. 1.

Secunda sit conclusio post obtentũ beneplacitum nõ possunt amplius partes pænitere ita Farinac. decis. 205. & Rubin decis. 71. Secundum quam opinionem pluries cẽsuit Rot. & signanter in vna Leodien bonorũ 10. Maij 1576. coram de Rubeis, & in vna Roman. locationis 4. Iunij 1584. coram Illustrissimo Blanchetto, & iterũ in vna nullius

em-

emphyteosis 15. Nouembris 1607. coram Illustrissimo Lancellotto: Ampliatur supradicta proxima conclusio, vt locum habeat etiam contra successorem, qui alienationi non consentijt dummodo beneplacitum fuerit impetratum in vita prædecessoris, qui alienauit si quidem stante assensu apostolico si contractus est utilis prælatus succedens non potest pænitere, nec tollere ius iam alteri acquisitum, vt fuit decisum per Rot. in vna Bononien. transactiouis 5. Decembris 1607. coram Coccino; limitatur e contra eodem conclusio, vt nō procedat quando alienatio esset confirmata, sed nulliter, quia non posset peti, vt de nouo contraheretur, nec ad id ecclesia cogi posset, sed eius esset electio, an vellet stare contractui, vel potius ab eo recedere. Put. decis. 310. lib. 2. & fuit tentum per Rot. in vna Corthonen. bonorum 1589. & iterum 26. Ianuarij 1590. coram Illustrissimo Platto per tex. in c. si qua 12. quæst. 2.

An autem liceat reuocare alienationem post porrectam supplicationem ante tamen expeditionem beneplaciti si postea fuit expeditū per verbū fiat, ui de Affl. decis. 253. vbi plura ad materiā.

COLLECT. 1335.

Super animaduertendis in materia concursus.

¶ Concursus.

IN præsenti materia ad quædam est summopere animaduertendum vltra ea quæ scripsi in nonnullis collectaneis. Primo animaduertendum quod si eo tēpore quo debet fieri prouisio per concursum non adsint examinatores synodales, de quibus loquitur Sacrū Concil. Triden. sess. 24. cap. 18. de reformat. Episcopus non obstante forma concilij potest deputare nouos examinatores absq. celebratione synodi, vt fuit resolutum per Rot. in vna Placentina Parrochial. de Malpartida 29. Nouembris 1593. coram Licta, nec obstat quod in consilio adsit decretum militans, quia illud tanquam accessorium est intelligendum Cassad. deci. 10. super regulis.

Animaduertēdum secundo, quod in huiusmodi concursu episcopus tenetur iudicium sumere regulare secundum iuris dispositionem, vt fuit tentum in vna Acchilleggien. iurispatronatus 5. Maii 1586. coram de Rubeis.

Animaduertendum tertio, quod a iudicio episcopi in collatione parochialium per concursum facta datur appellatio, vt late Ego in deci. 3. & extat constitutio Pii Quinti super collatione parochialium edita; Hinc est quod potest appellans præelectum prouocare ad nouum examen, & si ipse in eo magis idoneus repertus fuerit reuocata electione prima ipse parochialem obtinebit, Gratian. decis. 97. & tenuit Rot. in vna Retrusen. parochialis 18. Decembris 1581. coram Gypsio; Sed istud temperari debet, vt procedat quando iudicium episcopi est irrationabile, nam ex constitutione Pii V. non conceditur simpliciter apellatio, sed tunc demum quādo episcopus dolose, & irrationabiliter iudicat Rot. in vna Rauenaten. parochialis 2. Decembris 1542. coram Arigonio. & de huiusmodi irrationabilitate, & dolo episcopi liquido cōstare debet ex uerbis Bullæ; Ibi constito, & fuit dictū in vna Pampil. beneficij 17. Maii 1577. coram Blanchetto, & iterū in vna nullius parochialis concursus 4. Octobris 1600. coram Ludouisio.

Animaduertendum quarto, quod ordinarius potest aliquem ad concursum admittere non obstante quod terminus ab eo præfixus sit elapsus, & ratio est quia ordinarius potest prorogare præfatum

tum

tum terminum Crescent. deci. 11. & 12. de dilat. quod amplia procedere etiam si aduersarius qui comparuerat in termino contradicat, vt fuit resolutum per Rot. in vna Calaguritan. dimidij beneficij 22. Aprilis 1602. coram Ortembereo.

Animaduertendum quinto, quod tẽpus quatuor mensium episcopis datum ex constitutione Pij V. ad parochiales conferendas non incipit currere nisi a die habitæ notitiæ vacationis Rot. diuers. decis. 481. volum. 1. quẽadmodum dicimus de tempore quod patronis conceditur ad præsentandum Rot. in deci. 1. & in decis. 14. de iur. patronat. & per Rot. diuers. in decis. 374. p. 1.

COLLECT. 1336.

Super constitutione Regni amatoria pocula.

¶ Abortus pœnæ.

MVlier quę, vt suam impudicitiam tegeret sumendo poculum abortũ fecerit pæna vltimi supplicii punienda est h. d. Cuius constitutionis dispositio intelligenda est in corpore iam animato secũdum quod decisum fuit in Senatu Pedemontan. teste Cachera. in decis. 60. & quando infundatur anima, tam in masculo, quam in fæmina, & qua pæna puniantur procurantes abortum, & si sunt puniẽdi medici, qui causa valetudinis mortis causant abortum, vide latissime per Viu. decis. 82.

In corpore autem non animato minori pæna puniri debet secũdum quod iudicauit, idem Senatus Pedemontan. vt testatur Thess. in decis. 12. & sequ. & vide Ant. Fabr. in decis. 3. C. de pæn. & Sacr. Consil Neapol. ita iudicauit, quod scilicet fustigetur, & detrudatur in monasterium, vt patet in decis. de Franch. 592. Quæ autem sit pæna clerici procurantis abortum, vide per Sayr. in decis. 3. de homicid.

COLLECT. 1337.

Super constitut. Regni post mortem.

¶ Releuij.

AGit hic de materia releuij in qua principalis quæstio quæ fieri consueuit est an releuium debeatur de feudo refutato? Et dicas quod quando fit proximo successuro, quia est contractus inter viuos releuium non soluitur Rub. decis. 90. sed an debeatur de feudis donatis contemplatione matrimonij? vide Capyc. decis. 85. & Ann. decis. 23. & quod non debeatur pluries fuit decisũ in Regia Camer. Summariæ in causa Principis Melphię, & in causa Comitis Sinopoli, vt refert de Põte de potestate proregis in Rubric. de refutation. num. 5. & iterũ in causa Ducis Mataloni cũ Regio Fisco; soluitur tamen de feudis reuersis ad partem refutantem, qui filio refutatario succedit de Franc. deci. 3. Item soluitur duplicatum quando non fit denunciatio mortis licet minori, & prodigo detur restitutio secundum quod fuit decisum in Regia Camera.

COLLECT. 1338.

Super constit. Regn. minorum iura.

¶ Restitutionis in integrum minoris in iudicijs de iure Regni.

AD ornamentum huius cõstitutionis animaduertas quod minor in Principio iudicii effectus maior pendẽte iudicio restituitur in integrũ Afflict. decis. 21. Quod amplia procedere etiã in causa lucratiua de Franch. decis. 17. in causa tamen liquidationis bonorum non procedit hæc cõstitutio quando in causa principali fuerunt concessa beneficia Afflict. decis. 35. & 114. & an minori

nori in primo, & secundo beneficio, vide Afflict. deci. 87 & num rescissa conclusione per beneficium possit peti repulsa testium examinatorum in primo termino, vide Capyc. in decis. 157.

COLLECT. 1339.
Super cap graue nimis. de praben.

¶ Resignatione beneficij.

COlligitur quod criminoso beneficiorum resignari nō potest, & communiter de stylo curiæ si exprimitur resignatarium esse criminosum ex re digna depositione non signatur supplicatio si autē hoc non narratur distinguēdum est quod si crimen eum indignum reddit nulla est resignatio, si vero crimen resignatarium indignum non reddit valida est impetratio Bellamer. decis. 697. Put. dec. 514. lib. 2. Ex quo infero primo, quod homicida nō potest beneficiū resignare, quia ipse beneficium habere non potest Cappell. Tholos. decis. 207. Infero secundo, quod hæretico beneficium resignari non potest Sayr. decis. 6. de hæretic. Infero tertio, quod nec simoniaco Aufrer. ad Cappell. decis. 438. Infero quarto, quod nec apostatæ Sayr. deci. 1. de apostatis, & qui sint apostati, vide Bullam Pauli IV. & Pij V. Infertur quinto, quod nec excommunicato potest beneficiū ecclesiasticum resignari Put decis. 11. de renunc. quam amplia primo procedere etiam si collatio esset facta excommunicato occulto Cassador. in decis. 1. de præben. Amplia secundo, vt si excommunicatus haberet beneficiū non faceret fructus suos Put. decis. 280. li. 2. Multo minus poterit fieri resignatio in fauorem illius excommunicati, qui insorduerat per annum substinendo excommunicationem obdurato animo, quia iste est similis hæretico iuxta dispositionem cap. 3. sess. 25. de reformat. Concil. Trid. & potest beneficio obtento priuari Francisc. Marc. deci. 822. par. 2. Et an in tali priuatione sit necessaria citatio, vide pulcr. decisio. Seraphin. 1285.

Nec valet resignatio admissa cum absolutione, quę solet in literis apponi Teq; a quibusuis, &c. ad effectū præsentium assequendū, &c. si fuit facta in fauorem illius, qui substinuerat excōmunicationem vltra annum. Tholomeus decis. 49. Infertur sexto, quod lusori ad primeram, & ad alios ludos prohibitos non potest resignari beneficium curatum, vt fuit resolutum in Rot. in vna Pampilonen. Parocialis coram Aldobrandino.

COLLECT. 1340.
In c. eum ad sedem vbi Abbas de restit. spoliat.

¶ Interdicti recuperandæ.

IN materia interdicti recuperandæ pro regula traditur communiter a DD. vt agenti hoc interdicto, sufficiat pro fundamento intentionis probare duo extrema antiquiorem, scilicet possessionem suam, & nouam conuenti, & ita decisum fuisse in Sacro Cons. Neapolit. testatur Afflict in decis. 327. & in Rot. Roman. in vna Illerden. Canonicatus 24. Maij 1596. coram Orano, & in vna Auximana Molēdini 23. Iun. 1572. coram Robusterio, & his præfatis probatis, actio spolij datur aduersus titulū possidentem, etiam si res ad eum fine vitio peruenerit Tesa. decis. 29. Mynsinger. obseru. 85. cen. 3. Cassad. decis. 7. de restit. spol. Mohed. decis. 3 eodem titul. Put decis. 151. lib. 3. Rot. diuers. decisio. 344. parte prima, Afﬂ. decis. 361. nu. 35. & fuit dictum in vna Rot. Hispalen. Præstimoniorum 26. Febr. 1600 coram Lancellotto supra præfatam regulam;

Limi-

Limita primo, vt non procedat quotiescunque possessio non datur sine titulo, quia tunc vltra extremorum probationem debet etiam ipse titulus iustificari Ægid. decis. 49. & in decis. 433. idem in beneficialibus est dicendum, in quibus agens remedio restitutorio obtinere nõ potest nisi etiam cũ possessione doceat de titulo saltem colorato Rot. decis. 1. de rest. spoliat. in nouis, Cassad. decis. 1. eodem tit. Bellam. decis. 49. Chissan. decis. 176. Limita istud nõ procedere quãdo constat spoliatum beneficio ante litem motam illud pacifice possedisse per triennium, quia tunc non est necessaria tituli probatio secundum decis. Cassad. secũda de causa possessionis, & proprietatis; Limita secundo quando actio spolij intentatur contra fundantem se non in iure communi, quia tunc sufficit solam possessionem probare, etiam si ius commune resistat, vt tenuit Rot. in vna Elboren. decimarum prima Decembris 1606. coram Penia; Limita tertio, vt nõ procedat in spolio attentato, lite pendente; quia tunc non requiritur probatio tit. etiam colorati, sed sufficit probare solum statum Rot. decis. 2. de restit. spoliat. in nouis Cass. decis. 3. eodem tit. Bellam. citata decis. 40. Limita quarto non habere locum quando spoliator ingressus fuit possessionem auctoritate, seu mandato Iudicis Caputaq. decisio. 186. part. 3. Cæsar de Graffis decis. 1. de constitu. & fuit alias sæpius per Rot. resolutum; Sed opportune hic quæritur: qualis probatio in his duobus extremis probandis requiratur, & dicas communem sententiam, & praxim hanc esse, vt in probando secundo extremo leuiores probationes sufficiant Rot. decis. 8. de rest. spol. primum autem extremum spoliati, scilicet possessio debet probari per probationem plenam, & concludẽtem Caputaq. decis. 331. & in decis. 371. & 373. par. 2. Put. decis. 17. & 23. de restit. spoliat. in manuscriptis Rot. diuers. in decis. 165. part. 2. & secundum hanc iudicasse Consil. Neapolit. scribitur per Afflict. in decis. 364. & propterea infero non sufficere vnum testem etiam de visu, & publica voce, & fama, nisi saltem concurrat alius etiam de publica voce, & fama, quia tunc coniunguntur, & faciunt plenam probationem Caputaqu. in decis. 373. part. 2. Cassador. decis. 3. de probatio. Veral decis. 399. part. 3. Secundo infero quod licet primũ extremum ad effectum spolij probetur per confessionem in libello, vt fuit dictum in illa Papien. Tenutæ 26. Maij 1564. corã Ludouisio; Nihilominus procedit quando talis confessio est clara, & omnino concludens Mohed. decis. 2. de rest. spoliat. Ægid. decis. 691. verum primum extremum non semper est probandum, sed aliquando sufficit præsumptiua, aut semiplena probatio, vt in casu decisio. 88. & 394. p. 1. Rot. diuers.

COLLECT. 1341.

Super Rubrica C. de dilat.

¶ Dilationis ad deliberandum litigantibus dandæ.

QVæstio est non modica, de qua sępius controuerti solet in præsẽti loco, an dilatio ad deliberandum, & se instruendum, sit litigantibus instruendum, in qua dubitatione breuiter de singulis personis pertractando, infrapositæ conclusiones sunt notãdæ. Prima est quod actori non conceditur dilatio, quia paratus tenetur venire ad iudicium Caputaqu. decis. 15. num. 1. & seq. p. 1 Amplia primo procedere etiam & si tertius veniret ad causam contra ipsum vigore clausulæ obtentæ contra ipsum per actorem Achillis de Grass. decis. 2. de dilation. Amplia secundo etiam si actor comisisset causam super vno iu-

u re,

re,& reus pendēte iudicio produxit ius nouum,cuius respectu lis non fuerat cępta Cassad.decis.1.de dilationi; Limita ampliationē quando reus cædit ius suū tertio,& cessionarius venit actori datur dilatio propter mutationem personæ, licet cessionarius vtatur iure cedentis, Cresc.decis.10.de dilat.Secūda est conclusio,qđ licet reo regulariter danda sit dilatio,vt possit se informare de iuribus suis,an velit cædere,an contendere hoc tamen fallit, vbi contra eundem iam seruatus sit terminus ad articulandum, & anno elapso petat causa sibi dari sub prætextu, quod nunc velit venire ex alio iure Cresc.decis.5.de dilatio.Tertia est conclusio, quod procuratori generali in curia citato concedenda est dilatio ad partes ad certiorandum dominum de lite particulari sibi mota,vt deliberet an cedere, an contendere velit, Bisignett.decis.1.de dilat.Cassad. decis. 1.eodem tit.Rot. decis. 31. de procuratoribus in nouis. Qnarta est conclusio, quod cessionario litiganti dandæ non sunt dilationes ad partes pro defensionibus suis habendis vbi prius datæ fuerunt auctori suo cū quo prius;eadem lis vertebatur Guido Bon.deci.64.Nō est tamen omittendū in hac materia,quod in his casibus in quibus dilatio concedi tur officium iudicis conquiescit Cassador.decis.4.num.2.de appellatio.& facit tex.in l.siue pars C.de appellat.

COLLECT. 1342.
Super l.1.ff.de edendo.

¶ Dilationis dandæ reo ad deliberādū.

REo regulariter danda est dilatio,vt possit deliberare, si velit cedere, vel contendere.h d.Limita primo,quādo Reus habuit quartam dilationem, quia vltra illam nulla amplius danda est pulchre Mynsinger. ac omnino videndus in obseru.72.centu.1.quam nota ad celebrem text in l.fin.ff.de ferijs. Sublimita,vt detur hæredi & successori, quamuis eius prædecessor quartam obtinuisset,nec exprimendum est quod sit quarta,vel quinta, iuxta decis.eiusdē obseru.73.centur.1 Limita secundo, in reo spoliatore,quia non datur dilatio, etiam si adhuc spolium non sit probatum Crescen.decis.4.de dilatio,& latissime discutio Ego ipse in decisio.Curię Archiepis.Neapol.32.Sublimita, vt detur ei aliqua dilatio ad opponendū contra iura nouiter producta; idem Cresc. decis.7. citat. tit. Sublimita hanc sublimitationem in casu vbi produceretur gratia si neutri,nam tunc dilatio aliqua ad opponendum contra eam non datur Cresc dec.8.citat.tit.Limita tertio postquam terminus contra eum ad articulandum fuit seruatus,licet citatio cōtra eum decreta,& termini obseruatio emanauerit vigore commissionis impetratę literis non expeditis, & ita sine iurisdictione,quæ postmodū data fuit mediāte noua cōmissione;idem Cresc.dec.6. de dilatio & Balb.dec.300.Limita quarto vbi contra eundē iam seruatus sit terminus ad articulandum,& anno elapso petat eam sibi dari sub prætextu, quod nunc velit venire ex alio iure,quod sibi superuenit Cresc.decis.5.de dilat.

COLLECT. 1343.
Super c.dilectus filius de Procuratorib.

¶ Termini ad certiorandum concedendi procuratori rei.

PRocuratori generali in curia citato concedenda est dilatio ad certiorandum dominum h. d. Intellige ad finem,vt dominus deliberet, an cedere, an cōtendere velit atque ipsum procuratorem instruere valeat de pertinentibus

bus ad litem sibi motam Bisignett. decis.1.de dilatio. Cassad. decis. 1. eodem tit.Rot.decis.1.de procurator.in nouis. Nunc limita supra positam textus regulam, si Procurator iste repertus in curia habeat speciale mandatum procedendi in dicta causa iam commissa, & cuius commissionis vigore citatus ipse fuit, quia tunc ei non conceditur aliqua dilatio ad certiorãdum dominum, vt fuit per Rotam Roman resolutum in vna Strigonien. violationis testamẽti 4. Decembris 1595. coram Illustrissimo Mantica; *Limita secundo*, vt non detur dilatio Procuratori ad consulendum dominum vbi actor petit declarari locum esse regressui ob non solutam pensionem dum tamen per prius dominus ipse fuerit monitus ad docendum se paruisse literis Apostolicis in quibus erat reseruata pensio, & in casu non solutionis regressus,& non fuit probata solutio. Crescent. decis.9. de dilatio. *Limita tertio*, vt dilatio Procuratori non detur pro habendis defensionibus post decretum citationis, vbi post dictum decretũ mandatum produxerit per tres menses Guidobonus decis.65. *Limita quarto*, quando dominus fuit citatus, per edictum in partibus constito de non tuto accessu. Rota apud Sarnen.decis.118.

COLLECT. 1344.

Super l.in rem in fine,ff.de rei vendicatione.

¶ Identitatis rerum.

EST adeo frequens forentia tractantibus de rerum identitate disputatio,vt non prorsus inutile sit aliqua de hac re,quæ sæpius in cognitionem incidunt replicare; prius itaque videndum est cui incumbat onus probandi identitatem, deinde vero quot modis hęc probatio fiat; Identitas igitur rei ab eo probanda est,qui se fundat in illa,vt in tex. nostro,& Balb.decis.90. Hinc est quod præsumitur pluralitas contra eum, qui probare tenetur Rot.diuers. decis. 441. part.1.Hinc est etiam quod dominus agens ad rem feudalẽ probare debet esse illamet quam ipse concessit in feudum Thomin.decis.16.& hoc adeo verũ est, vt procedat, siue bona feudalia possideantur a tertio, siue ab ipso inuestito, vt tenuit Rot.in vna *Leodien.* hæreditatis 14.Nouembris 1603. coram Illustrissimo Seraphino: Simili quoque modo is, qui vult defuncto succedere debet probare identitatem bonorum hæreditariorum, & quod ea a defuncto possidebantur,vt est punctualis decis de qua per Ann.in allegat.23. quod amplia licet agatur contra habẽtẽ causam ab herede grauato, vt tenuit Rot. in vna fideicõmissi Montisfalisci 22 Maii 1602. coram Illustrissimo Pamphilio, & iterũ in vna Bononiẽ.de S.Petro 4 Iun. 1588. coram Card. *Platto*; Item fideicommissarius tenetur probare identitatem bonorum fideicõmisso subiectorum etiam si agatur contra filium testatoris, qui dicta bona possidet,Ego ipse in deci. Curiæ Archiep.Neapol.30.Limita vbi concurrent coniecturæ ex quibus inferri posset bona peruenisse a patre,Surd.decis.15.& fuit dictum in Rot Roman.in vna fideicommissi de Saluiatis 13.Feb. 1604.coram *Penia.*

Quoad secundum caput scilicet quo modo identitas ipsa probetur dicas sic, quod si res mobilis sit probatus certis signis, de quibus per Ant. Fabrum in decis.fin.C.de probationibus, si vero immobilis, puta fundi identitas, & tunc probari potest multis modis inter ceteros præcipuus est verificare locum in quo res existit cum duobus confinibus, Rot.diuers.deci.281.par.1.Amplia hoc etiam si ex tribus confinibus expressis

tertium esset falsum, vt fuit resolutum in Rota Roma. in vna Bonon. fideicommissi de Rubeis 15. Decemb 1592. coram Illustrissimo Card. Lancellotto; Amplia secundo, vt locum habeat quãuis plura alia confinia expressa non cõueniant, quia vt rei identitas probetur adhuc sufficit, quod sint vera Rot. in citat. decis. de Rubeis, Amplia tertio, vt procedat licet qualitas rei sit mutata; vt puta si fundus ex aratorio factus sit siluosus, nam adhuc sufficit quod duo confinia concurrant Rot. in vna Bononien. de Manerolis 20. Iunij 1603. corã Coccino, idem est licet sit diuersitas circa numerum corporum, eadẽ Rot. in vna Bononien. de Mauris 16. Ianuarij 1609. coram Oratio Card. Lancell. Probatur etiam, & Secundo idẽtitatis rei immobilis in antiquis præsumptionibus, Afflic. decis. 23. & fuit dictum in vna Ciuitatis Castelli Bonorum 4. Maij 1540. coram Pamphilio, quinimo in materia antiqua satis est quod verificetur locus, in quo res existit etiam cũ vno confine, si aliud fieri nõ possit, vt fuit per Rot. resolutũ in vna Bonon. de Maluetijs 27. Iunij 1582. coram Lancellotto Patruo. Probatur tertio identitas rei ex confessione facta in diuisione, seu transactione ab hæredibus grauatis, quod bona sint fideicommisso subiecta Seraph. decisio. 490. Mohe. decis. 37. Put. decis. 30. lib. 3. Caputaquen. decis. 139. par. 1. Amplia hoc, vt locum habeat etiam contra singularem successorem, Surd. decis. 256. nu. 8. & tenuit Rot. in vna Bononien iurisdictionis 18. Maij 1556. coram Illustrissimo Lancellotto.

COLLECT. 1345.

In §. finali in Authentica, quibus modis Naturales efficiantur legitimi.

¶ Successionis ab intestato naturalis filij in duabus vncijs in bonis patris in defectum legitimorum.

FIlio Naturali a Iustiniano, deficientibus legitimis tribuunt duæ vnciæ hæreditatis paternæ moriẽte patre sine testamento, vt in tex. nostro, qui est registratus in Authentica licet C. de naturalibus liberis, pro cuius ornamento quæro de tribus, & primo, an istæ duę vnciæ debeãtur hodie naturalibus filijs, qui nascuntur extra formam concubinatus ex coitu non punibili, cum de iure canonico hodie non possunt teneri concubinæ domi, ita vt veniat casus successionis de quo apud Iustinianũ, vt in dicta Authentica, in qua quæstione respondit Rot. Pedem. teste Gasparo Thesauro in dec. 83. par. 2. præfatos, scilicet filios non esse ad dictas duas vncias admittendos. Secundo quæritur in quo succedant deficientibus filijs legitimis cum coniuge de Franch. in decision. 291. refert Sacr. Cons. decidisse, succedere in sexta parte. Tertio quæritur, an id procedat etiam in filio nato ab ea, quæ prius polluta fuit per adulterium, & negat Anto. Fab. in decis. 6. C. de naturalibus liberis.

COLLECT. 1346.

Super cap. oblatæ de Appellationibus.

¶ *Præuentionis termini appellationis.*

TErminus appellationis statutus a iure potest pręueniri, secus vero si fuerit statutus ab homine h. d. & huiusmodi præuentio operatur nullitatem processus Maynar. decis. 100 lib. 1. Hinc est quod rescriptum impetratum ab appellato præueniendo appellationẽ iuxta cap. oblatæ de appellationibus est nul-

nullum, ope exceptionis nõ autem ipso iure Card. Put decis. 141. lib. 2. & idem Card. in decis. 9. de Appellat. & ratio est quia regulariter quando dicitur rescriptum nullum intelligitur ope exceptionis, nisi dicatur ipso iure, & hanc rationem tradidit decidendo in proprijs nostris terminis Crescen. decis. 4. de rescriptis, facit, & secunda ratio, quia regulariter etiam rescripta ad lites, ita demum sunt nulla si opponatur, Bisignet. decis. 13. de appellat. Tertia tandem ratio colligitur ex eodemmet textu nostro, ibi obtinere non debeat aliquam firmitatem, & sic per verbum infinitum quod importat per exceptionem ad Gloss. in l. in criminali C. de iurisdictione omniũ iudicum, secundum quam decidit Rot. in decis. 48. de rescript. in antiquis; Limita hoc in casu decisionis Crescẽtij 9. de appell. Animaduertas tamen in praxim quod hodie dispositio textus nostri disponens de nõ præueniendo partem appellantem in impetratione rescripti, non habere locum in curia Romana, vt fuit decisum in Rot. eiusdem Vrbis in Cauilitana iuris ingrediendi 27. Aprilis 1580 coram Seraphino, vt patet in eius decis. 455. ratio est quia in ea curia praxis est, vt statim datis apostolis pars appellata potest impetrare commissionẽ super appellationẽ, & ita testatur Rot. dec. 16. de appellationibus in nouis, cuius rationis est ratio vt citius imponatur finis litibus, & vt circuitus euitetur, Iaffredus decis. 458.

COLLECT. 1347.

Ad Iserniam in cap. 1. An agnatus.

¶ *Primogenitus* successor in feudo qualiter contribuat.

DIsputatio est non leuis apud nostros iuris Interpetres; An primogenitus succedens in feudalibus teneatur cõtribuere, & pro qua parte: in qua quęstione varię sunt opiniones; quarũ prima est, quod primo genitus hęres in feudis teneatur contribuere pro rata feudorum, non pro portione hereditaria, & ita refert S. Consil. decidisse Capyc. decis. 193. de Franch decis. 1. nu. 24. & 41. atque iterum in dec. 159 & vide aliam decis. quam refert de Pont in cõsi. decisiuo 52. Quorum opinionem ampliant procedere etiam, quando primo genitus concurreret cum hæredibus in burgensaticis, Anna qui pariter refert decisum Allegat 96. Secũda est opinio quorundam affirmantium, faciendam esse distinctionem, vnde debita processerint; ita vt ad debita super feudo, teneatur successor in feudis, & ad alia successor in allodialibus, idem in decis. seu alleg. 141. par. 2. Tertia est opinio, quæ quotidie seruatur in Regno Neapol. vt scilicet cõtributio fiat pro rata bonorũ nõ autem pro quota hęreditatis; neque fit distinctio, vnde debita processerint, Cap. decis. 191. & Anna in conf 4. hæc autem opinio procedit in feudo hęreditario, in quo fit contributio pro rata bonorum; at in feudo ex pacto, & prouidẽtia non fit talis contributio, sed cũ successor capiat feudum ex prouidentia concedentis, & nihil habet a moriente, propterea fit separatio bonorum, & debita ex feudo prouenientia soluat successor in feudo, alia vero successor in allodio; Anna in allegat 126. lib. 2. Immo sic succedens in feudalibus non tenetur soluere debita prędecessoris, etiã ex fructibus feudi, quod procederet, etiam si esset hæres illius qui debita cõtraxit sine beneficio legis, & inuentarii Mohedan. decis. 277 pro ornamento tamen materiæ videas Afflict. decis. 140. num. 9.

COLLECT. 1348.

Super l. si in area, ff. de conditione indebita.

¶ Retentionis rei permissae ratione impensarum.

REtentio rei regulariter datur in pendenti donec expensæ, & melioramēta ei persoluātur, licet recordor reportasse nonnulla circa præsentē textum, eiusque regulam, attamen insuper addo limitationes, & ampliationes aliquas fac regulā de qua supra, quam firmauit Capyc. decis. 17. *Put.* decis. 471. & 474. lib. 2. Peregrin. decis. 16. lib. 2. & fuit resolutum in Rot. Roman. in vna Romana Domus 18. Iunij 1602. coram Illustrissimo Pamphilio; Amplia primo etiam si ex aliqua alia causa res ipsa retineri non possit Boer. decis. 15. Amplia secūdo, vt obtineat etiam locum in male fidei possessore cui datur retentio donec satisfiet Balb. decis. 150. & fuit resolutum in dicta Romana domus; Amplia tertio, vt huiusmodi retentio pro melioramētis detur etiam in executione sentētiæ, licet exceptio melioramentorum impediat eius executionem Capyc. decis. 17. Intellige quando sunt liquida alias exequeretur cum cautione, Put. decis. 471. lib. 2. Beninten. decis. 77. Rot. March. decis. 22. de Franchis decis. 112. & 476. Ioseph Lud. in decis. 34. Anna Allegat. 6. & fuit resolutum per Rotam in vna Saluiani interdicti 19. Nouembris 1593. coram Penia; Amplia quarto etiam si valor melioramētorum nō sit pæne iustificatus, quia pro habenda retentione sufficit, quod constet in genere de illorum existentia, & iuxta stylum *Rotæ*, ante executionē præfici solet terminus pro eorum liquidatione ne alias pp morā liquidādi executio retardetur, Put. decis. 12. de re iudicata, & in decis. 481. lib. 2. Peregrin. decis. 16. libro 2. & fuit dictum in allegata Romana domus coram *Pamphilio*.

Non leuis tamen dubitatio est inter DD an bonefidei possessor teneatur fructus perceptos ex melioramentis ab ipso factis compensare cū sumptibus, vel potius retentio ei concedatur, & dicendum est retentionem concedendā nec fructus cum melioramentis compensare, sed ad possessionem bone fidei spectare. Affl. decis. 87. nu. 6. 7. de Franch. decis. 191. num. 11. Surd decis. 281. Rot. diuers. decis. 294. part. 1. & 112. parte 2. Ad materiam vide Cassad. decis. 1. de causa possessionis, & proprietatis Ioan. Pau. dec. 36. & 120. Capu. dec. 27. part. 2.

COLLECT. 1349.

Sup. l. 5. ff. de in litem iurand.

¶ Iuramenti in litem ratione doli non culpę deferendi.

IVramentum in litem defertur ratione doli non autem culpæ, hoc dicit. An autem dolus pręsumptus sufficiat, vide pulcherrime per Rot. Auenion. dec. 59. & quando detur, & qualis dolus exigatur vide per Afflict. in decis. 360. non tamen huiusmodi iuramētum defertur cōtra hęredem dolosi, quemadmodum nec cōtra fideiussores ipsius Ego in decis. Cur. Archiepisc Neapol. 13. quemadmodum non datur etiam contra hæredem tutoris Capyc. decis. 91. Afflict. dec. 169. & Anna qui pariter decisum refert singular. 277. Intellige quando præfatus hæres non confecisset inuentarium, vel hæres non esset in dolo, vel lis non fuisset contestata cum defuncto *Rot.* Auenion. decis. 85 in tit. de iur iuran. in decis. diuers. tom. 3. Item non defertur contra tertios possessores Rubin. decis. 15. *Limita* nisi hæredes, & tertij possessores administrassent cum defuncto, vel de eius ordine Anna allegat. 6. & in

duo.

duobus alijs casibus congestis per Monter. in decis. Aragon. 11. vbi doctissime disputat an huiusmodi iuramentum detur successoribus in officijs, & dignitatibus, quod sic quando dicerent se informatos a prædefunctis, nam iurandi facultas transit ad hęredes propter identitatem personarum ex Balb. deci. 13. quã limita si esset hæres, qui habitasset cum defuncto ex decis. Rot. Auenion. 106. Item non defertur prędictum iuramentũ fideicommissario aduersus hæredem qui omisit inuentarium conficere; Limita nisi fideicommissarius institisset pro confectione inuentarij, & hæredes prætermisisset per ea, quæ dicit Guid. Pap. in decis. 351. Item non defertur pariter ratione auri, vel argenti, siue facti, siue infecti Anton. Fab. in decisio. 2. C. de in litem iurand. pro ornamẽto tamen huius materiæ animaduertas ĩ praxi quod potest, & debet Iudex taxare quantitatẽ vsque ad quam iuretur in litem secundum id quod ex actis, & instrumentis litis esse putauerit idem in decis. fin. citat. tit. nec vsuræ debentur illius quantitatis de qua iuratum fuerit, vt patet in decis. eiusd final. sæpius cit. tit.

COLLECT. 1350.

Super cap. fin. de iudic.

¶ Instantiæ de iure canonico perpetuæ.

INstantia de iure canonico non perimitur triennio, & sic est perpetua quemadmodum in causis vbi proceditur summarie simpliciter, & de plano sine strepitu, & figura iudicij sola facti veritate inspecta, quemadmodum quãdo consensu partium prorogatur, quæ prorogatio de iure permittitur Boer. decis. 283. Lanfran. decis. 426. Gayll. decis. 140. lib. 1. Mynsinger. obseru. 47. cent. 3. Limita in causa eiusd. obser. 48. ead. centur. & in casibus in quibus non potest prorogari illa perẽpta instauratur Mynsinger. centur. 3. obseru. 49. quemadmodum in casibus in quibus transit in singularem successorem Mohedan. decis. 41. Put. decis. 181. lib. 2. & de vsufructuario quod in eũ trãseant videre per Ann. allegat. 14. Item non perimitur in consistorio Principis Afflict. obser. 283. Papon. lib. 12. tit. 3. arrest. 18. Item in camera Imperiali Mynsinger. decis. 48. centur. 2. Instantia tamen in causis criminalibus perit biẽnio, nec potest per partes prorogari nisi ipsa prorogatio impetretur a Principe de Franch. decis. 250.

COLLECT. 1351.

Super l. cum tale §. rescripta de condit. & demonstrat.

¶ Conditionis nubendi cum alterius consensu reijciendæ, nec ne.

DVbitari etiam solet an conditio nubendi cum consensu alterius delegato facto puellæ reijciatur, & respondendum est huiusmodi conditionem reijciendam esse, & legatum pure deberi, vt in tex. nostro, & ita decisum refert Balb. in deci. 70. quod procedit etiam si puella nuberet sine dicto consensu, vt tenuit Rot. Roman. in vna Roman. Bonorum 11. Martij 1585. coram Felic. Recordat. Clement. Pap. VIII. tunc Auditore, & procedit ista conclusio nedum quando legatum est factum ex causa onerosa veluti quando pater legat filiæ pro omni, & toto eo ꝙ prætendere potest quo casu dos dicitur subrogata in locum legitimæ Anton. Faber in decis. 10. C. de iur. dot. sed etiam quando est factum ex causa lucratiua, quinimo si fuerit relictum mulieri, vt facilius nubat adhuc legatum debetur reiecta dicta conditione quæ impedit matrimonium, quod facilius cum ea quod relictum est subsequeretur Ego ipse in decis.

cis.cur.Archiep.Neapol.33. Sciendum est tamen quod licet conditio nubendi cum consensu alterius de legato reijciatur, vt dictum est, tamen secus est si fuerit dictum si matrimonium cũ tali contraxerit, nam hæc conditio valet, & reddit legatum conditionale, qua non impleta, legatum non debetur Thoming. decis.7. pro impleta tamen habetur vbi per ipsam legatariam non steterit, quin matrimonium cum ea contrahat, vt probat text. in l.1.& 2.C.de institut.& substitu.& tenuit Rot. in vna Mediolanen. indulti 27. Octobris 1591. coram Illustrissimo Pamphilio in qua præcise fuit dictum, quod licet cõditio de nubendo cum aliquo de certa familia teneat, nec reijciatur nihilominus habetur pro impleta vbi per eam non steterit quin nubat cũ aliquo de dicta familia, qui nubilis sit; legatum vero relictum vxori casu quo transiret ad secundas nuptias, an debeatur si vidua remãserit vide Thessau.filium decis.87.& de simili casu vide per eund.decis. 71.

COLLECT. 1352.

Super l.Stipulatio §.operis ff.de nou.opr. nunciat.

¶ Demolitionis ædificij post nunciationem noui operis spretam.

AEdificans post denunciationem sibi factam debet demoliri h. d.& ratio est quia nunciatio noui operis valet, & timenda est etiam si inique facta fuerit Rubin.decisio.16. quod procedit etiam si nuncians nullum ius habuisset Caualc.decis.23. Magon.decis. Lucan. 29. & ædificans contra prohibitionem Iudicis si postea vincat non debet ei resarcire damnum de Franch. decis. 331. Limita primo, si is cui nunciatũ est præstiterit satisdationẽ de demoliendo Papon.lib.8.tit.4.arrest.8.Thes.decis.204. Crescent.decis.1.de oper.nou.nunciat. Gomez Leo in decisio.7.in decisio.diuers. Amplia procedere etiam in causa appellationis quia potest is cui nunciatum est satisdare ad hoc, vt pendente lite possit ædificare, Faber in decisio.1.C. de noui oper. nunciat. Sublimita hanc primã limitationem in casu decis.eiusd. 3.C.eod. tit. vbi fuit dictum quod non semper ei cui nunciatum est nouũ opus permitti debet, vt interim ædificet ablata satisdatione; Sublimita secundo in casu decis.Cardinal.Put.129.lib. 2. vbi fuit dictum nũciantem nouum opus ad tres menses expectabit ædificator, vt iuris sui præiudicium possit probare denunciator, nec tunc debet audiri nunciatus offerendo satisdationem de demoliendo; Hanc tamen sublimitationem intellige iuxta decis. quam tradit Thess.d.cit.decis.204. Limita secundo principaliter quando compertum, & exploratum est nũciantẽ ius nuncian di non habere Gayl.lib 1.obseruat. 16. Limita tertio in casu, decis.Fab.2.C.eodem titul. vbi fuit dictum quod non est semper destruendum ædificatum post ædificationem nisi illud ipsum constet ædificatum fuisse post denũciationem; Limita quarto quando dilatio graue periculum, vel damnum ędificare volenti allatura esset idem Faber decis. fin. cit. tit.& Gayl cit.obseru.

COLLECT. 1353.

Super Ritu magn. cur. 248.

¶ Instantiæ in criminalibus biennio perimendę.

INstantia in causis criminalibus perit biennio h.d. iuncta l.fin.C.vt intra certum tempus, & propterea fuit decisum per Capyc in dec. 206. quod in causis criminalibus elapso biennio non auditur amplius, nec iterum quis accusari potest, & ratio est secundum Mynsinge.in obser.50.centu.3.quia perẽpta

in

instantia lis,& omne ius agentis extinguitur; Hinc est quod fideiussor de iudicato soluendo liberatur licet acta ordinatoria non pereant Affl.decis. 148. Guid.Pap.decisio.136.Limita id quod diximus, quod instantia durat biennio, & primo si steterit per Iudicem Ioseph Ludouic.decisio. Lucan.36.Gramatic. vot. 31. Limita secundo in causis fiscalibus in quibus licet fuerint criminales instantia non datur nisi spatio triginta annorum Cassador.decis. 5. vt lit. pendent.de Beninten.Rot.Bonon. dec.76. Limita tertio in causis executiuis in quibus lis non contestatur,quia instantia non datur Balb decisio.39a.Afflict. decis.346.Cacheran.decis.1. Limita quarto in Camera Imperiali in qua licet causæ criminales agitentur non perimitur instantia biennio Mynsinger.obser.48. Centur. 2. Limita quinto si ex dilatione per inquisitum data causa nō fuerit infra biennium expedita,licet contra de Franch.decis.250.Limita sexto ex causa quia datur instantiæ peremptæ restitutio Capyc.decis 11.in secundo dubio, quæ restitutio a solo principe fieri solet Franc.Marc.decis.418. Limita septimo de iure canonico,quo instantia in criminalibus etiam durat perpetuo,nec perimitur lapso biennio Ego ipse in decis. Cur.Archiep.Neapol.6.per tex.in cap. venerab ili vbi omnes de iudic.quem limitarem in beneficialibus in quibus iuxta nouissimam dispositionem Concil. Trid.in sess.24.cap.20 debent causæ infra biennium terminari,vt late etiam decidendo scribit Monald.consil. decisi.94.

COLLECT. 1354.

Super c.veniens de testib.

¶ Appellatio a tertio interpositæ ad impediendā sententiæ executionem.

Executio sententiæ impeditur per appellationem a tertio pro suo interesse interpositam. h.d.cum not. per DD.& ita decidit Afflict.decis.235.Cacheran.decis.Pedemont.38. Caualcan. decis.Fiuizan.10.Ant.Fab.in decis. 30. C.de confess.Limita primo, nisi is pro quo est facienda executio præstet cautionem de restituendo rem ipsi tertio in euentum,quod vincat,quia hoc casu etiam appellatione pendente fiet executio Boer.decis.79. quod tamen non procedit e contra si iste tertius,qui vellet præstare cautionem esset intrusus lite pendente,quia hoc casu contra eum fieret executio, nec adiuuaretur etiam volens præstare cautionem, Crescent. decis.237.de re iudic.& Osasc.deci.28. Limita secundo,vt talis appellatio tertij non impediat actum sequestrationis possessionis Rot.in decis 4.de sequestr. possess.& fructuum,& in decis. 11. de senten.& re iudic.in antiq. Limita tertio,quando iste tertius sciuisset causam agi,& non comparuisset, nam si a sententia præsertim contra præsentem lata ipse pro suo interesse appellet, hoc casu non videtur impedire executionē sententiæ Rot.Lucan.decis.56.Rot.Perusin.decis.26.Boer.cit.decis.79.Sed intellige,quod tunc talis scientia, quoad effectum appellandi præiudicat,quando tertius sciuit omnes qualitates sententiæ,& causæ principalis,vt aliquid per Caualcan.decis.10.Rot.Bononien. decis.75.Vrsill.decis.235.Magon. deci. 96.Limita quarto quando tempore petitæ executionis possessio non erat vacua, si enim fuisset vacua, impediretur executio Rot.decis.2.alias 33.de rescri

in

in nou.Mynsing.obser. 73.cent.3.*Limita* quinto, nisi iste tertius veniēs ad causam fuisset admissus in statu, & terminis in quibus causa reperiebatur argumento decis.Afflic.316.& facit decis.Put.59 de iudic.*Limita* sexto, vt non procedat quando tertius conditionaliter appellasset, puta si appellasset quatenus contra eum sententia subscribatur, quia tunc videtur, quod appellatio non valeat, vt tenuerunt Domini in vna Braccaren.Monasterij 15.Decembris 1557. coram Iunio.

COLLECT. 1355.

Super cap fin.de appellat.

¶ Appellationis coram honestis viris regulariter interponendæ.

CORam honestis viris regulariter appellari potest.h.d.& ita in Rota decisum fuisse scribit Cassador.decis. 3.de appellat. & huiusmodi appellatio habet vim legitimæ ac verę appellat.vt est decis.Capp.Tholos. vbi Aufrer. decis.28.& innouata pendente hac appellatione sunt vti attentata reuocanda, quemadmodum si essent innouata pendente appellatione Rot.decis. 38. alias 309.de appellat.in nou.Intellige primo regulam principalē text quando copia Iudicis, a quo, haberi non posset Ego in decis.Cur.Archiep.Neap.190.Intellige secundo si infra tempus non potest adiri Iudicem ad quem Rot.Marc.in decis.100.& quod quando Iudex non reperitur sufficiat facere diligentiam in domo Auditoris, & petere apostolos a Notario, & dimittere appellationis schedulam fuit tentum in Rot.*Roma*. in vna Canonicat.Sācti Andreæ 4.Martij 1545.coram Rauellaten. vt patet in *Recollect*.Put.in decis.17.

Verum animaduertas, quod vt dispositio tex.nostri procedat nonnulla concurrere habent; Primo, vt præcedāt iusta causa, quominus coram Iudice appellare nequit Cappell. Tholos.vbi Aufrer.in decisio.500.Secundo requiritur, quod talis protestatio, seu appellatio intimetur Iudici, & parti, intellige quoad effectum attentatorum, vt est decis.Ro. 38.de appellat.in nou Mynsing.obser. 44.cent.4.& ratio est, quia ignorans nō dicitur contemnere Bellamer. decisio. 540.Rot.decis.3.de caus.possess & propriet. Tertio, quod talis honesta persona coram qua appellatur non sit alias inhabilis, puta si esset excommunicatus, quia tunc non potest dici vir honestus, Ego in decisio. 90. vbi allego Menoch.id firmantem de arbitr. centu. 1. casu 69. Quarto requiritur, vt talis appellatio contineat iustas causas, iusta autem causa dicitur si subsit metus ipsius Iudicis, vt dicit tex noster, secundū quem decidit Rot.in decis.50.Tandem requiritur, quod non faciant decreta, quæ spectant ad Iudices, prout sunt admittere appellationem si & inquantū, iuxt.decisio.Rot.Bononien.primam, item litteras citatorias, atque inhibitorias committere, quia hæc proprie sunt Iudicis partes, vt est punctualis decis. ac omnino videnda de Amatis 100.Addas etiam requiri, quod adsint honestæ personæ, vnde infertur ad illud cuiusdam suæ patrię emuli dicentis non posse illo in loco coram honestis viris appellari, eo quod admodum honestę, ibi, personæ desiderabantur.

COLLECT. 1356.

Super l.2.vbi Gloss.& Bar.C.de edend.

¶ Actorum pręsentandorum per appellantem ad iudicem ad quem.

IN praxi receptū est ex præfata Bar. doctrina, quod si quis in casibus a iure permissis appellauerit, aut de aliquo grauamine conquestus fuerit tenetur a-

cta

cta omnia ad Iudicem appellationis transferre præsertim hodie stante dispositione Concil. Triden. sess. 24. cap. 20. §. præterea de reformat. quod procedit in quocunque Iudice, vt censuit Rot. in vna Placentin. administrationis sacramentorum primo Decembris 1567. coram Lãcellotto, & iterum in vna Maiorigen. officii pænitentiariæ 159 . coram Illustrissimo Blãchetto, & talis nullitas non excusatur præsumptione boni Iuris sed parte opponente Iudex de illa prius cognoscere debet Put. dec. 72. lib. 3. & ita sæpius cẽsuit Rot. Rom. præsertim in vna Patauin. decimarum 4. Iulii 1576 coram de Grassis, in Vesulana spolii 5. Maii 1586. coram Illustriss. Platto, & iterum in vna Venetum illegitimitatis 26. Februarii 1597. coram Peña; Amplia hoc procedere quãuis in commissione appellationis adsit clausula, quam & quas &c. Statil. Pacificus decis. 30. & ratio est quia post Concilium Trident. signatura, & Rota intelligunt dictam clausulam, vt non operetur nisi transportato processu in causis appellationum, vel ab eis dependentium Rot. in vna Valentin. parochialis 13. Ianuarii 158 . coram Illustrissimo Blanchetto. Est etiam aduertendũ pro huius materiæ vera cognitione quod quãdo acta fuerunt transportata non est necesse, quod producantur coram Iudice appellationis parte citata, vt pulchre ac omnino videnda est decis. Rot. diuers. 638. part. 1. & iterum in vna Tholosan. primitiarum 27. Februarii 1581. coram Seraphino, vbi fuit declarata auctoritas Bart. in l. naturaliter §. nihil commune, ff. de acquir. possess. vt procedat quando non constat quod acta fuerunt trãsportata, vel quando sumus in diuersa causa coram eodem Iudice, & ita quoque intelligi debet Rot. in decis. 1. de fid. instrumẽt. in nou. dum voluit quod reproductio fiat cum partis citatione, quia nõ procedit vbi acta sunt transportata.

COLLECT. 1357.
Ad Rubric. ff. de compensat.

¶ Compensationis casuum.

VLtra ea, quæ scripsi in Collect. super l. fin. C. de compensat. Animaduertas hic, quod compensatio in nonnullis casibus admittitur; Primo etiam post sententiam transanctam in rẽ iudicatam Afflict. decis. 121 nume. 3. Secundo aduersus instrumentum dotale; contra quod ex consuetudine nihil possit opponi, præsertim si fuerit renũciatum tali exceptioni Afflict cit. decis. nu. 4. Put. decis. 452. par. 2. Cornazzan. decis. *Lucens.* 94. Tertio admittitur aduersus sententiam condemnatoriam ex instrumento mutui, non obstante, quod sententia transiuerit in rem iudicatam Afflict. cit. decis. aliquid per de Frãch. dec. 527. Sesse Rot. Aragon. dec. 88. Quarto admittitur etiam aduersus fiscum, vt in casu Afflict. in decis. 192. Quinto admittitur etiam post conclusũ in causa, imo in causa appellationis Vrsill. qui plures refert decis in decis. 121. nu. 6. Sexto admittitur etiam prætextu expensarum factarum pro alimentis actricis, plene tamẽ probatarũ aduersus instrumentum liquidum Afflict. a contrario ponderatus in decis. 381. num. 6. Septimo compensationis exceptio admittitur etiam aduersus creditorẽ agentem pro debito promisso cum iuramento Afflic. decis. 163 intellige quando debitor esset pauper, secus si esset diues Thessaur. decis. Pedemontan. 321. Octauo in casu Ann. in allegat. 89. Nono casu de Franch. decis. 527. Decimo in casu Capyc. decis. 88. in fin. Vndecimo in casu eiusdem de *Franch.* decis. 53. Compensationis exceptio opposita aduersus exce-

executionem senten tiæ Sacri Consilij an admittatur licet offeratur in promptu probari per testes,& scripturas fuit decisum per Sacrum Consilium, quod procedatur ad executionem sententiæ, reiecta tali exceptione Capyc. in decis. 167. Vrsill.decis.331.nu.5.Peguer.Rot. Cathalon.decis.173.

COLLECT. 1358.

Super l.hi qui in prouincia ff.ex quibus causis maior.

¶ Officialis regulariter prohibetur officium in sua patria administrare.

NVllus in sua patria assidere debet h.d.& propterea Infero primo ad decis.de Franch.98.vbi fuit decisum quod prohibetur quis exercere officiũ magistri actorum in propria patria, & Capyc.in dec.168. dicit quod Vassallus Baronis non potest esse officialis curiæ,& propterea sanctissimę fuit sancitum per constitutionem Regni,quæ incipit iustitiarij per Prouinciã,per quam fuit prohibitum quod iustitiarij,& magistri actorum assideant in Prouincijs vbi sunt oriundi,vel habeant inchoatũ, vel maiorem partem bonorum possideant; Hinc Franc. Marc. in decisio. 633.dicit originarios vetitos esse ad officium magistratus in originis loco appellare;Limita primo nisi esset vir eminentissimæ scientiæ,& bonitatis Mynsinger.obser.30.centur.3.Limita secundo in ciuitate Romana, vel in ciuitate Neapolitana,in Tribunalibus Sacri Regij consilij,Regiæ Cameræ Summariæ & Magnæ curiæ Vicariæ, ac in sacra congregatione cur.Archiep.Neapoli.in quibus omnibus Tribunalibus assistunt officiales eiusdẽ patriæ,de qua quęstione late Ego ipse in decis.eiusd. curiæ 1.

COLLECT. 1359.

Super l. 2. ff. de iure iurand.

¶ Iuramenti litis decisorij.

IVramentum litis decisorium, vt in text.ad hoc, vt deferri possit octo concurrenda sunt,primo quod quis nõ cogatur iurare nisi in dubijs, & quando aliter non potest ad veritatem eius de quo contenditur deuenire Osasc. decis.10. & 97.Secundo requiritur approbatio Iudicis Rot.Genuen.decisio. 156. Tertio pręsentia, vel aduocatio partis Thess.decisio 68.Quarto debet deferri principali a domino non etiam procuratori a procuratore sine speciali mãdato licet forma sacramenti debet intimari personaliter principali Rot Auenion. decis.7.Thesa.decis.17.Franc.Marc decisio.687.Limita si mos regionis poscat præambulas monitiones, vel etiam imprecationes, vt super altari Sancti Antonij,vel de contentis,in salmo (Deus laudem meam ne tacueris)Thess. decis. 61.Quinto quod sit delatum intra tempus dilationis alioquin elapso termino ad probandum, & probatum habẽdum non releuat Rot Genuen.decisio. 167. Balb.decis.74.secus in lapsu termini ad probandum etiam publicato processu, quia is qui insteterit pro publicatione processus potest adhuc offerre iuramentum Osasc.decis.97.Sexto requiritur tactus scripturarum iuxta morem Regionis Rot.Auenionen.decis.7.& deci.47. Septimo quod deferatur habẽti certam notitiam,vt in facto proprio ad euitandum anceps periurium. Octauo quod sit delatum absque alia conditione, & inuolucra Rota Auenionens. citata decis.7. Surdus decis. 288. Osascus in decis.61.aliquid per Borgninum deci. 27. part.2.

COL-

COLLECT. 1360.

Super Rubric. de iureiurand.

¶ Habilitatis, siue relaxationis a iuramento.

LIcet pluries scripsi in materia absolutionis a iuramento, vltra ea nota hic nouiter ea omnia, quæ concurrere debent, vt præfata absolutio, seu habilitatio substineatur.

Primo enim debet poni clausula, iuramentum videlicet, non deberet esse vinculum iniquitatis, Ego in decis. 220. per tex. in c. quanto de iureiurand.

Secundo vti debet verbo habilitari, seu relaxari, non autem verbo absolui, ratio est, quoniam ille non absoluitur obseruatione iuramenti, sed habilitatur ad hoc, vt possit agere, & excipere absq; incursione periurij de Beninten. decis. Bononien. 24.

Tertio debet poni clausula a iuramẽto, seu iuramentis, & maxime quando quis iurauerit non venire cõtra contractum, quia modo sunt duo iuramẽta, vt late scribo Ego in deci 3. & patet ex decisio. Afflict. 30. num. 6. alias esset periurus.

Quarto, quod adsit causa rationabilis, & quæ causa habilitationis debet inferri in instrumento relaxationis, vide Guid. Pap. decis. 140.

Quinto debet inferri in relaxatione seu habilitatione, tenor totius instrumẽti, ita Ann in deci seu singular. 2. & ita seruatur Neapol.

Sexto debet addi clausula citra præiudicium tertij quia in hoc nullus superior posset relaxare Rubin. decis. 3.

Septimo, quod non sit contractus celebratus in forma Camerę Apostolicę, quia ab eo non datur habilitatio a iuramento Rot. Collect. a Farinac. in decisio. 95.

Animaduertas tamen, quod huiusmodi absolutio, seu habilitatio debet peti ab Episcopo iurantis, seu loci contractus, non autem creditoris, Capyc. decis. 18. Hinc oriuntur multa, Primum in quibus contractibus detur dispensatio a iuramento, vide Guid. Pap. decisio 224 Boer. decis. 353. & aliquid in decis. 98 Secundum de periurio potest puniri Iudex laicus, quia est crimen commune, siue mistum Guid. Pap. decisio. 178. Tertium, quod Princeps secularis potest dispensare super iuramento Guid. Pap. decisio. 198. & in addit. ad decisio. 189. at mihi hoc non placet, cum videatur istud potius pertinere ad Iudicem Ecclesiasticum; Quartum semper quod res non permaneat in eodem statu potest dari habilitatio a iuramento, quia sic intelligi debent tradita per Doctores in cap. cum contingat de iureiurand. Guid Pap. decisio. 199. Quintum iuramentum obligat ad sui obseruationem tam in iure quam in facto, adeo quod non potest contraueniri aduersus contractum iuratum idem Guid. Pap. decisio. 677. Sextum absolutio a iuramento datur ratione ænormissimæ læsionis, Ego in decisio. 21. & facit decisio Capyc. 159. num. 25. nec obstat cap. quamuis de pactis libr. sexto, quia intelligitur quando læsio esset medietatis, & non ænormissima, similiter respondetur ad cap. cum contingat de iureiurand. Septimum a iuramento super contractu datur habilitatio, quando absolutionem petens intendit probare id, quod promiserit in contractu, soluebat ob turpem causam Capyc. decis. 95.

COL-

COLLECT. 1361.

Super cap. si postquam de prabend. in sexto.

¶ Iuris ad rem casuum.

ISte tex. ponit vnum modũ per quẽ acquiritur ius ad rẽ,& est per mandatum de prouidendo. Tu vero addas decem alios,& primus est per præsentationem factam a patrono coram Ordinario intra legitima tempora Rot.in decis.6 de iur.patron.per Glos.in c. pastoralis in verbo appellauerit eod.titu.sed non tribuitur per hanc solam præsentationem titulus coloratus sine institutione Caputaquen.decis.307.par.2. Secundo acquiritur etiam ius ad rem per gratiam expectatiuam, & propterea infert Caputaquens.in decisio.137.par.2. quod ius ad rem considerabile inducitur ex gratia conditionali habente spẽ, vel respectum de præterito, vel de præsenti,& de eo est facienda mentio;Tertio per collationẽ factam per cap. si tibi absenti de præbend.in 6. Ego in decis.200. Quarto per reseruationem factam pro aliquo familiari de certo beneficio,idem met in decis. 160.vbi allegatur Geminian. consi.12. Quinto per consuetudinem obtandi iuxta cap. fin. de consuetud. in 6. idemmet in decisio. 120.Sexto per electionem Rot. in deci. 1.de elect.in antiq.vbi allegatur Abb.in c. cum Bertoldus de re iudic. Septimo per non solutionem pensionis Rubin. decis. 90. Octauo per priuationem iuris Nono per solam supplicationem argum.dec. Ann.83. & facit Abb. in cap. nosti de elect.Decimo per approbationem factam in examine per cõcursum Raudens.in decisio.35. cum multis sequentib.

COLLECT. 1362.

Super l.1.Cod.vt actiones ab herede, vel contra hared.

¶ Sententię latę contra defuncti exequendę, nec ne aduersus hæredem.

ADornatum huius l.quæro de pulchra quæstione non sententia lata contra defunctum possit exequi contra hæredem; de Franch. decis.199.refert decisum,quod non possit sententia lata contra defunctum mitti executioni contra hæredem non citatum ad dicendum causam quare non debet exequi,voluit etiam Vrsill.decis.145.Vnde Gratian.decis. 122. refert in Rot.Marchiæ decisum sententiam latam contra defunctum non posse exequi contra hęredes nisi citentur, & in summaria cognitione liquidetur an hæredes sint,& habeant causam ab eo,qui fuit condemnatus,& ratio est,quia qualem quis aliũ facit talem illum probare debet Boer. decis.10.Ant.Faber decis.1.C.qui legitim. personam,hinc est,quod si hæres aliquid momenti obiiciet,auditur summarie iuxta terminos l.a diuo pio §.si super rebus ff.de re iudic.secũdum quam ita practicari testatur de Franch decis. 405. Limita tamen regulam principalẽ si per partes non fuerit oppositum,quia illa executio contra hæredem non erit nulla Iafred. decis. 115. & Gratian. cit. decis. March. 122. Limita secundo in sententia lata contra defunctum super interdicto vti possidetis,quia tunc exequitur contra hæredem nõ citatum de Franch cit.decis.199.

Animaduertas tamen,quod executio per singularem successorem seu per hęredem creditoris non potest fieri nisi citato debitore, & absens qui conuenitur vti hæres debitoris omnino est citãdus, nec sufficit per edictum si in certo loco negat Gamma in decisio.Lusitan. 15.Ani-

15. Animaduertas secundo, quod neq; instrumentum executionis potest demãdari contra hæredem non citatum, neque ius executiuum transit in singularem successorem, etiam si ex pacto creditor posset ingredi propria auctoritate in rem obligatam Ant. Faber in decisi. 12. de execut. rei iudic. & facit Glos. in l. ea lege C. de condit. ob causam, quam commendat Balb. in l. 2. Cod. si aduers. creditorem.

COLLECT. 1363.

Super pragm. prima de ictu scoppictę.

¶ Ictus scoppictæ & balistæ interminis Regię pragmaticæ de ictu scoppicta.

EMittens ictum scoppictæ, vel balistæ ad nocendum etiam non sequuto effectu pęnam mortis naturalis incurrit h. d. Amplia primo, vt consimilis ordinatio adest etiam in Regno Lusitaniæ, ita Gama in decis. 170. Amplia secundo, vt sancitum reperiatur etiam in Regno Siciliæ; vt per Mastrillum in decis. 155. Amplia tertio, vt huius pragmaticę dispositio procedat etiam si quis proiecerit ictum scoppictæ, & leuauerit de focone, & non de canna, & fuisse decisum in Curia Archiepiscop. Neapolit. in causa cuiusdam Clerici de proto refero, ac late discutio in decisio. 31. Intellige, quo ad infligendam pęnam triremium, & an Sclopus Rotatus faciat ex se delictum proditorium, vide decisionem de Franch 713.

COLLECT. 1364.

Super cap. cum nostris de concessione prębendę.

¶ Virium litterarum ad beneficia non factę mentione possessionis de facto beneficij in personam alterius, et effectus vacationis de facto.

NOn valent litteræ ad beneficium impetratæ, quæ de alterius colorata facti possessione non faciunt mentionem h. d. ex quo tex. colligo in iure considerari maxime effectum vacationis de facto ad quod fundãdum expenduntur quamplurimę decisiones, & prima est Cassad. 6. de præbendis Captaquen. in decsio. 217. part. 3. Puteus in decis. 199. lib. 3. in quibus omnibus habetur quod gratia de beneficio vacante de iure, & non de facto est nulla.

Secundo facit quod ad verificandum narratiuam vacationis in gratia beneficiali sufficit illam verificare de solo facto licet nõ verificetur de iure ita Bellamer. in decis. 116. Crescen. in decis. 9. de præbendis Verall. in decis. 407. p. 2. & fuit dictum in vna Salamantina pensionis 6 Iunij 1582. coram Bubalo, & in vna Mediolanẽ. beneficij 5. Iunij 1596. corã Illustrissimo Seraphino, & in vna Tirasonẽ. Canonicatus 24. Maij eodem anno coram Pamphilio.

Tertio decisio. Rotæ 4. de rerum permutatione in nouis, & decis. 10. eod. tit. in antiquis, vbi habetur quod petenti beneficium ex causa permutationis sufficit probare quod compermutator possidebat beneficium de facto, & pro tali beneficiato reputabatur.

Quarto faciunt decis. Rotæ 51. & 57 de cõcessione præbẽdæ in antiquis vbi fuit decisum quod habens gratiam expectatiuæ ad primum beneficium vacaturum non est in culpa si nolit acceptare beneficium quod de iure vacabat de facto vero non, quia possidebatur ab alio.

Quinto facit decisio Rotæ diuers. 9. par. 2. vbi ad verificandum narratiuam gratiæ sufficit probatio facti carens adminiculo iuris limita si ageretur de inferendo perpetuum præiudicium Ecclesiæ eadem Rota in decis. 203. part. 1. diuers.

Sexto affertur decis. Rotę 11. de præbendis in nouis vbi si alicui datur facul-

tas

tas ad prouidendum de beneficio vacaturo talis potestas nõ extenditur ad beneficium, quod vacat de iure, & non de facto per tex. nostrum.

Septimo facit quod ad effectum reseruationis de qua in Regula 8. Cancellariæ sufficit sola vacatio de facto, quãuis non vacet de iure Rota in decisio. 8. de electione in antiquis.

Octauo facit, quod eadem Regula, quæ pręcipit fieri narratiuam de mense vacationis locũ habet in sola vacatione de facto Rot. diuers in decis. 102. p. 3. & in decis. 53. eadem parte.

COLLECT. 1365.

Ad Bart. in l. duo Iudices, ff. de re iudicata.

¶ Iudicis ordinario adiuncti appellandi ordinarij, vel delegati.

NOn modica est dubitatio de qua per Bart. hic, an Iudex adiunctus ordinario dicatur delegatus, vel ordinarius, & Ant. Faber in decis. 3. C. de iurisdictione omnium iudicum tenuit esse delegatum, & idẽ censuit Rubin. in decis. 21. & propterea Anna in decisio. seu sing. 15. infert quod quando aliqui Domini Sacri Cõsilij adiunguntur Regiæ Cameræ, & e contra solo iuramẽte allegantur suspecti, & olim quando petebantur adiũcti decretabatur memoriale per Dominos Regentes intimetur parti vt prouideri possit de non suspectis, nec per talem adiunctionem intelligitur alterata iurisdictio ordinarij Tess. in deci. 256. Gayl. obseru. 35. lib. 1.

Sed quęritur num mortuo adiuncto licitũ sit Iudicibus quibus fuerit adiunctus procedere in causa; Respondetur affirmatiue, ita Frãc. del Castillo, in decis. Siciliæ 87.

COLLECT. 1366.

Super pragmatica prima de blasphemantibus.

¶ Blasphemantium pœnarum.

COntra blasphemantes imponitur pæna amputationis linguæ h. d. & per constitut. Regni incipit blasphematoribus est etiam pæna mutilationis linguæ, & postea per pragm. Regis Ferdinandi incipit considerando vltra linguæ abscissionem adest pęna tertię partis bonorũ, & vltimo loco per pragm. Regias Philiphi incipit (perchemolti ribaldi) vltra alias pænas stabilitas per Regis pragmaticas adest pœna triremium per quadriennium.

Nota tamen quod contra blasphemantes variæ, inflictæ fuerunt pænæ, nam Boer. in decis. 301. refert quod quidam in illa curia pro blasphemia fuit ei prius perforata lingua condemnatus ad ignem, & alias decapitatus.

Afflict. in constit. Regni rubr. 54. nu. 7. dicit quod licet ex illa constitutione imponatur blasphemis pæna amputationis lingvę fuit tamen aliquando iudicatum eis perforari lingua cum ferro.

Franch. Marc. in dec. 509. dicit quod de consuetudine blasphemans Gloriosissimam Virginem, vel Sanctos, punitur in amputatione linguæ, & vlterius exilio, vel alia pæna arbitraria, & ideo seruanda sunt in hoc statuta, vel cõsuetudines locorum.

Rubin. in decisio. 16. refert in illo Senatu diuersimode fuisse blasphemantes punitos quãdoque ictu funis præsertim in illo, qui dixit ne tu, ne quel asino di Christo, &c. & in eo qui dixit vẽga il cãcaro a quel traditor di Domene Dio & a quel che l'ha depinto, & ha chi crede che'l sia da bene a far piouere adesso; nã fuit per biẽniũ transmissus ad triremes,

Tess.

Tess.in decis.Pedemonta. 242. refert in illo senatu quadrupliciter fuisse decisum contra blasphemantes,& primo in iudæo proijciente immunditias super cruce cum fieret litaniç,&in iudæo qui contemplit crucifixum, dicendo possa io essere suspeso come colui,che è là,respiciens crucē cū non esset blasphemia, sed solū maledictio fuisse punitu in soldis quingētis regal. Secūdo in quodam hebræo qui dixit christiano, la fede vostra e da C. . . . nam fuit punitus pœna sanguinis. Tertio in quodā iudęo, qui dixerat fuisse tres deceptores humani generis Moysem,Christū, & Maumetum fuit dictum esse puniendum pęna fustigationis, & bandiendum, & demum. Quarto in quodam iudeo dicente fidem nostrā esse abusum,& Iesum Christum non fuisse crucifixum fuisse condemnatum in aureis 50.& bannitus perpetuo a patria Ducali.

De Franchis in decis.Neapol.504.refert quod dum in anno 1592. quidam scelestus propter iracundiam ammisisset pecuniam in ludo alearū gladio percussisset faciem Beatæ Mariæ Virginis intus templum Sancti Ioseph in Platea Incoronatæ fuit mutilatus manu destera cum qua deliquit, & demum furcis suspensus in loco delicti.

Senatus Mediolanen.in causa cuiusdam blasphem.iussit si talis erat aptus remo transmicti ad triremes perpetuo sin minus furcis suspendi,ita Clar.in §. blasphemia in fine.

Papon.li.3.arrest.20. refert quod de iure Regni Frāciæ pro prima vice mulctantur blasphematores pro 2. 3. & 4. duplicatur mulcta pro quinta vice maximo cum vituperio fustigantur, & impune ab omnibus iniuriantur, & etiam mulctantur, pro sesta vice labrum superius cum ferro ardenti scindendum verit,ita quod dentes appareant, pro septima vice labrum inferius, & pro octaua lingua scindenda erit.

COLLECT. 1367.

Super Concil. Trident sess.25.cap.15. de reformat.

Filiorum illegitimorum clericorum inhabilium ad beneficia,& administrandum in paterna Ecclesia.

NOn licet filiis clericorum illegitimis quodcunque beneficium obtinere aut quoque modo ministrare in ecclesiis,vbi eorum parētes beneficium aliquod ecclesiasticum habuerunt h. d. & sic ampliat dispositionem iuris communis in cap.2.& cap.literas cap. cum decorem & c. ad abolendam de filiis presbyterorum; Tu Amplia etiam, vt neque missam ibi celebrare, aut epistolam canere,neque sacristæ,aut cantoris officio fungi possint Sayr.in decis.1. de constit. Amplia secundo, vt nec etiam antiphonā in ea canere ratione oneris beneficii alterius ecclesiæ annexo,vt late Ego in decis.3. & ita censuit congregat.concilii in vna Leodiens.3.Septembris 1587. Amplia tertio etiam si pater stallum in choro habuisset ratione abbatiæ quam in alia ecclesia habebat, vt declarauit dicta cōgregatio 14.Februarii 1585. Amplia quarto etiam si beneficium tantum de facto habuerit Gratian discept.347.& censuit congregatio 4.Septembris 1586.Amplia quinto, vt eis non suffragetur quacunque tollerātia episcopi cum contra concilium,nec expresse, nec tacite valeat dispensare. Triuis.in dec.... imo neque Apostolica sufficeret dispensatio nisi in specie dispensetur ad obtinenda beneficia in ecclesia in qua pater, ac requiritur etiam in specie derogatio constitutionis Clement.7.super hoc editæ,& hodie etiam Concil. Trident. in gēnere Rub. in decis.6.& propterea non sufficeret dispensatio super defectu natalium,neque habili-

bilitas ad quæcumque beneficia obtinenda Cassad. in decis. 9. de præbendis Rota diuers. in decis. 233. p. 1.

Nota tamen, quod habens facultatẽ transferendi pẽsionem potest illã trãsferre in filium illegitimum dispensatũ simpliciter ad beneficia, & pensiones, neque illi obstet Concil. Triden. prout alias cẽsuit cõgregatio eiusdẽ concilij.

COLLECT. 1368.

Super pragmatica prima de schalarum prohibitione.

¶ Schalarum portationis de noctæ prohibitæ.

NOctis tempore nemo incedat cũ schalis per ciuitatem Neapolita. h.d. ad cuius ornatũ, & materiã vide de Franch. in dec. 333. Gramat. in decis. 36. & Pegueram in decis. Cataloniæ 26.

COLLECT. 1369.

Super dicto Butrigarij.

¶ Legitimæ quotæ competentis matri in bonis filij.

LIcet non parum dubitationis habeat articulus ille quanta sit legitima matris in bonis filij, tamen distinguendo infrascript. cas. dilucide apparebit eius dissolutio.

Primus est casus, quando frater fuit præteritus in testamento fratris, & instituta extranea persona non turpis, & matri fuit relicta legitima, & tunc procedit opinio Butrigarij cõtra Bart. in l. si pater ff. de inofficioso testamẽto, quod pro legitima matris sit tertia totius hæreditatis, non autem tertia portionis quam habitura esset ab intestato de Franch. in decis. 63. & ratio est, quia fratre præterito, nec instituta turpis ꝑsona est sublata omnis spes succedẽdi, & omnis cõcursus cum matre, quo casu frater habetur, perinde ac si non esset in rerum natura, & ob id non potest facere partem matri ad diminuendam eius legitimam, vt censuit Rota in causa Romana de Menichellis 23. Ianuarii 1578. coram Vicecomite.

Secundus est casus, quando fratri, vel sorori fuit aliquid relictum, tunc legitima matris est tertia residui hæreditatis, deducto illo legato Balb. in decis. 21.

Tertius est casus, quando decedente fratre ab ĩtestato, soror est exclusa a statuto, & vocatus frater, tunc enim si fuerit factum testamentum, & aliquid fuerit relictum sorori, legatum factum sorori non venit detrahendum de legitima matris, nec ex toto patrimonio, sed venit soluendum ab hæredibus, vt fuit resolutum in Rota in vna Romana legitimæ de Vrsinis 23. Iunii 1585. coram Illustriss. Blanchetto.

Quartus casus est, quando mater per statutum excluditur ab hæreditate filii, tunc enim eius legitima est tertia totius hæreditatis Rota in vna Romana de Lante 17. Maii 1585 coram Fel. Recordat. Clemente Papa Octauo, tunc Rotæ Auditore.

COLLECT. 1370.

Super l. cum quidam ff. de liberis & posthumis.

¶ Extensionis in pœnalibus.

EXtensio de casu ad casum regulariter non est facienda in pœnalibus, & ita Seraphin. in decisio. 911. & semper in correctoriis extentio est prohibita, idẽ in decis. 840 Amplia primo, vt in pœnalibus non sit extentio de re ad rem, nec de persona ad personam, idem in decis. 972. Hinc est, quod pœna sancita in l. fi. C. de iur. emphyt. non extenditur ad locationem Rot. diuers. in decis. 129. par. 2. & Seraphin. in decisio. 286.

286. Infero secundo, quod in pœnalibus non fit extentio ad eum, qui nõ est vere talis idem in decis. 557. & propterea constitutio pœnalis loquens de domino non extenditur ad arrẽdatarium.

Limita cõclusionem supra positam, & primo nõ procedere si fauore animę fieret extentio, quia tunc permittitur etiam in pœnalibus Balb. in decis. 3. cuius etiam fauore quis præsumi debet incidisse in censuras, & irregularitatem, Villagut. in deci. 50. Limita secundo ex identitate rationis, quia etiam de casu vero ad casum fictum fit extentio Seraphin. in decis. 1286. Intellige quando in omnibus, & per omnia par est ratio, idẽ in decis. 286 Intellige secundo, quando ratio fuerit in ea expressa, idem Seraph. in decis. 288.

Ad effectũ extentionis satis est, quod militet eãdem ratio, licet aliquo respectu minor sit ratio in casu, in quem fit exemptio, idem in decis. 570. quemadmodum fit extẽtio ex coniecturata mẽte, quando casus ommissus, est omnino similis, idem in decis. 266.

COLLECT. 1371.

Ad Rubricam ff. vti possidetis.

¶ Interdicti possidetis, & eius requisitorum.

Ad ornatum huius Rubricæ sciendum est nonnulla concurrere debere, vt quis valeat obtinere in possessorio retinendę, & inter cætera primo necesse est, vt agens probet de antiquiori possessione Osas. in deci. 34. item quod probet se possedisse tempore turbationis, & litis contestatæ, idem in decis. 99. Benint. Rot. Bonon. in decis. 42. aliquid per Capyc. in decis. 72. Affl. in deci. 394. fallit in eo, qui probauit se olim possidere, & nũc allegat se possidere Capyc. in decis. 209. Tertio probare debet turbationem sibi illatã ab aduersario Magon. in decis. Lucana 54. imo debet etiã qualitates turbationis specificare Anna alleg. 82. & in pari probatione obtinebit, qui maxime iustificatam, vel meliores ꝓbationes respectu probationis adducit citra præiudicium vtriusque partis tam in proprietate, quam in possessione, sed melius faceret Iudex sequestrare rem, & prohibere partes ne ad rẽ accedant, & dare terminum in causa Capyc. in deci. 96. Guid. Pap. in decisio. 578. idem Capic. in decis. 13. Gayl. obseru. 5. lib. 1. Caualc. in dec. 23. par. 2. & quid agendum in hoc interdicto data paritate probationum, & quid facere habeat Iudex, vide Tess. in decisio. 206. Boer. in decis. 239. Benint in decisi. 73. Verall. in decis. 200. part. 2. & quando probationes sunt dubiæ Franc. Marc. in deci. 405. par. 2. & quæ probationes nõ probant in hoc iudicio, vide latissime per Card. Puteum in decisio. 362. par. 2. Quarto principaliter requiritur, quod agens habuerit realem possessionem Guid. Pap. in decis. 551. nec ei quicquã suffragatur, quod eius prædecessor vel auctor habuisset Gayl. obser. 129. lib. 2.

COLLECT. 1372.

Super l. furti §. qui iussu ff. de his qui notantur infamia.

¶ Iussu iudicis quando excuset.

Iussus Iudicis excusat. h. d Hinc est, quod excusat a periurio Rubin. in decis. 99. quia in iuramento semper intelligitur excepta superioris auctoritas, Ego in decis. 21 per textum in cap. venientes de iureiurando. Hinc est secundo quod mandatum superioris excusat a pœna caducitatis non soluentem in termino promisso Afflict. in decisi. 328. Tertio ad hunc propositum allegatur Franc. Marc. in decisio. 114. vbi subditi qui capiunt arma ante Iudicem, vt illi

iustitiam exequenti opem ferant non dicuntur delinquere. Quarto expenditur idem Marc. in decis. 246. part. 2. vbi captura facta sine literis nexe loci capturæ, quamuis regulariter sit nulla validatur tamen ob Iudicis interuentum. Quinto facit idem in decis. 576. eodem lib. vbi Iudex cui potentia deest, vt malefactores in vincula detrudet populum cum armis coadunare potest.

Limita nunc regulam tex. & primo, vt non procedat quando præceptũ Iudicis esset iniustum, quia tunc illi non est parendum, imo resisti poterit Balb. in decis. 90. per tex. in l. prohibitum C. de iure fisci lib. 10. & facit decisio Cornaz. 23. Limita secundo quando Iudex extra officium procederet. Hartaman. in obseru. 29.

Limita tertio in his, quæ sunt de genere prohibitorum Guid. Pap. in decis. 340.

COLLECT. 1373.

Super l. 1. §. in classibus ff. de bonorum possess.

¶ Hosticæ exceptionis.

IVditio meo hic optime sedere potest materia exceptionis hosticæ, de qua licet nonnulla reportauimus in Cõstit. hostici, verumtamen hic animaduertas primo, quod quamuis præfata exceptio inducta fuerit in fauorem militantium, tamen si in instrumento fuerit renunciatum non potest opponi, ita sæpe in S.C. iudicatum, & in Regia Camera in causa Marchionis Montisnigri referente Castellet Præside postea Regente testatur Nouis. in cit. cõstit. cessat secũdo in spolio de recenti Afflict. in decis. 83. cessat tertio in vxore militis, si cum eo non manet in castris Capyc. in deci. 172. Milanens. in decis. 9. Secundo animaduertendum, quod licet conuentus gaudeat hostica exceptione tamen prohibetur ipse agere prout testatur fuisse decisum Anna allegat. 75. Animaduertendum tertio, quod ista exceptio non solum prodest principalibus, sed etiam fideiussoribus, vt per literam Regis Roberti quæ incipit Ioanna de Haia non prodest tamen Auctori laudato Anna decis. seu sing. 177. & num competat aduersus dotem, vide de Franch. in decis. 286. & aliquid per Capyc. in decis. 76.

COLLECT. 1374.

Super cap. 2. iuncta glos. in verbo libera de rescriptis.

¶ Collationis liberæ.

ET quia alternatiua non conceditur episcopis nisi in beneficijs liberæ collationis, vt patet in Regula 8. Cancellariæ in verbo ad liberam ipsorũm propterea mihi congruum visum fuit hic explicare, quibus modis dicatur libera collatio, & dicitur primo illa ad effectum præfatę regulæ quæ potest fieri a solo episcopo absque alterius electione, præsentatione, consensu, cõsilio, seu interuentu, vt fuit late decisum in vna Vergell. Canonicatus 7. Maij 1563. Coram Illustrissimo Blanchetto, & iterum in vna Tarraconen. Sacristiæ 9. Iulij 1600. coram Iusto.

Secundo dicitur pariter libera illa, quæ excludit prorsus omnẽ requisitionem, seu communicationẽ alterius Cassad. in decis. 3. de priuilegijs Cauputaq. in decis. 97. par. 1.

Tertio quando collator tenetur conferre certo generi personarum veluti filijs patrimonialibus Achill. de Graff. in decis. 5. de priuilegijs Cardin. Puteus in decis. 102. lib. 2. & fuit resolutum in vna Vlisbonen. Prioratus 6. Maij 1603. coram Illustrissimo Seraphino vbi fuit dictum esse liberam collationẽ quamuis sit fa-

sit facienda vni ex sex personis de certo collegio,& in vna Calaguritana Beneficij 26. Aprilis 1596. coram Corduba vbi propterea fuit dictum non potuisse Capitulum sede vacante conferre talia beneficia.

Quarto dicetur similiter collatio libera illa quæ fit in beneficiis curatis,& parochialibus quæ quamuis fit facieda dignioribus per concursum iuxta formam Concilii Tridentin. sess. 24. cap. 8. de reformatione nihilominus sint liberæ collatonis Rota in vna Abulen. parochialis 26. Aprilis 1596. coram Illustrissimo Blanchetto, & per supradicta hodie non obstant decis. Card. Put. 100. lib. 3. & 472. lib. 2.

Non dicitur tamen collatio libera illa quæ fit per expectatiuam, quia expectatiua ad beneficiū spectans ad præsentationem Abbatis non includit beneficium quod spectat ad præsentationem dicti Abbatis cum consensu alterius, reprobata decisio. Bisignett. quæ contrarium dixit. 2. de concess. prębędę.

Quamuis sit verum quod ille qui debet consentire, vel consulere non dicatur collator Rota in decis. 10. de concess. præbendæ in antiquioribus, & in decis. 79. de rescriptis in antiquioribus.

COLLECT. 1375.
Super l. 1. ff. de quæst.

¶ Tormentorum.

A Tormentis regulariter non est incipiendum h. d. & ratio est quia debent indicia pręcedere torturam Faber in decis. 16. C. cit. tit. & tortus sine indiciis eius confessio non tenet etiam si non ratificata nec poterit tortus vigore talis confessionis condemnari Marc. in decis. 60. par. 2. nec tortura iustificatur superuenientibus indiciis, idem in decis. 287. part. 2. cum ad ea non debet perueniri nisi pręcedant indicia Capyc. in decis. 126. Franc. Marc. in decis. 904.

Sed occasione præsentis text. quæro an sit tortus pręcedētibus indiciis nihil confessus fuerit absolui debeat Respondeas affirmatiue, quia censetur purgasse indicia, ita Gram. in decis. 96. Boer. in decis. 163. Amplia etiam si tres socii criminis deposuerunt contra aliquem consocium, quia tūc solum faciūt indicium ad torturam qua data sit tortus illam substinuerit debet absolui, quia illa indicia remanent purgata per ipsam torturam Viu. in decis.... imo etiam plena probatio tollitur Boer. in decis. 319. aliquid per Ludou. in decis. Lucan. 13. licet Frāc. Marc. in decis. 556. p. 2. dicat quod si adsunt plenæ probationes tortus potest nihilominus condemnari, ideo ad hanc difficultatem tollendam hoc casu solēt Iudices protestari torturam illam inferri sine præiudicio probatorum, & quod torquent ad sciendum complices & alias qualitates delicti Franc. Marc. in decis. 156. Gram. in decis. 69 licet per torturam indicia censentur purgata, & maxime per torturam reiteratam, quia tunc censentur quasi vera non fuerint, & propterea pæna debet moderari Gramat. in decis. 8. quāuis semel tortus non debet amplius torqueri Boer. citata decis. 163. Delfin. in decis. 155. quia tortura est remedium subsidiarium quando scilicet veritas aliter haberi non posset Franc. Marc. in decis. 904. p. 1. & 156. p. 2. Gramat. voto 1. & 2.

Quæro secundo, an inquisitus confitens delictum de quo indicia vrgebant possit de alijs interrogari, & torqueri de quibus indicia nō vrgent; hinc quęsito, Respondet Gramat. in decisio. 48. quod poterit interrogari, vt habetur aliquid per eundem in decis. 34. & in voto 13. vbi refert casuum decisionem non tamen dāda est tortura existentibus in-

dicijs pro,& contra Grama voto 3.sed debet terreri reus Franc.Marc.in deci, 516.& pro quibus criminibus inferatur vide Peguer.in decis.16. Delfin.904.in crimine veneni Iudex debet esse promptior ad torturam, vt aliquid per Gramat.in decis.33. & decis.34. Cacher.in decis.79.

COLLECT. 1376.

Super l.iure societatis,ff. pro socio.

¶ Socius quando socium obliget.

IVre societatis socius per socium nō obligatur nisi in cōmunem archam pecuniæ versæ sunt h.d.hinc est quod, vt socius conueniatur ex cōtractu socij tria requiritur. Primo quod sit mandatum tacitum,vel expressum pactum, vel statutum.Secūdo quod nomine societatis contraxerit. Tertio quod contrahens sit secutus fidem omnium, ita pulchre,ac omnino videndus Tess.in decis.136.

Cacher.in dec 150 putat aliter esse distinguendum, scilicet quod aut omnes negotiantur, & tenentur pro rata, aut vnus tantum, & tenentur insolidū & hāc distintionem sequitur Magon. in deci. Lucana prima,& Rota.Genuę in decisio.7.sed primam,opinionem sequitur Milan in decis. Siciliæ 15. & eo maxime dicitur vera quādo promiscue negotiantur,Surd.in decis.203.Amplia secūdo etiam si societas esset contracta cum iudæis,Boer.in dec.179.licet aliter esset dicendum si contraheretur cum hęretico Guid.Pap.in dec.418.Amplia tertio quod quando concurrunt requisita supradicta obligatio transit etiam ad hæredes socij Valas.in dec.Lusitan. 63.Cache.in cit decis 150.& aliquid in decis.76.Tess in decis.141.

Ant.Faber in dec.1.C. pro socio,refert decisū quod non tenetur socius ad æs alienum a socio contractum extra causam societatis,& sic concordat cum decis.Tess.& quando ex prosequtione negotij facta diuisione cēsetur renouata societas, vide Valas.in dec. Lusitan. 37.& aliquid per Boer.in dec. 58.

COLLECT. 1377.

Ad consuetudinem Italiæ.

¶ Affectus quando puniatur,si non sequatur effectus.

DE generali cōsuetudine Italiæ introductum est vt nō puniatur affectus,nisi sequatur effectus.

Pro cuius conclusionis ornamento, expenduntur nonulla pulcherrima,& in praxi summopere contingentia primo decis.Gramat.2.nu.8.referens idem iudicatum fuisse in causa veneni, licet Viu.in decis.487.dicat quod venenum alicui præbens parandę mortis occasione licet effectus inde non sequatur, tamen ob actum consumationis criminis proximum venit puniendus, & aliquid per Boer.in decis.316.

Secundo accedat decisio Clar.93.nu. 1.in fine de eo, qui puellæ nobilis lectū ascenderat,& pectus tetigerat, neque vltra progressus fuerat; nam habita remissione fuit absolutus 3. Iunii 1547.

Limita principalem cōclusionem,& primo in crimine proditionis in quo sufficit solus tractatus ad hoc,vt quis pęna mortis subijciatur,Auenion.in deci.92. ita etiam refert decisum in Senatu Pedemont. Cacher.in decis.80.

Limita secundo in atrocissimo veneficij delicto ita decisum refert Anneus Robert.lib 1.rerum iudicatarum cap.6. & propterea in Senatu Mediolanen.refert Clar.cit loco fuisse capitali supplicio affectū quēdam nobilem,qui sępius conspirauerat in necem agnati sui pluriesque attentauerat illum interimi facere veneno,& in pluribus casib. fuisse puni-

punitum conatum non sequto effectu refert Papon.lib.23.tit.10.arrest...

Limita tertio in crimine lęsæ maiestatis, ac oppugnationis patriæ Gaspar Tess.in decis.25.

COLLECT. 1378.

In cap.accusatus §.sane de hæreticis.

¶ Sortilegiorum et hæresum, et quæ sapiant, hæresim.

DE sortilegijs non cognoscunt Inquisitores hæreticæ prauitatis, nisi hæresim sapiant manifestam h.d. Sed quæritur primo quæ sint facta quę sapiãt hæresim, Rubin.in decis. 19.dicit quod sunt illa quæ de sui natura præseferunt aliquid, quod manifesta est hæresis, puta baptizare imagines, rebaptizare pueros, & huiusmodi, vt est etiam sententia Simãc. in tractatu de hæreticis cap.30.

Quæritur secundo, Num quid inuocatio dęmonum sapiat hæresim manifestam, huic quæsito respondeas cum dec. mea Archiepiscopalis 32. vbi fuit decisum cũ hac distinctione, quod aut inuocatur Dæmones, vt quis sciat futura, & hoc sapit hæresim manifestam; quia tribuitur Diabolo id quod est proprium Dei scilicet ventura pręscire; aut inuocatur ad alium finem, puta ad tentandam pudicitiam mulieris, vel huiusmodi, & non sapit hæresim, quia inuocatur Diabolus ad id quod ei maxime conuenit, cũ sit tentatur animarnm, & hoc secundo casu iurisdictio nõ spectat ad Inquisitores, sed ad Ordinarium, ita Ant. Faber, in decis.1.C. de sortilegijs, licet in parlamentis Franciæ super hoc diuersimode fuisset iudicatum, refert Papon.lib.2.tit.3.arresto 1.& 2.

Quæritur tertio: Quid in sortilegijs, incantationibus, quæ fiunt ex causa amoris? Rñdetur, ꝙ nõ sunt hæreticæ prauitatis, vt fuit pluries decisum, & signanter in Curia Archiepiscopali Neapolita.in personam cuiusdam Iuuenis, qui captus amore puellæ pereximię pulchritudinis ægit sortilegia nonnulla, atque incantationes, & iterum in Senatu Mediolanensi fuisse absolutum quendam, qui ægerat sortilegia ad captãdũ amorem cuiusdam mulieris, vt refert Clarius in § hæresis in fine, & ita etiam in Curia Romana in causa Ioannis de Partiniaco, Refert Farinacius in collecta criminalium, in decisio.90. & omnes moti fuerunt per consil Oldradi 210.

Quæritur quarto, quid in sortilegijs ad sciendum furta commissa, & hoc videas Ant Fabrum in decis.1.C.de Maleficis, & Mathematicis, & an hæretici dicantur quærentes scire furtum occultum, cum fiala plena aqua candelis accensis, & pueris, aut puellis virginibus interpositis, quædam verba dicentibus vide decis.curiæ Archiepiscopalis Neapolitan.23.& consil.Riminaldi 414.volum.4.

COLLECT. 1379.

Super pragm.1.de expensis.

¶ Expensarum reficiendarum.

SEntentia debet continere expressã cõdemnationem, vel absolutionem expensarum nullo iure circa id reseruato h.d. quæ dispositio limitatur in aliquibus casibus, & primo vt procedat in causis ciuilibus, tantum non autem in criminalibus, vt decisum refert Franc. Marc in decis 191.part.2. quæ facit ad Doctrinam Baldi cõmuniter receptam in l.qui crimen num.26.C.qui accusare non possunt; Limita secundo quando sententia contineret mutuam victoriã, quia tunc neutra pars condemnatur ad expensas, vt habetur per Magon in decis.Lucens 50.Limita tertio in expensis quas reficit reus contumax actori, vt

possit admitti ad iudicium post contumaciam contractam, vt in l. sancimus, C. de iudicijs, & in pragmat. 4. infra de ordine iudiciorum; nam si postea ipse reus obtinuerit sentẽtiam pro se in causa principali, & actor sit comdemnatus ad expensas in taxatione harum expensarum non veniunt ille expensæ, quæ fuerunt refectæ actori propter cõtumaciam, vt aliquid per Franch. in decisio. 331. Limita quarto, vt non debet fieri condemnatio expensarum, quando sententia profertur ex probationibus priuilegiatis, vt puta ex iuramento suppletorio ita Tess. in decis. 236.

Sed quæro pro eiusdem pragm. ornamento an pendẽte appellatione possit Iudex a quo procedere ad taxationẽ expensarum Anna deci. seu sing. 31. voluit quod sic; sed aduerte quod dato quod possit procedi ad taxationem nõ tamen facta taxatione poterit procedere ad executionem, etiam si esset sententia Sacri Consilij, a qua penderet reclamatio iuxta stylum ipsius sacri Consilij de quo testatur Afflict. in decis. 358. in fine qui stylus seruatur etiam in Senatu Pedemontano teste Cacher. in decisio, 129. in fine licet in Gallia seruari contrarium testatur de Lauren. Rot. Auen. in decis. 55.

Quęro secundo an Iudex appellationis condemnans ad expensas præsumatur condemnasse etiam ad expensas primæ instantiæ, vide decis. meam 22. quid autem si iudex primæ instantiæ condẽnauerit partem etiam ad expensas Iudex vero appellationis cõfirmando sententiam pronũciauerit bene iudicatum, & male appellatum, & in fine eiusdem sententiæ addiderit condemnando appellãtem in expensis tantum coram nobis legitime factis an per hæc verba cẽseatur absoluisse ab expensis factis in prima instantia in quibus fuerat condemnatus per primam sententiam Monald. in cons. decis. 10. concludit Affirmatiue.

Quæro tertio, an sententia super taxandis expensis dicatur diffinitiua, vel interlocutoria Magon. in decis. Lucens. 18. tenet pro diffinitiua.

Nota tamen quod de stylo Regni Siciliæ expensæ debentur, quamuis Iudex de illis nullam fecerit mentionem del Castillo in decis. 86. Eiusdem Regni.

COLLECT. 1380.

Super pragmat. testem falsum.

¶ *Pœna producentis testes falsos.*

PRoducentes testes falsos ijsque vtẽtes vltra ammissionem causę puniũtur pęna falsi vna cum testibus h. d. pro cuius ornamento notandã sunt nõnulla ad veram praxim, & intelligentiam.

Primo notandum, quod hæc pragmatica locum non sibi vendicat in causis criminalibus, sed in ciuilibus tantum verum fuit decisum in Sacro Consilio, quod non tenetur producens testes declarare si intendit vti testibus ante terminum datum reo ad se defendendum aduersus quærelam factã ita Anna allegat. a. nec per solam productionem testium antequam fuerit reo præfixus terminus ad præcise. Respondendum, ita de Laurent. Rot. Auenionen. in decis. 50. & propterea nõ sufficit sola productio testium, falsorum, vel scripturarum, vt quis dicatur vsus testibus, vel scripturis falsis.

COL-

COLLECT. 1381.

Super pragmatica prima, de liquidat. instrum.

¶ Instrumenti liquidationis.

AD ornatũ præsentis pragmaticę vltra ea, quæ reportaui in coll. Rit. M. Cur. 166. vide de Franch. decis. 162. & 366. vbi quærit an filius vigore prædictorum iurium possit præsentare instrumentum contra patrem, vel gener contra socerum, vide Minad. decisio. 2. & quid in fratre contra fratrem. vide Thess. decis. 179. & quid si in instrumento non sit præstitum iuramentum de facie ad faciem? dicas quod præfatum instrumentum non potest liquidari, Affl. decis. 64. & quid in instrumento dotis promissæ? vide Thess. decis. 26. num. 3. & Ann. singular. 248. Et quid in instrumento capitulorum matrimonialium? vide de Franch. decis. 366. & quid in instrumento venditionis fundi ad mensuram facto pro certo prætio possit præsentari iuxta ritum non facta mensuratione Thess. in decis. 185. quid autem in instrumento sine causa? vide Ann. decis. seu singul. 250. non potest tamen præsentari instrumentũ pro tacita promissione, quæ resultat ex instrumento liquido de Franch. decis. 222. Sed quid si quis esset obligatus duobus in solidũ, & ab vno postea fuerit sibi prorogatum tempus solutionis, num alter possit liquidare instrumentum non expectato tempore prorogato? quod sic tenuit de Franch. decis. 181. Et quid si instrumentum contineat certam summam ex causa affictus territorij certæ mensurę puta decem iugerum ad certã rationem pro quolibet iugere adiecto pacto, vt mensurari debeat, an interim mensuratione non facta possit dici liquidum respectu summæ in eo expressæ? vide de Franch. decis. 222.

Et quia per ritum M. C. 162. ad impediendam liquidationem admittitur exceptio satisfactionis in promptu probata propterea quæro num admittatur exceptio compensationis? & quod sic tenuit Rot. Genuæ in decisio. 104. contrarium tamen tenuit Afflict. decisio. 381. vbi dicit Sacr. Consil. ita decidisse, quæ opinio limitatur nõ procedere quando per confessionẽ creditoris constaret de veritate obiectæ compensationis Cappell. Tholoss. decisio. prima; *Limita secundo* in casu eiusd. Afflict. in decisio. 121.

Item quæro, quid in exceptione promissionis erroneæ Thessau. in decis. 26. & de exceptione remissionis mercedis propter sterilitatem, Franc. Marc. decisione 108. parte secunda. Et de exceptione, ne quis teneatur vltra quam facere possit de Franc. in decis. 181.

Animaduertas tamen quod instrumentum quantumuis liquidum, & iuritum post viginti annos perdit vigorem huius liquidationis, vt in ritu 167. sed anni a quo die computentur, vide de *Franch.* decis. 341.

COLLECT. 1382.

Super constit. minoribus de iur. balij.

¶ Balii dandi minoribus in Regno Neapolitano.

AD ornatum huius constitutionis, quæ loquitur de materia balii, animaduertendum primo, quod balius nõ dicitur quis cõstitutus ex potestate data administrandi, & gubernandi, nec ex constitutione fideicommissariorũ, & executorum Rubin. decis. 90. ex qua infero ad pulcherrimam decis. de Ponte 20. vbi fuit dictum in Collateral. Cons. Ducissam *Acheruntiæ* matrem moderni Ducis minoris debere ipsam declarari solam Balium, ipsius filii, licet vir in suo testamento reliquerit fideicommissarios

sarios executores suæ dispositionis ipsã Ducissam D. Carolum de Inuata, & Franciscum Denticem, quæ decisio cor roboratur ex nonnullis alijs, præsertim in causa Marchionis Vallis, nam mortuo ipso Marchione, relictis pluribus executoribus, nulla facta dispositione balij ijdem executores petierũt electionem balij a Rege, & vnicus tantum fuit datus, qui fuit D. Aluarus de Mẽdozza.

Secundo ex decis. facta in causa hæredis Francisci Belmundez, vbi plures erant balij constituti, & educatio in specie relicta auiæ maternæ, & tandem per t. Collater. Consil. fuit declarata Balia D. Maria Bermundez sola amita pupilli, eiq; data educatio.

Quæro vlterius cui decernendus sit baliatus matre transeunte ad secundas nuptias, dicas quod ei, quem ipsa petiit Ann. in consi. 50. licet Iudex possit recedere ab eius voluntate, vt pulchre per Grammatic. in deci. 54. An autem balio sit constituendum, & sic debeatur salarium, vide decis. de Franch. 440.

COLLECT. 1383.

Super c. Regni, vt cum nihil.

¶ Baronalis officia qualis esse debeat; num exterus a Regno.

ADuena non subditus Regni nõ potest creari Officialis a Barone h. d. neque clerici a Prorege de Frãc. in dec. 479. & quãdo Monach' possit esse Officialis, seu Iudex, vide Gu. Pap. ĩ dec. 563.

COLLECT. 1384.

Super c. quamquam de vsuris in 6.

¶ Vsurarii manifesti.

IN glos. ibi quomodo vsurarius manifestus probetur. Adde ad probationem vsurarum Ofasc. in decisio. 72. Afflin decis. 92. Capyc. in decis. 19. & quod quando emptio redditum excedat solitum modum, censetur vsuraria, & illicita, vide Papon. lib. 12. arrest. 8. Gayl. obseru 5. num. 10. lib. 2. Caualc. in decis. 14. par. 2. & quot & quibus coniecturis cõtractus dicatur vsurarius, & pignoratitius, licet sit celebratus sub nomine emptionis, & venditionis, vide Caualc. in decis. 13. de contractibus par. 2. quod crimen est etiam mixti fori Osas. in decis. 137. Gayl. lib. 1. obser. 9. Delfin. in decis. 535. par. 2.

COLLECT. 1385.

Super pragm. 1. de guidaticis.

¶ Guidatici concessionis ob delictum.

NOn gaudeant guidaticis ij, qui regios vassallos offenderint. h. d. Limita hanc prag. vt procedat quãdo guidatus cõmittit delictum vere punibile, secus si esset aliquod leue de Franch. in dec. 218. qui dispositionẽ huius tex. fundat de iure communi circumscripta hac pragmatica, alias enim qui capiũtur sub clipeo guidatici sunt ponendi in pristinam libertatem, idem de Franc. in dec. 415. ex ratione tex. in l. 1. C. de ijs qui veniam ætatis impetrauerunt.

COLLECT. 1386.

Super cap. ex frequentib. de institut.

¶ Collationis præbendarum Ecclesiæ Collegiatæ.

NOn est modica dubitatio illa, quę fieri solet per Scribentes in præsenti tex. ad quem scilicet spectet collatio præbendarum Ecclesiæ collegiatæ; nam varij varia dixerunt; Bisignett. decis. 8. de præb. tenuit spectare ad prælatum eiusdem collegiatæ, quam opinionem sequitur Bellamer. decis. 717. Alij vero tenuerunt, quod electio, seu præsentatio spectet ad prelatum Eccle-

siæ

ſiæ collegiatæ, confirmatio vero, ſeu inſtitutio ad Epiſcopum pertineat Rot. in deciſ. 4. de conceſſ. præbend. & Caſſador. deciſ. 22. de præbend. & hanc vltimam opinionem tenuit Put. deciſ. 135. lib. 1. & nouiſſimis temporibus ſecundum eam pluries iudicaſſe Rot. Rom. teſtatur Ægidius deciſ. 69. & in deciſ. 718.

COLLECT. 1387.

Super cap. ſacrorum 63. diſt.

¶ Ciuitatis appellatione quæ veniant.

APpellatione Ciuitatis venit diœceſis, h.d. Sed tu diſtinguas, quod aut ſumus in materia fauorabili, aut in odioſa. Primo caſu venit Ciuitatis appellatione diœceſis, Bellamer. deciſ. 141. & ita intelligitur præſens tex. in materia odioſa iterum diſtinguas, quod aut verbum diœceſis profertur a lege, vel conſtitutione generali, & ſimiliter venit Ciuitas Balb. deciſ. 6. per text. in cap. 1. de rerum permuta. aut profertur in reſcriptis, ſeu diſpoſitionibus particularibus, & tali caſu minime compræhẽditur Ciuitas appellatione diœceſis Faber deci. 6. C. de verb. ſignif. Et ideo in terminis regulæ quartæ Cancellar. reſeruãtis beneficia vnicorum ſubcollectorum in quacunque Ciuitate, vel diœceſim nõ potuit eſſe vnus ſubcollector in Ciuitate, & alius in diœceſi alias dicerentur eſſe duo ſubcollectores in ead. diœceſi cõtra mentem, & literam dictæ regulæ quartæ, vt fuit dictum in Rot. Rom. in vna Calaguritan beneficiorum 2. Decemb. 1602. coram Lancellotto.

Nota tamen, quod appellatione Ciuitatis venit diſtrictus Robert lib. 2. deciſ. 3. & propterea delictum factum in caſalibus quoad pœnam infligendam cenſentur perpetrata etiam in ciuitate, de Frãch deciſ. 129. Hinc infertur, quod conſuetudines Neapolitanæ compræhendunt etiam caſalia, ſeu diſtrictus de Franch in deciſ. 604.

Nota ſecundo nonnulla ratione ad praxim accomodata in materia diſtrictus. Primo, quod diſtrictus non probatur per teſtes, qui ignorant iter, & deponunt in confuſo Seraphin. in deci. 1482. nec probatur per depoſitionem teſtis de publica voce, & fama, per verbum eſt tantum ſuper diſtrictu, ſeu diſtantia loci, idem in deciſ. 1370. nec ad probandum, quod locus ſit in diſtrictu admittitur menſuratio, idem in d. deciſ. 1370.

Nota tertio, quod appellatione oppidanorum, non veniunt diſtrictuales, vt fuit dictum in vna Salamantina iuriſdictionis 3. Iunii 1580. coram Seraphin. vt patet in eius deciſ. 467. & facit deciſ. Gratian. 90.

COLLECT. 1388.

Super cap. 1. ne ſede vacante in 6.

¶ Collationis præbendarum Eccleſiæ collegiatę, & cathedralis vtrum ſit epiſcopi vel capituli.

COllatio præbendarum Eccleſiæ Cathedralis non eſt liberæ collationis Epiſcopi, ſed potius ſimultanea, ita quod Epiſcopus, & capitulum inſimul debent conferre, & non vnus ſine alio h.d. & ita Rot. deciſ. 4. de conceſſ. præbend. in nou. & Caſſador. deciſ. 22. de pręben. quę opinio eſt iam ſępiſſime comprobata aliis pluribus deciſ. ita vt inoffenſo pede ſit amplectẽda Put. deciſ. 135. lib. 1. & in deciſ. 412 lib. 2. & in deciſ. 172 lib. 3. & fuit nouiſſimę reſolutum in vna Salamantin. portionis 16. Maii 1603. coram Iuſto. Hinc dixit Caputaquen. deciſ. 88. par. 2. quod non cõpetit Epiſcopo alternatiua in beneficiis ad ſui, & capituli ſpectãtibus, vnde eadẽ rõne contraria priuatio dictarũ prębendarũ Eccleſię Cathedralis ſpectat ad Epiſcopum, & Capitulũ, Caputaqu. in deciſ. 153. par 1. & Put. deciſ. 13. lib. 3.

Hinc

Hinc prouenit, quod cũ portionarij de iure communi non sint de capitulo Verall decis.84.& in decis.91.par.1. Cæsar de Graff.in decis.4.de his,quæ fiunt a prælat. Rot.decis.4.part.2.diuers. immo portiones Cathedralium sunt de inferioribus beneficiis ipsius Ecclesiæ, nec habens portionem dicitur habere talem præbendam, de qua supra. Pute. decis.441. lib. 1. & propterea videtur, quod Episcopus solus sine capitulo fundatam intentionem habet in collatione dictarum portionum.

Nihilominus cõtrarium pluries fuit in Rot.resolutum,& signanter in vna Salamantin.dimidiæ portionis 25.Iunii 1590.coram Comitulo, & in alia Corduben.dimidiæ portionis 13. Februarii 1602.coram Sacrato,& iterum in vna Vicen beneficii 19. Nouembris 1599. coram Illustriss. Pamphilio, in quibus omnibus fuit dictum, quod etiam in portionibus, & dimidiis portionibus Ecclesiæ Cathedralis habet locum simultanea Episcopi, & Capituli collatio.

Et ratio colligitur, quod in aliquibus Ecclesiis cathedralibus portionarii, & dimidii portionarij sunt de Capitulo generali,quamuis in electionibus, prouisionibus, & admissionibus votum non habeant,vt ad effectum coniudicum, de quo in Concilio Triden.sess.25.cap. 6.de reformat. fuit resolutum in vna Corduben. iurisdictionis 7. Februarii 1597. coram Orano, & de portionariis Ecclesiæ Carthaginen. loquitur Pute. decis.441.lib.1.& de portionariis Hispalen.est decis.7.par.2. diuers.

COLLECT. 1389.

Super §.plus Inst.de actionib.

¶ Pœnæ plus petentis.

PEtens plus debito punitur, & in quo vide in tex. licet sunt qui deciderunt,quod petens plus probando solũ in parte debet obtinere pro illa parte probata Guid.Pap.in decis.27. Balb. in decis.99.ex quo ampliatur regula vtile per inutile non vitiatur, de qua late per Affl.in decis.107. Vrsill. in decisio. 218.Gama in decis. 387. Surd. in decis. 248.Franc.Marc.in decis.328.par.2. & Milanens.in decis.52. lib. 2. imo petens creditum solutum incidit in pœnam stellionatus,vt late per Magon.in deci. Rotæ Florent.88.& an incidat in eandem pœnam debitor plus negando, vide decisionem meam 32.

Amplia secundo,vt statutum contra plus petentes, locum habet etiam contra petentes indebitum Surd. in decis. 65.Amplia tertio,etiam contra eos,qui agunt ante diem,idem Surd. in decisio. 120.Amplia quarto præfatam pænam locum habere in eis,qui agunt, seu petunt ante conditionis euentum, quia ii quoque plus petere dicuntur, scilicet tempore Surd. in decisio. 131. Amplia quinto, vt tales non excusentur per dictionem in circa,vt pulchre per Guidonem Pap.in decis.290.Amplia sexto,vt quando plus re fuerit petitum,debet talis condemnari in expensis, si debitor non fatetur partem debiti, Rot. Auen. in decis.40.diuers.tomo 3.Amplia septimo;vt liceat Reo contra plus petentes qualitate, seu quantitate in totum negare Tess. Senat.Ped.in deci.231.Viu.in decis. 340. vbi refert quãplurimas DD. opiniones diuersas; Amplia octauo in datione in solutũ,quæ si facta fuit plus debito est in totum nulla Marilian. in decis.

decis. 8. licet creditor habeat ius retentionis pro re debita Surd. in decisio. 36. aliquid per Capyc. in decis. 41. nu. 9.

Nunc limita tex. conclusionem, & primo si impetitione de plus debito facta adesset clausula omni meliori modo, &c. quia tūc eius virtute fit, vt quis non incidat in pœnas Ioseph *Ludou.* in decis. Perus. 117. Limita secundo, si adesset etiam clausula saluo iure superflui, ac potestate addendi, & diminuendi Ioseph Lud. in decis. *Perus.* 51. *Limita* tertio in eo qui plus petijt fisco, quia non punitur Rub. in decis. 99. vbi allegatur Ias. in §. si quis agens num. 8. de actionibus.

COLLECT. 1390.

Super cap. præterea. de testibus

¶ Correctionis dicti testis.

TEstis potest suum dictum corrigere in continenti, h. d. immo potest corrigere ante aperturam processus, & antequam alloquatur cum parte, Ego in decis. 29. Limita nisi eius dictum fuerit approbatum per partes Franc. Mar. in decis. 493. par. 2. & 705. par. 1. & ideo non possunt repeti testes ad instantiam partis, vt addant, vel detrahant, vel corrigant dicta sua ex interuallo postquam allocuti sunt cum parte, vt aliquid per Valasc. in decis. 43. & per Capyc. in decis. 142. Hinc infertur, quod si testis in continenti reuertatur ad Notarium, & faciat sibi legi dictum suū, & dicat Notario, Ego non dixi sic licitum est Notario emendare, ita Rota Romana in proprijs terminis in decis. 19. de testibus in nouis, sed Ego in deci. Curiæ Archiepisco. Neap. 10. indubitanter teneo hoc fieri non posse absque Iudicis mandato, vt late etiam per Bald. in cap. præterea, de testibus, & ad materiam quando testis possit suum dictum corrigere, vide per Grammat. in decis. 60.

COLLECT. 1391.

In Materia Bullarum.

¶ Bullarum.

PRo cuius intelligentia quæro primo an sola supplicatio probet titulum; Respondetur, quod sola supplicatio probat titulum auctoris, ita Bellamer. in decisio. 12. Verall. in decisio. 235. & in decisio. 301. part. 3. Secundo quæro quando sunt suspectæ de falso, respondetur, quod tunc reputantur suspectæ, quando non reperiuntur in registro Bullarum Verall. in decisio. 74. Quæro tertio, an Episcopus possit retinere fructus primi anni alicuius beneficij, seu sibi illos attribuere pro datione possessionis ei qui legitime prouisus est, vide Antonin. in decis. seu Resolut. 1. & Concil Triden. qui negatiue censuit sess. 24. c. 14. de reformat. & Sayr. in decis. 21. de simonia Quarto quæro an medij fructus possint exigi a beneficiatis; Respondetur, quod sic, vbi viget consuetudo Sayr. in decis. 23. de simonia, & est extrauagans Io. 22. sub titu. de electione, & in anno 1614. mense Septembris, cum fuisset petitum per Illustriss. Dominum Cardinalem Spinellum in Sacra Congregatione declarari an fructus medietatis anni beneficiorum vacantium liceret exigere, & pijs locis ad eius Illustriss. libitum applicare Sacra Congregatio cēsuit posse, supposita tamen, ac probata immemorabili exigendi, & variandi respectu applicationis; Quinto quæro an Secretarius Episcopi possit scutum vnum accipere pro subscriptione Bullarum, earum registratura, & aliud pro sigillo Sayr. in cons. 2. de simonia, respondet negatiue, sed non negat,

negat, quod aliquid non possit accipere pro scriptura ipsarum; Sexto quæro an Bullæ beneficiorum probēt collationē beneficij; Respondetur quod sic ita Sayr.in decis.1.de fide instrumentorum, & Rota in decis. 38. de probationibus in antiquis.

COLLECT. 1392.

Super l. si quæramus ff. de testamentis.

¶ Legitimationis personæ.

ANte omnia debet constare de legitimatione personæ agentis in iudicio, h.d. Hinc infertur primo, quod talis exceptio reddit iudicium retro nullū & processum inualidat, & poterit quandocunq; opponi Boer.in decis.228. Infertur secundo, quod cessionarius tenetur exhibere cessionē ante litem cōtestatam Maril.Rotę Ienuæ in dec.7. Infertur tertio, quod procurator tenetur exhibere mandatum suæ procurationis, idē in dec.14. quia mandatum etiam per mille annos non præsumitur Garz.in dec. 28. præsumitur tamen quandoque in aliquibus casibus; præsertim primo in actu vbi fiunt expensæ Cresc.in dec.1. de præsumpt. ex Bar. communiter recepto in l. cū seruus ff. de verb.oblig. Secundo ex productione scripturarum in iudicio prēsente Domino, pulchre Ioseph.Lud. in dec Peru.110. Hinc nota, quod si procurator egit ex mandato insufficienti, & sententiam obtinuit, si postea opponatur, & de nouo producat nouum mandatum sufficiens, quod ex hoc sententia non substinetur Car.Put.in deci. 383. li. 2. semper enim quod procurator habet mandatū sufficientē, substinetur sententia per præsentationem mandati, idem in dec.145. & 147. in antiquis. Infertur quarto, quod qualem quis se asserit talē se probare debet Ant.Faber in dec.1.C. qui legitimā personam; Nunc limita regulam tex. principalem, & primo in possessorio, in quo non est necessarium probare se esse hæredem; sed solum allegare, Car.Put.in dec.463.li.2. & an autem in iudicio recuperandæ possessionis sufficiat ostendere titulum ad finem obtinendi, vel possessionem absq; titulo, vide Affl.in decis.261. & ad materiam vide eundem in decis.77.389. & 324.

COLLECT. 1393.

Super c. pastoralis de priuilegijs.

¶ Executoris Apostolici.

IN materia executoris apostolici, de qua in plurib alijs collectaneis scripsi hic tamen volo, vt notet omnia quæ animaduerti debent prēfatum executorem.

Primo animaduerti debet an sit procedēdum citata parte, & in hoc perspici debent verba literarum primo si adsit clausula vocatis vocandis, quia tunc necessaria erit citatio, ita Rota in proprijs terminis in decis. 32. de rescriptis in nouis Balb.in decis.29. Rubin.in decis.26. Secundo quando adessent verba procedendi absque prēiudicio, quia tūc etiam requiritur causæ cognitio Capu. taquen.in decis.284. Tertio quando reperiretur clausula si ita est, vel ita tibi constiterit Rota in decis. 12. de officio delegati in nouis Guid Pap.in deci.70. Ego in decis. Curiæ Archiep. Neapol. 91. Quarto quando adessent verba, vt procedant parte citata Rubin. in decis. 25. Quinto si Papa diceret in literis cōstito vobis summarie, & extraiudicialiter dictam alienationem confirmetis Crescent.in decis.12. de priuilegijs, & ratio est quia propter illa verba extraiudicialiter nō tollitur partis citatio Bel-

lam.

Iam in decisio.672.& maxime propter verbum constito idem in decis.681. Limita tamen illud animaduertendum quando executor vellet examinare aliquem, si est idoneus, quia tunc non est necessaria citatio partis Ego in decis.5.

Secundo Animaduerti debet, quia tenetur se informare de omnibus expressis in literis apostolicis, vt patet quia ibi solum narrat, exprimit, & exponit impetrans propter obseruantiam regularum Cancellariæ; & in partibus debet probare narrata coram Iudice delegato Rota in decisio 8. de rescriptis in nouis, prout dicimus, ac obseruatur etiam in dispensationibus matrimonialibus in quibus exprimuntur gradus in Vrbe, & probantur in partibus Addit. ad decis. 7. de rescriptis in nouis, & in decisio.44. eod tit. facit Concil. Triden. sess.13. c.15. & sess.42. cap.5 & 6. de reformatio. vbi vult quod episcopus videat omnia rescripta impetrata a sede apostolica, an habeant vitium subrectionis, & obrectionis.

Tertio animaduerti debet an fuerit expositus verus valor beneficiorũ, quia gratia est nulla ob non expressionem veri valoris Verall. in decis.128. par. 3. & aliquid per eundem in decis.8. num 6. & in decis.27. num 2. Capp. Tholos. in decis.329. & ille qui vult probare valorem expressum tenetur facere veram probationem cum agatur de probatione fraudis idem Verall. in decis.381. p. 2. & fama publica excusat malam valoris expressionem, quia valor est difficilis probati onis idem in decisione 49. parte tertia.

COLLECT. 1394.

Super cap ex parte, el 2. de appellationibus.

¶ Exceptionum reiectionis per processum ad vlteriora.

IVdex per processum ad vlteriora videtur reijcere exceptiones oppositas h.d. & ratio est quia videtur de eis cognouisse, ita in proprijs terminis DD. de Rot. in decis.13. de exceptionibus Card. Puteus in decis.388. libro 3. Balb. in decisione 39.

COLLECT. 1395.

Super l.2 ff si ager vel emphyt.

¶ Prælationis directi domini vicino super alienatione rei emphyteuticæ.

AD hanc l. nota quod Dominus directus præfertur vicino in alienatione emphyt. & ita pluries fuit decisum prout est decis. Capycij 99. Cach. in decis.156. Tess. Pedemon in decisio. 170. Frãc. Marc. in decis.364. quod Amplia procedere etiam si consensisset alienationi Guid. Pap. in decis.47. intellige tamen supradicta dummodo prole vellet retinere, secus si pro alio idem Gui. Pap. in dec.401. sicut dicimus in ecclesia in emphyteusi reuersa, quia non cogitur illam agnatis petentibus renouare quando vult pro se retinere Benint. Rotæ Bononien. in deci.29. quid autem in feudo quando videlicet Vassallus vult vendere, vide pulchre per Guid Pap. in decis.39. Franch. Marc. in decis.361. Io. Papon lib.13. ti.1. arrest.5.6. & 10. & an tale ius p̃lationis possit alteri cedi, vide eundẽ Marc. in decis.2. p.2. & an regula quod quidquid est transmissibile, & cessibile sit vera vide per Balb in dec.7 & quid si res vendatur per secundum emphyteutam quis in quam præferatur prior scilicet dominus, an secũdus vide Rot. in decis.2. de locatione in antiquis.

Ad

Ad hanc tamen materiam animaduertas ad tria admodũ vtilia, primo qđ emphyteuta non præfertur vendente dominium, vt aliquid per Frãch. in decis. 17. num. 8. Anna decis. seu sing. 150. Secundo quod in censu, an præferatur censurarius emptori, vide Capyc. in decis. 103. Vrsil. in decis. 380. Tertio quod emphyteuta cogitur ius suum, & meliorationes domino potius vendere quam alijs iusta l. fin. C. de iure emphyt. & facit decisio Magon. Rot. Floren. 100.

COLLECT. 1396.

Super l. decẽ, ff. de verborũ obli. vbi DD.

¶ Iuris declarandi, & factorum, quæ non transeunt ad hæredes.

IVs declarandi non transit ad hęredẽ h. d. Ex quo Infero ad nonnulla ad modũ practicabilia, & primo quod pęna quæ nõ fuit declarata contra auctorem non potest declarari contra hæredẽ Rub. in deci. 16. & aliquid per Affl. in deci. 111. nu. 7. Infero secundo quod si res emphyteutica inciderit in commissũ viuente domino si non petiit declarari deuolutam non poterit eius hæres declarari facere, & ita in quam pluribus Tribunalibus fuit decisum præsertim in Senatu *Lusitaniæ*, vt per Gamã, in decis. 17. decis. 175. in decis. 24. Valasc. in decis. 31. & in dec. 75. in Regno *Franciæ*, vt per Guid. Pap in dec. 214. & Florentiæ, vt patet ex Magonio in decis. 36. contrarium tenuit Mont. Ro. Aragoniæ in decisio 3. Infero tertio, quod licet mulier transierit ad secunda vota omne quod habuit ex bonis primi viri tenetur seruare filiis præfati matrimonii l. fæminæ C. de secundis nuptiis talis facultas reuocandi nõ transfertur ad hæredes Balb. in decisio. 500. adeo quod si filii viua matre non sunt conquæsti de transitu ad secunda vota morientes non transfertur hoc ius ad hæredes.

COLLECT. 1397.

Sup. c. ad aures de excessibus prælatorũ.

¶ Intrusionis, & pœnæ illius.

INtrusus dicitur ille qui non habet aliquem colorẽ suæ intentionis h. d. similiter dicitur etiam intrusus ille qui obtinuit beneficium deuolutum, quia collatio est nulla, & tractu temporis nõ conualidatur Boer. in decis. 170. & talis non iuuatur, nec Regula Cancellariæ, nec præscriptione idem Boer. in decis. 14. dicitur secundo etiam intrusus ille qui resignat, & post resignationem manet in beneficio resignato Caputaqu. in decis. 36. par. 3. & talis tenetur ad fructuum restitutionẽ idem cita. dec. Tertio in minore 25. annorũ prouiso de parochiali si possessionem, & fructus capiat de beneficio curato, quia censetur etiam intrusus Sayr. in decis. 2. de ætate, & qualitate.

Sed non incongruum est hic dubitare, quæ nam sit pæna sancita per sacros canones contra intrusos, & dicas quod tenetur ad fructuum restitutionem aliquando a die intrusionis quandoquidẽ a die motæ litis Caputaquen. in decisio. 27. & idem in decis. 65. part. 1 & vide Bullam Iulij 3. quæ est 44. incipiens sanctissimus vbi omnes beneficiarios sine Bullis dicit esse intrusos; *Limita* in casu decis. Cassad. prima de causa possess. & proprieta. vbi fuit dictum quod intruso in beneficio contra habentes regressum seu accessum, aut coadiutorium cum futura successione, & decreto irritanti tenetur ad fructus a die intrusionis, non a die litis tantum, & idem in intruso contra decretum cap. 2. de præbendis iñ 6. Secunda est pæna quia intrusus in beneficio

neficio reseruato non potest opponere de Regula de annali Cassado. in decis. 14. & tenuit Rota in vna Colonien. canonicatus 29. Maij 1570. coram Verallo, licet ab hac opinione fuerat recessũ in vna Calciaten. Scolastriæ 16. Maij 1588. coram illustrissimo Platto, & extat alia decisio Seraphini 160. Tertia pęna est quia si quis de facto se poneret in possessione alicuius beneficij, & postea impetrat illud a Sede Apostolica, non facta mentione de illa intrusione, impetratio erit nulla Capp. Tholo in decis. 483. & non solum tenetur facere mentionem de intrusione verum etiam de fructibus interim perceptis Ego in decis. 60. & Auphierius in addit. ad cit. dec. 483. Quarta si quis fuerit intrusus in aliquo beneficio a laico, vt in casu c. prætera el primo, de iure patronatus, & vellet impetrare aliud beneficium a Papa non facta mentione de illa intrusione non valet impetratio, quia est intelligibilis cum sit excõmunicatus Add. ad dictam decis. 483. & ita censuit sacra congregatio.

Quomodo autem intrusis succurrendum sit vide Bullam Gregorij XIII. de publicandis resignationibus.

COLLECT. 1398.

Super l. mandatis ff. de requirendis reis.

¶ Publicationis bonorum in fiscum faciendæ post annum.

REus habet annum ad se purgandũ quod si non venerit infra annum bona eius transeunt in fiscum, atque publicantur h d. quemadmodum etiam publicantur bona hæreticorum Guid. Pap. in decis. 76. & in bonis Rebellium Gama. in decis. 32. sed quid si Rebellis habeat bona in diuersis territorijs sub diuersis iurisdictionibus quomodo sit facienda publicatio. Vide Guid. Pap. in decis. 341. aliquid per Vrsill. in decisio. 281. Bona autem hæretici cui publicantur ecclesiastico superiori Guid. Pap. in decis. 76. an veniant bona futura, vide de Franch. in decis. 102. an nomina debitorum Guid. Pap. in decis. 341. in confiscatione bonorum non veniunt bona paterna post sententiam acquisita, nec etiam ratione legitimę Magon. decisio. Florentiæ 99.

COLLECT. 1399.

Super Auth. si vero contingerit, C. de iudicijs.

¶ Adiuncti iudicis admittendi, & quando, & de iudicis suspicione.

QVando Iudex ordinarius est suspectus non remouetur in totũ, sed associatur probus vir loco episcopi h. d. & hoc procedit siue quoad examen, seu alium articulum, vel quoad totam causam Capyc. in decis. 137. & dato adiuncto statim cessat iurisdictio Iudicis causæ ne solus procedat Ego in decis. 22. Imo is potest Iudici ordinario ac parti inhibere, ne absq; eo procedãt Tess. in decis. 255. num. 7 hæc autem adiuncti datio non procedit de iure canonico quo potest quilibet Iudex, tam ordinarius, quã delegatus vt suspectus recusari immo totum Collegium Gayl. obseru. 33. lib. 1. Osasc. in decis. 15. item tam Iudices delegati, quam ordinarij Idem Osasc. in decis. 18 & in decis. 84. & Borgnin in decis. 28. licet quando recusatio esset notoria frustratoria potest sperni per recusatum, nec parit effectum attentatorum Capp. Tholos. in decisio. 479. Franc. Marc. in decis. 705. p. 2. nec item esset admittẽdus adiunctus vbi recusans haberet in promptu appellationem Polid. Ripa obser. 197. aliquid per Viu. in decis. 363. sed obiter ad materiã suspicionis nota nonnulla admodũ practicabilia primo quãdo quis exercet of-

ficiū allegatur suspectus sit dandus adiunctus, vide de Franch. in decis. 8. Secūdo quod inimicitia quæ ex facto partis prouenit nō repellit Iudicem, neque testem pulchre Franc. Marc. in decisio. 291. par. 2. Tertio quod post conclusum in causa suspicio non potest allegari in personam Officialis etiam ex noua causa de Franch in decis. 431. Quarto quod suspicio in personam Actuarij allegata sufficit quod probetur per iuramentum Anna decis. seu singul. 489. Milanens. in decis. Siciliæ 15. lib. 1.

COLLECT. 1400.

Super c. dilecto de pœnis.

¶ Iniuriæ illatæ Officiali.

INiuria illata Officiali quando dicatur realis, vel verbalis, vide Franc. Marc. in decis. 34. p. 2. Card. Put. in deci. 303. lib. 1. & quæ leuis, mediocris, & atrox vide eundem Marc. in decis. 614. p. 2. & in dec. 903. p. 1. Put. in dec. 303. li 1. Boer in dec. 168. plurimū tamē interest, an verbalis sit, an realis iniuria, quia si realis, vel personalis acriter punit, quam verbalis Rota Delfin. in decis. 13. p. 2.

COLLECT. 1401.

Super Cōst. Regni Foriudicatorū bona.

¶ Foriudicatorum.

AD cuius ornatum primo animaduertendum est, quod foriudicatus habetur pro mortuo Farinac. in decisio. 31. ex qua inferas primo, quod consuetudines Neapolitanæ, per quas vocantur ad successionem proximiores ex parte patris ad bona a linea paterna obuenta, & acquisita, & proximiores ex parte matris ad bona ex linea materna quæsita, procedunt etiam proximiore foriudicato, ita de Franch. in decis. 563. Inferas secundo, quod Consuetudines Neapolitanæ loquentes de morte compræhendunt etiam foriudicatum, idem de Franc. in decis. 689. Inferas tertio, quod Consuetudines Neapolitanę loquentes de dotiū restitutione viro mortuo procedunt etiam viro foriudicato, licet contra de Franch. in decis. 562.

Animaduertas secundo, quod annus foriudicationis, de quo in Constit. nostra currit a die banni, non autem annotationis de Franch. in decis. 515. vbi disputat intellectū constit. grandis vtilitas in qua statuitur bona inquisiti esse annotanda retenta pro fisco tertia parte, reliqua elapso anno a die annotationis esse applicanda commodis fisci, & glos. ibi in verbo annotationis, dicit, quod annus computatur a die banni, etiam non facta annotatione, cum respiciat commodum fisci, & potest illa omitti, & renuntiari, cum respiciat bona, & non personas, vt late Ego discutio in mea decis. 113. & sic contracta contumacia a die banni currit annus, In raptores, & osculantibus mulieres maritatas, virgines, vel viduas non expectatur annus, sed sex menses, quibus elapsis possunt foriudicari, quia foriudicationis tēpus abbreuiatur ad beneplacitum Proregis propter arduas causas, & grauia delicta de Franch. in decis. 213.

Animaduertas tertio, quod si citatio foriudicationis fuit nulla, etiam sententia foriudicationis erit nulla, de Franc. in decis. 514. quia foriudicatio sumit robur a citatione, idem in decis. 321. quando vero foriudicandus non habet domum ad finem citandi, agnati, & affines sunt absentes, vel in prouincia, in qua M.C. non habet iurisdictionē, quomodo prouidendum, vide de Franch. in dec. 516. & quomodo fiat citatio vacabundo, & quod sufficiat, fieri in domo

vxo-

vxoris, vide per Guid. Pap. in decis. 445.

Animaduertas quarto, quod agnati ad impediendam sententiam foriudicationis possunt opponere exceptionem clericatus, de Franch. in decisio 329. sed quid in clericatu assumpto post sententiam foriudicationis, vide per eundem in decis. 209. & ad materiam foriudicationis, vide optimum consilium de Ponte 69. vbi refert quandam decisionem emanatam in causa Andreæ de Ebulo.

COLLECT. 1402.

Super c. ex parte de officio delegat. vbi Abb.

¶ Renunciationis beneficij ad fauorem alterius.

Renunciatio beneficij ad fauorē nō valet, h. d. Intellige in resignationibus, quæ fiunt in manibus ordinarij, secus in illis, quæ fiunt corā Sanctissim. ita in proprijs terminis Garz. in dec. 3.

Sed hic pulchra oritur dubitatio, an renūcians in fauorem N. cum pacto, vt possit retinere fructus, aut aliquam pensionem dicatur simoniace renunciare. Respondetur cōem esse opinionem ꝓ affirmatiua, vt voluit Sayr. in dec. 8. de simonia, & in dec. 37. eo. tit. Amplia procedere, ēt si fuerit factum pactum, vt renuncians recipiat fructus beneficij resignati vsq. ad talem diem. Et fuerit dictū saluo beneplacito Sedis Apostolicæ; nā si postea fuerit facta resignatio cor. Ordinario simoniaca iudicatur Mohed. in dec. 165. *Limita* non procedere quoties fuisset facta renunciatio in curia in manibus *Papæ*, obtinendo ab ipso Papa re seruationem oīum, vel medietatis fructuum, nā non esset simoniaca, si renuncians prius tractasset cum resignatario de dictis fructibus Rub. in dec. 6. & ratio est, quia fructuum, aut pensionis reseruatio non pendet a voluntate partium, Cassad. in decis. 4. de locato.

Ex quibus colligitur, quod firma est illa pactio, quæ prohibetur in c. cum vniuersorum de rerum permutatione; cum de stylo recepto in curia tractatus inter resignantem, & resignatarium ante admissam renunciationem de reseruatione fructuum, aut pensionis nō inducūt simoniam Boer. in dec 205. *Put.* in dec. 39. lib. 2. quod Amplia procedere etiam si promissio transiuisset in obligationem Capp. Thol. in dec. 161. Intellige dummodo fuerit apposita illa clausula cum consensu S.D.N.

COLLECT. 1403.

Super l. 3. & toto tit. C. de prædijs minorum.

¶ Alienationis rerum minoris.

Non valet alienatio rerum minorū nisi interueniēte iudicis decreto, h. d. quod quidem decretum causæ cognitionem requirit, alias nihil suffragatur Anna decis. seu sing. 396 Amplia, vt minor possit præfata bona sic alienata reuocare vna cū fructibus restituto potissimum pretio in eius vtilitatem verso pulchre Viu. in dec. 22. vti iuris est in ecclesia, quæ admittitur ad reuocandum alienata absq. assensu Apostolico vna cum fructibus: Ego in dec 31. & facit c. si quis præsbyterorum de rebus Ecclesiæ non alien. Amplia secundo, ēt si res pupillares, seu minoris essent steriles Vrsil. in dec. 87. per l. si fundus sit sterilis ff. de præd. minorū, Limita hoc nisi res stabilis vēderetur de ordine testatoris, pulchre de Franch. in dec. 302 per tex. in l. Paulus ff. de prædijs minorum, sic ēt in re Ecclesiæ grauata per fideicommissū

alienare aliquid per Guid. Pap. in decis. 31. Amplia tertio vt huiusmodi decretū debeat præcedere, etiam si alienatio tēderet in vtilitatem minoris Afil. in dec. 87. Limita regulam tex, vbi alienatio rei minoris fieret propter vrgens debitum Affl. in dec. 249. ad cuius limitationis ornamentum, vide Capyc. in decis. 13.

COLLECT. 1404.
Ad Stylum Rotæ Almæ Vrbis.

¶ Citationis vnicæ pro toto termino probatorio.

VErsatur præsertim, quod non sub stineat citatio vnica pro toto termino probatorio, & propterea hodie receditur a decis. Verall. 113. p. 1. vbi citatio ad videndum iurare testes tali die, & hora, & deinde singulis diebus, & horis sequentibus erat valida, quia talis citatio non substinetur in Rot. nisi per solos duos dies, Rot. diuer. in decis. 311. nu. 3. p. 1.

Quo ad examen vero testium de partibus, maxime in Hispania in Rota substinetur citatio facta, licet sit vnica pro toto termino probatorio præfixo, de Graff in decis. 6 num. 6. de sententia, & re iudicata, & ita pluries decidit Rota, & signanter in vna Corduben. decimarum 24. Ianuarij 1594. coram Seraphino, & in vna Calaguritana oblationum 26. Maii 1590. coram Comitulo, & in vna Toletana decimarum 16. Februarii, coram Pegna, & alias sæpius; Limita primo hanc secundam conclusionem quatuor modis, & primo quando mutatus Iudex, seu commissarius, seu delegatus, nam tunc requiritur noua citatio; nec sufficit prima pro toto termino probatorio, quę limitatio an sit vera, vide pulchras decis. Minad. 27 & Gratian. Rotæ Marchiæ 208. Limita secundo, quando testes essent examinati sine assignatione termini communis. Nam tunc examen esset nullum, nisi citatio esset certa, & clara, quia possunt fieri probationes absque termino, cum nō sit de substantia, Capyc. in decis. 1. sub nu. 35.

Et propterea in Curia nullus solet terminus pręfigi ad faciendas probationes, vt testes iurent, & examinentur, sed potius quocunque tēpore examinantur ne probationes pereant, nisi quādo petitur remissoria ad probandum in partibus Veral. in dec. 297. p. 3. Rot. in dec. 9. de testibus; Limita tertio, vt sufficiat vnica citatio, quādo terminus assignatus non currit, sed est suspensus, donec pars aduersa respondeat positionibus quoad testes illo medio tempore examinatos, vt fuit resolutum in vna Pampil. decimarū 6. Nouembris 1562. coram Pamphilio; Limita quarto, quando non sufficit prima citatio, quando ille primus terminus fuit elapsus, & alius terminus.

COLLECT. 1405.
Super Regulā de Infirmis resignātibus.

¶ Resignationis beneficii factæ intra 20. dies ante obitum inualiditatis ex Regula Iulii III.

SI Resignans beneficium moriatur infra 20. dies resignatio facta in fauorem cuiuscunque est nulla, & beneficium dicitur vacare h. d. cuius Regulæ ratio est, ne testator cogitatione mortis turbatus non benę possit considerare de persona idonea pro Ecclesia, ita de Graf. in dec. 29. super Regul. & hac ratione Iulius III. Pont. Max. in articulo mortis recusauit creare Cardinalem quendam affinem suum prætextu erroris & insufficientiæ, vt tradit Guicciardinus lib. 2 historiarum folio 302. & simile exemplum refert Garimbert. lib. 3. de vitis Cardinalium, & ratio est, quia regu-

regulariter constituti in infirmitate nō præsumuntur sanæ mentis Ruiz in deci. Lituaniæ 3. Amplia primo, vt tale beneficium dicatur vacare per obitum, Card. Put. in decis. 92. lib. 2. Amplia secundo in Gallia, in qua renuntians officiū regale, debet superuiuere per 40. dies, Franc. Marc. in decis. 184. Amplia tertio, vt hæc regula est fauorabilis, & iuri consona, vt tenuit Rota in vna Imolen. Canonicatus 21. Aprilis 1578. corā Cantuccio, & ratio est, quia principaliter emanatur ad tollendas fraudes, Caputaquen. in decis. 15. par. 2. & conformis iuri naturali secundum quod fraus est prohibita, idem in decis. 215. part. 3. Amplia quarto, vt hęc regula locum habeat in omnibus beneficijs, & propterea Infero, quod præceptorię compræhendūtur, vt tenuit Rota in vna Cesaraugustana 14. Nouembris 1584. & ratio est, quia appellatione beneficij veniunt præfatæ præceptoriæ, Mohed. in decis. 10. de causa poss. & propriet. Infero secundo, quod compræhendatur etiam beneficium iuris patronatus, vt tenuit Rota in vna Parmen. 18 Februarij 1585 coram Cantuccio. Sarnen. in decis. 17. Verall. in decis. 36. num. 13. par. 3. & verbum collatio compręhendit largo sumpto vocabulo præsentationem Rota in decis. 27. de rerum permutatione, hinc tex in c. auaritiæ de electione, licet loquatur in electione habet locum in prę sentatione, Crescent. in decis. 6. de iure patronatus, non tamen compręhenduntur translationes pēsionis, ita vt si transferens moriatur infra 20. dies, pensio nō habeat effectum, vt fuit resolutum in vna Cadicen. pensionis 13. Maij 1541. coram de Thanis Sarnen. in decis. 8. super Regul. hodie tamen hæc dubitatio non procedit, cum in gratijs translationis pēsionis solet concedi, vt possit trāsferri etiam in articulo mortis, Rota diuers. in decis. 138. lib. 1. Card Puteus in decis. 5. de pensionibus, Intellige, quādo præfata translatio fieret ab executore post præsentationem literarum Crescē. in decis. 14. de concessione præbendæ: & ratio est, quia ante præsentationem vllam iurisdictionem habet, idem in decis. 21. eod. tit. Bellam. in decis. 116. Cassad. in decis. 8. de restitutione spoliator. Card. Put in decis. 225. lib. 3. Quidquid dicat Bisignett. in decis. 4. eod. tit. Amplia quinto principaliter vt regula procedat etiam in eo, qui renuntiauit iuri suo quæsito in aliquo beneficio vigore alicuius gratię, vt quia resignauit ius, quod habebat per solam supplicationē signatam, nec habebat literas expeditas Rota in vna Valētinen. 13. Martii 1514. coram Sarnē. Amplia sexto, vt compræhendantur etiam Cardinales renunciātes Card. Pute. in decis. 195. lib. 1. nam cum Regula hæc emanauit ad obuiandum fraudibus, propterea compræhenduntur etiam Cardinales, quia cum sint maiori dignitate præditi, oportet plus aliis a fraudibus esse alienos Caputaqu. in decis. 211. lib. 1. Amplia septimo, vt Regula habeat locum etiam in Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, & aliis Prælatis, & Abbatibus eorum beneficia renuntiātibus, Peregr. in decis. 20. Card. Put. in decis. 33. lib. 3. Amplia octauo, vt compræhendantur etiam beneficia cōcessa in commendam, Simonett. in decis. 48. Rot. diuers. in decis. 137. lib. 2. & in decis. 80. lib. 3. Pute. in decis. 33. lib. 3. Cassad. in decis. 32. super Regu. hinc Regula de familiaribus Cardinaliū habet locum in commenda, Simonett. in deci. 51. Amplia nono procedere tam in resignationibus, quæ fiunt in Curia, quam extra, Crescent. in decisio. 12. de renunciatione.

COLLECT. 1406.

Super c. præsentium de testibus.

¶ Interrogatoriorum testium examinandorum.

AGitur de materia interrogatoriorum, & in summa colligitur hæc conclusio, quod prius testes sunt examinandi per articulum, & deinde interrogandi per interrogatoria ex aduerso data, licet in Curia Roma. secus seruetur Sarnen. in decis. 29. & propterea etiam extra Curiam consultius faciet pars quę petat, & protestetur ante omnia interrogari testes per interrogatoria ab eo data, quam per articulos examinari, quia stante tali protestatione non potest aliter procedi, Peregrin. in decis. 49. libr. 1. Rot. diuers. in decis. 511. lib. 3.

Si autem neglectis interrogatoriis testis non interrogatur per illa, sed dumtaxat per articulos examinatur, non erit examen ipso iure nullum, sed testes sic examinati non probant, Mynsing. cent. 1. obseru. 32. Intellige tamen, vt non probent quousq; repetantur, & iterum per dicta interrogatoria ex aduerso data examinentur, & interrogentur expensis illius, cuius culpa testes prius per interrogatoria examinati non fuerint, Card. Puteus in decis. 427. lib. 1. & in decisio. 317. lib. 2. Balb. in decis. 59. & fuit late in Rota resolutum in vna Siracusana quartæ 29. Maii 1597. coram Gipsio, & alias pluries, & quando pars dat interrogatoria ad articulos, super quibus conceditur remissoria ad partes tenetur contribuere in expẽsis remissoriæ, Balb. in decisio. 10. articuli tamen semper sũt dandi in Curia, ac inserendi in remissoria, nec poterit Iudex remissorialis alios articulos admittere, cum sit merus executor Puteus in decisio. 190. lib. 1. quod amplia procedere quamuis fuissent articuli additionales, Rota diuers. in decisio. 964 part. 3.

Vlterius animaduertas in praxi, quod testes examinati pendente dilatione, addandum interrogatoria sunt repetendi Card. Puteus in decisio. 317. lib. 2.

COLLECT. 1407.

Ad Abb. in c. 2. nu. 16. de testibus.

¶ Citationis partis ad dicendũ contra articulos in testium examine.

IN examine testium est necessaria citatio ad dicendum contra articulos, h. d & ita tenuit Rota vt patet in decis. 8. in tit. de testibus in nouis, Guidobon. in decisio. 79. Limita in Hispania, in qua de tali sollemnitate nõ curatur, vt fuit decisum in vna Burgen. Cappellaniæ 17. Aprilis 1600 coram Corduba, & ratio est, quia in decreto admissionis ad probandum adiicitur clausula, saluo iure impertinentium, &c. vt Neapoli pariter seruatur, teste de Franchis in decisio. ... & sic virtute præfatæ clausulæ prouidetur præiudicio, quod parti posset contingere ex simplici admissione articulorum, qua ratione fuit adinuenta dicta citatio ad dicendum contra articulos, Cassad. in decisio. 2. de iudiciis, Caputaquen in decisio. 149. parte 3. & ita fuit in terminis resolutum in vna Calaguritana oblationum 26. Maii 1590. coram Comitulo, similiter etiam suppletur præfata citatio quã do intimatur commissio receptoris, in qua continetur, quod examinentur testes super articulis, hincinde productis Cæsar de Graff in decisio. 15. de testibus.

COL-

COLLECT. 1408.

Super l. si quando C. de testibus.

¶ Citationis partis ad videndum iuramentum testium.

TEstes examinari debent parte citata ad videndum eorum iuramentum. h. d. nam aliter examen erit nullũ, Rot. in decisio. 15. de testibus in nouis, Crescent. in decis. 2. eod. titu. Achil. de Graff. in decis. 1. Verall. in decisio. 274. part. 3. & ideo omnes oppositores, & interesse habentes sunt citandi, nec sufficit, quod aliqui citentur, alij verò non, quia respectu non citatorum examen erit nullum, vt fuit in Rota resolutum in vna Calaguritana 27. Octobris 1603. coram Lancellotto; Amplia primo, vt hæc citatio debet esse certa, non autem incerta, & vaga, aut nimis generalis, Rota in decis. 17. de re iudicata in nou. Achill. de Graff. in decis. 15. de testibus, Mohed. in decis. 4. eod. tit. Puteus in decis. 158. lib. 1. & in decis. 182. lib. 2. vnde citatio generalis non arctat, vt aliquid per Rotam diuers. in decis. 15. 1. part. 2. sicut etiam neque arctat, nec tenet citatio cũ termino nimis breui, infra quod pars comparere non valet Crescent. in decis. 6. de dilationibus, Card. Puteus in decis. 150. lib. 3. aliquid per Cassad. in decis. 6. de dilat. Verall. in decis. 161. par. 2. Hinc vt citatio facta sine die substineatur, intelligi debet ad primum diem Card. Puteus in decis. 212. lib. 2.

Nunc limita principalem tex. conclusionem, & primo quando pars, quę non fuit legitime citata dedit interrogatoria, per quæ fuerint interrogati testes examinati, vel saltim talis defectus erit sanabilis per commissionem desuper in signatura Sanctissimi porrectam, Pute. in decis. 301. lib. 3. aliquid per Crescent. in decis. 1 de ferijs. Verall. in decis. 273. par. 3. Limita secundo, vt tale examen substinetur ex quadam æquitate, quando testes alias nulliter examinati essent mortui, & sic repeti alias examinari nõ possunt, Pute. in decis. 196. lib. 2. & aliquid per Mohed. in decis. 7. de testibus, Limita tertio, quando pars, quæ deberet citari esset contumax in non comparendo, postquam a principio causæ fuit citata ad totam causam, & ad singulos actus in eadem citatione, quia tũc nulla alia erit necessaria citatio, Rota in decis. 8. de testibus in nouis, & fuit decisum in vna Pampilonen. Prioratus 21. Iunij 1599. Limita quarto, vt substinetur examen testium vigore primæ citationis, alias nullæ, & inualidæ, quando pars citata respondit tempore citationis, quod dabat se pro citata, nam ex tali responsione approbauit dictam citationem, ita vt alia citatio necessaria nõ sit Cæsar de Graff. in decis. 15. de testibus. Limita quinto, quando ipsa pars aduersa comparuit, aut alias præsens fuit de tẽpore quo testes iurarunt; nam præsentia partis supplet defectum citationis, Veral. in decis. 116. par. 1. & aliquid per Cassad. in decis. 2. de iudiciis Capyc. in decisio. 1. Achill. de Graff. in decis. 1. super regulis de triennali Rot. diuers. in decis. 311. & in decis. 447. par. 1.

Vnde fuit dictum in vna Pampilonẽ. decimarum 6. Nouemb. 1592. coram Decano, quod quamuis in citatione ad videndum iurare testes non sit designatus locus examinis, prout requiritur, & quod in actis exprimatur Puteus in decis. 262. lib. 2. tamen si pars citãda aliunde sit bene instructa, & de eo constet, quod substinebitur dictum examen, quod etiam fuit decisum in vna Pampilonen. oblationum de anno 1585. coram Comitulo.

COLLECT. 1409.

Super glos. in c. vt circa de electione.

¶ Iuramenti depositionis testium.

SOlet sępius opponi in Rot. Romana, quod examen testium de partibus sit nullum ob defectum iuramenti, ex eo quod testes examinati non iurarunt tactis Sacrosanctis Euangelijs iusta præsentem glos. nostram in verbo corporali, & ita refert Caputaq. in dec. 246. p. 2. *Limita* in Hispania, in qua sufficit quod testes iurent facta cruce in manibus Notarij, vt notissimum est, & attestatur Caputaq. in dec. 265. p. 3. ac fuit decisum in vna Ciuitaten. Constructionis Cappellę de anno 1589 cor. Seraph. & ratio est quia cum Notarius attestetur se recepisse iuramentum in forma debita iuris, intelligendum est illud præstitum fuisse legitime, & eo modo quo fieri debuit *Cæs.* de Graff in dec. fin. de testib. & ita fuit resolut. in vna Calaguritana oblationum 26. Maij 1590. corā Comitulo & alias sæpius. Item solet opponi, quod examen testium sit nullū ex defectu iurisdictionis, quando causa est beneficialis, seu ecclesiastica, ex eo, quod Notarius qui testes examinauit sit mere laicus, ac persona incapax.

Quæ oppositio similiter excluditur a *Rot.* quoniam talis commissio data Notario nō concernit delegationē actus cū exercitio iurisdictionis, sed dūtaxat continet nudum ministerium, & substinetur licet sit laico cōcessa Guidobon. in dec. 158. Veral. in dec. 365. p. 3. & fuit decisū in vna Calaguritana iuris votādi 19. Ian. 1590. cor. Orano. Itē solet opponi quod examen testium sit nullum ex defectu iuramenti, quia in cōmissione seu instrumento receptorię non fuerit data receptori facultas recipiendi iuramenta testium; sed solummodo ad examinandū testes: sed huic exceptioni respōdet Put. in dec. 158. lib. 1. dicens quod commisso examine, est etiam per antecedens necessarium commissā facultas recipiendi iuramentum, sine quo examen non valeret Mohed. in dec. 4. & latius idem in decis. 6. de testibus.

COLLECT. 1410.

Super l. cum filius ff. si cert. petat.

¶ Iudicis officij quod dicatur subsidiarium.

IVdicis officium est remedium subsidiarium postquā competit deficiente omni actione h. d. hinc est quod in nonnullis casibus eius officiū implorari potest pręsertim primo, vt impediat ædificantem ad emulationē vicini Thess. dec. 245. Viu. dec. 411. lib. 3. Ro. diuer. in deo. 164. p. 2. Item, vt aquarum cursus nō diuertatur ascendere ad inferiora loca, licet non tribuat ius in possessionē, nec consuetudinem inducat etiam per cursum mille annorū *Fran.* Marc. dec. 561. & 589. p. 1. Item versatur etiam circa tui tiuā possessionem Capyc. dec. 13. & 55. Valasc. dec. 79. pręterea versatur ēt in fideiussione de nō discedendo a palatio, Balb. in dec. 60. & fideiussionis causa cessante, cessat ipsa fideiussio Surd. dec. 76. Itē in faciēdo sequestro vbi esset timor quod partes venirēt ad arma iuxta l. æquissimā ff. de vsufr. Capyc. dec. 96. quę regula procedit etiam in beneficialibus, Fran. Marc. in dec. 1089. p. 1. Benint. dec. 65. quæ fideiussio nouam causam regulariter non includit, nisi de nouo mētio facta fuerit in fideiussione Magon. decis. Lucens. 100. de Franc. decis. 399. & aliquid per eundem in decis. 418. Item imploratur officium Iudicis pro reductio-

ctione statuti, seu constitutionis iniquæ Thess. decis. 120. & 226. & aliquid in decis. 239.

COLLECT. 1411.

Super consuetudine filiusfamilias.

¶ *Filij, & filiæfamilias de consuetudine Neapolitana de bonis maternis, & maternæ lineæ testantium.*

FIlius familias, vel filia familias in bonis obuentis sibi a matre, vel ex linea materna testamentum condere potest h. d. *L*imita primo in bonis aliunde sibi prouenientibus, quia tunc iura communia seruari debent, de Amatis *R*ot. March. in decis. 71. Limita secundo, vt hæc consuetudo locum habeat tantummodo in bonis sitis intra districtum ciuitatis Neapolita. non autem extra de Franch. in decisio. 552. quę consuetudo valida est, vt filius famil. testetur Gratia. *R*ot. March. in decis. 61. Et ratio huius secundæ limitationis est, quia statutum siue consuetudo non extenditur extra iurisdictionem statuentis de Franch. in decis. 472. & in decis. 546. Capyc. decis. 159. Farinac. decis. Rot. Roman. 478. & in decis. 592. & in decis. 888. vbi loquitur in specie de hac cōsuetudine, & aliquid per Cacheran. in decisio. 106. Amplia hanc limitationem, vt forenses pro bonis sitis intra districtum non teneantur seruare statutum loci, sed succedunt secundum ius commune, & ita pluries determinauit Rot. Rom. in decisio. 413. Farinac. cuius contrarium pluries determinauit Sacr. Consil. Neapol. respectu bonorum, quę sita sunt in districtu ciuitatis Neapol. Limita tertio si vellet disponere per viā donationis inter viuos, de Franch. in decis. 71. *L*imita quarto, quando matrimonium esset cōtractum secundum nouum vsum secundū quem pater se exclusit a successione idem in decis. 552.

COLLECT. 1412.

In l. si quis ali quid §. qui nondum ff. de pœnis.

¶ Stupri pœnæ.

PRo stupro nō infligitur pœna mortis h. d. Amplia procedere etiam in stuprante virginem immaturam nō viri potentem Balb. in decis. 22. & propterea Senat. Pedemont. condemnauit reum personam vilem, qui etiam vilem violauerit ad triremes per decennium vt refert Tess. in decis. 148. imo ex generali obseruantia pœna stupri non est capitalis Tess. in decisio. 3. & eandem opinionem tenuit Guid. Pap. in decis. 555. & Gramat. in decis. 22. *L*imita text. nō procedere in stupro per vim commisso, nam tunc punitur pœna mortis naturalis, vt refert fuisse iudicatum de Frāch. in decis. 534.

COLLECT. 1413.

Super Auth. sed Iudex C. de episcopis, & clericis.

¶ Electionis examinatoris non suspecti pro examinandis testibus.

PRo examinandis testibus debet eligi examinator non suspectus h. d. iuncta pragmat. 9 de ordine iudiciorū; Hodie fit decretum quod detur lista suspectorum, pro qua obseruantia, vide Annam in decis. seu sing. 274. & generalis suspicio omnium examinatorum non admittitur. Ioseph *L*ud. in decisio. 108. aliquid per Capyc. in decis. 138. & idem Anna in decis. seu sing. 276.

Sed quæstionis est primo circa præsentem materiam, an si altera pars citauerit aliquos testes postea vero nolit eos examinari facere, an possit cogi ad illos examinari faciendū, per prę fatū cōmissarium; Respondeas distinguendo scilicet quod si vltra citationem iurauerint

rint de veritate dicenda, tunc cogitur eos examinari facere, si vero non iurauerint tunc non cogitur Capyc.in dec. 39.de Laurent.in decis.Rot.Auenionē. 116.Marilian. in decis.Rotæ Ienuæ 41. & late Ego in deci.7. Aduerte quod extra ciuitatem Neapolis ad instantiam Neapolitanorum nō deputatur examinator, sed cōmittitur audientia testium Ordinario loci, seu viciniori non suspecto, exceptis causis criminalibus, & feudalibus, vt inter priuilegia Neapolitanorum cap.69. An autem in omnibus causis indifferente cōmittatur audientia testiū, vide *Fra* Mar.in dec.225.p.2.

Quæritur secundo, an commissarius debeat citare aduersarium ad vidēdum iurare testes, quod sic voluit Rot.in decis.37.collect.a *Farinac*.sed num si Procurator ad iuramentum testium citatus Procuratorem in partibus subsituerit, & examinator examinauerit non citato substituto examen sit nullum, quod sic, vide de *Laurent*.in decis. Auenion.69.

Aduerte secundo, quod talis commissarius nō debet permittere, vt testes referant se ad priorem dispositionem in alia, vel eadem causa factam, vel ad reuelationem excommunicationis, sed tenetur eos interrogare, & illorum dictum per extensum redigere, & nō per viam simplicis repetitionis Boer.in decis.108.& Faber in decis.fin. C.de test.

COLLECT. 1414.

Super cap.cum appellat de appellat.

¶ Attentatorū reuocationis.

IN materia attentatorum de qua scripsi in collectan.super cap.non solū de appellat. vltra ibi dicta addas hic quod attentata, adeo sunt ante omnia reuocanda pendēte appellatione, quod si lite pendēte fuerit concessum feudū in emphyteusim alicui, qui se constitueret præcario nomine possidere, & lite pendente reuocauerit præcarium possessionem capiendo, fuit decisum, quod hæc sunt vti attentata reuocanda Affl. in deci. 131. Amplia secundo quod etiā in attentatis a persona tertia, causā habente a parte, Afflict.in decis. 354. Limita nunc, & primo in attentatis lite pēdente super remedio retinendę possessionis Capyc.decis.72. Vrsil. decisio. 156.Ioseph.*Lud*.in dec.Perusina 69.& ratio est quia huiusmodi interdictum retinendæ possessionis est talis naturæ remedium, vt is qui possidet, & vincat, qui tempore litis cōtestatę possidet Caualc.decis.Fiui.23. p.2. Secundo limita in casu decis. Pisanelli ad Affl. 156.vbi fuit dictum, quod attentatū si fuerit in causa interdicti recuperandæ interim super attentatis non est procedendum, sed est capienda informatio super iudicio summario ommisso iudicio possessorij ordinario.

COLLECT. 1415.

Super cap.non minus de immunit. ecclesia.

¶ Immunitas ecclesiæ, et ecclesiasticarum personarum a collectis, et quando soluant.

ECclesia, seu ecclesiasticæ personæ non tenentur ad collectas h. d. & ita iudicatum scribit Franc. Marc. decis.224.Boer.tamen deci.48.asserit fuisse decisum contra personas ecclesiasticas quod contribuere tenentur pro reparatione murorum ciuitatis, & ita pariter iudicatum fuisse Taurini testatur Cacher.decis.Pedem.68.Papon.libr.5. tit nono, arrest.19.quemadmodum etiā ecclesiasticæ personæ in *R*egno Frācię tenentur ad refectionem viarum, pontium, & ad vigilias castrorum, & similia Franc.Marc.decisio.457.Guid.Pap.

de-

decis.7.& 78.Boer.decis. 246. Hinc refert Papon.li.1.arrest.17. Parisijs fuisse iudicatũ Ecclesiasticos teneri ad collectas,pro stipendijs latrunculatoris,& eorum,quibus pontium cura mandata est, item & cloacarum, & orlogiorũ & pro rebus venditis,quod teneantur etiam soluere gabellas,testatur Boer.dec.246. nu.4.& a quo Iudice cogi possint, vide per Papon lib. 5.tit.11.arrest.24.

COLLECT. 1416.

Super l.fulginius §.vtrum ff.ex quibus causis maiores.

¶ Remediorum creditorum super hæreditate relicta.

DEbitore defuncto, cuius hæres est infans sine tutore si creditor aspiraret ad sui iuris consequutionem duplex habet remedium nimirum, vel adire debet Iudicem,citatisq;coniunctis amicis,vel agnatis infantis,& instare,quod peractis sollemnibus experiatur,quoniã citatio infantis est prorsus nulla, Afflic. decis.261.Faber decis.1.C. de in ius vocando,aliud, & secundum est remediũ, quod si bona infantis essent peritura Iudex de consilio coniunctorum eiusdem infantis,& in subsidium quando non reperitur tutor potest dare curatorem liti,Afflic.decis.256.& dicta decis. 261. Gayl lib.2.obser.107.nu.8.Osasc. decis. 69.& hoc per tex.in l.fulginius §.vtrũ, ff.ex quibus causis maior,& ratio prefatorum remediorum est,quia semper Iudex supplet ex officio in citatione, quia processus factus contra minorem indefensum est nullus,Mynsinger.obser.35. cent.2.Gayl.d. obser. 107. pro minore vero sententia lata sine tutore,& curatore bene datur,Mynsing.obser.36.cẽt. 2.cum in fauorabilibus deputetur legitimam habere personam, Crescent. decis.8.de sent.& re iud.Put.decis.157. p. 2.Caputaq.decis.153. par.2. prædicta extendi possunt ad filiumfamilias, cui quandoq; in subsidium datur curator ad litem Decisio Perusina 13.in curatore vero dãdo hæreditati iacenti quinq; concurrere debẽt,de quibus per Capy. decis.87. & quando dicatur hæreditas iacere,vide per Cacher.dec.55. Borgn. decis.30.vol.2.Gayl.obser.136.lib.2.& quando, & quomodo detur, vide per Rot.Ro.deci.42.Hinc est,quod dicitur factum spoliũ hæreditati, dum admittitur fidei commissarius,non dato curatore hæreditati iacenti, Rota Romana decis.520.par.1.

COLLECT. 1417.

Super glos.in l.1.C. de precar. & Salu.

¶ Hypothecariæ, & saluiani interdicti differentiam.

HÆc glo.ponit discrimen inter Saluianũ interdictum, & hypothecariam,tu autem decisiue loquẽdo addas quinque alia; Primum, quia hypothecaria pertinet ad petitorium,Saluianum vero interdictum est possessorium cum quis sibi restitui petit possessionẽ, Rot Rom decis.34.Secundum est,quia in hypothecaria probãdũ est dominiũ debitoris,quoties agitur contra tertium non habentem causam a debitore post hypothecam contractam,Affl. decisio. 383. in Saluiano vero sufficit probatio possessionis bonorum debitoris tempore contractæ obligationis,vel post cum probatione modernæ possessionis, ex parte rei cõuenti tẽpore litis motę,Cornazz decis.Lucen.10.Puteus decis.207. lib.1.aliquid per Rotam citata decisio. 34.& per Viuium decis. 365. Tertium est,quia agenti hypotecaria obstat exceptio discussionis Balb.decis.15.ac secus agente Saluiano, Grat. decis. 61. & 16. Thesaur.decis.166.aliquid per Viuium de-

decisio.4. Quartum est discrimen, quia Saluianum interdictum nequaquam appellationem admittit, quæ tamen admittitur in hypothecaria; Caputaque. decis.106 par.3. Thesaur. decis.165 aliquid per Osascum decis.25.num.1. per Rotam diuersor. decis.43.par.1. Quintū & postremum discrimen est, quia Saluianum hoc interdictum datur contra tertium possessorē, esto quod hypothecaria possessio sit ammissa, Pute. decis. 207. quam ob causam Saluiano interdicto possunt agere hæredes hæredis, etiā si hæres adhærendo cesserit iura sibi cōpetentia in illa hæreditate, Rot. diuers. decis.47.par.2.

Additur, & sextum non pœnitendū quod in hypothecaria computantur in sortem, non sic in Saluiano interdicto, quando quis est creditor bonorum, ad quæ agit, secus in creditore pecuniæ, Rot Rom. dec.44.par.1. & aliquid per Valasc. in decis.55.

Requisita porro in hoc remedio recensentur a Viuio, Cornaz. & Rot. Ro. in præcitatis locis, neque præfatum remedium censetur intentatum, si prædicta estrema concurrant ex vi clausularum salutarium, scilicet omni meliori modo, &c. petens ius, & iustitiam sibi ministrari, &c. Viuius decis.395. & optime per Borgn. Caualc. decis. 27. par.2.

COLLECT. 1418.

Super Ritu M. C. 66.

¶ Accusati non valentis accusatorem reaccusare in materia ritus Magnæ Curiæ.

ACcusatus regulariter non potest accusantem reaccusare de eodem pari delicto, hoc dicit; Limita non procedere quando secunda accusatio procedit ex eodē fonte, vt est quando vnus accusat alium de periurio virtute vnius instrumenti, & accusatus virtute eiusdē instrumenti accusaret accusatorem de periurio Garz. decis.8. & ita fuisse decisum in Sac. Cons. testatur Grammat. in Ritu nostro; *Limita* secundo de maiori vel minori crimine, Balb. decis. 90. Sed quæstionis est, an in ea reaccusatione procedi possit, fuit decisum cum hac distinctione, scilicet, quod si eadem reaccusatio procederet ex eodem fonte primæ quærelę, & tūc proceditur in vtraque, cæterum si esset diuersa debet præstari cautio per reaccusatum de stando iuri finita prima accusatione, Grāmat. decis 56. obiter tamen quæritur, an frater, & soror accusare possint de morte filij patre remittente iniuriam, quod nō decidit Vrsillus decis.180. sed an accusari possint hæredes de periurio commisso per debitorē, qui non obseruauit ad quæ tenebatur defuncto stāte clausula in instrumento adiecta, fuit decisū, quod ex quo iuramentū ipsum fuit pręstitum recipienti pro se, & hæredibus, quod possint accusare de periurio eis commisso, ita Capyc. decis.75. Sesse *Rotæ* Aragon. dec.98.num.25. vbi pariter tradit idem fuisse iudicatum in Regio Consilio Aragonio, sed an nurus contra socerum valeat accusare criminaliter, fuit decisum, quod nō, teste Minad. decis.2. an autem accusator falsi teneatur exprimere falsi qualitatem, locum, & in qua parte ex quo tractabatur de impedienda reassumptione instrumenti testamenti, non tamen de accusatione falsi, nec ciuiliter procedēdi, fuit decisum, quod ad istum actum nō teneator actor declarare, vt in terminis decidit Capyc decis.79. Ad materiam tamē accusationis videas pulchram decis. de Franch.382.

COL-

COLLECT. 1419.

Super praxi Absolutionis a iuramento.

¶ Absolutionis a iuramento praxis.

AD veram praxim absolutionis a Iuramento, de qua materia alibi scripsi quatuor animaduertenda duxi. Primum quod absolutiones a Iuramento ante incursum periurium, etiam parte non citata ab ordinario obtineri possint, vt est punctualis decis. *S. C.* Neap. quam refert Vrsill. deci. 220 nu. 14. post vero incursum periurium non nisi a Sacra pœnitentiaria impetrandæ sunt, Caualcan. decis. 9. par. 2. quicquid scripserit Gui. Pap. in decis. 164. in qua asseruit Iudicem secularem habere iurisdictionem in periurantes contra dispositionē tex. expressi in c. fi. de foro compet. quia absolutionis a Iuramento validitas, vel inualiditas, aut nullitas semper est remittenda ad iudicem Ecclesiasticum, si de ea fuerit controuersia coram Iudice seculari, vt decisum refert Pisanellus in decis. 220. ad Affli.

Secundo animaduertendum, vt absolutio a iuramento, quāuis obtineri possit ad finem agendi, etiam parte non citata ex causa in rescripto nō expressa; si fuerit obreptitie impetrata non valet, Afflic. decis. 220. nu. 10. & 11. Anna, qui refert decisum singu. 2. Mynsing. obser. 84. cent. 6. Ioseph *Ludo*. decil. Perus. 18. Valasc. decis. *Lusit*. 130. Triuis. decis. 64. lib. 1. & Polidor. Ripa obser. 150. sed an absolutio a Iuramēto obtenta parte nō citata valeat, si non fuerit facta mentio de pacto inito, hoc est non petere absolutionem, nec contrauenire contractui negatiue decidit Afflic. decis. 220 num. 11. & ratio est; quia debet præcedere absolutionem circa talem pactum non petendi absolutionem; Ego in decisio. Curiæ Archiepiscopalis Neap. 8.

Tertio animaduertendum, quod absolutio vnica a iuramento non sufficit, quando in contractu adessent plura pacta, & ratificationes, & debet ab omnibus iuramentis impetrari absolutio, Afflic. cit. decis. nu. 15. Hinc Peregrin. decis. Paduæ 102. asserit tot esse necessarias absolutiones quot fuerint iuramēta.

Quarto animaduertendum absolutionem iuramenti impetrari posse per procuratorem, quæ impetratio fieri poterit etiam temporibus feriatis *Rubin*. decis. 249. quam nota ad tex. in c ego enim de Iureiur.

COLLECT. 1420.

Super l. ante diem ff. de regul. iuris.

¶ Creditor in diem, an ante tempus agere possit.

AGere ante tempus solutionis quis prohibetur, hoc dicit, verum tu pro ornamēto huius tex. sic distinguas, quod aut dies est apposita ab homine, & tunc si res deducta in obligatione non transit de sui natura ad hæredes, tunc nulla actio, aut obligatio nascitur, & successiue agere nequit. Balb. decis. 320. si vero transiret, tunc statim committitur stipulatio quoad obligationem & actionem, si vero dilatio esset data a lege ad soluendum, prout est in dote; tunc agi potest ante tempus, vt adueniente tempore sibi soluatur, & ita fuit decisum testatur Afflict. in decis. 279. de Franch. decis. 341.

Item potest agi ante tempus cū conditione, vt soluatur in die debito, pulchre Cacher. in decis. Pedem. 130. in fin. Surd. decis. 151. num. 6. Vrsinus decisio. 403. in princ. Bellon. decis. Genuæ 91. num. 22. Similiter potest agi ante tempus ad finem declarandi, ad quem res pertinere debeat, vt fuit decisum posse prætendens maioratum, siue fideicommissum

missum

missum ad se spectare, vt decisum refert Anna in consi. 11. intellige hoc procedere, quando comparuisset successionē prætendens, secus si comparuisset possessor ipsius maioratus, idē Anna consi. 126. & de Franch. decis. 695. item in causa iactationis potest quis ante tempus agere, vt in remedio l. diffamati C. de ingenuis, & manumiss. & num in hoc iudicio causa sit remittenda; vide per Capyc. in decis. 18. De Ponte in decisio. 31. num. 4. in quo remedio an requirantur plures monitiones, vide per Afflict. decis. 264. Capyc. decisio. 205. Mynsinger. obseru. 86. centur. 3. Gramma decis. *Lusit.* 102.

COLLECT. 1421.
Super Pragmatica Prima de assistentia.

¶ Assistentiæ bonorum.

AD ornatum huius Pragmaticæ notō animaduertenda esse quatuor. Primo, quod assistentia petita per filiū vti hęredem matris pro dotibus, & antefato super bonis possessis per tertios possessores, an si etiam non tantum pro dote, quam pro antefato præstanda sit, cum antefati prędicti mortuo viro, & superstite filio, vsumfructum ipsius tantum mulier lucratur, qui mortua matre consolidatur proprietati, ad vtilitatem liberorum, non autem, vt hæredum, & fuit decisum esse præstandam assistentiam, quemadmodum peti potest, etiam super feudo obligato per feudatarium pro dotibus, si assensus fuerit præstitus post mortem debitoris, tempore quo feudum erat delatum, hæredi, Anna alleg. 66. item præstari debet etiam si fuerit petita ab vxore vigore instrumenti dotalis, quod non erat reassumptum iuxta constitutionem Regni, & erant mortui Iudex, Notarius, & testes, Minad. decis. 6. Itē petitia super feudo, quāuis procedat ex generali obligatione, tamen debet esse regulata, vt in subsidium concedatur super feudo, & ita multoties fuit præstita per S. Consil. super fructibus feudi tantum, Georg. Allegat. 6.

COLLECT. 1422.
Super Concilio Tridentino sess. 25. cap. 3. de reform.

¶ Monitorii Ecclesiastici requisitorum.

DIsponit quomodo locorum Ordinarij se gerere debeant in concedendis litteris monitorialium; Tu autem dicas decisiue loquendo, & ad ornatū huius textus, quod vt earum concessio obtineatur quinque concurrere debent; Primum est quod nominatim nisi contra testes non concedantur ratione formæ nisi præuia diligentia de exequendo realiter, vel personaliter, quamuis sine canonica monitione non procedatur ad excommunicationem. Franc. Marc. decis. 853. & in decis. 851. par. 2. per text. in cap. constitutionē de sentent. excomm. in 6. Secundo requiritur quod res pro qua huiusmodi litterę conceduntur, non sint minimi, aut exigui momenti idem Franc. Marc. decis. 803. par. 2 & vide decis. meam Cur. Archiep. Neap. 90. vbi pro re quæ valoris est quinque carolenorū non conceduntur litteræ monitoriales; Tertium est requisitum, quod contineant clausulam iudificatiuam, alias sunt inualidæ Sayr. decis 3. de cēsibus, & in decis. 3. de cler. exc. ministr. Quartum est quod aduersarius non sit certus, alioquin via ordinaria esset experiendum Rauden. decisio. 60. vbi insuper concludit esse persistendum in dictis monitorialibus non obstante certitudine postmodum superueniente; Quintum est requisitum, quod dentur

dĕtur hæ litteræ monitoriales in subsidium, idest deficiente alia probatione, ne etiam hoc modo cōtingat euacuari seculare forum, Sayr. deci.4 de cēsibus; Hinc Balb.deci.16.te nuit quod cum ex communicatio debeat esse vltimum remedium, quamdiu habeatur remedium ordinarium, non debemus vti remedio extraordinario idcirco inualuit praxis, vt in præceptis coram Iudicibus ecclesiasticis, inferatur clausula sub pæna excommunicationis in subsidium, quamobrem scribitur a Farinac.in collectan. decis. 90. quod Illustrissim. Cardin. congregatio declarauit, quod si vnus ex duobus in solidum obligatus in forma Cameræ Apostolicæ carceratus esset, qui deinde cōperiretur nō soluendo, in subsidium cōtra alium procedi potest simulque properando ad relaxationem censurarum, quibus esset innodatus impotens.

COLLECT. 1423.

Super cap.1.de causa possess.& proprietat.

¶ Dationis partis necessariæ in sententia proferenda.

SEntentia lata absque citatione dicitur ipso iure nulla hoc dicit circa tamen citationem ad dicendum, & ad audiendam sententiam, quæ est de substantia, ita quod illa omissa, sententia est nulla, adde Afflict. in decis.346. vbi dicit quod si est facta citatio ad sententiam sine peremptorio nō valet; imo si sententia Regia (prout est sententia S. Consilij sit lata sine citatione nulla est, pro cuius tamen quæstionis dissolutione est recurrendum ad Afflict.in decis. 283.qui distinguit duas species nullitatis alteram de iure naturali, prout est omissio citationis ad dicendum, & nullitatem de iure ciuili, quæ est quando udex omitti aliquē actum in quo pars non potest se defendere; animaduertas secundo quod quamuis præcesserit citatio ad dicendū si tamen caret nomine & cognomine iudicis, sententia inde lata diceeur pariter nulla, vt pulchre decidit Guid.Papa decis.451.

COLLECT. 1424.

Super l.cum non facile ff.si cui plus quam per l. falcidiam.

¶ Iuratoriæ cautionis.

SScripsi nonnulla in præsenti text.in materia iuratoriæ cautionis; Nunc addas ea quæ cōcurrere debent, vt ipsa præstari possit. Primo .n.requirit, quod persona obligata ad fideiubēdū sit frugi, nō aūt suspecta de dissipatione alias, vt tutius procedatur sequestro erit locus Guid Pap.dec.189.Minsinger.obse. 11. Centu.2. aliquid per de Franchis decis.497.Surd.decis 141.Gayll. obseruat.47. Secundo requiritur, vt impotētia non sit causata ob malos mores, seu ob dolum petentis se admitti ad iuratoriam cautionem ne ex improbitate sua quis commodum sentiat Ego in deci.300 vbi allego Bald.in Auth.cum locum C.de indict.viduitat. Tertio requiritur iuramentum quod facta exacta diligentia non possit inuenire fideiussorem Additio ad Guid. Pap.in cit.decis. 189.Quarto quod non admittatur cautio iuratoria quoties quis vult aliquid ab aliquo consequi Rot. Roman.in decis.117.lib.1.diuers.Hinc infertur quod quāuis liquidatione non facta reus possit uitare executionem sententiæ si cauerit infra decem dies se soluturum omne id quod liquidabitur nō tamen proderit sola cautio iuratoria in proprijs terminis.Capyc.decis.57.Beninten.decis.77.Gam. decis.4. & facit consilium Ann.43. Quinto requiritur, quod non recipiatur in causa criminali, vel etiam

ciuili

ciuili magna seu graui, & ardua arbitrio iudicis etiam si pro causa criminali infligeretur pœna pecuniaria, ita Gayl. obseruat. 148. lib. 1.

COLLECT. 1425.

Sup. l. fin. § quod si ei C. de ord. cognit.

¶ Alimentorum ministrandorum domino rei sequestratæ.

DOminus rei sequestratę ex eius fructibus est alendus h. d. imo si litigator nihil proprij habet præter rem sequestratam tunc non tantum alimenta, sed etiam litis sumptus consequi debet, & hoc ne cogatur litem deserere Magon. decis. 98. quod amplia etiam si iam lata esset sententia pro sequestrante idem Magon. in decis. 115. Amplia secundo conclusionem text procedere etiam in bonis propter delictum sequestratis, nam si interim delinquens non habet ex quibus alimenta percipere valeat debet ex fructibus rei sequestratæ alimentari. Idem Magon. cit. decis. vbi latissime alimentorum materiam pertractat; Nunc limita tripliciter, & primo quando bona essent parui momēti Ego in decis. 13. Secundo quando constaret bona esse furtiua Rubin. decisio. 200. Tertio quando mercator cui sunt sequestratæ marces, vel quispiam alius haberet aliunde, alioquin in subsidium reus de illis est alendus pendente iudicio idem in decis. 121. vbi allegatur Alberic. in hac l.

Animaduertas tamen ad huius text. ornatum quod in causa principali ante sententiam latam potest fieri fructuum descriptio, vt releuetur actor ab onere probandi fructuum quantitatem Capp. Tholos. decis. 46. quod quidem descriptionis remedium est subsidiariū quando scilicet non potest fieri sequestrum Polidor. Rip. obseruat. 163. ita etiam quando suspecta esset educatio puellæ & discordant cōsanguinei, vel dubitatur de impressione nuptiarum fit in subsidium collocatio in monasterium, vel sequestratur pænes honestam personam arbritrio Iudicis Franc. Marc. deci. 163. par. 2.

COLLECT. 1426.

Ad Rubric. de hered. vel act. vend.

¶ Cessionis.

AD ornatum huius Rubricæ quæro de nonnullis vtilibus dubitationibus in materia cessionis de qua alibi scripsi. Primo quæritur an cessio facta miserabilibus personis nulla interueniente simulatione operatur, vt eius vigore possit quis trahere, fuit decisum quod sic de Franch. deci. 195. Secundo quæritur an cessio iurium sit facienda per hæredem mulieris agentem cōtra tertios possessores, quia obtulit pecuniā soluere factis cessionibus iuriū, vt agere possit, & vendicare alia bona mulieri obligata per virum, fuit decisum per Sacrum Cōsi quod mulieris hæres cedat prout cedere possit non obstante dicta liberatione dicto tertio possessori facta, & soluatur eidem hęredi summa depositata, Affli. decis. 343 Faber decis. 14. C. de except.

Tertio quęritur an cessionarius actionis agens contra tertios possessores debeat pro rata sibi diminuere de debito quādo reperiretur etiam inter eos possessores, fuit decisum, quod sic, vt patet ex Capyc. decis. 51. & ex Fabro cit. decis. 14. Quarto quęritur an cessionarius ex causa lucratiua possit agere iure cesso nō obstante Ritu Magnæ Curiæ Vicariæ, qui vult cessionē ex causa lucratiua non valere, fuit decisum, quod sic, quoniam ritus ille non obseruatur in sacro Cons. Sed dispositio l. per diuersos, & l.

& l. ab Anastasio C. mandat. quæ iura volunt, quod cessio ex causa lucratiua valet, & sic cessionarius Neapolitanus trahit Capuanum in Sacr. Consil. Vrsil. decis. 74. & ad materiam cessionis vide aliam de Franchi. 474.

COLLECT. 1427.

In Clement. Gratia vbi omnes de rescriptis.

¶ Renunciationis tacitæ beneficij.

EST locus optimus in materia tacitæ renunciationis beneficij, quæ nil aliud est, nisi quę ipso iure fieri intelligitur absq; verborum expressione, quæ exemplificari poterit varijs modis.

Primo in eo, qui in minoribus ordinibus constitutus contrahit matrimonium, nam iste tacite videtur renunciasse beneficio, quod obtinet Caputaq. in decis. 215 par. 2. Capp. Tholos. in decis. 259. Sayr. in decis. 3. de renunciatione Card. Puteus in deci. 459. lib. 2. & Rota in decis. 1. de sponsalibus omnes per c. 1. de clericis coniugatis.

Secundo exemplificatur in eo, qui cõsequitur possessionem secundi beneficij incompatibilis, nam videtur eo ipso renunciare primum Moheda. in decis. 130 per tex. in cap. de multa de præbendis, & dignitatibus imo videtur renunciare liti super alio incompatibili Camar. in decisio. 17. & hæc procedunt quoties possessio fuit pacifica alias secus vt fuit resolutum in Rota in vna Florẽtina canonicatus testatur Verall. in decis. 415. lib. 1. & in decis. 290. p. 2.

Tertio exemplificatur in eo, qui effectus est miles secularis, nam videtur tacite renuciasse beneficio, quod obtinet Ant. Faber in decis. 14. C. de iurisd. omnium iudicum.

Quarto potest exemplificari in eo, qui consensit, vt beneficium suum conferatur alteri namque videtur tacite renunciare illud Mohed. in decis. 335.

COLLECT. 1428.

Super cap. sollicitudinem de appellationibus.

¶ Appellationis renunciationis per cõparitionem coram iudice inferiori.

SI appellans ad superiorem comparet corã iudice inferiori super concernentibus ipsam appellationem ipsi appellationi renunciare videtur, & ratio est secundum Rub. in decis. 91. quia per posteriorem actum cõtrarium videtur recessum a priori; Hinc infero ad nonnulla practicabilia.

Primo quod tacite videtur renunciatũ appellationi quoties appellans comparet coram iudice a quo, & petijt prorogationem, vt fuit resolutum in Rota Romana in vna Lucana caritatiui subsidii 27. Aprilis 1551. coram Accorambono, & facit decisio Verall. 29. p. 1.

Secundo infero quod censetur etiam tacite renunciatum appellationi si causa non fuit infra decem dies commissa Verall. in decis. 31. & 32 p. 1.

Tertio infero quod qui consensit, vt beneficium suum conferatur alteri tacite videtur renunciasse illud Rot. in decis. 3. de renunciatione in nouis, & Mohed. in decis. 335.

Quarto infero quod tacite censetur renunciasse rei iudicatæ patiendo, vt post illam producantur iura, & dentur articuli Rota diuers. in decis. 39. & 114. p. 1. Mohed. in decis. 39.

Quinto infero, quod tacite censetur quis renunciare decimis patiendo, vt alius illas exigat Verall. in decis. 242. part. 2.

Sexto infero, quod per hanc rationẽ actus subsequẽs non præsumitur factus ex errore Castillo in decis. 34.

Septimo infero, quod pandecta, quæ

non est in vsu, vel vsum habet contrarium non est seruāda, idem in decis.66.

Octauo infero, quod dominus directus recipiendo canonem censetur renūciasse iuri dicendi de caducitate Mōter. in decis. Aragon. 3.

Limita suprapositam regulā in duobus casibus, & primo in priuilegio l. vnicæ C. quando imperat, quia non censetur nunquam renunciatum, nisi de eo fiat specifica mentio Castillo in decisio.29.

Limita secūdo in casu decis. eiusdem 63. vbi fuit dictum quod contractus regulariter est exequendus etiam dum pendent nullitas, aut ipsius resciffio, & sic per contrarium actum nō inducitur renunciatio.

COLLECT. 1429.

Ad Lapum in clem. s. pe de verborum significatione

¶ Citationis vtriusq. partis num necessariæ ad audiendam Sententiam.

VTraque pars est citanda ad sentētiam audendam, nec sufficit alteram esse citatam h. d. Non est tamen citatio necessario facienda vtrique parti, quando non fit ex mero Iudicis officio, nam eo ipso quod vna pars citat alteram a fortiori, & seipsam citare censetur Put. decis. 517. lib. 2. vbi etiam dicit quod appellans extraiudicialiter per ipsam appellationē se ipsum citat clem. causam quæ de electione, Bellam. deci. 749. Achil. de Graffis decis. 2. de appellatio. Sicut in simili committēs causam ac obtinens decretum citationis contra aduersarium incontinenti seipsum citat Balb. decis. 190. & quoad illū ex illo tempore dicitur ius pendere licet non quoad aduersarium donec citationis instrumentum fuerit illi intimatum; Rot. in deci. 6. vt lite pendente in nouis Put. decis. 427. lib. 1. & 481. lib. 2. & idem in decis. 282. lib. 3. Cassad. decis. 6. super regulis, aliquid per Rotam diuers. decis. 1. part. 2.

COLLECT. 1430.

Super argumento c. per tuas de maioritate, & obedientia.

¶ Prouisionis Papalis alijs præferendę.

PRouisus a Papa omnibus est præferendus propter ampliorem prærogatiuam conferentis; Hinc infertur primo, quod Canonicus creatus a Papa cæteris paribus est præferendus canonico facto ab Inferiore Rub. decisio. 16. Infertur secundo, quod prouisus Apostolicus præfertur prouiso ab Imperatore potestatem conferendi habente; Bisignett. decis. 15. de præbendis; Infertur etiā quod præfertur prouiso ab Archiepiscopo Rot. decis. 16. de præbendis in antiquioribus; Infertur quarto, quod prouisus a Legato, vel Nuntio est pręferēdus prouiso ab Ordinario Ego in decisio. 90. per. text. in cap. si a sede de prębendis in sexto; Infero quinto, quod nomina eorum, qui dignitates a Principe consecuti sunt, sunt prius scribenda in albo Decurionum, quam eorum, qui tantum municipalibus honoribus functi sunt, Medi. dec. 12. per text. in l. 2. ff. de albo scribēdo; Infertur sexto, quod miles, vel doctor creatus ab Imperatore est præferendus militi Doctori creato per inferiorem Thoming decis. 119.

COLLECT. 1431.

Super l. Titia testores §. nihil ff. de legatis primo.

¶ Dictionis, &.

IN glosa huius text. habetur natura dictionis, &; propterea pro ornamento debes animaduertere, quod regulariter inducit coniunctionem, seu copulationem

tionem cum eisdem qualitatibus Balb. dec.91.& ideo si testator legauerit Titio fundum sub conditione, si nauis ex Asia venerit,& domum,etiam legatum domus censetur relictum sub eadem conditione; Artaman.in dec.3. de verb. sign.sic etiã dixit Ro. cor.Cęs.de Grass. dec.5.de reb.eccl.non alien.quod Concil.Tri.sess.23.c.18.vers. nec non beneficia,quod attenta illa dictione, necnon quę resoluitur in copulatiuam,& quod eadem solemnitas requiratur in vnione beneficiorum seminario faciendo, quæ requiritur in detractione fructuum aliquando dictio hæc ponitur ampliatiue puta qñ clausulæ omni meliori modo apponitur supradicta dictio,&,veniunt etiam alij modi vltra expressos,secus vero si non opponitur Achil.de Grass. in dec.1 de verb.signif & in dec.4.in fi. de procur. Veral.dec.124.p.1. & in dec.60. p.3 Cresc.dec.10.de dol.contum. Cæs. de Grass.dec.1.de elect.& plura in materia huius clausulæ,vide per decis.Perusin.117.

Aliquando etiam ista copulatiua, & dimidit pro dimidia veluti si quis instituit Titium,& filios Cai,filij Cai habebunt dimidiam,ita Put.in dec.289.lib.2 Hinc infero,quod si relinquatur ius patronatus Rectori ecclesię,& incolis pro mediate erit ius patronatus Rectoris,& pro alia medietate incolarum Cresc.decis.4. de iurepat.aliquid per Ro.diuers. dec.408.& 750.p.1.

Sed quid si plures vocentur per istam copulam,& v.g si testator instituat fratrem,& eius filios,an isti filij censeantur vocati simul,& semel,& eodem tempore cum patre concurrere debeant,& in affirmatiuam tenuerunt Osasc.decis.81. Cæs.de Grass.dec.2.nu.3.& in dec.4.de testamentis contra opinionem Bar.in l. Gallus §.quidã recti ff.de liber.& posth. licet in materia emphyteusis opinio Bartoli sit verior,& tenenda,vt optime declaratur per Put.in dec.289.nu.1. lib.2.

COLLECT. 1432.

Super Tract.Strach.de decoctoribus.

¶ Decoctionis.

ADdas ad præfatum tractatũ, quod decoctus habetur tamquam si in humanis esse desierit, vt fuit dictum in Rota Romana in vna Romana Casalis Marciliani 19. Iunii 1587. coram Seraphino,vt patet in eius decis.794 ad hũc tamen effectum paria sunt quem esse decoctum,vel in limine decoctionis, vt fuit dictum in vna Romana depositi 3. Iulii 1595.corã eod. vt patet in eius decis.1136.ex eo autem quod decoctus deficit in solutione non arguitur dolus, idem Seraph in dec.1475.Item cambia, & recambia contra decoctum non currunt; vt fuit dictum in vna Rom. pecuniaria 13. Maii 1601. vt patet in eiusd. decis.1434.item testi,qui se refert ad libros decocti non creditur,prout nec ẽt ipsis libris,idem Seraphin.in decis.206. Item partita non adnotata in libris soliti adnotari præsumitur non esse vera, sed fraudulenta,& suspecta, existente decoctione,Balb in dec.129.& idem Seraphin.in decis.206.nu.6.

COLLECT. 1433.

Super l.dotem dedi ff.de collat. bonor.

¶ Dotationis nepotis per auum faciendæ.

AVus tenetur dotare nepotem h.d. & ita decisum refert Balb. decis.

193. C. de iur. dot. Sed intellige tūc procedere conclusionem, & eo casu veram esse, quādo scilicet pater non habet vnde dotet, vt fuit late resolutum in Rot. Rom. in vna Portuen. bonorum 26. Februarij 1580. coram Seraphin. vt patet in eius decis. 447. & ratio est, quia ad officium paternum spectat dotare filias, iuxt. l. qui liberos ff. de ritu nupt. quam summopere commendat Rubin. decis. 6. immo si pater nō habeat patrimoniū, quia adhuc viuit auus, ex eius legitima dotari debet, vt pulchre per Seraphin. decis. 451. Hinc est, quod dotans neptes, vel filias, censetur id animo paterno, & ex debito naturæ congrue facere, inspecta qualitate temporis dotationis, idem in decis. 166. Hinc est etiam secundo, quod præsumptio iuris est pro dote cōstituta per patrem, vt fuit dictum in vna Ariminen. Castrorū 2. Martij 1592. coram eodem, vt patet in eius decisio. 976. Hinc fit tertio, quod dos ab auo relicta nepti imputatur in legitimam filij, idē in decis. 44. Hinc fit quarto, quod dos ab auo relicta nepti, censetur relicta contemplatione filii, non autem neptis, nisi de contrario appareat, etiam per cōiecturas Koppin. decis. 16. & Seraphin. cit. decis. num. 1. & sequen. Obiter tamē ad hanc materiam animaduertas, quod dos succedit in loco legitimæ, & grauari nō potest, sicut nec legitima nisi in instrumento dotis aperte fuerit data lex, quæ seruari debet, Seraphin. decis. 815. & quando filia teneatur cum fratribus conferre dotem, & quādo non, vide per eundem Seraphin. in decis. 1393. Animaduertas secundo, quod pater non tenetur dotare sororem, quando frater æqualiter omnes instituit, & substituit, neque magis voluit vno casu quā alio relinquere, vt fuit late resolutum in Rota in vna Roman. diuisionis bonorum 11. Decembris 1570. coram eodem Seraphin. vt patet in eius decis. 120. & ratio est, quia lex præsumit patrem condecentem dotem filiæ relinquisse, vt fuit dictum in vna Arimin. castrorū 8. Martii 1591. coram eodem, vt patet in eius decis. 940. An valeat argumentum de alimentis ad dotem, ita vt quemadmodum auus teneatur dotare nepotem, ita etiam alimentare, vide per Seraphin. decis. 447.

COLLECT. 1434.

Ad Clarum in §. donatio.

¶ *Reuocationis donationis inter uiuos liberorum superuenientia.*

VLtra reportata in Collectan, legis si vnquā C. de reuocan. donat. & in l. Titia §. Imperatur ff. de lega. 2. Animaduertas hic, & fac conclusionem, vti facit ipse Clarus, scilicet donationem reuocari per superuenientiam liberorū, per tex. in l. si vnquam C. de reuoc. don. quia limitatur primo, vbi eius dispositio ni esset renunciatum Balb. decis. 8. quā intelligas procedere quādo præcesserit specialis, & indiuidua renunciatio, quia non sufficit generalis, quę fit per illa verba renuncians omni legum auxilio, Seraphin. decis. 829. quod adeo procedit vt non sufficiat generalis renunciatio, quod etiam si iuramentum in ea esset interpositum adhuc non subsisteret, vt fuit late resolutum in vna Albanen. donationis 26. Octobris 1588. vt patet in eius decis. 837. Limita secundo dispositionem l. si vnquam non habere locum quādo donatio fuit limitata ad tempus decessus sine filijs, idem in decisio. 829. sufficit sola superuenientia filiorum, vt per Balb. in decis. 6. Limita tertio vbi in donatione fuit cogitatum de filiis, & specialiter prouisum, quia tunc non habet locum dispositio d. l. si vnquam, vt fuit late resolutum in Rot. Roman. in vna Albanen. donat. 20. Iunii 1583. coram

ram eodem Seraph. vt patet in eius dec. 826. Limita quarto præfatã legis dispositionẽ minime locũ sibi obtinere ante declarationem donantis, quia dicitur in fauorem partis inducta, & ideo vt operetur requiritur vel tacita, vel expressa ipsius declaratio, idem in cit. decis. 829.

COLLECT. 1435.

Super cap. causam quæ de testibus.

¶ Actorum fidei, tam iudicium quam arbitrorum, & de actorum de perditione, & similibus.

ACta facta coram vno Iudice non probant coram alio, h.d. intellige inter diuersas personas, Balb. in decisio. 21. quemadmodum acta non nocent ei, qui nunquam fuit citatus ad causam saltem per proclama, quod contra interesse putãtes de stylo Rot. fieri solet, vt fuit late dictum in vna Calaguritan. panis 10. Nouemb. 1597. coram Seraphino, vt patet in eius decis. 1341. quemadmodum etiam acta facta in alio iudicio etiam inter easdem personas non probant, nisi producantur Seraphin. decis. 371 sicut in simili acta reproducta parte non legitime citata non annullant processum, quando non constat, quod fuerint transportata, vel quando sumus in diuersa causa coram eodem, alias secus, vt fuit dictum in vna Toletan. primitiarũ 27. Februarij 1581. coram Seraphino, vt patet in eius decis. 502. Item productio actorum facta coram vno arbitro tantum est nulla, nisi fiat coram omnibus, potest tamen talis actus productionis conualidari, si pariter fiat coram alijs parte præsente, secus si fiat parte absente, & non citata, Seraphin. decis. 697. Item acta facta pendente appellatione, vel termino ad appellandũ, sunt nulla, & attentata, Seraphin. decis. 530. quemadmodum etiam sunt nulla acta facta cũ procuratore fiscali quoad probandum in iudicio ciuili, Farinac. in decis. 19. vt fuit late dictum in vna Bononien. de Brudieulis 21. Nouembris 1578 coram Seraphino, vt patet in eius decis. 377. Obiter tamen pro huius materiæ praxi ai imaduertas primo, quod acta dicuntur illæ scripturæ, quarum copia parti data fuit nõ autem reliquus processus Idem in decisio 372. Secundo quod vbi acta fuerũt amissa non potest constare de notoria iniustitia Idem in decis. 344. & ad probandam actorum deperditionem non defertur iuramentum Minad. decis. 41. Capyc. decis. 40. & fuit in Rot. resolutum in vna Perusina executionis 26. Ianuarij 1582. corã Seraphino, vt patet in eius decis. 554. Tertio quod quando acta nõ fuerũt transportata propter impedimentũ a parte præstitum procedi potest, prout in prima, vt fuit dictum in vna Astorigens. Prioratus 18. Decembris 1598. coram eodem, vt in eius decis. 1305.

COLLECT. 1436.

Super materia Annata.

¶ Annatæ.

AD materiam annatæ; Nota quod annata, quæ ex beneficijs vacantibus venit soluẽda non soluitur ꝓ vnito cum in eis impossibile sit dare vacationẽ, vt fuit late resolutũ in Rot. Rom. in vna Burgen. quindemniorũ 1541. corã Seraph. vt patet in eius decis. 1410.

COLLECT. 1437.

Super Auth. res quæ C. commun. de leg.

¶ Prohibitæ alienationis bonorum fideicommiss. subiectorum.

VLtra quæ in præsẽti text. reportauimus in prima parte collectaneorũ Addas nũc, & constituas conclusionem cum infrascriptis nouis amplia-

tionibus,& limitationibus fit conclusio quod bona subiecta fideicommisso alienari possunt pro dote; Amplia primo procedere, tam in dotis restitutione, quam in ipsius constitutione etiā, quod dotis obligatio sit posterior fideicōmisso Seraphi in decis.679. Amplia secūdo procedere etiam in nepotibus cōceptis post obitum aui Idem in decis.461. Amplia tertio etiā pro dotibus filiabus constituendis Idem in decis.1344 Limita nūc,& primo, vt præfata dispositio cessset quando, tam per viam contractus, quā per viam vltimæ voluntatis bona fideicommisso subiecta prohibita fuerint alienari pro dotādis fœminis, quod fieri potest Seraphin.decis. 447. Limita secundo, quando adessent alia bona libera, ex quibus posset filia dotari, quia remediū d. Auth. est subsidiarium idem in decis.1388. Limita tertio, vbi adesset enixa mens paciscentium volentium, quod bona conseruēturin familia, nam si dotes ex fructibus haberi possunt ad distractionem corporum pacto subiectorum deueniri non potest, vt fuit dictū in vna Portuen de colum. 30. Maij 1580.corā Seraph.vt in eius dec.465. Limita quarto, in fructibus dotis, qui non gaudent priuilegio, quo gaudet dos, vt bona subiecta fideicommisso alienari possint pro illorum satisfatione, idem Seraph. in decis. 481.

COLLECT. 1438.

Super cap.1.de vsuris.

¶ Vsurę,& de regula prior in tempore potior in vsuris.

VSura non committitur nisi in contractu mutui h. d. & propterea si aliquod lucrum ex aliquo contractu fiat siue sit contractus iustus, siue iniustus non dicitur contractus vsurarius, sed ex capite iniustitiæ, quod actum est venit rescindendum Anton. Faber in decisio. 33. C. de vsuris, & fuit late deductum per Rot.in vna Roman. Montium 14. Decembris 1576. coram Felicis record. Clemēt.Pap. VIII. tunc Auditore; Infertur secūdo, ꝙ vsura in locatione non potest dari nisi dominium rei in conductorem transferatur Balb. decis. 125. & fuit tentum per Rot. in vna Rom. prætensæ vsuræ 12.Maij 1603. coram Illustrissimo Mellino; Infertur tertio, siue contractus mutui sit verus, siue palliatus,licet in dubio palliatio, siue simulatio non præsumatur Rot.in decis. 1. de donat.in nou. & fuit sæpius alias cōclusum per Rot.& pręsertim in vna Rom. donationis 27.Aprilis 1592. coram Penia,quam nota ad ornatum tex.l.quamuis,C.de pignoratit.act. palliatio autem de contractu mutui ad contractum locationis quomodo fiat, vide per eand. Rot.in decis.Palleott 155.& quod non cadat vsura nisi in contractu mutui veri, vel palliati vide per Seraphin. decis. 599.& quod contractus in dubio non præsumatur vsurarius, vide pulchram decis.eiusd.626. pactum vero per quod restitutio pecuniarum confertur in arbitrium emptoris est vsurarium, & reddit censum ipso iure nullum, & est contra substantiam census idem Seraphin. in decis. 1006. quemadmodum etiam pactum appositum in censu,quod periret res super qua imponitur intelligatur impositum super aliis rebus extantibus est vsurarium,vt fuit late dictum in vna Calaguritana census 28. Ianuarii 1602. coram Seraphino, vt patet in eius decis. 1418. de pœna autem vsurariorum vide per Laurentium Rot. Auen.in deci.48.

Non leuis tñ est quæstio in præsenti materia vsurarum,quomodo scilicet intelligatur illa ꝓpositio, qui prior est in sorte est etiam prior in vsuris? Respondetur quod procedit quādo vsurę sunt

pro-

promissæ ab eo, qui ad sortem tenetur, & qui potest rem tam pro vsuris, quam pro sorte hypothecare, vt fuit late dictum in Rot. Rom. in vna Portuen. de Colum. 14. Nouemb. 1580. coram Seraphino, vt patet in eius dec. 481. quam nota ad intellectum tex. in l. *Lucius*, ff. qui potior. in pignor.

COLLECT. 1439.

Super c. imperialem §. præterea.

¶ Feudorũ diuisionis quoad quid licitę.

FEuda diuidi non possunt h. d. intelli ge tamen quoad dominium, & ipsum corpus feudi non autem quoad administrationem, & vsum iurisdictionis cæterasque commoditates, ita Hartam. in decis. 90. de iurisdictione.

Sed in hac materia quæstio nascitur ardua, & perdifficilis num scilicet possit Dominus alicuius Baroniæ cui annexa sunt nonnulla casalia constituere capitaneum in vno prædictorum casaliũ, ita quod vnus capitaneus esset, & iustitiam administraret in terra Baroniæ, & alter in prædicto casali, & de Ponte in decis. 6. refert fuisse decisum in S. C. in vna tantum Aula non licuisse, nec licere Baroni prædictum Capitaneum constituere præsupponendo ex hoc induci diuisionem iurisdictionis prædictæ Baroniæ, & consequenter requiri asensũ, quem nec Prorex poterat dare stante pragm. nouem capitum per quam prohibeur Proregem præstare asensum vbicũque inducitur feudi diuisio; contrariam tamen sententiam fuisse suo tẽpore amplexam per eundem sacrum cõsilium testatur de Franc. in dec. 166. vbi fuit dictum licuisse Principi Bisiniani Domino Comitatus Tricarici sub quo comitatu aderat casale crasani creare Capitaneum in d. casali, & hac dec. ego vsus fui in Cõsilio quod prestiti pro Io. Baptista *F*õtanarosa equite Clarissimo.

COLLECT. 1440.

Super l. si creditor §. fin. ff. de distractione pignor.

¶ Particularis succesor, quando teneatur stare colono.

QVando cõductor habet hypothecã pro obseruatione contractus tunc succesor singularis tenetur stare colono h. d. & ita fuit decisum in vna Romana retractus 8. Iunij 1588. coram Illustrissimo Mantica, & in alia Romana domus 5. Nouembris 1597. coram Illustrissimo Pamphilio, & facit decisio Ienuæ Marilian. 23.

Quæstio tamen est multum controuersa vtrum in hoc casu requiratur spetialis, vel sufficiat generalis, & sufficere generalem tenuit *R*ota in vna Romana affictus coram Ludouisio.

COLLECT. 1441.

Super c. cognouimus 12. q. 2.

¶ Priuilegii exemptionis qualiter declarandi.

DVbitari aliquando solet an priuilegium exemptionis extendatur ad bona acquirenda post concessionẽ, & est resoluendum affirmatiuẽ maxime si adessent verba generalia, & geminata, vt fuit resolutum per Rotam Romanam in vna Cartaginen. decimarum 10. Decembris 1578. coram Bubalo, & ratio est quia ex vniuersalitate, & geminatione verborum colligitur coniectura voluntatis disponentis, vt fuit dictum in vna Spoletana legati 20. *F*ebruarii 1585. coram felicis recordationis Clement. *P*apa VIII. tunc Auditore verba enim vniuersalia, & geminata comprehendunt maiora expressis, & digniora vt per Crescent in deci. 22. imo etiam si concessio non contineret geminationẽ

adhuc priuilegiũ exẽptionis extenderetur ad bona acquirenda ex decis. Guid. Pap.489.vbi voluit, priuileg.exemptionis pedagij a Principe concessum censeri concessum etiam quoad villas, postea quæsitas, pro qua etiam opinione accedat decisio Cacher. 150.vbi immunitas simpliciter cõcessa extenditur etiam ad bona futura.

Aduertendum est tamen, quod si huiusmodi priuilegium pendente lite fuerit impetratum non suffragatur, nec liti præiudicat nisi de ea fiat mentio, Valasc in decis.11.quæ conclusio procedit non modo in priuilegio ad supplicationem partis; sed etiam in priuilegio motu proprio, Balb. in decis.6. *Limita* nisi lis esset turbida, de qua non esset facienda mentio in motu proprio, ita fuit resolutum per Rotam Romanam in vna Cesaraugustana exemptionis 27.Martij 1585. coram Cantuccio.

COLLECT. 1442.

Super c. si a sede de præbendis in 6.

¶ Prælationis beneficiorum in concursu collationum.

VBi de prioritate beneficij pluribus collati nõ constat, potior erit conditio possidentis, & si neuter possideat prouisus a Papa, vel eius legato propter conferentis ampliorem prærogatiuam erit alteri præferendus h.d ex quo tex. colliges magnum effectũ possessionis, vt propter illã possidentis prouisio præsumatur anterior, Caputaq.in decis. 47. par.2.& in decis.236.par.3. & dicit Rota in decis.10.de præbẽd.in antiq.quod per hunc tex.videtur probari, quod sola possessio dat titulum in beneficialibus, & eo ipso, quod constat de possessione beneficij præsumitur titulus, cum sine illo possideri nõ possunt, *Rota* in decis. 423.& in decis.595.& in deci.802.p.1. & alios plures effectus possessionis, vide per Crescent.in deci.5. de iure patronatus Card. *Put.* in decis. 330. lib.1. & aliquid in decis.445.lib.2.Achil. de Grass. in decis. 17. de probationib.

Sed quæro primo si constat de certa hora vnius ꝓuisionis, & de possessione alterius quis sit præferendus, an habens possessionem sine hora, an vero habens prouisionem cum hora certa, & sine possessione, & videtur, quod habẽs prouisionem cum certa hora esset præferẽdus, & ratio est, quia habens certam horam præfertur cuicunque carenti hora, Cassad.in decis.20 de præbendis, & aliquid in decis.4.super Regulis, & quod anterioritas consideratur etiam per horam, facit punctualis decisio Afflicti 387.& optime, ac copiose per Martam in decis.Pisana 75.

Contrariam tamen sententiam tenuit Rota, teste Cardin.Puteo in decis. 321.lib.2. ratio est, quia appositio horæ facit præsumptionem, sed nõ concludit necessario, cum potuerit esse prior alia prouisio sine hora, Cassad.cit. decis. 20. eadem etiam ratione si cũ æquali collatione concurrit probatio possessionis vtriusque captæ sub eodem die est præferendus habens possessionem cum hora certa, Hartaman.in decisio. 11. de appellat.& ratio est, quia tunc concurrunt duo vincula ex parte vnius, scilicet horę & possessionis, quæ fortiora sunt, vnde scilicet possessionis, vt in terminis fuisse decisum per *Rotam* scribit Mohed. in decis.12.de restitutione spoliatorũ, ista etiam prærogatiua possessionis est potẽtior clausula gratificationis contenta possidentis sub eadem data, Puteus in decis.299.& censuit *Rota* in vna Hispalen.beneficij 2.Maij 1603.coram Iusto.

Quæro secundo si possessio nõ sit capta eadem die prouisionis factæ, sed postea an tũc talis possessio habet dictam prærogatiuam, vt ratione possessionis pro-

prouisio præsumatur anterior; cõclude quod sic cum Puteo in decis. 125. lib. 1.

Ratio vero cur ad ita iudicandum mota fuit Rota est, quia tex. noster loquitur indistinctè, & alias esset magna restrictio eius, & quia nunquam posset ille tex. verificari in prouisione Apostolica facta de beneficio vacante extra Curiam, cum impossibile sit eodem die capere possessionem Cassad. in deci. 25. Mohed. in decis. 8. de præbend. Sarnen. in deci 31. & nouissime fuit resolutum in vna Hispalẽ. beneficij 2. Maij 1603. coram Iusto.

COLLECT. 1443.

Super l. penult. ff. de legitimis tutoribus.

¶ Datiua tutelæ quando locus sit.

TVtela datiua est remedium subsidiarium. h. d. & hoc verum est, vel ex eo, quod ad eam non deuenitur nisi deficiente tutore testamentario, vel legitimo, quem lex decernit ipso iure Ant. Faber in decis. 1. C. de legitimis tutorib. vel ex eo, quod si testamentarius, & legitimus non sit idoneus, nec capax pro eo est, ac si non foret relictus, vel vocatus Franc. Marc. in decis. 251. part. 1. per tex in §. 1. de Atiliano tutore Instit. hinc est, quod pupillo datur curator in subsidium, vel tutor temporarius ad supplendum defectum alterius, veluti quando tutor abest, vel appellauit in casibus permissis, Rot. Auenion. in decis. 241. & facit pulchra deci. de Franch. 218 idem sane dicendum esset, quando extarent consanguinei de prouintia omnino extranea, quoniam adhuc ad datiuam tutelã recurritur, & illi postponũntur tutoribus datiuis, qui datiui debent esse de eadem iurisdictione dantis, qua est pupillus, Balb. in decis. 16. Limita nisi tales tutores vellent se submittere ad tale onus, Franc. Marc. in decis. 251. par. 1. sic præterea in locum tutoris suspecti causa pendente datur curator, qui interim administret, exigat, & alia peragat opportune, donec causa suspictionis allegatæ finiatur, Hartaman. in decis. 6. de tutelis & ratio est, quia pendentia litis super suspicione tutoris impedit administrationem tutelę etiam ipso iure, sed tutius est, quod prohibitio administrationis fiat ad instantiam necessariorum pupilli, vel etiam ex officio per Iudicẽ Affl. in decis. 357. aliquid per Viuium in decis. 40. lib. 1.

Additur prędictis, quod in casu transitus Matris, vel Auiæ ad secunda vota fit aliquando locus tutelæ datiuæ interdum legitimæ illi quando mater suscepta tutela transiuit ad secundas nuptias huic quando mater nunquam suscepit tutelã, vel recusauit Surdus optime & copiose in decis. 106. per totam.

COLLECT. 1444.

Super cap. si duo de procurat. in 6.

¶ Potestatis procuratorum plurium datorũ, qñ illa sit insolidũ, vel cõiunctim.

PLures procuratores simpliciter dati vnus sine alio nihil potest, secus si darentur insolidum. h. d. & ratio est secũdum Fabrum in decis. 1. C. de procurat. quia hoc importat illa clausula insolidũ, idest, quod quisque habeat solidam potestatem, idem est dicendum quando adesset clausula similis clausulę insolidum, puta illa verba promittens habere ratum, quicquid ab eis, vel ab aliquo eorum gestum fuerit, Puteus in decis. 98. lib. 3. & Rota 30. Ianuarij, & 8. Frebruarij 1548. coram Puteo, cuius decis. fit mentio per Achill. de Grass. in decis. 1. de procurat idem si dictũ fuisset, & quemlibet eorum, ista enim dictio quemlibet est distributiua, quæ actum vnicuique insolidum tribuit Bisignett.

signett.in decis.7.de procurat.Limita nunc tex.nostrum,& primo,vt nō procedat in procuratoribus habētibus mādatum ad faciendum aliquid certum, & determinatum, tunc enim vnus ex pluribus potest solus exequi,& quod ipse fecit valebit,ac si omnes consensissēt de Franch.in decis.622.nu.3. Amplia tex procedere ēt si procuratores fuerint constituti cum libera administratione,Puteus in decis.71.lib.1. Io.Paul. in decis.104.Limita de stylo mercantili, quia mandatum factum pluribus intelligitur insolidum, non autem coniunctim,ita colligitur ex decisio. Card.Putei 19.lib.1.

Illud tamen non est prætermittendū quod quando mandatum est Rogatum in curia Romana nunquam datur sine clausula insolidum, vt fuit dictum in vna testamenti 4.Decembris 1606. coram Ludouisio.

COLLECT. 1445.

Super l.cum lex,vbi Bar.nu.4. & seq. de fideiuss.

¶Fideiussoris obligationis qualis ex contractu nullo principali.

QVæstio iuris est frequens, & vtilis,nunquid contractu existente nullo fideiussor remaneat obligatus,& dicendum est,quod regulariter obligatus nō remanent,quia quādo cōtractus est nullus,nulla etiam est obligatio fideiussionis illi accessoria,Artaman.in decis.5.de fideiussoribus;Limita primo, quando contractus a principio nō est omnino nullus,sed validus, quia tunc obligatio fideiussoris remanet,licet cōtractus ex post facto annulletur, vt fuit resolutum in vna Romana de Alexij, primo Iunij 1587. coram Illustrissimo Seraphino; Limita secundo quando obligatio fuit facta a fideiussore tanquam principali,ita vt stet de per se separata ab obligatione contractus, pro quo fideiussio fuit interposita quia cum non consideretur vti accessoria substinetur etiam nullo existente contractu principali, Rubin.in decis. 291. & censuit pluries Rota Romana,& signanter in vna Romana census 8.Aprilis 1593. & iterum in alia Romana 7. Iunij 1599.coram Orano, & facit decisio.2.Mohed. in titu. de fideiussoribus; Limita tertio,quando fideiussor se obligauit cum clausula Omni meliori modo,& cum iuramento,quia talis obligatio æquipollet obligationi illi vti principalis Ego in decis.96.& Mohed.citat. decis.2. Limita quarto,quando non militat tanta ratio in accessoria obligatione quanta in principali,tunc enim sublato contractu principali clausulæ accessoriæ non tolluntur, vt fuit resolutū in vna Romana Saluiani interdicti primo Iunij 1597.coram Illustrissimo Seraphino.

COLLECT. 1446.

Super l.1.C.de consulibus lib. 12.

¶ Præcedentiæ.

IN materia præcedentiæ duplex ordo consideratur scilicet prioritas tēporis,& maioritas dignitatis qui posterior ordo præfertur primo h.d.Ex quo infero primo,quod cōstitutus in maiori dignitate etiā, quod fuerit tēpore posterior,primo pręfertur Balb.in dec. 33.& facit tex. in c. statuimus de maioritate, & obedient.Infero secundo,quod Magnus Admiratus præfertur Magno Cācellario,& propterea in puncto præcedentiæ vertente in collaterali Consilio inter Principem Conchæ, & D.Cæsarem de Auolos ambo habentes vnum ex septem officijs Regni fuit prælatus Princeps licet esset posterior in tempore ita

re ita

ita in proprijs terminis de Ponte in decis. 8. Infero tertio, quod ob eandem rationem, scilicet maioritatis dignitatis Vicarius episcopi omnes præter episcopum præcedere debet Sayr. in decis. 3. de officio Vicarii, & Rota in dec. 1. de officio iudicis in nouis. Amplia hoc procedere, tam absente, quam præsente episcopo; Amplia secundo, vt locum habeat in omnibus congregationibus sessionibus, & processionibus Rota diuers. decis. 277. hinc est quod in synodo diœcesana Vicarius sedere debet ante dignitates, & Canonicos, vt tenuit Rota Romana in vna Placentina Sedis coram Illustrissimo Seraphino; Limita hoc in Vicario Canonico a capitulo sede vacante cõstituto, quia sedere debet in loco sicut cæteri canonici Sayr. in decis. 3. de officio Vicarii; Infero quarto, quod Præses Sacri Cõsilii ratione Maioritatis dignitatis præfertur Locũtenenti Regiæ Cameræ, licet esset tempore anterior de Ponte, qui refert decis. collateralis consil. in decis. 8. num. 15. Infero quinto, quod cum ecclesia collegiata sit dignior parochiali Rota Auenionen. in decis. 12. propterea Prior præfatæ ecclesiæ debet preferri Parocho, vt fuisse decisum in Rota Romana testatur Seraphin. in decis. 1445. num autem præcedat canonicos ecclesiæ cathedralis, vide Sayr. in decis. 4 de maioritate & obedientia; Infero sexto, quod cum Abbas qui est priuilegiatus, vt Mitra, & Baculo ac aliis episcopi insignibus vti possit sit dignior canonicis, propterea præfertur illis singulariter non autem capitulariter, idem in decis. 2. cit. tit. Infero septimo, quod habens maiorem dignitatem præferri debet Seraphin. in decis. 1225. Infero octauo, quod Titulati Regni præferuntur Regẽtibus Regiam Cancellariam De Ponte cit. decis. 8. & facit consilium Lanarii 88. Titulati autem effecti a Summo Pontifice quem locum habere debent vide eundem in consil. 62.

Animaduertendum est tamen, quod in materia præcedentiæ duo sunt præsertim quæ summopere attendi debent.

Primo est consuetudo Rubin. in decis. 91. & facit doctrina Baldi communiter recepta in cap. cum olim de consuetudine; Hinc infero, quod præcedentia in processionibus secundum consuetudinem seruari debet, vt fuit resolutum in Rota Romana in vna Burgen. præeminentiarum 29. April. 1570. coram Seraphino, vt patet in eius decis. 402. quam decis. not. ad ornatum Cõc. Trident. sess. 25. cap. 13. de regularibus, quod amplia primo procedere etiam si præfata cõsuetudo repugnaret iuri cõmuni Seraphin. in decis. 335. Amplia secundo, vt ab ea ex quacumque causa non sit recedendũ idem in decis. 716. & 964. Amplia tertio in casu d. deci. eiusdem 964. vbi fuit dictum quod vbi viget consuetudo quod minus dignus prçcedat ea est seruanda, limita quando essemus inter canonicos, & ipsorum præbendæ essent distinctę, nam tunc non attenditur consuetudo in præcedentia Gratian. decis. Marchiæ 16. & ita cẽsuit sacra congregatio Rituum, cuius tenor talis est cum secundum cuiusque dignitatem quilibet in sede sit honorandus, & qui prior est in ordine in loco etiam præmitti debeat declarauit sacrorum Rituum congregatio canonicos, qui in ordine presbyterali cõstitui canonicatũ presbyteralẽ obtinuerint in choro, capitulo, processionibus, & sessionibus ꝑcedere debere canonicos ĩ diaconatu, vel subdiaconatu constitutos canonicatus diaconales, aut subdiaconales obtinentes etiam si postea fuerint in ecclesia admissi, & recepti non obstãte consuetudine ecclesiæ, quæ tanquam abusiua,

ſiua, atque improbata non debet admitti; *Limita* ſecundo quando conſuetudo ſeu poſſeſſio præcedentiæ eſſet turbatiua, & violenta, quia tunc eſt vitioſa, & nihil ſuffragatur pulchre, & omnino videndus Seraphin. in d. deciſ. 964.

Alterum vero, quod attẽdi debet eſt vltimus actus pulchre Anna in allegat. 131. per tex. in cap cum eccleſia ſutrina de cauſa poſſeſſionis, & proprietatis ex quo infero ad pulchram deci. de Ponte 18. vbi fuit dictum quod cum electus popularis fuiſſet in quaſi poſſeſſione aſportandi haſtam pallij in proceſſione ſimul cum aliis nobilibus propterea fuit deciſum eſſe manutenendum in poſſeſſione quo ad aſportationem faciendam in proceſſione aſſumptionis D. Thomę de Aquino, in vnum ex patronis Ciuitatis Neapol. & ſcribit Franc. Marc. in deciſ. 808. p. 1. quod in materia præcedentiæ ſecundum quaſi poſſeſſionem eſt iudicandum, & quando platea popularis habeat ius aſportandi haſtam in feſtiuitate Corporis Chriſti, vide pulchram deciſ. de Franch. 253.

Et duobus Regiis Conſiliariis eadem die creatis, quis præcedere debeat dic, quod ille in quo concurrunt qualitas meritorum paternorum, item impreſſionis librorum, item anterioritatis nominationis, pulchre Anna in conſ 137. & Rubin. in deci. 2. & ad materiam vide eundem in conſ. 42.

COLLECT. 1447.

Super l. Lutius §. fi. ff. ad Trebellianum.

¶ Remedii reſciſſorii ratione læſionis enormiſſimæ in tranſactione.

REmedium reſciſſorium ratione lęſionis ænormiſſimæ locum obtinet etiam in tranſactione h. d. & hoc procedit nedum reſpectu valoris rei, ſed etiam reſpectu dubii litis euentus, qui ſimul articulari, & probari debet ita Rota Romana in deciſ. 102. & in dec. 732. p. 1. Mynſin. cent. 6. obſer. 91. Gayl li. 2. obſer. 70. licet contrariam ſententiam ſcribat Affl. in dec. 220. quam intelligas quando læſio eſſet modica, quia tũc procedit opinio negatiua quod ſcilicet in tranſactione locum nõ habeat remediũ reſciſſorium, vt voluit Car. Put. in dec. 130. li 1. verumtamen adhærendo primę opinioni illam amplia procedere etiam ſi pro obſeruantia tranſactionis eſſet interpoſitum iuramentũ, quia obtenta abſolutione poterit reſcindi trãſactio ob ęnormiſſimam lęſionẽ Teſſ. in dec. 165. Oſaſ. in dec. 41. aliquid etiam per Valaſc. in dec. 18. nu. 7. de Franchis duas opiniones referens in dec. 159. hinc ſcribit Macer. li. 2. obſ. 59 dec. 24. quod non obſtante iuramento, aut renũciatione ampliſſimis, & pręgnantiſſimis, verbis concepta expugnatur trãſactio ob immoderatam læſionem cuius dec ratio eſt quia; & immoderata lęſione arguit dolus Peguera in dec 167. *Limita* quando damnũ aliunde prouenire poſſet, quia tunc nõ datur ęnormiſſima læſio Caputaq. in dec. 172. p. 3. ac materiam, vide Gram. in dec. 66. & Annam in ſing. 553.

COLLECT. 1448.

Super l. Titia cum gloſ. ff. de iure dotiũ.

¶ Executoris ſuper bonis dotalibus pro debito vxore.

SIngulare eſt dictum huius glo. quod in bonis dotalibus contra virũ poteſt in ſubſidium executio fieri quando non poteſt aliter creditori conſuli, tamen non ita ſimpliciter eſt intelligẽdũ ſed cum hac diſtinctione, quod aut agitur de debito contracto ante matrimonium, & tunc ſi eſt cum hypotheca bona

tia dotalia transeunt cum sua causa, & onere Capyc. in decis. 128. si vero orta fuisset tantum personalis tunc in subsidium agitur contra maritum, vt possessorem bonorum dotalium Balb. in dec. 21. postquam vxor non posset molestari in persona, sed maritus posset se eximere altero ex duobus modis in primis, quod patiatur fieri executionem in proprietate bonorū dotalium saluo vsufructu debito marito, vel cautionem saltē iuratoriam sinat exigi per creditorem de sanando ære alieno soluto matrimonio Thom. in dec. 100. addunt alii remedium vendendæ actionis de dote, & de prætio satisfieri creditoribus Gui. Pap. in decis. 447. aut agitur de debito facto per vxorem cōstante matrimonio post dotis constitutionem, & tunc in præiudiciū iuris quæsiti Marito non possunt creditores se conuertere ad bona dotalia Gui. Pap. cit. dec. 447. aut tādē tractatur de debito communi viri scilicet, & vxoris quo casu in dotali fundo executio denegatur licet in fructibus fundi concedatur, vt pulchre reperitur decisū per Gamam in dec. *Lusit* 100. & facit l. vbi adhuc C. de iur. dotium an autē ex viri delicto feudum dotale possit a domino vendicari, vide de Pont. in decis. 19. & ad materiam huius glo. vide Castillum in deci. 97. & Hartam in deci. 5. de execut. rei iudicatæ.

COLLECT. 1449.

Super pragm. 1. de censibus.

¶ Rescissionis contractus censualis ob alienationem corporis.

APerta est iuris conclusio quod cōtractus censualis potest rescindi ob alienationem corporis suppositi in constitutione ipsius census, & ita in cēsibus in genere pluries fuit resolutum per *R*otam Romanam etiam quando venditor promisit renouare fideiussores intra certum tempus, & promissa non adimpleuit Farinac. in decis. 827. fuit dictum etiam non esse a iure prohibitum adiicere pactum in constitutione census contractum esse rescindendū ob inobseruantiam pactorum Mastrill. in decis. 95. vti dicitur in contractu emphyteotico Crescent. in decis. finali de locatione & ratio rationis poterit esse, quia cēsus currit vsque ad sortem principalē etiā quod sors fuerit sequestrata a tertio in manibus debentis soluere Verall. in decis. 103. p. 1. an autem impositio census sapiat alienationem, vide quod sic per Caputaquen. in decis. 17. p. 1.

COLLECT. 1450.

Super cap. peruenit in fine § 1. q. 1.

¶ Mensium ordinarij, & an Papa præsumatur velle præuenire.

IN Dubio non præsumitur quod Papa velit præuenire in mensibus ordinarijs h. d. & ita tenuit etiam *R*ota in decis. 50. de præbendis in antiquis aliquid per Cassador. in decis. 34. super regulis, & per Achill. de Grassis in deci. 1. de præbendis, & in decis. 6. de priuilegijs, nam vacaturum in mensibus ordinarijs prouidere non intendit Puteus in dec. 53. li. 2. & in dec. 25. li. 3. Ro. in dec. 70. p. 3. & aliquid in dec. 9. p. 2. Hinc est quod gratiæ expectatiuarū ad beneficia vacatura non capiunt beneficia, quæ in mensibus ordinariorū vacabunt, sed solum vacātia in mensibus reseruatis Rodiuer. in decis. 127. li. 3. Put. in decis. 92. li. 1. & in deci. 53. lib. 2. & in decis. 48. li. 3. Cæsar. de Gras. in decis. 15. de præbendis, & idem est dicendum de mensibus alternatiuis ordinario concessis ratione alternatiuæ acceptæ Mohed. in decisio. 29. de præbendis, quod etiam procedit quando Sedes Episcopalis vacet, quia

tunc

tunc expectantes acceptare nō possunt in quatuor mensibus concessis ordinario Mohed. in decis. 20. de præbendis limita nisi Papa huic Regulæ de mensibus derogauerit, vel alias cōstiterit velle quod menses etiam ordinarios expectatiuæ caperent Puteus d. decis. 48. lib. 3. Cassado. decisio. 15. de præbendis, & quamuis expectatiua loquatur de mensibus ordinariis non caperet menses ordinarios vigore alternatiuæ sibi concessæ nisi adiiciatur verbum vniuersale quomodolibet Puteus in dec. 215. & in decis. 222. lib. 1. sicut, & nulla derogatio censetur compræhendere aletrnatiuam nisi de illa fiat mentio expressa Put. in decis. 222. lib. 1.

Imo Regula reseruatoria mensiū fuit introducta, vt expectatiuæ suum haberent effectum in mensibus reseruatis saluis existentibus ad episcoporum dispositionem quatuor mensibus ordinarijs Rota in decis. 127. lib. 1. & in decis. 63. & in decis. 272. lib. 2. & in decis. 558. li. 3. Puteus in decis. 333. lib. 3. ita vt tunc cessantibus expectatiuis similiter cessaret d. Regulæ reseruatio Achil. de Gras. decisio. 1. super Regula reseruatoria aliquid per Puteum in decis. 492. lib. 2. & in decis. 33. lib. 2. ideo dicit Rota in decis. 537. lib. 3. quod expectatiuæ succedebant loco Regulæ octo mensium in casu illius decis. dicit etiam Moheda in decis. 1. de concess. præbendæ, quod per alternatiuæ concessionē coarctatur Papa ad non conferendum in mensibus ordinariis obstante decreto irritanti, vt tradit etiam Card. Puteus in decis. 492. lib. 2. hinc etiam prouenit, quod indultum concessum alicui ad conferendum omnia beneficia spectantia ad collationem Papæ non extenditur ad vacantia in mēsibus ordinariis, vt ordinariorum iniuria euitetur, sed dumtaxat ad ea beneficia, quæ priuatiue ad ipsius Pontificis collationem pertinent Rota in dec. 442. p. 1.

COLLECT. 1451.

Ad cons. Oldr. 118.

HAbetur quod appellatione fructuum nō veniūt distributiones quotidianæ, & ita Rota in decisio. 230. p. 1. Put. in decis. 489. lib. 3. Achil. de Gras. in decis. 1. de præbendis.

Hinc infertur primo quod in condemnatione fructuum perceptorum nō veniunt regulariter distributiones quotidianæ, nec ad illas se extendit condemnatio, quia tales distributiones non sūt de corpore beneficii sed dantur ratione seruitii personalis Boer. in deci. 340. Caputaq. in decis. 29. p. 1. aliquid per Put. in decis. 383. lib. 1. Rot. diuers. in decis. 1170. par. 3. vide etiam ad Materiam Cott. in decis. 781. Puteus in decis. 489. lib. 2.

Infertur secundo, quod in congrua portione assignanda non sunt computandæ distributiones quotidianæ quāuis bene fructus Rota diuers. in decis. 5. part. 2. & aliquid per Cęsarem de Gras. in decis. 6. de præbendis, & passim seruat Rota.

Infertur tertio, quod indultum concessum ad lucrandum fructus in absentia non comprehendit distributiones Cassado. in decis. 1. de clericis non residentibus.

Infertur quarto, quod de præfatis distributionibus non debetur charitatiuū subsidium Ego in decis. 99. per allegat. Lapi 136. nu. 7.

Infertur quinto quod licet qui possidet beneficium vigore gratiæ nullæ ab ordinario obtētæ teneatur in noua prouisione narrare fructus quos percipit, & de illis se componere cū Camera Apostolica

stolica alias gratia erit nulla Card. Puteus in deci.26.lib.1.secus tamē est quo ad distributiones quotidianas Cassad.in decis.6.de præbendis.

Infertur sexto, quod quamuis prouisi de beneficijs non faciunt fructus suos donec iuramentum fidei personaliter, & non per procuratorem præstiterint, vi disponit Concil.Trident.sess.24. cap. 12.de reformat.distributiones tamen acquirunt,& faciunt suas, quamuis non iurauerint, vt censuit sacra congregatio.

Infertur septimo, quod quamuis in Cancellaria Apostolica sit soluenda dimidia annata hoc est dimidia pars fructuum vnius anni beneficij a Sede Apostolica collati cuius valor excedit 24.ducatos de Camera, tamen ad hunc effectum, vt passim videmus non taxantur distributiones, cum longe a fructibus distent Aragon.in decis. 57.& facit decisio Rote 1408.

Ratio vero prælatarum illationum colligitur ex eo qnod distributiones nō dicuntur de corpore beneficijs, sed sunt de diuerso genere,& diuersa natura nec augent corpus præbendæ ex quo dantur ratione ministerij personalis Rota in decis.8.de præbendis, & aliquid per Rotam diuers.in decis.402.part.1.Cæsar Grassis in dec.5.de præbendis.

COLLECT. 1452.

Super cap.1.& 2.de Confirm.vtili vel inut.

¶ Appositionis manus Papæ ad beneficio,& commendas.

EX appositione manuum Papæ super dispositione alicuius beneficij operatur, vt illud dicatur affectum, h.d. Ex quo infertur primo, quod si Papa dat in commendam aliquod beneficiū, vel in eo administratorē apponit, quod ex appositione manus Papæ in dicta commenda remanet beneficium affectum, vt cessante commenda, vel ad ministratione, Papa solus prouidere debeat Cassad decisio 2. de reseruat. Crescent. decis. 2. de Paro. Mohed. decis.9. de Præb.Pute.decis.158.lib. 1.Infertur secundo, quod eo ipso, quod Papa concedit alicui mandatum de prouidendo de certo beneficio, etiam ante vacationē, quod quamuis alias beneficium nō sit reseruatum, nec vacauerit in mense reseruato, quod ex dicta appositione manus tale beneficium remanet affectum, Rot.iuncta add. Papazon. 10. de Præb. in nouis, Infertnr tertio, quod ex decreto apposito per Papam alicui de dimittendo beneficio in manibus eius remanet affectum, vt solus ille possit cōferre pro illa vice, etiam si non dimitteret, Rot.decis.14. de rer. perm.in Antiq. & fuit decisum in vna Compostellana Canonicatus 10.Maij 1600.coram Lancellotto; Infertur quarto, quod ordinatus a Papa, licet ex eo non sit exemptus a iurisdictione ornaria iux. term. cap. per tuas, de maior. & obed. tamen non potest Ordinarius per delictum ordinati, degradatione requirens, illū ab ordine deponere, ratione dictæ manus appositione, Capp. Thol.vbi Addit.decis. 293. Infertur quinto, quod manus appositio Papæ facit, qđ cā semel affecta curialis sēper remaneat curialis, Mohed. decis. 12.de sent.& reiud.Rot.deci.2. & in decis.43.de appell.in nou.& in decisio. 23.de rescript.in nou.& in deci.8.de re iud.in antiq.& in decis.13.de rescrip.in Antiquior. Infertur sexto, quod pariformiter est facienda mentio de affectione ratione manus appositionis Papæ, sicut de expressa reseruatione, alias gratia erit nulla, Mohed. decis. 9. de Præb. Infertur septimo ad Conci.Trid. sess. 24. can. 20. de reform. disponens quod omnes causæ sint in prima instantia cognoscēdæ coram loci Ordinario,

quod

quod minime locum habeat in beneficijs reseruatis ratione manus appositionis Papæ, vt late Ego ipse in decis. Cur. Archiep. Neap. 21. & ita fuit declaratũ per Sacram Concil. Trident. Congregationem per hæc verba [De effectis, aut de reseruatis beneficijs si agitur, tũc causa in Curia committitur.]

Nunc limita regulam tex. quando affectio ex appositione manus Papæ semel fuit sortita effectum per prouisionem subsequutam, nam tunc expirat, & non obstabit, quoad futuras vacationes, Rot. decision. 13. & 14. de præb. in Antiq. aliquid per Cassad. in decisio. 4. de caus. poss. & propriet. & in decis. 9. de præbend.

Limita secundo, quod quamuis manus appositio Papæ inficiat etiam possessionem, hoc tamẽ procedit, quoad beneficium vacaturum, secus tamẽ quoad iam vacans Put. decis. 27. lib. 2. & in decis. 180 lib. 3.

Limita tertio, quando ex tali manus appositione resultaret derogatio indulti concessi alicui Cardinali, nisi expressa fieret de illo mentio, ac derogatio, Caputaquen. decis. 82 par 2. Put. deci. 141. lib. 2.

Limita quarto, quando ex tali appositione manus Papæ resultaret præiudicium concordatorum, nam tunc nulla inducitur affectio *Put.* decis. 216. lib. 3.

*L*imita quinto in beneficio iurispatr. laicalis, vel mixti, nam sicut in illis non intrat expræssa reseruatio, sic etiam non intrat tacita ex pontificia ma nus appositione, vt fuit late resolutum in Rot. Roman. in vna Firmana beneficij 13. Maii 1596. coram Illustriss. *P*amphilio.

Limita sexto. quando *P*apa manum apposuit ad diuersum effectum, quam conferendi, nam tunc minime remanẽt ligatæ manus Ordinarii, quia ratione respectus, consideratur effectus, nec actus factus ad vnum effectum, debet alium diuersum effectum operari Rot. decis. 14. & 15. de præb. in nouis.

COLLECT. 1452.

Super cap. quærelam de electione.

¶ Possessionis immemorabilis vtrum per possessorem probandæ.

VLtra ea, quę reportauimus in materia quasi possessionis in Collec. super cap. cũ ecclesia Sutrina, de causa possessionis, & proprietatis, addas hic nonnulla, pro quorum ornamento fac regulã, quod quasi possessio in omni re constituit statum; Hinc infertur primo quod alternatiua ad effectũ, vt intret, vel non attenditur quasi possessio Episcopi libere, vel non libere conferendi Rot. deci. 49. de rescriptis in antiq. & in decis. 5. de præbend. in antiquior. Tan. in decis. 3. in manuscriptis; Infero secundo idem censendum in terminis indulti Cardinalium, Put. dec. 206. lib. 1. Mohed. decis. 9. de priuilegiis; Infertur tertio in iure conferendi, in quo similiter attenditur, quis quasi possideat, non autem quis habuerit proprietatem, Mohed. decis. 9. de rest. spol. Triuf. decis. 64. part. 2. Infertur quarto, quod ad effectũ eligendi consideratur effectus eligendi, *R*ot decis. 6. de electio. in nou. & idem Triui. citata decisione; Infertur quinto, nam ad effectum pręsentandi, patronus putatiuus, & ille qui est in quasi possessione præsentandi, præfertur vero patrono, Rot. in decis. 14. de iur patronat. in antiq. & in decis. 7. eod. tit. in nouis, Thom. Triuis. cit. dec. *R*ot. diuers. decis. 167. par. 2. Infertur sexto, quod semper in beneficialibus attenditur vltimus status, & vltima, & immediata quasi possessio, Rot. in deci. 2. num. 2. de præben. in nouis, & in decis. 49. de rescriptis in antiquis, Puteus decisio. 2. libr. 3. Cęsar. de Grass. decisio. 4. de probatio. & fuit dictum

dictum in vna Pampilonen. decimarum 1. Aprilis 1591. coram Comitulo.

COLLECT. 1454.

Super d.c. quarelam de electione.

¶ Quasi possessio in iuribus incorporalibus ex vnico dumtaxat actu acquiritur.

QVasi possessio in iuribus incorporalibus ex vnico dumtaxat actu acquiritur, h.d. & ita Caputaq. dec. 337. p. 2. Put. dec. 192. lib. 1. Achil. de Grass. dec. 5. de iurepatr. Ro. diuer. dec. 17. p. 2. Triuis. dec. 54. p. 2.

Animaduertas tamen, quod ad hoc vt acquiratur talis quasi possessio in istis incorporalibus, siue ex vnico actu, siue ex pluribus sunt necessaria septem insimul requisita, de quibus latissime per Calder. in cons. 12. de iurepatr. ad quem me remitto, verum vltra ipsum videas Cassad. dec. 7. de caus. poss. & propr. tamen vt decisiue procedam, dicas, quod inter cętera requisita illud est principale, vt requiratur scientia eorum, quibus pręiudicatur, Caputaq. dec. 418. p. 2. Ro. dec. 167. 184. & 803. p. 1. & in dec. 4. p. 2 diuers. & fuit resol in vna Calaguritana iuris conferendi 1. Febr. 1592. cor. Gipss. & faciunt decis. Capyc. 56. & Affl. 66. Secundo requiritur, quod talis, vel tales actus ex quo, vel quibus pręenditur acquisita quasi possessio sint clari, & certi, non vero turbidi, dubij, & obscuri, nam ex turbidis, & obscuris collationibus, electionibus, aut praesentationibus, non acquiritur quasi possessio, vt fuit saepe resolut. in Rota, pręsertim in vna Taruisina plebis 5. Iun. 1587. cor. Bubalo, sicut non est locus manutentioni, qñ possessio non est clara, sed intricata, turbida, & offuscata, Veral. dec. 200. p. 2. & fuit dict in vna Caesaraugusiana fructuum 13. Ianuarij 1597. coram Pamphil.

COLLECT. 1455.

In l. legato generaliter ff. de legat. 1.

¶ Electionis legatarii rei legatae in genere.

LEgata re in genere electionem esse legatarii, cōiter placuit per hunc text *Limita* hanc conclusionem primo, ac illam veram intelligas, quando verba sunt directa ad legatarium, ita tamen, quod eligeretur res mediocris, & minus damnosa haeredi arbitrio iudicis, & Relatoris, vt fuit decis. in Senatu Sabaudiae refert Thes. in dec. seu q. 32. *Limita* secundo in rebus functionem habentibus ut nummo, vino, tritico oleo, & similibus legatis, quia tunc electio est hęredis, Rub. dec. 38. cuius decisionis ratio fundatur per tex. in l. certum ff. de vino, & oleo legat. Limita tertio si testator sensisset de certo, puta de vno sticco, de vno fundo, vel vna domo, & non ap paret, de quo tunc pariter electio est haeredis, Ego in dec. Cur. Archie. Neap. 50 Limita quarto, si electio sit data expresse haeredi, idem Thes. in dec. 31. In legato vero alternatiuo, cuiusnam autem sit electio vltra textum in l. plane §. si a Titio ff. de legat. 1. vide Ro. Rom in vna *Rom.* bonor. 20. Mart 1585. cor. Orano.

COLLECT. 1456.

In l. ait lex §. quis in mortifere ff. ad l. Aquiliam.

¶ Mortis praesumendae ex vulnere illato, necne.

ALiquando dubitari solet, an ex vulnere accepto in rissa, vel aliter aliquis mortuus praesumatur, & quidem si vulnus erat mortale dubitationi non est

aa locus,

locus,per hunc textum nostrum secundum quem decidit Rot. Perusina, testatur Ambros.decis.47.Sed difficultas est, quando nescitur,an vulnus sit mortiferum,hoc enim casu varij varia dixerũt, vt per Scribentes in cap.homicidiorum de homicidijs; Curia vero Archiepisc. Neapol.decidit, quod si infra octo mẽses sequeretur mors ex dicto vulnere illato præsumeretur mors,vt patet in decis. mea 90. moti fuimus per textum in cap.2. de clerico percussore,vbi dicitur,quod siquis post octo mẽses moriatur,propter temporis prolixitatem, nõ ex vulnere illo mortuus præsumitur,vnde a contrario sensu concludi potest, quod si in infra octo menses sequatur mors præsumitur secus ex illo vulnere, quod amplia procedere, licet durante vulnere prædicto alia superuenerit infirmitas: ratio est, quia vulnus ad alia accidentia videtur causam præbuisse: Iaffre.decis.30.per textum in cap.præsbyterorum, & cap.ad audientiam de homicidio.

Quod intellige verũ,quando imperitia,vel negligẽtiam medicãtiũ,vel in curia,seu culpa vulnerati,iux l. qui occidit §.qui occidit ff.ad l.Aqui.& Iaffred. cit.deci.Aduertendũ tamen est,quod si quis fuerit mortifere vulneratus, mox ab alio occidatur,vel aliqua ruina suffocetur, vulnerans nõ tenebitur de homicidio, vt tenuit eadem Curia Archiepiscopalis Neapolitena,refero ego ipse in decis.50. & mota fuit,per textum in l.huic scripturæ ff.ad l.aliquam.

COLLECT. 1457.

Super l.non tantum ff.de Appellat.

¶ Executionis sentẽtię prohibita appellatione pendente.

EXequutio sententiæ pendente appell fieri non potest h.d.

Amplia primo, etiam si per tertium appellatio esset interposita Rot.decis. 50.de appell.in nouis.

Amplia secundo,etiam si appellatio propter inopiam esset deserta Boer.decis.247.

Amplia tertio,etiam si appellatio videretur iniusta,quia nec tũc exequutio est facienda,vt aliquid per Boer. decis. 153. Nunc limita, & primo nisi,is qui appellasset esset confessus,& conuictus tunc enim non obstante appellatione, & illa pendente potest cõtra eum fieri exequutio Guid.Pap.deci.74.in fi.Cappell. Tholo.decis.176.Balb. decis.400. quæ omnes conferunt ad l.2.C. quorũ appell.non recip.Limita secũdo, vt nõ procedat,quando periculum est in mora,vt est d.deci.Boer.153.nu.5.& sequ. hinc est,quod ratione periculi potest Iudex exequi,& deinde processũ scribere Boer.decis.259. Limita tertio, quando sumus in appellatione interposita à Iudice,a quo non potest appellari,Generale enim est, quod exequutio non suspenditur per appellationem interpositam in casibus, a iure prohibitis, vt est decis.Tholos.500.Limita quarto,vt nõ procedat in magna curia Neapolitana, in qua ex priuilegio appellatio in criminalibus non retardat exequutionem, vt est decis.Capyc.137.num.17.quam sublimita,vt non procedat,quãdo essemus in decreto de aliquo torquendo,quia si appelletur, et in Regno debet supersederi, vt latissime Ego ostendo in dec. 5.Limita quinto, quando sumus in appellatione a carceratione,& a sentẽtia, quod quis detineatur in carceribus, nã etiam pendente appellatione is detinetur in carceribus,& sic successiua quædam executio sententiæ fit contra appellantem non obstante sua appellatione, ita in proprijs terminis Guid. Pap. decis.235.& in decis.238.& aliquid per eundem in decis.436.quibus in locis po-

nit

nit etiam, quod appellans debet detinerit in carcerib. Iudicis a quo, ad quod dictum, & etiam ad limitationem, vide etiam elegantem decis. *Frāc.* Marc. 919. Illud autem circa hanc limitationem nō videtur omittendum, si clericus fuerit per Iudicem laicum captus, & a captura appellauerit ad parlamentum, & Episcopus petat illum tanquā clericum sibi remitti, conditio ista, an bene, vel male fuerit carceratus, erit apud parlamentum, si credimus Ioanni Gallo in decis. Paris. 354. quam ego non credo, nec teneo.

COLLECT. 1458.

Super l. qualitas C. de Pactis conuentis.

¶ Antefati, et dotis conformitatum, et discriminum.

AEqualitas inter dotem, & antefatum esse debet h. d hinc fit, quod nulla præcedente dotis constitutione expressa, aut tacita nullum antefatum debetur; Ant. *Fab.* in decis. 7. 4. & 5. *C.* de donat. ant. nup Limita in casu eiusd. decis 3. eo. tit. & in casu decis. Affl. 293. hinc fit secundo, quod quemadmodum res prohibita, alienari, potest pro dote alienari, ita etiam pro antefato de Franch. decis. 519. Tertio quia mulier quemadmodū iuuatur Velleiano, obligando se pro dote, ita etiam pro antefato *Franch.* decis. 282. quā nota ad text. in l. fin. C. ad Velleia. Quarto, quia sicut conditio dotis non potest fieri deterior per text. in l. Attilicinius ff. de pact. dotal. & Capyc. decis. 135. ita etiam, & antefati pulchre Afflict. ac omnino videndus decisione. 154. Quinto quia sicut causa dotis differtur, donec tractatur causa matrimonij in curia episcopali, sic etiam antefati de Franc. decis. 312. *Sexto*, quia sicut vsuræ antefati non debentur Affl. decis. 291. licet contrarium teneat Gram. decis. 130. Thesau. decis. 45. Capy. decis. 63. sic et vsuræ dotis nō debentur Thesaur. decis. 43. licet cōtrarium teneat Affl. decis. 93. & 284.

Discrepant tamen in aliquibus præsertim, quia prælatio, quæ cōpetit mulieri pro dote iuxt. l. assiduis C. qui pot. in pig. non competit pro antefato de Pōte, qui refert decisū in cōs. 80. Secundo quia interesse dotis debetur ad rationē ducatorū sex, & tt. duorū pro centenario; pro antefato vero ad rationem quinque pro centenario Vrsil. dec. 291. Gram. decis. 103. de *Franch.* decis. 217.

COLLECT. 1459.

Super c. Nobilissimo 97. distin.

¶ Cardinalis assertioni credatur, necne.

CArdinalibus credendum est, & statur eorum dictis; h. d. & ita fuisse decisum in Rot Romana refert Rot. decis. 95. de probat. in antiqu. & Gram. decis 65. intellige maxime in casu decisionis Caputaquen. 93. par. 1. vbi fuit dictum, quod Cardinali asserenti aliquid in præsentia Papæ est credendum, quod amplia procedere etiam, si tractetur de præiudicio tertij Put. deci. 3. lib. 1. Intellige secundo in casu Sayri decis 9. de offic. delegat. vbi fuit etiam dictum, quod Cardinali dicenti, sibi viuæ vocis oraculo a Papa mandatū fuisse credi debet; sed circa illam quæstionem, an idem sic censendum, quando vertitur Iudicium tertij Sayr. deci. 6. de testam. affirmatiue respondit Cappella vero Tholos. in decisio 463. distinguit, quando esset in præiudicium alterius, non esse eis simpliciter credendum, & exemplificat in Cardinali pœnitentiario; Balb. vero in decis. 300. tenet indubitanter quod siue vertatur tertij præiudicium, siue non, semper Cardinali est credendum, quia sicut Imperatori asserenti de Rebellione subditi creditur,

Cresc.deci.9.de prob.Mohed.dec.6.eo. tit.de prob.ita etiam, & Cardinali;obiter tamen de indultis Cardinalium circa beneficiorum collationes vide in Iulio Tertio in Bulla 37. quæ incipit Sanctissimis,& Clem Septimo Bulla 38. & declarationem, atque reuocationem istorum indultorum, vide in Bulla Pij Quinti, Bulla 93.quæ incipit eligis.

COLLECT. 1460.

Super l.iubemus la seconda C. de Sacrosanctis ecclesijs.

¶ Probationis Dominii.

PRobatio dominii difficilis est,vt colligitur ex hac lege cuius occasione quęrit primo,an sufficiat titulus ad probandum dominiũ,& an requiratur probare authorẽ eius, a quo dicit se habuisse dominium,vide per Boerium latissime dec.42.& an per solutionem cẽsus, seu canonis,seu pẽsionis ecclesia probet dominium,seu possessionem directã, vide per Guidonem Papam dec.242.per instrumẽtũ vero rei emphyteoticæ,aut locationis perpetuæ, non probatur dominiũ,vel possessio Boer.dec.105. Sayr. dec.4.de præscriptionibus;probatur tamen per famam Balb. dec.16. item per obligationẽ,vel ex locatione; Affl.dec. 325.& 321.Ro dec.1.de fide instrumentorum in nouis,aliquid per Franc. dec. 204.nu.12. *P*ossessio sola nõ sufficit ad probãdum dominiũ Affl.dec.40. Quid autem in solutione census, vide eũdem in dec.325.probatur etiam ex perceptione fructuum *R*ub.dec.90. itẽ probatur ex deputatione gubernatoris,& Iudicũ, & iurisdictionẽ exercentium Caputaq. dec.283.p.3.ex Corneo cons.193. vol. 1. Probatur etiam per testes deponẽtes de aliquo facto,& non de auditu,& optimam practicam probandi dominiũ vide per Caput dec.279.& seq.p.1. & in dec.269 p.3.dicit testes singulares probare poss.alicuius dummodo sint contestes;An autem probetur ex possessione, vide Fabr.dec.2.C.de probatio.& vide per eundem decis.14. cit.tit.vbi voluit quod per instrumentum locationis,nec dominium probatur,nec possessio, sed tantummodo spoliatio, quomodo autem probetur identitas ipsius dominii, vide eundem in decis.69.eo.tit.

COLLECT. 1461.

Super Doctr. Abb.in c.si.de fide instr.

¶ Reassumptionis instrumentorum faciendæ per alium notorium.

AVthoritate Iudicis potest vn⁹ Notarius alterius instrumenta reassumere h.d.& quid in Notario succedẽte negatiue rẽspõdet Balb.dec.60.quod procedit etiam absque authoritate iudicis Gui.*Pap*.dec.218.& an possit instrumentũ ingrossare per duos notarios,vide eundem Gui.Pap.dec.122.& quælibet scriptura notarii reperta inter scripturas,& notas ipsius licet mortuus esset notarius potest authoritate Iudicis ĩ publicã formã redigi,Gui.Pap dec 19.Boer deci.36.Franc.Marc.deci.517.p.1.& 163.p.2.& oportet schedulam etiã propria manu notarii defuncti scriptã de hoc debet prius cõstare,nec creditur cõmissario,seu notario grassanti,& asserẽti fuisse schedulam scriptã manu defuncti notarii imbreuiatra vero notarii altera manu quam sua scripta,non subsignata ab ipso notario probat, Franc. Marc.decis.231.& in cit.deci.517.alias schedula notarii non valet si non habet subscriptionem,& testes Bellam.decis. 209.Gui. Pap.cit.decis.19.præsertim quan-

quando non adest signum, & subscriptio notarii Gayl.obser.43.lib.2.& quis debeat citari in reassumptione instrumenti videas Minad.decis.43.Rot.Genuæ deci.12.& ommissa citatione non probat Puteus decis.159.lib.1.& in decis.152.lib.3. Mynsig. obseru. 73. centuria 4.

COLLECT. 1462.

Super l.debitores C.de pactis.

¶ Confessionis iurium ex hæreditatis aditione.

ADitione hæreditatis confunditur actio, ac creditoris hypotheca h. d.& ita decidit Affl.dec.237. de Frãch. decis.518. vbi hypotecaria, seu creditoris actio cõfunditur per additionem hæreditatis sui creditoris, vt voluit etiã Rot.Ienuen.in decis.45.Rot.diuers.Limita hoc in hęrede grauato,quia ex aditione se obligat creditoribus,Gram.decis. 103. nu. 103.nam adeundo fine inuentario videtur, quasi cõtrahere Affl. decis.26.& licet Capy. decis.195. concludat, quod actio realis, seu hypothecaria per aditionem cõfundatur,tamen intelligitur quando hæreditas obuenerit creditori, vt declarat de Franc. decis.39.& Affict.vbi supra,quod secus si obueniret reuocabiliter Surd.deci 266. Amplia nunc, vt huiusmodi exceptio confusionis actionis potest opponi in quacunque parte iudicij, vt pulchre decidit Guid.Pap.decis.209. per text.in l. Vranius ff.de fideius. Limita secundo conclusionem text. principalis,vt nunquam actio cõfundatur per aditionem hęreditatis confecto inuentario Valas. decis.69.aliquid per Lauren.decisio.95. & per Gram.decis.93.num.7.

COLLECT. 1463.

Ad Bar.in l.repetita ff.de fide instrum.

¶ Hypothecæ inducendæ ex scriptura priuata, nec ne.

NOn mediocriter controuertitur inter Doctores hic & alibi si scriptura priuata introducat hypotecam, & quod contineat sub se hypotecam, voluerunt Rot.Florentin.Magon.teste in decis.121.decis. 21. & in decisio.36. Gratian.decis.Rot.March 160.Verum animaduertas, quod habet hypotecam tacitam, & quidem a die recognitionis tantum Ant.Faber in deci.8.C in quib. causis pign. & per de Laurentijs Rot. Auenionen.in dec.146.in quam sententiam descendit pariter Polidor. Rip. in obser.259.vbi distinguit inter recognitionem factam a parte, & illã quæ fit a Iudice,Gaualc.decis.27.par.2.& Anto. Faber in decisio.9.cit.titu.Ampliat hoc procedere etiam in literis, seu epistolis, tu amplia secundo procedere etiam in casu,de quo Rot. diuers.decis.122.part. 1.Amplia tertio procedere etiam in literis missiuis inter mercatoris publice tenentes stationes quia hæ literæ habẽt vim publicorum documentorum, & mercatorũ codicibus statur quoad oẽs Boer.decis.343.Rot.Genuẽ.decis.9.decis.76.decis.80. & 142. Amplia quarto procedere etiam in recognitione eorũ, qui apodixã scripserũt vel subscripserũt de ordine debitoris,cum paria sint scribere per se, vel alium subscribere vice eius Rot.Florentin.sub Magon. in decis.81.Rot.Genuen. in decis. 192. Amplia quinto procedere etiam in causa appellationis, in qua peti potest recognitio chirografi ex vi illius regulæ in causa appellationis non deductum deducam,& non probatum probabo,vulgat.l.per hanc.C.de tempor.appellat,vt

refert Papon.lib.8 titul 2.arrest.1.

Nūc limita & primo si chirographū non haberet diem, vel annum, nam licet recognitio locū habeat, & inducat hypothecam, non tamē retrotrahitur in præiudicium tertij, quia deficit extremum, ad quod aliquid per Rot. Genue. in decis.126.nu.2.cū seq. Sublimitā hāc limitationem non procedere in præiudicium debitoris, quia recognitio valet, & inducitur hypotheca, etiam si scriptura careat die, anno, & huiusmodi, prout dicitur de annotationibus, de memorialibus, & de schedulis in forma Rot. decis.781.p.1. & aliquid per Cæsar. Barz. decis.99.nu.75. quemadmodum etiam non nocet si recognitio esset facta per contumacem debitoris, etiam singulari successore minime vocato, cui ius iam quæsitum sit, Rot Genue.decisio. 208. Boer.deci.295. Limita secundo in recognitione qualificata, quæ etiam non retrotrahitur quoad qualitates in ea præinsertas quando recognoscēs qualificatiue haberet præsumptionem iuris contra se, alias secus Surd.decis.158.& quę concurrere debeant ad hoc, vt recognitio retrotrahatur, vide de Franch.decis. 304.Rot.Rom.decis.550.par.3.aliquid per Osasc.in decis.182.

COLLECT. 1464.

Super l.tale pactum §.1 ff.de pactis.

¶ **Executionis sententiæ per quæ iudicem faciendæ primam a quo, vel appellationis.**

SOlet etiam in dubium reuocari per DD.in præsenti textū per quem scilicet Iudicem executio sententię fieri debeat, & licet varij varia scripserunt, per decisionarios vero illa est recepta opinio, vt spectet ad Iudicem appellationis Gui.Pap.dec.476.Mynsi.cen.4.obs. 94. Iudex enim appellationis sententiā primam cōfirmans eam sequitur Balb. decis.31.& ratio est, quoniam agitur ex sententia confirmante, non autē confirmata, ita Flam.Cart.in decis.Ro.Genuę 10.& idem procedere asserunt in causa reclamationis, nā si sententia fuerit per Iudicem reclamationis confirmata per eundem pariter mittenda erit executioni, de Franc.in dec.335.Ampliāt secundo procedere etiam si per alium Iudicē nomine Iudicis, ad quē fuisset confirmata Francisc.del Castill.in decis.Rot.Sicil.84.Suprapositam vero regulam, limita in casu decis. Artaman. 3. de execut.sentent.vbi fuit dictum, quod si Iudex ad quem pronuntiauerit appellationem desertam, vel ab ea desisterit appellant, non tamen expresse promittendo se velle stare iudicatis, tunc primus, & non secundus Iudex exequitur sententiam.

Illud præterea est notandum, quod desertio appellationis attendi debet, & super ea est pronunciandum, & non super negotio principali, etiam si pars de ea non opponat, alioquin sententia est nulla ex defectu iurisdictionis, Mynsin. cen.2.obs.59.subdens, ꝙ hoc casu non possunt partes iurisdictionē prorogare, quod etiā probat dec.Capp.Thol.254.

COLLECT. 1465.

Ad Bar.in l.Argen.§.initiū ff.de edēdo.

¶ **Instrumenti requisitorum præsertim citationis ad dicendum contra.**

VLtra requisita necessaria congesta hic per Bart. vt valeat instrumentum; Animaduertendū est tamen, quod requiritur etiam citatio partis ad dicendum contra iura tempore extractionis, alias non probarent, nec dicerentur de actis, & ita decidit Rot.in decisio. 1. de fide instrum.in nou. Verall.deci. 99. part.2.

par.2.& in decisio.117.part.3.Cæsar de Graffis in decisio.16.num.4. de probat. Cassad. in decisio. 8. de rescript. & in decis.12.super regul.Farin.in deci. 762. Chisanen. in decis. 71. Limita tamen hanc conclusionem, & primo, vt non procedat, quando instrumenta fuerunt extracta partim ab eisdem notarijs, partim a successoribus in officio habētibus facultatem Regiam illa extrahēdi, quia censentur esse in forma probanti iuxta decis.Put.14.de fide instr. Caputaquen. in decis. 351.p.2.nec in his terminis loquitur decis.Rot. 1. de fide instr. prout ita censuit Rot. Rom. in vna Mediolanen.iurispatronatus 29. Ianuarii 1589. coram Comitulo. Limita secundo, quando pars est in causa, ne formiter extrahantur, cum in odium impediētis quoquo modo legitimam extractionem stetur scripturis informibus cum earum simplici copia Rot.diuers. in decis. 159. lib.2. & ita pluries cēsuit Rot. & signanter in vna Carthaginen. portionis, 14. Nouembris 1594. coram Seraphin. & iterum in vna Asturigen. prioratus, 13. Maii 1598.coram Illustrissimo Mellino. Et vltra citationem necesse erit etiam recognoscere instrumēta Caputaquen. in decis.99.nu.2.p.2.licet in instrumentis antiquis vltra septuaginta annos talis recognitio non sit necessaria. Verall. in decis.5.par.3.Put.in decis.151. lib.1. neque in aliis casibus, de quibus per eundem Put. in decis.159. lib. 2. & per Boer. in decis.154.

COLLECT. 1466.

Super Glos.in clement. pastoralis. de re iudic.

¶ Criminis læsæ maiestatis, a quo illud committatur.

HÆc Glos.in verb.non sufficit, cōmuniter allegatur p DD.ad quęstionem illam, quod crimen læsæ Maiestatis non committitur, nisi per subditum, & propterea infertur, quod qui nō est subditus, nisi ratione feudi, non dicitur committere crimen læsę Maiestatis, quamuis possit feudo priuari Anto.Faber in decisio.10.C.ad leg. Iul. Maiest. quemadmodum etiam non dicitur quis subditus quoad hunc effectum, si officium tenet a Principe, & in eo contra eundem Principem deliquerit, idem in decis. 11. cit. titu. Hinc prouenit secundo, quod pœna l. quisquis, non habet locum nisi in crimine lęsæ Maiestatis in primo capite, videlicet, quando contra Principem, scilicet Imperatorem, vel eius Collaterales committitur per subditum ita Verall. in decis. 295. parte 2.

Illud tamen satis controuersum est, num tale crimen committatur per clericum? ratio dubitandi erat, quia non potest dici subditus seculari Principi Valasc.in decis.100.Castill. in decis. 90. & ita pluries decidisse Senat. Mediolanens.& signanter in causa cuiusdam, qui imputabatur, quod inseruisset Gallis, nam fuit absolutus, constito, quod esset perpetuus Commēdatarius cuiusdam Abbatiæ 19. Septembris 1554. refert Clar.in § læsæ Maiestatis. Verum cum hæc quæstio accidisset Neapoli in personam cuiusdam Clerici, fuit causa per Summum Pontificem commissa Reuerendissimo Nuntio, qui insimul cum Officiali Regio Clerico tamen, cognosceret, & sic fuit executum ita in terminis de Ponte in decis. 9. & Vinc. de Franch.in decis.691. & late Ego ipse in decis.Curiæ Archiep.Neap.72.

COL-

COLLECT. 1467.

Super l.fin. C.quando prouoc.non est necess.

¶ Adhæsionis appellationi per appellatum quoad expensas.

APpellatus potest appellationi adhærede quoad expensas, quando primus iudex nec absoluit,nec appellãtẽ condẽnauit.h. d. quæ quidẽ adhæsio appellationis efficit,vt adhærens cẽseat̃ vnus spiritus cũ appellãte,Magon. dec. Florẽt.55.&operat̃ ẽt,vt iudex possit de toto negotio cognoscere Balb.dec.300.

Verumtamen,vt procedat isthæc cõclusio quinque concurrere debent,Primo,quod adhæsio fiat intra tẽpus præfinitum ad appellandum,Surd. decisio. 143. cum appellatio post adhæsionem fiat communis, idcirco non potest eidẽ renunciari inuito appellato,Guid. Pap. decis.13.& in decisio. 78. & in decisio. 437.vltra quod paria sunt non adhærere, vel minus legitime adhærere, sicut non appellare, vel minus legitime appellare,Rot.Lucẽs.apud Magon. in decis.9.nu.29.sic plane dicitur de ratificatione appellationis alterius nomine interpositæ,vel apostolorum iam petitorum nomine alieno, qui dicuntur pars appellationis Osasc. in decis.7.

Secundo requirit̃,quod adhærens nõ appellauerit seorsum,quia hoc ipsum remediũ datur in subsidium, & cum quis appellat statim arguitur nõ cõtemptus appellatione alterius,Rubin. decis.30.

Tertio requiritur,ꝙ appellatio cuius adhæsio intẽditur non sit limitata.Frãc. Marc.decis.143. part. 2. Borgnin. decis. 15.num.10.part.1.Surd. d. decis. 141.

Quarto requiritur,quod fiat adhæsio per cuius interest Ego.in decis.14.

Quinto requiritur intimatio illius dirigenda ad ordinarium Hartaman. decis 3. de appellat.

COLLECT. 1468.

Super l. qui nomine ff.de fals.

¶ Interesse debendi per iudicem,& Notarium grauantem partem.

IVdex tenetur parti ad interesse, & damna, quoties ipsa pars non plene conuicta,nec confessa,sed violentis prę sumptionibus grauatur in ijs quæ suapte naturæ difficilis non sunt probationis,h.d.& ita de Franch.in decisio. 460. part.3.quod amplia procedere etiam in eo, qui passus est damnum ex facto notarij,qui non rite,& recte scripsit instrumentum in eo nõ inserendo ordinarias clausulas, & de stylo opponi cõsuetas, Guid.Pap.in decisio. 582. nisi probetur error,prout præsumitur pro notario affirmante se errasse, idem in decis. 150. Francisc.Marc.in decis.189. par. 1. & in decis.163.par.2.& in decis.745 p. 1.

COLLECT. 1469.

Super cap. non solum §.illa vero de appellat.

¶ Attentatorum reuocationis, & quæ dicantur attentata.

VT dicatur attẽtata nedum requiritur,quod innouet̃ aliquid pẽdente appellatione, verũ etiã quod pręcesserit inhibitio, h. d. Amplia primo, vt procedat etiã si actus qui diceretur gestus post inhibitionem fuisset alias antequam inhiberetur facienti licitus; inhibitio enim facit illicitum, Guid. Pap. decis.213.Amplia secundo,vt procedat etiam si appellationi, cuius vigore emanauerat inhibitio fuerit per appellantẽ tacite,vel expresse renunciatum Rot. in decisio.131.de appellat.in nou Boer. in decis.216.Bellamer. decis.624. Amplia tertio procedere etiam in inhibitione ob-

obtempta per assertum procuratorem cum cautione de rato Pute. deci. 24. vt lit.pendent. Verall.decis.43.p.2. Achill. de Grass.in decis 5.de attentat. & ita cẽ suit plures Rot. & signanter in vna Senogallien parochialis 9. Iunii 1559. coram Oradino; Amplia quarto, etiam si sententia transiuisset in rem iudicatam, Rot in decis.51.de appella.in nou. Amplia quinto procedere tã in tacita, quam in expressa inhibitione Rot. in decis. 3. de appellat.in nou Amplia sexto procedere etiam si executio esset facta vigore literarum executorialium, & brachii secularis legitime obtempti, nam dicitur attentata, si fiat post inhibitionẽ, vt fuit dictum in vna Portugallen. parocchial. 19. Octob. 1565. coram Oradino, quod subamplia etiam si executoriales emanassent vigore trium conformium, vt fuit dictum in vna Toletan. matrimonij 24. Ianuarii 1555. coram eod. Amplia septimo, etiam si per Iudicem, ad quẽ, qui inhibuerat pronuncietur male appellatum, & bene per iudicem a quo processum, quoniam per talem pronunciationem non validatur processus factus post inhibitionem Rot. in deci. 58. de appellat.in nou. Amplia octauo, vt inhibitio faciat attentata, etiam si essemus in gestis pendente recursu, quæ regulariter non dicuntur attentata, Magon.dec Rot. Lucens 23. Amplia nono vt inhibitio non solum faciat attentata respectu appellantis, verum etiam respectu aliorum, Gayl.obseru.126.lib.3. per totam; Amplia decimo, vt inhibitio faciat attentata, etiam si instrumentum inhibitionis careat die, anno, & pontificatu, vt fuit dictum in vna Merend. Parochialis 18. Iunii 1555. coram Chissanen. Amplia vndecimo, etiam si inhibitio oretenus sine scriptura esset facta, Cassador.in decis.2.de pension. Amplia duodecimo, etiam si inhibitio emanauerit ad instantiam intrusi contra dispositionem cap.si contra quos, vt lite pendent.in 6. Crescent.in decisio.142. Amplia decimotertio, etiã si inhibitio emanauerit vigore cõmissionis appellationis, quæ ob non redditionem pro apostolis prætenderetur deserta, vt fuit dictum in vna Nucerin attentatorum 16. Maii 1568. coram Lancellotto; Amplia decimoquarto, etiam si non fuerit iustificata causa in appellatione expressa, Achill.de Grass.in decis.27 de attentat. Amplia decimoquinto procedere, etiã si non iudex, sed pars fuisset inhibita, Rot. diuers.in decis.375.lib.3. Amplia decimosexto, etiam si inhibitio emanasset vigore commissionis conditionalis, & habentis clausulam, constito, quod pensio sit conditionalis, quoniam de rigore talis inhibitio afficit, Put. decisio. 12. Amplia decimoseptimo procedere etiam in criminalibus, Guid. Pap. decis. 74. & Cappell. Tholos. in decis. 176.

COLLECT. 1470.

Super clem. sæpe de verb. significat. §. sententia.

¶ Citationis partis necessariæ in sententia proferenda.

CItatio ad sententiam est substantialis h.d. & illius ommissio inducit nullitatem Rot in decis. 17 de re iudic.in antiquis, & Rot. diuers. in decis. 351.par.1. aliquid per Capyc.in decisio. 1. & Cæsar de Grass.in decis.11. de re iudic. Amplia primo, vt talis citatio debeat exprimere nominatim, quod sit ad sententiam diffinitiuam audiendam, non autem sufficit citatio generalis ad causam Rot. in vna Mediolanen. decimarum 27. Ianuarii 1595. coram Orano; Amplia secundo, vt debeat esse personalis, non autem sufficiat ad domum,

mū.Put.deci.279.lib.2.& in decis.33.& in dec.283.li.3.Verall.in dec.117.p.1.& in dec.332.& in dec.334.p.2.& in deci. 119.p.3.Achill.de Grass.in dec.17.de dolo,& contumac.Cæsar de Grass in dec. 7.de senten.& re iud.Crescēt.in dec. 18. eodē tit.Mohed.dec.fi.de dolo, & contumac.& in dec.18.& 7. vt lit.pendent. Amplia tertio, vt neq;releuet citatio ꝑsonalis ad sententiam facta,si tamen remansit circūducta per non comparitionē citantis,Achill.de Grass.in dec.13.de dolo,& contumac.Capp.Thol.in decis. 414.Amplia quarto,vt talis sententia sit nulla ex defectu citationis,non solum si sit pronuntiata contra non citatum,sed etiā si esset promulgata in fauorē illius, Verall.in deci.140.p.3.Amplia quinto, vt nō valeat statutū disponens,quod valeat sententia sine citatione, Put. decis. 242.lib.3.Amplia sexto,vt etiam requiratur,quod pars instet pro sententia, nā sententia lata nulla parte instāte,est ipso iure nulla, Cæsar de Grassis in decisio. 9.de caus.possess.& proprietat hinc fuit decisum in vna Comē.Cappellaniæ 28. Ianuarij 1591.coram Penia. quod sententia sit nulla, quando pars fuit citata pro prima die,& quatenus ea die non feratur pro die sequenti, licet regulariter sententia in dubio præsumatur lata ad instantiam partis, Rot. in decisio. 516 par.1.diuers.Amplia septimo quando citatio ad sententiam fuit legitime facta, ac illius terminus seruatus, sed postea fuit ante pronunciationem tacite reuocata, veluti per admissionem nouorum articulorum,Rot.decis.1.de test.in nou.& in decisio.1.de probat. in antiqu.& in decisio 12. de renunciat. in antiq.aut per admissionem instrumentorum,aut examen testium, Cæsar de Grass.in decisio. 11. de senten. & re iudic.& ita fuit resolutum in vna Pampilonen. parochialis 13. Iulij 1600. coram Pegnia, & iterum in vna Crotonien.decanatus 20. Maij 1587. coram Orano.

COLLECT. 1471.

Super clausula perinde valere.

¶ Clausulæ perinde valere.

QVotidie vsu venit, vt disputetur circa materiam clausulæ perinde valere,propterea cōgruū visum fuit hic nonnullos eius effectus congerere; primus est, quia spiritum primi rescripti suscitat Cassad. in decis. 33.super regulis, licet non sanat defectus non expressos, vt fuit in Rota Romana resolutum in vna Aquilana iurispatronatus 17. Iunij 1588. coram Comitulo, & ratio esse poterit, quia gratia perinde valere, non facta mentionem litis est nulla Maynard. in decisio. 11.lib.2.quia non est intentionis Papæ velle collitiganti præiudicare, Rota in decisio. 3. de re iudicata, maxime vbi adest clausula, dummodo alteri non sit ius quæsitum, Rota in decisio.17. de præbendis in nouis, & fuit dictum in vna Pisana 20.Maij 1594. coram Blanchetto; Secundus est effectus, quia dat titulum coloratum, vt fuit dictum in vna Astorigen.16.Octobris 1547. coram Puteo, vt paret in eius decis. 7.de præbendis;Tertius effectus huius clausulæ colligitur ex decisio. Cassad 6. de concess.præbendæ, vbi fuit dictum, quod habens expectatiuam sub data concessionis gratiæ,si concurrat cum habente gratiam clausula adiecta, quod perinde valeat, ac si sub prima data, & sub primis processibus concessa fuisset, ille verus præferatur,ex quo concurrit circa idem cum habente fictam datam.

Discenditur tamen a præfatis effectibus

bus primo quando gratia esset subreptitia, etiam in aliqua parte tantum, quia tunc est ipso iure nulla in totum, & ex ea nullum ius potest acquiri, Crescent. in decis. 8. de praebendis; Disceditur secundo, quando gratia esset conditionalis, quia impetrans non potest gaudere, nisi conditionem euenisse, seu verificatam fuisse probet, idem Cresc. in dec. 17. de rescriptis, Veral. in deci. 338. p. 1. Disceditur tertio ex dec. Put. 136. li. 3. vbi fuit dictum, quod vbi confessio facta in literis perinde valere reuocatur; attendenda non est.

COLLECT. 1472.

Sup. c. quãuis, de verborũ significatione.

¶ Praepositi, & eius praeheminentiae respectu Archidiaconi.

PRępositus dicitur ille, qui quandã prioratus curam super alios gerit, h. d. non tamen est praeferendus Archidiacono in praeeminentijs incensationum, & osculo pacis, vt fuisse resolutũ per Rotam Romanã testatur Farinac. in decisio. 865. & ratio est, quia huiusmodi praeminentiae prius debentur Archidiacono, qui primam dignitatem in Ecclesia post Pontificalem habere dicitur Rota in decis. 4. de electione, & in dec. 9. de praebendis in nouis, praetẽsio praepositi fundatur in consuetudine, cum dignitas consuetudine etiã acquiri possit, Rota in dec. 4. de electione in nouis, quo fit, vt tantum praescriptum censeatur quantum possessum Car. Put. in decis. 107. lib. 1.

Quando tamẽ sedes praepositi esset dignior, tunc consequens erit, vt eidem primo loco debeantur praerogatiuae, videlicet osculum pacis, incẽsatio, & aliae similes, Rota Collecta a Farinac. decis. 866. & praedicta coadiuuantur, cum sedes praepositi sit prima post pontificalẽ a latere dextro ipsius Episcopi, & ipsi primo loco debeantur dicti honores, vt fuit decisum in vna Calagusitana praeeminentiarum 33. Ianuarii coram Pegna, siquidem ex huiusmodi ordine distinguatur praerogatiuae, Rota in decis. 17 de concessione praebendae in nouis; ita quod poterit fieri argumentum sedet in digniori loco, ergo quoad omnia alijs anteponitur, vt fuit late resolutum in Rota in vna Orolien. iuris sedendi 2. Decemb. 1593. coram Blancherto, & dignior reputatur, quia cęteris prętertur Hartam. in dec. 3. de verborũ significatione, & Rota in vna Verdunensi decanatus 4. Iunij 1579. Corã Illustrissimo Lancellotto, maxime quãdo huiusmodi prerogatiua non concerneret actus merae facultatis, Farinac. in dec. 863. & ad materiam vide per eundem in dec. 864.

COLLECT. 1473.

Super l. si fideiussor §. meminisse ff. de legatis primo.

¶ Iusti praetii.

DAmnatus vendere intelligitur iusto praetio h. d & ratio est, quia excessus iusti praetii inducit peccatum, & obligat ad restitutionem Balb. in decisio. 47. & semper quod fit mentio de praetio, intelligitur de communi, accurrenti, Ego in decis. 21. hinc est, quod testis deponens de praetio, intelligitur de communi, si articulus super quo interrogatur de communi, praeponitur pulchre Gama in decisio. Lusitanię 205. & in materia l. 2. C. de rescindenda venditione, iustum praetium dicitur, quando est commune Valasc. in decis. 43. Hinc est, quod non concludit dictum testis, quando deponit, quod res valet tantũ & vltra idem Valas. in decisio. 44. Hinc fit

fit etiam, quod vendens vltra taxam, & sic prætium legitimum peccat, & ad restitutionem tenetur. Sayr. in decis. 3. de emptione, & venditione, quod amplia procedere si venderet carius ob dilatatam solutionem, idem in dec. 12. cit. tit. Amplia secundo, etiam si illud plus dedisset proxenetę, idem in dec. 17. cit. tit.

F I N I S.

INDEX LOCORVM, IN QVIBVS RESIDENT

Materiæ Collectaneorum huius Primæ, Secundæ, Tertiæ, ac Quartæ Partis.

A IO. DOMINICO BOVE NEAPOLITANO. Alphabetica Serie digestus.

Ex iure Pontificio. Rubricæ.

Decret. Decretal. & Sexti. Capitula.

A

B

C

a Cum

D

Eam

Ex

Ex Iure Cæſar. Rubricæ ff.

Rubric. Codic.

Digeſt. & Codic.leges.

Al-

De his

Final.

G

H

Magis

Præ-

Prim.

Si

T

Auth.in Cod.non insertæ.

Auth.in Cod.insertæ.

De-

Iuris Feudorum Rubr.cap. & §.

Institut.

Ex Pragmat. Regni Neapol.

Ex Clausulis.

Ex Consuet.& Statut.diuers.

Ex Materijs.

FINIS.

INDEX MATERIARVM COLLECTANEORVM

Primæ, Secundæ, Tertiæ, ac Quartæ Part.

b 4 *Adba-*

Be-

Ca-

De-

B

G

Ha-

H

I

Lit-

Mi-

N

Nu-

Pen-

Pro-

Re-

S

Ser-

T

V

Vl-

FINIS.

402